

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემია
კუსთამდელის სახელობის ქართული ლიტერატურის ინსტიტუტი

რუსთველოლოგიური ძიებანი. 1.

ვეფხისტყაოსნის სელნაწერთა ვარიანტები

ნაკვეთი მესამე

გამოსაცემად მოამზადა
მერი გუგუშვილი

საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის გამომცემლობა

თბილისი

1962

ამ ნაკვეთში შესული ნაკრები მასალები
პირველ ამონაწერებთან შეადარეს
ლ. ანდლულაძემ, ალ. გვახარიაშ, ნ. მახათაძემ,
ნ. მახარაძემ და შ. ონიანმა

რედაქტორი ალ. ბარამიძე

ხელნაწერთა სამუზეუმო ფონდები

- A საქართველოს სსრ მეცნიერებათა აკადემიის ხელნაწერთა ინსტიტუტის ყოფ. საეკლესიო მუზეუმის ფონდი.
- S იმავე ინსტიტუტის ყოფ. წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოების ფონდი.
- H იმავე ინსტიტუტის ყოფ. საისტორიო და საეთნოგრაფიო საზოგადოების ფონდი.
- Q იმავე ინსტიტუტის ახალი ფონდი.
- K ქუთაისის ისტორიულ-ეთნოგრაფიული მუზეუმის ხელნაწერი.
- C საქართველოს სახელმწიფო ლიტერატურული მუზეუმის ხელნაწერი.
- D იმავე მუზეუმის მეორე ხელნაწერი.
- M ლენინგრადის აღმოსავლეთმცოდნეობის ინსტიტუტის ხელნაწერი.
- W ოქსფორდის, ბოდლის ბიბლიოთეკაში, უორდროპის კოლექციაში, დაცული ხელნაწერი.
- P პარიზის ნაციონალური ბიბლიოთეკის ხელნაწერი.
- B ვ. ასლანიშვილის კუთვნილი ხელნაწერი.
- E ი. გრიშაშვილის ბიბლიოთეკაში დაცული ხელნაწერი.
- F ვეფხისტყაოსნის ვახტანგისეული გამოცემა.

პეფხისტყარონის ხელნაწერთა ლიტერებო

A — H 757	A' — K 383
B — H 54	B' — H 964/ა
C — H 2074	C' — S 1675/ა
D — Q 1082	D' — H 1839
E — H 599	E' — Q 483
F — S 2829	F' — S 4527
G — S 4988	G' — Q 796
H — H 2610	H' — S 1727
I — Q 261	I' — H 412
J — H 461	J' — H 783
K — S 4499	K' — S 2315
L — A 363	L' — ვ. ასლანიშვილის ხელნაწერი
M — Q 779	M' — A 1123
N — S 3077	N' — H 66
O — K 205	O' — Q 799
P — S 1418	P' — S 2525
Q — K 215	Q' — C 10768/191
R — Q 930	R' — D 12904/190
S — H 3249	S' — M 48
T — W 17	T' — H 248
U — S 5006	U' — A 654
V — H 3061	V' — ი. გრიშაშვილის ხელნაწერი
X — P 10	X' — S 5207
Y — H 740	Y' — ვახტანგ VI-ის 1712 წ. გამო-
Z — W 27	ცემა.

დათქმული ნიშნები

მრავალწერტილი ვარიანტში ნიშნავს: ხელნაწერში აღნიშნული ადგილი მოხეულია ან არ იკითხება.

rep. სიტყვა განმეორებულია, მაგ. მინდორი rep. C, ნიშნავს: C ხელნაწერში წერია: მინდორი მინდორი.

— ხელნაწერს აკლია, მაგ. ცილობა—T, ნიშნავს; „ცილობა“ არ არის T ხელნაწერში.

~ სიტყვები გადაადგილებულია, მაგ. ძალი მომეც ~O, ნიშნავს: O ხელნაწერში „ძალი მომეც“-ის ნაცვლად წერია: მომეც ძალი.

+ ტექსტს ემატება, მაგ. ყოველთა + მითვე G, ნიშნავს: ძირითადი ტექსტის „ყოველთა“-ს G ხელნაწერი უმატებს „მითვე“.

] ნაცვლად, მაგ. მეფისა] დიდისა JI', ნიშნავს: JR' ხელნაწერებში „მეფისა“ ნაცვლად ანუ მაგიერ წერია: დიდისა.

ავთანდილსცა მოეგონა მისი მზე და საუვარელი;
 იტყვის: „ჩემო, ვით ვეგები მე უშენო სულთა მდგმელი?
 შენ არ გახლავ, ჩემი ჩემთვის სიცოცხლეა სანანელი,
 გითსრამცა ვინ, რა მჭირს, ანუ რა ცეცხლი მწვაუს,
 რაგვარ ცხელი!

ა. ავთანდილსაც DFGHKOUVZF'G'I'L'Q'R'Y'.

ბ. ჩემო] მზეო FIR'; ვეგები] ეგების. HKOG', ვეგები EI;
 იტყვის ჩემო ვით ვეგები] ანუ ჩვენ გლახ რა გვექნების GF'L'Q';
 უშენოდ BDEFGHIJKOUVXYZF'G'I'Q'R'Y', უშენოთ TL'.

გ. გახლავ] განახავ GHF'L'Q', გხელავ IKOG'R'; ჩემო J; სი-
 ცოცხლია DVZY', სიცოცხლე მჭირს IR', სიცოცხლე X; სანანე-
 ლი] საძაგელი UV, სინანული F'L', სანანული Q'.

დ. გითხრამც Y, მითხრამცა T, გითხამცა L'; ვინ რა] ვინ მე
 FIKOYG'R'; + სენი JT; მჭირს] უშენოდ FIKOG'R', გჭირს
 TL', უშენოსა Y; ანუ რა] ან JT, ანუ X; ანუ—FIKOYG'R'; მწვაბს
 L'; როგორ DEFGHIJKOTUVYZF'G'I'L'Q'R'Y'; ცხელი] ძნელი
 DEGHIKUYZF'I'L'Q'R'Y', ნელი] G'.

„ვარდი ამას ვით იაზრებს: მზე მო[მ]შორდეს, არ დაეპრეო, ანუ ჩვენ, გლახ, რა გვერგების, რა ჩასვენდეს გორსა მზეო? გულო, გიჯობს, გაუმაგრდე, თავი სრულად გაიკლდეო, ნუთუ მოგხვდეს ნასვა მისი, სულთა სრულად ნუ დაღეო“.

ა. ვით] ვერ KOG'; ააზრებს X, გააზრებს Y; მოშორდეს ACMXYZD'Y', მამშორდეს DFGHIJKOTUVF'I'L'Q'R'; არ] მე JT,—I'; დავსკენეო DIKLOTUZY', დავკენეო EFGHJYF'I'L'Q'R', დასკენეო V, დაშენეო G'.

ბ. ანუ...გვერგების] იტყვის, ჩემო, ვით ეგების GF'L'Q'; გლახ—X; ჩვენ გლახ ~ R'; გვერგების] გვექნების H, გვერგება R'.

გ. გამაგრება FIKOG'I'R'; გააკლდეო DZI'Y'.

დ. ნუთუ] თუ L'; მოგხვდეს JY, მოგხვდეს F'L'; მისი] მზისა IKLOG'R'; სულსა ILI'Q'R'; სრულად] სულა H, სრულთა X, სულად I'.

სული დაიღეს, დადუმდეს, ორთავე ცეცხლი სდებოდა; ასმათი შეჰევა, შევიდეს, ცეცხლი მათებრვე გზებოდა, დაუგო ტუაჲ ვეფხისა, რომე კვლავ მიწუივ ჰგებოდა, ორნივე დასხდეს, უბნობდეს, რაცა მათ იამებოდა.

ა. დაიღეს, დადუმდეს ~ F'L'; ორთავე] სამთავე J; ცეცხლი] ცრემლი J; სდებოდეს IR', ზდებოდა I'.

ბ. ასმათ EFIJTR'; შემოჰყვა E, შეყვა D'G'Q', + და FIJR'; შევიდა DHLUVZI'Y', შევიდნენ GJF'L'Q', შევიდნეს KOG'; ცეცხლი მათებრვე] მათებრ საბმილი DGHUVZFI'Q'Y'; ცეცხლი მათებრვე ~ F; მათებრე E, მათებრივე X; გზებოდა] სდებოდა E UVY, გზნებოდა FI', ჰგზნებოდა Z: ცეცხლი მათებრვე გზებოდა] მას მიწუივ გვერთსა (გვერცა KOR', გვერდსა G') ხლებოდეს (ხლებოდა KO, გხლებოდა G') IKOG'R', რა მზე დღეს გაეყრებოდა JT.

გ. ვედხვისა F'I'L'; რომელ DGUVF'I'L'Q', რომელი H; კვლა FHY, კლავ I; მიწუივ ჰგებოდა] ქვეშე ჰგებოდეს IR'; გებოდა ELD'F'G'L'Q'.

დ. ორნივე] ერთად J, ერთგან T; დასხდნენ J,+ და JT; იუბნეს IKLOG'R', უბნობდენ J, უბნობდეს I'; რაც იმათ JI': იამებოდეს IR', ეამებოდა X.

1104 (923)

წვადი შეიწვეს, შეიქნა ჰურობა მსგავსი ჟამისა,
მუნ უჰურობა ჰურობა, არ სიდიდვა ჟამისა;
მას შეეხვეწნეს: „ჯამეო“, ძალი არ ჰქონდა ჟამისა,
გასცოხნის, ლუკმა გასტუორცის, წონა ძლივ ჩანთქის
დრამისა.

ა. მწვადი FGHijklTUVVYZA'D'F'G'I'L'Q'R'Y'; შეწვეს EFGJ TUVZF'L'Q'R'Y', + და EFGIJTUVZF'L'R'Y'; მზგავსი DII'Q'Y', მზგავსი EFJKOTUVVYA'G'R'.

ბ. ჰურისა GYF'L'Q'; არს DIY', არა GHF'L'Q'; სიდიადე BCDFIKLUVVYZA'G'I'R'Y', სიდიადე GHF'L'Q'.

გ. მას] კვლა YA'; შეხვეწენ E, შეხვეწენ GJF'L'Q', შეხვეწენ I'; სქამეო G'; ძალი] ღონე JT; ქონდა F'G'L'Q', ჰქონდის R'.

დ. გაცობნის CEFJT, დაცობნის DGHKLOUYZG'I'R'Y', დაცობნის V, დასცობნის IA'Q', სცობნის F'L'; ლუქმას F'L'Q'; გასტყოცნის I, გარსტყოცნის U, გასტყოცნის LVA'G'I', გასტყოცნის X; წონა ძლივ ~ E; წნა V; ჩანთქმის L'; დრამასა X.

1105 (924)

წმოა, რომ კაცი კაცსა ამოსა ეუბნებოდეს!

მან გაუგონოს, რაცა თქვას, არ ცუდად წაუხდებოდეს,
ცოტად ეგრეცა დაუვსებს, ცეცხლი რაზომცა სდებოდეს.
დიდი ღსინია ჭირთა თქმა, თუ კაცსა მოუხდებოდეს.

ა. ამოა] ამოდ Z; რომე ZR'Y'; კაცსა] კაცს ZY'; ამოსა ასეთსა A', ამოს I; ეუბნებობნებოდეს E.

ბ. გაუგონო B; სთქვას D'G'I'R'; ცუდათ GHXF'L'Q', ცუდა I'.

გ. ცოტად ეგრეცა... სდებოდეს—Z; ეგრეც X; დაუმსებს G', დაუვსებოს L', დაგვაგებს Y'; ზდებოდეს Y'.

დ. ლხინი L'; ჭირია T; თქუმა ABX; თუ] თუმცა KOG', თუმცა TYA'; კაცს KOG'.

1106 (925)

მას ღამესა ერთგან იუვენეს იგი ღომნი, იგი გპირნი.
იუბნეს და გააცხადნეს თავის-თავის მათნი ჭირნი.
რა გათენდა, კვლა დაიწუეს საუბარნი სიტყვა-სმირნი;
ერთმანერთსა გაუგონნეს ფიცნი პირველ დანაპირნი

ა. ერთგან] ერთად EFGHJTF'L'Q', ერთგანს U, ერღვან D; იუვენენ J; ღომი. XZY'.

ბ. გააცხადნეს FGHKOUVZG'I'Q'Y', გააცხადნეს E, გაუცხადნეს JT, გააცხადნეს X; თავ-თავისად DGHZF'L'Q'Y', თავის-თავისა I, თავ-თავისნი J, თავის X; მათი FGZF'L'Q'.

გ. რა] არ F'L'; კვლავ DGHJKOTUVZF'G'I'L'Q'R'Y'; დაიწყეს] დაუწყვეს F'; დაუწყვეს L'Q',—L; საუბარნი] ღმობიერი E, საუბარი GHUVI'Q'R', საუბართა F'L'.

დ. ერთმანეთსა VD' ; გაუგონნეს] მოაგონეს $GF'L'Q'$; გაუგონეს $DFHUVXZI'Y'$, გაუთავეს EJ , გაუთავენეს T , გაუცხადნეს IR' , გაუსრულეს KOG' ; ფიცი $DEFGHJTUVZF'I'L'Q'R'Y'$.

1107 (926)

ტარიელ ეტყვის: „რად უნდა სიტყვისა თქმა მრავალისა? რაცა შენ ჩემთვის გიქნია, ღმერთი მზღველია ვალისა; კმა ზენაარი ზენარად, არ ნაქმარია მთრვალისა, არ დაივიწყე მოყვრობა მოყვრისა წარმავალისა.

ა. ეტყვის] უთხრა FJ , იტყვის $GIF'L'Q'$; თქუმა AB , თქმა $DR'Y'$, თქმაღა $GJKOTF'G'L'Q'$, თქმანი H , თქა $V, -X$; მრავლისა $DHJKOTXF'G'L'Q'R'Y'$.

ბ. ჩემზედ JT ; გიქმნია D' ; ღმერთია FL ; მზღველი FL , მზღველ არს $F'L'$, მძღველია G' ; ვლისა X .

გ. კმარა $DGHUVF'I'L'Q'Y'$, კმაა A' ; ზენარი $DEGHIUVXZ A'F'I'L'Q'Y'$; ნაქმარია] ნათქვამია $GHJKOTYF'L'Q'$; მთვრალისა $DEFGHIJKLOTUVYZD'F'G'L'Q'R'Y'$, მთრვლისა X , თვარალისა I' .

დ. დავიწყება $DEFGHIJKLOTUVYZA'F'G'I'L'Q'R'Y'$; მოყვრობა] კარგი გვირს $IKOG'R'$, მოყვრისა JT , მოყრობა $XF'L'Q'$; მოყვრისა] მართ ჩემებრ JT ; მოყვრობა მოყვრისა $\sim Y$; წამავალისა $DEFGHIJKLOTUVYZA'F'G'I'L'Q'R'Y'$.

1108 (927)

„აწ შემხვეწე, ნუ დამწვავ კვლა წვითა უცხელესითა; მე რომე ცეცხლი მედების, არ ანაგზები კვესითა. ვერ დაშრეტ, შენცა დაიწვი სოფლისა ქნისა წესითა, წადი, დაბრუნდი, შეიქცე მუნითვე, შენი მზე სით ა.

ა. შემხვეწე] შემიწყალე $DFGHIUVZF'L'Q'R'Y'$, შეხიხვეწე T ; დამწვავ] მამკლავ I' , დამწვ D , დასწვავ T ; კვლავ $DGHIJMTXZ D'F'I'L'Q'R'Y'$; კვლა წვითა] ცეცხლითა UV ; წვეითა X ; უცხელესითა] უცეცხლესითა ER' , უახლესითა T .

ბ. რომე] გულსა EI ; ანაგზები] ნაგზებია $DEFGHIJKOTUV YZA'F'L'Q'R'Y'$, ნაგებია G' , ნადებია I' .

გ. ვერც Z; დამზრეტ DEFGHIKOUVZA'G'Q'R'Y'; ქნითა B F'L', ქნათა YA'.

დ. დაბრუნდი] მიბრუნდი EFIJKOTG'R'; შეექეტ LZ, შექეტ X; დაბრუნდი შეიქეტ] შეიქეტ მიბრუნდი YA'.

1109 (925)

„ვინ დამბადა, განკურნება ჩემი უჩანს მასცა ძნელად, ვისცა გესმის, გაიგონეთ, მით გაჭრილვარ ხელი ველად; რაცა ჰმართებს გონიერთა ერთსელ ვიუვ მეცა მქნელად, აწ ნობათი ხელობისა მამსდომია, მით ვარ ხელად“.

ა. დაბადა TD'; ჩემა U; განკურნები X, განკურნებად F'L'; გამკურნება G'; მასცარ D.

ბ. ვისაც II'R'; გესმას E, გესმისთ IF'L'R', გესმით I'; გაიგონეთ] დამიჯერეთ J, დაიჯერეთ T; მით] მე IR'; გაჭრივალ E, გაეჭრილვარ GHIJKOF'G'I'L'Q'R'.

გ. მართებს DEFGHIJKLOTUVYZA'D'F'G'I'L'Q'R'Y'; გონიერსა F, გოიერთა X, გონიართა A'.

დ. მამსდომია] მამდომია HI', მომსდომია EL, მამხვდომია U; ხელად] რეტად E, ბნელად Y.

1110 (929)

ავთანდილ ეტყვის: „რა გითხრა ჰასუხი მაგა თქმულისა? მენვე სთქვი ეგე ა სიტყვა კაცისა ბრძნად სწავლულისა: დმერთსამცა ვით არ შეემლო კვლა განკურნება წელულისა? იგია მზრდელი უოვლისა დანერგულ-დათესულისა!

ა. ეტყვის] უთხრა FJT, იტყვის IUYA'R'; ჰასუხი] ამბავი E.

ბ. შენვე] აწ GF'L'Q'; თქვი EFIJKOTVYA'G'R',—GF'L'Q'; 089 ა] 089 DEFGHIKOUVYZA'F'G'I'L'Q'R'Y', ეგრა JT; სიტყვაო DEUVZA'I'Y', სიტყვაა FIJTY, სიტყვანი HKOG', სიტყვაი R'; +არ არის GF'L'Q'; კაცის A'; ბრძანად M; სწავლულისა] სახულისა F, მსწავლულისა GJTF'L'.

გ. ღთისაცა F'L', ღნერთსაცა Q'R'; შეედლო E, შეედლოს HUVF'L', შეედლო IX, შეაძლო A'; კვლავ DGHJTUVZF'G'I'L'Q'R'Y'; გაკურნება EJ.

დ. იგი KOG'; მზრედლია KOG'; დათესულ-დანერგულისა EFGIJKOF'G'IL'Q', დათესილ-დანერგულისა TR'.

1111 (930)

„ღმერთსამცა ესე რად ექნა, ეგეთნი დაებადენით,
აღარ შეგუარნა, გაგუარნა, თვალნი ცრემლისა დადენით!
სდევს ფათურაკი მიჯნურსა, გასჭვრიტეთ, გაიცადენით,
თქვენ ერთმანერთი არ მოგსვდეს, მე სულნი ამომსადენით!

ა. ესე] ევე LD'; რად] ვით JT; ექმნა JLVZD'I'Y'; აგეთნი F, ეგეთი GF'G'IL'Q'; დაეებადენით GKOG'Q', დაეებადენითა F'L'.

ბ. შეგუარა FGHJF'IL'Q'; გაგუარა GJF'IL'Q'; თვალნი] ხელი გქმნა DVQ'Y', ხელი გქნა EGHUYZA'F'IL'R', ხელნი FT, ზეღი JKOG', თვლნი X; ცრემლთა DEGHUVZA'F'IL'Q'R'Y'; დენითა F'L'.

გ. ფათურაკი E; მიჯნურთა HKLOG'I'; გასჭვრეტლით EF, გასჭვრიტელ D', ჭვრეტით F'L'; გაიცდიდენით E, გაიცდენით X, გაიცადენითა F'L'.

დ. ერთმანერთსა EGIJKOTF'L'Q'R', ერთმანერსა F, ერთმანეთი D'I', ერთმანეთსა G'; მიხედეთ EFGIJKOTF'G'L'Q'R', მოგეზდეს D'; სული EGHLD'F'IL'Q'R'; ამამზადენით DGHJKOVY A'G'I'Q'R'Y', ამამზადენითა F'L'.

1112 (931)

„ნეტარ, მამაცი სსვა რაა, არ გასძლოს, რაცა ჭირია!
ჭირსა გადრეკა რად უნდა, რა სასაუბრო ჰირია!
ნუ გეძის, ღმერთი უსვია, თუცა სოფელი მვირია,
რასცა მიწვრთისარ, იწვართე; კვადრო, უწვრთელი ვირია.

ა. სხვა] რა FIJKOTYG'R', ვინ GHF'L'Q'; რაა] რა არს E, რა X, არის FGHJKOTYF'G'L'Q'R'; არ] ვერ IKOG'R'.

ბ. დადრეკა L'; გადრეკა რად უნდა] რად უნდა გადრეკა JT; სასაუბარო I.

გ. გეშის] გემის X; თუმცა GJKOZF'G'L'Q'R', თუცა X.

დ. რაცა BDEFHJKLOTUVYZA'F'G'IL'Q'R'Y'; მიწვრთია FHYA'I', მიწვრთნია KOG', მიწვრთნისარ GHJTFL'Q'; კვადრ B,

კადრო HYA', კადრებ JT, გედრი X, გედრი D', ჰგედრო G';
უწვრთნელი GHKXF'G', უწრთელი I, უწვართ J, უწრთველი L,
უწრთნელი O, უწვართი T, უწვართო A', უწრთენელი Q'; ვირი
D, ვირა X.

1113 (932)

„თუ რა გესმის, გაიგონე, ესე კმარის სწავლა სწავლად;
ჩემსა მხესა დავეთხოვე თქვენს წინაშე წამოსავლად,
მოვასხენე: «რადგან ჩემი შეუქნია გული ავლად,
არას ვარგებ, არ დავდგები, სხვად ვიუბნო რალა მრავლად?»

ა. რა] არა X, არ ZR'Y'; გამიგონეთ E, გამიგონე I; ეს F'
L'; კმა DZ, კმარა GHQ', კმაა UVY', კმარსა X, კმა არს G'; ესე
კმარის სწავლა] სწავლა კმარის ესე F; კმარის სწავლა] სწავლა
კმარა F'L', კმარა თქმა და I'.

ბ. დავეთხოე A'; თქვენსა FJT; წინა FJT; წამოსავლად
X, წამოხვლად L'.

გ. მოვასხენ U, მოასხენე G'; ჩემებრ EFHIJKOTYA'G'R';
შეუქნია] მას შექნია IJKOTR', შეუქნი L, მე შექნია G', შექნიაა
I'; ავლად] ალვად EFIF'L'Q'.

დ. არას] ვერას JKOTG'; ვარგებ] ირგებ J; არ] ვერ F;
დავსდგები F'G'; სხვა CDEFGHIJKLOTVYZA'F'G'I'L'Q'R'Y';
ვიუბნა DUZR'Y', ვიგონო L, ვიბნა V, ვიუბნე I'; რალა Y, მრავ-
ლად X.

ბ. გ. ~ Q'.

1114 (933)

„მან მიბრძანა: «მადლიერ ვარ, კარგად ხარ და მამაცურად,
მაკა შენსა გავუღენასა მე დავიჩენ სამსახურად».

მისით კითხვით წამოსრულვარ, არ მთვრალი და არ
მასმურად,

მივბრუნდე და რა უამბო?—«რად მო[ს]კელ[ო] ჯაბან-
ხრდლურად?»

ა. მიბძანა VL'Q'; მადრიელ BDEFHKLQTVYZA'F'G'L'Q'
R'Y', მადრიელ G, ვმადრიელ IJI'; კარგათ KO; მამცურად D.

ბ. მაგა] ზენგან DEFGHIJKOTUVYA'F'G'I'L'Q'R'Y', ზენგანა Z; ზენსა] მისსა DEFGHIJKOTUVYA'F'G'L'Q'R'Y', მისს Z, მისა I'; გალვენასა E; დავიჩნევ I'.

გ. მისის DGHJUVZD'F'L'Q'Y', მისი FOG'I'; წამოვსულვარ EGHJKLOUVF'G'L'R', წამოსულვარ FTA'I'Q', წამოვსრულვარ D'; არა GQ'; მოვრალურად DVY, მოვარულად ELG', მოვარეულად H, მოვრალულად FKOUA', მოვრალად GIF'L'Q', მოვრალვარ R'Y'; და—DEFGHLOUYA'G'L'Q'; არ მოვრალი და არ მახმურად] ზით არა მწვევს გულსა ზურად JT; ნახმურად D', მახმურად I'R'.

დ. მივბრუნდე! აწ შევიქცე DEGHJKTUVYZA'F'G'I'L'Q'R'Y'; აწ მივიდე FI, აწ შევექცე O; და—DEGHJKT'ZYF'G'I'L'Q'Y'; უანზო GHXQ'R'; მოვეო ABCLEMA'D', მოველო EX, მოსულხარ J, მოხვეო Y, მოხულო G'; ჯაბან] აგრე JT; ხდლურად DY', ხრდულად EGHIJTF'L'Q', მხრდულად F; ხდლულად Z, ხდლურად D'.

1115 (934)

„მაგ საუბარსა ესე სჯობს, ისმინე ჩემი თხრობილი:
მქნელი საქმისა მნელისა კაციმცა იუო ცნობილი;
ვერას ვერა იქს ნაუოფსა ვარდი უმზეოდ ჰკნობილი.
მუნ ვერას ირგებ, მე გარგებ, მმა მმისა უნდა მპობილი.

ა. მაგას Z; სუბარსა X; ესე] ისი J, ეგე D'; მისმინე H, ისმინო J.

ბ. საქმის Q'; იუოს FIJLTUV.

გ. ვერ DEFGHJKOTYZA'F'G'I'L'Q'Y'; იქს] შეიქს DEFGHJKOTYA'F'G'I'L'Q'Y', შეიქმს Z; უმზეო DGHKOF'G'I'L'Q'.

დ. არგებ F'L'; გარგეფ F, გარგებ CILZA'Y'.

1116 (935)

„სადაცა გწადდეს, მუნ იუავ მითვე წესითა მაგითა,
გწადდეს—გუღითა ბრმენითა, გწადდეს—ცნობითა მმაგითა;
მაგა ქცევეითა ტურფითა, ანაკებისა ნაკითა,
ოღენ გამაგრდი, არ მოჰკვდე, არ დასდნე ცრემლთა დაგითა

ა. მგითა D.

ბ. გულითა] ცნობითა F; ბძენითა I'; გწადღეს₂ გინდა F, თუ გონდ J; ცნობითა] გულითა FLTQ'.

გ. ანაგებითა BFGIKLOUF'G'L'Q', ანაგებისთა R'; ნაგითა] მაგითა L.

დ. ოდეს ZR'Y'; გამაგრდა XG', გამაგრდევ Z; მოჰკვდე] დადნე E, მოკვდე L', მოკვდე JD'F'Q'; დასდნე] მოკვდე E, დასდგე S, დადნე I'R'; ცრემლთა] ცეცხლთა DEFGHKOTUVYZA'F'G' I'L'Q'R'Y'; დაგითა] დენითა J, დაგნითა D', დნობითა L'.

1117 (936)

„ამის მეტსა არას გნუკვე: წელიწადსა ერთსა მსგეფსა.
აქა ქვაბსა მომნახევდი მე, ამბავთა უოვღგნით მკრეფსა;
ამა ჟამსა ნიშნად მოგცემ, დროსა ამას ვარდ-იეფსა,
ვარდთა ნახვა გაგაქრობდეს, მართ ვითამცა ძაღლი ეეფსა.

ა. მეტისა X; გნუკავ GHJKLF'G'L'Q'; მსგეფსა BLD'F'L', მზგეფსა DY', მზზეფსა E, მზზეფსა FY, მზზეფსა HIJKOTUVI'R', მზგეფსა Z, მზგზეფსა A', გზზეფსა G', მზგზეფსა Q'.

ბ. აქავ DEFGHIJKOUZA'F'G'I'L'Q'R'Y'; ქვაბსავ FKOYA' G', ქვაბნსა JI', ქვაბთა L; მომნახევდი] მამიცადე HJ, მამნახვიდი DFYZ', მამნახვიდე GIKOUVF'G'L'Q', მომიცადე T, მომნახვიდით L, მომნახვიდი A', მამნახევდი I'R'; ამბავსა DGH, ამბვისა JT, ამბავსა ZF'I'L'Y', ანბავსა Q'; ყოვღგნით] ყოვლსა I'; მკრეფსა] მკრსა L.

გ. ამა] მე ამ E; ჟამსა] დროსა J; ნიშნათ T; დროსა] ვარდსა F, დროს X; დროსა ამას ~ IUV; ამა HIJKUVG', ამასა X.

დ. ვარდსა F'L', გააქრობდეს OG', გაგაჰქრობდეს D'; ვითარცა D'; ჰყეფსა BDFGHIKOYZR'Y', შეეფსა JTUV.

1118

„ვირ ვარდი იუოს და მზე ჯდეს კირჩხიბსა და საროტანსა;
აქა ქვაბსვე მომნახევდი, მოარებდი, ლომო, ტანსა;
არას ვჰოვებ, ეგრე მოვალ, თუ რას ვჰოვებ მოსატანსა,
უაქაოღ არ დავღებ, ერანს ვარ თუ ზულისტანსა.

ა. ვარდ J; იჯდეს J; კირჩხობსა X; სარათანსა 'UVI', სარათანსა D, საროსტანსა EF', სარიტანსა FT, სარისტანსა IR', ხარიტანსა J, სარითანსა A'.

ბ. აქავ DEFGHIUF'I'L'Q'R'; ქვაბსა DEGHIKOTUVF'G'L'Q'R', ქვაბსავ FLA', ქვაბნსა JI', ქვაბსავე X; მომნახედი] მამი-
ცადე J, მამნახვიდე DGIKOUVF'G'L'Q', მამნახვიდი FTY, მამნა-
ხევიდი HI' მომნახვიდი A', მამნახვიდე R'; მოარებდი] მოარებვიდი
ED'I', მოდარებდი X, მოარებდე R'; ლომი D'.

გ. არას] ვერას BCDEFGHIJKLMOTXD'F'G'L'Q'R', ვერა
YA'I'; ვპოვებ] ვპოვებ BEHA'D'G'Q', ვპპოვებ CFGIKLOTUVYI',
ვპპოვებ DJR'; ეგრე] მაშინც JT, აგრე EFA'I', აგრე IR'; ეპპო-
ვებ] ეპპოვებ BCDGKLZMTUVY, ეპოვებ EFHA'D'G'Q', ეპოვებ
F'L'; მონატანსა X.

დ. უაქაოთ J, უაქაო MXA'D', უაქადა F'L'; დავსდგები L
F'L'; ვარ] ვალ F'L', ვართ G'; ერანს ვარ ~ X; ზაურისტანსა
I, ზაულისტანსა BFLT, ზავარსტანსა E, ზაულტანსა GHJF'L'Q'R',
ზავლისტანსა KOG', ზავრისტანსა YA'.

1119 (937)

„ამა დროსა გარდავსცილდე, აქავ ქვაბსვე არ მოვიდე,
ცან, ცოცხალი არ თურე ვარ, უღონიოდ მოგვე კიდე;
ეს ამისად ნიშნად კმარის, შენ თუ ჩემთვის ცრემლსა
ღვრიდე,
მაშინ, გწადდეს, ისარებდი, გწადდეს, ჭმუნვა გაიდიდე.

ა. ამავე E, გარდავცილდე UVR', გარდავცილდე X, გარდა-
ვსლიდე A'; აქა CLY; ქვაბსავ DYA'R'Y', ქვაბსა EFGHIKOUVZ
F'G'L'Q', ქვაბნსა JI'; მოხვიდე I.

ბ. სცან FGHJKOF'G'I'L'Q'R'; არა E,—F; თურე] აღარა F,
თურმე J; ვა J; უღონოდ X; მოვჭკვედი DIJUXI'Y', მოვკვედი E,
მოვჭკვედი FR', მოვჭკვედი GHKOY, მოვჭკვედი L, მოვჭკვედი V, მოვკვედი
Z, მოვკვედი G'.

გ. ესე FIJKOG'R'; ამისად] ამისთვის E, მისად FIJKOG'R',
ამისა Y; ჩემთვის I'; ცრემლთა I'.

დ. გწადდეს] გინდა J, გწადდეს G; ისარებდე JZR', ახა-
რებდი X; ჭმუნე I; გაიდიდე] გარდიკიდე L, გააიდიდე BCFGHIJ
KOUVYZA'F'G'I'Q'R'Y'.

1120 (938)

„აწ რაცა გკადრე, ამისთვის ნუთუ შენ იყო მჭმუნავი!
მოგპორდები და არ ვიცი, თუ ცხენი დამცემს, თუ ნავი;

არ, უთქმელობა არ ვარგა, არ ჰირუტყვი ვარ მჩმუნავი,
არ ვიცი, ღმერთი რას მიზამს, ანუ ცა მიწყვი მბრუნავი“—

ა. ამისთვი I'; შენ] თქვენ JT, შეინ U; იყოთ J'I, იყავ L;
კმუნავი G'I'.

ბ. მოგეშორებე E, მოგეშორებე F, მოგშორდი F'L'; და—
EF; არ—X.

გ. უთქმელობა] თქმა EFY, თქმა A'; არ ვარგა] არა სჯობს
JT; ვარგა + ამისი EYA', + არა სჯობს F; არ—I; ჰირუტყვი ვარ~
I; მჩუნავი X.

დ. არ ვიცი] ვინ იცის JT, რას rep. T; ანუ] ან U; ანუ ცა]
ანუშცა J; მიწყვი] მიყვი X; ბრუნავი X.

1121 (939)

მან უბრძანა: „აღარ გაწყენ, არცა სიტყვა გამეტადდეს,
არ მომისმენ, რაზომ გინდა საუბარი მიღიადდეს:
თუ არ მოგყვეს საყვარელი, შენ მას მიჰყევ, რაცა სწადდეს,
ბოლოდ ეოვლი დამალული საქმე ცხადად გამოცხადდეს.

ა. მან] ყმამან JTY; უბრძანა] უთხრა JTY, უბძანა UZL'Y';
აღარა X; გაწყენ] გეტყვი E; გამეტადდეს] გამიმეტდეს DFIUVZ
R'Y', გამეტდეს E, ვაგიმეტდეს GHF'Q', ვაღიადდეს KOG', გამი-
მატდეს I', ვაგიმეტდეს L'.

ბ. მამისმენ DGHJKOUVF'G'I'L'Q'R'Y', მოისმენ F; + ვიცი
T; რაზომიცა DEFGHIUVYZA'F'I'L'Q'R'Y', რაზომც J, რაზომსაცა
KOG'; გინდა—DEFGHIKOUVYZA'F'G'I'L'Q'R'Y'; გინდა საუბა-
რი] ცეცხლი მეტად JT; საუბარნი D'; მიღიადდეს I, მიღიადდეს UI'.

გ. საყვარელი D'L'; მიყვი G'Q', მიჰყვი I'; სწადდეს] უნდეს
E, ცადდეს A'.

დ. ყოვლნი L'; დამალული] დაფარული JT; ცხადად] ადრე
FIKO, ყველა L, ცხადა L', აპდრე G'; გამოცხადდეს D'.

1122 (940)

არ დაიჯერო, მაშინ სცნა ჩემთა საქმეთა მნელობა,
ჩემთვის ყველაი სწორია, გაჭრა და გაუჭრელობა;

შენ რაცა გითქვამს, მაგას ვიქ, მრჯის რაზომ გინდა
სეულობა,

უშენოდ მომსვდეს, რაღა ვქნა, არ დია დღეთა გრძელობა!“

ა. არ] რა E, არა X; დაიჯერე JT, დაიჯერებ Y, დაიჯერვო D', დაიჯერო R'; მაშინ სცნა] მაშინცა JT; სცან GF'G'L'Q', სცა L, ცნა YA'; ძნელობა] გრძელობა F.

ბ. ყველაი სწორია ~ EJKOTYA'G'; ყველაი სწორია] სწორია ორივე F; სწორია] სწორეა IV; და] ან D'.

გ. 'შენ] მე EJKOTYA'G'; მითქეანს EJKOTG', გითქომს Z; მაგას] მასა E, ამას J; ვიქმ Z; მსჯის DZY', მრჯიდეს GF'L'Q', გრჯის J; რაზომც ER'Y', რაზომცა GF'L'Q', რზომ X; გინდა] მინდა T,—GF'L'Q'.

დ. უშენოდ] უშენონ H; უშენოთ I'; მანხედეს DFGHJKOTU VYZA'F'G'I'L'Q'R'Y', მამხდეს I; ვჰქნა DILR'Y'; არ] რა GF'L'Q'.

გ. დ. ~ Z.

1123 (941)

საუბარი გარდასწევიტეს, დაპირეს ესე პირი;
ცხენსა შესხდეს, მოიარეს, თვითო მოკლეს ველს ნადირი;
შემოიქცეს, აატირეს გული, კვლაცა ანატირი,
სვალ გაურისა გონებამან სსვა მიმატა ჭირსა ჭირი.

ა. გარდასწევიტეს DUVZY', გარდასწევიტეს EG'; დაპირეს EILI', დაიპირეს X.

ბ. ცხენს D, ცხენთა ITYA'R'; მოარეს X; თითო F'L'Q'R', მოჰკლეს D'R'.

გ. შემოიქცენს GHF'L'Q', შემოიქცენს JI'; ატირეს EX, აატირენს JT; კვლავცა GHJKO'FUVF'G'I'L'Q'R'.

დ. სხვა] კვლა F; მიმატა] უმატა DFGHJKOTUVZF'G'I'L'Q' Y', მიმიტა Y, უმატათ R'.

1124 (942)

ლექსთა მკითხველო. შენიმცა თვალნი ცრემლისა მღვრელია!
გულმან, გლას, რა ქნას უგულოდ, თუ გულსა გული ელია?!
მოძორება და მოუვრისა გაურა კაცისა მკვლეელია,
გინცა არ იცის, არ ესმის, ესე დღე რაგვარ მნელია!

ა. მკითხველნო BDEIJKUZG'R', მკითხელო X, მკითხველნო Y'; შენიმცა] თქვენიმცა D, თქვიმცა E, თქვენიმცა GHIJKOUV ZF'G'L'Q'R'Y'; თვალი FGYZA'F'L'Q'; ცრემლისა] სისხლისა L, შღრელია IX.

ბ. გულმა KOG'; გლახ რა ~ DEGHUVYZA'F'L'Q'Y'; გლახ რა] რაღა JT; ქნასა Y'; უგულთ L; თუ] რა A'; გულსა გული ~ DEFGHIJKLOTUVYD'F'G'I'L'Q'R'Y'.

გ. +ვაი FGHJKOTUYF'G'L'Q'R'; მოშორეება BDFGHIJK LOTUVZA'F'I'L'Q'Y'; და—FIJKOTUVYG'R'; და მოყვრისა ~ GH F'L'Q'; მოყვარისა V; გაყრა კაცისა] კაცის გაყრა GHF'L'Q'; შკვლეღია] ძნელია EGF'L'Q', შკლეღელია A'.

დ. ვინცა] ვისაც IR', ვინც F, ვისცა JT; არ იცის, არ ეს- მის ~ IJTR'; ესძის] ესე L; როგორ DEFGHIJKLOTUVYF'G'I' L'Q'R'Y'.

1125 (943)

დიღა გათენდა, შესსდეს და მას ქლსა გაესალამნეს.

ტარიელ, ასმათ, ავთანდილ თვალთაგან ცრემლნი
დაღამნეს;

სამთავე დაწვთა აღამნი არღვენის ფერად აღამნეს,
მით ღომთა მიწვიე მსეც-ქმნიღ.ნი თავნი მსეცთავე
აღამნეს.

ა. გათენდა + ცხენს F; 'შესხდეს] წავიდეს IR', შესხდენ J; და—FIR'; გაესალამნეს GHF'L'Q'; გაესალნნეს IU.

ბ. ტარელ G'; ტარიელ Y'; ასმათ] ასმან G; თვალთაგან] დაწვთაგან JT; ცრემლი EFGHJKLOTXZF'G'I'L'Q'Y'; დაღამნეს] აღამნეს DUVZI'Y', აღამნეს GF'L'Q', დაღამნეს HL.

გ. ღწვთა X, დაწვნი E; აღამნი] აღმნი I, ეღვანი J, ნადენი KOG', აღმანი Y; არღვენის E, არღვენის H, არღვენის L; ფერათ I'; აღამნეს GHF'L'Q', აღმნეს I.

დ. მივიე F'L'; მხეც] ხელ U; მქნილნი A, მქნილთა DFITU VYZF'I'L'Q'R'Y', მქნილთა GHJKOG', მქნულთა L; თავნი] თვა- ლი G, თავი FIKLOYA'F'G'L'Q'R'; თავნი მხეცთავე ~ E; მხეცთანა DGLUVZI'Q'Y', მხეცთა F'L', მხეცთანვე H, მხეცთავე J, მხეცთა- კენ T; აღამნეს] აღამნეს GHF'L'Q', აღმნეს I.

ქვაბი ჩაელეს და წავიდეს ზახილით ცრემლთა მდენანი,
 ასმათ ტირს, მოსთქვამს: „ჰე ლომნო, ვისნი ვით
 მოგთქმენ ენანი!“

მსემან დაგწენა და დაგდაგნა ცისა მნათობნი ზენანი!
 ვა ჩემნი ჭირნი ეზომნი, ვა სიცოცხლისა თმენანი!“

ა. ქვაბნი DEGIJTZF'I'L'Q'R'Y'; ჩავლნეს IZI'Y'; წავიდნენ
 GHF'L'Q', წავიდნეს JKOG'T'R'; ზახილით] სახილით DGHF'L'Q',
 ტირილით F, მტირალნი IR'; მდენელნი E, მდინანი F.

ბ. სტირს F'L'; მოსთქვამს] აქებს JT, მოსთქამეს X; ჰე
 ლომნო] ხმა მაღლად E; ლომო GHKOF'L'Q'; ჰე] ჰი TY; ვისი
 F; ვით] ვის Z; მოგთქუმენ ABX, მოგთქვამს GHF'L'Q', მოგთქნენ
 Z, მოგთქნენ Y'.

გ. მზემა F; დაგეწვა EF, დაგეწვი GQ', დაგეწვა HY', და-
 გეწენა KOXG'I'R', დაგეწნა U, დაგეწი F', დაგეწვი L'; დაგდაგნა]
 დაჰყარენ JT, დაგედაგნა FOUVXD'G'I', დაგედაგე GF'L'Q', და-
 დაგნა I, დაგედაგა K, დაგდაგნა M; ცისა] მზისა F, ცის ZA';
 მნათობი GIF'L'Q', მნათობნ J, ნათობნი X; ზენარი F'L'.

დ. ჩემი FGH, ჩვენნი KOG'; ჩენნი ჭირნი ~ BDEGHJTUVZ
 F'I'L'Q'Y'; ეგზომნი JTA'; ვა;] ვაი ABCDEFGHIJKMOTUVXYA'
 D'F'G'I'L'Q'R'; ვა;] ვაი ABCDEFGHIJKMOTUVYZA'D'F'G'I'L'Q'
 R'Y', ვინ X.

მათ უმათა, მუნით წასრულთა, იგი დღე ერთგან იარეს,
 ზღვის ჰირს მივიდეს, მუნ დადგეს, არ ხმელთა არე იარეს,
 არ გაიუარნეს მას ღამით, კვლავ ცეცხლი გაიზიარეს,
 ერთმანერთისა შორს ეოფა იტირეს, იმგლოიარეს.

ა. მათ—JT; ყმათა] ორთავე JT, ყრმათა I'; წასულთა DFG
 HIJTUVYZA'F'L'Q'R'Y', წარსრულთა L; ერთგან] ერთად DETG
 HJLTUVZF'L'Q'R'Y'.

ბ. პირსა Z; მივიდნენ GHJKOF'G'L'Q', მივიდნეს LT; მუნ—
 E; დადგეს] იარეს E, დადგნენ GUF'L'Q', დადგენ J, დადგნეს I';
 ხმელთა G'; არე] არე X.

გ. გაიყარენ E, გაიყარნეს G, გაიყარნენ HF'L'Q'; ლამე FG HJTF'L', ლამეს KOE'G'I'Q'; კვლავ] მუნ E, კვლა FILYA'E'R', კვლა X; გააზიარეს L.

დ. ერთმანეთისა G'I'L'; ყოფა] ყოფნა EFGHIJKLOUF'G'I' L'Q'R'; იმგლოვიარეს DFGHIKOTUVYZA'E'F'G'L'Q'R'Y'.

1128 (946)

ტარიელს ეტყვის ავთანდილ: „რუ გასმა ცრემლთა დენისა! რად მოიძორე შენ ფრიდონ, მომცემი მაგა ცხენისა? მუნით იცნობის ამაჲვი, ღონე მის მზისა ლხენისა, აწ მე მუნ მივალ, მასწავლე გ'ზა მხად-ფიცისა შენისა“.

ა. ტარიელს] ავთანდილ JT, ტარელს V, ტარიელ F'; ეტყვის] უთხრა J'I'; ავთანდილ] ტარიელს JT; გახმა] გახლა JTE; დენისა] ფონისა E.

ბ. მოიძორევე DFGHIJKLOTUVZF'I'L'Q'Y'; შენ] შინ G; მამცემი DFGHIJKOTUVZG'I'L'Q'R'Y'; მაგა] ამა FIKOUVZA'G' I'R'Y'.

გ. იცნობეს U, იცნობს V; ამაჲვი Q'; მის მზისა] მისისა JT; ლხენისა] მშვენისა DGHUVZF'I'L'Q'Y'.

დ. აწა L, აწე X; ზე--L; მუნ] ნუ U,—J; ძმა IJTE'.

1129 (947)

ტარიელ სიტყვით ასწავლის მსარსა ფრიდონის გზისასა, მართ გაგონა, რაც ოდენ შეეძლო ძალსა თქმისასა: „აღმოსავლითკენ წადიო, პირსა იარე ზღვისასა, თუ ნახე, ჩემი უამბე, კკითსავს ამაჲვისა მმისასა“.

ა. ტარიელ სიტყვით... გზისასა rep. Z; ტარაელ] ავთანდილ F'L'; მსარსა] გზასა FJT; ფრიდონსა X; გზასასა] მზრისასა FJT, გზისა X.

ბ. მართ] მას GF'L'Q'; გააგონა] გაგონა DEJ', გაგანა E'; შეძლო E, შეძლო X; ძალსა] თქმასა GF'Q', თქმას L'; თქმისასა] ხმისასა GJF'L'Q', თქუმისასა AXA'.

გ. აღმოსავლეთით FIKOZG'R', აღმოსავლეთკე EY; აღმოსავლეთკენ GJTF'L', აღმოსავლითკე A', აღმოსავლეთი E'; პირსა იარე ~ EIJKOE'G'; ზღვისასა X.

დ. თუ] რა F; ნახო CDEFGHIJKLOTUVXYZA'D'E'G'I'Q'R'Y';
უანბე GIUR'; კითხავს JT, გკითხავ Z'L'; ამბავსა I, ანბავსა Q';
გკითხავს ამბავსა~GF'L'Q'; ძმიისასა D.

1130 (948)

თხა მოკლეს და მიითრიეს, ცეცხლი შექნეს ზღვისა პირსა,
სვეს და ჭამეს, რაცა ჭამა შეჭფერობდა მათსა ჭირსა;
მას ღამესა ერთად იევენეს, ერთგან მიწვეეს სეთა ძირსა.
ვკვამობ მუსთალსა საწუთროსა, ზოგჯერ უხვსა, ზოგჯერ
პერისა.

ა. მიითრიეს| მიიეთრეს D, მიითრიეს E, მიითრიევს HJD'I'
ამითრიეს F'L'Q'; შექნესა K', შექნენეს I'; ზღვის F', ზღისა Y'.

ბ. სვეს] შეწვეს JT, სუეს X; და—JT; ჭამა] ოდენ E; შე-
ფეროდა ED'G', შეჭფეროდა KOU, შეფერობდა F'L'Q'.

გ. ღამეს X; ერთად] ერთგან JKLOZG'R', ერთათ F'; იევენეს
F'L'; ერთგან] ერთად EHL, ერდგან DGXY', ახლოს JT; მიწვენეს
EIJUVR'Y', მიწვენენ GHF'L'Q', დაწვენეს L.

დ. ვგამობ DEFGHIJKOTUVXYZA'D'F'G'I'L'Q'R'Y'; ზოგ-
ჯერ₁₋₂] ზოგჯირ A'; უხვსა] უხვს და I'L'.

1131 (949)

ცისკრად აღგეს გასაურელად, ერთმანერთსა მოესვივნენეს:
მაძინ მათგან ნაუბარნი, დადნეს, ვინცა მოისმინნეს;
თვალთათ, ვითა წყაროს თვალნი, ცრემლნი ჟელთა
მოადინნეს,
დიდხან დგანან შექედნილნი, მკერდი მკერდსა შეარკინნეს.

ა. ცისკრად] დილას R', ცისკარს U; აღგენ HKOG'I', აღ-
გენს J; ერთმანეთსა UVE', მოესვივნეს BDEFGHIKLMOUVXYZA'
D'F'G'Q'R'Y'; მოესვივნეს J, მოესვივნეს E'I'.

ბ. მათსა F; ნაუბართა E, ნაუბარი GHEF'I'L'Q', ნაუბარსა
F, საუბარნი I; დადნეს] დადენს J; ვინც X; მოისმინნეს DFGHIJLU
VYZA'E'F'I'L'Q'R'Y', მოისმენდეს E.

გ. თვალთა EFGHJKLOTUVYZA'E'F'G'I'L'Q'Y', თვალთ
I, თვალთათ X; თვალნი] წყალი I, თვალი EFGHKLOE'F'G'I'L'
Q', წყალნი UV; ცრემლი EFGHIJKLOXE'F'G'I'L'Q'R'; ველსა I';

ცრემლნი ველთა~E'; მოადინეს DEFGHIJKLOUVYZA'F'G'I'L' Q'R'Y', მოედინეს E'.

დ. დგანან] დადგეს F, იდგნენ GHJKOZF'G'L'Q', იდგეს T, იდგენ E', დადგნენ I', იდგან Y'; შექედილნი] შექდობილნი EGJ TF'I'L'Q', შეხვეულნი H, მოქდობილნი IZER', შექედელნი L; მკერდი—LX; შეარკინეს DEFGHIJKOUYZA'F'G'I'L'Q'R'Y', შეაკერნეს E, შეეარკინეს I, შეერკინეს E'.

1132 (950)

. გაიყარნეს ტირილით და ჰირსა ხოკით, თმათა გლეჯით, ერთი აღმა, ერთი ჩაღმა, უგზოდ მივლენ შამბთა ეჯით; ვირე უჩნდა ერთმანერთი, იზახდიან ჰირსა ბღნეჯით, იგი ნახნეს დაღრეჯილნი, მზე დაიდრეჯს მისით ღრეჯით.

ა. გაიყარნენ HI', გაეყარნეს G'; ტირილით] ძახილითა J, ტირილითა FGHILZA'E'F'I'L'Q'R', ზახილითა KOTG', ტარილით X; და—FGHIJKLOXZE'FT'G'I'L'Q'R'; პირთა R'; ხოკით] ცემით J, ხოკით FIE'R', ხოკვით L; თმათა] თავსა J.

ბ. ჩაღმა] დაღმა DGHJLTUVZA'F'L'Q'Y'; უგზოთ EFHKL OA'E'F'G'L'Q', უგზე Z, უგზო Y'; მივლენ] ვლიდეს FJZ; შამბთა] შამთა MXE'; ეჯით] ეგით FL'.

გ. ვირემ DEFGHJTUVZF'L'Q'Y', ვიდრე L, ირე I'; უჩნდის F, უჩნდათ KOG'R'; ერთმანეთი G'I'; იზახდიან] ტიროდიან J, იძახდიან DILUVI'R'Y', უძახდიან GHF'L'Q', იძახოდენ Z, იზახიან E'; პირის GF'L'Q', პირა H, პირთა IJKOUVZE'G'R'; ბღრეჯით D, ბღეჯით FE', ღრეჯით GHF'I'L'Q'.

დ. ნახნეს B, ნახეს DEFGHIKLOUVZD'E'F'G'I'L'Q'R'Y', ნახოს JT; დაღრეჯილი DEFGHIKOUVZE'F'I'L'Q'Y', დაღრენჯილი G'; დაიდრეჯს] დაიდრენჯს G', დაიჩენს I'; მისით] მათის F, მისის DGHKOUVF'G'L'Q'Y', მათით JZ, მისი YI', მათი E', მათთან R'.

წასვლა ავთანდილისაგან ფრიდონისასა,
ნახეთ გონიარება და კისკისობა მისი

+ აქა JKE; წასვლა ავთანდილისაგან~GQ'; წასვლა G'; ავთანდილისგან C, ავთანდილისა ZE; + ნურადინ IUVR'; ფრიდო-

ნისას DHKQVD'E'G'I'R'Y', ჰ ფრიდონისას J, ფრიდონისა U, ფრიდონის ZQ'; წასვლა ავთანდილისაგან ფრიდონისასა] ავთანდილისაგან ფრიდონისას წასვლა F'L'; ნახეთ გონიარება და კისკისობა მისი] მლღანზანზარს H, მულღანზანზარსა KOG'. მულღანზანზარსა I', მულღანზანზარს რომ შეეყარა DY', შეყარად მულღანზანზარს G, შეყარად მულღანზარს Q', ტარიელის წამლის ძებნად J, შესაყრელად Z, მულღანზანზარს რომ შეეყარა და გაიცნა R,—CEFHILUVYA'F'L'; გონიერება BE'; კისკისობა B, კისკობა E'.

1133 (951)

ვა, სოფელო, რაძიგან ხარ, რას გვაბრუნებ. რა ზნე გჭირსა!
 ეოვლნი ძენი მონდობილნი ნიადაგმცა ჩემებრ ტირსა!
 სად წაიყვან სადაურსა, სად აუფხვრი სადათ პირსა?!
 მაგრა ღმერთი არ გასწირავს კაცსა, ძენგან განაწირსა.

ა. ვაი ABCDEFGHIJKOTUVXYZA'D'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; რას შიგან Z; გვაბრუნებ BHJKLMUVXYA'D'F'G'I'L'Q'R'Y', მაბრუნებ EE', მაბრუნებ F, გვაბრუნებ Z.

ბ. ყოვლი BCGHJKLMOTUVXYZA'D'E'F'G'L'Q', ყოვლიმც DEFIR'Y', ყოველი I'; შენნი J; მონდობილი BCDEFGHIKMOXY ZA'F'L'Q'R'Y', მინდობილი LUVE'G'; ნიადაგამც E, ნიადაგცა UXD'R'; ჩემებრ] ჩვენებრ J.

გ. სად წაიყვან სადაურსა] სადაურსა სად წაიყვან FJTZE'; აღუფხვრი EUZI'R'Y', აღუფხვრი D, აღუფხვრი I, აუფხვრი A'; სადით DEI'Y', სადმე FGHIKOF'G'L'Q', სადა JXYA', სადმენ UV.

დ. მაგრამ FGHJKOUVF'G'I'L'Q'R'; შენგნით GQ'; განასწირსა E'.

1134 (952)

ავთანდილ მისი გაურილი ტირს, სმა მისწვდების
 ცათამდის,
 იტყვის, თუ: „ღვარი სისხლისა კვლაცა მღენია, კვლაცა
 მდის;

აწ აგრე გაურა მნელია, ვით მაშინ შეურა ცათამდის,—
კაცი არ ეველა სწორია, დიდი მეს კაცი კაცამდის“.

ა. გამყრელი E; ტირის X. სტირს E'; მისწვთების BDJVD'
E'R'Y', მისწვთომია C, მისცდომია E, უწვდების GKOF'G'L'Q',
უწვთების H, მისწვთების U, მისვთების X, მიწვთომი Y, მისწვთო-
მია A', სწვდების I'; ცამდის CEA', წათამდის J.

ბ. სისხლისა] ცრემლისა FIJKOYZA'E'G'; კვლა₁ცა] კვლა₂ცა
GHJKOF'G'L'Q'R', კვლა₁ც I'; კვლა₂ცა] კვლა₃ცა GJF'L'.

გ. აგრე] ეგრე ET, ასრე F; აგრე გაურა ~ Z; მაშინ შეურა ~
Z; ცათამდის] დაცამდის CJZ, დაცდამდის R'.

დ. ყვალა FMYD'; ძეს] ძე R', სძეს A'E'; კაცი₂] კაცით CD
GHJUVZA'F'L'Q'Y', კაცის E'IKOE'G'I'R'; კაცმდის X.

1135 (953)

ველს მაშინ მხეცნი ძლებოდეს ცრემლითა მუნ ნატირითა;
ვერ დაიკვებდა სახმილსა, იწვის ცეცხლითა სშირითა.

კვლა თინათინის გონება ავსებს უფრორე ჭირითა;
ბაგეთათ ვარდსა ანათობს ბროლი მოწისა შირითა.

ა. ველსა G'; მხეცი F'L'Q'; ძლებოდა DUVF'L'Q'Y', ძლებო-
დენ A'; ცრემლითა] სისხლითა KOE'G'; მუნ ნატირითა] მუნატი-
რითა HZE'F', მონატირითა L'.

ბ. დაივსებოდა I, დავსებდა X; სახუმილსა ABM, სხმილსა
X, სახმილთა A'; სახმილსა, იწვის ცეცხლითა] გონება ავსებს
უფროვე F.

გ. კვლა] ჰკლავს T, კვლა₂ DHIUUVYZF'I'L'Q'R'Y'; ავსებდის
IKOUVE'F'G'L'Q'R', აავსებდის Z, ავსებდა I', ივსებს D'; უფროვე
FH, უფრო IKOUVZE'F'G'I'L'Q'R'.

დ. ბაგეთა E'FIKOUVYA'E'F'G'I'L'Q'R', ბაგესა Z; ვარდი
FKOE'F'G'L'Q'R', ვარდი I, ვარდთა Z; ანათებს FF'L'Q'; ბროლსა
Z; მოწის X.

1136 (954)

ვარდი ჭკნებოდა, ღვრებოდა, ალვისა შტო ირხეოდა;
ბროლი და ლალი გათლილი ლაგვარდად გარდიქცეოდა;

გამაგრებოდა სიკვდილსა, ამისთვის არ უმხნეოდ ა;
იტყვის, თუ: „ბნელი რას მიკვირს, რადგან დამაგდე
მზეო, და!“

ა. ჰქნებოდა] ღრუებოდა E, ჰქნებოდეს E'L'Q'; ღვრებოდა] ჰქნებოდა E, ღნებოდა IE'R', ღრუბლობდა J, ზრებოდა Z, ღრუ-
ბოდა D', ზვრებოდეს F'L', ზვრებოდა Q'; ალვის JKOTG'; ალვისა
შტო ირხეოდა] ალვის ხე შეირხეოდა H; შტო] ხე ZE'F'L'Q',
რტო R'; ირხეოდა] შეირხეოდა JKOTG', ირხეოდე L'.

ბ. ლალ B; გათლილი] გთლილი J; ლაზეგარდად E, ლაქეარ-
დათ IE'F'L'Q'R', ლაქეერდად I, ლაქეადად Y'; გარდიქცეოდე L'.

გ. ამისთვი I'; არ] არის Z, არი Q'; უმხნეოდ, ა] უმხნებოდა
EID', მხნეოდა ZQ', იმხნეოდა F'L'.

დ. რად F; რას მიკვირს] რასა იქს E; დაგაგდე EFJKOTUV
YZA'F'G'L'Q'R', დამაგდე I.

აქა უსეთა ტასტოსანთა მეფეთა შემწეობითა
ეტლად იტყვიან J

აქა—OG'K'; მზეთა] მზესა OG'; აქა მზესა ტასტოსანთა მე-
ფეთა—T; მეფედ OG'K'; შემწეობის T,—OG'K'.

1137 (955)

მზესა ეტყვის: „მზეო, გიტყვი თინათინის ღაწეთა დარად,
შენ მას გავ და იგი შენ გბავს, თქვენ ანათობთ მთად და
ბარად;

სელსა მალხენს ნახვა შენი, ამაღ გიჭვრეტ არ დამცდარად,
მაგრე ჩემი რად დაგდეთ გული ცივად, გაუმთბარად?

ა. გიტყვი] გსახავ EIZE'R', გხედავ FF'1'L'Q', გეტყვი HKO
UYG'.

ბ. ჰგავ CFHIJKOUVZA'G'R', გგავს] გავს DEYA'Y'; თქვენ] შენ E', ანათობთ DHKMOUVXZD'G'R'Y', ანათობ E'; მათთ FL',
მათა HJKOYA'G'I'Y'.

გ. შენი] თქვენი J; ამაღა Q'; მკერეც F'L'Q'; დამცდარად] ნამცდარად FIF'I'L'Q'R', დამცრად E'; არ დამცდარად] დაუმცდარად JKO, დარემცდარად G'.

დ. მაგრამ HIJKOF'G'I'L'Q'R'; დამღე E, დამღე FJKOE'G'L', დამღეთ I, დამაგე F'Q', დამლაგეთ I'; ცივად] ცვად და Z.

1138 (956)

„თუ ერთისა მოშორება მზისა ზამთრის გაგვაცივებს, მე, გლახ, ორნი დამიერიან, გული ამაღ რად არ ივნებს? მაგრა კლდესა არა შესწონს, არაოდის არ ატკივნებს; წყაღულსა დანა ვერა ჰკურნებს, გაჰკვეთს ანუ გაასივებს“.

ა. თუ] თვე BCEFIJKOUE'G'I'Q'Y', თვესა H, მის F'L'; ერთსა H, ერთასა X; თუ ერთისა] საყვარლისა R'; მოშორება E YQ', მზე FJKOE'F'G'L'Q', მზის I', მზესა R'; ზამთარსა FJK OE'F'G'L'Q', ზამთრსა I, ზამთარს HUVY; მზისა ზამთრის ~ R'; გაგვიცივნებს C, გაგვაცივნებს DY', გაგვიცივებს FHKO YF'G'Q', გაგვიმცივნებს IUV E'R', გაგვიცივნებს J, გაგვაცივებს I', გაგვიცივებს L'.

ბ. ორი F'L'Q'; დამიყრია FHF'L'Q', ამიყრიან Y; ამაღ] ამით J; ივნებს] ვინებს X.

გ. მაგრამ FHIJF'I'L'Q'R'; არა] ვერა KOG', არად HYF'I'L' Q', არ U, ვერად J; შესწონოს U; არაოდის] არა ოდეს BDEHI KOUVE'F'G'I'Q'Y', არათ ოდის C, ვერაოდეს J, არაოდენს R'; არ] ვერ KG', არა E'; იტკივნებს CHI'R', ამტკივნებს KOG', ივნებს E', იტკივებს F'L'Q'.

დ. კურნებს E'G'Q'; გაკვეთს EE'G'Q'; გაამსივნებს CDFHIK OUV E'F'G'L'Q'R'Y', გასივებს EXD', გაასივნებს JTA', გაამსივნებს I'.

1139

იტყვის თუ: „ჩემი სელ-[მ]ქმნელი, ღმერთო, მსუა და ცად არი;

ვინ ჰირი მსკავსად ჰირისა შექმნა და შეატადარი;

უმისოდ სულდგმულობასა, გულო, ვით შეატადარი!

გა, სიცოცხლისა სოფელმან აროდეს არ დამცა დარი!

ა. ჩემი] ღმერთო E; ხელ-ქმნელი AIA'F', ხელ-შენილი BMY, ხელ-ქმნილი DUVZE'I'L'Q'R', ხელ-შენილი FGHJKOG', ხელ-ქმნილი F; ღმერთო] მალა DGHIUVE'F'I'L'Q'R', ჩემი E; მზია X, მზე Z; მზეა და] მზედა ცა GHF'L'Q'; ცად] მცად E'; არისი F'.

ბ. ვინ] ვით KO, ვის GF'L'Q'; მსგავსი BGE'F'L', მზგავსად DI', მზგავსი EUVQ'R', მზგავსად FHJKOYG'; პირისა] ვარდისა DGHIUVE'F'I'L'Q'R', პირისად E, მის მზისა F, მთვარისა JKO ZG', პირსა X; შეკქმენ DGHIKUVI'R', შექენ EG', შეკქენ FOYA', შექმენ JF'L'Q', შექნა E'; შეცა აღარი EGH, შეცადარი IL', შიაცადარი UV, შეეცადარი ZF'Q'R'.

გ. გული C; შეეცადარი CDFHIJKOUVYF'G'L'Q', შეცადარი E, შეცაადარი G, შეაცადარი E'.

დ. ვაი ABCDFGHIJKMOUVXYZA'D'E'F'G'I'L'Q'R'; სიცოცხლესა J, სიცოცხლის F'L'; აროდეს] აროდს J; არ დამცა] დაათა Z; დამცა დარი] დამაცადარი I.

1139⁴

მისსა მზესა, გზა-გზა მოსთქვამს, ჭირს თავს ამღევს
ლხინის ფასად,
გულსა ეტყვის: „მიაშურე, გაგიპირავს შენ აწა სად“,
გარჯისათვის ეგრე თქმულა: „მისვლებსო ერთი ასად“,
ჭირნი ჩემნი ვამსუბუქო, მკიდავს სსვათა უმძიმესად.

(Q—1082, ფ. 79v).

ა. მისსა] იგლოვს F'L'.

ბ. მიაჰურე] მამაშორვე GF'Q', მოიშორვე H, მომაშორვე L'; გაგიპირავს] გაგიპარავს F'L'; შენ აწა სად] შენა წესად GF'L'Q'; გაგიპირავს შენ აწა სად] შენ გიპირავს სვდა ასად H.

გ. აგრე F'L'.

დ. ჭირი GF'L'Q'; ჩემი GHF'L'Q'; მკიდავს] მოიკიდავს G F'L'Q'.

აქა ავთანდილ ვაწსკვლავთა ეუბნება
თავისა ბუნებასა ზედა

აქა—EK; აქ O; ვარსკვლავთ DFGHIKOUG'I'L'Q'R', მასკვლავთა EYA', ვარსკვლავსათა X; ეუბნება] შესტირის R', ეუბნე-

ბის BCDFGHIKOUVYZA'EF'G'I'L'Q'Y', ეუბის E; თავის BCDE
FGHIKOUNZE'F'G'I'Q'Y'; ბუნებასა ზედა] ბუნებაზედა DIV, გუნე-
ბასაზედა F, ბუნებაზედან U, გუნებაში Z, ბუნებას F'L'; ზედა—
GF'L'Q'Y'; თავის ბუნებასა ზედა]და ეუბნება თავის ბუნებას R'.

ამას მეფეთა ეტლად იტყვიან*

ამას—I; მეფთა D, მეფედ I.

1140 (957)

მიმავალი ცასა შესტირს, ეუბნების, ეტუვის მზესა:
„ჰე[ი], მსუო, გეაჯები შენ, უმძლესთა მძლეთა მძლესა,
ვინ მდაბალთა გამაღლებ, მეფობისა მისცემ სეესა,
მე ნუ გამერი საუვარელსა, ნუ შემიცვლი ღამედ დღესა!“

ა. მიმავალი I'; ცათა E, ცას FGHJKOYEF'G'L'Q'; შესტი-
რის FGHJKOYEF'G'L'Q'; ეტუვის] ეტლსა G.

ბ. ჰე ABMX, აჰა CDEGHKOUVFG'I'L'Q'R'Y', ეჰა FIJYZ
A'D'E'; მზეო] ღმერთო H; გიაჯები DYY', გიაჯებია I'; უმძლესთა]
უძლებთა DY', უძლევთა EYA'R', უმძლევთა F, უმძლესა GHK
OF'L'Q', უმძლეთა JU, უძლევთა I, უძლეთა V, უძლევსა ZI',
უმძლესსა G'; მძლეთა] მძლესთა X, ძლეთა G'.

გ. მდაბალსა GHUVF'L'Q'R'Y'; გაამაღლებს II', გამაღლებ
X; მეფობასა DEFGHIKOUVYZA'F'I'L'Q'Y', მეფობისას J; მის-
ცემს II'.

დ. მე] შენ J; საუვარელსა + მე Z; ნუ] მუნ F'L'; შემიცლი.
I, შემცლი Z; ღამეთ DY', ღამე GHKOXF'I'L'Q', ღამიედ N'.

ამას სევდიანთა ეტლად იტყვიან

ამას] აჰა J; იტყვიან + სოფელი მისას (მისსა MXD'E') იქს
BMXD'E'; ზუალი F, ზუარი H; სევდიანთა] ზუარსა სევდისა და
ჭირთა მომატებისა J; ამას სევდიანთა] მუშთარსა მოსამარაღლეთა
და ბრჭეთა შემწედ T; სევდიანთა + და კაეშანთ შემოყრილთა Z;
იტყვი V.

1141 (958)

„მო, ზოჰრაო, მომიმატე ცრემლი ცრემლსა, ჭირი ჭირსა,
გული შავად შემიღებე, სიბნელესა მიმეც სძირსა,

* ასევე იწყობა ქვემოთ ასეთი ქვესათაურები.

შემომყარე კაეშნისა ტვირთი მძიმე ვითა ვირსა,
მას უთხარ, თუ: „ნუ გასწირავ, შენია დაშენთვის ტირსა.“

ა. მოი ABDFIKMOTVXYZA'D'E'G'I'R'Y', ზოი U, მოდი E;
ზოპარო C, ზუალო DGIKOUVE'G'I'Q'Y', ზუარო EHJTYA', ზუალ
F, ზაეურო Z, მზუალო F'L', ზუპალ R'; მამიმატე FGIHJKOTI'
L'Q'R'Y', მამიტირე F'; ცრემლი] ცეცხლი JT; ცრემლსა] ცხელი
I, ცეცხლსა J, ცხელსა T; ჭირსა] ჭირა X.

ბ. შემიღებენ I'; ნიეც G, მიმცემ E'.

გ. შემოჰყარე DGUR'I', შენამყარე FIJ, შემომჰყარე V, შე-
მოყარე F', შენაყარე Q'; კაეშანი EFIE'F'L'Q'Y', კეეშნისა GHKO,
კეეშანი JT; ღვირთვი J; ვირსა] ჭვირსა I'.

დ. უთხარ—X; თუ—I; განწირავს J, განწირავ T; შენთვის
U; სტირსა D'F'L'.

ამას მოსამართლეთა ეტლად იტყვიან

ამას აქა J; მოსამართლეთა] მოსამართლედ I, მოსამართლე
X, და სამართლის Z, მოსამართლეთ R'; ამას მოსამართლეთა
ეტლად] მუშთარსა მოსამართლეთა და ბრჰეთა შენწედ JT; იტყ-
ვიან + მუხთლობს სოჯელი BMXD'E', + მუშთარი FH; იტყვი V.

1142 (959)

„ჰე მუშთარო, გეაჯები შენ, მართალსა ბჰესა, დმრთულსა,
მო და უყავ სამართალი, გაებჰობის გული გულსა;
ნუ ამრუდებ უმართლესსა, ნუ წაიწემედ ამით სულსა!
მართალი ვარ, გამიკითხე, რად მაწუღულე მისთვის
წულულსა?“

ა. ჰი X, ტე R'; მუშთარი ABCMXD'; გეაჯები DEZA'I'Y',
გეაჯები X; ბრჰესა DEFITF'L'Q'R'Y', პრჰესა GHKOG', მხესა X,
ბრჰეთა YA'; დმრთულსა] სრულსა DFGHUVZF'PL'Q'R'Y',
ლრთულსა I, მლრთულსა JKOG', მლრთულსა T, ლრთულსა X, ლეოთულ-
სა D'.

ბ. მო და] მოდი FGHJKOTZFG'L'Q', გაებრჰობის DEFYTA'
F'Q'R'Y', გაეპრჰობის GHKOG', გაეპრჰობა I', გაერბრჰობის L'

გ. ამრუდებ] ამდურვებ Z, ამდურებ L'; უმართლესსა] სამართალსა MXD'EF'L'Q', უმართლესა BDFGHJKOTUYZA'G'I'R'Y'; წაიწყებენდ GHIKOTE'G'Q'R'; ამიდ L'.

დ. რად] ნუ I'; მიწყულულებ GJKOTF'G'L'Q'R', ვიწყულულებ H; მისთვის] მისთვის I, მიწყვიე JT; წყულუსა] გულსა J.

ბ. გ. ~ FZ.

ამას მესისხლეთა ეტლად იტყვიან
იკოდით, პატრონო, რომე მიუნდობელი და მუხთალი
არის ეს სოფელი, ნუ მიენდობით

ამას] აქა მარიხსა უწყალოთა და J, მარიხსა უწყალოთა და T, მას D'; მესისხლეთ GQ'; + და დუშმანთა Z; ეტლად+და შემწედ JT; იტყვი V, ეტყვიან D'; + მარიხი FH.

იკოდით, პატრონო... ნუ მიენდობით — CDEFGHIJKNOTUV
YZA'F'G'I'L'Q'R'Y'; პატრონო B,—E'; რომე—E'; მინდობილი M,
მინდობელი X; და მუხთალი—E'.

ესე X,—E'; ნუ] და ნუ D',—E'; მიედობით X, მიენდობი D',—E'.

1143 (960)

„მოდი, მარიხო, უწყალოდ დამკურ ლახვრითა შენითა,
შეცამლებე და შემსვარე წითლად სისხლისა დენითა,
მას უთხრენ ჩემნი პატიენი, მას გააგონენ ენითა,
როგორ გასრულვარ, შენ იცი, გული აღარას ღხენითა“.

ა. დამკურ FI; ლახვართა X, ლახვრისა Z*.

ბ. შემცამლებე NF'G'L', შემლებეცა Q'; სისხლითა EU; დენითა] შენითა E.

გ. უთხარ GHJF'L'Q'R', უთრენ G'; ჩემი GHJF'L'Q'R'; პატიენი F, პატიეი GF'L'Q'; გაგონე FII', გააგონე FGHJKOZE'F'G'L'Q'.

დ. რავვარ EIKOA'E'G'I'; გავსულვარ E, გავსულვარ GHJKO F'G'L'R', გავსულვარ I, გავსრულვარ NTUVE'I'Q'; შენც J; გულია CDGHUVI'Q'R'Y', გულო IE'; აღარ CDGHUVI'Q'Y', აღარს X, აღარ ხარ E', აღარა F'L'.

* Z-ში ეს სტროფი ორჯერაა.

ამას [მ]კურნალთა ეტლად იტყვიან

ამას] აქა ასპარეხსა J, ასპიროზ T; [მ]კურნალთა] კურნალთა ABMXD', მიჯნურთა F'; მკურნალთა + და მარგებელთა J, + მარგებელთა T; მკურნალთა] მიჯნურთა და ხელ გაჭრილთ Z; იტყვიან + კრულმცა ხარ სოფელო B, + ეთერი F, + ასპიროზ H, + კრულმცა ხარ სოფელო X; ეტყვიან U, იტყვი V.

1144 (961)

„მოდი, ზოჰალო, მარგე რა, მან დაშვვა ცეცხლთა დაგითა, ვინ მარგალიტსა გარეშე მოსცაეს მოწისა ბაგითა; შენ დააშვენებ კეკლუცთა დაშვენებითა მაგითა, ვისმე ჩემებრსა დააგდებ, გაჰსდი ცნობისა შმაგითა“.

ა. მოვედ R'; ზოჰალო] ასპიროზ DEGH IJKNOTUVYA'E'F G'I'L'Q'R'Y', ეთერო FZ; მან] მანდ X.

ბ. მარგარიტსა R'.

გ. დაშვენებ EI I'; კეკლუცად E; დაშვენებით N.

დ. ვისმე] ვსმე X; ჩემებრსა] გლახ ჩემებრ FIJTE'R', ჩემებრვე U; დააგდებ] ატირებ FIZE'R', დაგდებ BEI', დააგდებს X; გაჰსდი] გარდა L', გახდი EYZA'E'F'G'I'Q'R'; ცნობითა CDE GHIJKNOTUVVYZA'E'F'G'I'L'Q'R'Y'.

ამას მწიგნობართა ეტლად იტყვიან

ამას] აქა ოტარიდსა J; მწიგნობართა] ჰქვიანთა F, მწიგნობართ GHQ'; + და მეცნიერთა J, + და მსწავლულთ Z; ამას მწიგნობართა] ოტარიდსა მწიგნობართა და მეცნიერთა T, ამას მკურნალთა და გულწყლულთა მაპრთელებლად Z; იტყვი V; + კიდევ გასინჯეთ სოფელო BMXD'E', + ოტარიდო F, + ოტრიდო H.

1145 (962)

„ოთარიდო, შენგან კიდე არვის მიგავს საქმე სხვასა; მზე მახრუნვეს, არ გამიშვებს, შემეიურის და მიმცემს
წვასა;
დაჯე წერად ჭირთა ჩემთა, მეღნაღ მოგცემ ცრემლთა
ტბასა,
კალმად გიკვეთ გაწლობილსა; ჯანსა წვრილსა გიოთ თმასა“.

ა. +ჰე GHJKOTG'L'Q'; ოთარდო B, ოტარიდო DGINTVYA' E'F'G'L'Q'R', ჰი ოტრიდო E, ოტრიდოო FHJKOZ, ოტურიდო U, ოტარიოდ I', ოტარდიო Y'; არეინ J; მიჰგავს T; სხვისა T, სხვისა X.

ბ. მამბრუნეებს| გამავსებს E, მამბრუნებს GHJKNOE'F'G'I'L'Q'; არ გამიშვებს| მზევე გამლევს E; მიმცემ N; წესა X.

გ. დჯე C, დავჯე GF'L'Q'; სწერდი JT; ჰირსა J; ჩემსა J.

დ. კალმათ X; გიკვეთ| გიკვეც EZ; გაწყობილსა BEGHKO F'G'L'Q'; წერილსა| ჩემსა KOG'; ვით GHKNOUVZE'F'G'I'L'Q'Y'; თმასა| ლერწამსა GHKNOUVZE'F'G'I'L'Q'Y'; გაწლობილსა ტანსა წერილსა ვითა თმასა| ტანსა ჩემსა თუ დავებსენ (დავესნა T) მიწყვიე წესა JT.

ამას მოწყალეთა ეტლად იტყვიან

ამას| ამამას D; მოწყლეთა X; მოწყალეთა + და სნეულთა BCDGHIKMNOUVXYZA'D'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; ამას მოწყალეთა| აქა მთვარესა სნეულთა და უღონოთა შემწედ J, მთვარესა სნეულთა და უღონოთა შემწეობისა T; იტყვიან + დაუსრულებელიმც ღმერთი გრისხავს შენცა და იმასაცა ვინცა მოგენდოს სოფელო BMXD, + და უსრულიმც ოთირის სხვას ვინცა მოგინდოს სოფელო E', + და უსრულიმც ღმერთი გრისხავს სოფელო C, + მთვარე H; იტყვი V, იტყვის D'.

1146 (963)

„მო, მთვარეო, შემიბრალე, ვილევი და შენებრ ვმკლდები, მზე გამავსებს, მზევე გამლევს, ზოგჯერ ვსხვდები,

ზოგჯერ ვწვლდები;

მას უამბენ სჯანი ჩემნი, რა მკირს, ანუ რაგვარ ვბნდები, მიდი, უთსარ: «ნუ გასწირავ», მისი ვარ და მისთვის

კვლდები.

ა. მოი DFIKOTUVYZA'G'I'Y'; მთვარეო rep. J, მთოვარეო G'; ვმკლდები| ვჰკნები EGHJKOD'G', ვჰკმკლდები N*, ვკლდები X, ვჰკნდები F'L', მკლდები I', ვჰკნდები Q'.

* N-ში ეს სიტყვა რესტავრირებულია. ვჰკ ძირითადი ხელითაა. ამას აგრძელებს სხვა ხელით მკლდები. ამრიგად, იკითხება [ვჰკმკლდები, ზაც შეცდომის შედეგია.

ბ. გამავსებს] გამლევს და JT; მზევე] მზე T; გამლევს] დამლევს FZI', გამავსებს JT; ზოგჯერ, ხან GFL'Q', ზოგჯერ A',—H; ვსხვდები] ვსუქდები GF'L'Q', ვსხვები E, ვმზლდები FOYA', გავსუქდები H, ვსხდები IG', ვმსხვლდები UV, ვსქენები NJT, ვმსხვლდები V; ზოგჯერ, ზოგჯერ A': ვწვლდები] ვწვლები E, მსხვდები F, ვმქლდები GHKNF' G'L'Q'Y', ვსხვდები J, ვუწყდები X, ვმსხვდები YA', ვწვლები Z, ვწვლები D', ვსწვლდები R'.

გ. უამბე BDEIJKOTUVE'F'G'I'Q', უანბე GHNZL', უანბენ A'; რჯანი JTZI', სჯანი N; ჩემი FGF'L'Q'; როგორ DFGHIJKN OTUVZF'G'L'Q'R'Y'; ანუ რაგვარ ~ G; ვბნდები] ვპკვდები JT, ვბდები X.

დ. მიდი] მას JT, მოდი EF'L'; უთხარ + თუ J; გამწირავ DUVZE'Y', გამწირავს GHIKOTA'F'G'I'L'Q'R'; მისი] შენი Z; მისი ვარ] შენია F; მისთვის] შენთვის FZ, მისთვი J; ვკვდები] ვბნდები JT, ვპკვდები DUV'Y', კვდები X, ვკდები G'.

1147 (964)

„აჰა, მმოწმებენ ვარსკვლავნი, შეიღნივე მემოწმებიან:
 მსე, ოტარიდი, მუშთარი და ზუჰულ ჩემთვის ბნდებიან,
 მთვარე, ასპიროს, მარინი, მოვლენ და მოწმად მკეებიან.
 მას გააკონე, რანიცა ცეცხლი უშენოდ მღებიან.“

ა. მმოწმებენ BF*GYD'R', მოწმებენ DINUE'F'I'L'Q'Y', მოწმებენ EVZ, მამოწმებენ X; ვარსკვლავნი] მასკვლავნი L'; შეიღნივე D, შეიღნივე N; მმოწმებენ ვარსკვლავნი 'შეიღნივე] ვარსკვლავნი 'შეიღნივე მე ამას HKOJTG'; მემოწმებენ Z.

ბ. ოტარიდი] ოტრიდი და E, და ოტრიდი GH, მთვარე ოტრიდ JKOT; ოტარიდი, მუშთარი და ზუჰულ] მთვარე ოტრიდ მუშთარი და ზვალ G'; მუშთარი და ზუჰულ] და მარინი ზუალი I; მუშთარი] მარები Z,—J; და—E'; ზუჰალ BCR', ზუალ DFGHJK NOTUVYA'F'I'L'Q'Y', ზაულ E, ზუჰლ MXD', ზეაულ Z, ზუალი ჩემთვის] შენთვის E.

* F-ში ეს სიტყვა ორჯერაა.

გ. მთვარე] ასპიროზ JKOG', ასპეროზ T; ასპიროზ] ეთერი IZ, ასპაროზ GH, ზოარ J, ზოპრა KOT, ზორა G'; მარხიი] მუშ-თარი IZ, მარეხი I'; ზოწმათ X, მოწამად I'.

დ. მას] მაგას U; გააგონენ BCIMNVXYA'R', გაგონე E, გააგონონ JT, გააგონ U, გაგონენ D'; ცეცხლნი DIKOTUVYZG'Y'; უშენოდ] უშრეტნი FI, უშრეტი GHE'F'L'Q'R', უმისოდ J'TY; უშვენოდ X, უშვრეტნი Z, რაზომცა KOG', უშენოთ I'; მდებია] მდენია X.

1148 (965)

აწ გულსა ეტყვის: „ვითამცა გდის ცრემლი, არ გაგზმობია, რას გარგებს ძოკლევა თავისა? ეშმა მმად თურე ეკმობია; მეც ვიცი, ჩემსა ხელ-^{[მ]ქმნელსა თმად ეორნის ბოლო}
სთმობია,
მაგრა თუ ჭირსა არ დასთმობ, ლსინი რა დასათმობია!

ა. ეტყვის—Z; ვითამცა] რაზომცა Z', ვითმცა I; გდის] მდის F'L'; ცრემლი] ცეცხლი F'L'; გაგზმობია] გაგზროზია J, გაგეზ-მობია X.

ბ. რას] რა X; მოკელა BDEFGHIJKNOTUVYZD'E'F'G'I' L'Q'R'Y', მოკელვა MX; ეშმად T; თურმე EFGHJUQ', თურემ I, თურა X, თუმე F'.

გ. ზეც] მე I'; ხელ ქმნელსა AIA'E', ხელ ქნილსა DKOTUV ZF'G'I'L'Q'R'Y', ხელ ქნილსა E, ხელ მქნელსა FY, ხელ მქნილსა GHJN; თმა JUVY'; თმობია I'.

დ. მაგრაჲ GHIJKOT'F'G'I'L'Q'R'; არ] არა U; დასთმობ] გასძლებს J, დაესთმობ F, დასთმობს H, გასძლებს T, სთმობ U; დასათმონია I.

1149 (966)

„თუ დავრჩეო, ესე მიჯობს,—სიცოცხლისა იტყვის თუსა,—
ნუთუ მომხვდეს ნახვა მზისა, ნუ ვიზახი მიწვივ უსა“.
მიიმღერის ხმასა ტკბილსა, არ დასწევეტდის ცრემლთა
რუსა,
მისსა ხმასა თანა ხმაცა ბულბულისა ჰკვანდის ბუსა.

ა. მიჯობს] სჯობდეს JT; სიცოცხლესა DEFGHJKNOYZF' GT'L'Q'Y', სიცოცხლისას R'; ეტყვის DGHUZF'I'L'Q'Y', თუსა] უსა E.

ბ. მაზხედეს DFGHJKOTUVYZG'I'Q'R'Y', მოგეხდეს I, მაზხედეს A', მიზხედეს F'L'; მზისა] მისა E; ვიძახი DGHJNTUAZE'I' L'R'Y', იძახი I, ვიძახ Q; მიწყვიე] მუღამ J, მიწყვიე Y'; ვუსა VR'.

გ. მიმღერის EF'L', მოიმღერის I, მიიმღერდის JY'E', მიმღერდის Z; დასწყვეტდის] დასწყვედდის CYA', გასწყვეტდის IF'Q' R'Y', დასწყვეტის UX; რუსაა G'.

დ. მისთა GF'L'Q', მისა E', მისი I'; ხმისა FGHKOF'G'I'L' Q'; ხმაც J, ხმასა F'L'Q'; ბულბულიცა FGF'L'Q', ბულისა E', ბუნბულისა G'; გვანდის DGUVF'G'L'Q'Y', ჰგვანდა EFI', გვანდა HIE'R'; ბუსა] ბულსა I'.

1150 (967)

რა ესმოდის მღერა ემისა, სმენად მსეცნი მოვიდიან,
მისეე სმისა სიტკებოსაკან წელით ქვანიცა გამოსხდიან,
ისმენდიან, გაჰკვირდიან, რა ატირდის, ატირდიან;
იმღერს ლექსთა საბრალოთა, ღვარისებრ ცრემლნი სდიან.

ა. რა] ეს F'; მღერი X; ემისა] მისი Z, ყრმისა I'; სმენად მსეცნი ~ IKOG'; მოვიდიან X.

ბ. მას J, მის T, მისა I'; ხმისავე JT; სმენად] სენად D'; წყლით] წლით D', ზღვით E, წყლითა F, წყალთა N, წყალთათ YZ; ქვანიცა] ნიანგნი KO, ნიანგი E, თევზნი FZ, თევზიცა G, ნიანგნიც I, ქვანიც NYI', ნიანგი G', თევზნიცა F'L'; გამოხდიან U, გამოხდიან F'I'L'.

გ. ისმენდია L'; ასტირდის J; ასტირდიან J; განკვირდიან D', გაკვირდიან G'.

დ. იმღერს] მიიმღერდის H; ლექსთა] ხმითა F, ლექსა GF' L', ხმათა IZ; საბრალოთა] ტკბილთა H; საბრალოსა GF'L'; ღვარისებრივ GHF'L', ღვარისებრ I; ცრემლი DEFGHJKNOTUVF'I'; სიდიან I, ზდიან I'.

1151 (968)

მოვიდიან შესამკობლად ქვეენით უოვლნი სურიელნი:
კლდით ნადირნი, წყალშიგ თევზნი, ზღვით ნიანგნი, ცით
მფრინველნი,

ჰ. ხლო-არაბ-საბერძნეთით, მაშრიეთ და მაღრიბულნი,
რუსნი, სპარსნი, მოფრანგენი და მისრეთით მეგვიპტელნი.

ა. მივიდან U; შენესკობლად X; ყოვლი G, ყოვლით F'L'Q';
სულიერნი D, სულიერნი GHIVD'E'F'I'L'Q'R'Y'.

ბ. კლდით] ტყით IF'L'Q'R'Y'; წყალში GHIF'I'L'Q'R'Y'; ნი-
ანგი X; ფრინველნი GHE'I', მფრინვერნი R'.

გ. ინდოთ DGUVF'I'L'Q'R'Y', ინდო HI, ჰინდოთ E'; არაბთ
DGHIUVE'F'I'L'Q'R'Y'; მაშრიენი DHIUVF'I'L'Q'R'Y', მაშრიეთ
G, მაშრიეთი E'; მაღრიბულნი CDHIUVD'E'F'I'L'Q'R'Y', მაღრი-
ბულენი X.

დ. მოფრანგენი D'; მისრეთი GH; ეგვიპტელნი U, მეგვიპ-
ტელნი L'.

ავთანდილისაგან ფრიდონისას მისვლა,
ტარიელს რომ გაეყარა

+ აქა KOZG'; ავთანდილისაგან C; ფრიდონის D'; მისლვა G';
ავთანდილისაგან ფრიდონისას მისვლა] მისვლა ავთანდილისაგან
ფრიდონისასა FI; ტარიელს რომ გაეყარა —EFINUVXY; ტარიელს
რომ გაეყარა] ტარიელის გაყრილი H; ტარიელ I', ტარიელიდამ
R'; გაეყარა] წაივიდა R'; + და იმღერს K.

ავთანდილისაგან ფრიდონისას მისვლა, ტარიელს რომ გა-
ეყარა] ავთანდილისა და ნურადინ ფრიდონის შეყრა და ფრიდო-
ნისას მისვლა Z.

1152 (969)

უმა მტირალი სამოცათ დღე ზღვისა ჰირსა მივა გზასა;
შორით ნახნა, მენავენი მოდიოდეს შიგან ზღვასა;
მოიცადნა, ჰკითხნა: „ვინ ხართ, თქვენ ამისსა გნუკევ
თქმასა,
ეს საშეფო ვისი არის, ან ჰმორჩილობს ვისსა სმასა?“

ა. ყრმა I'; სამოცდათ DEFGEJKOTYZI'Q'R'Y', სამოცდათ
UV, სამოცდაათ A'G'; სამოცათ დღე] სამოცდათღე I; ზღვისა] U.

ბ. ნახა EFGHIJKNOTUVYZD'F'G'I'L'Q'R'Y'; მოდიოდენ EFGHIJKOTUVZA'D'G'Q', მოვიდოდეს E', მოდიოდენ F'L'R'.

გ. მოიცადა FGHJKNOUVA'F'G'I'L'Q'Y'; ჰკითხა BDEFGHIJKNOTVYZA'D'G'I'R'Y', კითხა F'L'Q'; თქვენთან X; ანისას GF'L', ამისა HIJTE'Y', ამისას X, ამის A'; გნუკავ GHJKNOTZF'G'L'Q'R', გნუკვე XA', გნუკვე D'; თქემასა ABMD', თქენს X.

დ. ესე X; სამეფო] სამყოფი GHF'L'Q'; არს X; მორჩილობს CDEFGHKOJUVYZA'F'G'I'L'Q'Y', მორჩილობთ I, მორჩილობ J, მორჩილებს D'; ვისსა] ვისა X, ვისა ZE'I'; ხმასა] ხმალსა FGHJKOTYF'G'L'Q'R'.

დ. — N.

1153 (970)

მათ მოახსენეს: „ტურფაო სახითა და ნაგებითა, გვეუცხოე და გვეკეთე, მით გეუბნებით ქებითა: აქამდის ზღვარი თურქთაა, მომძღვრე ფრიდონის ზღვებითა, ჩვენცა ვისნი ვართ, გიანბობთ, თუ ჰკრეტით არ დავბნდებითა.“

ა. ტურფაო] ჰე შეო E; სახითა] გონებითა E, სახით GHIKOTYF'G'Q'R'Y'; დაა I; ნაგებითა] სახითა E, ანაგებითა GHIJKOTYF'G'I'L'Q'R'Y'.

ბ. გვეუცხოვე DEFGHIJKOTUVZD'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; გვეკეთე] გვეტურფე H, გვეკვეთე D'F'L'Q', გვეკვეთნეთ I'; მით rep. X; გეუბნებითა] მოგახსენებთ F.

გ. აქამდი CDGHF'L'Q', აქამდინ UVI'; მზღვარი DEFGHIJKOTUVYZG'Q'R'Y', ზღვარის E', მზვარი F'L'; თურქთა E, თურქთ T, თურქთა აქვს Z; მომზღვრე BCDEGHJTXYZF'I'L'Q'Y', მოსამზღვრე FV, მოსამძღვრე U; ფრიდონ FUV, ფრიდონისა T; ზღვებითა] მზღვრებითა DE, მზღვრებითა FGHJKOTVYZF'G'L'Q'R', მზღვერებითა U, ზღვრებითა I'; მომძღვრე ფრიდონის] ფრიდონ მოსამზღვრე IR', ფრიდონ მომზღვრეა KO, ფრიდონ მომზღვრეა G'.

დ. ვისნი] მისნი JTX, ვისი DGHUVY', მისი KOG'; გიამბობთ BCDFIJKMOTYD'E'F'G'L'Q'Y', გიამბობთ UVI'; ვისნი ვართ, გიანბობთ] გიამბობთ ვისნი ვართ EZ; დავბნდებითა] დავლნებითა BEGHJOYE'F'G'L'Q'R'.

„ნურადინ ფრიდონ მეფეა ამ ქვეყანისა ჩვენისა,
 მოემე მსნე, უსვი, ძლიერი, ფიცხლა მამხტომი ცხენისა;
 ვნება არავის არ ძალ-უც მის მზისა ოდნად მშვენისა,
 იგია ჩვენი პატრონი, მსგავსი ცით შუქთა მფენისა“.

ა. ამა BEGHIKUY'G'I'L'Q'R'Y'; ქვეყნისა BEGHIKUYG'I'L'Q'R'Y'.

ბ. ძლიერი] მდაბალი Z, ძლიერი X; ფიცხლად DFIKUVZF' L'Q'R'Y', ფიცხლად GHOG'; მომხტომი B, მამხტომი DFGHKO UD'F'I'L'Q', მომხტომი EZ, მომხტომი X; ცხენისა] ცხენისა I'.

გ. არავის] არვის I; ძალ უც F'L'Q'R', ძალუცს G', ძალა უძს I; მზისა ოდნად] ოდენ მზისა E; ოდნად] ოდენ FIKOUVZ G'R'; მფენისა X.

დ. იგია] იგი არს F'L'Q'; ჩვენი rep.—X; მგზავსი EFOYR', მსგზავსი G, მზავსი I, მზავსი KI'Q'; ცის GF'L'Q'; შუქთ I; ფენისა DI'Y'; შუქთა მფენისა] მონათენისა F.

უმამან უთხრა: .მმანო ჩემნო, კარგთა კაცთა გარდგეკიდე;
 მე მეფესა თქვენსა ვემებ, მასწავლეთ, თუ სით წავიდე,
 რა ვიარო, ოდის მივალ, ან გზასა აქვს რა სიდიდე?“
 მენავეთა უწინამძღვრეს, არ დაავდეს გზამდის კიდე.

ა. ყრმამან I'; მმანო D; გარდგეკიდე X.

ბ. მეფესა X; მასწავლე DEI'; საით L'.

გ. ოდის] რა (რას T) დროს JT, ოდეს DEFIKOUZG'I'R'Y', როდის GHXYF'Q'; მოვალ Q'; ანუ EH; გზას EH.

დ. იწინამძღვრეს E, უწინამძღვრეს Y'; არ] არა U, რა F'L'; დავდეს BEIX; გზამდის] ზღვისა DFUVZY', გზამდი GHKOF'G' L', გზაზედ JT, ზღვათა I, გზამდინ I', გზამდ Q'.

მოასხენეს: „ესე გზაა მულღანზანზარს მიმავალი,
 მუნ დაგზავდების მეფე ჩვენი მპვილდ-ფიცხელი, მასვილ-
 სრმალი;

აქადაღმე ათ დღე მიხვალ ნაკეთად სარო, ფერად ლალი;
ვა, რად დაგ[ვ]წვენ უცხოს უცხო, რად მოგვიდეგ
ცეცსლებრ ალი!“

ა. მოახსენა U; გზა F; მულაზანზარს CDFOUG'I'R'Y', მულ-
ლანზარზარს EZ, მულლნზანზარს I, მულლაზარსა J, მულლაზნზარს
X, მულლაზინზარს Y.

ბ. დაგვხედების JUF'L', დაგვხედების G'; ნწვილდ-ფიცხელი,
მახვილ-ხრძალი] ხრძალ მახვილი, ნწვილდ-ფიცხელი Z; რხმალი B
E', ხმალი DFGHIJKOTUVYF'G'I'L'Q'R'Y'.

გ. აქადაღმე] აქადაღმა CKOYG', აქადაღმან ETZ, აქა-
თაღმა I'; ათ დღე მიხვალ ნაკეთად სარო] ნიშნავალი ათ დღე მი-
ხვალ Z; ათს GHF'L'Q'; დღეს GHF'Q', დღესა L'; ნაკეთათ TX
ნაკეთად D'.

დ. ვაი ABCDEFGHIJKMOTUVXYZD'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; რა
Z; დაგწვენ AlZ, დაგწვენ D, დაგწვი GHQ', დაგწვი F'L';
უცხოს] უცხომ FGHKOYZF'G'L'Q', უცხო D', უცხოვ R';
უცხო] უცხომ DUVI'Y', უცხოს R'; მოგვიდე F'L'; ცეცსლებ
DIXZY'.

1:57 (974)

უქამან უთხრა: „მიკვირს, მძანო, რად ხართ ჩემთვის
გულ-მოკლულნი,

ანუ აკრე ვით გეკეთნეს ზამთრის ვარდნი ფერ-ნაკლულნი!
თქვენმცა მაშინ გენახენით, ლაღნი ვდეგით, არ საჩუქრულნი!
ჩვენნი მკვრეტნი დაუამვენით, ჩვენგან სსღიან მხიარულნი“.

ა. ყმაზან უთხრა—Y*; ყრმაზან I'; ძმაო E; ხარ HIJ; მოკ-
ლული HD'E'.

ბ. ვგრე DEFGHIJKOTUVYF'G'L'Q'R', ვგრეთ Y'; გიკეთა H,
გიკეთნეს G', გიკეთნენ I'; ზამთრის I; ზამთრის ვარდნი—GF'L'Q';
ვარდი EFGHIJKOYF'G'I'L'Q'Y'; 'ნაკრულნი FT, ნაკლული HD'.

გ. თქვენცა IUE'F'I'L'Q', თქვენამც T, თქვენცა Y, თუცა Z;
ლაღნი] ლაღნი T; ვდეგით] ვსხედით DEFGHIJKOTUVZF'G'I'L'Q'Y',

* ამ სიტყვებისათვის ადგილი დატოვებულია.

ვდექით F, ვსდევით E'; საპყრული H, საპყარნი IF'L'Q', და-
პყრულნი J, საყრულნი I', საპყრულნი R':

დ. ჩვენნი] ჩემნი E, ჩვენი GTD'E'F'L'Q'; დავაშვენით DFJK
OTYZE'G'R'Y', დავაშვენეთ F, დავაშეთით GHF'Q', დავაშენით
I, დავაშვენენით X, დავაშეთეთ I', დავაშენით L'; სხდიან] სდიან
U; მხიარული H.

1158 (975)

იგი წავიდეს; დაბრუნდა ემა გზასა თავის-წინასა,
ვისი ჰგავს ტანი საროსა და ვისი გული რკინასა;
მიაცოროვებს და მიუბნობს, მოსთქვამს მისსავე ლხინასა,
ნარგისნი ქუხან, ცრემლსა წვიმს, ჩარცხის ბროლსა და
მინასა.

ა. იგი] კაცნი FJKOTZG'; წავიდნენ GHJF'L'Q', წავიდნეს
'T', წავიდა Y'; იგი წავიდეს—Y*; დაბრუნდეს EHIKOG', დაბრუნ-
დება Y; ყრმა I'; გზას Y.

ბ. ვისი₁] მისი H, ვის Y; გავს DEFIUVYZF'G'L'Q'Y'; სა-
როსა] ლომსა და T; ვისი₂] მისი H, ვისა X, ვის Y.

გ. მიაცოროვებს FGHIKOYZF'G'L'Q'R', მიაცოროვებს J, მი-
ცოროვებს MX, მიიცოროვებს D'; მიუბნობს] მიიმღერს KOG', მუბ-
ნობს Z; მისავე DIXE'Y', მისასვე J; ლხენასა E.

დ. ნარგისი GTE'F'Q'Y', ნარგიში H, ნარგიზნი IUVI'R',
ნარგიზი L'; ქუხან] ქუხს და GHTF'L'Q', ქუხანს D'; ცრემლსა]
ბროლსა JKOTG', ცრემლისა E; წვიმს] ღვრის FY, სწვიმს DGH
JKOTUVD'F'G'L'Q'R'Y'; ჩარცხის] გარცხის T, ჩარჩხის D', ჩარ-
ხის F'L'; ბროლსა] ლალსა KOTG', ბროლისა GHF'L'Q'; და—
GHXF'L'Q'.

1159 (976)

ვინცა გზას ნახნის უცხონი, ჰმსახურებდიან, ჰემობდიან,
მოესვივიან საჭკრეტლად, მას ზედა სტრფიალობდიან,
ემნელეობდის გაშვება, გაურასა ძლივ დასთმობდიან,
გზის უოლაოზი მისციან, ჰკითხის რა, უამბობდიან.

* ადკილი ამ სიტყვებისათვის დატოვებულია.

ა. ვინც GF'L'Q'Y'; გზასა GF'L'Q'Y',—Y; ნახნის] დახედის E, ნახის EGHIKOUYZF'G'T'L'Q'R', ნახეს JT; უცხოთა JT; მსახურებდიან DFGHIJKOTUVYΔ'E'G'T'R'Y', გსახურებდიან E, მსახურობდიან ZD', მსახურებია T'L', მსახურებდია Q'; ყნობდიან ET F'L'Q'.

ბ. მოეხვიეიან] მოვიდოდიან DHKOUVZG'Y', მოეხვევიან CE TE', მოვიდიან GF'L'Q', მოეხვეოდეს FY, მოეხვევიან JA' მოეხვიევიან I';+ და GF'Q'; სვრეტდიან GHZF'L'Q', სვრეტდიან J, კვრეტდიან I'; მას ზედა] მაზედან GKOZG'; ზედან BETVF'T'L'Q'R'; ტრფიალობდიან IIZI', პტრფიალობდიან J, სტრფიალობდიან L'.

გ. ეძნელებოდა E, ეძნელებოდისთ JR', ეძნელებოდეს I; გაყრასაც H; ძლიე] ძლიედა GJF'L'Q', ძლიევე H; დასთზობდიან] სთზობდიან GHJF'L'Q'.

დ. გზას BEFMTXYD'E'; ყულაოზო BCMXD', ყულაუზი DC ZY', ყულაუზნი E, ყულაუზი FGHJKTUVYF'L'Q'R', კულაოზი E' ყოლუაზი G'; მოსციან A', მისციანი E'; ჰკითხის რა] რაც ჰკითხის GJKOTF'G'L', რაც კითხის Q'; კითხის I'; უანზობდიან GE.

1160 (977)

მულღანზანზარს მიეახლა, ადრე დაღევს ოსასა გრმელსა;
 მინდორს ნასა სპა ლაშქართა და ნადირთა ჰგევანდეს
 მსრუელსა,

ყოვლგნით ალუა შემოეკრა, მოსდგომოდეს, გარე ველსა,
 ისრ[ე]იან და იხასიან, მსეცსა სჭრიან ვითა მჭეელსა.

ა. მულღანზარს CA', მულღანზარზარს DΔ, მულღანზარზარს FUG', მულღანზარზარს J, მულღანზარზარს Z, მულღანზარზარს D'L', მულღანზარზარს I'; მიეახლა] მიმავალი E, მიახლა DXZ, მიიახლა FKOTUVYG'I', მიახლოვდა GHF'L'Q'; გზისა X.

ბ. ლაშქრისა E; და] იგ JT; ჰგევანდეს GH, გევანდეს IE'R', ჰგევანდის J, გევანდეს F'L'Q'; მსვრუელსა DEFGHIJKOTUVEI'Q'R'Y', მსვრუელსა G'L'.

გ. ყველგნით H, ყოლგნით Y, ყოველგნით G'; შემოეკრა] შემოეველო E, შემორტყმოდა FY, შემოერტყა IKOF'G'L'R'; ზოსდგომოდა KOG'.

დ. ისრიან ABCDEIMXA'D'E', ისკრიან FGHJKOTUVYF'G'T'L'Q'R'Y', ისრან Z; იძახიან GHIZF'I'L'Q'R', იძახდიან Y; მხეტთა EF'IJKOTYG'; ვით G; მჭეელსა] მჭრელსა EI.

კაცი ემთხვია; მას ჰკითხა ამბავი მის ლაშქარისა,
უბრძანა: „ისი ვისია სმა ზათქისა და ზარისა?“
მან უთხრა: „ფრიდონ სელმწიფე, მეფე მულღანზინზარისა,
იგი ნადირობს, შეუკრავს ნაპირი ველ-მამბნარისა“.

ა. ემთხვია] მოვიდა E, ემთხია I; მასა Y; ჰკითხეს Y, კითხა D'F'L'Q'; ანბავი Q'; მისის J, მისი T, მას I'; ლაშქარისა JT.

ბ. უბრძანა DVY'; ისი] იქა FY, იგი JKOTG'; ვისია] ვინ არის JKOTG'; სმა+ისმის JT; ზათქი ზარისა J.

გ. მან] მათ Z; მან უთხრა] ჰკადრა თუ JT; უთხრა] მოახსენა E, ჰკადრეს Z; ფრიდონ] მეფეა E; ხელმწიფე] ფრიდონ E, ხელმწიფე D; მეფეა FGHJKOTG'R',—E; მულღანზინზარისა C, მულღანზინზარისა DA'Y', მულღანზარზარისა EI', მულღანზარისა FGH JKOTZG'R', მულღანზინზარისა I, მულღანზინზარისა MUXD'E'F'L'Q'.

დ. შეკრავს Y, ზაუკრავს L'; ველ] კლდე I'; მამბნარისა EE'.

მათ ლაშქართაკე წავიდა მით უსახოთა ქცევითა,
გამსიარულდა; შეგნება მის უმისა ვჰთქვიმცა მე ვითა!
მისთა გამყრელთა დაზრობს, შემყრელთა დასწვავს მზე
ვითა,

ნახოს, მჭვრეტელთა ახელეებს, ტანი ლერწამობს სე ვითა.

ა. ლაშქართაკე] ლაშქართაკენ DGHJKOTUVXF'G'I'L'Q'R' Y',—Y*; უსახოთა] უებროთა JF, უსახოსა GF'L'Q'; ქცევითა] ქებითა I', ქცევისა F'.

ბ. განწხიარულდა D'; უმისა] ყრმისა I'; ვთქვიმცა DEA' D'E'I'R', ვთქვამცა EHIJKOTUVYG', ვსთქვიცა GF'L'Q', ვსთქვამცა R'; ვითა] რითა I.

გ. გამყრელთა] შემყრელთა FY; დაზრობს EXI'; შემყრელთა] გამყრელთა FY; დასწვავს] დასწვამს Y.

* ამ სიტყვისათვის ადგილი დატოვებულია.

დ. ნახოს] ნახვა FGHYIA'F'L'Q'R', მნახავთა JT, ნახვითა KOG'; მჭერეტელთა] მეტად JKOTG'; ახელებს] დააზრობს G, ახარებს JR', აახლებს Y'; ლერწმისა FY, ლერწმობდა GHJKOT F'G'L'Q'; ხე ვითა] რხევითა T, ხვევითა Y.

1163 (980)

მათ ლაშქართა ყოლბსა შუა ორბი სითმე გამოფრინდა;
 ყუამან ცსენი შეუტევა, გაამყდა, არ შემინდა,
 შესტყორცა და ჩამოაგდო, დაეცა და სისსლნი სდინდა,
 გარდასდა და ფრთენი დასტრნა, წენარად შეყდა, არ აქმინდა.

ა. ლაშქართაკენ T; ყოლბსა] ყოვლთა E, ყოლობასა GH, ყოლბთა IR', ყოლაუზი J, ყოლაუზსა T, ყოლბთა UV, ყოლბს Y, ყოლობოთა Z, ყოლბიდამე A'; ორბი სითმე~JT; სითმე—GHZ, სითმე] საითმე L'; შუა] შვა Y,—A'; გარდმოფრინდა DEF GHIJKO TUYZF G'L'Q'R'Y'; გამოჭყურინდა A'.

ბ. ყრმამან I'; ცხენით FGHJYZD'I'; შეუტევა] გაქენა E, შეუტია FIYQ', შეუტია GHJKOTA'F'G'L'; გამყდა El', გაამყდა I; არ შეშანდა] მტერთ აშინდა JT.

გ. მესტყორცა B, მესტყორცნა IJI', შესტყორცა X, შესტყორცა Y; დაეცა და] მიწაზედა I, მიწაზედან R'; და,—Y; სისხლი BEFGHIJKMOTUVXYZA'D'E'F'G'L'Q'R'Y'; დენდა Z, დინდა I'.

დ. ფრთენი] მხარნი JKOTZG', ფრთენით Y; დასტრა EFGHIKOTVYE'F'G'L'Q'R', დატრნა U; წყნარა HF'L'Q'; აქმინდა] აჩქარდა Z.

1164 (981)

იგი რა ნახეს, მესროლნი სროლასა მოეშლებოდეს,
 ალუა დაშალეს, მოვიდეს, მოეხვევოდეს, ბნდებოდეს,
 იქიო და აქათ უკლიდეს, ზოგნი უკანა ჰყეებოდეს,
 ვერცა ჰკადრებდეს: „ვინ სარო?“ ვერცა რას ეუბნებოდეს.

ა. იგი რა ნახეს—Y*; მესროლთა EFIJKOTYG'I'R'; სროლას Y.

* ამ სიტყვებისათვის აღჭილი დატოვებულია.

ბ. დაშლეს Y; ზოვიდნენ J, ზოვიდნეს T¹; მოეხვეოდეს BC
DEFGHIKOTYZA'E'F'I'L'Y', მოეხვეოდენ J.

გ. აქათ] აქეთ FIJUVXYZF'L'Q'; აქით I'; უვლიდეს] უვლი-
დენ J; ზოგნი] ზოგი E; უკან Y, ყვებოდეს D'Q'.

დ. ვერცა] ვერცარა I, ვერა JT; ჰკადრესო E, ჰკადრეს I,
ჰკითხვდენ J, კადრებდეს G'Q', ჰკადრებდენ R'; ვერცა რას]
ვერცარა L'; რას] რს Y.

1165 (982)

მინდორსა შუა გორი დგა, ფრიდონ მას ზედა დგებოდა,
ღირსი მას თანა სროლასა ორმოცი კაცი სლებოდა;
მუნ დამართა ავთანდილ, მას თანა ეოლბი ჰყვებოდა.
ფრიდონს უკვირდა, რა ჰქნესო, მისთა სწათათვის
წერებოდა.

ა. მინდორს L'; შუა] შიგან FGHJKOTUVF'G'L'Q'Y'; მინ-
დორსა შუა—Y*; გორა Z; გორი დგა] გორია T; დგა] მანს J,
დგას FGHIKOUXYZF'G'I'L'Q'R'; მას ზედა] მაზედა EGHJKOA',
მაზედან TUI'R', მაზედ X; ზედან DVF'L'Y'.

ბ. ღირსნი EFGHJKOUYE'F'G'L'Q'R', ღირს Z; მას თანა]
მისთანა YF'L'Q', იყო მასთან Z; სროლასა] დგომასა JZ, სრო-
ლისა IUG'R', სროლსა E'; ხლებოდა] ჰყვებოდა I'.

გ. დემართა I, გაემართა F'L'; ავთანდილს E; მას თანა]
მასთან GHF'L'Q', მისთა J, მისთანა T, მასთა U; ეოლბი DY',
ეოლობა GHJF'L'Q', ეოლბა KOTG', ეოლბი Z; ყვებოდა D'F'I'Q'.

დ. ჰქნესო] ყვესო F'L'Q', ქნესო BCD EFGHIJKOTUVY.
ZA'D'E'G'I'Y'; მითა X; სწყრებოდა DEFUVYZF'L'R'.

1166 (983)

ფრიდონ მონა გამოგზავნა: „წა, ნასეო ისი სპანი,
რა ქნეს, ალუა რად დამალეს, სად წადიან ვითა ბრმანი?“
მონა ფიცხლა მოეგება, ნახა სარო, მორჩი ტანი,
დადგა, თვალნი გაურეტდეს, დაავიწუდეს სიტყვის თქმანი..

* ამ სიტყვებისათვის ადგილი დატოვებულია.

ა. მონა rep. X; გაუგზავნა DGHUVE'F'I'L'Q'; წა] აწ F'L'.
ბ. რად] ვით A', რათ G'; დაშალეს] მოშალეს BEFHKMO
XYA'D'E'G'I'; სად] რად UV; წადიან] მიდიან FY.

გ. ფიცხლავ DGHJKOTUVF'G'I'L'Q'R'Y', ფიცხლად IZA'D';
მოეგება] წამოვიდა IR'; ნახო E'; სარო მორჩი~EFYZ, სარო]
აღვა KOG'; ნორჩი GHJKOF'L'Q'R'.

დ. თვალი EGF'L'Q'; გაურეტდეს] გაურეტრდა J, გაურეტ-
და EFGF'L'Q'; გაურეტდეს+და DZ; დაავიწყდეს] დავიწყდა DE
II', დაავიწყდა FGHJKCTUVA'EF'G'L'Q'R'Y', დავიწყდეს Z, და-
ავიწყეს D'; სიტყვა I'.

1167 (984)

ავთანდილ ცნა, თუ: „ისია მოამბვედ ჩემად რებული“;
უთხრა: „არქვი შენს ჰატრონსა ეს ჩემი დავედრებული“:
„ვარ უცხო ვინმე დარიბი, საყოფთა მოშორებული,
მმად-ფიცვი ტარიელისი, თქვენს წინა მომგზავრებული“.

ა. სცნა GHJKOTF'I'L'Q'R', ჰსცნა G'; თუ—U; იგია EJT;
მოამბვედ ჩენად~EIKOTG'R'; მოაზბეთ B, მოამბედ !DEFKOTJUZ
D'E'I'G'R'Y', მოანბე GF'L'Q', მოანბედ HA; ჩემდა HI,—J.

ბ. უთხრა] წა FIKOZG'R', აწ უთხარ F'L'Q'; არქვი შენს] თუ
ჰკადრე JT; არქვი] რქვი DEGVY, ჰრქვი HA', ჰკადრე KOG',
რქვი U,—F'L'Q'; შენსა DEFUGHIKOVZA'F'G'L'Q'R'Y'; ეს] წა JT,
ესე UX.

გ. უცხო ვინმე~J; საყოფთა] საწყოფთა DEFUGHJKOTUV
ZE'F'G'I'L'Q'R'Y'; მოშორებული CXR'.

დ. მნათ F'L'; ტარიელისა BDEFGEJKOTUVXZD'EF'G'L'R'
Y'; თქვენს] შენს KOA'G'; მოგზავნებულნი DZI'Y', მომგზავრებუ-
ლი I.

1168 (985)

მონა წავიდა ფრიდონის თსრობად ამბვისა მისისად,
უთხრა: „მზე ვნახე მოსრული, ჩანს მანათობლად დღისისად;
ვაზრობ, იგიცა დაშმაგდენ, თუ ბრძენთა ნახონ ისი სად;
„ვარ მმამო ტარიელისი შეგრად ფრიდონის მქისისად“.

ა. ამბისა BDUVZD'E'F'I'Q'R'Y', ამბისად TX, ამბისად L'.

ბ. უთხრა| ჰკადრა JT, უთხარ FX; მოსრული უღრუბლოდ A', მოსული GF'L'Q', მოსულა IJTR'; ჰსხანს G',—FIZR'; მანათლობლად CE, მნათობლად DV, მანათობელი FIZR', მანათობლად UI', მნათობად D', მნათობლად Y'.

გ. ვჰაზრობ G', ვაზრობა I'; იგიცა|ერთობით JKOTG'; გაშმაგდეს GF'L'Q'R', დაშმაგდეს I, გაშმაგდენ E'I'; ნახეს J, ნახოს L'; ისი| მისი Z.

დ. ვარ ძმაო ~ GQF'L'; ვარო EGJQTI'; ძმა EGJQTF'I'L'; ტარიელისა BDEFGHJKOTUVD'E'F'G'I'L'Q'R'Y', ტარიელისა X; მქისად B, ქიმისად I'.

1169 (986)

რა ტარიელ მოისმინა, ფრიდონს ჰირი უსუბუქდა,
თვალთა ცრემლნი გარდმოსცვივდეს, გული უფრო აუჩუქდა,
მონაქროლმან ვარდი დაზრა, წამწამთაგან ბუქი ბუქდა;
მეიყარნეს, ერთმანერთი მათგან იქო, არ გაუქდა.

ა. ტარიელის FZ; მოისმინა| ძმობა თქვა F, მოესმინა JT, ძმობა ცნა Z; ჰირნი DEFGHIJUZF'I'L'Q'R'Y', ჰირმან KOT; უსუბუქდა D, უმსუბუქდა GHJF'L'Q', უსუბუქნა KOG', უსუბუქნდა T.

ბ. თვალთათ JT; ცრემლი DEFGHIKOUVZE'F'I'L'Q'Y'; გარდმოსცვივდეს| გარდმოსცვინდა E, გარდმოსცვივდა FGHJZF'L'Q'R', გარდმოსცვივდეს G'; გულ J; უფრო| მეტად JKOTG'; აუჩქარდა EF'L'Q', აუჩქუნდა KOG', აუჩუქნდა T.

გ. მონაქროლმან X; ბუქნი 'T, ბუქ U; ბუქდა| ბუქნა KOG', ბუქნდა T.

დ. გაეყარნეს E, შეეყარნეს IR', შეყარნეს X; ერთმანერთსა EIR', ერთმანერთნი T, ერთმანეთი E'G'; აქო F'L'Q',—G'; არა G'; გაუქნდა T, გაულდა Z.

1170 (987)

ფიცხლა იგი ქელი ჩავლო, ჩაეგება ფრიდონ წინა;
რა შეხედნა, ესე თქვა: „თუ არ მსეაო, ისი ვინ ა?“
მას ჰქეტობდა, რაცა ქება მონისაგან მოესმინა;
ერთმანერთსა გარდაუხდეს, ღხინმან ცრემლნი აფრქვევინა.

ა. ფიცხლავ DGHJKOTUVF'I'L'Q'R'Y', ფიცხლად FIA'; ჩავლა E'; იგი ქელი ჩავლო ჩავლო იგი ქელი FIJKOTZR'.

ბ. რა—FIR'; შეხედა GHF'I'L'Q';+და F'IR',+მან JKOT; სტკვა R'; არი არის H, რა J; მზეო HIKO, მზეა JTD'; იგი H, ესე EJ, ისა X.

გ. მეტობდა DEFHGIJKOTUVZD'F'I'L'Q'R'Y'; რაცა] არცა T; ქება+მონას X; მესმინა B.

დ. ერთმანეთსა V; გარდაუხდეს] მოეხვიენეს EFIZA'R', გარდევხვიენენ GF'L'Q', გარდევხვიენეს H; ლხინმა F'L'R'; ცრემლი DEFHGIJKOTZA'I'L'R'Y'; აფურქვიენა F, ააფქვიენა I, ათქვეენა J, ააფრქვიენა U, ააფრქვიენა V, აფქვეენა D', აფრქვეენა I'.

1171 (988)

მოესვიენეს ერთმანერთსა, უცხოებით არ დარიდონ;
თვით უსახოდ ფრიდონს ემა და მოეწონა ემასა ფრიდონ;
რა მჭვრეტელთა იგი ნახონ, მზე მათთანა გააფლიდონ.
მომკალა, ბახარს სხვა მათებრი ივაჭრონ რა, ანუ ჰვიდონ!

ა. მეხვიენეს B, მოეხვიენენ GHI'Q'; ერთმანეთსა VG'I'; უცხოობით DFKOUA'G'F'I'Q'R'Y', უცხოობით E, უცხოვობით GHJT, უცხოობით I, უცხოობით Z.

ბ. უსახოთ KOUZG'L'; ფრიდონ J, ფრიდონსა Q'; ემასა J; და—JQ'.

გ. რა] რ X; ნახეს I; მასთანა J; გაუფლიდონ EI', გაუფალიდონ X.

დ. მამულ DEFHGIKOTUVZG'F'I'L'Q'R'Y', მამულა J; სხვა მათებრი] იმათებრი E, მათებრივ DHIKOZG'Y'; ივაჭრონ] ივაჭრო I; რა] და EIUVR', არა X; ან GHJKOTZA'G'F'L'Q'R'; ჰვიდონ] გაყიდონ GHJTG'F'L'Q', იყიდონ IZA'R', გაჰყიდონ KO, ყიდონ UVD'.

1172 (989)

ფრიდონისებრი მოემენი ვინმცა ვით ვინ ეგებთან!
მაგრა მას ახლავს ქებანი, მართ მეტნი არ მიხვდებთან;
მზე უჩინო იქს მნათობთა, რა ახლოს შეიურებთან,
დღისით ვერ ნათობს სანთელი და ღამით შექნი ჰკრთებთან.

ა. ფრიდონისებრნი CDIJTUR'Y', ფრიდონისებრივ H; ვინ-
მცა] ვითამც EA', ვინცა GHIKOUVF'G'L'Q'R', ვისნიმცა T, ვიან-
მცა Y'; ვით ვინ~EFHIKOUVZF'L'Q'R'; ვით ვინ] ვინა J, ვით
ვით G',—T.

ბ. ზაგრა] რომე JT, ზაგრამ FGHIA'F'I'L'Q'R'; ახელან T; მართ]
მათ JT, შარ UD'; მეტნი] ვერას E, მეტი GHIKOT'ZF'G'I'L'Q'R'
Y', მეტად J, მეტვნი U; არ] ვერ E.

გ. უხინოდ FJTR'; მნათობთა] ნათელსა FH, მნათობსა UF'
L', მნათობს V; იქს] იქ B, აქს G'; ახლო UZ, ახლი V; შევეყრე-
ბიან T.

დ. სანთელი] ნათელი H, მნათობნი Z; შუქი EI'; კრთებიან
DJKOZD'E'F'G'L'Q', ჰკთებიან I'.

1173 (990)

ცხენთა შესხდეს, გაემართნეს, ფრიდონისსა მივლენ სრასა.
დაიშალა ნადირობა, მოეშალნეს მსეცთა სრვასა;
ავთანდილის ჰვრეტად სჰანი იქით-აქათ იქმან ჯრასა,
თქვენ: „ასეთი სორციელი შეუქნია რაგვარ რასა!“.

ა. ცხენსა GHKOUG'Q'R'; შესხდნეს J, შესხდენ I'; გაემარ-
თეს X, გაემართნენ I'; ფრიდონისას DEFGHIJKOUVZA'F'G'I'
L'Q'R'Y', ფრიდონისა T.

ბ. დაიშალოს I'; მოეშალენ E, მოეშლნეს I, მოეშალნენ R';
მხეცვთა U; სვრასა EFGUVA'R', სრასა I'.

გ. ავთანდილსა X; ჰვრეტად] საჰვრეტელად JT; სჰანი—JT;
აქით E, აქეთ FIJKOUVZF'G'L'Q'; იქმენ GHJKOTUZF'G'I'L'Q'
R', იქნნეს ა'; ჯრასა] ჯარასა I, ჯარსა ZD'Q'.

დ. ასეთი] ავეთი E, ესეთი JT; ხორციელი] სულიერი E;
იქმენ FG; რაგვარ] ნეტარ EFHIKOZA'G'R', როგორ GJTF'L'Q'.
სტრიქონების თანრიგი J-სა და T-ში: აღბგ.

1174 (991)

უმა ფრიდონს ეტყვის: „ისწრაფი, ვიცი, ამბვისა თხრობასა,
გიანბო, ვინ ვარ, სით მოვალ, ვინათგან ჰლამი ცნობასა,
ანუ სით ვიცნობ ტარიელს, ანუ რად ვიტყვი მმობასა,
იგი მჰად მიხმობს, მჰა სარო, თუცა მღივ ვლირს ვარ
უმობასა.

ა. ყრმა I'; ფრიდონ X; ისწრაფვი FKO, ვისწრაფვი J; ვისწრაფვი T; ვიცო] თქვენსა JT; ამბისა BDUVXD'E'L'R'Y', ანბისა F'I'Q', ამბესა G'; თხრობასა] მზობასა F, თრხობასა G'.

ბ. გიამბო DKOUVE'G'Y', გიამბობ EFGJTA'F'I'L', გიანბობ Q'R'; ვინათგან] ვინადგან DI'R'Y', ვინთგან E, ვინადგან E'; ლამი DEFGHJKOTUVA'F'G'I'L'Q'Y', ვლამი IR', ჰლამა X, ელი Z; ცნობასა] თხრობასა F.

ღ. მიხმობს] მითხრობს H, მიცნობს UV; ხარო+მე F'; თუმცა JKOUXD'G'I'; თუცა ძლივ] მე თუმცა GL'Q'; ძლივ—F'; ღირს ვარ CMTXA'D'L', ვღირ ვარ E'; ძლივ ვღირს ვარ ყმობასა] რად ვიტყვი ცმობასა F.

1175 (992)

„მე ვარ უმა როსტან მეფისა, მოემე არაბეთს ზრდილობით, დიდი სპასპეტი, სახელად მისჩობენ აუთანდილობით, მე დიდებულთა დიდ-გვართა, ზრდილი მეფეთა შვილობით, საკრძალავი და უკადრი, მეოფი არვისგან ცილობით.

ა. როსტენ EFHIJKOZG'R'Y', როსტევანისი T; მეფისა—T; ზდილობით TI'.

ბ. დიდი] ვითა T, დიდთა J; სპსპეტი H, სპათსპეტი T, სპასსპეტი Y'; სახელად] ჩაუქი Z; აუთანდილობით I.

გ. მე] ძე BCFJ; დიდებული IR'; დიდგვართ C, დიდ გვარი H; ზდილი T.

1176 (993)

„დღესა ერისა მეფე შეჯდა, ნადირობას გამოვიდა;
მინდორს ვნახეთ, ტარიელი ცრემლთა ღვრიდა, ველთა
რწევიდა,
გაგვიკვირდა, გვეუცხოვა, ვაწევივეთ და არ მოვიდა,
ჩვენ გვეწეინა, არ ვიცოდით, მას თუ ცეცხლი რაგვარ
სწვიდა.

ა. ნადირობად A'.

ბ. ნახა IKOG'R', ვნახე F'L'; ტარიელ FHJKOTG'; + ჯდა FHKOG', + ჯდა და JT; ცრემლსა EFGHKOF'G'L'Q', ცრემლითა

JT; ღვრდა X,—JT; ცრემლთა ღვრიდა] ტიროდა და Z; ველსა HJKOG'; რწვიდა H.

გ. გაგიკვირდა C; გვეუცხოა BMA'; ვაწვიეთ BEFGHIKMO JZA'D'E'G'R'.

დ. გვეწვინა] გვეტყინა X; როგორ DEFGHJKOTUVZF'G L'Q'Y', როგუარ A'.

1177 (994)

„მეფემან სპანი შეპერობად შეუსახსნა და წყრებოდა;
მან უტირველად დაჰხოცნა, ომი არ მისტირდებოდა,
ზოგსა მსარ-თემო დაღეწა და ზოგი სულთა ჰხდებოდა;
მუნღა ცნეს, ეტლი მთვარისა რომე არ დაბრუნდებოდა.

ა. მეფემ EFGIJKOTVZG'Q'R'; შესაპერობლად EFGIJKOT VZF'G'L'Q'R'; შეუძახა HF'L'Q', შეუნდახნა X, შეუზახა R'; სწყრებოდა DEFGKOTUVZG'R'Y', უწყრებოდა I'; და —I'.

ბ. დახოცნა CDFIOVZA'E'I'R', დახოცა EGHJKUF'G'L'Q' Y', დახოცნ T; მისტირებოდა D'.

გ. ზოგთა EFJKOTVGI'R', ზოგესა U; თეზო IZA'; დაღეწა] მოსტეხა E, დაღეწნა DIKOTA'D'G'R', დაჰლცეწა I'; ზოგსა BUA'D'E'I'Y', ზოგთა FGJKOTV'F'G'L'Q'R', ზოგია I; სულსა DI', სული GJUA'F'L'Q'R'Y', სულნი I; ხდებოდა EJTUA'F'Q'Y', ხთებოდა L'; და ზოგი სულთა ჰხდებოდა] ზოგი უკრავად კვდებოდა H.

დ. მუნღა ცნეს] ვიცანით E; სცნეს BEFGHJKOTF'I'L'Q'R', ჰსცნეს G'; ეტლი მთვარისა] მთვარე ეტლისა E; დაბრუნდებოდა] დარუნდებოდა U.

1178 (995)

„მათ სპათაგან ვერ-შეპერობა ცნეს მეფეთა მეტად
მწერალთა,
თვით შესხდეს და შეუტიეს ამაეთა და არას მკრძალთა.
რა ტარიელ მეფე იცნა, მუნღა დაჰკრთა მათთა სრძალთა,
ცხენსა მისცნა სადავენი, დაგვეკარგა წინა თვალთა.

ა. მათ] რა ZR'; ცნეს] ჩვენ JKOTG', სცნა GF'Q', სცნეს H E'I'R', ცნა L'; მეფეთა] მეფემა G, მეფემან F'L'Q', გვიამბეს JKO, გვიანბეს T, ჯამბეს G'; მეტათ L'; წყრალთა Z.

ბ. შესხდეს და] შეესხედით JKOTG'; შეუტრევეს CEE'I', შეუტრევეს G, შეუტრევეთ JKOTZG', შეუტრევეს DHUVA'F'L'Q'Y'; ამყთა I, ამყად T; არა GJTF'L'Q', არის X; მკრთალთა DFGHJKOTUV ZD'F'G'I'L'Q'R'Y', მკრთლთა I.

გ. დაკრთა E'F'L'Q'; შენლა დაკრთა მათთა] არ მიიყო ხელი JKOT, არა მიყო ხელი G'; ზათსა GF'Q', მათათ X, ზათსა L'; ხმალთა DGHJKOTUVF'G'I'L'R'Y', ხმათა F; რხმალთა E', ხმალსა Q'; მათთა ხრმალთა~E.

ცხენთა DUVY'; მისცა BEFGHIJKOTVZF'G'I'L'Q'R'; საღვენი CDEZA'; დავეკარგა J'.

აქა ავთანდილისაგან ტარეილის ჰირეულად ნახვის
ამბვის მბობა ფრიდონთანა J.

აქა—T; ნახვისა T; ამბავი T; მბობა—T; ფრიდონთან T.

1179 (996)

„ვმებნეთ და კვალი ვერ ვპოვეთ, დავჭწამეთ ეშმაურობა მეფე დაქმუნდა, დაძალა სმა, ნადიმობა, ჰურობა.

მე ველარ გავსძლე მისისა ამბვისა არ-დასტურობა, გამოვიპარე სამებრად: მწვიდა ცეცხლი და მურობა.

ა. ვსძებნეთ GJT; და კვალი~FIJR'; და—T; კვალი] კვლა A'; ვპოვეთ BF, ვპოვეთ EXE'F'G'L'Q', ვპოვეთ A'I', ვნახეთ D'; დავსწანეთ BCDEFGHIJKOTVZA'E'G'R'Y', დავწამეთ UD'F'I'L'Q'; ეშმაურობა EUXI', ეშმაურობა I, ეშმათურობა J.

ბ. სუმა ABCXA'; ნადიმობა] ნადირობა BEUXD'F'I'L'Q'.

გ. ვერლარ G'; გავსძელ BDFGHIJKOTUVA'D'F'G'I'L'Q'Y', გავსძელე X, გავძელ R'; ამბისა DJUVD'E'F'I'L'R'Y', ამბისა Q'; არ] ვერ FITZ.

დ. გამოვეპარე FHIKOZA'G'R'; მწვიდა] მწვევდა JT; ცეცხლისა EFGIJKOTZA'F'G'I'L'Q'R'; და—EFGIJKOTZXA'F'G'I'L'Q'R'.

„იგი ვმეზნე წელსა სამსა, არ ვიამე არცა ძილი.
მათ მასწავლეს, ხატაელნი ვნახე მისგან^ადაკოდილი;
ვჰპოვე ვარდი მოყვითანე, მუქ-მკრთალი და ფერ-მინდილი,
შემიტკებო და შემეყვარა, ვითა შმა და ვითა შვილი.

ა. ვსტებნე GHJT; წელსა სამსა~DGHUFL'Q'R'Y'.

ბ. მასწავლნეს IVD'R'; ხატაელნი] ქურდნი ვინმე FZ, ხატა-
ელნი DIJUVY', ხატაელი E; ვნახენ T; დაკოდილნი D'F'L'.

გ. ვჰპოვე FZ, ვპოვე A', ვპოვე EE'F'G'L'Q'; მოყვითანო
EFLJ'TZA'D'.

დ. შემიტკებო] დამიტკება JT.

ბ. გ.~JT.

„ქვებნი წაუხმან დევთათვინ, სრულად გამესისხლებია;
მუნ ასმათ ახლავს მარტოსა, სხვა არვინ უახლებია;
მას მუდმად ძველი ცეცხლი სწევავს, არ ახალ, არ ახლებია,
ვა ჰმართიებს მისსა გაურილსა, შავი ხლა თავსა ხლებია.

ა. ქვები E'; წაუხმან A, წაუხვამს FJT, წაუხმნა IX, წაუხვამნ
ZD'T; წაუხმან დევთათვინ~F; დევთათვის BCEFGHIJKMOTUV
XZA'D'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; სრულად] სურურად I; გამესისხლებია]
გამისხლებია X, გამსისხლებია F'L'.

ბ. ახლეს I.

გ. მას მუდმად] ნიადაგ FZ; მუდამ CDEFGHIKOUA'F'G'I'L
Q'Y'; მუდმად ძველი ცეცხლი] ძველი ცეცხლი ნიადაგ JT; სწევავს]
სწოვს A'; ახალ] ახლად DUVY', ახლა I; არ ახალ] არა JT; არ
ახალ არ ახლებია] არა ახალი ხლებია Z; ახალებია Q'.

დ. ვაი ABCDFGHIJKMOTUVXZA'D'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; მარ-
თებს DEFGHIJKOTUVZD'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; მისა I'; გამყრელსა
EIR'; ხლა] ქვა H.

„ქალი მარტო ქვებსა შიგან ზის მტირალი, ცრემლ-
ნაწთომი;
გმა ნადირსა უნადირებს, ლომის ლეკვსა ვითა ლომი,

მიართვამს და იგი არჩენს, იგი ერთგან ვერ-დამდგომი,
მისგან კიდე სანასავად არა უნდა კაცთა ტომი.

ა. ქვაბნსა JI' ; შინა $DUZF'L'Y'$; ზის] ტირს $DUVY'$; ცრემლ] ფერ ZI' ; ნაწთომი] ნაწომი MXD' .

ბ. ყრმა I' ; ლომი] თავის J ; ვით XY' .

გ. მიართვანს] მიართმევს $DGHUVI'L'Q'R'Y'$, მოუტანს $JKO TG'$, მიართუმს X , მიართომს A' , მიარზევეს F' ; იგი] აგრე $DGHU ZF'I'L'Q'R'Y'$, მითა E , ერთს F , იმით $JKOTG'$, ეგრე V ; არჩენს] არჩევს $F'L'$; ერთგან] აღვილსა F , ერდგან $DUZA'Y'$, ერთად J ; დამდიგომი X .

დ. მიზგან A' ; კიდევ G ; არა] არვინ $EFH'R'$, აღარ $GHF'L' Q'$, არად $JKOTG'$.

1183 (1000)

„მე უცხოს უცხო მანატრა მოსმენა სანატრელისა,
მითხრა ამბავი მისი და მისისა სასურველისა.
რა ჭირნი დასთმნა, ვერ იტყვის აწ ენა ესე ხელისა,
ჰკლავს სურვილი და ვერ-ჰვრეტა მისისა დამ[მ]არხველისა.

ა. უცხოთა C ; მნატრა X ; სანატრელასა X .

ბ. მითხრი X ; ანბავი $G'Q'$; სასურველისა] საყვარელისა $FIK OG'$, დამარხველისა Z .

გ. ჭირი $FGHJUF'L'Q'Y'$; დასთმნა] გასძლნა FIR' , დასთმო $GHKOF'G'L'Q'$, სჭირან Z ; აწ ენა~ Z ; ენა ესე~ EFA' ; ესე] ესა I' ; ესე ხელისა] უსახველისა J , უნახველისა T .

დ. კლავს Q' ; სუვირლი Y' ; ვერ-ჰვრეტა] ვერ ნახვა $DGHUV F'L'Q'R'Y'$, ვერ-ჰვრეტა J , ვერ-ჰვრეტი X ; დამ[მ]არხველისა] სასურველისა $FIKOZG'$, დამარხველასა $ABDMXA'$.

1184 (1001)

ვითა მოვარე დაუდგომლად იარების, არ დადგების;
მასვე ცხენსა შენეულსა ზის, აროდეს გარდახდების;
არას ნახავს ჰირ-მეტეველსა, ვით ჰირუტევი კაცთა
ჰკრთების.

ვა მე, მისსა მგონებულსა, ვა მას, ვინცა მისთვის კვდების!

ა. ვითა rep. E'; დაუდგრომლად DUG'R'Y', დაუდგომლათ Z; იარების] არ დადგების E; არ] ვერ I'; დადგების] იარების E.

ბ. შენაულსა I'; გარდახდების] ჩამოხდების E, გარდმოხდების F, გადაჰხდების E'.

გ. ნახვს I; პირუტყვი] ნადირი DEFGHIJKOTUVZA'F'G'I' L'Q'R'Y'; კაცსა BGIF'L'Q'R'; ჰკრთების] ფრთხების E, კრთების FTD'E'G'Q', ჰკრთების I'.

დ. ვა₁] ვაი ABCDEFGHIJKMTUVXZA'D'E'F'I'L'Q'R'Y'; მე] მენ G,—R'; მისისა X, მისა A'; ვა₂] ვაი ABCFGHIJKMOTUVZ A'D'E'F'G'I'L'Q'R'Y', ვიი X; ვინც ER'; მისთვის] ვისთვის R'; მისთვის კვლების] ვერ მიხვლების JKOTG'; ჰკვლების R'.

1185 (1002)

„მის უმისა ცეცხლი მედების, დამწვა ცეცხლითა მისითა; შემებრალნეს და გაუჰმაგდი, გაჰჰსე ცნობითა ვისითა; მომინდა მისთა წამალთა მეზნა ზღვითა და ქვიითა; შევიქეც, ვნახენ მეფენი, მეოფნი გულითა მქისითა.

ა. ყრმისა I'; დამწვა] ვიწვი FZ, ესტირი JOT, ვტირი K, დამწვაეს V; ცეცხლითა] ალითა F, ცრემლითა JKOT, ცეცხლათა X; მისითა] ცხელითა DEFGHIJKOTUVZA'F'I'L'Q'R'Y'.

ბ. გავნაჰდი X; გავხე BCDEFGJKOTUXA'D'F'I'L'Q'R'Y', გავზე G'; ცნობითა] გულითა DEFGHIJKOTUVZA'F'G'I'L'Q'R'Y'; ვისითა] მისითა CMXD'E', ხელითა DEFGHIJKOTUVZA'F'G'I'L'Q'R'Y', რეტითა E.

გ. მამინდა DFGHJKOUVZF'G'I'L'Q'R'Y', მინდოდა E; წამალთა] წამალთა I; და—E'; ქვიწითა] ხნელითა CDEFGHIJKOTUVZA'F'G'I'L'Q'R'Y'.

დ. ვნახე EFGHIJKOE'F'G'L'Q'R'; მეოფნი გულითა~Z; მეოფი GUF'I'L'Q'Y'; მქისითა] ხნელითა DEFGHIJKOTUVA'F'G'I'L'Q'R'Y', ხელითა Z.

გ. დ.~E'.

1185¹

პირველად მეზნად წამოსვლა მეფეს ვაცნობე აროსა, მართ მონდომოდა შეტუობა პირ-მხესა, ტანად საროსა;

ჭირ-გარდახდილი შევესწარ ტურფასა შესაუროსა,
გჰპოვე, მას გვანდა, რა მზემან ღრუბელი გაიუაროსა.

(H 461 ფ. 107v).

ა. წამოსლვა G'; ვაცნობეთ KOTG'.

დ. ვპოვე G'; ჰგვანდა KOG'; გარდიყაროსა KOTG'.

1185^a

მივბრუნდი, ვჰკადრე ეოველი ნახული, მონახმენია,
მიბრძანეს: „ძნელი ადვილად გიჩანან შენ საქმენია“;
გჰკადრე თუ: „ადრე მივმართებ, ტუუვილი არ სათქმენია“.
დაშვედრა, სიტყვა საბრალო ცნობათა გარდამსმენია.

(H 461 ფ. 108r).

ა. ვჰკადრე] ვჰკითხე KOG'.

ბ. გიჩანან] მიგჩინან KOG'.

გ. ტყუილი] იგ ტყვილი KG', ტყუილი T, იგ ტყული O;
სათქმელია KOG'.

დ. ცნობითა KOG'.

1185^b

მეფეთა დია იამა უცსოთ ამბავთა სმენანი,
მითხრეს: „აწ ვიყვნეთ შენისა მონდომილისა მქენანი“,
მაგრამ შემატყვეს უმისოდ, გლახ, სიცოცხლისა თმენანი,
შევატყვევ, ჩემგან ეწეინათ ადრე წასვლისა. თქმენანი.

(H 461 ფ. 108r).

ა. მეფესა KOG', დიად KO, დიახ G'.

ბ. ვიყვნეთ] ვცვენეთ G'; მქენანი KOTG'.

გ. მაგრა KOTG'.

დ. შევატყვევ G'; წასვლისა G'.

1186 (1003)

„დავეთხოე და გამიწერეს, მეფე მიეცა ჭმუნვასა.
დავეარენ ჩემნი ლაშქარნი, მით იხახიან მუნ ვასა;

გამოვიპარე, დავესენ სისხლისა ცრემლთა წურვასა,
აწ ვემბე მისთა წამალთა, გიქ იქით-აქათ ბრუნვასა.

ა. დავეთხოვე BCFGHIJOTUVE'F'G'L'Q'R'Y', დავეთხოვე D;
გამიწყურეს] გამიწყურა DEFGHJKOTUVZF'G'I'L'Q'Y', წამოველ
IR'; მოეცა I'; კმუნეთისა Z.

ბ. დავჰყარენ DHITUVR'Y', დავჰყარე FG, დავჰყარენე JKO
G', დავყარენე F'L'Q'; ჩემი FGJR'; მით] მათ F'L'; იდახიან DGH
IJKOTUF'G'I'L'Q'R'Y', უზახიან Z; მუნ] მე H; ვაისა Z.

გ. გამოვეპარე EFHIKOZA'G'R', გამოვიპარენ E'; სისხლთა
FIZR', სისხლითა F'L'; ცრემლთა] მორევთა FZ, ცრემლსა I'.

დ. მისთა] მისსა GF'L'Q'; წამალსა GF'L'Q', წამლსა I; აქათ]
აქეთ DIJUVZY'; ბრუნვასა] ცურვასა JT.

1187 (1004)

„შენი მან მითხრა ამბავი მისგან მშობისა შენისა,
აწ მიპოვნისარ უებრო შენ, საქებელი ენისა;
გამომირჩიე, სით მიჯობს კებნა მის მზისა ზენისა,
მისთა მჭვრეტელთა ღზინისა, ვერ-მჭვრეტთა ამასრზენისა“.

ა. შენი] თქვენი FIKOZG'; ანბავი Q'.

ბ. უებროდ JT; შენ საქებელი] საქები ბრძენთა JT; საქე-
ბარი FGHIKOA'F'G'L'Q'R'.

გ. გამომირჩიე EFIKOVΔ'G'I', გამომირჩიე GHF'L'Q'R', გა-
მამირჩიე J, გამომირჩავე X; საით L'; ზენისა] მშვეენისა FKOZ
G'; ძებნა მის მზისა ზენისა] მონახვა მზეებრ მშვეენისა JT.

დ. ღზინსა E, ღზინსა J; +და E; მჭრეტთა X; ამასრზენისა]
ამასენისა X.

1188

აწ ფრიდონ იტუვის სიტუვითა მის უმისა ნაუბარითა;
ორნივე სწორად მოსთქმიდეს მოთქმითა საქებარითა,
გულ-ამოსკენილნი გულითა ტირან ვერ-დამთმობარითა,
შენ ვარდსა წელითა ცსელითა რწუვენ ტევრთა
საგუბარითა

ა. იტყვის] იწვის FIJ TZR'; სიტყვასა GHKOF'G'L'Q', სიტყვათა EY'; ყმისა] ყრმისა I'; ნააუბარითა D, ნუბარითა I, ნაუბარისა Z; სიტყვითა მის ყმისა] მის ყმისა სიტყვითა V.

ბ. სწორათ N, სწორედ V; მოსთქუმიდენ B, მოთქმიდეს E, მოსთქუმიდეს M, მოსთქვმიდეს X, მოსთქმიდეს F'; მოთქმიითა] სიტყვითა FZ, მოთქუმიითა A'; საქებარიითა] შეენიერითა KOG'.

გ. გულ-ამოსკნილი EGHKONVA'E'F'G'I'L'Q'R'Y', გულ-ამოკენესით JT; ტირის JT, ტირიან XQ', იტირან G'.

დ. ზუნ] მუ B; ვარდის GIJTEL'Q'R'; ვარდთა HKOG'; წყლისა FGJFL'Q'; ცხელითა] ცრემლითა DEFGHIKNOTVZF'G'L'Q'Y', ლაწვსა IR'; ტევრსა FGZF'I'L'Q', ტევრისა IR', ტევრითა X,—J; საგუბარიითა] ნაგუბარიითა IJR'; რწყვენ ტევრთა საგუბარიითა] ლაწვსა რწყვენ ნაგუბარიითა KOG', ველსა რწყვენ ნაგუბარიითა T.

1189 (1006)

ლაშქართა შიგან შეიქნა სმა ტირილისა დიდისა,
ზოგთაგან სოკა პირისა, ზოგთაგან სრევა რიდისა.
ფრიდონ ტირს, მოსთქვამს სმა-მაღლად, გაყრილი წლისა
შეადისა:

„უხანობა და სიცრუე ვა სწუთროსა ფლიდისა!“

ა. შეიქმნა G', შაიქნა R'; ტირილსა X, ტირილის F'.

ბ. ზოგთაგან₁] ზოგთა FIZ, და ზოგთა Z,—JT; ხოკა FIR', ხოკვა G', კობა FL';+აქეს F, აქვთ IZ, აქესთ R'; პირისა+და FIZ,+უებრო JT; ზოგთაგან₂] ზოგთა FIZ; სრევა] მოსრევა N; ზოგთაგან სრევა რიდისა] რუსებრი სისხლი მიდისა JT; რიდისა] ქუდისა EZ, მიდისა INTL'R'G', ვარდისა I'.

გ. ფრიდონ N; სტირს D'L'Q'; სმა-მაღლა GHJNTZF'L'Q'R'; გაყრილი] გაყრალი X; წლისა] დლისა JT.

დ. უხანობა] მუხანათობა J, მუხთალობა T, უხნობ X; და—J; სიცრუე DEFGHIJKNTVZA'D'E'G'R'Y'; ვაი ABCDEFGHIJKMNOTVXZA'E'F'G'I'L'Q'Y'. ვაი DR'; ფლიდასა X.

1190 (1007)

ფრიდონ მოსთქვამს: „რა შეგასხათ, ვერ-საქებო, ვერ
სათქმელო!

სმელთა მზეო, სამეაროსა მზისა ეტლთა გარდამსმელო,

მოახლეთა სალხინოო, სიცოცხლეო სულთა მდგმელო,
ცისა ეტლთა სინათლეო, დამწველო და დამანთქმელო!*

ა. მოსთქვამს] იტყვის JT; შეგასხათ] შეგამკოთ F, შეგისხათ X, შეგასხა Z; რა შეგასხათ] ვერ შეგასხამთ I; ვერ საქებო] ძნელ საქებო JT; საქებო]სათქმელო E'; სათქმელო] სათქუმელო AC, საქებო E'.

ბ. სამყაროო F, სამყაროთა GIJ TZF'Q'R', სამყართა L'; მზისა] მნათობთ JT; ეტლთა] შუქთა FIR'; გარდამხმელო] გარდამხუმელო ABCMXA', მამფენელო F, გარდამხდელო HJN, გარდამხმელო T, გარდამრთხმელო R'.

გ. მოახლეთა] გვერც მხლებელთა F, მოახლეთ X, თანა მყოფთა JT; სალხინოო EGHKN OF'G'L'Q', სიახლოვე T, სალხინო Z,—J; სიცოცხლეო+სიხარულო J; მდგუმელო ABCMY.

დ. სინათლეო] გარდამხმელო F; დამანთქმელო ABM, დამათქმელო C, დანამთქმელო E, დამამთქმელო GHK OF'G'L'Q', დამათქმელო IA'Y'; ცისა ეტლთა სინათლეო, დამწველო და დამანთქმელო] მზეებრ (მზეებრ T) ნათელო სხვათა ეტლთა შუქთა ზღვათა (ზღვასა T) დასამთქმელო (დამანთქმელო T) JT.

1191 (1008)

„რა მოგეშორე, მას აქეთ სიცოცხლე მომპულეგებია;
თუცა შენ ჩემად არა გცალს, მე შენოვის მომსურეგებია;
შენ უჩემობა ღსინად გიჩს, მე დია მიმჭირეგებია,
ოხერ სიცოცხლე უშენოდ, სოფელი გამარმებია!*

ა. რა] შენ JT; მოგეშორე DHJVY'; აქათ BCDEF GHIJKNO
TVA'D'G'I'Q'R'Y'; მამცულეგებია DFGHIJKNOVZA'Q'R'Y', მომ-
ცულეგებია E, ზიწულეგებია T, მამძულეგებია F'I'G'L'.

ბ. თუმცა EKN OXD'G'I'R'; ჩემთვის EFGI JZF'L'Q'R', ჩემდა N; არა rep. C; შენთვის] დია JTZ; მამსურეგებია DFGHIJKNOT
VZA'F'R'Y', მამსურეგებია G'I'Q', მამსურენებია L'.

გ. ღსინად გიჩს] არ გაგვა JT; გიჩს] გჩანს DEF GHIKNOV
ZF'G'I'L'Q'Y', გიჩს XD'E'R'; დია] მეტად JT, დიდად Z; მიმ-
ჭირეგებია] მამსურეგებია Z, მიმჭირეგებია D'.

დ. ოხერ სიცოცხლე უშენოდ] ოხრად მჩანს ჩემი სიცოცხლე
IKOG'R'; სიცოცხლე უშენოდ~V; სოფელიც R'; გამარმებია] მო-
მძულეგებია E, გამარმებია GVF'L', გამარმებია HI', გამარმებია I,
მამძულეგებია JT, გამარმებია F', გარმებია Q'.

ფრიდონ თქვნა ესე სიტყვანი მოთქმითა შვენიერითა;
 გული დაიდეს, დადუმდეს, მივლენ არ თურე მღერითა.
 ავთანდილ მჭვრეტა აშვენებს რურფითა არე-ფერითა,
 მელნისა ტბათა მიჯარვით ჰბურავს გიშრისა ჭერითა.

ა. თქვა BDEFGHIJKNOTVZA'F'G'I'L'Q'R'Y', თქვენა X;
 'სიტყვები FJT'; მოთქმითა ACM; მშვენიარითა N, მშვენიერითა I'.

ბ. გული სული CDEFGHJKNOTVA'F'G'I'L'Q'Y', [სულნი
 IR'; დადუმდეს] დაბრუნდეს F, დადუმდენ J; მივლენ არ თურე]
 არა თუ მივლენ F, არ თურე მივლენ I; მივლენ არა თუ Z; თურე]
 თუმცა GHKOF'G'L'Q', რამე JT, თურმე N.

გ. მჭვრეტათა D'; აშვენებს] ახელებს E; ტურფითა] ჰვრე-
 ტითა F; არე-ფერითა] აერ-ფერითა DEFGIKOVZA'G'I'Y', რამე-
 ფერითა JN'T, ჰაერ-ფერითა F'L'Q'R'.

დ. მელნითა G'; ტბასა GJTF'Q'; ტბისა H; ჰბურავს] ბრუ-
 ნავს DIZI'Y', ბურავს EFGHKOTVF'G'L'Q'R', ბურვენ J; ჰერითა]
 ტევრითა E.

ჰ. დ.~GHF'L'Q'.

ქალაქს შევიდეს, მუნ დასვდა სრა მოკაზმული სრულითა,
 სასელმწიფოთა უოვლითა გასაგებლითა სრულითა;
 მონანი ტურფად მოსილნი წესითა იყენეს სრულითა.
 შეჭვრფინევიდან ავთანდილს გულითა სულ-წასულითა.

ა. შევიდის E, შევიდნენ GHF'L'Q', შევიდა J, შევიდნეს V,
 'შევიდენ D'; მუნ] სრა E; დახვდეს GA'F'L'Q'; სრა] მუნ E; მო-
 კაზმული] მოკმაზული H, მოკაზმულნი G'.

ბ. სახემწიფოთა DY', სხელმწიფოთა X; ყოვლითა გასა-
 გებლითა სრულითა] წესითა ყოვლითა გაგებულითა JT; ყოვლითა]
 ყოველთა N, ყოელთა X, სრულითა D'; გასაგებლითა] გაგებულითა
 T, გასაგებლითა GHNF'L'Q', გასაგებელთა D'; სრულითა] ყოვლი-
 თა TD'.

გ. მონანი] შვენოდეს F; ტურფათ NX; წესით X; იყენენ G
 HF'L'Q'; წესითა იყენეს სრულითა] დგანან პირ-მხიარულითა JT.

დ. შეჭვრფინვილიან BCDGIJVZA'E'Y', შეფრფინვილიან EFH
KOTF'G'I'L'Q'R'; ავთანდილის M; გულითა] კვრეტითა JKOT
G'; სულ-წასრულითა CKOA'D'G'I'R'.

გ. დ.—F.

1194 (1011)

შევიდეს და დიდი შექნეს ჯალაბობა, არ ხალვათი,
იქით-აქათ დიდებულნი წარიგებით ათვერ ათი.
თვით ორნივე ერთგან დასხდეს, ვითა ვინ თქვას ქება მათი!
ბროლ-ბალახსა აშვენებდა ზოგან მინა, ზოგან სათი.

ა. შევიდეს] მივიდეს EJTR', შევიდნეს DV, შევიდნენ GHF'
L'Q'; და—JT; დიდი] დიდად JT, დიდხანს KOG', დიდხან Z;
შეიქნა JT, შექნეს D'I'; არ rep. J.

ბ. აქეთ DIKOVZF'G'L'Q'Y', აქით I'; დიდებული E; ათვერ] ასჯერ GJTF'L'Q'.

გ. ერდგან D, ერთად EGHJTF'I'L'Q', ერთათ N, ერდგან
Y'; დასხდნენ H, დასხდენ J; ვითა] ვინცა DGHIKOVF'G'I'L'Q'R'
Y', ვინმცა I; ვითა ვინ] ვინ ვით JT, ვით ვინმე Z; თქვა GHIKF'
L'Q'R', თქვიან JT.

დ. ბროლ-ბალახში I, ბროლ-ბალახსა D'; ზოგა ZL'.

1195 (1012)

დასხდეს: შეიქნა ჰურობა, გა[ა]მრავლებდეს მასალსა;
უმასპინძლებდეს ავთანდილს, ვითა მ'ხახალი მ'ხახალსა,
მოიღებდიან ჭურჭელსა ტურფასა, ახალ-ახალსა,
მაგრა მის უმისა მჭვრეტელსა გული მიეცა, გლახ, აღსა.

ა. დასხდნეს J, დასხდენ R'; შეიქნა] და შექნეს JT, შეიქმნა
G'; გამრავლებდეს ABIZ, გამრავლებდენ G, გამრავლდეს X, გა-
ამრველებდეს E', გაამრავლებდენ F'L'Q'Y'; მახალსა] მას აღსა Z.

ბ. უმასპინძლებდენ T, უმასპინძლევდეს R'; მძახალი DGHIT
VZF'I'L'Q'R'Y'; მძახალსა DGHIKOTVZF'I'L'Q'R'Y'.

გ. ჭურჭელს X; ახალ] ახლ X; ახალ-ახალსა] ახლ-ახლს I.

დ. მაგრამ GHIJKNOTVF'G'I'L'Q'R'; უმისა] მზისა EGHF'L'
Q'; მჭვრეტელთა BCDGINVF'I'L'Q'Y', კვრეტითა E, ვერ მჭვრეტთა
JT; მიეცა] შეეპყრა JT, მიეცის R'.

მას დღე სვეს, ჭამეს, გარდახდა ნადიში მსმელთა დასისა.
 გათენდა, ბანეს ავთანდილ, რიცხვი მეს მუნ ატლასისა,
 შესამოსელი შემოსეს დრაჰკნისა ბეგრ-ათისისა,
 შეარტყეს წელთა სარტყელი, დაუდებელი ფასისა.

ა. დღეს GHKNF'L'Q'R'; სვეს, ჭამეს, გარდახდა] გარდახდა
 სმა ჭამა GF'L'Q'; ჭამა JT; გარდახდა I; მსუმელთა ABCX;
 სმელთა Q'; დასისა] დარისა E, ჯარისა FKNCZG', ხასისა JT.

ბ. გათენდა ბანეს] აბანოს მივა JT; ავთანდილი F; რიცხვი]
 რიცვი J; სძეს D', ძეგს R'; ძეს მუნ~F'L'; ატლასისა X.

გ. შესამოსლითა EII'; შესამოსელი შემოსეს~JT; შემოსეს]
 შემოშეს L'; დარაკანი E, დრაჰკნისა FGHJKNOTG'I'Q'.

დ. სარტყელი] ოქროსა T; დაუდებელი] თქვეს უთქმელია
 KOG'.

ემაჲან დაევნა დღენი რამე, თუც ეოვნასა ვერა სთმობდა,
 ფრიდონს თანა ნადირობას გავიდის და თამაშობდა,
 სწორად ჰსოცდა შორს და ახლოს, თუ რას ხელსა
 მიაპყრობდა.

მისი სროლა მშვილდოსანსა ეგულაკასა აწბილობდა.

ა. ყრმაჲან I'; დაპყო F'I'R', დაპყვნა GHX, დაყო IZ; თუცა
 ყოვნას CDEFGHIY', თუშტა ყოვნად J, თუშტა ყოვნას KCF'G'
 I'L'Q'R', თუშტა ყოვნასა N, ნუცა ყოვნას T, თუცა ყოვნად Z;
 ვერა სთნილდა] არა სცაღდა J; ვერას F'G'L'.

ბ. ფრიდონ GHJKNOTF'G'I'L'R'; ნადირობად DIVR'Y', ნა-
 დირობდის ET, ნადირობდა J, ნადირობას N; გავიდის] შევე-
 დის J.

გ. სწორად X, სწორა D'; ხოცდა EA'F'G'L'Q'R', ხოცდის
 FJT; შორ H; თუ რას] სადაცა E, რასაც FVZ სადაც IR'; ხელსა]
 ხელს E, ველსა G'; მიუპყრობდა EJNT, მიაპყრობდა G.

დ. მის GHF'L'Q'; სროლასა GF'L'Q', სროლითა H; მშვილ-
 დოსანთა GJTQ'R'; აწბილებდა Z.

ქალაქს შევიდეს, სმა გაჰსდა, მუნ ზათქნი იქებოდინან;
ქალნი და ემანი დაჯარვით მისად საჭკრეტლად რბოდინან;
იგი ნახიან, დაბნდიან, ჭკუათა მიჰხდებოდინან;
ასჯოს შეერისა უღირსთა რამცა ქნეს, ისჯებოდინან.

ა. ქალქს D; შევიდის E, შევიდენან GHJF'L'Q', შევიდა Z;
გახდა EFJKOTA'D'E'F'G'I'L'Q'R'; მუნ—JT; ზათქი EFGHKOTZ
F'G'I'L'Q',+და JT; იქებოდინან] იქნებოდინან DEGI VZ F'I'L'Q'R'.

ბ. ქალი EE'; ქალნი და ემანი~JT; ემანი] ხმანი G, ვაენი
IR', ყრზანი I'; დაჯრილნი FJT'; მისად] მისთვის FH, მისსა GF'L
Q'; საჭკრეტლად] მაჭკრეტლად B; რბოდინან] რობოდინან K.

გ. ნახნიან R'; შეყრილთა G; დაბდიან HIT'+და A'; ჭკუათა]
ცნობათა F, ჭკუვათა BM, ცნობასა IKOZG'R', ჭკუასა JTI'; მიხდე-
ბოდინან EJTXA'F'G'L'Q', მიხედებოდინან E'I'.

დ. შეყრილსთა T, შეყრის D', შეყრილთა F'L'Q', შეჰყრისა
G'; უღირსნი EFZ; რამც VR'; ქნეს] ექნათ R', ქნეს D; ისჯებო-
დინან] იჯრებოდინან DEFGHIKOZ F'G'Q', ირჯებოდინან JTVL'R'.

1199 (1015)

უმა ფრიდონს ეტყვის: „გესმოდეს ჩემი აწ მონასსენები:
მე თქვენი გაურა სიკვდილად მიჩს და მით თავსა ვევენები,
მაკრა არა მკალს დღე-კრულსა, ცეცსლი მე სხვაცა მეღება,
გზა გრმელი, საქმე სასწრაფო მიც, დია დამეოვნები.

ა. ყმა] ყმ H, ყრმა I'; გესმოდეს] ისმინე JT, გესმოდეს X;
ჩემი აწ~FIJITZEIR'.

ბ. თქვენი] შენი EFIJTZA'R'; სიკვდილად] ეგრე JKOTG';
მიჩს DVXD'E'Q', მიჩანს EFJJKOTZG', მიჩანს GHF'L'R'Y'; და—
HF'L'Q'; მიჩს და მით თავსა] და თავსა მითა I'; და მით თავსა
ვევენები] გამზრავლდებოდეს (გამზრავლდებოდეს T) სენები JTKOG';
თავს GIF'L'Q'R'Y'; ვევენები] ვეუბნები GF'L'Q', ვენები HIVXA'E'.

გ. მაგრამ GHIJKOTF'G'L'Q'R'; დღე-კრულსა] ბედკრულსა
R'; ცეცსლი მე] კვლა ცეცსლი E', ცეცსლი მე~Z; ცეცსლო DVY';
ცეცსლი მე სხვაცა] მე სხვათა ცეცსლი F; სხვამცა H; მეღები]
შენები H, ნედების E'I'; მე სხვაცა მეღები] მწვაეს მოუთმინები
IR', მწვაეს მოუთმინები JKOTA'G'.

დ. გზა გრძელი, ...ღია დამეყოვნები] გზა ძნელია და საჭირო
 საქმე მიც (მიცს T) საყენები (არ საყენები T) JT; გძელი R'; საქმ
 B; მიც] მაქვს R', + და Z; მიც, ღია] მიც აზად H, მით არა ვარ
 I; მიც, ღია~C; ღია] დიდი F, დიად I', ვარ არ A'R'; დავიყო-
 ნები DGHKOVZF'L'Q'Y', დასაყოვნები EFR', დასაყენები IA',
 დავეყოვნები G', დამეყოვნების I'.

1200 (1016)

მართალ ა, შენი გამურული თვალი თუ ცრემლსა ღვრიდესა,
 დღეს წაუვალი ვერა ვარ, მით ცეცხლი სსვაცა მწვიდესა;
 დგომა მგზავრისა ცთობაა, კარგსა იქს, თავსა სწვრთიდესა,
 ს. და გინახავს იგი მხე, წამომევე მზისა კიდესა.

ა. მართალ ა] მართლა E, მართლან FIE', მართლაა GKO,
 მართალ არს HJR'Y', მართლან Z, მართალი D', მართლა თუ
 F'L', მართალია G'Q'; შენნი DIR'; გაყრილი EJA', გამურულთა
 F, განყრელნი GIE'F'L'Q'R', გაყრილნი TZ; თვალი] თუცა H,
 თვალნი FGJTZE'F'L'Q', თვალთათ V, თვალთად R'; თუ] თუმც
 I; ცრემლთა I.

ბ. წაუვალი] წაუვალი DIVZD'E', წაუსვლელი F, წავალ HJKO
 TG'; ვერა] არა F, ველარ HJKOT, ვერლარ G', -F'L'; მით-I';
 ვარ] ვიქნები H, დავდგები JKOTG'; მით] იგი რა JKOT, იცისა
 G'; ცეცხლნი T; სხვადა - JKOTG'.

გ. მგზავრისა ცთობაა~JT; ცთობა EX; კარგსა იქს, თავსა
 სწვრთიდესა] ავსა (ავს OG') კარგს (კარგსა OG') ერთად (ერთვან
 K) რთვიდესა JKOTG'; სწვრთნიდესა GHF'L', წვრთნიდესა IA'I',
 სწვრთიესა Z, სწრთენიდესა Q'.

დ. სადა] სადაც FR'; გინახვს DI, გინახავ A'; წამაჰყვევ GH
 IJMVAF'L'Q'R', წამაჰყვევ D', წამაჰყე I'; მზისა] ზღვისა BCDEF
 GHIJKMOTVXZA'D'E'F'G'I'L'Q'R'Y'.

1201 (1017)

ფრიადონ უოსრა: „დასაძლეული ჩემგან არა არ გეთსრობის;
 ვიცი, რომე აღარა გცალს, შენ ღასვარი სსვა გესობის;
 წადი, ღმერთი გიწინამძღვრებს, შენი მტერი დაემსობის,
 მაგრა თქვი, თუ უშენობა ჩემგან ვითა დაითმობის?

ა. დაშაშლელი Y'; ჩემგან არა] სიტყვა ჩემგან FZ, არ] რა Y',—X.

ბ. სხვა] არ F'L'.

გ. გიწინამძღვრებს X, გიწინამძღვრეს L'; მტერი] მტერი I, მტერი] JT, შენი მტერი—FIJ'TZE'R'; შენი] შენ X; დაიმზობის EZ, დავეწზობის J.

დ. მაგრამ FGHJKOTF'G'I'L'Q'R', ვითა] როგორ FIJKOZ. G'R'; დაითმობის] დავემზობის G'.

1202 (1018)

„ამას ეკადრებ, არ ეგების მარტოსაგან წასვლა შენი;
თანა უმათა წამოგატან, იმსახურენ, იახლენი,
აბჯარი და საგებელი, ერთი ჯორი, ერთი ცხენი.
არ წაიტან, გაისჯები, ღაწვი-ვარდი ცრემლთა მდენი“.

ა. ამას] მას T; კადრებ GJTZA'; არ ეგების მარტოსაგან—IR'; წასვლა F'G'.

ბ. უმასა JE', ყრმათა I'; იმსახურე BEFGHIJKOVE'F'G'I'Q'R'Y', იმსახურნე X, ამსახურე L'.

გ. საგებელი] საქონელი DEVY'.

დ. გაირჯები CDEFGHIJKOTVZF'G'I'Q'R'Y'; ცრემლ FJT Z; მდენი] ნადენი FJTZ, დენი XA'.

1203 (1019)

მოასხნა ოთხნი მონანი, მისანდობელნი გულითა,
სრული აბჯარი საკაცო ქაფითა, საბარკულითა,
სამოცი ღიჭრა წითელი აწონით არ-ნაკლულითა,
ერთი ტაბი უებრო, მით უნაგრითა სრულითა.

ა. მოასხნა] მოახსენა L', მოასხა GQ'R'; ოთხნი] ორნი I', ოთხი R'Y'; მისანდობელი DIKOVZD'E'G'I'Y'.

ბ. სრული] კარგი JT, სრულნი DHVI', სული F'L'; აბჯარი DH; საკაცო] საკარგენო JKOTG'; საბარკულითა] საბურველითა D', საბარკულითა F'L'.

გ. აწონით X, აწონეთ L'; არ-ნაკრულითა FKOT.

დ. მით] მართ E,—FZ; უნაგირითა FZD'; მით უნაგირითა სრულითა] მარგალიტ მოკაზმულითა JT.

ერთსა ჯორსა წვივ-მაგარსა საგებელი აუკიდა;
 წვიდა და ფრიდონ შეჯდა, მასთანავე გამოვიდა.
 აწ გაურისა მომლოდნესა ედებოდა ცეცხლი, სწვიდა,
 მოსთქვამს: „თუმცა მზე გვიახლა, ჩვენ ზამთარი ვერ
 დაგვზრვიდა“.

ა. წვივ] მწვე Z; მაგარსა X; საგებელი] სრულად ოქრო JK
 OTG'.

ბ. წვიდა] გაემართა JT; და—JTF'L'; ფრიდონც FJT; მას-
 თანავე] მასვე თანა F, მასთანავე I, მისთანავე F'L'; გამოვიდა] წამოვიდა F.

გ. აწ] მათ J, მართ KOTG'; მომლოდნესა] მგონებელსა IR',
 მოლოდნესა E, მამლოდნესა GHF'I'L'Q', მგონებელთა JKOTG';
 მომლოდნეს X, მგონებელი E'; ცეცხლ X; სწუვიდა M, სწვივი
 და X.

დ. მოსთქვამს] იტყვის JT; თუცა DEGHJVZY'; გიახლა CF
 H, გვიახლოს Z, გვეახლა Q'; ვერ] არ I; დაგვზრვიდა DEFKOT
 VD'F'L'Q'R'Y', დაგვზრვიდა GE'G', დაგვზრვიდა J, დაგზრვიდა
 XA', დაუზრვიდა Z.

1204¹

ფრიდონ მიუძღვა მას გორსა, ახლოს წამდგომსა ზღვისასა,
 „მე აქათ ვნახე, რომლისა შუქნი არ ჰგვანან სხვისასა“.
 მხარსა აჩვენებს, ანიმნებს, წასვლასა ქაჯთა გზისასა,
 ერეკვის თუ: „რად არ დამქოლავ მნახავსა იმა დღისასა?“

(H 461, ფ. 110r).

ა. მიუძღვენ G'; ზღვისასასა G'.

ბ. რომელსა KOG'; გვანან KOG'.

გ. წასვლასა G'.

1204²

ავთანდილ უთხრა: „ნაღველი არ გმართებს შენ ეგზომია,
 რას მნელად გიჩანს დახოცა და იმა ქაჯთა ომია?“

ეგე არ არის, უხრმ[ლ]ობა განგებით არ მოგხდომია,
აროდეს ქნილა საქნელი, რაცა არ ღმერთსა ნდომია“.

(H 461, ფ. 110r).

ბ. რას] არ KOG'; გიხნდა KOTG'; და—KOG'; ქაჯთა] ჯა-
რისა G', ქაჯისა KO.

გ. უხრმობა JT, უხმრობა KOG'.

დ. რაცა არ] რაც არა KOT, რაცალა G'; ხდომია] ზდომია T.

1205 (1021)

ზარი მის ემისა წასვლისა გაჰსდა, მიეცნეს წესილსა.
მოატყდეს მოქალაქენი, ლარსა ვინ ჰყიდა, თუ სილსა;
ხმა ზასილისა მათისა ჰგვ[ა]ნდა ჰაერთა ქუხილსა;
იტყოდეს: „მხესა მოეშორდით, მო, თვალნი მიეცნეთ
წესილსა!“

ა. წასვლისა] გაყრისა DGHJTVF'I'L'Q'R', გაყრილსა IY',
გაყრილთა KOG'; გახდა CEA'D'I', გახდნენ GF'L', გაჰხდეს I,
გახდეს KOTE'G'R', გახლენ Q'; მიეცნენ GHF'L'Q', მიეცეს R',
მიეცა Y'.

ბ. მოატყდეს] მოაკრბეს E; ჰყიდა] ჰყრიდა K, ყიდა Q';
თუ] ვინ GHF'L'Q'.

გ. ძახილისა DGHVF'I'L Q'Y'; ჰგენდა AD', გვანდა DF'G'L'
Q'R'Y', აერთა BDEFGHJKOTZG'Y', ჰერთა IZf'.

დ. იტყოდნენ J, იტყოდენ I', თქვეს რადგან R'; მო]მით JT,
მოი ZI'; თვალი E'; მიესცეთ BDEFGHJKOTZA'D'E'F'G'I'L'Q'Y',
მიესცეთ VR', მიეცნეთ X; წუხილსა] კუხილსა GHIJQ', წუხილსა V.

1206 (1022)

ქალაქი გაუღეს, მივიდეს პირსა დიდისა ზღვისასა,
მაშინ ფრიდონის ნახულსა, ნასაჯდომეგსა მზისასა,
მუნ დადენდეს ნაკადსა სისხლისა ცრემლთა ტბისასა,
ფრიდონ უამბობს ამბავსა მის მნათობისა ტყვისასა:

ა. პირს I; მივიდნენ GHJL'Q',+მუნ V; დიდისა] მივიდეს
DF'Y', მივიდეს E, დიდსა V; ზღვისასა X.

ბ. ნასაჯდომევესა] ნასადგომევესა EIVR', ნასაჯდომელსა ZF' L'Q'; მზისსა X.

გ. დაადენდეს] დადინებს E, დაადენდენ H, დაადენდის JT, დადენდენ ZI'; ნაკადსა] თვალთაგან E; სისხლის GF'L'Q'; ცრემლისა GF'L'Q', ცრემლსა JA'; ტბისსა X.

დ. უანბობს GHXF'Q'; ანბავსა Q'; ტყვისასა] ტყვისსა X.

1207 (1023)

„აქა მათ უანგთა მონათა მზე მოიუვანეს ნავითა,
კბილ-თეთრი, ბაგე-ბალახში, სახედავითა შავითა;
ცხენი გავექსლე, გავაგე წაგვრა სრმლითა და მკლავითა,
მორს მნახეს, ადრე გამექცნეს, ნავი მფრინვალე ჩნდა ვითა“.

ა. უანგთა] გზათა JT, ორთა Y'; მაიუვანეს I'.

ბ. კბილ-თეთრი, ბაგე-ბალახში~FJTZ; ბალახში] ბალახი B; სახედავითა] ტან ალვა თმითა FIKOTZG'R', თან ალვა თმითა J, სახედავითა X.

გ. გავექსლე G; წაგვრა] წაკვრა I; წაგვრ Z, წაგვრა I'; ხლმითა DFGHIJKOTVFG'IL'Q'R'Y', ხმრმლითა X, ხრლმითა E'; მკლავითა X.

დ. გნახეს E'; განექცნეს] განასწრეს HJ, გამექცენ E, გამექცეს FX, განესწრნეს IZ, განისწრეს R'; მკრინველი DEIZR'Y', ფრინვალე F, ფრინველი GJTVF'IL'Q', ფრინველად HKOG', მფრინველე X; ჩნდა] ქნეს J, ქნა T.

1208 (1024)

მოეხვიუნეს ერთმანერთსა, გამრავლეს ცრემლთა ღვრანი,
აკოცეს და გაუასლდეს მათ ორთავე მათნი წვანი,
გაიუარნეს გაუერელნი მმად-ფიციანი და ვითა მმანი,
ფრიდონ დადგა, უმა წავიდა, შემხედველთა. მკლველი ტანი.

ა. მოეხვიუნენ HF'L'R'; ერთმანეთსა VD'E'G'; გამრავლეს E XI'L', გაამრავლნეს IKVE'R'Y'; ღვრანი] ტბანი J, ღვარნი GHK E'F'G'I'.

ბ. გაუახლდეს] გამრავლეს E, გაუახლეს F'L', გაუახლდათ R'; მათ] ნართ GHKOF'G'L'Q'; წვანი] წივანი X.

გ. გაიყარნენ HJ; გაუყრელად E, გასაყრელნი KOG'; ძმა-ფიცი I, ძმად-ფიცი V.

დ. დადგა+და L'; ყმ J, ყრმა I'; მკვლელი DFGHIKQVZE' F'I'L'R'Y', მამკვლელ JT, მკლელი XG', მკვლელთა Q'.

1208¹

გამოესალმნეს, აკოცეს, ორთავე ცრემლი სდიოდა;
უმამან გაქესლა, მართ ოდენ საქმესა ისწრაფიოდა;
ფრიდონ სიცოცხლეს იგმობდა, სიკვდილსა არად ჩიოდა,
ტარიელ-ავთანდილისა გურისა გული სტკიოდა.

(H 461, ფ. 110v).

ა. გამოესალმეს KOG'.

გ. სიკდილსა G'; არას KOG'.

დ. ავთანდილისთვის KOG'; გაყრილსა T.

წასვლა ავთანდილისაგან
ნესტან-დარეჯანის საძებრად ფრიდონისით

+აქა EKOA'G'; წასვლა] აქა J, წასვლი X, წალვა G',—ET;
ავთანდილისგან C, ავთანდილისა ZE';+ფრიდონი დამ DIVF'L'R'
Y',+ფრიდონისით T,+ფრიდონის გაყრა და EA'; ნესტარ D';
დარიჯანის E; საძებრად] ძებნად GHJTQ'; ფრიდონისითა BMXE'
წასვლა ETA'; ფრიდონისით—CDFGHIKOVZF'G'I'L'Q'R'Y',+და
ქარავენთა შეყრა F,+წასვლა J,+და პოვნა E.

1209 (1025)

ემა მიმავალი მიუბნობს, მსგავსი მთვარისა სრულისა.
არს თინათინის გონება მისად საღსენლად გულისა;
იტყვის: „მოგპორდი, სიცრუე ვა საწუთროსა კრულისა!
შენ გაქვს წამალი ჩემისა მამრთელებელი წულულისა.

ა. ყრმა I'; მზგავსი DII'Q'Y', მზგავსი EFJKOVZG'R'; მთვარისა] მათისა J; სრულისად E, სულისა J.

ბ. არს] ჰკლავს FGHI, აქვს JTXR', კლავს F'L'Q'; მისად] მისთვის GF'L'Q', მისსა H, მის X; სალხენლად] სადებლად JT, სალხინოდ FIR', სალხენელად X, სალხენად D'E'I'; გულისად E.

გ. ეტყვის E; მოგშორდა F'L'; სიცრუე EFGHJKVA'D'E'G', სიცოცხლე IR'; ვაი ABCDEFGHIJKMOTVXZA'F'G'I'L'Q'R'Y'; კრულისად E.

დ. გაქვს] ხარ IA'R'; ჩემისა] წამლებად JT, წყლულისა Z; მამთელელები GHJF'L'Q', გამთელელები I'; წყლულისა] გულისა Z, წყლულისად E.

1210 (1026)

„რად სიცხე გულსა ნიადგ მწვავს გმირსა სამს ალებისა?
რად გული კლდისა ტინისა შექქენია სამ სალებისა?
არ შეუძლია ლახვარსა დაჩენა სამსა ლებისა,
შენ ხარ მიზეზი სოფლისა ასრე გასამსალებისა“.

ა. რად] არდ H, რა F'R'Y'; სიცხე გულსა~IE'R', გულსა ნიადგ~J; მწვავს] მკლავს GF'L'Q'; გმირსა] ცეცხლთა E, გულსა FGIE'F'L'Q'R', და მწვავს I, გმირთა Y'; სამსალაების I, სამ ალებისა K.

ბ. რა GF'L'; კლსა D'; შექქენია AMD', შექქენია BCEFGHI JKOTZA'E'F'L'Q'R'Y', შმქქენია D, შექქენია X; სამსალაების I.

გ. შეუძლიან I'; დაჩნევა F'L'Q'; სამსა ლებისა] მართ სალებისა E, სამსალაების I.

დ. მიზეზი სოფლისა~Z; სოფლისა] ჩემისა R';+და JT; ასრეა GHF'L'Q', არე X; სამსალაებისა GHJTF'L'Q', გასამსალაების I, გამსამალაების X.

ბ. გ.~E.

1211. (1027)

ავთანდილ მარტო ზღვის ჰირსა მივა ოთხითა მონითა,
წამალსა ტარიელისსა ეძებს უოვლითა ღონითა,
დღისით და ღამით მტირალი იღვრების ცრემლთა
ფონითა,
ჩალად უჩს უოვლი ქვეყანა მისვე ჩალისა წონითა.

ა. აფთნდილ I; ოთხითა] ორისა I', ოთხისა DEGHJKOVZ F'G'L'Q'R'.

ბ. წაშლსა I; ტარიელისას HKOG'I'R', ტარიელისა X; ყოვლითა] მისისა GHF'L'Q', ყოვლისა DEIVZI'R'Y'.

გ. იღვრების] იღვრება J.

დ. ჩაღათ ZI'; უჩნს DGVXD'E'I'L'Q'; სხანს EHIJKOTZ G'R'; ყოველი G'; ქვეყანა] სოფელო EZA'; მისივე EXF'L', მითვე HI'; ჩაღის EX, ჩაღითა I.

1212 (1028)

სადაცა ნახნის, ეუბნის, მგზავრნი, ზღვის პირსა რებულნი, ჰკითხის მის მზისა ამბავი; დღენი ვლნა გაასებულნი.

ქედსა გარდადგეს, აქლემნი აუჩნდეს ლარ-კიდებულნი.

მოქარავენნი ზღვის პირსა დაერთ დგეს შეჭირებულნი.

ა. სადაც GQ'; ნახის DEFGHIJKOTVXZEF'G'I'L'Q'R'Y'; ეუბნების GF'L'Q'; მგზავრი EGHKOF'G'I'Q'Y', მგზავსი J.

ბ. ჰკითხის მის მზისა] მის მზისა ჰკითხის FIZR'; ჰკითხავს JT, კითხის F'L'Q'; ამბავნი EFA'R', ამბავსა JT, ანჯავი Q'; ვლა E, ვლო F; გაასებულნი] გასებულნი EZ, გაასრულებულნი I, გამწარებულნი JT, გაავსებულნი X.

გ. გარდადგა EFGIJTZF'G'L'Q', გარდადგენ H, გარდასდგა R'; აქლემნი E; აუჩნდა EFGHJZA'F'I'L'Q'R'; აქლემნი აუჩნდეს—I'.

დ. მოქალაქენი I, მოქარავენნი X, მოქარავენი A'; დგნეს J, დგან I'; შეჭირებულნი] დაყენებულნი FKOIZG'R', დაყენებულნი II', დაყენებულნი J, შეჭირებულნი X.

1213 (1029)

მუნ ქარავანი ურიცხვი მოსდგომოდა ზღვის კიდესა.

შეჭირებდეს, კმუნვიდეს, ვერა დგეს, ვერცა ვლიდესა.

ემაზან საღამი უბრძანა, ქებასა შეასსმიდესა,

ჰკითხეს: „ვაჭარო, თუ ვინ ხარო?“— ღათ საუბარი ჰკიდესა

ა. ქავანი B, ქარავანნი KOG', ქარავან X; ურიცხვი] დიდძალი FIR', უსახო JT, ურიცხვნი G'; მოსდგომოდა] იდგა მის FI KOZG'R', მისდგომდა D, მისდგომოდა EF'L'Q', მისდგომოდეს H,

იღვა მართ JT, დგეს ზისსა V, შიზდგომოდეს A', მოდგომოდა I'; ზღვის] ერთსა JT; ზღვისა DFIKVFZG'G'Q',—X; კიდესა] პირესა G, კდესა X, პირსა F'L'Q'.

ბ. შეიჭირვებდნენ J, შეჭირვებულნი I'; ჰმუნევედნენ J, ჰმუნევიდნენ I'; ვერცა FJKOTVG'I'R'Y', ვერც I.

გ. ყმასა JT, ყრმამან I'; უბრძანა] უბრძანა DVQ'R'Y', ძლივ ჰკადრეს JT; შიასხმიდესა V.

დ. ჰკითხა FGIJTZA'R', კითხა F'L'Q'; ვაჭარხო თუ ვინ ხართ] თუ ვინ ხართ ვაჭარხო EFLJKOTZG'R'; თუ ვინ ხართ] ვინ ხართო GHA'F'L'Q'; თუ ვინ] ვინა I'; ზათ] მით X; კიდესა ZF'L'Q'.

1214 (1030)

უსამ იყო ქარავნისა უსუტესი, კაცი ბრძენი.

მოასხენა ხოტბა სრული, დალოცა და უქნა ზნენი.

ჰკადრეს: „მზეო, სიცოცხლე და შენ ამოჰსე ჩვენი მღსენი, ჩამოჰსე და მოგასხენოთ ამბავი და საქმე ჩვენი“.

ა. მუსამ HJ, მესმან T, უსმა I'; ქარვანისა I; უხუტეს I; კაცი—X.

ბ. ხოტბო ABEGHJKMOTXA'D'F'G'L'Q'; დალოცა V; უქო HF'I'L'Q'; ზნენი] ზენი EIR'.

გ. კადრეს F'L'Q', ჰკადრა R'; მზეო] ხმელთა FJKOTZG'; სიცოცხლე] სინათლყო FJKOTZG'. სიცოცხლეო HI'; და—EFHJKO TZG'I'; შენ] შენა I'; ამოჰსე] ამოხე DY', ამოხვედი E, ამოხველ FGHJKOTF'L'Q', აღმოჰხე IV'R'; აქ მოხველ G', მოხველ I'; ჩვენი] ჩვენნი KCG'; მღსენი] მხსენი H, მხსენი KOG'.

დ. ჩამოხე CDEFGHIKVF'G'I'L'Q'R'Y', გარდახე JT; და—G; ანბავი Q'.

1215 (1031)

გარდასდა. ჰკადრეს: „ჩვენ ვართო მობაღდადელნი ვაჭარნი, მაჰმადის სჯულნის მჭირავნი, აროდეს გვისმან მაჭარნი, ზღვათა მეფისა ქალაქსა სავაჭროდ გამონაჭარნი, საქონელ-სრულნი, მდიდარნი, არ ლარნი გვექონან ნაჭარნი.“

ა. გარდახდეს FZ; კადრეს F'L'Q'; მობალდადენი BDEGHJK OTVZA'G'I'L'Q'Y', მობალდადეთა I, მობალდადელი R'.

ბ. მახმადის E; სჯულის CA'G', რჯულის DEFGHIJKOTVZ F'I'L'Q'R'Y'; მჭირაეთა Z, მჭერელნი I'; გვისეამნ DY', გვისეამს EFGHIJKOTZF'G'I'L'Q'R', გვისემს X.

გ. მეფეთა E; ქალაქთა HZL', ქალქსა I; სავაჭროთ IKOVX G'L'; გარდმონაჭარნი DGHZF'I'L'Q'R'Y'.

დ. ლარი FGJKOVE'G'; გექონან] გვაქვან DFGHJKOTVG' I'Y', გვისხენ E, გექვანან ZQ', გექვანან A'F'L'.

გ. დ.—E'.

1216 (1032)

„ჩვენ აქა ვპოვეთ ზღვის პირსა კაცი უსულოდ მდებარე, უშველეთ, ენა მოექცა სიტყვისა გამოშვებარე; ვჭკითხეთ, თუ: «ვინ ხარ, ღარიბო, რასა საქმისა მდებარე?» გვითხრა: «თუ შესვალთ, დაგსოცენ; კიდე ცოცხალ ვარ მე ბარე?!»

ა. აქ G; ვპოვეთ BDHIJTZI'R'Y'; ვპოვეთ FVG', ვიპოვეთ G, ვპოვეთ A'; უსულო DVI'Y'.

ბ. მოექცა] მოეცა BDEGHIJKOTVZA'F'G'I'Q'R'Y', მოექცო MD'; სიტყვისა] საქმისა R'; გამოშვებარე] გამამგებარე H, გამომგებარე X.

გ. ვკითხეთ A'D'F'L'Q', უთხარით R'; თუ—ER'; ხართო E, ხართ IVZ; ღარიბნო I, ღარიბი J, ღარიბნი V; რასა] რისა DZ; ანუ რა GF'L'Q'; საქმის GF'L'Q'; მდებარე] მძებარე FHIR'.

დ. გვიხრა] გვითხრა F', გითხრა C; შეხვალ GD'; კიდე] თამად JT, კიდევ DGHIOZF'G'L'Q'; ვცოცხალ GHJKOV, ვსცოცხალ IR'; ცოცხალ ვარ მე] მე ცოცხალ ვარ I'.

1217 (1033)

„თქვა: «ქარავანი ეგვიპტით გამოვემართეთ ერითა, ზღვასა შევედით ტვირთულნი ღარიბთა მრავალ-ფერითა, მუნ შეკობრეთა დაგვსოცნეს მელით, სახნისის წვერითა; უველაი წახდა, არ ვიცი, აქა მოსრულვარ მე რითა!»

ა. თქვეს I; ქარავანნი VD'I'; ეგუპიტით H, ეგვიპტით V; ჰერითა J'I'.

ბ. ზღვასა] აქა R'; შევედი I', მოვედით R'; ტვირთული E'I'; ლარით I.

გ. მუნ] ჩვენ JTR'; მეკობრეთა] ზღვისა ქურდთა FIZ, მეკობართა I' მეკობერთა Q', მეკობრეთა L', მეკობრეთა Y'; დაგვბოცეს BDEFGHJKOTVZF'G'L'Q'R'Y', დაგვბოცნეს I; ძელის DGHKOV D'F'G'L'Y', ძელ EIR', ძელი FZ, ძელითა J'I', ძელის Q'; სახნისსა EFIR', სახნის JT.

დ. წახდეს I; ვიცით I; აქა] ანაქ JT; მოსულვარ DKOZY', მოესულვარ EGHJTF'G'I'L'Q'R', მოესულვართ I, მოესრულვარ VD'; მე] ჩვენ I.

1218 (1034)

„ლომო და მზეო, ესეა მიზეზი აქა დგომისა,
დაბრუნებითა გვეცემის ზიანი არ-საზომისა;
მევიდეთ, ვა თუ დაგვბოცნენ, ძალი არა გვაქვს ომისა,
ვერცა ვდგათ, ვერცა წასრულვართ, ღონე წაგ[ვ]სვლია
რჩომისა“.

ა. მზეო] გმირო JTR'; ესია DGZI'.

ბ. დაბრუნებითა] კვლა თუ დაგვბრუნდეთ F, დაბრუნებითა BDEGHJVXZD'I'L'Q'R'Y'; ას საზომისა DR'Y', ასთა ზომისა F, ასის ზომისა GF'Q', არის ზომისა HL'.

გ. შევიდეთ ვა თუ] ვაი თუ შევიდეთ FZ; ვაი ABCGHIKOT VXA'D'E'F'G'I'L'Q'R'; დაგვბოცონ EFGHJKOTA'F'G'I'L'Q'R', დაგვბოცონ I, დაგვბოცნენ X; ძალი] ღონე JKOTG'; არ X; გვაქვს H X, გვაქვს J.

დ. ვერ DJTY', ვერც EFGHKOVF'G'L'Q'R'; ვდგავართ DE FGHJKOTV'F'G'Q'R'Y', ვდაგო I', ვდგავართ და L'; წავსულვართ DEGHJKOTF'G'I'L'Q'R'Y', წასულვართ FZ, წავსრულვართ IV; ღონე] ძალი JKOTG'; წაგ[ვ]სვლია] არა გვაქვს JZ, წავსვლია A, წავსვლია IA'E'G'; რჩომისა] რომისა X, რჩევისა G'.

ბ. გ.—ZI'.

1219 (1035)

ემამან უთხრა: „ვინცა ჭმუნავს, ცუდია და ცუდად სცოტების!
რაცა მოვა საქმე ზენა, მომავალი არ აგვცოტების;

მე მოვიწოდებ სისხლთა თქვენთა, შემოვიხსნამ, დაცვაგწოების;
ვინცა გებრძვის, სრმალი ჩემი მბრძოლთა თქვენთა
დააცვოების“

ა. ყრმაჲნი I'; ვინც FZ, ვიცი J; ქმუნავეს] ინაღელის FZ,
სქმუნავეს GHIJKOT'F'G'L'Q'R'Y'; ცულათ GHXZR'; სცდების DEF
GHIJKOTVZFG'L'Q'R'Y', ცდების I'.

ბ. საქმე D; საქმე ზენა, მომავალი] მამავალი საქმე ზენა F;
მამავალი HI; აგვედების DFGHIJKOTXE'F'G'I'L'Q'R'Y', აგვედ-
ლების ZA'.

გ. სისხლსა DFGHJTVZA'F'I'L'Q'R'; თქვენსა DFGHJTVZF'
I'L'Q'R'Y'; დაცვაგწოების DY', დაცვაგწოების EI'; დაცვაგწოების
FKOG', დაცვაგწოების IA'R', დაცვაგწოების GXI'L'Q', დაც-
ვაგწოების VD', დაცვაგწოების E'; შემოვიხსნამ, დაცვაგწოების] ვეჟე,
რომ კარგად დაგვედების (დაგვედების T) JT.

დ. გებრძვის J, გებრძვისთ I'R', გებრძვის D', გებრძვის F'
L'Q'; ხმალი DFGHIJKOTVD'F'G'I'L'Q'R'Y'; მბრძოლთა] მათ ზედ
JT, ბრძოლთა D'L'; თქვენთა] რადმე J, რათმე T, ჩვენთა G';
მბრძოლთა თქვენთა] თქვენს მებრძოლთა F; დაცვაგწოების] დააცვო-
ების B, დააცვოების DFHKOVA'G'I'R'Y', დაცვოების EZ, და-
ცავწოების GF'L'Q', დააცვოების J, შევედების T, დაცვაგწოების X.

1220 (1036)

მოქარავენი აივსნეს სისხრულითა დიდითა,
თქვენს: „ემა ვინმეა ჭაბუკი, არა ჩვენებრვე რიდითა;
აქვს თავისაგან იმედი, ვიუენეთ გულისთა მშკადითა“.
შევიდეს, ჩასხდეს სომალდსა, გაჰართეს სჯვისა კიდითა.

ა. აივსნენ GI'Q'R'; სისხრულითა J.

ბ. ყმაა F'L'Q', ყრმა I'; ვინმე F'L'Q'; არ BDGIKOF'G'L'Q'
R'Y', ჩვენებრივე BDGIKONZF'G'L'Q'R'Y', ჩვენებრივე FH.

გ. თავისაგა B; იმედ X; ვიყოთ E.

დ. შევიდნენ GHJF'L'Q', შევიდნეს T; ჩასხდნენ GHJQ';
ხვამალდსა ABCEMD'E'; კიდითა] დიდითა B.

1221 (1037)

სიამოვნისა დარითა იარეს, არ სიძნულითა.

მათი ბადრაგა ავთანდილ უძღვის გულითა ქველითა.

გამოწნდა ნავი მეკობრე დროშითა შეჴად გრძელითა,
მას ნავსა ნავთა სალქულად სახნისა ჰგია ძელითა.

ა. დარითა] ქართთა JT, დარღითა E'; არ—X.

ბ. ბადარგა FKG'; ავთნდილ I; უძღვნის I'.

გ. მეკობრე G', მეკობრეთ I'R'; გძელითა R'.

დ. მას] მის F, მათ H; ნავთა] თავთა E, თავსა F, ნავი IVR', ნავის Z; სალქულად IF'G'I'L'Q', სალქულათ A'; სახნისა XL', გია DD'F' L'Q'Y'.

1222 (1035)

კიოდეს და მოდიოდეს, იზახდეს და ბუკსა ჰკრესა;
მეუწინდა ქარაგანი მათ ლაქართა სიდიდესა;
ეჭამან უთხრა: „ნუ იქაქეთ თქვენ იმათსა სააღუესა,
ანუ დაგჭხოვ იმ ყველასა, ან საეკვდილი ჩქუი დღეს ა.

ა. მოდიოდეს] მოიძახდეს JT; იზახდეს] იძახდეს DGHIVF' L'Q'R', მოსჭრავეებით J, მოიანჭრაფეს T; და—JT; კრესა F'G'L'Q'; იზახდეს და ბუკსა ჰკრესა] ბუქსა ჰკრეს და იძახდესა I'.

ბ. მათსა FIKJOTZG'R; ლაქართა] ავრე F'R', ევრე JKO TZG';

გ. ყრმამან I'; ემიშეთ JT, იშაშეთ F'L'; თქვენ] მათსა Z; იმათსა] ევრე Z, ამათსა DEGHVFI'L'Q'Y', იმათსა I.

დ. დაეხოვ BEFKOVXZA'D'F'G'I'L'Q'R'; იქ] ამ DVZY', სულ GHI'L'Q'; ყველასა] ამათა GHQ, იმათა FL'; იმ ყველასა] განგებთა JKOTG'.

1223 (1039)

„უკანგეიოდ ვერას მიხსენ, შევაქუნენ სქულთა სქანი.
განგებაა, არ დაგრჩები, ლახკარია ჩემოვის მსანი;
ვერ დამსანიან ვერ ცისენა, ვერ მოქქანი, ვერცა ძანა,—
ვინცა იცის ესე ასრე, ჩქებრეკე გულოვანი.

ა. უკანგებოთ R'; შევაქებან E. შევაქებნეს FV, შევაგებმენ H; შევაგებნან JKO, შევაგებნენ F', შევაგებმენ L'.

ბ. განგება FXZ; +იქს Z; არ] აწვე E, დღესა F. ცოტაც JT, ფერ I'; დაერჩები] მომკლავს E, მამკლავს FJT, მოვრჩები

Z; ლახვარია EGHĪKOZF'L'Q'R'; ლახვარია ჩემთვის მზანი] ცუ-
ლია სიტყვის თქმანი JT.

გ. მიხსნიან FIKOVZI'R'Y', დამიხსნიან J, დამხსნია X; მო-
ყვასნი] მოყმენი F; მზანი] ყმანი A'; ვერ ციხენი, ვერ მოყვასნი, ვერცა
ძმანი] მეღენი (+და T) ვერც (ვერ T) სიმაგრე კლდე კაპანი JT.

დ. იცის ესე ასრე] ესე ასრე იცის JT; ეს HI'; ასრეა III', +
არის F; ჩემებრ F, ჩემებრივე GHF'L'Q', ჩემებრ არის JT, ჩე-
მებრია Z.

1224 (1040)

„თქვენ, ვაჭარნი ჯაბანნი ხართ, ომისადა უმეტარნი,
შორს ისრითა არ დაგხოცნენ, ჩაიხრჩენით თანა კარნი;
მარტო მნახეთ, ვით შევიბა, ვით ვიხმარნე ლომნი
მკლავნი!

მეკობრისა ნავისანი სისხლნი ნახნეთ მონაღვარნი“.

ა. ვაჭარნო FGJTZA'F'L'Q'; ჯაბანი EE', ჯაბნნი I; ომი-
სანცა R'.

ბ. შორით Z; ისრით Z; დაგხოცონ EFGHIJKOTZF'L'Q'R',
დაგხოცნეს V, დაგვხოცონ G'; ჩაიხშენით F, ჩაიხრჩევით GHKOV
F'G'L'Q', ჩაიყრშევით I, დაიხრჩევით J, დახრშევით T, ჩაიყრჩე-
ვით R'; თანა] მაგრა GHTF'Q', მაგრად J, თავნი KOG', მაგა L';
კარნი] გარნი F'L'.

გ. მარტო მნახეთ] მნახოთ მარტო JT; ვით] ვინ E'; შევება
GHIJKOTE'G'R'; ვიხმარო EFGHF'L'Q'R', ვიხმარნო I; ლომი GH
F'L'Q', ლომიანი I'R'; ვით ვიხმარნე ლომნი მკლავნი] ჯერან ჩემნი
მეომარნი JT.

დ. მეკობრისა] მეკობრეთა E, მეკობართა I'; მეკობრისა ნა-
ვისანი] ღთსა უნდეს მეკობრეთა FIKOZG'R', ნავით მებრძოლთ
(მბრძოლთა T) მეკობრეთა JT, სისხლი EFGHIJKOVG'F'I'L'Q'R';
ნახეთ EGHTXF'I'L'Q'Y', ნახოთ FIJKOZG'R'; დანაღვარნი J.

1225 (1041)

ჩაიცვა ტანსა აბჯარი ქცევითა ვეფსებრ მკრჩხალითა.
მას ხელთა კეტი რკინისა ჰქონდა ხელითა ცალითა;
ნავისა თავსა გულითა წადგა შიმ-შეუვალითა,
ვითა მჭერეტელნი ჭერეტითა, მტერნი დახოცნა ხრმალითა.

ა. ჩაიცვა| რაცა F'L'; ვეფხვებრ F'L'Q'; მკრჩხავითა G'.

ბ. ხელთა| დიდი JKOTG'; რკინის N; ქონდა F'L'Q'; ხელითა ცალითა~EJT; ცალისა JT.

გ. ნავისა თავსა| ნავითას ნავსა N: გულითა| უნიწრად JKO TG'; შიშ-შეუალითა DIVZA'D'E'Y', რიდ-ნეუვალთა IT, გულ-შეუვალთა KOG', შიშ-შეუვლითა X.

დ. კვრიტითა D, მკვრეტითა A'; დახოცა BGHIJKNOTA'F' G'L'Q'R'; ხრმალითა| ომითა E, ხმალითა DFGHIJKNOTVGT'Q' R'Y', ხმელითა I'L'.

1226 (1042)

კიოდეს იგი ლაშქარნი, სმა მათი არ გაწედებოდა,
აძგერეს ძელი, რომელსა ზედა სახნისი ჰგებოდა;
ემა ნავის თავსა უშიშრად ქვე დგა, არ თურე ჰკრთებოდა,
კეტი ჰკრა, ძელი მოსტეხა, სხვით არათ არ მოსტეუდებოდა.

ა. კიოდის| იწახდეს JT, კოდეს XL': ლაშქარნი D', ლაშქარ R'; გასწედებოდა BDEFGHIJKOTVZD'I'R'Y', გასწვდებოდა F'L'Q'.

ბ. რომელი IJ'TI'; ზედან DFGHIJKOV'G'I'L'Q'R'Y': სახ-ნისად J; გებოდა EF'G'Q'.

გ. ყრმა I': უშიშრად| ლომგულად JT, უშიშად C: ქვე დგა| იდგა E, წადგა FIR': დგას HV: თურე F'L': კრთებოდა I'TD'F'G' L'Q'Y'.

დ. ჰკრა| დაჰკრა L', კრა Q': სხვად EII', სხვათ Z, სიხუით A'; არას E, არად FII'R': არ — Z: მოტყდებოდა F': კეტი ჰკრა,... არ მოსტყდებოდა| გახეთქა იგი ხომალდი (ხვინილი T) შიგან (შიგ T) წყლით (წყლითა T) აივსებოდა JT.

1227 (1043)

ძელი მოსტედა და ავთანდილ დარჩა ნავ დაუღეწელი;
ძეშინდეს იგი ლაშქარნი, გზა ძებნეს გარდსახვეწელი;
ველარ გარდესწრნეს, გარდუხლტა მტერთა ში და შო
მღეწელი;
არ დარჩა კაცი ცოცხალი მუნ მისგან დაუფრეწელი.

ა. მოსტება FGHKOVZD'F'G'L'Q'; და—FGHKOVZG'; ნაი F'L'; დაულწველი I'.

ბ. შეზინდა FR'; იგი—X; ლაშქარნი ქარვანი R', ლაშქარი F; გზა—X; იეზნეს ქნეს Z; გარდასახვეწელი Z; გარდასახვეწელნი L'.

გ. ვერ GHF'L'Q', ვერლარ G'; გარდესწრნეს] გარდესვეწნენ H, გაესწრეს F, გარდაესწრნეს G, გაესწრნეს KOUZG'R', გარდესწრნეს VQ', გარდუსწრეს I'; გარდუხლტა] გარდუხდა FKOZG'R', გარდაუხლტა F'Q', გარდუხტა I'Y'; მიდამო] მიდაგო L'.

დ. ზენ მისგან] მაიგან F, მას 'მიგან Z; დაუფრეწელი] დაულწველი F, დაუფრეწელი I'L'.

1228 (1044)

მაი ლაშქართა გულ-უმიმრად ასრე ჰსოცდა, ვითა თხასა;
'სოგი ნაესა შენარცხას, 'სოგსა ჰქრიდა შიგან სღვასა;
ერთმანერთსა შემოსტეორცის, რვა ცხრასა და ცხრა ჰქრის
რვასა;

ღამალუნი მკვდართა შუა იმაღვიან, მალვენ სმასა.

ა. ლაშქართა] ჰაბუკთა JT; გულ-უშაზრად] შეკობრეთა JT; ასე D'R'; ბოცდა EVF'L'Q'R', ჰსოცთა K; ასე ჰსოცდა, ვითა თხასა] ხელი მიაყო ხოცა სრვასა (სერასა T) JT.

ბ. ნავთა J; ზოგნი FHJKOVIG'; შეანარცხის] შეასრივა F, შეარაცხის E, შიანარცხის V; ზოცთა FJKOVIG'; ჰქრიდი X, ყრიდა G'Q'.

გ. ერთმანეთსა D'I'; შემოსტეორცის] შეახალნის T, შემორტეორცის N, შეახალის J, შემოსტეორცის D'G'I'; კრის E'G'Q'.

დ. დამალუნი] ვინც ბრდალია E, დაკიდილნი FJKOTZG'R', დამალული N; მკვდართა შუა] საბრალონი JT, მკვდართა L'; მკვდართა შუა—F'Q'; შუა] თანა F, შიგან H; იმაღვიდენ X] ხმასა] ხმალსა GHKNOG', თავსა F'L'Q'; იმაღვიან, მალვენ ხმასა ვერ ასწრებდენ სისხლთ ხვევასა J, ვერ ასწრებდეს სისხლთ წურვასა T.

ბ. გ.—FJTZ.

1229 (1045)

გაუქარჯვა ომი მათი, ვითა სჯაღდა მისსა გეღსა.

ზოცთა ჰკადრეს შენარცი: „ნუ დაგვსოცო, შენსა სჯეულსა!“

არ დახოცნა, დაიძონნა, დარჩომოდა რაცა წელულსა,
მართლად იტყვის წოციქული: „შიში შეიქს სიყვარულსა“.

ა. გუმარჯვდა C, გამარჯვა HJF; ომი ნათი გამარჯვება F, ომთა მისთა I; მათნი J, ნათა X; მისსა ნათსა GKOVF'G'L' Q'R',—X; მისსა გულსა~DGHF'J'L'Y'.

ბ. კადრეს Q, ზენარი DTZI', ზენარი EF'L', ზენაპრი X; დახოცთო X, დაგხოცა Z, დაგხოცო F'; რჯულსა DEF'GHJKNO TVZA'F'G'T'L'Q'R'Y'.

გ. დახოცა GHJKNOTF'L'Q'R', დახოცნა MXD', დახოცო ZG'; დაინონნა| დაძალღლნი J, დაინონა DFGHKKNOVZE'F'G'T'L' Q'Y', დაძალღლი T; დარჩომოდა| მოზომოდა JT, ვაეკუონეს R'.

დ. წართლა GF'L'Q'; იტყვის| უტყვანს FKOF'G'L'Q'R'; მოციქული| მეცნიერი E, მოციქულთა FKOG'R', მეცნიერსა FL'Q'; შეიქს F, შიქსა V

1230 (1046)

კაცო, ძალსა ნუ იქადი, ნუც მოჰკევს ვითა მოგრადლი!
არას გარტებს ძლიერობა, აუ შეეწევს ღმრთასა ძალი!
დადოა სეთა მოერევის, ძვირე დასწევს ნაბერძნადლი,
ღმერთი გვარავს, სწორად გაჰკევს, სესა ვის ჰკრა, თუნდა
წინადალი.

ა. კაცი F'L'; იქადი| იკვები EF'Y', იქადნი T; ნურცა DEG HJKNOTXZG'I'R', ნაკვებს E, მორევე HNI, მოკვება D'E'F'L'Q'; მორვალი A'D'.

ბ. ძლიერება DFJKMOTVXZA'D'E'F'G'T'L'Q'R'Y' ძლიერება GHN; ღმრთისა B, მღთისა N.

გ. დიდსა GHJTF'L'Q'; ხესა GHJTF'L'Q'; მოერევის| მოედების KOTG'; მცირე| ცოტა EFR'; დასწევანს L; ჰაბერწკალი BFMI XZY', ნაბერწკალი EGHJKNOTE'G'I'R', ნაბერწყალი DD'F'L'Q'.

დ. ღმერთი გვარავს| განგებაა JT; გვარავს| გიკვეთს F; სწორეთ V; გაკვეთს E'F'L'Q', გაკვეთა Y'; ვის| ვია E,—FJF; ჰკრა| იყოს JT, ჰკრას E, კრა F'G'L'Q', ჰკარა I; თუნდა| გინდ E, თუ ანუ F, გინდა J, ანუ HZ; ხვალსა DFGHJKNOTVZF'I'L'Q'R'Y'

მუნ ავთანდილ საჭურჭლენი მათეულნი დიდნი ნახნა,
 ნავი ნავსა შეატყებნა, ქარავანსა დაუსახნა.
 უსამ ნასა მხიარულმან, — გაესარნეს, არ იახნა,
 ჰკადრეს; ხოტბა ქებად მისად, სასახავნი დიდნი სახნა,

ა. საჭურჭლენი მათეულნი — FJ'TZR'; მათეული FGHNZF'L' Q'R', მისეულნი KOG'; დიდი GHF'I'L'Q'R'; ნააა GZIF'L'Q'.

ბ. შეატყუბა CGMZD'E'F'L'Q', შეატაკნა H, შეატყებნა N, შეატყუბნა V, შეატყუბნა G', შეატყებნა I', მიატყუბა R'; დაუძახა GF'L'Q', დაუძახნა HI'R'.

გ. მუსამ H, მუსმან JT, უსმა I'; ნახნა I'; მხიარული JT მხიარულმა Z: გაეხარნეს| ინეტარნა JT, გაიხარნა KOG'R', გაიხარა Z; იახნა| იახა GF'L'Q', იახლნა N, იეახნა R'.

დ. ჰკადრა FKOG'R', კადრეს F'L'Q'; ხოტბა| ქება JT, ხოტბო ABCGHKMOND'E'F'G'L'Q'; ქება FGHKOF'G'L'Q', მაგრამ JT: მისად| სრული KOG', მისი JT, მისდა Z; სასახავნი| სახე GH KOF'G'L'Q', საფერიმცა JT, სანახავნი A', სანახავი R'; დიდნი| ვინ JT, დიდი GVF'L'Q'; სახნა| ნახნა F, დაუსახა GF'L'Q', დაუსახნა HKOG', შესახნა J, შეახვნა T.

ავთანდილის მაქებელთა ათასიცა ენა ენდა!
 ვერცა მათ თქვეს, ნაომრობა რაკვარ ტურფად დაუმვენდა;
 ქარავანმან იზრიალნა, თქვეს: „უფალო, მადლი შენდა!
 მზემან პუქნი შემოგვადგნა, ღამე ბნელი გაგვითენდა“.

ა. მაქებარი FN, მაქებარად GZQ'R', საქებარად H, მაქებელად KOG', მაქებელი A', მაქებართა I', მაქებრად F'L'; ათასიმცა EGHJKNOTZA'F'G'I'L'Q'R'Y', ათასნიმცა V; ენა| ქება L'; ენდა| უნდა DEGHJKNOVZA'F'G'I'L'Q'R'Y'.

ბ. ვერა B; თქვან JT, სთქვეს R'; ნაომრობა| მეომრობა JT Z, ნომრობა X; როგორ DEGHJKOTVZF'G'L'Q'R'Y'; ტურფათ X.

გ. ქარავანმა GJZ: იზრიალა DEGHJKNOTVZE'F'G'L'Q'R'Y', იზრიალნი X, იზრიალნა A', იზრიალეს I'.

დ. მზენი X; შუქი GNF'L'Q'; შემოგვადგა EGKNOZF'G'L' Q'; გაგვთენდა X.

1233 (1049)

მოგებენს, აკოცებდეს თავსა, პირსა, ფერხთა, ხელსა;

ჰკადრეს ქება უსაზომო მას ტურფასა საქებელსა:

— მისი ჰჯრეტა გაამმაგებს კაცსა ბრძენსა, ვითა ხელსა, —
„შენგან დავრჩით ჩვენ ეოველნი ფათერაკსა ეზომ მნელსა“.

ა. მოგებენ D. მოგებენ R', მოგხვიენეს JT; თავსა, პირსა| შორიდებით JT'G', მორიგებით KO; ფერხთა| ხელსა Z, ფერხსა EVI', ფეხსა H, ფეხთა NOXG': ხელსა| ფერხსა Z.

ბ. ჰკადრეს X, კადრეს F'L'Q': უსაზომო| უსამართლო F'L'.

გ. მისი| ვისი F, მისთა KOG', მის Q'; მჰჯრეტთა KOG', ჰჯრეტთი X; გაშმაგებს E, გაშმაკებს X, გაუშმაგებს F'L';

დ. შენგნით NA'; მოვრჩით JTR'; ჩვენ| ჩვე F, სულ GKOG' L'Q', სრულ H, მადლი JT; ყველანი BDFGVZF'I'L'Q'R'Y', ღმერთ-სა JT, ყოველი X; ფათერაკსა E: ეზომ| ნეტად JT; ეზომ მნელსა| ესე ზომსა Z.

ბ. გ.—E.

1234 (1050)

უმაჰან უისრა: „მაღლი ღმერთისა, შემოქმედსა, არისთა
მხადსა,

ვისგან ძალნი ზეციერნი გააგებენ აქა ქნადსა,

იგი იქმან ყველაქასა, იღუმალსა, ზოგსა ცხადსა;

ხაშს ეოველისა დაჯერება, ბრძენი ჯერა მოწევნადსა.

ა. ყრმაჰან I'; ღმერთისა XL'; შამოქმედსა J; მხედსა EGHJK OTA'D'F'G'L'Q'Y', მხადსა FR'.

ბ. ვისგან| ვისთა FKOGR'. ვისთვის H, მისგან J; ძალი EFG F'L'Q'; ხორციელი E, ზეციური FGL'Q'; გაგებენ E'I', განაგებენ GF'L'; აქა| ქნისა F, ქნისა R', აქ JT: ქნადსა| ქნედსა KOG', საქმედსა J, საქნედსა T, მქნელსა A', ქნადსა R'.

გ. იქმან ყველაქასა| გახდის ავსა კარგად F; იქმან| იქოს J, იქსო T; ყველაქასა| იღუმალსა E, დაფარულმან J, ავსა კარგად

R'; იღუმალსა| ყველაკასა E, ყველაკასგან J, დაფარულსა T;
ცხელსა JT.

დ. ყოვლისა| ამისი JT; ბრძენნიც JT; ჯერან JY', სჯერა
KCG'; მოწვენადსა| მონასმელსა JT, მოწვენასა L'.

1235 (1051)

„ღმერთმან სულსა ეგოდენსა თქვენ გათნია სისხლნი
თქვენი.

მე' გლახ რა ვარ, მიწა ცუდი, თავით ჩემით რაჟცა ვქენი?
აწ დავსოცენ მტერნი თქვენნი, გავასრულე, რაცა ვთქვენი;
ნავი სრულად საქონლითა მომიღია, ვითა ძღვენი“.

ა. ესოდენსა FJT; გათნია DVY', გათნია E; სისხლი BCDE
FGHIJKOTVD'F'G'I'L'Q'R'Y'.

ბ. ზე| ჰე MD'; გლახ რა—E; ვარ| ვქნა T; მიწი X; ცუდი|
მტერი JT, თქვენი Z,—G'; თავით| თვით GHJTF'Q', ჩემითა GH
JTF'L'Q'; რაცა EI'; ვქენი| ვქენი DVZQ'Y'R', ექნი X.

გ. დაეზოცენ DA', დაეზოცე FJZF'I'L'Q'R', დაეზოცენ I,
დაეზოცე G, დაეზოცენ E'; მტერი GF'I'L'Q'; თქვენნი| ესე E,
თქვენი GKOVXF'G'L'Q'; გავასრულე| დავასრულე F, გავასრულე
M, გავასრულენ T; რამცა T; ვთქვენი DY', ვთქვენი X, ექენი IT,
ვთქმენი L'.

დ. სრულად| საესე FIJKOTZG'R', სრულა I'; მაშიღია DGH
JKOTVA'F'G'I'L'Q'R'Y'

1236 (1052)

ამოა, კარგსა მოუმესა რა ოში გამარჯვებოდეს,
ამხანაგთაგან ევობნოს, ვისცა მას თანა ჰსლებოდეს.
მიულოცვიდენ, აქებდენ, მათ აგრე მყოფთა სწებებოდეს,
ჰმვენოდეს დაკოდლილობა, ცოტაი რაჟმე ვნებოდეს.

ა. ამოა Q'; კარგს Q'; რა| რომ DGHVI'Q'.

ბ. ამხანაგთათვის DEGHJKOTVZF'G'I'L'Q'R'Y'; ვისცა DE
GHJKOTVZF'G'I'L'Q'R'Y'; მას თანა| მისთანა L'; ხლებოდეს DGH
IJKOTVZA'D'F'G'I'L'Q'R'Y'.

გ. მიულოცვიდენ GHJKOTF'G'I'L'Q'R', მილოცვიდენ M, მი-
ლოცვიდენ X; ზათ| მუნ IZR'; ეგრე JT; მყოფთა| ყოფნა J,

ყოფა T, მყოფსა IZR'; სწრბებოდეს J, სწდებოდეს V, სწრფებოდეს Z.

დ. შეენოდეს DEGHJKTVZA'F'G'T'L'Q'R'Y'; დაკოდით ბა I'R'.

1237 (1053)

იგი ნავი მეკობრეთა მას დღე ნახეს, არ ახვალეს,
მუნ დებულთა საჭურჭლეთა ამარიმცა ვით დათვალეს!
მათსა ნახსა გარდმოიღეს, ნავი სრულად გარდმოსცაღეს;
დაღეწეს და ზოგი დაწვეს, მუშა დრამად არ გაცვალეს.

ა. მეკობრეთა] წაღებული JI; დღეს GHJTF'L'Q'

ბ. საჭურჭლეთ X, საჭურჭლეთა Y'; ამარიმცა] რამცალავენი I, ამარიმცა I, აქა რამცა JT, ამარცხი X; ვით დათვალეს] ანა; ვაღეს JT.

გ. გარდმოიღეს] გარდმოცალეს Z, გადმოიღეს D'; ნავთა T; ნავი] იგი JT, ნავით Z; გარდმოსცალეს] გარდმოთვალეს Z, გარდმოცალეს GHJXF'G'T'L'Q'R'.

დ. დაღეწვეს I; ზოგი] სრულად J, სრულა T; შეშა] შუშა L'; დრამად] დრამათ V, დარამად Z; დარამად C; გასცვალეს EIJ TVXA'D'I'.

1238 (1054)

ავთანდილს უსამ მოართვა ვაჭართა შემოთვლილობა:

„შენგან ვართ გამაგრებულნი, ჩვენ ვიცით ჩვენი ფლიდობა:
რაცა გვაქვ, იგი შენია, ამას არ უნდა ცილობა,
რასაცა მოგვცემ, გვიბომე, გვიქნია აქა ურილობა“.

ა. ავთანდილსა X; მუსამ GHF'L'Q', მუსამან JT, უსამა X, უსამან I'; მითართვა I'; შემოთვლილობა I.

ბ. შეგან K; გამაგრებულნი] დაცოცხლებულნი FIKOTZG'R', გამაგრებული EGE', დაცოცხლებული J, გამგრებულნი X; ჩვენი— X; ჩვენ ვიცით ჩვენი ფლიდობა] ჩვენცა გვაქვს ამის ზრდილობა (ამისდილობა T) JT.

გ. +ესე FIZR'; გვაქვს BDEFGHIJKOTVZF'G'T'L'Q'R'Y', გვაქ E'; იგი] ყველა J, იგიც GHKOVF'G'L'Q', ყველა T, — FIZR'; არ] რად J, რათ T.

დ. რასაც F, რას Z; მოგვემე გვიბოძეთ F, მოგვემე G
V, მოგვემ I, გვიბოძებთ Z, გვიბოძეთ FGVZF'L'Q'; გიქნია C;
აქა]..ამად J.

1239 (1055)

„უმაჰან შესთვალა: ჰე, მჰანო, წელანცა მოგისმენია,
ღმერთსა შეესმა ნაკადი, რაცა თქვენ თვალთა გდენია,
მან დაგარჩინნა, მე რა ვარ, მე, გლახ, რა მომილხენია!
რა გინდა მომცეთ, რას ვაქნევ? მე ვარ და ჩემი ცხენია!

ა. ყრმაჰან I': შესთვალა| უბრძანა F; წელანცა| ძოღანცა I
KOG', წელანცა JD'R'; მოგასმინია F, მოგასმენია L'.

ბ. ლ'თისა X: შეესმა E; ნაკადი, რაცა თქვენ| თქვენ რომე
ნაკადი Z; თვალსა L'.

გ. დაგარჩინა DEFGKOVZE'G'I'Y', დაგარჩინათ HIJTF'Q'R',
დაგარჩინად L'; მე გლახ რა| ან გლახ რა E, მისგანვე JKOTG';
მამილხენია FGHIVF'I'L'Q'R'Y', მამლხენია D, მოგილხენია JKOT
G', მომალხენია A'.

დ. რა გინდა| რა გინდ რა FGHJKOTVF'G'L'Q'R', რა გინდა
რა I, რა გინდ რომ Z; მამცეთ DFGHIJKOTVF'G'I'L'Q'R'Y';
რას ვაქნევ| რა მინდა E.

1240 (1056)

„მე თუმცა რაცა მინდოდა საჭურჭლე დასადებელი,
ჩემსაცა მქონდა ურიცხვი, უსახო ღარ-საგებელი;
რას ვაქნევ თქვენსა? რას გინდა? ოდენ ვარ თანამხლებელი;
სხვაგან რამე შიც სხვა საქმე თავისა წასაგებელი.

ა. თუცა DEY', თუმც JT; რამცა GHKOF'G'L'Q', რაზე Z;
რაცა მინდოდა საჭურჭლე| საჭურჭლე მინდოდა, მქონდა მუნ JT;

ბ. ჩემიცა JT: უსახო| საჭურჭლე Z, უსახე V; საგებელი| სა-
დებელი F, სადდებელი J.

გ. თქვენი VR'; რას გინდა| რა მინდა E, რად მინდა FHIJ
KOTG'R', რათ მინდა GF'L'Q', რას მინდა V, რად მინა Z; ვო-
დგნ D'; ვარ თანამხლებელი| თან ვარ მხლებელი F'L'; თანამხლე-
ბელი| თქვენი მხლებელი DVZY', თანამხლებული J, თანამხოზე-
ლი D'.

დ. სხვანი I'; რამე| სადმე IZR'; რამე მიც სხვა საქმე| სხვა რამე საქმე მაქვს GF'L'Q'; მიცს R'; თავსა X.

1241 (1057)

„აწ რაცა აქა ვიძოვე საჭურჭლე დაუთვალავი,
რაცა ვის გინდა, წაიღეთ, არვისი ვიყო მლალავი,
ერთსა ვიაჯი, მახჯეთ სააჯო არ-საკრძალავი:
საქმე რამე მიც თქვენშიგა თავისა დასამალავი.

ა. აწ რაცა~JT: აწე Y'; აქ Y',—X; ვიშოვნე HIKOXG'.

ბ. რაცა| ვისცა JT, რაც GF'L'Q'; ვის| ვისცა GF'L'Q', რა JT; გინდათ GHV'F'L'Q'R'; წაიღეთ| აიღეთ FKOZG': არავისი PH Z, არვისა X; ვიყო| ვარ FHZ: მლალავი| მალავი D'.

გ. ვიაჯი| ვიაჯ და IR', მე ვიაჯ JT, ვეაჯი F'L'; მაჯეთ E, მიაჯეთ GIKOVZF'G'I'L'Q'R'Y'; სააჯო| საქმეა JT, საჯო EI; არ| არს EFIVZR'; არ-საკრძალავი| მოსაკრძალავი JT.

დ. საქმე რამე მიც| მიც რამე საქმე JT: მიც| მაქვს H, მიცს F'L'R'; თქვენს შიგა C, თქვენშია DGHJKOVF'G'I'L'Q'R'Y', თქვენ-თანა F, თქვენშიგან TNZ; დასამალავი I.

1242 (1058)

„ქამადის ჩემსა ნუ იტყვით არ თქვენსა პატრონობასა,
„თვით თავადია ჩვენი თქო“, ნუ მიხმობთ ჭაბუკობასა.
მე სავაჭროსა ჩავიჯვამ, დავიწყებ ჩუბაჩობასა;
თქვენ შემინახეთ ნამუსი, თქვენსა და ჩემსა მშობასა!“

ა. ქამადის| ქამადის CEVA'R', ქამადი DI'Y', ქამადეს H, საქმე D'; ჩემსას XY': თქვენსა| ჩემსა I': პატრონობასა| პატრონობასა X.

ბ. თვით| თქვით EGA'R'; თავადობა JT; ჩვენი| ჩემი GHJT F'L'Q'; თქო| თქვა BCDMVNE'Y', თქვით HJT'F'I'L'Q'; ჩვენი თქო| ჩვენიო Z: ჭაბუკობასა D.

გ. სავაჭროსა| ტანს ვაჭრულად JT, ვაჭრობასა Z; ჩავიჯვამ, დავიწყებ~Z; ჯუბაჩობასა EFGIKOTA'F'G'L'Q'R', ჩაბუჩობასა H, ჯუბარჩობასა J, ჯუბიჩობასა X.

დ. შამინახეთ L'; თქვენსა და ჩემსა| ჩემსა და თქვენსა Z.

ესე საქმე ქარაჯანსა გაესარნეს მეტად დია;
 მოვიდეს და თაყვანის-სცეს, ჰკადრეს: „ჩვენი იმედია,
 რაცა აჯა ჩვენ გვმართებდა, იგი თქვენვე გიაჯია,
 მას ვ[მ]იხსურით, ვისი პირი შისისა პირად გაგვიცდია“.

ა. საქმე] სიტყვა KOG'; ქარაჯანასა D, ქარაჯანთა T; გა-
 ეხარდა J, გასარნეს X, გაეხარდეს L'; გაეხარნეს მეტად~E; დია]
 დასა X, ია I'.

ბ. მოვიდეს და] ყველაკამან JT; თაყვანისცეს DEFGHKOXZ
 A'E'G'I'L'R'Y', თაყვანისცა JT; კადრეს F'L'Q'; ჩვენთვის JT; იმე-
 დია] მე დია Q'.

გ. რაცა] რომე JT; გვმართებდა] გვინდოდა E; გიაჯდია DE,
 გვიაჯდია I'.

დ. პირად] შეუქად R'.

მუნით წავიდეს, იარეს, არ თურე ხანსა ზმიდიან,
 მიხვდეს ტაროსსა ამოსა, ნიადგ ამოდ ვლიდიან;
 შეჭურფინვიდიან აეთანდილს, ქებასა შეასხმიდიან,
 მას მარგალიტსა, მას უმასა, კბილთავე ფერსა, სძღვნიდიან.

ა. მუნით წავიდეს, იარეს] დიცხლავ იარეს, წავიდნენ J; მუ-
 ნით] ფიცხლავ T; იარნეს T; წავიდნენ GHKOF'G'I'L'Q'; თურ G,
 თურა F'L'Q'; ხანთა T.

ბ. მიხვდენ FGHF'L'Q', მიხვდნენ I'; ტაროსსა] პატრონსა H
 JKOIG', ტაროსსა E'I'R'; ამოსა] კეთილსა R', ამოსსა F'; ამოდ
 ვლიდიან] ლხინით ზმიდიან JT.

გ. შეჭურფინვიდიან EFHKOTZA'F'G'I'L'Q'R', შეჭურფინვიდიან
 Z, შეჭურფინვიდიან X; ქებასა] ხოტბოსა J, ხოტბასა T; შიასხ-
 მიდიან V.

დ. მას₁] მუნ H,—E; მარგარიტსა G'R'; ყრმასა I'; კბილითა
 DZY', კბილსა I'; ფერთა KOVG'I'; კბილთავე ფერსა] ფერად
 ლალსავე H; ძღვნიდიან X, ზღვნიდიან A', ძღვნიდიან I', სძღვნ-
 დიან R'; მას მარგალიტსა,... სძღვნიდიან] ეტყოდეს ხმალთა თქვენ-
 თაგან ჯერ მათნი სისხლნი (სისხლი T) მიდიან JT.

ამბავი ავთანდილისა გულანშაროს მისვლისა

+ აქა EKOQ'; ანბავი X, მბავი D'; ავთანდილისაგან CDHK NA'D'E'F'I'L'R'Y', ავთანდილის E, + ზღვათა ქალაქს GQ', მისვლის E, მისვლისა G', მისვლა GQ'R', + მაშინაო C, + ზღვისპირს რომ გავიდა DR'Y', + და ნესტანდარეჯანის ამბავის შეტყობა დატმანისაგან E, + ზღვის პირიდამ H, + ზღვით გავიდა I'.

1245 (1061)

ზღვა გაიარა ავთანდილ, მივა ტანითა მჭევრითა.
ნახეს მოცეული ქალაქი, გარე ბაღისა ტევრითა.
გვარად უცხონი ყვავილნი, ფერთა ბევრის ბევრითა,
მის ქვეყანისა სიტურფე რა გაგაგონო ენითა!

ა. ავთანდილს H; ავთანდილ, მივა] წავიდა ავთანდილ L'; მივა—F'; ტანითა] გულითა EA', ტანით L'.

ბ. ნახა J; მოცეული ქალაქი—BCDEFGHJKOMTVZXA'D'E'F'G'L'Q'R'Y'; მოცეული DEFGHJKOTVZD'F'I'G'L'Q'R'Y'; გარე] შიგან E, გარეთ GF'L'Q'; ბალითა J.

გ. გვარად] გარეთ E, გვანდა H; ყვავილნი] ყვალანი E, ყველანი F'L'Q'; ბევრის] მეტად F,I,T.

დ. ქვეყანისა] ქალაქისა FVZR', ქვეყანის D'; სიტურფე] სიკეთე FZIR'; რა] რით GF'L'Q', არ Z, ვით H, ვითა V; გაგაგონო] გაიგონო DHI'Y', გაიგონო V, გაგონო X, გაიგონობის Z, გამაგონო L'; ენითა] შენ რითა DGHF'L'Q'Y', მე რითა KOVG'; სიტურფე რა გაგაგონო ენითა] ქებაშეცა ვით გკადრო სიტურფე რითა A; რა გაგაგონო ენითა] ან გკადრო სიტურფე რითა R',—C*: მის ქვეყანისა სიტურფე რა გაგაგონო ენითა] ქალაქი იყო მოცეული (შემკული T) ყოვლითა გასადღევრითა J'T.

1246 (1062)

მათ ბაღთა ჰირსა დაბეს ნავი საბლითა სამითა;
ავთანდილ ტანსა ჯუბანი ჩაიცენა, დაჯდა სკამითა;
მოასხნეს კაცნი მსიდავნი, დამიზღებულნი დრამითა;
იგი ემა ვაჭრობს, თავადობს და თავსა მალავს ამითა.

* ამ სიტყვებისათვის ადგილი დატოვებულია.

ა. ბალთა] ზღვისა R', ბალსა I'; დაბეს E, დააბნეს T; ნავნი T: სამითა] საამითა D

ბ. ჯუბანი] ჯაბანი D'; ჩაიცვა DEFGHKOTVZA'E'F'G'I'L'Q' R'Y', ჩაცავა J.

გ. მოასხნეს] მონახეს F, მოასხეს D(GHKOF'G'I'L'Q'R'Y', მოვიდნენ J, მოვიდეს T, მოახსენეს D'; მზიდავენ V; დამიზღებულნი BCMTA'D'E'L', დამზადებული DF, დამზადებულნი EGHJKOVXZ F'G'I'Q'R'Y'.

დ. ყრმა I'; და—FT; თავს G'; იზალავს JTG'.

1247 (1063)

მოვიდა მისი მეზადე, ბალსა იასლნეს რომელსა,

მას ემასა უჭვრეტს მეფრფინვით პირსა, ელვათა

მკროთომელსა;

ავთანდილ უხმო, ეუბნა კაცსა არ სიტყვა მცროთომელსა:

„ვისნი ხართ, ვინ ხართ, რა ჰქვიან მეფისა აქა მჯდომელსა?“

ა. მივიდა Z; ბალის JT; იახლნეს] პირს იდგნეს J, იახლა G HZF'L'Q', პირს იდგის T, იახლენ I', იახლნენ R'.

ბ. ყრმასა I'; პირსა ელვათა] ვით მზისა ელვა H; ელვათა] მზისაებრ FR'.

გ. უხმო] იხმო FGF'L'Q'; ეუბნა] უბრძანა JT, უბძანა V; ცროთომელსა D'.

დ. +ჰკითხავს JT; ვისი GTZF'L'Q'R'; ხართ₁] ხარ GF'L'Q'; ვინ ხართ] გვითხარ F,—JT; ხართ₂] ხარ GF'L'Q'; ჰქვიან A' გქვიანთ I'.

1248 (1064)

„წვრილად მითხარ ეველაკაი, —უმა მას კაცსა ეუბნების,—
რა ლარია უფრო მვირად, ან იეჟად რა იხსნების?“

ჰკადრა: „ვხედავ, პირი შენი მზისა პირად შე მეცნების;

რაცა ვიცი, მ[ა]რთლად გკადრებ, მრუდი არა არ

გემცნების.

ა. გვითხარ F; ყველაყაი F'L'Q'; ყრმა I'; კცსა D.

ბ. რა] არ X; ძვირი F; იათად DJL'Y'; იხსენების FKOYG'.

გ. კადრა Q'; პირსა JKOTG'; შენი| თქვენი F, თქვენსა JT, შენსა KOG'; პირად| მგზავსად JKOT, მსგავსად G'; მემცნების G HJTQ'; მე შეცნების| შემემცნების Y, შემემცნების D', მემცინების I'.
 დ. რაცა ვიცი, მართლად გკადრებ ~ F; მართლად გკადრებ| მოგახსენებ JT; მართლა (F'Q', მართალს R'; კადრებ GY; არ—X;

1249 (1065)

„ესეა ზღვათა სამეფო თვისა ათისა საუღითა,
 თვით გულანშარო ქალაქი, სავსე ტურფითა მრავლითა;
 აქ მოდის ტურფა ეველაი ზღვა-ზღვა ნავითა მავლითა;
 მელიქ-სურსავი ხელმწიფობს, სრული სვითა და დავლითა.“

ა. ესე F'I'L', ესეა G'; თვისა| თავისა F'L'.

ბ. გულანშაროს EFHJ TZR'Y', გულანშოროს V; საესეა E;
 ტურფით F, ტურფათა X.

გ. აქა FJT; მოდის| მოვა E, ძეს FJT; ტურფა| კარგი JT;
 ყველაი| მრავალი FR', ყოველი GHJKOTA'F'G'L'Q', ყვალი Z;
 ზღვა-ზღვა ნავითა ~ FJTVR'; ნავითა| თავითა Q'; მავლითა|
 მრავლითა E, მალითა X.

დ. მელიქი GJTF'L'; სურხავ GJTF'L'Q', სურახავი Y'; ხელ-
 მწიფობს| პატრონობს KOZG'R', ხემწიფობს D; სრული| სრულა
 E, საესეა F. სავსე JKOTZG'R'; სვითა და დავლითა| სიბრძნისა
 სწავლითა JT; და—F; დავლითა| ველითა G, დავითა F'L'Q'.

1250 (1066)

„აქა მოსვლითა გაუმღების, კაციცა იუოს ბერები:
 სმა, გასარება, თამაში, ნიადაგ სიმღერაები,
 ზამთარ და ზაფხულ სწორად გვაქვს ევაილი ფერად-
 ფერები:
 ვინცა გვიცნობენ, გენატრიან, იგიცა, ვინ ა მტერები.“

ა. მოსულთა X, მოსლვითა G'; გაუმღება JV, გაუმების F'Q';
 კაციცა GHJKOTVZF'G'I'L'Q'R', კაცი თუც Y'.

ბ. სუმა ABCMXA'E'; თამაზა BGHJKOA'F'G'I'L'Q'R';+არს
 YA'; ნიადაგ| დღე ყოველ FT; სიმღერაები| არს სიმღერები DEF
 GHJKOVZE'F'G'I'L'Q'R'Y', არ სიმღერები T, სიმღერები XY
 A',—C*.

* დანტოვებულია ცარიელი ადგილი, იკითხება ბოლოები.

ა. გვაქვს YA'

ბ. გვცნობენ X , გვიცნობდენ Y' ; იგიმცა $JKOG'$, იიც Z ; ვინ ა] ვინმე $GF'L'Q'$, ვინცა H , ვინ არს J , ვინაა Z .

1251 (1067)

„დიდ-ვაჭარნი სარგებელსა ამისებრსა ვერ ჰპოებენ:

იუიდიან, გაჰყიდიან, მოიგებენ, წააგებენ;

გლასა თვე ერთ გამდიდრების, სავაჭროსა ყოველგნით
ჰკრებენ;

უქონელნი წელიწადსა საქონელსა დაიდებენ.

ა. სარგებელსა ამისებრსა $\sim F'L'$; ამისებრსა ვერ ჰპოებენ] ამა ქნითა მოიგებენ $JKOTG'$; ამისებრსა] ამის მეტსა $DFGHVF'L'Q'R'Y'$; პოებენ $EE'F'L'$, პოებენ Q' .

ბ. გაყიდიან $EG'Q'$; მოიგებენ] არ თუ ცუდად $JKOTG'$; წაგებენ E , წაიგებენ T .

გ. გლასა თვე ერთ გამდიდრების, სავაჭროსა ყოველგნით ჰკრებენ] გლასას აღრე აავსებენ, დიდებულნი იეიგებენ JT ; თვე ერთ $\sim Z$; თვე] თუ D' ; ერთს FXI' ; გამდიდრების X , გამდიდრების Y' , გამდიდრება Z ; სავაჭროსა] საქონელსა FR' ; ყოველგნით F , ყველგნით $HKYA'$, ყოველგნით G' ; ჰკრებენ $EFGZY'$, კრებენ $YA'E'F'L'Q'$.

დ. უქონელი $HE'F'L'Q'$; წელიწადამდის $DEFKOTYZA'G'R'$, წელიწადმი G , წელიწადმდის H , წელიწადმი J , წელიწადმდის V , წელიწადმი I' , წელიწადმდის Y' ; უქონელნი წელიწადსა $\sim R'$; საქონელსა დაიდებენ] ქვეშ ზარბაზსა დაიგებენ JT .

1252 (1068)

„მე ვარ მებაღე უსენის, ვაჭართა უხუცესისა;

ესეცა კადრო, ანბაგი საქმე მისისა წესისა;

თვით ესე ბალი მისია, თქვენი სადგომი დღისისა;

პირველ მას მართებს ჩვენება უოვლისა უტურჟეისისა.

ა. უსენის AMZ , უსენ JT ; უხუცესია L' .

ბ. ესეცა] აწ ყველა JT ; კადრო JTY ; ანბაგი] მართალი $GHZ'F'L'Q'$; საქმე] ანბაგი $GF'L'$, ანბაგი Q' ; მისის $GF'L'Q'$.

გ. ეს X; ბალიც F; მისა Y'; თქვენი სადგომი~FJT; დღე
სისა BDEFGHJKMOTVXYA'D'E'F'G'I'L'R'Y, დღეისისა Z.

დ. მას| მის JT; გმართებს JT, ჰმართებს A'; ჩვენები X;
უტურფესისა] უკეთესისა EJTZI'R'.

1253 (1069)

„რა შემოვლენ დიდ-ვაჭარნი, მას ნახვენ და ძღვენსა
სძღვნიან,
უჩვენებენ, რაცა ჰქონდეს, სხვაგან ლარსა ვერ გახსნიან,
უტურფესისა სეფედ დასხვენ, ფასსა მუნვე დაუთვლიან;
მათ მაჰინვე აასატეას, ვიოა სწადღეს, დაჰკიდიან.

დიდი X; ანახვენ A'; ზღვენსა A'; ცღენიან ZA'G'T', ძღვნიან
E', ცღენიან L'.

ბ. აქონდეს] სკობდეს FZI', ქონდეს D'Q', გქონდეს G',
ჰქონდესთ R'; სხვაგან ლარსა~FJ TZ; სხვაგან] ლარსა E; ლარსა]
ყველას E; ვერ გახსნიან] გარდასთელიან E; გახსნიან] გახსენიან X.

გ. უტურფესისა] უკეთესისა FR', უტურფესთა BEMYA'D',
უტურფესა DGHJI'Y', უტურფესათა X, უკეთესა Z; სეფედ] სე-
ფეთ GHT; დასხვენ] დასვენ JF'G'I'L'; ფასა G.

დ. აზატებს E, აზატებენ JT; სწადღეს D', სწადღესთ R';
გაჰყიდიან GHKOTF'G'L'R', გაჰყილდიან J, გაყიდიან Q'.

ბ. გ.~E.

1254 (1070)

„თქვენებრთა საბატოთა მათ მართებს გამოსვენება;
დამყენებელთა უბრძანებს, მართებდეს ვის დაყენება.
აწ იგი აქა არ არის, რას მარტებს მისი სსენება;
გამოგებუა და წაუვანა მას ჰმართებს, თქვენი ქენება.

ა. საბატოთა CVY', საბატოთა X, საბატივოთა R'; მათ] მას
FKOTZG'R'; მათ მართებს] მათგან ხაზს H; მართებთ VI', მარ-
თებთ L'; გამოსვენება] განოჩვენება J.

ბ. უბძანებს DVY', უბძანოს JT; მართებდა N; მართებდეს
ვის დაყენება] კარგათა აღგილთა ყენება JT; მართებდეს ვის] ვის
მართებს მათ Z

გ. აქა] შინა FKOZG'R', არ—X; არის] აღის L'.

დ. გამოეგება D: გამოგება FGVZF'I'L'Q'Y', გამოგებება N; და—N: წაყვანა] წალვანა E; მას—JT; ჰმართებს] უნდა GHF'L'Q', მართებს CDEFKNOVYZA'D'E'G'R'Y', მართებდა JT, მართებ I'; თქვენი ქენება] გამოჩვენება JKOX*IG', ზისი ხსენება I'.

1255 (1071)

„ფათმან ხათუნ შინა არის, ხათუნი და ცოლი მისი, ჰურად კარგი მასწინმელი, საუვარელი, არ თუ მქისი; მას ვაცნობო მოსვლა თქვენი, წაგიუყვანოს ვითა თვისი; წინა კაცთა მოგაგებებს, ქალაქს შესვალ ნათლივ დღისი“.

ა. ფატმან ხათუნ] უსენ ახლა I'; ფატმან DFGHJKNOTVYZ A'E'F'G'Q'R'Y'; ხატუნ L'; შინ GHKNOZG'F'I'L'Y'; არის] არ არის GHKNOZG'I', არს X; ხათუნი და] ხათუნია I'.

ბ. საყვარელი] მხიარული EFJKNOTYZA'G'R'; თუ] პირ JT.

გ. ვაცნობოთ N; მოსლვა F', მისვლი X; თქვენა X.

დ. კაცსა DFHKNOVG'I'R'Y'; მოგაგებემს X; ქალაქს] ნათლად E, ქალაქ L'; 'მეხვალთ EJNA', 'მეხვლ X; ნათლივ] ქალაქს E, ნთლით X, ნათლად R'.

1256 (1072)

ავთანდილ უთხრა: „წადიო, აგრე ქენ, რაცა გწაჯიან“. შეიადღე შირბის, ახარებს, ოფლი ქვე მკრდამდინ ჩასდიან. ხათუნსა უთხრა ამბავი: „მე ესე დამიქადიან, ემა მოვა, მისთა მჭერეტელთა პუქნი შიყედ გაიცადიან.“

ა. წადიო—JT; ქვენ DZR'Y'; ჰშენს გულსა JT; რაცა] ვითა R'; გწადია J, სწადიან T.

ბ. შირბის] ჩარბის E, ჰკადრებს G, მიბრის D'; იხარებს DF GHKOVZA'F'G'I'L'Y', ახაროს JT; ქვე—DEFGHJKOTVYZE'F'G'L'Q'R'; მკრდამდინ] კოჰამდის E, მკერდამდის DFGHKOYZG'Q R'Y', მკერცა N, მკერდამდი J, მკერდამდინ TVE'F', მკერდამდინ X, მკრდამდის A', მკრდამდი I', მკერთამდინ L'; ჩადიან DGV'I' Y', ჩასდია J, ჩაზდიან N.

* X-ში ეს სიტყვა მთლიანად არ ჩანს.

გ. უთხრა| ჰკადრა I'; ამბავი| ყოველი JT, ანსავი NG'Q მე
ესე—E; ესე| ეგრე G'; დამიქალია J.

დ. ყრმა I'; მისთა მჭვრეტელთა| ვინზე ვაქარი (ვაჭარნი G')
KOG'; შუქი GHNF'I'L'Q'; მზედ| ძლივ KOG', მზებრ JT: გაგვიცა-
ლიან GH, გამიცალიან KOG', გაიცლიან X.

1257 (1073)

„ვაჭარი ვინმე ჰატრონი არს ქარავნისა დიდისა,
საროსა მიგავსი ნაზარდი და მთვარე დღისა შვიდისა;
მკენის ჯუბა და მოხვევა მოწეულისა რიდისა.
მე მისმო, მკითხა ამბავი და სირი ლართა სუიდისა“.

ა. ქარვნისა X.

ბ. მგზავსი EFJKNOTVYR'. მგავსა X, მზგავსი I'Q'; და—
FKNOYZA'G'R'; მთვარეა FKOYZA'G'R', მთვარისა N.

გ. მოხვევა DGHJNOVZF'G'I'L'Q'R'Y'; მოწეულისა| ოქროს
ვანისა FJ'TZ.

დ. მე მისმო| მიმისმო FJKOTZG': მისმო, მკითხა—N; მკითხ-
ხო Z; ანბავი G'Q'; სყიდვისა ENE'F'L'Q'R', ყიდისა I'.

1258 (1074)

ფათმან ხათუნს გაეხარნეს, გააგება მონა ათი,
მოუკაზმეს ქარვანსრანი, დააყენა ბარჯი მათი;
შემოვიდა ღაწვი-ვარდი, ბროლ-ბალახში, მინა-სათი;
მისთა მჭვრეტთა დაასახეს ვეფხისა ტოტი, ლომსა-თათი.

ა. ფატმან DFGHJKNOTVYZA'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; ხატუნს I,
გაეხარდა J, გაეხარნენ L'; გაგება E, გაეგება XF'L'.

ბ. მოუკაზმა DEFTVR'Y', მოუკმაზეს H, მოუკაზმა J, მო-
უკზმეს X, მოუკაზმნეს YA'; ქარვანსრანი CDY', ქარვანსლანი E'FY
ZI', ქარვანსლები GHNF'L'Q', ქარავანსა JT, ქარვანსლანი X, ქარ-
ვანს სრა R'; დაყენა EZE', დააყენეს GHF'I'L'Q', დაუყენა JT.

გ. ბალახში| სადაფი GF'L'Q'; მინა-სათი| მინა ათი G', მინ
სათი Y'.

დ. მჭვრეტით X; დაასახეს| დაუმგზავსეს J, დაუსახეს DGHK
OVZF'G'L'Q'R'Y', დასახეს E, დაუმსგავსეს T, დაასახნეს I';
ვეფხსა| ვეფხსა D, ლომსა FZ, ვეფხესა F'I'L'; ტოტი| ტანი F:
ლომსა| ვეფხსა F, ვეფხსა Z.

ზარი გაჰხდა, შემოაკრბეს ქალაქისა ერნი სრულად,
 იქით-აქათ იჯარვოდეს: „უჭკვრიტოთო ამას რულად!“
 ზოგნი ნდომით შეჭურფინვიდეს, ზოგნი იყენეს სულ-
 წასულად;

მათთა ცოლთა მოიძულვეს ქმარნი, დარჩეს გაბასრულად.

ა. გახდა GJKNOTYA'F'G'I'L'Q'Y', გაისმა EP, ჰგახდა D',
 გაჰხდეს E', გახდა და R'; შემოაკრფეს DYY', შემოკრფა E, შემო-
 აკრფა FGHJT, შემოკრფეს I, შემოკრბეს PR', და შემოკრბა Z,
 შემოაკრებს D', შემოკრფიან F'L'Q'; ქალაქის X; ქალაქისა ერნი]
 ქალაქი და თემი JT; ერი H.

ბ. იქით-აქეთ DJKOVZG'Y'; იჯრებოდეს DEFGHIJKPOVZ
 F'G'I'L'Q'R'Y', ირჯებოდეს N, იჯარვიდეს T; უჭკვრიტოთო ამას
 რულად] შექთა ჰვენდა დაუსრულად JI; უჭკვრიტოთო I, უჭკვრეტ-
 დითო N; რულად] სრულად DEFGHIKNPOVXZD'F'G'L'Q'R'Y'.

გ. შეფრფინვიდეს DGHJKNPOTYA'D'G'I'Q'R'Y', შეფრფინ-
 ვიდენ EFF', შეფრფინვიდნენ L'; იყენეს] და'ჩხეს FHITR', იყენენ
 EFL', დარჩნეს J; სულ] სრულ A'; წასრულად BCDFIMVYA'D'
 EI'; ზოგნი იყენეს სულ-წასულად] და მოეგებოდეს სრულად Z.

დ. მოიძულეს EPT, მოიძულდეს N, მოიძულვეს X; ქმარი EN
 I'; დარჩა ENI', დარჩნეს GIJQ', დარჩნენ H, ჩარჩნეს T.

ავთანდილისაგან ფატქანის ალაგში მისვლა, ფატქანის
 ძიკებება და სისარული D;
 მისვლა Y'; ფატქანისაგან R'.

ფათმან, ცოლი უსენისი, გაეგება კართა წინა,
 მხარულმან უსალამა, სისარული დაიჩინა;
 ერთმანერთი მოიკითხეს, შევიდეს და დასხდეს მინა;
 ფატქან სათუნს მოსვლა მისი, შევითვატეე, არ ეწეინა.

ა. ფატმან BDEFGHIJKNOPTVYZA'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; ცოლი ხათუნ P; უსეინისი AMA', უსენისა ;D'FGHIJKNOTF'G'I'L'Q'R'Y', უსეინისა Z; გააგება N, გეეგება P; კარსა J.

ბ. მზიარულად EFIJKNOPTYZA'G'R'. მზიარულმა F'L'; უსალაჰნა X; სიზარული მას სურვილმან HJT, მზიარული I; და-აჩინა HJN'TR', დაახნა P.

გ. შევიდეს მზიარულნი FZ, შევიდნენ HJ; და—FZ; დასხდენ JY'.

დ. ფატმანს F'L', ფათმან BR'; მოსვლა მისი~R'; მოსვლა EG'Q', მისვლა HIK; მისი მათი N; შევითვატყვე CEA'E', შევითვატყვე DFIP'TVYR'Y', შევავატყვე GHOZF'L'Q', შევავატყვე J N, შევავატყვე K, შევავატყვე G', შევითვატყვობ I'.

1261 (1077)

ფათმან ხათუნ თვალად მარჯვე, არ-უმაწვილი, მაგრა

შხმელი,

ნაკვთად კარგი, შავ-გრემანი, პირ-მსუქანი, არ პირ-ხმელი, მუტრიბთა და მომღერალთა მოუვარული, ღვინის-მხმელი; და ედვა სასალუქო დასაბურავ-ჩასაცქელი.

ა. ფათმინ AMD'; ფატმან DEFGHIJKNOTYZA'E'F'G'I'L'Q'Y', ფატმინ X; ხატუნ L'; თვალთ I, თვალად X; მარჯვე კარგი JT; არ-უმარწვილი EIXA'D', არ-უმარწვილი I'; მაგრა კარგად E, მეტად GF'L'Q', მაგრამ HJNT'I'R'; მამელი მხმელი G'.

ბ. ნაკვთათ GNOPF'G'L', ნაკვდად D'; შავ-გვრემანი DEFG HJKNOPTVXYZA'E'F'I'L'Q'R'Y'; პირ-სუქანი R'.

გ. მამღერელთა F'L'Q'; მხმელი მსუშელი MX, ხმელი G'.

დ. სასალუქოდ T, სასალუქო I'; დასაბური GHN, დასაბურავი F'; ჩასაცუმელი BM.

1262 (1078)

მას ღამესა ფატმან ხათუნ უმაჰინძლა მეტად კარგა.

უმამან უძღვნა ძღვენი ტურთა, მომღებელთა თქვეს, თუ: „ვარგა“.

ფატმანს მისი მასჰინძლობა უღირს, ღმერთო, არ

დაჰკარგა;

სკვეს და ჭამეს, დასაწოლად უმა გავიდა ღამით გარ, გა.

ა. მას ღამესა ფათმან ხათუნ~JT; ფათმან BDIVR'Y'.

ბ. ყრმაჲან I': უღღნა X: მომღებელთა| მიმრთმეველთა I', მიმღებელთა CDEFGHIJKOTVZF'G'L'R'Y', მომღერალთა NP; თქვეს, თუ| თქვიან J; თქვეს თუ: „ვარგა“| თქვაღა კარგა N; ვარგა| კარგა X.

გ. ფათმანს BR', ფატმან IF'L', ფათმანს X, ფათმან Y'; ფატმანს მისი| ფატმანს ხათუნს H; ნასპინცელობა F'L'; ღთნ G', ღთა L'; დაკარგა PD'G'Q'Y'.

დ. სვეს და ჭამეს| სუმეს, ჭამეს და A'; და ჭამეს~NYF'L'Q'; და ჭამეს| ყმა მერმე J; ყმა—J: ჭამეს| მერმე T; დასაწოლად| გაიყარნეს H, დასაწოლად ABIM, დასაწოლათ F; ყრმა I; გავიდა| წავიდა EH, გამოვიდა J: ღამით| გარეთ IYA', გარე JN'T; გარ: გა| კარგა PD'I'; გაღმით F'L'Q'.

1263 (1079)

დიღასა ღარი ევეღაი უჩვენა, გაახსნევიან,
ტურფანი სეფედ გარდასხნეს, ფასიცა დათვლევიან,
ვაჭართა უთხრა: «წაიღეთ», აჰკიდა, გააწევიან,—
თქვა: „ვითა გინდა, ვაჭრობდით, ნუ გამაცხადებთ, მე ვინა“.

ა. უჩვენა| უბრძანა KNO, უჩუნა P; გაახსნევიან EIX.

ბ. სეფეს GJNTF'L'; გარდასხნეს BCPTXYA'D'E'I', გარდასხნეს DJNVR'Y', გარდასხნა EFGHIKOF'G'L'Q'; ფასაცა X; დათვლევიან EI, დათვლევიანი F', დაუთვლევიან N, დაუთვლევიან Z.

გ. უთხრეს DVY'; წაიღეთ| წაღითო P; აკიდა D'G'Q'; გააწევიან| წააღებინა Z, გაწევიან DE.

დ. თქვა| თქვენ FHIJKOPE'F'G'L'Q'; ვით P; ვითა გინდა~I'; გინდა| გწადდეს JT, გინდოდეს P; ვაჭრობდით N, გაჰკიდეთ T, გინდათ ZE', ვაჭრობდი F'L'Q'; ნუ გამაცხადებთ| ნულარას იტყვით JT; გამაცხადებთ| გამამელავენებთ DFGHIKOVE'G'Q'R', გამამელავენებთ F'I'Y'

1264 (1080)

ყმა ვაჭრულად იმოსების, არ ჩაიცივამს არას მისსა.
ზოგჯერ უხმის ფატმან მისსა, ზოგჯერ იყვის ფატმანისსა;
ერთგან სხდიან, უბნობდიან საუბარსა არა-მქისსა;
ფატმანს ჰკლვიდა უმისობა, რამინისი ვითა ვისსა.

ა. ყრმა I'; იმოსების| იკაზმების DGVF'I'Q', იმოსებს X; არა DR'Y'; მისსა| მასა EI'.

ბ. უხმის| იხმის GHIJKOPTZF'G'Q', იბემის L'; ფათმან B; მისსა| მისას J, მასა I'; ზოგჯერ₁₋₂| ზოგჯირ A'; ფათმანისსა B, ფატმან მისსა I'.

გ. ერდგან DP'A', ერთად HJT; სხდიან| სდიან D'; საუბართა JT; არა-მქისსა| არას მქისსა H, არ მქისსა X, არ ქიშსა I'.

დ. ფათმანს B, ფაფმას X, ფატმან F'L'; ჰკვლიდა DEYZE' I'Y', ჰკლევდა FGJF'R', ჰკლევდის HKOTVG', ჰკლიდის I, კლევდა L'Q'; უმისობა| სიყვარული JT; რამინისა BDEFPE'L'R'Y', რამინსა და GJTF'I'Q', რამინისთვის HKOYZA'G';+და L'; ვისი D.

ბ. გ.~V

ფატმანისსაგან ავთანდილის გაძიჯნურება

+ აქა HJKOG'; ფათმანისგა B, ფატმანისგან CP, ფათმანისგან XY'; ავთანდილის I, ავთანდილთან JT, ავთანდილისა D'; გამიჯნურება| სამიჯნუროს JT;+და წიგნის მიწერა BCMVXD'F' F'I'L'R', - წიგნის მიწერა და გაგზავნა DY', + გამიჯნურების ამბავი E, + და სააწიკო წიგნის მიწერა G'Q', + წიგნის მიწერა JT.

1265 (1081)

სჯობს სიძორე დიაცისა, ვისგან ვითა დაითმობის:

გილიზღებს და შეგიკვეთებს, მიგინდობს და მოგენდობის, მართ ანასდაო გიდალატებს, — გაჰკვეთს. რაცა დაესობის, — მით დიაცსა სამალავი არასთანა არ. ეოხრობის.

ა. ვისგანც EI; ვისგან ვითა| ვითა ვისგანც F; დაითმობის| ვაიძღვების F.

ბ. გელიზღების J; შეგიკვეთებს| შეგილიზღებს GKOPTG', შეგილიზღებ J, მიგიყოლებს Z'Q', შეგიკვეთებს A', მოგიყოლებს F'L', შეგიკვეთავა I'; მიგინდობს L'; მოგენდობის| მოენდობის F'L'.

გ. ანაზდად BFGIJKOPVF'G'I'L'Q'Y', ანასდად E, ანაზდად DHMTXYZA'D'R'; გაკვეთს EA'D'G'I'Q'; რამცა YA'; დაგესობის EI', დაესობის L'.

დ. სამლაგი I; არასთანა] არაფერი GF'L'Q', არასათვის HJ,
არსათანა I, არასათვის KOG', არსითარა Z.

1266 (1082)

ფატმან სათუნს ავთანდილის გულსა ნდობა შეუვიდა,
სიყვარული მეტის-მეტი მოემატა, ცეცხლებრ სწვიდა.
დამალვასა ეცდებოდა, მაგრამ ჭირთა ვერ მალვიდა,
იტყვის: „რა ვქნა, რა მერგების!“ აწვიმებდა, ცრემლთა
ღვრიდა.

ა. ფატმან BD, ფატმა Z; ხატუნს I'; ავთანდილის I, ავთან-
დილსა X; გულის E, გულს X; გულსა ნდობა~Z; შეუვიდა V.

ბ. მემატა DI'Y'; ცეცხლებრ] მისი JT, ცეცხლებ E'; სწვი-
და] ჰკვლვიდა JT.

გ. დამალვასა I; მაგრამ FGHJKO'TVF'G'I'L'Q'R'; კირსა J
PF'L'Q'.

დ. ვქნა DGHJZR'Y'; აწვიმებდა] აწვიმებდა B, აწვიმებდის
V; დღევ (დღე T) და დამე JT; ცრემლთა] ცეცხლი JT, ცრემლსა
DFGHKOVZ F'G'L'Q'R'Y'; ღვრიდა] სწვიდა JT, ღვრიდეს X,
რწყვიდა Z.

1267 (1083)

„მიღმა უთხრა, ვა თუ გაწერეს, შესედეცა დამიძვირდეს!
თუ არა ვთქვა, ველარ გაესძლებ! ცეცხლი უურო
გამისშირდეს.

ვთქვა და მოკვლე, ანუ დავრჩე, ერთი რამე გამიზირდეს;
მას მკურნალმან ვერა ჰკურნოს, თუ არ უთხრას, რაცა
სჭირდეს“.

ა. მოღმა HKO, მოოღმა D'; ვაი ABCDEFGHJKMOPTVXYZ
A'D'E'G'I'L'R'Y'; გასწერეს E'Y'; შეხეცვაც X; დამიძვირდეს D.

ბ. არა] არ FHJKOTXZG'; ვთქვა] უთხრა FGHJKO'TZG',
ვსთქვა PI'L'R'; ველარ] როგორ FGHJKO'TVZF'G'I'L'Q', რაგვარ
E',—DR'Y'; გაესძლო EFGHKOPTZF'G'L'R', გავძლო JVQ', გავ-
ძლებ Y,—E'; ცეცხლი+არა DR'Y'; გამისშირდეს] მამისშირდეს Y.

გ. ვპტქვა DY', ესტქვა TR'; ზოვჰკვდე DGHJKOPTVR'Y',
შოვკდე G'; ზოვკდე ანუ დავრჩე] დავრჩე ანუ მოვჰკვდე Z; ეროსა
P; რასმე P.

დ. მკურნალმა G, კურნალმან X; ვერა] როგორ DPVZR'Y',
რაღა F, რამცა HJT, ვითა KOG', რა F'; ჰქურნებს A', კურნოს D'Q',
განკურნოს E'; არა P; უთხრას] თქვას P, უთხრს X, იცყვის A'.

1268 (1064)

დაწერა წიგნი საბრალო, მის უმისა მისართმეველი,
მისისა მიჯნურობისა, მისთა პატიჟთა მცნეველი,
მისთა მსმენელთა გულისა შემპრეველი, შემარეველი,
უსტარი შესანახი, არ ცუდად დასასეველი.

ა. დასწერა I'; ყრზისა I'; მისართმეველი ABCMXA'.

ბ. მიჯნურობისა F'; პატიჟთა F.

გ. მსმენელთა] მპრეველთა J; გულის F; შემპრეველი BDEG
HJKPTVZE'I'L'Q'R'Y', შერელი X; შემარეველი DEFGJKOTY
VZA'G'I'L'Q'R'Y', შემამრეველი H.

დ. ცუდათ DGHTXZQ'Y', ცუდი I', წუდად L'.

1268¹

ფატმან არ იცის, ავთანდილ თუ ვისით ცეცხლით მწველია,
მეფე მოპორდა გამზრდელსა, თინათინ ცრემლთა მღვრელია;
ნესტან-დარეჯანს დაემებს, ბევრს ჳირთა გარდამხდელია.
აქა სცნობს მართალს ამბავსა, გაიადვილოს მხელია.

წიგნი ფატმანისა ავთანდილს თანა
სამიჯნურო დია შიშითა*

+ აქა EHKOG'R'; წიგნი+სააზიკო KOG'; ფათმანისა B,
ფათმანისი C; ავთანდილს თანა] ავთანდილთანა DFY', ავთანდი-
ლის თანა EP, ავთანდილს წინაშე HKOG', ავთანდილთან VZI'
R', ავთანდილსა თანა A'.

* 1957 წლის განმეგმაში ეს სათაური 1083-ე სტროფის შემდეგ არის.

სამიჯნურო| სამიჯნუროდ DVI'R'Y', სააპიკო H, მიწერილი PZ.—EKOYA'G'; დია შიშითა| მიწერილი DVI'R'Y',—CDEFPYZ A'G'I'R'Y'; შიშით BMX, შიში D'E'.

1269 (1085)

„ჰე მსეთ, ღმერასა ვინათგან მსუდ სწადდი დასაბადებლად,
მით შეგქნა მოპორკვებულთა ღხინად, არ ჭირთა

მწადებლად,

ასლოს შემერულთა დამწველად, მათად ცეცხლისა მადებლად,
მნათობთა შენი შესედვა ტკბილად უჩს, დასაქადებლად.

ა. ჰე მზეო| მით შეგქნა Y; ჰე ეე Q', ცე R'Y'; ვინადგან D A'E'I'R'Y', ვინათგან E; სწადდით JT; დაბადებლად E'

ბ. შეგქმნა KO'TVZE'G', შეგვქნა P, შენგან I'R'Y'; მოშორებულთა CFMYA'D'E'R', მოშორებულთა GHF'L'Q'; ღხინად| ქირთა FHJKOTE'G', ღხინთა EGVZF'L'Q'; ქირთა| ღხინთა FHJ KOTE'G'

გ. ახლოს| შენთა H; დამწველთა R'; მათდა DZE', მათთა FHV, და მათდა P, მათის I', მათგან Y'; ცეცხლის P, ცეცხლითა Z; მდებლად HJPT, სადებლად KOG', მამდებლად I'.

დ. შენი| თქვენი I'; შეხედვა| შემოყრა H, შეხვევნა F; ტკბილად| ღხინად R'; უჩს| თქვეს HKOG', უჩს DGPTVD'E'F'L'Q'Y', სჩანს E, უჩანს I', უჩნსთ R'; ტკბილად უჩს| სჩანს ტკბილად J, უჩანს დიდათ Z; დასაქადებლად| და საქებლად P I'.

1270 (1086)

„შენ გტრფიალობენ მკერეტელნი, შენთვის საბრალოდ
ბნდებიან,

ვარდი სარ, მიკვირს, ბულბულნი რად არ შენსედა

კრფებიან!

შენი შეენება ევავილთა ატკნობს, ჩემიცა ჭკნებიან,
სრულად დამწვარვარ, თუ შხისა შექნი არ მამესწრებიან.

ა. გტრფიალობდენ D', გტრფიალობენ E'.

ბ. ბურბულნი EJ, ბულბული KOF'G'L'Q'; არა JTVE'Q'R'Y', არად F'L'; შენზედან BKOPG'I', შენზედ JTF'L'Q'R'Y', შენზე

VE': კრფებიან| ბნდებიან F, სხდებიან FZ, ჰკრფებიან J, კრთ-
ბიან YF'Q', კრბეებიან Y'.

გ. ყვავილთა| ყოველთა H; აჰკნობენ J; ჩემიცა| და ჩემიც
JGVZF'I'L'Q'R'Y', ჩვენიც J, ჩემნიც YA'; ჰკნდებიან KOF'G',
ჩკნდებიან L', ჰკნდებისა Q'.

დ. დამწვარვარ| მიხდილვარ P, დამწვარვარ DVY'; მზისგან
I'; თუ მზისა| მთვარისა H; შუქი I'; მომესწრებიან BCMPXD'E',
მომესწებიან F, მომესწრ...T.

1271 (1087)

„ღმერთი მკავს მოწმად, ვიძიძვი თქვენსა ამისსა თსრობასა,
მაგრა რა ვირგო დღე-კრულმან, სრულად გავჰყრივარ
თმობასა,

გული ვერ გასძლებს ნიადაგ შავთა წამწაშათა სობასა,
თუ რას მეწევი, მეწივე, თვარა მივჰსვდები ცნობასა.

ა. თქვენსა| შენსა HKOG': ამისა GHIJNTVYA'E'F'L'Q'R'Y',
ამასსა X.

ბ. მაგრამ FGHJNOTF'G'I'L'Q'R'; ვარგო F; დღე| ბედ N;
კრულმა PZ; გავჰყრივარ| მიხდილვარ FZ, გავყრილვარ E'F'L'Q',
მიხდილვარ HV, მივჰხდილვარ JO, მივჰხდივარ K, გავყრივარ N
A'D'E'I', მივხდივარ T'G'; თმობასა| ცნობასა FHIJKOZG'.

გ. გაძლებს A'.

დ. მეწიე EFPVYA'R', მეწივე I'; თვარე DI'R'Y', თვარამ
FHQ', თვარემ G'F'L', თვარ J'T; მივჰხვდები| მივჰხვდები DVYY',
მივხდილვარ EKOG', ვერა ვიქ H, ნურას ბელი J, ნუ მნუკვე F,
მიხდარვარ P, მივხდები NR'. ნურას... T, მივხვდები XA'D'Q',
მიხვდები F'L'; ცნობასა| თმობასა FHIJ.

1272 (1055)

„მე ვირე ამა წიგნისა ჰასუსი მომივიდოდეს,
ესცნობდე, გინდოდე საკლავად, ან ჩემი რა გაცვიდოდეს,
მუნამდის გავსძლო სულითა დგმა, გული რაზომცა

მტკიოდეს,

სიცოცხლე, ანუ სიკვდილი გარღმიწუდეს ნეტარბი ოდეს!“

ა ვირე] ვირემ GHJNPF'L'Q', ირე I', ვიდრე R'; ამ X; მა-
მივიდოდეს DFGHJKNOTVA'T'G'I'L'Q'R'Y'.

ბ. ეცნობდე EVXI'; გინდოდეს TX; გინდოდე საკლავად~G,
გინდოდე საკლავად| საკლავად მინდოდე F'L'Q'; საკლავად| საკვდა-
ვად JNVZE'I'; რა| რამ EFJKOTG', რამე HP.—DGN; გაგვილო-
დეს| გაგვივიდოდეს DNXI'Y'. განლაგვლებოდეს GI'L'Q', გავილო-
დეს EFJKOTZG'R', გვადოდეს H, გავოდეს P.

გ. მუნამდი CDV, მანამდი G, ვირემდის N, მუნამდინ YA'I',
მანამდის F'L', მანამდინ Q'; გავძლო VX; მტკენოდეს P.

დ. სიცოცხლით R'; სიკვდილით R'; გარდამწყდეს G'; ნე-
ტარძი ოდეს| ნეტარ გიოდეს L'.

1273 (1089)

ფათმან ხათუნ დაწერა და გაუგზავნა წიგნი მისი.

უმამან ასე წაიკითხა, და გინმეა ანუ თვისი;

თქვა: „არ იცის გული ჩემი, ვინ მაძიებდს ვისსა ვისი,
რომე მიმიჩხს სამიჯნურო, რათ ვამსტავსო მე მას ისი!“

ა. ფატმან DEFGHJKNOPTVXZA'D'E'F'G'I'L'Q'R'; ხათუნს
P, ხათუნმან F'L'Q'; დაწერა N, დაწერა P; და—EF'L'; გაგ-
ზავნა P, გაუგზავნა E'; მისი| ყმისი DGVE'F'I'L'Q'R'Y'.

ბ. ყრამან I': ასე| ასრე CEF GHJKNOTVYZA'E'G'L'Y',
აგრე I'; და| ძმა EP, დაა ZF'L'Q',—H; ვინმეა H, ვინმე ZF'L'.

გ. ჩემი| ვისა I; ვინ| მე E, ვის F H J K O Z G' L' Q' R',—P; აზი-
კობს NF'L'Q'R', მოაძიებდს P; ვისსა| მისსა A'; ვისი E, ვისა X.

დ. რომე| რომ მე P; მიმიჩხს DE'R'Y', მიჩხანს EGHJNPTZ
F'I'L'Q', მიმჩხანს FKOVG', მიმჩხს X; სამიჯნურო| სამიჯნურო JT,
სამიჯნუროდ KOVG'R'; რად FGHJKNOVZD'F'G'I'L'Q'R', რით P;
ვამგზავსო DEFGHJKNOPVYZI', ვამგზავსო X, ვამგზავსო Q'; მე
მას| მისსა I'; ისი| მისი DZE'I'Y'.

1274 (1090)

თქვა: „ევაკი ვარდთა რას აქნევს, ანუ რა მისი ფერია!

მაგრა მას ზედა ბულბულსა ჯერო ტკბილად არ უძღერია-
უმსგავსო საქმე ეველაი მოკლე და მით ოხერია.

რა უთქვამს, რა მოუჩმასავს, რა წიგნი მოუწერია!“

ა. სთქვა F', მსთქვა R'; ვარდსა DEFGHJKNOPTYZA'E'F'
G'T'L'Q'R'Y'.

ბ. მაგრა] ჯერეთ J, მაგრამ GHNFI'L'Q'R'; მას ზედა] მა-
ზედა DJKOTVYZA'G'Y', მას ზედან ER', მაზედან GHNI': ჯერთ]
ხმა HJKOTG', ჯერ DEFGNPVXYZF'F'I'L'Q'R'Y'; ტუბილი H.

გ. უმზავსო DEFGHJKNOPVYZA'I', უმზავსო Q'Y'; ყო-
ველი DEFGHJTVYZA'F'I'L'Q'Y'; მოკლე და] მოკლე EFHJKN
OPZA'EF'G'L'Q'R'Y', მოკლია DGI'.

დ. უთქვამს X. უთქვავს I'; მოუჩხაბავს R'.

1275 (1091)

ესეგვარი საზრახავი დაუზრახს გულსა შინა;

მერმე იტყვის: „ჩემგან კიდე ჩემი შემწე არავინ ა;

რასათვისცა გამოჭრილ ვარ, მასა მებნა რადგან შინა,

რათაცა ვით ვპოვებ, მას ვიქ, გულმან სხვამცა რა ისმინა!

ა. საძრახავი DNR'Y'; დაუძრახავს DR'Y', დაუზრახე E. და-
უზრახავს GHINTE'F'I'L'Q'. განუზრახავს P, დაუძრახა X.

ბ. ეტყვის P; ჩემგან] შენგან DE'I'R'Y'. ჩემი EFJKOTZG',
თავსა P; კიდე] შემწე EFJKOTZG'. თვისსა P; ჩემგან EFJKOTZ
G'; შემწე] კიდე EFJKOTZG'.

გ. რასათვისცა NX, რასთვისცა P, რასათვისცა V. რას-
თვისცა Z; გამოჭრილ ვარ] წამოსუღვარ F, გამოვეკრიღვარ EG
HJNVF'I'L'Q'R', გამოოჭრიღვარ X, წამოსრუღვარ Z, გამოოჭრილ-
ვარ D', გამოოჭრიღვარ E'.

დ. რათაცა] რასაცა H, რითაც P, რათამცა FJ, რითამც Z,
რათცა N, რათაც I'; ვით] ვიქ ENV, ღონით P, +და N; მას]
ამით Z, მასა NI'; ვპოვებ] სჯობს Z, ვპოვებ BCFG'TXZD', ვპო-
ვებ DPF'L'Q', ვპოვებ EHKOYA'G'I', აპოვებ N; გულმან] ყურმან
H, გულმა F; სხვამცა] სხვალა H, სხვამც X, მეტი Z; რა ისმინა]
დაითმინა E'.

1276 (1092)

„ისი დიაცი აქა ზის, კაცთა მნახავი მრავალთა,

მოსადგურე და მოეუარე მეზავრთა, ეოვეღვნით მავალთა;

მივჰვევ, მიამბობს ეველასა, რაზომცა, ცეცსლი მწკავს ალთა-
ნუთუ რა მარგოს, მე მისი გარდახდა ჩემგან ვცნა ვალთა“.

ა. ისი] ესე HN, იგი JKOG'; აქა] იქი PA'; მნახვი X, ნახვი L'; მნახვი მრავალთა] მრავალთა მნახეთა P; კაცთა მნახვი~FHJNTZR'.

ბ. მზავსთა L'; მოსადგურე] მოსადგმურე GHJN'Q', მოსიდგურე X, მოსადგუმრე E'L',...გურე F'; მზავრთა] ნავთა H; ყოველგნით] ყოველთა F; მავალთა] მრავალთა B.

გ. მივწყვე F, მივეყვე A'F'G'L'Q'; მიამბოს FNZ, მიანბობს P, მიანბოს X; ყველასა] ამბავი FZ, ყოველსა NI'; რაზომთა H; მწვევ FNYA'; რაზომცა ცეცხლი მწვეავს ალთა] მამავალ 'შემამავალთა J, გამავალ 'შემომავალთა KOTG'.

დ. ნუთუ რა მარგოს... ვცნა ვალთა] პირველვე* ვათქმევ ამბავთა (პირითა KOTG') თავისა გარდავალთა (გარდასავალთა KOTG') JKOTG'; მარგო E'Y'; მე მისი~L; მე მისი] პატიეთა H; მე] ძე D',—P; მისი] მათგან N, მისისა P; მე მისი გარდახდა] გარდახდა მე მისგან Z; გარდახდა] გარდა P, გარდახთა D; ჩემი FHZ; ვსცნა BDGHD'E'F'L'Q'R'Y', ცნა F, ვსცან N, ვსნა Z; ვალთა] ალთა D', თვალთა F'L'.

გ. დ. II ნახევრები~H.

1277 (1093)

თქვა: „ღიაცსა ვინცა უკვარს, გაექსვის და მისცემს გულსა, აუგი და მოყივნება არად შესწონს ეოლა კრულსა; რაცა იცის, გაუცხადებს, სვაშიადსა უთხრობს სრულსა, მიჯობს, მივწყვე, განად რასმე ვსცნობ საქმესა დამალულსა.

ა. თქა F', სთქვა R': გაექსვის] გაიქრმობს J, გაექუსვის A T, გაექსვეის G, გაექსვის P, გაექსვის V, გაექსვის DA'L'Q'R'Y'; და—GNV; მისცემენ V.

ბ. მოყივნება Y', მოყინება Z; არა FJT; შესწონს] უჩანს E, შეწონს A'; ყოლე EFGHJKNOPTYZA'F'G'L'Q', ყოვლად L E'R', ყოლად Y'.

გ. გააცხადებს KOG'; ხვიშიადსა X.

დ. მიჯობს] მიხმობს F; მივეყვე A'F'L'Q'; განლა DGHJLPZ E'F'I'L'Q'Y', გალან V; რასმე] სადმე DGHKOVE'F'G'I'L'Q'R'Y', სამე JT; ვცნობ EVYA'I', ვჰსცნობ R'; საქმესა] ამბავსა J; დამალულსა] დაფარულსა EFHJKOTZG'.

* T-ში ეს სიტყვა მოხეულია.

კვლა იტყვის: „ვერვინ ვერას იქს, თუ ეტლი არ
მოსთმინდების;“

მით რაცა მინდა, არა მაქვს, მაქვს რაცა, არ მომინდების;
ბინდის გვარია სოფელი, ესე თურ ამაღ ბინდების,
კოკასა შიგან რაცა ღვას, იგივე წამოდინდების!“

ა. კვლავ DGHJKOTVYZF'G'I'L'Q'R'Y'; ვერვინ] ვერას JT;
ვერას] ვერა JNPT, ვერასა E'R'Y': იქს—E'R'Y': არ] მისი H; თუ]
ვის JT;—X: მოთმინდების DR', მინდების H.

ბ. მინდა] მქონდეს T; არა მაქვს, მაქვს რაცა] იგილა უზო-
მოდ T; მაქვს რაცა—DFGHKOVYZE'F'G'I'L'Q'R'Y'; მაქვს რაცა]
თუ გქონდეს Y, თუ მქონდეს JNA', არათა P; რაცა] არა E; მა-
მინდების DFGH.JKLNOTV'F'G'I'L'Q'R'Y'E', მომთმინდების E.

გ. გვარია] ფერია FHJKOPTYZG', მსგავსია R'; ესეც R';
ამათ R'; ესე თურ] ეს თურე EFHJTE', ეს თუ არ X; ესე თურ
ამად] უფრო და უფრო GKOPYZF'G'L'Q', თურ] თურე T; ბინ-
დების] მინდების XY, ბინდების CFPLYZI'R'.

დ. სდვას R'; წარმოსდინდების DPTZE', წამოსდინდების
EGHKLTVY', წამომიდგების D', წარმოდინდების G', წამოზდინ-
დების N.

წიგნი ავთანდილისა ფატმანის ზასუსად მიწერილი

წიგნი] აქა JKOG'; ავთანდილისი BCLPD', ავთანდილისაგან
DHJKOTYA'E'G'R'Y', ავთანდილის EV; ფატმანის B, ფატმანთან
DGVE'F'I'L'Q'R'Y', ფატმანთან N; ფატმანის პასუხად] ფატმან
თანა F, ფატმან ხათუნს თანა P, ფატმან ხათუნთან Z; პასუხად
მიწერილი] წიგნის პასუხის მიწერა „HJKOTG',~E'.

„მოგეწერა, წაეკითხე შენი წიგნი, ჩემი ქება.

შენ მომასწარ, თვარა შენგან მე უფრო მჭირს ცეცხლთა
ღება;

შენცა გინდა, მეცა მინდა გაუწყვეტლად შენი სლება,
შეურა არის პირიანი, ორთავეა რადგან ნება“.

ა. ნიუწერა FHJNTYZ; წავიკითხე შენი წიგნი] წიგნი შენი
წავიკითხე HJNT.

ბ. მამასწარ DFGHJKNOVZE'F'G'L'Q'R'Y'. მამასწარა I';
თვარე DI', თვარამ F, თვარემ GZ, თორემ F'L'Q'.

გ. გაუწყვეტლად გაუყრელად FLTF'L'Q'R'; ხლება] ქება H.
დ. არის] იყოს R'; ორთავია I'; რათგან Q'; ორთავეა რად-
გან ნება] რადგან არის ორთავ ნება J.

გ. დ.~P.

1280 (1096)

ფატმანისსა ვერ გიამბობ, მოემატა რა სიამე!
მიუწერა: „კმარის, რაცა უშენომან ცრემლი ვლამე,
აწ ვიქნები თავის წინა, აქა მპოვე მარტოსა მე,
მომისწრაფე შეურა შენი, რა შეღამდეს, მოდი ღამე“.

ა. ფათმანისსა BC, ფატმანისას DEFGHJNOTVYE'F'G'I'
L'Q'R'Y', ფატმანის X; გიანბობ GHJ, მიანბობ N, გიამბებ I',
გეამბობ G'; მოემატა] მემატარა Y, მომემატა F'L'Q'.

ბ. მოეწერა EFPZ; კმარის] კმა არის Z; კმარის, რაცა უშე-
ნომან] უშენომან კმარის რაცა EI'; ვლამე] ვნამე B, ვალმე Y'.

გ. აწ] აქ J, იწ X; ვიქმნები F'G'I'L'Q'; აქა მპოვე მარტოსა
მე] მარტო მპოვე (მპოე J) აქა სამე FHJKOTG'; მპოე BCVXYD',
მპეე D; მარტო N, მარტოს X.

დ. მამისწრაფე DGHJKNOVE'F'G'I'L'Q'R'Y'; შეურა] ნახვა
EHJPTVZ; მოვე Z; ღამე] მალე YE'Y', მალმე R'.

1281 (1097)

მას ღამითვე, საწვეველი რა მიართვეს წიგნი უმასა,
შეღამდა და წაცავიდა, სხვა ემთხვია მონა გსასა:
„ამას ღამე ნუ მოხვალო, ვერა მპოვებ შენთვის მსასა“.
მას ეწეინა, არ დაბრუნდა, თქვა, თუ: „ჰგავსო ეგე რასა!“

ა. ლაშეთვე B, ლამესა FJ TZ, ლამესვე HKOG'; საწვევარი HJT; მიაართვა R'; ყრმასა I'.

ბ. წამოვიდა P; ემთხვივა HN.

გ. ამა DV, ამაზ FJKOG'; ლამა BXD', ლამეს PI'; მოხვლო X; მპოებ CEF GHK LNTVXYD'F'G'I'L'R'.

დ. მასი ყმას Z; ეწყინა+და L'; გავსო DEF L V Z E'F'G'I'L'Q' R'Y'; ესე E H J T Z.

1282 (1098)

წვეული აღარ დაბრუნდა კვლა ზევე უკუ-წვევითა.

ფატმან ზის წყენით, შევიდა ავთანდილ მარტო ხე ვითა, დიაცსა წუნა შეატყვა, ნახა შესვლითა, შე, ვითა, გერ დაიჩინა შიშითა და მისითაჲ, თნევითა.

ა. კვლავ DGHJ TZ F'I'L'Q'R'Y'; ზევე] მზევე N, ზედვე I'; უკუ-წვევითა] უწყვევითა X; წვეულთა N.

ბ. ფატმან BX; ზის წყენით~Z; მწყენით L; მარტო] მორჩი ZF'L'Q'; ხე ვითა] რხევითა R'.

გ. წყენით X; შეატყო DEFGHJ K L N O P T Y Z E'F'G'I'L'Q'R'Y', შიატყო V; შესული FF'L'Q', შესავლით N, შესულა Z, შესვლითა G'; ნახა შესვლითა] შესული ნახა HJT; შე ვითა] შევითა P.

დ. დაიჩინა JF'L'Q'R', დაიჩინა N; მისისავე GKOV'F'G'L' Q'R', მისითანავე J.

1283 (1099)

ერთგან დასხდეს და დაიწყეს კოცნა, ლაღობა წელიანი;

მემოდგა კარსა ემა ვინმე კეკლუცი, ტან-ნაკითანი,

მემოვლო, ახლოს მემოჰკვა მონა ზრმალ-დარაკიანი,

დაჰკრთა, რა ნახა ავთანდილ, ჰგავსო, თუ გზა კლდიანი.

ა. ერთგან DY', ერთგანა N; დასხდნენ J, სხდეს N; და—L.

ბ. კეკლუცად FZ.

გ. შემოყვა D'E'G'Q'; ხმალ DFGHJ K N O T Y F'G'I'L'Q'R'Y'; დარაკიანი] კაპარკიანი EP, დარანკიანი KOG', დრაჰკიანი L, დანაკიანი D'.

დ. დაჰკრთა] შეჰკრთა N, შეკრთა P, დაკრთა D'E'F'L'Q'R'; რა ნახა ავთანდილ] ავთანდილს რა ნახა E; ჰგავსო] თქვა HJT, გავსო

DEFLVZE'F'L'Q'R'Y', ჰგავს თუ P: გზაა| გზა E'Z, გზააო HJT, გზა არის P.

გ. დ. ~ H.I.

1284 (1100)

ფატმან რა ნასა, მეშინდა, ძრწის და მიეცა ძრწოლასა.

მან გაკვირვებით უჭვრიტა მათსა ლაღობა-წოლასა;

უთხრა: „არ გიშლი, დიაცო, ფერთა მი და მო კრთომასა, გამითენდების, განანებ მაგა მოუშისა უოლასა!

ა. ფათმან B: ნახა—K; ძრწის| ერთობ F'Z; და—F'Z: ცრწე-ვასა P.

ბ. გაწვირვებით F'L'; უჭვრიტა TVR', უჭვრატა X; მისთა Z: წოლასა| ქცევასა P.

გ. არ გიშლი დიაცო~E; ფერთა| ფერდთა Z, ფერსა I'; მი და მო| მიდმო X; კრთომასა| რბოლასა HJ, კრთოლასა Y'I'Q'.

დ. განანებ| განებებ E, განანო I'; მაგ D; მოყურისა J: ყო-ლასა| ხმობასა GF'L', წოლასა P.

1285 (1101)

„გამკიცხე, ბოზო დიაცო, და დამდეგ გასათრეველად:

მაგრა სცნობ სვალე ზასუსსა მაგა საქმისა მსლვეველად:

ვარ შენთა შეილთა შენიოთა კბილიოთა დამაჭმეველად,

დაეშალო, წვერთა ფუ მიყავ, ხელილა ვრბოდე შე ველად!“

ა. ბოდო A; დამდე R'.

ბ. მაგრა| ადრე HJT, მაგრამ GKNOF'G'I'L'Q'R'; ჰსცნობ G'; მსლვეველად| მსლვეველად Z.

გ. შენთა შეილთა~E'; შენისა R'; კბილითა| პირითა HJ, პირ-თითა J, კბილისა I'; დასაჭმეველად DFPVE'R'Y'.

დ. დავშალოთ E'Y', +თუ P; წვერსა HNZR', წვერთა P: ფუ| თუ FL'; ხელილ B, ხელილა E, ხელი თუ Z.

1286 (1102)

ესე თქვა და კაცმან წვერთა მოიზიდნა, გავლნა კარნი:

ფატმან შექნა თავსა ცემა, დაწვნი ესხნეს ნახოკარნი;

ცრემლთა მისითა შეეყარნეს, წუაროსაებრ ისმნეს წკარნი; თქვა: „დამქოლეთ, მოდით, ქვითა, მომადეგით მომაკარნი!“

ა. ჰსთქვა R'; წვერსა ZR'; მოიზიდა GF'L'Q'; გავლნო BCP XZD'Y', გავლო DGF'L'Q', გავნლო E', განვლნა G'; კარი GF'L'Q'.

ბ. შექმნა JVG'I'; ესხნა E, ექმნეს R'; ნახოკარი GF'Q'; ესხნეს ნახოკარნი—L'.

გ. მისთათქმეტად HJT, მისთა CDEFGKNOPVZE'F'G'I'L'Q'R'Y'; შეეყარნეს მონაღვართა EP, მონაღვრთა FHJZ: წუაროსებრი EKOQ', წუაროსებრივე GHTF'L'Q', წუაროსებრივე J; ისმნეს CDPI', ისმის EGHJKNOTVF'G'L'Q', გაჰხდა FZ, ისმნეს YY'; წკარი GF'L'Q'.

დ. მოდითქმე L'; მამადეგით DGJVEF'L'Q'R'Y', მამადეგით EKOXG', მამადეგით და N; მამაკარნი DHVE'F'R'Y', მამაკარი GL'Q', მამაკარნი N.

1287 (1103)

მოსთქვამს: „მოვჰკალ, ჰაი, ქმარი, ამოვჰწყვიტენ წვრილნი მვილნი,

იავარ-ვყავ საქონელი, უსახონი თვალნი თლილნი, გავეყარე საუვარელთა, ვა გამზრდელნი, ვა გაზრდილნი! ბოლოდ ვექმენ თავსა ჩემსა, სიტყვანია ჩემგან წბილნი“.

ა. მოსთქვამს: „მოვჰკალ] მოვჰკლა. მოსთქვამს N: მოვჰკალ, ჰაი] ჰაი, ვაი (ჰაი Z) მოვჰკალ FZ; მოვჰკალ] თავი JT, მოვკალ CF'L'Q', იტყვის R'; ჰაი rep. ABCVXYI'; ჰაი] ჰი ჰი D, ჰაი ჰა P, აჰი N, თავი KHOG', ჰი R'; ჰაი ქმარი] ქმარი ჩემი GJ'TF'L'Q'; ამოვსწყვიტენ BCDKNPTVD'E'G'R'Y', ამოვსწყვიტენ EX, ამოვსწყვიტე FG HJL'Q', ამოვსწყვიტენ O, ამოვსწყვიტე F', ამოვსწყვიტენ I': წვრილი GHZR'.

ბ. იავარ ვჰყავ DGHJKOTVI'R'Y', აჰი ვერ ვჰყავ N, თავარ ვყავ XL', იავარ ჰყავ G'; საქონელნი DNVY'; თლილნი G'.

გ. საუვარელსა EKOQ'; ვა₁] ვაი ABCDFHJKOPTVXYZI' F'G'I'L'Q'R'; გამზრდელი DKNOZE'I'Y', გამზრდელნი J; ვა₂] ვაი ABCDFHJKNOPTVXYZE'F'G'I'L'Q'R'Y'; გაზრდილნი IJKOT, გაზრდილი E'Y'.

დ. ბოლო HT, ბოლოს J; ვეკმენ] ვქენ N; თავსა| სახლსა FHJKOTZG'; სიტყვანია| ვაი სიტყვანი HJKOTG'; ჩემი CDEF NPTVYE'F'IL'Q'Y', ჩემი GHJKOG'R'.

1288 (1104)

ამას ეველასა ავთანდილ ისმენდა გაცბუნებულნი;
უბრძანა: „რა გჭირს, რას იტყვი, რასთვის სარ აგრე
ვებულნი?

რას დაგეჟადა იგი უმა, რა ნასა შენგან კლებულნი?
დაღუქდა, მითხარ, ვინ იყო, ანუ რად საქმედ რებულნი?“

ა. ამას... ისმენდა] რომე გეჟადა (გეტყოდა N) მესმოდა ვიყავ მართ (მეც N) HJKNOTG'; ყველას F'; გაცბუნებული DGJ E'F'IL'Q'R', გაცბუნებულნი E, გაცფუნებული H, გამცულებელი N, გაცბუნებულნი P, გაცმუნებულნი V, განცვიფრებული Z.

ბ. უბრძანა] ავთანდილ უთხრა HJT, უბრძანა DVY'; რა გჭირს—H; რას იტყვი] რას სტირი H, რად სტირი JT, რას იტყვის L'; რასთვის] რად HKNOTG', რა J, რისთვის P, რასითვის F'; ხარო HJKNOTG'; ვგრე HTZ, ვგე G'; ვებულნი] ვნებულნი KN OG'. კლებულნი P.

გ. დაგეჟადა E; ისი PY; შენში J; კლებულნი] ვლებულნი N.

დ. ან J; რას JI', საქმისა J, საქმე N, საქმეს I'; რებულნი] დებულნი J, ვებულნი L'.

სტრიქონთა თანრიგი HJKTG' ხელნაწერებში: ბგდა.

N ხელნაწერში ა სტრიქონი არ არის.

1289 (1105)

ღიაცმან უთხრა: „ჰე ლომო, ხელი ვარ ცრემლთა დენითა, ნურას ნუ მკითხავ ამბავსა, ვერცა რას გითხრობ ენითა; დაეჭოცენ შვილნი ხელითა, მით ვარ აღარას ღხენითა. თავი მოვიკაღ უთმინოდ სიუვარულითა შენითა.

ა. ღიაცმან] ქალმან E, ფატმან Y, ღიაცმა F'L', ხათუნმა R'; ჰე] თუ ჰე Y; ხელი] ზღვა N; ცრემლითა N; დენითა] დებულნი A'.

ბ. ნურად J; ამბავთა YA', ანბავსა Q', ჰამბავსა R'.

გ. დავხოცენ EKOTYA'E'G'I'R'. დავხოცე FF'L'Q', დავხოცე GJ; ვარ] ველარ N; აღარ N, აღარა R'.

დ. უთმინოთ N.

ბ. გ.—E.

1290 (1106)

„ესეგვარი დია მიხედეს სიტყვა-მცდარსა, ენა-მეტსა, ხვაშიადთა ვერ-მმაღავსა, უჭკუოსა, მზავსა, რეტსა; ვაგლახიოთა მეწივენიოთ, გეტყვი უოვლსა ჩემსა მჭერეტსა, [შკურნალმანცა ვერა ჰკურნოს თავისისა სისხლთა მხერეტსა.

ა. ესე გვარ N; დია] დაი X; მიხედა FR', მიხედეს E'; მცდარს და D, მცირსა N; ენა-მეტთა A'; ენა] დენა R'.

ბ. ხოზიადსა DY', ხვაშიადსა FNPF'I'L'R', ხვაშიადის GKO ZG'Q', ხოშიადის V, ხოშიადთა X; ვერა FZ, ვერას N; მმაღავსა] დამაღავს DP'I'R'Y', დამმაღსა G'F'L'Q', მფარავთა E, მაღავს FN, მაღავსა XD', მნახსა Z; უჭკოვოსა AMTX, უჭკუოსა DGHK PVZA'D'E'F'G'I'Q'R'Y', უჭეოსა T, უჭეოსა J, უჭეოს N; უჭეოსა FYL'; +და F'; მზავსა] ასრე P, მზავთა E'.

გ. მეწივენიოთ EFGHTVZF'L'Q'R', მეწივენიოთ J, მეწივენიოთ N, მეწივენიოთ I'; გეტყვი ყოვლსა] უარელესს A'; გეტყვი] გესმის HJKOTG'; ყოვლთა KO, ყოველთა IG', ყველას NP, ყოველს I'; მჭერეტსა X.

დ. კურნალმანცა AB, მკურნალთა E, მკურნალითა FZ, მკურნალმანც J, კურალმანცა MX; ჰკურნონ E, ჰკურნებს FZ, კურნოს A'D'Q'; თავისისა] მისი ჩემგან A'; სისხლის DVZI'R'Y', სისხლსა NP; ხერეტსა N.

1291 (1107)

„ორისაგან ერთი ჰქენით, ამის მეტსა ნურას ჰლამით: მოვითაჰკლავ იმა კაცსა, წადი, მოკალ ძალვით ლამით, მე და სრულად სახლი ჩემი დახოცანსა დაგესვენ ამით! მოსვალ, გიასრობ ეკელაკასა, მოვითმისხარ ცრემლთა ლამით.

ა. ქენით BCEFGHJKMOTXYZD'E'G', მიყავ I, ქენი PA'E' L'Q'; ამის მეტსა] მამატურად A'; ნულარ R'Y'; ლამით DEFGHIJ KOPTVYZA'D'F'G'I'L'Q'R'Y'.

ბ. მოვითმოჰკლავ DGHJKOTV, მოვითაჰკალ I, მოვითაჰკლამ A', მოვითაჰკლავ D', მოვითმოჰკალ G', მოვითმოჰკლავ F'L'Q';

მოითაჰკლავ R'; ამა PF'L'Q'; კაცსა] ყმასა EHIJKOTZA'G', ყრმასა I': წადით T: წადი, მოკალ] მიპარვით და I: მოჰკალ EF'G'I'L'R', მოკლ Y': მალვით ღამით~VE'.

გ. სრულად სახლი~I': სრულად] უსენ E, სრულა I'Y'; სახლი] შვილი E: დახოცასა] ყველას დაგხოც Z, დახოცა I, გარდავესა A'; დაგხსენ] გამიჩენდით A', დაგხსენ CDEFGHKOPT YZD'EF'G'I'Y', დაგხსენ I, დაგხსენ X, დაგხსენ L'R'; ამით~A'.

დ. მოხვალ] მოსულ PX: ყველაკაასა B: მოვითნითხარ] შევითა ვარ FY, მოვითგითხრა EIVZR', შევით ვიყავ GI'L'Q', შევით ვიყავ HJKOTG', მოვითნითხრა I': ღამით] წამით B; მოვითნითხარ ცრემლთა ღამით] იღუშალსა თუნდა ცხადით A'.

ბ. გ.~F'L'.

1292 (1108)

„თვარა ღამითვე ტვირთები შენი წაიღე ვირისა,
დააგდე ჩემი მიდამო სრულად მიკრიფე, მი, რითა.
ვეჭვ, რომე ჩემთა ცოდვითა შენცა აგავსონ ჭირითა,
თუ დარბახს მივა ისი უმა, შეიღთა დამაჰმევეს ჰირითა“.

ა. თვარემ FGJKOZG'Q'; ღამითვე] აჰკიდე HJT; ტვირთებზე Z; ვირითა] ვართა X.

ბ. დაგდე EI'; სრულ E, სხვაგან FIKOZG', სრულათ I'; მიჰკრიფე IVG'I'R'; მიაკრთი P: მი, რითა] ნირითა IYA'; სრულად მიკრიფე, მი, რითა] იყავ სხვა საქმის (საქმე JT) ნირითა HJT.

გ. ვეჭვ DZD'Y', ვეჭობ XI': რომ I'; ჩემა GF'Q', ჩემთან H, ჩემის J, ჩემმა L'; ცოდვებთან GHF'L'Q', ცოდვითა J; შენცა] თქვენცა J; აგავსო EI', აგავსოს GHZF'L'Q', აღგავსო E'.

დ. თუ] რა HJT; დარბახ DEP; იგი DEFGHIJKOPTVYZA' EF'G'I'L'Q'R'Y': ყრმა I'; დამაჰმევეს] დამიქოლს H, შემიქოლს JT; პირითა] კბილითა EFGIKOPVZF'G'L'Q', კირითა HJT.

გ. დ.~HJT.

1293 (1109)

რა ესე ესმა ავთანდილს ღაღსა, ბუნება-ზიარსა,
ადგა და ღახტი აიღო, რა ტურთა რამე მხნე არსა!

„ამა საქმისა ვერ-ცნობა, — თქვა, — ჩემი სიძუნტე არსა“.
ნუ ეჭვ სულ-დგმულსა მისებრსა სხვა არცა მისებრი არსა!

ა. ესე ესმა~I; ავთანდილს I; ლახსა A'; ბუნება] გონება E
HIJKOTVQ', გუნება GF'L'Q'.

ბ. ტურფა] უცხო Z, ტულფა A'; რამე მხნე~G'; მხნე არსა] მხნეარსა H.

გ. ამას X, rep. A'; მცნობი P; სიწუტე E, სიძუნწე FGHIJKOPV
ZA'E'F'G'L'Q', სიძუნტი H, სიტუნტე T, სიძუტე CY, სიძუნწტე
R'; არისა I.

დ. ნუ—A'; ეჭვ] ეჭვ X, ვეჭვ A'; სულ-დგმულსა მისებრსა~
FIZ; მისებრსა] ქვეყანად JKTG', მისებრი FIP, ქვეყნად O; სხვა
არცა] რაცა სად F, თუ ვითმე KOTG', არცავეინ Z; მისებრი] მისებრივ
D, მისებრისა X, მისებრსა (G'; არსა] ვარსა Y',—XG': სხვა არცა
მისებრი არსა] აღარცა სადმე სხვარსა P; სხვა არცა მისებრი]
არცა მისებრ სხვა E, თუ ვინმე მისებრივ J; ნუ ეჭვ... მისებრი
არსა] ანა ნუ ეკობ თუ ვინმე ქვეყნად მისებრივ არსა H.

აქა ავთანდილ ჭაშნავირი მოკლავ C

1294 (1110)

ფატმანს უთხრა: „კაცი მომეც მასწავლელად,

წინამძღვარად,

გზასა მართლად წამიყვანოს, თვარა მემულად მიხდა არად;
იმა კაცსა ვერა ვსედავ მეომარად, ჩემად ღარად,
რაცა უყო, მოგანახვებ, მომიცადე, იყავ წუნარად“.

ა. ფატმანს B; მაზეც BFGHIJKOTG'IR'; მასწავლელად] წინ
მიმიძღვეს F', მასწავლებად G', მასწავლელი I'.

ბ. გზა HJT; მართლად] მასწავლოს HJT, მართლა GKOF'
G'L'Q'; წამიყვანოს G'; თვარ R'; თვარა მემულად] თვარ მემულ-
ლად DHIJPTVZI', თვარ მემულელი F; არა D'.

გ. იმა] ისი R', ამა PX; კაცი R'; ვნახე R'; მეომარად და
EFGJTA'F'L'Q'R'Y'; ღარად] და არად G'.

დ. მოგანახვებ] მამიციადე KOG', მოგახსენებ CDIPVE'R'Y', მოგახსენოს GHJTF'L'Q', მოგახსენო A'; მომიციადე] მამიციადე DFGV,I' Q R'Y' მოიციადე EHJA', მოგახსენებ KOG', მომიციადე X.

1295 (111)

ძას მისცა მონა დიაცმან წინამძღვრად. წაწყვეანებლად კვლავე შეჭვივლა: „ვინათგან ცეცხლი აწ ცხელია ნელად, თუ მოვითაჰკლა იგი ემა ჩეზად გულისა მიხსანელად, ბეჭედი ჩემი აცვია, მას გვედრებ ზოსატანელად“.

ა. მონა] კაცი H; დიაცმა R'; წინამძღვრად L'; წაწყვეანებლად CDHIKOPVYE'G'R'Y', და მასწავლელად FJT', წაწყვეანებლად I'.

ბ. კვლა EFY, კვლავე ZI', კვლავეცა J, კვლა მივე I, კვლავეც T; შემოაწყვილა E, მივეწყვილა FYZ, მიწყვილა HKOPR', ჰყვილა I, უყვილა JT, ზეყვილა D'Q', მიყვილა G'; ვინადგან DJE'I'R', ვინათგან E; ცეცხლი] ცრემლი GHF'L'Q', ცეცხლია A'I'R'Y', ცეხლია D; აწ—DVA'I'R'Y'; აწ ცხელია—FGHIJKOTZF'G'L'Q'; ცხელია] ცხელი PA', ცეცხლი I'; დანელად P, ანელად VA'Y'.

გ. თუ—H; მოვითაჰკლა] უთხრა თუ მოჰკალ H, ვითა მოჰკალა EFT, მოვითაჰკლა G, ვითა მოჰკალ J, მოვითაჰკალი V, მოვითმეჰკლა P, მოვითაჰკლა D'F'L'Q'; ყრმა I'; ჩემის EHIO(', ჩემთვის F, ჩემი K,—JT; გულისად L'A'; მოსათხანელად JT.

1296 (1112)

ავთანდილ გავლო ქალაქი მით უებროთა ტანითა;
 ზღვის პირსა სასლნი ნაგებნი დგეს ქვითა წითელ-
 მწვანითა,
 ქვიშეთკენ სრითა ტურფითა, კვლა ზედათ ბანის-ბანითა,
 დიდროანითა ტურფითა, მრავლისა თანის-თანითა.

ა. ავთანდილ I; მის IKOPZG'; უებროსა PZ;

ბ. ზღვის პირსა] ზღვათაკენ EZ; სახლი DEFGHIKOVZE' F'G'I'L'Q'R'Y', სალნი X; ნაგები DEFGHIKOZE'F'G'I'L'R'Y'; დგას FIZ, დგა HKOG'; ქვითა] ტურფა K, ტურფად OG', ქვითაა

P; ზღვის პირსა სახლნი ნაგებნი დგეს ქვითა] მან კაცჲან ყველა უჩვენა ნაგები (ნაგებნი T) JT.

გ. ქვეშეთჲე EYA', ქვეშეთჲან P; ტურფრთა] სრულითა H, მრავლითა JKOTG'; კვლა] და FZ, კვლავ DHJTVI'R'Y'; სედან H, ზედა JKOT'E'G'; კვლა ზედათ ბანის-ბანიითა] მრავლითა თანის-თანითა GPF'L'Q'; ბანის-ბანიითა] ბალის ბანიითა Y.

დ. დიდრუანიითა AEGEMPXE', დრუანიითა C, დიდროვანიითა DEFJKOVZF'L'Q'R'Y', დიდრუვანიითა J, დიდროანისა I'; ტურფრთა] მრავლითა FHJKOTA'G', კარგითა PI'; მრავლისა] მას ზედა E. მრავლითა CDFHIVYZY'. კეკლუცად HKOG' თლილ ქვითა JT; მრავლისა თანის-თანითა] კვლავ (და P) ზედა (ზედათ P) ბანის ბანიითა GPF'L'Q'; თანიითა] თნიითა I.

1297 (1113)

მუნ მიჰყავს პირ-მზე ავთანდილ მას, მისსა წინამძღომელსა; ემა მდაბლად ჰკადრებს: „ისია სრა მისი, ემებ რომელსა.“ უჩვენებს, ეტყვის: „ზედავო ბაღსა ზე-და-ქვე მდგომელსა?“ იქი წევს მილად, იცოდი, ანუ ქვე ჰპოვებ მჯდომელსა.“

ა. მიყავს F'G'L'Q'; ავთანდილ I; მას] მუნ EZ, მისა I'; წინამძღომელსა GJ.

ბ. ემა] ხმა CDFHIKOV'G'T'Y'; მდაბლად] მალლად H, მდაბლა KZ; ჰკადრა FZ, კადრებს Q'; ისია] ეს არის H, ესეა JT, ისი KOVG'; სრა მისი, ეცებ] სრასსა ეცებ მისს I; სრას JPT, სრასა R'; მისი] ვისას JT, მისია KOVG', მას P, ისი Y, თქვენ Z, მის Q', მისს R'.

გ. უჩვენა P; ზედაო BDEFGHIJKOPTVYZA'D'E'F'G'L'Q'R'Y', ჰხედაო I'; ბაღსა] ბანსა DEGIKOPVYZA'R'Y', ბანთა JT; ბაღსა ზე-და-ქვე] ბანზედა ქვეო F. აქ ბანთა ქვეშე H, იქ ბანსა ზედა F'L'Q'; ზე-და-ქვე] ზედა G, ქვე ზედან J, ქვეზედა KOG'; დამდგომელსა E;

დ. იქა G, აქა HJPF'Q': იცოდი] უცილოდ E, იცოდე H JTF'L'Q'R'; ქვე] ზე IKO, მზე G'; ჰპოვებ BCEGHIKOPTVXYZA'I'R', პოვებ ED'F'G'L'Q', პოვებ E'; მჯდომელსა] მდგომელსა D', ჯდომელსა Q'.

აქა ავთანდილისაგან ჩანნაგირისა და ორის (ორთა R')
მისის (მისთა R') დარბჯათ (დარბჯათა R')
დახოცა DR'

1298 (1114)

კარსა წინა დარაჯანი ორნი უწუნეს მას, გლახ, ემასა.
ემა გავიდა, გაეზარა, დააგდებდეს ვირე ხმასა,
თვითო ხელი ეელსა მიჰყო, მუნვე მისცა სულთა ხდასა,
თავი თავსა შეუტაკა, გაურია ტვინი თმასა.

ა. კართა HKOG'; დარაჯანი] დარიჯანი D'; უწვეს DEFKO
PYZD'G'I'Y', უწვენენ GHF'L'Q', უწვენ X, უწვეს E'; მას გლახ~
JTA': ემასა] მასა C, ყრმასა I'

ბ. ყრმა I'; ემა გავიდა] მუნ შევიდა J, მუნ გაიპარა T; გა-
იპარა E, გეპარა IF', შეიპარა JT: დაგდებდენ E, დააგდებდა F,
დააგდებდენ GF'L'Q', დაგდებდეს I, დაუგდებდენ J, დაუგდებდეს
T; ვირემ FGHTF'L'Q'; ხმასა] კარსა JT.

გ. ეელსა—X; მიყო G'Q': მუნვე] ორნიე FIKOZG'; სულის
GF'L'Q': მუნვე მისცა სულთა ხდასა] ვერ იქმოდენ (იქმოდეს J)
წინა დგმასა J (დადგმასა T) JT.

დ. შეუტაკა] შეუჯახა I, 'შაუტაკა I'; გაურივა CEGHTF'
I'L'Q'.

1299 (1115)

იგი ემა საწოლს მარტო წვა გულითა ჯავრიანითა;
ხელ-სისხლიანი ავთანდილ შედგა ტანითა ჯანითა;
ველარ აესწრა, იდუმალ მოკლა, ვერცა თუ ვცანითა,
ხელი მოჰკიდა, მიწასა დასკვნა, დაკლა დანითა.

ა. საწოლსა I; საწოლს მარტო ~ EFHLJKOPTVG'; იწვა X,
სწვა Z.

ბ. ხელ] თვალ F: სისხლიან G; ხელ-სისხლიანი] თვალ მო-
სისხლული HJO'TZG', თვალ მოსისხული K; ავთანდილ I; ტანისა
DVZR'Y'.

გ. ვერლარ G'; აასწრა KOG'; მოკელა P, მოკლა G'; ვერცა თუ] თუ ვერა IJKOTZG'; ვერცა თუ—EFHV; ვსცანიოთა BDFGH IJKOPTZF'G'L'Q'R'Y'.

დ. მოიპკიდა X, მოკიდა Q'; მიწასა დაასკენა ~PYA'; და-ასკენა] დასკვა E, დაპკრა და GF'L', დასცა და HJKOTZG'R', დასკენა IX, დაასკვა Y, დაკრა და Q'; დაკელა PA', დაკლა G'.

1300 (1116)

მკვრეტელთა შხე და მებრძოლთა მხეცი და ვითა ზარია. ბეჭდითურთ თითი მოჰკვეთა, ქვესკნელს მიწათა გარია, ზღვითკენ სარკმელთა გასტყორცა, ზღვისა ქვიშათა გარია, მისთვის; არცადა სამარე, არცა სათხარად ბარია.

ა. მკვრეტელთათვის JT; მხე და] მხეცთა I, ზე და P; და₁—J; მებრძოლთა მხეცი და ვითა] აეთანდილ ვითა მებრძოლთა JT; მხეცი] მხეა I, მხეცთა F'L'; და₂—A'; ზარია] დარია EII', ზარი-თა L'.

ბ. ბეჭდითურ BDFGHJKOPTYZA'I'Y'; მოკვეთა Q': ქვე-სკნელს] და აგრე I, ქვესკნელთ DHKOPVC', ქვესკნელ F, ქვესკ-ნელსა GF'L'Q', ქვესკნელს D', ქვესკნელთ Y'; მიწათა] მკვდართა I, მიწასა EFHKOPZA'E'I', მიწას GF'L'Q'; გარითა L', გირია Y': ქვესკნელს მიწათა გარია] ვგრე გლახ მოკლა დარია JTY.

გ. ზღვისაკენ DGVE'L'Q'Y', ზღვითავე EFHJKO, ზღვითავენ IPZG', ზღვითავე TYA', ზღვითავენ R'; სარკმელთა A, სარკმლით DEKOPTZG'R', სარკმელს F, სარკმლით GHIJVF'L'Q'Y', სარკმ-ლითა A', სარკმელსა E': გასტყორცა II'; ზღვისა] წყლისა JT, ზღვითა Z; ქვიშასა EF(GHJE'F'L'Q': ზღვისა ქვიშათა] კიდესა P; გარია] დარია F, გარითა L'.

დ. არცადა] არცა სად DVZIR'Y', აღარცა EF, არცა რა I, ნუმცადა JT; სამარე—და EGIJTR': არცა] არცადა HKOG', ნუმცა JT; სათხარად EGHJKOTG', სათხარელად FF'L'Q', სათხარულად I-

გ. დ.—JT.

1301

უეურეთ ბოზსა დიაცსა და ემშაკისა ბადესა:

აქ ჭამნაგირი უბრალოდ მოკლეს, ლასვარსა აგესა ;

დაჰკარგეს სულით და ხორციით, ზღვაშიგან გარდააგდესა,
თითი მოჰკვეთეს ბეჭდითურთ, იგ დანა არ ჩააკესა.

1302 (1117)

ხმა მათისა დახორცისა არ გაისმა არსით არა.

წამოვიდა ვარდი ტუბილი, რასამცა ვით გაემწარა!

ესე მიკვირს, სასული მათი ასრე ვითა მოიპარა!

რომე წელან წამოველო, გზა იგივე წაიარა.

ა. ხნა] ყმა F'; არ გაისმა] არსად ისმა R'; გაიმა] გავიდა J; არსი B, აროს R'; არი X, არრა R'.

ბ. რასამცა] რასადაცა I; რასამცა ვით] რასამც ვისმე GQ', რასამც ვითა T, რასამცა ვითა Z, რასაც ვისმე F'.

გ. მათი] მისი EFHIJKOPTE'G'R'Y', მისა Z; ასრე] ეგრე J KOTG'; ვითმცა T.

დ. წელან] უწინ FHIPZ. წელან E, პირველ JKOTG'; წამოველო] გამოველო F, წაეარა H, შემოველო I, წაეარა JT, წამოველო F'; ისივე Z; წაიარა] მოიარა HJT, შეიარა I.

გ. დ.~FHKOPZG'.

1303 (1118)

რა ფათმანისსა შევიდა ლომი, მზე, მოემე წულიანი,

უბრძანა: „მოკვალ, მან უმამან დღე ველარ ნახოს მზიანი,

თვით მონა შენი მოწმად მყავს, ფიცრი აფიცე ღმერთიანი,

აჰა თითი და ბეჭედი, და დანა მაქვს სისსლიანი.

ა. რა] იგი P; ფატმანისას DFGHJKO'TVF'G'I'Q'R'Y'; ფათმანისას E. ფატმანისა I, ფატმანთან P, ფატმანისსა YZA'D'E'; შევიდა] მივიდა JT; ლომი] მოემე KOG', ლალი P; მზე] მხნე JKO G'; მოემე] უხვი KOG'.

ბ. უბრძანა V; უბრძანა: მოკვალ] მოვჰკალო უთხრა FHKOT ZG', მოვჰკალ უთხრა J; მოვჰკალ BDGPVXI'R'Y'; ყრმამან I; ველარ] ვერა I.

გ. მოწმად მყავს] მოწამედ P; ფიცრი აფიცე~P; ფიცრი] ღმერთი E, ცა F; აფიცეთ B, დააფიცე F; მლთიანი GHJT, ლთიანი LXA'I'R', ლეთიანი D', დლიანი E'.

დ. და₂—EFGHIJT; მაქვს+მე EFGHIJT; მაქვს] ტარ KOPZ,
კარ G'; სისხლიანი] ტარ სისხლიანი I.

1303:

ესე ფატმან მოისმინა, გაუკვირდა შეტად დია,
ფერხთა კოცნად ესეგუოდა, პირსა ტკბილად შემხედი ა;
„გალანამცა გამისრულე, ლომო, რაცა მიქადია,
აწ შექადდეს იგი მოუმი, მკვდარი ზღვისკენ გაგიგდია“.

(H 451, ფ. 120 r.).

ბ. ფეხთა KOG'; ეხვეოდა KOTG'.

გ. რამცა T.

დ. შექალა K, შექალდა OG'; ზღვაოქენ KOG'; გარდგიოდია
KOG';

1304 (1119)

„აწ მითხარ, თუ რას იტყოდი, რას გამმაგდი ისრე რეტად?
რას გექადდა ისი კაცი? მესწრაფების შეტის-შეტად“.

ფატმან ფერხთა მოესვია: „არ ღირს ვარო პირსა

ჭკრეტად,

გამიმრთელდა გული წელუღი. აწუა დავჯე ცეცსლთა

შრეტად.

ა. იტყოდი] იტყოდა EZR'; რას] რად FIKOVYG'R'; გაშ-
მაგდა E; ისრე] აგრე E, ესრე T, ისე HR', ასრე P; რეტად] მე-
ტად DJVZI'Y'

ბ. იგი GHJKOF'G'Q'.

გ. ფათმან BDD'Y', ფატმა I': ფეხთა BIZ, ფერხთა X; მო-
ეხვივა CMXE'; არ] აღარ EHJT, არა CIY'; ვღირს EGHIJTVF'
I'Q'R'; ვარ DEHIJTY'; პირის II'

დ. გამიმრთელდა GHIJKOVF'G'I'Q'R', გამიმრთილდა X; აწუა]
ახლა DFGHJKOTVYA'F'G'I'Q'R'Y', აწლა I; ცეცსლთა E'; შვრე-
ტად Z.

1305 (1120)

მე და უსენი შეიღითურთ აწ ახლად დავიბადენით;
ლომო, ქებანი შენნიმცა ჩვენ ვითა ვადიადენით!

ვინათგან სისხლთა ამისთა დაღვრევა დავიქადენით,
თავითგან გითსრობ ეველასა, თქვენ სმენად დაემსადენით“.

ა. უსეინი AZA', უსეინი GHIJKOTG'R'Y'; შვილითურ DEPZ
I'Y'; აწ] დღეს H; ახლა CDEFGHVZF'I'L'Q'R'Y'; აწ ახლად
დღეიდგან J; შვილითურთ აწ ახლად] აწ ახლა შვილითურთ T.

ბ. ლომომცა I; ქებანო Q'; ქებანი შენნიმცა] ჩვენ შენი ქე-
ბანი H, შენი ქებანი I; შენიმცა DEFGJPTVYA'E'F'I'L'Q'R'Y',
თქვენიმცა KOG'; ჩვენ ვითა] ვითამცა H; ვითმც I, ვითმცა T;
ვაიდადენით I, დავიყბადენით J'T, გადაიდენით X, გავადიდენით
F'L'Q'.

გ. ვინადგან DZA'E'I'R'Y', ვინათგან E; ვინთგან I; სისხლსა
HIZ; იმისთა DGPVYA'R'Y', მისისა E, მისთაგან FJ'T, მისთასა
HKOG', მასთაგან I, ამასთა X, იმისსა Z; დაღვრავე DGPV'F'L'Q'
R'Y', დაღვრანი FI, დაღვრასა HKOZG', დამღვრელად J. დაღ-
ვრევი X; დაიქადენით FPI', დავექადენით HZ, დაექადენით KOG'.

დ. თავთაგან DZY', თავიდგან JMXA'E'I'R'; თქვენს OG'.

1305

„ჩვენთვის მოიღე ანახდად წყალობა სეცით, ღმრთულები,
ერთობით გვისსენ სიკვდილსა, ახლად მოგვიდგი სულები;
მე მიკვირს ეგრე სიკეთე, რაზომცა ვიგულგულები,
აწ წვრილად [გ]კადრო ეველადი მე იმა უმასთან თქმულები“.

(H 461 ფ. 120 r.).

ა. წყალობად T; ღმრთულები AJT; ღვთულები G'.

ბ. ეგე KOG'; რაზომცა T.

დ. კადრო JT; ამა 'T.

აქა ფატმანისაგან ნესტან-დარეჯანის აქბვის მბობა
ავთანდილის წინაშე

აქა ფატმანისაგან... მბობა] ფატმანისაგან ავთანდილთან ნეს-
ტან-დარიჯანის ამბავის მბობა E, ნესტან დარეჯანის (ნესტან-
დარეჯანის C, ნესტარ-დარეჯანის HXYD', ნესტან-დარიჯანის A')

ამბის შობა ფათმანისაგან (ფათმანისგან C, ფატმანისაგან DHMX YA'D'R'Y' ფატმანისგან HP) BCDHPMXYA'D'E'R'Y'; აქა—FGI TVZF'I'L'Q'; ფატმანისგან G'; ნესტარ G'; ამბის JVZF'I'L', ამბაეი T, ანბის Q'; შობა—T; ავთანდილთან GHJZI'Q', ავთანდილს CDPXY', ავთანდილის I, ავთანდილ თანა KOG',—F; წინა P,—FGHJKOZG'I'Q';+პირველად R'.

1306 (1121)

„ამა ქალაქსა წესია, დღესა მას ნაეროზობასა
 არცა ვინ ვაჭრობს ვაჭარი, არცა ვინ წავა გზობასა;
 ეოველნი სწორად დავიწეებთ კახმასა, ლამაზობასა,
 დიდსა შეიქმან მეფენი ჰურობა-დარბაზობასა.

ა. ამა ქალაქსა წესია—FHJKOTZA'; ქალაქსა I; ნაეროზობასა F'I'L'.

ბ. არცა ვინ] არც ვინ I; არავინ T; ბზობასა G'.

გ. ყველაი EFJKOTZG', ყველანი GIPVF'I'Q'; სწორედ Y'; დაიწეებს EHJT.

დ. დიდთა Z; შეიქმენ DEFGHIJKOPTVYZA'F'F'G'I'L'Q'R'Y'; ჰურობას I.

1307 (1122)

„ჩვენ დიდ-ვაჭართა ზედა გვაც დარბაზს მიღება ძღვენისა,
 მათ საბოძურისა ბოძება მართებს მსგავსისა ჩვენისა;
 ათ დღემდინ ისმის ეოველგნით ხმა წინწილისა, ებნისა,
 მოედანს ძღერა, ბურთობა, დრგიალი ცსენთა დგენისა.

ა. ვაჭრთა I; ზედან ZI'; ზედა გვაც] წესია P; გვაცს BR', გვძეს Z; დარბას DEFPPY', დარბაზ L'.

ბ. საბოძურისა X; ჰმართებს C, მართებსთ R'; მგზავსისა EF GJKOPVYI', მსგავსაღვე H, მზგავსისა IQ', მსგავსისა A', მსგავსის F'.

გ. დღემდის DEFLJMPTVYZA'D'E'F'L'Q'R', დღემდი GHK OG', დღემის X; ესმის E; ეოველგან DEFGHIKOVZA'F'G'I'L'Q R'Y'; ხმაა J; წინძილისა Z, წინწილთა და R'; ებნისა] სმენისა F HY, ენისა JTA'.

დ. წაედანს CYI'Y', მოედენას Z; მღერ I; დგრიალი EIE'R'Y',
დგრიელი P; დგენისა] რბეენისა P.

1308 (1123)

„ქმარი ჩემი დიდ-ვაჭართა წაუძღვების, უსენ, წინა,
მათთა ცოლთა მე წავასხამ, მაწვეველი არად მინა;
დედოფალსა ძღვენსა უძღვნით; მდიდარი თუ კლასა ვინ ა,
დარბაზს ამოდ გავისარებთ, მსიარულნი მოვალთ შინა.

ა. ვაჭარი DPVZI'; წაუძღვების MXA', წაუძღვეების Y'; უსენ Z.
ბ. მათა MX; წავასხამ] წავიყვან R', წავასხამ X; მაწვევეარი
GHJTF'L'Q'; არათ DZI'Y'; შინა] გვინა HJT.

გ. მდიდარია P, მდიდარნი T; თუ] და HJT.

დ. დარბაზს DEPY'Y'; ამოდ K, გავისარებთ] განვისვენებთ
F'L', გავისარებთ X, გავისვენებთ Q'; მსიარული GE'F'L'Q'Y'; მი-
ვალთ Z.

1309 (1124)

„დღე მოვიდა ნავროზობა, დედოფალსა ძღვენი
[ვ]სძღვენით;
ჩვენ მივართვით, მათ გვიბოძეს, ავაესეთ და ავივსენით;
ქამიერად მსიარულნი წამოვედით ნებით ჩვენით,
კვლა დავსხედით გასარებად, მუნებურნი არ ვიუვენით.

ა. ნავროზობა F'I'L'; სძღვენით A, ვძღვენით DEJVYA'I'Y'.
ბ. ავაესეთ და] ავაესენით HLR'Y', ავივსენით JT, საბოძვრითა
P, ავეესეთ Z; ავივსენით] ავაესენით JT, ავეესენით L'.

დ. კვლავ DGHJKTVZF'G'I'L'Q'R'Y'; გასარებად] ნადიმობად
HKOZG'; მუნებურნი GHPF'L'Q', მუნებულნი KOG'; ვიუვენით Y'.

1310 (1125)

„ბაღსა შიგან თამაშობად საღამოსა გაველ ქამსა,
გავიტანე ხათუნები,—მათი ჭმევა ჩემგან ხამსა;
მომეკებოდეს მომღერალნი. იტეოდინ ტკბილსა ხმასა,
ვი[მ]ღერდი და ვემაწვილობდი, ვიცვალელებდი რიდუ-თმასა.

ა. შიგა A'; თამაშობდა J'; თამაშობად სალამოსა] სალამოყამ
თამაშობად L; სალამოყაჲს F, სალამო ჟამ GHJKOTF'G'L'Q', სა-
ლამოს ჟამს P, სალამოს X, სალამოს ჟამ Z; სალამოსა გაველ~E;
გაველ] გავე DOTVYZA'G'I'Y', ქვევე J; ჟამსა] ხანსა P.

ბ. გავიტანენ P, გავიმტანე X; ჩემგნით L; ხამსა] ხამსა Z.

გ. მომყვებოდის E, მამყვებოდეს FGF'L'Q'R'Y', გამყვებოდ-
ნენ J, მომყვებოდნენ I'; მომლარაღნი L; იტყოდიან] იმღეროდენ
F, იმღერდიან GF'L'Q'; ხამსა] ხამსა X.

დ. ვიღერდი A, ვიმღერდით FZ, ვიმღეროდით GF'L'Q', ვიშ-
ვებდი JT; და—LF'; ვყმარწვილობდი EA'D', ვთამაშობდით F,
ვთამაშობდი HKOG', ვყმაწვილობდი J, ვყმაწვილობდით Z;
ვიცვალეზდით F; რიდე-თამასა] რიდე დანსა CA', რიდედმასა E.

1311 (1126)

„იქ ბაღსა შიგან ტურფანი სასლანი, ნატიფად გებულნი,
მაღალნი, უოვლგნით მხედველნი, სღვას ზედა წაკიდებულნი,
მუნ შევიტანენ სათუნნი, იგი ჩემთანა ხლებულნი,
კვლა დავიდევით ნადიმი, დავსხედით ამოდ შევებულნი.

ა. აქ EFZA', აქა I; ბაღს Z; სახლი DEFGHTZR'.

ბ. მაღალი EFGIKOZG'Q'R'Y', მაღალ F'L'; ყოვლგნით F,
ყველგნით H, ყოველგნით G'I'; მხედველი GZF'L'Q'R'; ზღვა DEF
GHJKLOTVYA'G'I'L'Q'R'Y'; ზედან DFJKLOTVZF'G'L'Q'R'Y'.

გ. შევიტანე EFGHID'L'R', შევიტანე KLOF'G'Q'; ხათუნი
ED'; ჩემთანა] ჩვენთანა J.

დ. კვლავ DGHJKOTVZF'G'I'L'Q'R'Y'; დავიდენით L'Q';
ნადიმნი VF'L'Q'; დავსხედით] ვიყვენით H.

1312 (1127)

„ვაჭრის ცოლთა მხიარულმან უმასპანძლე ამოდ, დურად;
სმასა ზედა უმიზეზო გავხე რამე უკემურად,
რა შემატევეს, გაიყარა, სხდომილ იყო რაცა ჰურად,
მარტო დავრჩი, სევდა რამე შემომექცა გულსა მურად.

ა. მზიარულმან უმასპინძლე—FKOZG'R': მზიარულად EFGJK OTF'L'Q': უმასპინძლე| უალერსე YA': ამო DLVZI'Y', ამა H; დურად| დარად H. ურად E.

ბ. სუმასა ABCMA'; ზედან EGHKOVF'G'I'L'Q'R'; უმიზეზოდ DEFHJKOTVZF'G'L'R'Y', უმიზეზოთ GI'Q'; გაეხე| გაეყვე G', გაეჰვე LVZ; რასმე F, რათმე GF'L', რადმე Z; უგებურად G.

გ. რა—FHKOZG'; შემატყვეს| ყველაკაი FHKOZG', შემიტყვეს J, შემატყვეს L'; გაიყარნეს EGJTF'L'Q', გაიყარნენ R'; იყენეს FJT; რაცა| ვინცა E.

დ. შემომექცა| შემომადგა ET, შემამადგა GJF'L'Q', შემამექნა H, შემომექნა Z.

1313 (1128)

„უემოვახვენ სარკმელნი და შევაქციე ჰირი გ'ჩასა,
ვიხედვიდი, ვიქარვებდი კაეწინსა ჩემგან ზრდასა;
მორს ამიწნდა ცოტა რამე, მოცურვიდა შიგან ზღვასა,
მფრინველად ვიქვი, ანუ მხეტად, სხვან ვაძსგავსე მემცა რასა!„

ა. უემოვახვენ ACD', უემოვიხვენ EF'L'R', უემოვადე FL, უემოვახვენ G, უემოვახვენ J, უემოვახრვენ T, უემოვახვენ X, უემოვახვენ Z, უემოვახვენ E', უემოვახრვენ Q'; სარკმელნი A, სარკმელი DGHJKLOTZF'G'I'L'Q'Y'; შევაქციე CDGHJTI'Q'R'Y'; გზასა| ზღვასა DEFGHKLOTVYF'G'I'L'Q'R'Y'.

ბ. ვიხედვიდი| ვხედვიდი და F'L'; ვიქარვებდი| ვიხარებდი Z; კაეწინსა EFGHJVZF'L'Q'; ზრდასა| ზრდილსა E, ზარსა F.

გ. ამოწნდა I'; მოცურვიდა DGHJVZF'L'Q'R'Y'

დ. ფრინველად EFGHJKOTYF'G'I'L'Y'; ვჰთქვი DY', ვსთქვი GLTF'I'L'Q'R'; მხეტათ VX; სხვას| მე JT, სხვად CDLVYZI'Y'; ვამგზავსე D, ვამგზავსე EHJKOTVXYZ, ვამგზავსო F, ვამგზავსე I', ვამგზავსე Q'Y'; მემცა| სხვასამც J, სხვასამცა T, მეცა L'.

1314 (1129)

„მამორვიდა, ვერად ვიციან; მომეახლა, იყო ნავი;
ორთა კაცთა, ტანად მავთა, თვით ჰირიცა ედგა მავი;
იქით-აქათ მოსდგომოდეს, ახლოდ უწინდა ოდენ თავი,
გამოიღეს, გამოიკვირდა იგი უცხო სანახავი.“

ა. მაშორვიდა] მოშარვიდა E, მოცურვიდა F, მოშორებით G, მოშორვებით HQ'R', მოშორვითა JT, მოშორვიდა L, მეშორვიდა X, მოცურვედა Z, მე შორიდამ Y'; მაშიახლა DI', მამეახლა HJVR'Y', შომიახლა Z, მამეახლა R'.

ბ. ორთა] ოთხთა JT; ტანათ ZF'L'; ედგა] ჰქონდა FZ, ჰონდა E', ედგათ R'.

გ. იქით-აქეთ DFKOVZF'G'T'L'Q'Y', იქით-აქით J; მოსდგომოდნენ J, მოსდგომოდნენ V, მოსდგოდნენ X; ახლოდ] მარტო H, ახლოთ CDY, ახლოს EFGJKOZG'T'L'Q'R'Y'.

დ. გამოვიდეს DEFGTVYI'L'Q'R'Y', გავიცადე H, გამოვიდნენ J, გამოვიდა KOZG'; გამიცივრდეს DVR'Y'.

1315 (1130)

„გამოზიდნეს იგი ნავი, გამოიღეს ბაღსა წინა.
მიისეღნეს, მოისეღნეს, ვინ გვიჰ[ვ]რეტსო, სადა, ვინა,
ვერა ნასეს სულიერი, ვერცა რამან შეაშინა;
მე იღუმალ ვისეღვიდი, სულ-ღებული ვიყავ შინა.

ა. გამოზიდნეს DGHVF'L'Q'; რგი ნავი გამოიღეს] გამოიღეს იგი ნავი H; ბაღსა] ნავსა L', ბაღთა FJTZ.

ბ. მიისეღნეს BDGHJKOTVF'G'L'Q'R'Y', მოხეღნეს E, მოახეღნეს X, მოხეღნეს I'; მოიხეღნეს BDEGHIJKOVF'G'L'Q'R'Y', ვინ] თუ Z; გვიჰრეტსო AMX; საღით F.

გ. 'შიაშინა V.

დ. ვისეღვიდი] ვხეღვედი და E; სულ ღებულად KOG', სულ ღებულად II.

ბ. გ. ~ D'.

1315¹

უსენ წასულა ქალაქად თვალ-მარკალიტის მნასველად;
ვაჰარი ვინმე ენასა, მივიდა მისად მსასველად;
მას ეუბნებობს: „რა ვაქო?“—თვალი აქვს არად მუასველად.
მან ვერ სცნა ესე ამბავი, ფატმან მივიდა რა ველად.

(H 461, ფ. 121 v).

ბ. მივიდა J.

„მით ნავიდალმან, მათ რომე გარდმოსვეს კიდობანითა,
 აჰსადეს, ქალი გარდმოჰსდა უცხოთა რაჟმე ტანითა,
 თავსა რიდითა შავითა, ქვეშეთ მოსილი მწვანითა,
 მსესა სიტურფედ ეყოფის, იყო მისითა გვანითა.

ა. მით] მათ EJLZ, მის F; ნავიდალმე BGKOTF'G'L'R'Y',
 ნავიდალამან D, ნავიდალმა JYV, ნავილაძე I, ნავილაძე L, დავი-
 დალმე Q'; მათ] იგ J, მით AMN, მართ Z, —I'; გარდმოსვეს] მო-
 ჰყვანდა FZ. გადმოსვეს R', გარდადმოსვეს Y'.

ბ. ახადეს EGJKOTF'G'I'L'Q'R'; გარდმოხდა DEIJTXVD'E'
 R', გარდმოსვეს FGKLOZF'G'I'L'Q', გარდმოხდა V, გარდამოხდა
 Y'; უცხოთა] უმგზავსო F; რათმე] ვნახე F, რამე KOG'I'.

გ. თავს B; ქვეშეთ] ტანი E, ტანსა FJKOTG', ტანით GF'
 L'Q'; მოსილნი R'.

დ. მზისა L'; სიტურფით DGKOZF'G'I'L'Q'Y', სიტურფე F;
 ეყოფას X; იყოს DEGJXZF'L'Q'R'Y'; მისისა EGJKOTVF'G'L'Q'
 R'; იყო მისითა—Z.

ბ=დ, გ=ბ, დ=გ L.

1316¹

ავთანდილს გული შეემრა ამა სიტყვიოა სმენითა,
 ენიშნა ფერი რიდისა ტარიელისკან თქმენითა;
 მაგრამ ისმარა სიწყუნარე, იგი დიდითა სიმენითა,
 სსვა არა უთსრა, ასტირდა ცრემლით ტბა დასადგმენითა.
 (H 461, ფ. 121 v).

1317 (1132)

„რა მობრუნდა ქალი ჩემკენ, შემოადგეს სსივნისა აღდესა,
 დაწვთა მისთა ელვარება ელვარებდა სმელთა ზესა,
 დავიწუსენ თვალნი, უოლა ვერ შევადგენ, ვითა მსესა,
 უკმოვისარჩი კარი ჩემკან, მათი ჭკრეტა ვერა ცნესა.

ა. მობრუნდა] შემობრუნდა I, ჩემკე ETY; შემოადგა EFGH
 JKOTF'G'L'Q', შემოდგეს X; სსივნის] შექნი H, სსივი F'L'Q'.

ბ. დაწვთი X; ელვარება—X; ელვარებდა] ანათობდა HT,
 აანთებდა J, უმევენებდა I'; ელვარებდა სმელთა ზესა] უყოლო ელ-
 706

ვარებად მისა E; ხმელთა] ხმელთ და DY', უფრო FHLYZR',
ზესთა JKOTG'; მხესა FHLYZ.

გ. დავიხუტენ EFKOY, დავიკუხენ GHIZVF'L'Q', დავიკუხენ
J, დავხუტენ G'; ყოლე FGHJKOTZF'G'I'L'Q'R', ყოილა X; შე-
ვადგენ] შევადგი TZI', შევდგენ X, ნივაგენ Y; მზისა E.

დ. უკვმოვიხრჩევ EL, უკმოვიხშე F, უკმოვიხრჩ... I, გამო-
ვიგდე GHF'L'Q', უკმოვიხხევ J, უკმოვიხხრჩევ T, უკმოვიხხმარჩ X,
უკმოვიხხევ V, უკმოვიხხშენ Z, უკმოვიხხშევ KOG', უკმოვიხხაშ I',
უკმოვიხხრჩენ R'; კარნი JKOZG'; ჩემკენ DFGHKLOVZF'G'L'Q'
R'Y', ჩემკე E; მათი ჰერეტა - X; მათი] ჩემი EGF'L'Q', მათ ვერ
H; ვერა] ჩემი H; ცნესა] გრძნესა E, სცნესა GJF'I'L'Q'R'.

1318 (1133)

„მოვიხმენ ოთხნი მონანი, ჩემსა წინაჲ მდგომელნი.

უჩვენე: „ხედავო, ჰანდოთა (უკველ ჰეჰანან მუქნი რომელნი?
ჩაჰპარენისა, ჩადით წუნარად, ნუ ჩქ რად მსტომელნი,
მოგეიდონ, ფასი მიეცით, რასაცა იუენენ მდომელნი.

ა. მოვიხნე EGQ'R', მოვიხხევ J, მოვიხხვენ F'L'; ოთხნი]
ორნი FIR', ოთხი GQ', ექესი J, ექესნი T; მდომელნი Y'.

ბ. უჩვენებს I, უჩვენენ LT; ხედავ Z, ჰხედავთ I'; ინდოთა
DEFGHJKLOTVZF'G'I'L'Q'R'Y'; ტყვეთ BFHD', ტყვე R'; ჰყვან
E, ყვანან D'G'Q'; შექნი] კუზნი E'; რომელნი] მზისანი GQ'.

გ. ჩაჰპარენით] გაჰეპარენით V; ჩადითთ DFGHKOVZF'G'I'
L'Q'R'Y', ჩადით ვთქვი J; წყნარა L'; ჩქარათ I'; წყნარად ნუ
ჩქარად] ჩქარად ნუ მიხვალთ FKOQ', ნუ ჩქარად ნიხვალთ H,
ჩქარად ნუ მალედ Z; ნუ ჩქარად] აუ რამე JT; ნხლტომელნი BC
DEFGHKLMOIVXZD'G'Q'R'Y' ხლტომელნი J.

დ. მოვიყიდონ I, მოგვეიდონ L, რიაცა CDEFGHJKLOTV
F'G'L'Q'Y'; იყას D, იყან EYI'Y', იყენეს F, იყან J; მდლო-
მელნი CLD', მადელნი X, ნხლტომელნი G'.

1318a

„კვლავა დავკვიდრე სიტრასხილე, ქანია იგი გრძნეულნი;

არ მოიძიორგოთ გუღითა სწავლანსა აწ ჩემკელნი;

ზღუდავენ გზანი მოსტაცეო, მენ არ მეცურდენ წიქულნი.

ადრე მოგელი, მოჰუნოსა ჩემოვის სინათლე მსუქულნი“.

(11461, ფ. 122r)

„თუ არ მოგცენ, ნუღარ მისცემთ, წაგვარეთ და დაჰსოცენით, მოიყვანეთ ისი მოვარე, ქენით კარგად, ეცადენით!“

ჩემნი უმანი ზედადაღმან ჩაეპარნეს, ვითა ფრენით, დაევაჭრნეს, არ მიჰყიდეს, მავნი ვნასენ მეტად წყენით.

ა. თუ არ მოგცენ] არ მოგყიდონ EL; მისცემ I'; წაგვარეთ და წაგვარენით DZI'Y'; დახოცენით BC!FGHKLOTXYD'F'G'I' L'Q'R'.

ბ. მოიყვანეთ] ამამგვარეთ H; იგი GHIJKOTZF'G'L'Q'R'; ჰქენით DGI'R'Y'. ქენი D; კარგა EGKOVX'F'G'I'L'Q', კარგათ LYD'E'.

გ. ჩემი GHF'I'L'Q', ჩვენნი J, ჩემინ X; ზედადაღმენ GILTV F'L'Q', ზედადაღმე JR', ზედადაღმა YI'; ჩაეპარნენ GJF'L'Q'R'.

დ. დაევაჭრენ EHI', დაევაჭრეს FKOG', დაევაჭრნენ J, დაევაჭრნეს I', შეევაჭრნეს F'L'Q'; მოჰყიდეს BCDEF GHIJKOTVY ZD'G'I'R'Y', მოყიდეს FL'Q'; ვნახე FGHJKOZF'G'L'Q', ვნახეთ I'; მეტად] დიად I'.

1320 (1135)

„მე სარკმელთა გარდავადგე. რა შევიგენ, არ მოჰყიდეს, მეუხასენ: «დაჰსოცენით!» დაიპურნეს და თავსა სჭრიდეს; იგი ზღვასა შეასრივნეს, შემოადგეს ქალსა, სცვიდეს; ჩაეგებებე, გამოვევარე, ზღვის ჰირს სანსა არ დაზმიდეს.

ა. სარკმელთათ EG'I, სარკმელით HR', საკრღმითა J, სარკმ-ლითა KOG', საკრღმითა LF'Q'; გარდავადგე G; შევიგენ] შევიტყვევ JT, შევატყვევ Z; მოყიდეს D'I'Q'.

ბ. ზეუდახენ CTF'Q'R', ზეუდახე L, ზეუხაბე JI'; დახოცენით BCFNGKLOTXYD'E'F'I'Q'R', დახოცენით G'; დაიპურეს DEGH E'F' Q'Y', შეიპურეს FJKOT'G'R', შეიპურნეს Y; და—G.

გ. ზღვათა J; შეასრიეს E, შეასრიევს FHJ TZ, შეასრიევს I', შემოადგნენ GJF'Q', შემოადგეს Y'; ქალსა] ქვაბსა J.

დ. ამომგვარეს F; ზღვისა GHKOZF'G'Q'; აირსა EGHKOZ F'G'Q'; ხანს EGHKOZF'G'Q'; არ დაზმიდეს] არა ზნიდეს DV, რას ზნიდეს E, არ ზნიდეს GHKOZF'G'Q', არ დავზმიდეს X.

1320¹

წართვეს ნესტან-დარეჯან, აქამდის ზღვაში ტუვედ არი; ქაჯნი დახოცნეს, ზღვას მისცეს, არ იყო მათთვის ცხედარი;

ფატმან რა ნახა, ჩაგზანა იგ ორნი ვინმე მხნედ არი;
მოეგება და ესვევის, ვინ ნახოს ეგრე მსე-დარი.

(A 363, ფ. 86 v).

1321 (1136)

„რა გიამბო ქება მისი, რა სიტურფე, რა ნახობა!
ვჭოტდავ, რომე იგი მზეა, არა ჰმართებს მზესა მზობა!
ვინ გაიღდის მუქთა მისთა, ვინმცა ვით ქნა ნახახობა!
მე თუ დამწვავს, აჰა მზა ვარ, აღარ უნდა ამას მზობა!“

ა. გიანბო GHJQ'.

ბ. ვფიტავ DEFHKLQTVYZF'G'I'L'Q'R'Y'; მართებს DEFG
HJKLQTVYZD'F'G'I'L'Q'R'Y'.

გ. მისთა—X; ვინცა DFGHJVZF'L'Q'R'Y'; ვით] ვინ EHXZ
L', ვითა F; ქნას DLTVYY', ქნა I' თქვას F, ჰქნას R'; ნახა-
ხობა] ნახობა F, ნახხობა D, რა ნახობა HKOG', ნახობა F, ნა-
ხარლობა Z.

დ. დამწვავ JT, დამწვავს L'; მზა ვარ] მზეა ZF'L'Q'; აღარ] არად F, არა KOTZG'; უნდა] მართებს TZD'; ამას] მზესა TZ;
ამას მზობა] ცეცხლთა გზობა H; აღარ უნდა ამას მზობა] ცეცხლსა
მართებს ანაგზობა J.

1322 (1137)

ესე სიტყვა დაასრულა, ფატმან იკრნა ჰირსა სელნი;
ავთანდილსაც აეტირნეს, გარდმოყარსა ცრემლნი ცხელნი;
ერთმანერთი დაავიწყდა, მისთვის გაჰსდეს ვითა სელნი;
ღვარძან, შედით მოღენილძან. გააწყალნა ფიფქნი თსელნი.

ა. დასრულა BEXI', დასრულნა LY'; იკრა EFGHJKOTYZ
E'F'G'I'L'Q'R'; ჰირს X; ხელი EGHJTF'L'Q'.

ბ. ავთანდილსცა CDELYZY', ავთანდილცა IR'; აეტრნეს
D, აეტრნეს H; გარდმოყარა EGJF'L'Q', გარდმოსცვივდა F.
გარდმოღვარა H, გარდმოსცვივდეს KOZG'R'; ცრემლა EFGHJK
OTXYF'L'Q'; ცხელი EGHJTF'L'Q'; ცრემლნი ცხელნი—GZFL'Q'.

გ. ერთმანეთი G'; ერთმანერთი დაავიწყდა—FKOZG'R'; და-
ვიწყდა EX, დაავიწყდათ GHJF'L'Q', დაავიწყდეს FYZR', და-
ვიწყლდათ I'; მისთვის] ფატმან E, მისთვისა X; გახდეს BCDFGHK
OVXYD'E'F'G'L'Q'R'Y', გახდა E, დასხდეს J, დახდეს T, გახდენ
LI'; ხელი EGHJTF'L'Q'.

დ. ღვარძან] ლაწეთა KOG'; ზედათ] ზეცით E, ზედა GKOG-
 Q', ზედან HF'L', ზელით J, მათმან L*; მოდენილმან] მონადენმან
 DHJKLOVZG'R'Y'; გააწყალნა] გაწითლა E. გაათხელა F, გააწ-
 ყალა GHJTF'L'Q', გაწყალნა XI', გაათხელნა Z, გააწყლნა E';
 ფიქვი EGHJKOTVF'G'1'L'Q', ფიქნი Z; თხელი EGHJTF'L'Q'.

1322¹

ფატმან რა ნახა ავთანდილ ტირილით შემეჭიდრებული ,
 გულს ერევის იუ: „ესე არის მის მზისა მებნად რებული;
 ნეტარ, ვითმც ვიყო სამისოდ თავის თავ დამტერებული!
 ეს მას წაუდგეს, მე დავრჩე უმისოდ გამწარებული“.

(H 461, ფ. 122v).

- ა. ტირილად KOG': შემჭირდებული G', შემეჭიიდრებული AJ'
- ბ. გულსა KOG'; ეს KOG'.
- გ. ნეტამც KOG'; სამისოდ] საზუნოდ KOG'; თავს KOG'.

1322²

ჰკითხავს; „გინასავს იგი მზე, ანუ გაქვს მეცნიერობა?
 შენ ეგრე შეკვირს, გეტუობის, გწაღს მისთა მტერთა
 მტერობა“,
 ავთანდილ უთხრა: „შენ სრულქვენ ჯერ ეგე სიტყვიერობა,
 მერმე შენცა ჰქვენ ჩვენისა თქმულისა დანაჯერობა“.

(H 4499, გვ. 287).

- ა. სრულქვენ KOG'.
- დ. ქენ G'.

1323 (1135)

მოიტირეს, უმაძან უთხრა: „ნულარ გასწვევეტ, გაანრულე“.
 ფატმან იტყვის: „მივეგებე, გული მისთვის ვაერთგულე:
 გარდუკოცნე უოვლი ასო, თავი ამაღ ქოვაძულე,
 ზედა დავსვი ტანტსა ჩემსა, შევეკვეთე, გავესულე.“

* ჩაწერილია სხვა ზელით.

ა. მოიტირნეს E', ზოგიტირეს F'; გაისრულე E, გასრულე I'.
ბ. ფათზან BDY'; ეტყვის E; ვაერდგულე BDEGHJTY', ვა-
ერგულე L.

გ. მოუკოცნე F', გარდაეპკოცნე L, გარდუკოცნო L'; ყოველი
G'; აზად] ანით FGF'L'Q'R', ზისი J, მათი T, მისთვის L; მო-
ვაძულე EFZ, მოვიძულე L.

დ. ზედან DFGHKLOVZF'G'I'L'Q'R'Y'; დავსი D; ჩემსა—X;
შევეკვეთე] შ... C*, შევეგზე L, შევიკვეთე VR'; გავესრულე FGH
KOF'G'L'Q'.

1324 (1139)

„გჰკადრე: «მითსარ, ვინ ხარ, მზეო, ანუ შეილი ვისთა
ტომთა?»

იმა ზანგთა სით მოჰყვანდი შენ, ჰატრონი ცისა ხომთა?»
მან ჰასუსი არა მითსრა მე სიტყუათა ესე ზომთა,
ას ნაკეცი წუარო ვნასე ცრემლთა მისგან მონაწთომთა.

ა. ვკადრე D'E'Q', ჰკადრე F'L': მითხარ ვინ ხარ] ვინ ხარ
მითხარ FIIJTYR'; ვისთა] ვითა I; ტომთა] გვართა Z.

ბ. ამა DEFGHD'F'I'L'Q'Y'; საით L'; მოყვანდი D'G'Q';
ხომთა] ზომთა D'Q'.

გ. სიტყუანი H; ესე] ამა FIKOVG'IR'.

დ. ას ნაკეცად J; ვნახო F'L'; ცრემლთა] თვალთა FIZB';
მისგან] მისთა EFGHIJKLOTVZF'G'L'Q'R'Y'; მონაწდომთა J.

ფატმანისაგან ნესტან-დარეჯანის (ნესტან-დარეჯანისა
Y') კითხუა და მეცნიერობის (მეცნიერების R')
შეტუობის ნდომა DR'Y'

1325 (1140)

„რა მივაჭირვე კითხვითა, მეტითა საუბართა,
გულ-ამოსრჩენვით ატირდა მით რამე ხმითა წუნართა;

* ადგილი დატოვებულია ცარიელი.

ბროლ-ლალსა ღვარი ნარგისაა მოსდის გიშრისა ღარითა;
მისი მჭერეტელი დაეწვი, გაუჰსე გულითა მკედარითა,

ა. მივაჰივე X; კითხითვა D, კახეთთა X; შეტისა DGHIVZ
F'L'R'Y'.

ბ. გულ-ამოხვნენით E, გულ-ამოკვენესით FZ, გულ-ამოხნიჩვით
GHJ'IR', გულ-ამოხრჩვით I, გულ-ამოხინჩვით KOYG', გულ-ამო-
ხვნინჩვით V, გულ-მოხრჩინვით X, გულ-ამოხვენეშით F'L', გულ-
ამოხრჩინვით I', გულ-ამოხვენეჩვით Q'; რათმე EFJ'TZ, რასმე R';
რამე ხმითა ~ FZ.

გ. ლალსა] ვარდსა H; ნარგიზთა GHIKOVF'G'L'Q'; მოზდის
IR', მოდის I'; გიშრითა YI'; ღვარითა GF'L'Q'.

დ. ვაგზე EFGHJKOTVYD'F'I'L'Q'R'Y', ვაგყვე G'; მკლა-
რითა G'.

1326 (1141)

„მითხრა: (შენ ჩემთვის, დედაო, სარ უმჯობესი დედისა,
რას აქნევ ჩემსა ამბავსა, ზღაპარი არის უბედისა!
ღარიბი ვინმე, შემსწრობი ვარ უბედოსა ბედისა;
თუ რაცა მკითხო, ძალიმცა გიგმია არსთა მსედისა„.

ა. დედავო T.

ბ. ჩემთა Z; ამბავსა I, ანბავსა XG'I'Q', ამბავთა Z.

გ. შემსწორები F'L'Q'; უბედოსა] უებროსა J'I'.

დ. თუ] სხვა JKOTG', თულა R'; რამცა FHJKOZE'F'G'L'
Q', რალა I, რა R'; ძალნიმცა L, ძლიმცა X; ძალიმცა გიგმია~Z.

1327 (1142)

„ვთქვი: „უკამოდ არ წესია მოყვანა და მზისა სმობა;
მომკეანელი გამმაგდების და წაუვა ერთობ ცნობა;
სმობა უნდა კამიერად, სააჯოსა უოვლსა თსრობა.
რად არ ვიცდი ამა მზისა საუბრისა უკამობა?“

ა. ვთქვი] თქვა GZQ', ვსთქვი I'R'; არ] რა EI', არა I;
წესი L.

ბ. მამყვანელი HKOG'; წაუა DIKLTVZD'E'F'L'Y'; ერთობ] მეტად IKOG'R'.

გ. ეამიერი Z; საჯოსა EIX; ყოველს G'I'; სააჯოსა ყოვლსა] სჯობს ყოვლისა ასრე Z.

დ. ვიცი] ვიცა Q'; იმა E; უტაჟოსა L'.

1328 (1143)

„ავიყვანე იგი ჰირ-მზე ნაქები და ვერ ვთქვი უქი;
სურვილმან და მსემან მისმან, ძლივ დავმაღე მისი შუქი,
ჩამოვბურე მრავალ-კეცი სტავრა მშიმე, არ სუბუქი;
ცრემლსა სეტყვს და ვარდსა აზრობს, წამწამთაგან მოქრის
ბუქი.

ა. ავიყვანე] მოვიყვანე Y; ვპთქვი DY', თქვი MN, ვსთქვი E'F'I'L'R'.

ბ. შიგან F'; ძლივ] ვერ L; დამალა E, დავფარე I, დაჰფარა R', დავალი Y'; მისი] მზისი Y'

გ. ჩამოვბურე I, ჩამოჰბურე X; მრავალ-კეცი] საბურავი F; სტავრა] სტავრე E'; არს I'; მსუბუქი GI'.

დ. სეტყვს G', სეტყვის F'L'; და] თუ Z,—F'G'Z'; ბუქი] შუქი Q'.

ბ. გ. ~ FIKOTVZE'G'I'R'.

1329 (1144)

„მოვიყვანე შინა ჩემსა იგი ჰირ-მზე ტანით ალვით,
მოკეაზმე სახლი ერთი, შივა დავსვი მეტად მალვით;
არვის უოსარ სულიერსა, შევინასე ფარვით, კრძალვით,
ერთი ზანგი ვაჰსასურე, მე შევიღი, ვნახი სალვით.

ა. მოვიყვანე] შევინახე R', ავიყვანე Y'; შინა ჩემსა~F; შინა] სახლსა IKOVE'G'R'; პირმზე] მზეა E', მზეი R'; ტანიდ D'.

ბ. სახლე L; სახლი ერთი~I'; შიგან BCDEFGHIKLOTVY ZA'E'F'I'L'Q'R'Y'; დავსი B; მეტად F'G'I'Q'.

გ. სულერსა D, სურიელსა H, სულიელსა G'; შევინახე I'; ფარვით] ასრე I, მალვით I', დიდის R'; ფარვით კრძალვით] ასრე ფარვით F, კრძალვით მალვით Z.

დ. ვაცსახურე X; მე შევიდი] შევიდი და Z, შევდი I; ვნახე I'; ვნახი ხალვით] იღუშალვით IE'R', ვნახე ხილვით G'; ხალვით] შალვით EF'I'.

1330 (1145)

„ვით გიანბო საკვირველი მე, გლას, მისი უოფა-ქცევა,
დღე და ღამე გაუწკვეტლად ტირილი და ცრემლთა
ფრქვევა!

შევესევენი: „დადუმილი“, წამ ერთ ქონდის ჩემი თნევა.
აწ უმისოდ ვით ცოცხალ ვარ, ჰაი ჩემთვის, ვაგლას მე, ვა!

ა. გაიმბო BCDEFIKLOTVZA'D'G'L'Y'; საკვირველი] ქება, მისი FZ, საკურველი GHK'T, არა ვიცი IR'.

ბ. გაუწყვეტლად L; ტირილი] ტირი L; ფრქვევა I'.

გ. შევესევენი B, შევესევენი IOG'I'; ჰქონდის CDEFGHIKLOTY ZA'F'I'L'Y', ქონდა EE' ჰქონდა VR'.

დ. ვცოცხალ ვარ GHKLOTE'F'G'L', ვცოცხლ ვარ I, ვცოცხალ ვარ R'; ჰაი] ჰი ჰი DV, ახა IE', აჰა FGHZF'L'Q'; ჰაი რეპ. ABCKLMOTXYA'G'I'; ჩემთვის] ვაი GQ', ჩემი E',—TF'L'; ვაგლას + ვაი F'L'.

1331 (1146)

„შინა შევიდი, მას წინა ედგის ცრემლისა გუბები,
შიგან სისხლისა მორვესა ეყრდნის გიშრისა მუბები,
მელნისა ტბათათ იღვრების სავსე სათისა რუკები,
შუა მოწსა და აკიკსა ჭვირს მაგალიტი ტუბები.

ა. შინ F'L'; შევიდა X, შევედი ZI', შევედი D', შევიდის E'; მას წინა] მას თანა KOG', მის წინა F'L'Q'; ედგის] იდგის E; გუბები] გობები H.

ბ. სისხლისა] მელნისა DFGHKOVZF'G'I'L'Q'Y'; ეყრდნის] ეყარის DGHKOYZF'G'L'Q', ეყარის IVI'R', ეყუდნის T, ედგის Y';+შიგ X; გიშრის DGIKOVXYZG'I'L'Q'R'Y'; მუბები] შუ-შები G.

გ. მეღნისა] ნილოსის F; ტბითა FGHF'L'Q', ტბათა IKLO ZG'I', ტბათად R'; იღვრების] აღვსების L'; რუვები] რუბები DIV I'Y', რუები EFGHLYZA'D'E'F'L'Q', გუბები KOTG',—C*.

დ. შუა] შვა F; ძოწსა] ბროლსა T, ბოცსა L'; აკიკსა] აყიყსა BCDEFHILOVYZA'E'F'G'I'L'Q'R'Y', აყიყნასა G; სჭვიროს EFGHI KOTVF'G'L'Q', ჰსჭვიროს R'; მარგარიტი R'; ტუბები B.

1332 (1147)

„უამი ვერ ვპოვე კითხვისა ნიადგ ცრემლთა ღვრისგან,
თუძცა შეკითხსა: «ვინ ხარ და ეგრე გასრული რისგან?»
მჩქეფურად სისხლისა ნაკადი მოსდის ალვისა ხისგან,
მას სორციელი რა გასმლეს სხვა, კიდევანი ქვისგან!»

ა. ვჰპოვე BCDGHIKLMOTVXD'G'I'R'; ვჰპოვე F, ვპოვე A';
ნიადა E'; ცრემლის R'; ღრისგან D'.

ბ. თუცა H; ვინა DEIVG'I'R'Y', რადა L; ხარო FGHKOYZ
E'F'G'I'; და—DEFGHIKLOVYZE'F'G'I'L'Q'R'Y', აგრე BEFIKL
OZG'R'; გასული BDGHKLOFL'Q'R'Y', გასრულ X, გარჯილი Z.

გ. ჩქეფურად E'; ნაკადსა L; მოზდის IKOG'R', მოდის I'.

დ. ხოციელი X; რა] არ DVY', ვინ E, ვით FHKOF'G'L'Q',
რას Z, ვერ I'; გაძლებს G'; კიდევან EI.

1333 (1148)

„არად უნდის საბურავი, არცა წოლა საგებლითა,
მიწყევ იუვის რიდითა და მით ერთითა უბაჩითა,
მკლავი მისი სასთაულად მიიღვის და მიწვის მითა,
ძლივ ვაჭამი ცოტა რამე ათასითა შესვეწითა.

ა. უნდა E; საბურავი] საუბარი L.

ბ. მიწყივ] მიწვის F'L'Q'; და მით—Q'; და—L; მით] იმ E;
ერთისა GF'L'Q'; უბაჩითა GHTF'L'Q'R', უბაჩითა X.

გ. კლავი L'; სასთუნალად DD'Y', სასთუნალად GZF'L'Q';
მიღვის IXZI', მიადვის F'L'.

* ადგილი დატოვებულია ცარიელი.

დ. ვაქანე EXF'L', ვაქამეთ T; ათასისა GHIKOVE'F'G'L'Q';
შეხვეწნითა GHTXF'L'Q'.

1334 (1149)

„სხვა გიამბო საკვირველი რიღისა და ეაბაჩისა;
ვარ მნასავი ეოვლისავე უცსოსა და შვირფასისა,
მაგრა მისი არა ვიცა, ქნილი იყო რაგვარ რისა:
სილბო ჰქონდა ნაქსოვისა და სიმტკიცე ნაჭედისა.

ა. გიანბო GHD'I', გიაბო X; საკურველი GHKT; და—E';
ეაბარჩისა GHTF'L'Q'R'.

ბ. მნახვი I.

გ. მაგრამ FGHIF'L'Q'R'; ქმნილი I'; როგორ FGHIKZF'
'G'L'Q'R', რისვან L; რაგვარ რისა] რა გვარისა I.

დ. ჰქონდის KOG', ქონდა D'Q'; ნაქსოვისა] ყარყუმისა KO
TG'; ნაჭედისა] ატლასისა L.

1335 (1150)

„მან ტურთამან სახლსა ჩემსა ეგრე დაუო ხანი დიდი;
ვერ გავანდექ ქმარსა ჩემსა, შესმენისა მქონდა რიდი;
უთქვი: «თუ უთსრობ, ვიცტი, დარბაზს კამეჯავენებს ისი
ფლიდი».

ესე მეუო საგონებლად, კვლა შევიდი, კვლა გავიდი.

ა. ტურთან E'; ეგრე] ეზომ FZ, აგრე GHF'L'Q'; დაჰყო FK
TYG'I'R'.

ბ. გავენდექ I.

გ. ვსთქვი LI', ვჰთქვი Y'; უთხრობ] იტყვის H, უთსრა FG
IKLOZE'F'G'L'O'R', უთხრობს TYA'; ვიცტი] იგი I'; ვიცტი დარბაზს
გამეჯავენებს] გამამეჯავენებს (გამეჯავენებს I, გამამეჯავენებს O)
დარბაზს მივა FIKOZE'G'R'; ვიცტი დარბაზს] ქმარსა ჩემსა L;
დარბაზ DE; განამეჯავენებს CDEHLTYA'I'Y', გამამეჯავენებს F'L';
იგი GHKOVE'F'G'I'L'Q'; ფლიდი E'.

დ. მეუო] მქონდა GKOZF'G'L'Q', მქონდის H, მეყვის T,
მოყო E'; კვლა,] კვლავ DI'Y', კვლაი X, — FGHIKOTVYZE'F'G'
L'Q'R'; შევიდი] შევიდი D, შევიდი I'; კვლა₂] თუ FGHIKOTVYZ

EG'L'Q'R', კვლავ I'Y'; გავიდი გამოვიდი FGHJKOTVYZE'F'G
L'Q'R'.

1336 (1151)

„ვთქვი: «თუ არ უთხრა, რა უყო, ჩემგან რა მოეგვარების,
არცა რა ვიცი, რა უნდა, რა ვისგან მოესმარების;
ქმარი რა მიგრძნობს, მოცამკლავს, ველარას მომეფარების;
ვითა დაჰმალო ნათელი, ვინ მსესა დაედარების?»!

ა. ვთქვი| კვლა F, ვსთქვი TT'I'L'; ჩემგნით V; მოიგვარე-
ბის I.

ბ. არცა რა] არა არ FIZ; ვიცა Q'; რა] ან H; რა ვისგან~
GF'L'Q'; რა ვისგან] არვისგან E, ანუ რა IKOG'R'; ნოესმარების]
მოეგვარების E.

გ. რა] არ X; მიგრძნობს] მიგზნობს J; ველარას] ვერავინ
IKOZG'R', ველარა BCDEFGHLMXYA'D'E'I'L'Q'Y', ვერა ვერ JT,
ვერა რა V; მომეფარების] მომესმარების I, მამეზმარების KOG',
მამეფარების FGHJF'I'Q'R'.

დ. ვითა] მე რით F, ვით გლახ I, მე ვით Z; ნათელნი I.

1337 (1152)

„მე, გლახ, მარტომან რა უყო, მიმატებს ცეცხლთა დებასა!
მო და გავანდო, ნუ შევალ უსცინის შეცოდებასა;
არ გამკლავნოს, ვაფიცო, თუ მომცემს იმეღებასა,
სულსა ვერ წასწყემდს, ვერა იქს ფიცისა გაცუღებასა.

ა. მარტომან რა უყო] რა უყო მარტომან F; მარტომა
GH, მარტოსა L; რა უყო—L; ცეცხლსა GL, ცეცხლებრ Z.

ბ. მო და] მოდი HJ; გავენდო DZY', გავანდოთ I, ნივანდო
F'L'; შევალთ L; ნუ შევალ უსცინის] უსცინს ნუ შევალ Z; შეცო-
დებასა X.

გ. გამამელანოს C, გამამელავნოს DGHIKLOTYZE'G'Q'R'Y',
გამამელავნებს EFJI', გამელავნოს X, განიმელავნოს F'L'; ვაფიცებ
EJLTI'; მამცემს CDFGHIJKOTVYF'G'I'L'Q'R'Y'; იმედობასა FF'
L'Q'R'Y',

დ. წასწყემდს] დასწყავს GF'L'Q', წასწყენდს HIKOTZE'
Y', წარწყემდს G', წაწყემდს J; ვერ X.

„მივე მარტო, ქმარსა ჩემსა ველადობე, ველატიცე.
 მერმე უთხარ: „გითსრობ რასმე, მაგრა პირველ შემომფიცე,
 არვის უთსრა სულიერსა, საფიცარი მომეც მტკიცე“.
 ფიცი ფიცა საშინელი: „თავიცაო კლდესა ვიცე!“

ა. მიველ DFGHJKOPTVZG'I'Q'R'Y', პირველ F'L'; ქმარსა ჩემსა~Q'; ველატიცე J.

ბ. მერმე მე G; უთხარ D; † თუ G; მაგრამ FGHJKOTVF' G'I'L'Q'R'; შემამფიცე CGHIJKOTG'L'Q', შემოფეე X.

გ. უთხარ E'; მამეც DFGHIJKOTVF'G'I'L'Q'Y'; მტიცე D.

დ. ფიცი ფიცა~T; ფიც L'; ფიცა] მამცა I', ფიცად I, ფიცო X, იფიცა L'; საშინელი] საკვირველი L; თავიმცაო HJKOTG', თავისაო D'; კლდეთა CDFIJKLOI'TYG'I'R'Y'.

„რაცა მითსრა, სიკვდილამდის არვის უთსრა სულიერსა,
 არა ბერსა, არა ემასა, მოუვარესა, არცა მტერსა“.

მერმე უთხარ ეველაკაი უსუის, კაცსა მღმობიერსა:

„მოდო, მომევე აქა სამე, მე გიჩვენებ მხინსა ფერსა“.

ა. სიკვდილამდი GIQ', სიკვდილამდინ I'; სულიერსა] ხორციელსა E.

ბ. არა₁] არცა I; არა₂] არცა FII'; ყრმასა L; და -I; არცა] არა E.

გ. უთხრა GZ, თუთხარ X; ყვალაკაი F; უსენ GHIKOPYZ F'G'L'Q'R'; კაცსა] ყმასა I; ღმობაერსა DEFGHIJKOPVYZF'G'I'L'Q'R'Y'.

დ. მამევე DFGHKOF'G'I'L'Q'R'Y', მნახე J; სამე] სადმე DE GIJKOPVZE'F'G'I'L'Q'Y; მე] მო CG; მე გიჩვენებ] მოგაჩვენებ DIP'R'Y', მოგაჩვენებს V; გაჩვენებ HF'G'L'Q'; ფე^რაა] დარსა E, შუქსა P.

„ადგა, ამევა და წავედო, შევლენით კარნი სრისანი.
 უსენ გაჰვირდა, გაცაჰკრთა, რა შექნი ნასნა მხინსანი;

თქვა: „რა მიჩვენე, რა ვნახე, რანია, ნეტარ, რასანი?!
თუ ხორციელი, არისცა, თვალნიმცა მრისსვენ ღპრთისანი!“

ა. ადგა აზევა~N; ადგა] ავღე Q'; აზევა] წამომევა F, წამომევა IZR', მიწევა D'; და—F'IZR'; შეველენით CP, შეველევით IVR'; კარი EZ.

ბ. გაჰკვირდა] გაერთა J, გაკვირდა PD'G'Q'; გაცაკრთა BEF PTVYFG'I'L'Q'. და გაჰკვირდა J, გაჰცაკრთა D'; შუქი I'R'; ნახა DFGHJKOIVZF'G'I'L'Q'R', ენახე I; შუქნი ნახნა~ZR'.

გ. რანია ნეტარ] ნეტარ არიან I'; რანია] ფერნია P; რა არის F'L'Q'.

დ. თუ ხორციელი არისცა] თქვა თუ ეს ხორციელია E; თუ—Q'; ხორციელნი D, ხორციალი N; არისმცა FGIJKNOTZF'G'I'L'Q'R'Y', არიმცა H; თვალნიმცა GH, თვალნიცა VL'Q'R'. თვალნიცა F', თვალნი I'; მრისხავს BLN, რისხეონ D, რისხევენ FGPV Z'I'Y', რისხავს H, მრისხეან T, მრისხენ D', რისხევენ I'; მლთისანი N, ღთისანი I', ღვთისანი Q'.

1341 (1156)

„გოქვი, თუ: «არცა რა მე ვიცი ამისი ხორციელობა,
რაცა არ გითხარ, მის მეტი მაქვ არცა შეცნეირობა;»
მე და შენ ვჰკითხოთ, ვინ არის, ვისგან სჭირს ისი
სელობა,

ნუთუ რა გითხრას, ვეაჯნეთ, ენას დიდი ღმობიერობა».

ა. ესთქვი F'I'L'; რა] რი X; ხორციელობა] კაცრიანობა N, ხორციელობა Z.

ბ. რაცა არ] რაც არა HI'; გიოხარ] გიოხრა I, მიოხრა N; მაქვ არცა] არა მაქვს EFIJKOPTVYG'R'; მაქვს GHLNZE'F'I'L'Q'; არცა] არა DGHNZF'I'Q'Y'; შეცნეირობა N, შეცნეირობა DX, შეცნეირობა L'Q'.

გ. წენ] შე B; ვკითხოთ PZD'E'F'L'Q'; ვინ არის] გვიამბობს E; ვან X; ჰირს X; ისი] ესე H, იგი J.T, ასი L'.

დ. ნუთუ რა] ეგებას E; გითხრას B; ვეაჯნეთ] მართალი E, ვეაჯნეთ DGKNPVF'G'I'L'Q'R'Y', ვეაჯნეთ H, ვეაჯნეთ J; ღმობიერობა] მეცნიერობა E, ღმობიერობა N, ღმობიერობა T, ღმობიერობა X, ღმობიერობა I'.

1342 (1157)

„მიველით, გვეუნდა ოროჯე კრძალვა მისისა კრძალვისა;
ვჰკადრე, თუ: «მსეო, სასმალი გვედების შენგან აღისა,

გვითხარ, რა არის წამალი მთვარისა ძუქ-ხაპკროთალისა?
რას შეუქნისარ ზაფრანად შენ, ფერად მსგავსი ლალისა?»

ა. მივედით| შევედით FKOZG'; გქონდა L; კრძალვა| შიში-
IR', ნახვა P, რიდი VZ; კძალისა C, კრძალისა EL, ძალისა JT'

ბ. ვქადრეთ DEFHIJKLOP'TVZE'F'I'R'Y', ვკადრეთ GNG.
L'Q'; სახვმილი ABCM, სახემილი X; გვედების შენგან~E; აალი-
სა P.

გ. გვითხრა IZ; რა არის| თუ რაა FR', თუ რა I, რაა Z;
წამალია I; მთვარისა| თვალისა F'L'; ნამკვროთალისა L'.

დ. შაუქნიხარ F'L'Q'; ფერად მსგავსი~E; მგზავსი FJKNO
VYZR', მზავსი DH'Q'Y', მსგავსა X.

1341 (1158)

„რაცა ვჰკითხეთ, არა ვიცი, ესმა, ანუ არ იხმენდა:
ვარდი ერთგან შეეწება, მარგალიტისა არ აჩენდა;
გველნი მოშლით მოეკეტნეს, ბადი შეღმა შერეშენდა,
მზე ვეშაჰსა დაებნელა, ზედა რადმცა გაგვითუნდა!

ა. ვჰკითხე IL, ვკითხეთ DE'F'L'Q'; ვიცით DPVF'I'L'Y'; არ|
რა G; ესმოდა EN.

ბ. ვარდნი HJT; ერდგან BDZY', ერთად GJNTF'L'Q'; შეე-
წებნა BIKOG', შეეწება E, შეწება II', შეეწებნეს JT, შეწები X;
მარგალიტთა JT, მარგარიტთა P': მარგალიტისა არ აჩენდა| მარ-
გალიტებრ იგი ჰფენდა Q'; აჩენდა| იჩენდა GPZF'L', აღებდა N'.

გ. გველნი| გული E; მოეკეტნეს| შეეკეტნეს P; შერაზენდა
DFGHIJKLOP'Y'G'I'R'Y', შენ რა შენდა F'L'.

დ. დაებნელა| დაემალა GPF'L'Q', დაფარა E; ზედან DGH
VZF'I'L'Q'Y'; რამცა DEGHKOVZF'G'I'L'Q'Y, რაცა N; ზედა
რადმცა| რამცა ვითლა I, რამცაღა ვით R', ზედ რადამცა X; ზედა
რადმცა~KOG'; გაგვითუნდა N, გაგვითუნდა P.

გ. — Q'.

1344 (1159)

„ვერა დავჰყარეთ ჰასუსი ჩვენ საუბრითა ჩვენითა:
ვეფხი-აუგასა ჰირ-ქუშად ზის, წერომა ვერ უბრძენითა.

კვლაცა ვაწეინეთ, ატირდა მჩქეფრად ცრემლისა დენითა,
„არა ვიცო, მიმიშვი!„ ეს ოდენ გვითხრა ენითა.

ა. ვერ G, ვერცა N; დავყარეთ MXD'E'F'G'Q'Y', დავყრეთ L'; საუბითა L'.

ბ. ვეფხი] ფეფხი F', ვეფხვი I'; ავაზად D', ავაზათ I', ავაზი L'; ქუშათ FV, შუქად IF'L', ქვემად G'; უგრძენითა] უგზენითა J.

გ. კვლავცა GHJKNOTF'G'L'Q'R', კლაცა I, კვლავცა Z, კვლავცა I'; ვაწეინეთ, ატირდა] ატირდა გული მდულრად P; მჩქეფრად] მწარეთ F, მწარად I, მწარედ KNOZG', მჩქეფრად L; ცრემლისა] სისხლისა V.

დ. არა ვიცო] არც არა ვიცი P; ვიცოლი N; მიმიშვი] მამე-შვით D, მიმიშვით EFGHIJKNTVZF'G'L'Q'R'Y', მომეშვით F, მომეშვი P; ეს—X; მითხრა EL.

1345 (1160)

„დავსედიტ და მას თანავე ვიტირეთ და ცრემლი ვლამეთ,
რაცა გვეთქვა, შევინანეთ, სხვამცა რაღა შევიწამეთ!

ძლივ ვიაჯეთ დადუმება, დავადუმეთ, დავაამეთ,

ჩვენ მივართვით ხილი რამე, მაგრა ვერა ვერ ვაჭამეთ.

ა. + ჩვენ N; მას თანავე] მას წინაჲე E, მას თანვე F', მის-თანვე Y'; ცრემლი] ცრემლნი R'.

ბ. რაც Q'; შევინანეთ] შევინახეთ L'; სხვაცა EP; სხვამცა რაღა] მეტი რამცა JT, სხვა რამცალა KOG'; ნევაწანეთ LR'.

გ. ვიაჯით EF; დადუმება Z; დავადუმეთ] შევებვეწეთ JKO TG'; დავადუმეთ, დავაამეთ—E; დავაამეთ] და ვაამნეთ B, დავადუმეთ EI, დავაამეთ TZ.

დ. რამე] ამო KT; მაგრამ FGHIJNTF'L'Q'R'; ვერ ვაჭამეთ] შევაჭამეთ I'.

1346 (1161)

„უსენ იტყვის: «ბევრ-ათასნი ჭირნი აშან ამისოცნეს:

ესე დაწენი მხისად სმანან, კაცთაგანმცა ვით იკოცნეს!

უმართლეა, ვერ-მჭკერეტელმან თუ ჰატიენი იასოცნეს.

მე თუ შეილნი მირჩევიან, ღმერთმან იგი დამისოცნეს!»

ა. უსენი X; უსეინ Z; ათასი FZR'; იმან P; ამახოცნეს F'.

ბ. ლეწნი I'; ხმანან] კმარან EFGHIJKNOTYF'G'L'Q', ხამან PZ, ყვავან A', კმანან I'Y', ხეჰან E', ხმარან R'; კატაგანცა EIJPD', კატამთაცა N, კატაგანმცა XY', კატანამც I'; იკოცნეს] იხოცნეს N, იკოცნეს L.

გ. უმართლე ხარ E, უმართლია I'R'; ვერა მჭერეტმან FHJ NT, ვერ-მჭერეტელმან X; აატიჯნი F, პატიენი N, პატიჯი T; იახოცნეს N, ისაოცნეს P, ისოცეს X, იესოცნეს I'.

დ. შვილი NE'; მირჩენია FIKNOTZG'I'R', მირჩენოდეს G HF'L'Q'; ღმერთმან იგი~I'; იგი] ყველა GHJTF'L'Q', ისი E, სრულად KLOG', მასვე Y; დაუხოცნეს GHTY, დამიხოცეს X, დამეხოცნეს I'.

1347 (1163)

„მას უჭვრიტეთ დიდი ხანი, წამოვედით სულთქმით, ახით. მუერა გვიჩნდა სიხარულად, გაურა დიდად ვივაგლახით. ვაჭრობისა საქმისაგან მოვიცალათ, იგი ვნახათ, გული ჩვენი გაუმკებლად დაეტყვევენს მისით მახით.

ა. უჭვრიტნეთ J, უჭვრეტდით T; სულთქმით] დიდის GF' L'Q', სულთქმა DHKLOVZI'R'Y', სულთქევით X; ახით] ახოთ D'.

ბ. შეჰყრა G'; გვიჩნდა] გვიჩნდის CFILPYZA'R', გვექონდის N; სიხარულათ I'; დიდათ ZF'I'L'.

გ. ვაჭრობასა X; მოვიცლიდით N.

დ. გულნი IJKOPTYZA'G'R'; ჩვენნი IJKOPTYZA'G'R'; გაუმყებლად N; დაეტყვევენს EFKO, დაეტყვევნა H, დაეტყვევნის N, დაეტყოვნეს T, დაეტყვევის VI', დაეტყვევნის R'; მისის FGH F'L'Q', მისთა KOG', მისი I'; მახით] ნახი...N.

1347¹

„მას გვერდით ცხენი უბია ცი...ნი,

კაცი ლამქართა უმაღლე, ტახტი უღეს მატროსანი.

(A 263, ფ. 89 v).

უსენისაკან გამელაქნება
ნესტან-დარეჯანისა მეფესთანა*

+ აქა JKOG'; უსენისაგან AM, უსენისგან CP; გამელაქნები X, გამელაქნება E'; გამელაქნება ნესტან დარეჯანისა~JPVA'F'L'; დარეჯანისი BCJMX, დარეჯანისი PVA'E'F'L'; მეფეს წინაშე DGH IKOG'I, მეფის წინაშე JVF'L'Q'Y',—BCLMNPXYA'D'E'; უსენისაგან მეფესთანა] უსენისაგან მეფის ძღვნის ზილება და ნესტან-დარეჯანის პოენის გამელაქნება და წაყვანა E, მეფის წინაშე ნესტან-დარეჯანის გამელაქნება ცქაფისა და უწრფელის ვაჭრის უსენისაგან R'.

1348 (1163)

„რა გარდასლა ხანი რამე, გამოვიდეს ღამე-ღღენი,
უსენ მითსრა: «არ მინასავს მოღანდიდგან მეფე ჩქენი.
მივაზირებ, წავალ, ვნასავ, უღარბაზო, უძღვნა ძღვენი».
მოვასსენე: «ღია, ღმერთო, ბრძნებაა ეგე თქვენი!»

ა. გამოჰხდა F, გარდაჰხდა GIN; რამე] მცირე H, დიდი F' L'; გამოვიდა EFGHKLNOF'G'L'Q'; ხანი რამე გამოვიდეს] გამოვიდა ხანი რამე JT; ღამე-ღღენი] ხანი-ღღენი N.

ბ. გინასავს N, მინავს Y'; ძოღანდიდგან COY, ძოღანდიდგან DEGZI'L'R'Y', ძოღანიდგან HIJKLN, ძოღან დღითგან PG', ძოღანიდგან TA', ძოღანდღითგან VF'Q'.

გ. მივეზირებ GHJF'L'Q', უვაზირებ L, ვივაზირებ G'; ვნახო LI, ვნახამ A'; უზღვნა A', უძღვნო D'.

დ მოვასსენეთ E'; დიად I'; ღმერთო] ღანთო X. ღთთა Q'; ბრძანება EX, ბძანებაა JV, ბრძებაა L; ეგე] ღია L',

1319 (1164)

„უსენ ტაბაქსა დაწყო მარგალიტი და თვალები;
დავეედრე: «ღარბასს დაგსვლების დარბაზის ერი
მთვრალეები;

* J-ში ეს სათაური 1352-ე სტროფის შედეგაა.

ამა ქალისა ამბავსა, მომკლავ, თუ არ ეერძალები».

კვლა შემომფიცა: «არ ვიტყვი, თავსაცა მეცეს სრმალები».

ა. უსეინ Z; ტაბაკსა დააწყო~IJKNOTZG'R'; დაწყო EXI', დაიწყო G; მარგარიტინი R'; თვალეზი] ლალები EFJ'TZ.

ბ. დავვედრე ABCFGHJKLOP'TA', დავვედრე DEINVYZE' F'I'L'Q'Y', დავვედრო X, დავვედრე D'G'; დარბას DEPY'; დავგვდების IG', დავგვდების J, დავგვდება L, დავგვდები L'; ერნი EVR'; დარბაზის ერი] დარბაისელი FPZI', დარბაისელნი GHJK NOTG'Q', დარბაისულნი F'L'; მთვრალეზი] მრავლები I'.

გ. ამა] იმა EL, ამას A'; ქალისა] ქალაქისა L'; ამბავსა] საქმესა INZR', ანბავსა A'Q'; მომკალ BEYA', მამკალ DFHIJKNOT VZG'I'R'Y', მამკლავ GF'L'Q'; ამა ქალისა ამბავსა მომკლავ] მამკალ თუ ამა ქალისა საქმესა P.

დ. კვლავ DGHJKMOTVXZD'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; შემომფიცა D, შემამფიცა GHJ'TF'L'Q'R', შემფიცა I'; ვეტყვი L'; მეცეს] მიესცე N; ხმალები DEFGHIJKNOVYF'G'I'L'Q'R'Y', რხმალები E'.

1350 (1165)

„უსენ მოვიდა, სელმწიფე დასვდა ნადიმად მჯდომელი, —
უსენ არიფი მეფისა, მეფეა მისი მდომელი, —

წინა მისვა, შეიძღვნა, ძუენი მიართვა რომელი.

აწ ნასო მთვრალი ვაჭარი, ცქაფი, უწრფელი, რომელი.

ა. უსენ მოვიდა~FINZ; უსენ] იგი JT, უსენს F, უსეინ XZ; მივიდა GHIJKLNOTXYZA'D'E'F'G'L'R'Y'; მჯდომელი A'.

ბ. უსეინ XZ; შევეცა GHIJKNOTF'G'L'Q', და მეცე R'Y'; მის L'; მნდომელი CL.

გ. ზისვა] ნივიდა DGHVFL'Q'Y', დაისვა F, მისვა LE'I', ზაისვა X; შეიძღვნა] მიირთვა L, შეიძღვნა X; ძღვენი მიართვა~E.

დ. ნახე EPY'Z'F'L'Q', ნახეთ FHIJKO'TR', ვნახოთ L, ნახოთ N; მთვრალი] ცქაფი INR', მცქაფი KOG'; ცქაფი] მთვრალი IKNOG'R', თვრალი I', სიტყვ...T; უწრფელი] უწვრთნელი G, უწვრთნელი H, უწრფელო KNOG'R', უწვრთელი LPZF'I'L', უწვრფელი V, უწვრთნელი Q', უწფელი Y'; რომელი] კრომელი C, მწომელი EIKOG', წომელი FZ, მწრთომელი N, მცთომელი PR', მსწრო-

ბელი V, მწომელი YA'; ცქაფი, უწრფელი, რომელი სიტყვა სიტყვისა მსწრომელი J.

ბ. გ.—IKLNOG'.

1351 (1166)

„რა მეფემან უსენს წინა სვა მრავალი დოსტაქანი.

კვლა შესვეს და კვლა აუვსეს სსვა ფარჩი და სსვა ჭიქანი. დაავიწყდეს იგი ფიცი, რა მუსაფი, რა შაქანი!

მართლად თქმულა: «არა ჰმართებს ევაუსა ვარდი, ვირსა რქანი».

ა. მეფემან უსენს] უსენმა (უსენზან Q') მეფის F'L'Q'; უსენის X; მრავლი D.

ბ. კვლა შესვეს და კვლა აუვსეს] აუვსეს (აუვსენეს Z) და კვლა (კვლავ Z) დალია (დალიენა Z) TZ; კვლა₁] კვლავ DGHJ'T VF'I'L'Q'R'Y'; შესვა E, შესენეს T; კვლა₂] კვლავ DGJTVF'I'L'Q'R'Y', მას II, სსვა KOG'; აივსეს DJNPVY', აუვსნა E, აავსეს L, აივსენეს T; სსვა₁] კვლა N; ფარჩი] თასი P, ფარჩნი DEGJNTVZ F'R'Y', ფარჩანი L', ფარჩინი Q'; და—F'L'; სსვა₂] კვლა N.

გ. დაავიწყდა DFGHKOVZF'G'Q'R'Y', დავიწყდა EI, დაავიწყეს LN, დვიწყდეს X, დავიწყდეს E', დაავიწყდეს I'; ისი I'; ფიცი DJKNOP'TZA'G'Y'; მუსაფნი DJPZA'Y'.

დ. მართლა DGHKNOTZA'F'G'I'L'Q'Y', თქმული X; ჰმართებს] ასხიან E, მართებს DFGHIJKLNOPTVYZD'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; ევაუს EF'Y'; ვარდი] წამწამი EF; ვარსა] ვრსა. D,—X.

1352 (1167)

„უთსრა დიდმან ხელმწიფემან უკუოსა უსენ მთვრულსა:

„დია მიკვირს, სამღუნოდ ჩვენად სით მოიღებ ამა თვალსა, მარგალიტსა დიდროანსა, უმსგავსოსა ჰნოვებ ლალსა?

ვერ გარღვიხდი, თავიან ჩემიან, ძღვენთა შენთა ნათალსა».

ა. დიდმა N; ხელმწიფემა N; უკუოსა A, უკუუვოსა BMT, უკუოსა D, უკოსა XZQ', უკოსა და Y, უკუოსა L'; უსენს DE FIP'TVI'Y'; მთვრალსა C, მთვრალსა DFGHIJKLNOPTYZA'D'E'F'G'L'Q'R'Y'.

ბ. დიად I'; საძღნოდ BDEGHINYA'F'I'Q', საძღენოთ V; საძღენოდ ჩვენად სით მოიღებ] სით მოიღებ ჩემთვის საძღენოდ F; ჩვენად] ჩემად GF'L'Q'R', ჩემდა IA', ჩვენდა PZE', ჩვენიდ X; სით] სათ L, მით I'.

გ. ზარგარიტსა G'R'; დიდროვანსა DILVYZR'Y', დიდრუანსა GHKO; უმსგავსოსა] უსახოსა EFKNOYA'F'G'L'Q'R', უმგზასოსა DY'. უმგზავსოსა GHJI', უზომოსა P, უმზავსოსა E'; ჰპოვებ BC DEFGHIKLMNOPTVXYG'I'Y', პოვებ A'D', პოვებ E'F'L'Q'; ლალსა] თვალსა L.

დ. ვერ გარღვიხდი თავმან ჩემმან~R'; გარღახიდი X; ჩემან DFINVA'E'Y'; ძღვენსა GHKOF'G'L'Q'; შენსა GF'L'Q'R'; ნათალსა E.

1353 (1168)

„თაუვანის-სცა უსენ, ჰკადრა: «ჰე, მაღალო სელმწიფეო.
ზეცით მუქთა მომფენელო, მარჩენელო არსთა, მსეო!
რაცა სსვა მაქეს, ვისი არის ოქრო, თუნდა საქურულეო?
დედის მუცლით რა გამომევა? მბოძებია თქვენგან მეო.

ა. თაუვანი სცა DFGHIJKMNOPTVXYZD'E'F'G'I'L'R'Y'; უსენ Z; კადრა E'G'Q'.

გ. ზესით I'; მამჯენელო DFGHJKNOVE'F'G'I'Q'R'Y'; არსთა] ასთა P.

გ. რაცა] რაც რა I, რაც რამ KOG'; თუნდა] გინდა DGHNVL'Y', ანუ FJT, გინა F'Q'.

დ. დედის მუცლით რა გამომევა~FJNT; რა] არ CiJLT; გამევა DGHIJNTVXZF'I'L'Q'R'Y'; თქვენგნით FGHNTVZF'L'Q'.

1354 (1169)

«ამას [გ]კადრებ, თავმან თქვენმან, არა გმართებს მაღლი
ძღენისა;
სსვა რამე მითქს სასძლო თქვენი, შესართავი თქვენის ძისა;
მას უცილოდ დამიმადლებთ, ოდის ნახოთ მსგავსი მზისა,
მაშინ მეტად გაამრავლოთ თქვენ ბრძანება ნეტარძისა».

ა. ამას გკადრებ თავნან თქვენმან] თავმან თქვენმან ამას გკადრებ R'; კადრებ ABGHJMPXYD'E', გკადრებთ D; გკმარებს X.

ბ. სხეაც J; ზითქს] მყავს DFIKOPVZF'G'L'Q'R'Y', მაქვს N; სასძლო] საძნო B. სასძლოდ FER', სასძლოთ GHF'L'Q', სარძლო J, საძლენო L, საძლნოთ N, საძლენოთ Z; თქვენთვის FGHK OF'G'L'Q', თქვენდა IZE', თქვენად NR'; შესართავად ZE'; თქვენი NE'.

გ. უცილო D'; დამიზადლებ BFII', დამიზადლებთ P, დამიზადლებ Z; ოდეს DEFGHIKLOPVZD'F'G'L'Q'R'Y', როდეს JT, ოდენ NI; ნახო FZ; მსგავსი] შუქი E, მსგავსი DIE'I'Y', მგზავსი FGJK NOYR', შუქნი Z, მსგზავს Q'.

დ. მეტად] ოდენ L, მეტათ NF'Q'; გაამრავლოთ] გამრავლოთ EIX, დამიზადლებთ T, გაამრავლო Z, გამამართლოთ F'L'Q', გამამრავლო I'; ბრძანება] ბარბითი P, ზძანება DVE'Y', ბარბარა Z; ნეტრძისა D, ნეტარძისა PZ, ნეტარძისა F'.

1355 (1170)

„რას ვაგრძელებდე! გატეხა ფიცი, სიმტკიცე სჯულისა,
უამბო ჰოვნა ქალისა, მჭვრეტთაგან მზედ სასულისა,
მეფესა მეტად იამა, მიეცა ღზინი გულისა,
უბრძანა დარბაზს მოყვანა, სრულ-ქმნა უსენის თქმულისა.

ა. რას] რაღას R'; ვაგრძელებდი I', ვაგრძელებ R'; რჯულისა EFGHIJNOYZF'G'L'Q'R', რსჯულისა X.

ბ. უამბა E, უანბო GHNPZQ'; მჭვრეტელთა IR', მჭვრეტელთაგან X, მჭვრეტელთაგან I'; სახულისა] დასახულისა N, სახელისა F'L'.

გ. მეფეს L; მეტად] დია J; იამა] იმა C; იამა მიეცა~P; ღზინი] ძალი JNT; ღზინი გულისა] გული ღზენისა F'L'.

დ. ებრძანა E, უბრძანა V; დარბაზ DEFPPY'; მიყვანა FIR'; სრულ ქნა DEFHJKNOPYI'Y', სრულყო GF'L'Q', სრულ თქმნა E', სრულ ჰქნა G'; უსენის AZ, უსენ N; თქმულისა] გულისა P.

ბ. გ.~E.

1356 (1171)

„მე აქა ჩემსა ამოდ ვჯე, მუნამდის არ მიკვნესია.
შემოდგა კარსა მუფისა მონათა უხუცესია,

თანა ჰევა მონა სამოცი, ვით ხელმწიფეთა წესია,
მოვიდეს; მეტად გაუჰკვირდი, კჳთქვი: «რამე საქმე ზესია».

ა. აქ G; ჩემა F'L'; ჩემსა ამოდ ~ Q'; ვჯექ DJPVF'L'Q'Y',
ვიჯექ G, ვჯეგ Z; მუნამდი JNZ, მუნამდინ I'.

ბ. კართა ILR'.

გ. ყვა E'G'Q', ჰყვანდა I'; სამოცი] ორმოცი E; ვითა H;
ხელმწიფეთა DY', ხელმწიფისა G, ხელმწიფეთ H.

დ. მოვიდა E, მოვიდნენ H, მოვიდნეს J; მეტად] დია DGH
VF'L'Q'Y'; გაჰკვირდი ND'E'F'G'L'Q'; მეტად გაუჰკვირდი] გა-
ჰკრთი შეეშინდი I'; ვთქვი DEFGHIJKNOTVYZE'F'G'L'Q'Y', ვი-
თქვი L, ვსთქვი P'I'R'; საქმე] ესე N; რამე] ესე KOG',—L; რამე
საქმე~P'Z'F'L'Q'; რამე საქმე ზესია] საქმე რამე ზესია G.

1357 (1172)

„მისალამეს, «ფატმან, — მითხრეს, — ბრძანებაა ღმრთისა
სწორთა:

დღეს რომელი უსენ შესძღვნა ქალი, მსგავსი მსეთა ორთა,
აწ მოგვეგვარე, წავიყვანოთ, ვლა არ გვინდა გზათა
მორთა».

ესე მესმა, დამტყდეს ცანი, რისსვა ღმრთისა ეცა გორთა.

ა. მისალამნეს I; ფატმან + ხათუნ X; ფათმან BDY';
ფატმან მითხრეს ~ J'T; მითხრა F'L'; ბრძანება EII', ბრძანება
არს P, ბძანებაა VE', ბრძანებათ X; ღმრთისა] მზისა DEGV'D'
F'I'L'Q'Y', ცათა IKOG'R', მლთისა N, ლთის X, ლეთისა E';
სწორთა] წორითა X.

ბ. უსენ Z, უსე D'; შესძღვნა] უძღვნა F, შეძღვნა II';
მგზავსი EFHIJKNOYZR', მზავსი I'.

გ. მანგვარე DGHKNOVF'G'L'Q'R', მომგვარე EFPXYY',
მოგვეგვარეთ L, მოგვარე T, მანგვარეთ I; წავიყვანო DPVR'Y';
ვლა] გზა GHF'L'Q'R'; გვინდა] მინდა R',—L; გზათა] მეტად G
F'L'Q', სავლად R'; არ გვინდა გზათა] არა გვიც დია H.

დ. ესე] ეს რა FIKOG'; მესმა+თავს IKOG'R',+და PY';
დამატყდესა E, დამტყდა HJ, დამატყდეს IKOG'I'Y', დამატყდა
R'; ცანი] ცანა X, ცა R'; რისხვით DEIKOPVZG'Y', რისხვითა
R'; ღმრთის B, მლთისა N, ლეთისა E',—DEIKOPVZG'I'R'Y';
ეცა] მეცა FHNY,—F'L'; გორართა D, გორავგორთა VZ.

„მე გაკვირვებით კვლა ვპკითსე: «რა ქალი გინდა,
რომელი?»

მათ მითხრეს: «უსენ შიმოსმღვნა ჰირი ელვათა
შკროთმელი».

არას მარგებდა, დავასკვენ დღე ჩემი სულთა მსდომელი,
ავთროთოლდი, ავდეგ ველარა, ვერცა ქვე ვიყავ მჯდომელი.

ა. გაკვირვებით XR'; კვლა] მათ L, კვლავ DGHJNTZE'F'L'
Q'Y'; ვკითხე ND'E'F'G'L'Q'; გინდათ JT.

ბ. მათ] მან EKOG'R', კვლა L; მითხრა EKOG'R'; უსენ Z;
შესწღვნაო FJKNOTYG', შემოდღვნა I'; ელვითა P; კროთმე-
ლი ZI'.

გ. დავსკვნა DEFIKOPVZG'I'R'Y'; მხლდომელი I'.

დ. ავთროთოლდი, ავდეგ ველარა] ავდეგ ავთროთოლდი ვერცაღა
F; ავსთროთოლდი J; ავდექ PZE'F'; ველარა] ფეხზედა R', ვერცა-
ღა I, ვერლარა G'; ვერცა ქვე ვიყავ] ქვე ვიყავ ვერცა F.

„შევე, ვნასე იგი ტურთა მტირალად და ცრემლ-
დასსმულად,

ვჰკადრე: «მსეო, ბეფჰან მავმან ვით მიმესთლა, სეღავ
რულად!

ცა მობრუნდა რინსკით ჩემოვის, იავარ-მეო, ამფსვრა
სრულად,

შემასმინეს, მეფე გიოსოვს, ვარ ამისთვის გულ-მოკლულად».

ა. შეველ DFGHIJKLNOPTVXZF'G'I'L'Q'R'Y'; + ვჰკადრე
JT; იგი—JT; ტურთა] მთვარე KOG'; მტირალი GHIJKOTF'G'
L'Q'R'; დასსმულად] დასხულად T.

ბ. ვჰკადრე: მსეო] ავტირლი თუ J, ავსტირლი თუ T; ვჰკადრე]
მოვკვდე F'L'Q', ვკადრე E'; მავმან] შენმან GHF'L'Q', მავმა X;
მიმხუთლა G'; ხედვა I'; სრულად DEFGHIKLNOPVZE'F'G'L'Q'
R'Y'.

გ. ჩემკენ DHKNOZG'R'Y', ჩემკე EFY, ჩვენკენ GF'L'Q', ჩემკერძ I, ჩვენვე P, ჩვენკერძ V; ამფეზერა C, ამფხრა D; სრულად] აჟლად HKOG'.

დ. შვასმინეს E'; გითხოვეს] გიხმობს HJKOTG'R'; ვარ ამის-თვის~L: ვარ] ვაი I'.

1360 (1175)

„მან მითხრა: «დაო, ნუ გიკვირს, ეგე რაზომცა მნელია! ბედი უბედო ჩემზედა მიწევე ავისა მქნელია.

კარგი რამ მჭირდეს, გიკვირდეს, ავი [რა] საკვირველია! სსვა-და-სსვა ჭირი ჩემზედა არ ახალია, მველია»

ა. დავო T; ნუ] რას FI, რად KOG'; რაზოცა L.

ბ. ბედი უბედო~T; ჩემზედან H.

გ. რამე X, რა YI'; გჭირდეს NF'L'Q'; რა] რამე X; საკურ-ველია GHKN.

დ. ჩემზედან I, ჩვენზედა V; ახლია I; არ ახალია] არი ახა-ლი I'; ძველია] ძნელია A'.

გ. დ.~IKOPVZG'.

1361 (1176)

„თვალთათ ვითა მარგალიტი გარდმოყარა ცრემლი ხშირი, ადგა ასრე გულ-უშიძრად, ვეფხი იყო, ანუ გმირი, ლხინი ლხინად არად უჩნდა, მართ აგრევე ჭირად ჭირი. მთხოვა, გარე აჯალითა მოიბურა ტანი, ჰირი.

ა. თვალთა EFGHIKLNOPVE'F'G'I'L'Q'R'Y'; მარგალიტი R'; ცრემლი R'; გარდმოყარა BFP, გარდმოყარა I.

ბ. ასრე] ესრე T, აგრე E'; ვეფი I, ვეფხვი I'; ვეფხვი იყო] ვეფხვიო GQ', ვეფხვიო F'L'; ანუ] თუნდა E, განა I'; გმირი] შირი J.

გ. არად] არას F, აღარ GF'Q', უჩნდის FJPT; ეგრევე JT, აგრევე X.

დ. მთხოვა] მითხრა E, მთხოა A'; გარე] აგრე DHNPZI'; აჯილითა DEFHGIOTYEF'G'L'Q'R'Y', იჯილითა J, აჯილითა K, აჯალითა PZ; მოიბურა H, მოიბრუნა X; ტანი] თვისი E, ტნი X, თავი E'.

„შევე საჭურჭლეს, რომელსა ფასი არ დაედებოდა,
 თვალ-მარგალიტი ავიღე, რაც ოდენ ამელებოდა,
 თვითო და თვითო თვითოსა ქალაქსა ეფასებოდა,
 მიველ, მას წელთა შევარტეი, შავ-გული მისთვის
 კვებობდა.

ა. შეველ DFHIJKLNOPTVZF'G'I'L'R', მიველ GQ'; საჭურჭლე
 PZ; რომელსა] რომელის X; დაედებოდა] დაებოდა L, დაიდებო-
 და A'.

ბ. მარგარიტი R'; ამელებოდა] ამლებოდა D, ემელებოდა P.

გ. თვითო₂—X; თვითოსა ქალაქსა—P; ქალაქსა] სოფელსა
 E, ქალაქად H.

დ. მიველ მას—L; მიველ] მივე CDENVYA'I'Y', + და IZ; მას]
 და FGHKG'Q'R'; წელთ Z; შევარტეი] შევაბი E, შევარტევი I,
 შევარტეი I'; მისთვის] ვისთვის D:GHIJKNOPTVYZA'F'G'I'L'Q'
 R'Y'.

ბ. გ.—A'.

„ვარქვი: „ჩემო, განლა სადმე გესმარების ესეგვარიი.
 მათ მონათა ხელთა მივეც პირი, მზისა დასადარი.
 ცნა მეფემან, მოეგება, ჰკრეს ტაბლასა, გაჰსდა ზარი,
 იგი მივა თავ-მოდრეკით, წენარი არის მოუბარი.

ა. ვარქვი] უთხარ F; განალ BCEFKOTYG'I'R', განა N, გა-
 ლან V; სადმე] რასმე I, სამე J; ესგუჰარი F; ესგვარი H.

ბ. მას GHIKOF'G'L'Q'; მონათა GHIF'Q'; მივეც+იგი CDE
 FGHJKLNOPTVYZA'F'G'I'L'Q'R'Y'; პირი] ტურდა FGHIF'L'Q'
 R', პირმზე JKOG', ქალი Y; მზისა—J; დასადარი] დარი CDEFG
 HIJKLNOPTVYZA'F'G'I'L'Q'R'Y'.

გ. სცნა GHJNTF'I'L'Q'R'; მიეგება IR'; ჰკრეს] სცეს INYA'
 R', ჰკრა EGKLOZF'L', კრეს D'E', კრა G'Q'; დაბლასა I, ტაბ-
 ლაკთა NYA'; გაჰსდა] ბუქსა P, გახდა EIJKLNOTXYZA'D'E'F'
 G'I'L'Q'R'.

დ. არას CDFIKOTVYA'I'R'Y'; მოუბნარი LYA'.

„ზედა მოატყდა მკვრეტელი, გაჰსდა ზათქი და ზარები,
ვერ იჭირვიდეს სრანგნი, მუნ იყო არ-სიწუნარები;
იგი რა ნახა მეფეჲმან, საროსა მსგავსი ნარები,
გაჰკროთომით უთსრა: «ჰე, მზეო, აქა ვით მოიგვარები?»

ა. ზედან GHKOTG'I'Q'R', ზედ F'L'; მოატყდეს FIZR', მო-
ატყდენ GPF'L'Q', მოატყლდა I'; მკვრეტელნი DFGHIJKOPTZE
F'G'I'L'Q'R', მტელნი V, მკრეტელი X; გახდა EJKLNOPTYA
D'E'F'G'I'L'Q'R'; ზათქი] რადი N.

ბ. იჭირვიდენ E, იჭირვედეს FLI'R', იჭირვედენ GHIVF'L'
Q', იჭერდენ J, იჭირვებდეს Z; სარაგნი DJZI'Y', სარანგნი EFG
HIKLNOPVXYE'F'G'L'Q'R', სრააგნი A'; არ—L.

გ. მზგავსი DII'Q', მზგავსი EFHJKNOVY, მზგავსად Z,
მზგავსი A'.

დ. გაკროთომით DEFGHIKNOPTVYZA'E'F'G'I'L'Q'R'Y', გა-
ჰკრთა მით L; აქ GHF'L'Q'; ვითა GHF'L'Q'; მოიარები FGHIKO
VZA'F'G'L'Q'R', მოგივარები N, მიივარები I'.

„ვით მზემან, მისნი მკვრეტელნი შექნნა თვალისა
მთასველად;
მეფეჲმან ბრძანა: «გამსაღა ნახული მე უნასველად,
ღმრთისაგან კიდე ვინმც იყო კაცი ამისად მსახველად!
მართებს ამითა მიჯნურთა, სელნი თუ რბოდენ, ას,
ველად!».

ა. ვითა FGF'L'Q'Y', მან R'; მისი EHKOVG'I'R'; მკვრეტნი
GF'L'Q'Y'; შექნა DEFGHIKLNOPVYZA'E'F'L'Q'R'Y', 'შექნა JT
G'I', შექნა X; მფხველად X, მფრახველად Z.

ბ. ბრძან L, ბძანა V, ბრძნა X; გამხდა IMX, გამხადე Z,
გამიხდა D'; უნახულად E, უნახავად E'.

გ. ღმრთისაგანმც E, ღთისაგანმც I, მღთისაგან N, ღთი-
საგან A'R', ღთისაგან D'E'; კიდევ G'; ვინმც] ვინ EFGHIKLO

ZF'G'I'L'Q'R', ვინამცა N, ვინც PV; იყოს HT; ამისად ამისა L, ამის N; მსახველად] მხოველად P, მსხველად Y'.

დ. ამისა FGHKLOPVZF'G'I'L'Q'R', ამისა TI'Y'; მოჯნურსა FGHKLOPTVZF'G'I'L'Q'R'Y'; ხელი DEFHGIKLNOPVZF'G'I'L'Q'R', ხელიდა T; თუ—T; რბოდეს DEFHGIJKLOPTVZF'G'I'L'Q'R'; ახ] გლახ EGIKOF'G'I'L'Q'R'.

1366 (1181)

„გვერდსა დაისვა, ეუბნა ტკბილითა საუბარითა:
«მითხარო, ვინ ხარ, ვისი ხარ, მოსრული ვისით
გუარითა?»

მან არა გასცა პასუხი პირითა, მზისა დარითა;
თავ-მოდრეკილი დადრეჯით ქვე ზის ცნობითა წენარითა.

ა. გვერცა DEFHJKNOTYZF'L'R', გვერთსა I, გვერთა I';
ტკბილისა GHKOPF'G'I'L'Q'; საუბნარითა IA'.

ბ. მითხრაო J; მოსული DGHJKOVZF'G'I'L'Q'R'Y'; ვისთა
CGHIKLOVZF'G'I'L'Q'R'Y', ვისის F.

გ. პირისა G'; მზისა დარითა] მოცინარითა F.

დ. დადრეკილი EJKOTG'; დადრეჯით] მტირალი FGHZF'
L'Q', მოწყენით JKOTG'; ცნობითა] გულითა GHF'L'Q'; წყნარითა]
მწარითა ლ'.

1367 (1182)

„არ ისმენდა მეფისასა, რასა გინდა უბრძანებდა,
სსგაგან იყო გული მისი, სსგასა რასმე იგონებდა;
ვარდი ერთგან შეეწება, მარგალიტსა არ აღებდა,
მჭერეტნი მისნი გააკვირნა, რასაშცა ვინ იაზრებდა!

ა. მეფისსა IX; რასა] რაზომ E, რასცა J; გინდ H, უბრძა-
ნებდა] ეუბნებოდა H, უბრძანებდა VE'Y', უბრძანებელი A'.

ბ. გული მისი~I'; რასმე] ვისმე KOZG'I'.

გ. ვარდნი DJTV, ვარდსა GHF'L'Q'; ერდგან DZA'Y', ერ-
თად EGHJNTL'Q', ერთათ F'; შეეწება E, შეეწება IXZE', შეეწე-
ბულსა GHF'L'Q', შეეწებნეს JKOTG', შეეწებნა V; მარგალიტთა
JT, მარგალიტსა G'R'; მარგალიტსა არ აღებდა] არ აღებდა არც

(არ H) აჩენდა GHF'L'Q'; აღებდა] აჩენდა EFOZG', უღებდა JT, იჩენდა P.

ღ. მისი BGX; გააკვირვანა DLYD', გაეკვირნა E, გაეკვირვნეს F, გააკვირა G', გაეკვირვნეს IR', გაეკვირვანა JV, გააკვირვანა NTF', გაკვირნა X, გააჰკვირვანა Y'; რასამც P; ვინ] ვით EFGIL F'L'Q'R', ვინმე P; იაზრებდა] იგონებდა E', იაზებდა X.

1368 (1183)

„მეფე ბრძანებს: «რა შევიცნათ, გული ჩვენი რათ
ისხნების?»

ამ ორთა კიდეთაგანი აზრი არა არ იქნების:
ან ვისიმე მიჯნურია, საუვარული ეგონების,
მისგან კიდე არვისად სცალს. ველარცა ვის ეუბნების.

ა. რა—L; შევიცნეთ Z; გული ჩვენი—V; ჩვენი] ჩეჰი IZ; რით BDEFHIJKOZG'I'R', ვით GF'L'Q', არ P, ძით T; ისხნების L'.

ბ. ამა BCDEFGHIJKLMNOPVXYZA'D'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; ორთ MD'E'; კიდეთაგან BEHIKOG', კიდევანთა CDFGLPVZA' F'I'Q'R'Y' კიდევანი JNTY; ჰაზრი G', აზრა L'; აზრი არა—H; არა] არ X, —Z; ექნების P, იქმნების G'.

გ. ვისმე A'; ვისიმე მიჯნურია] მიჯნური ვისიმეა GHKOF' L'Q', ვისიმე მიჯნურია—G'; სიყვარული BFGHIJKLNOTZA'F'G' I'L'Q'.

ღ. კიდევ J, კადე X; არვისად] აღარა GHKOF'L'Q', არავისად J, არვისა NE', არლარა G'; სცალს+და Z; ველარცა] ვერცარა E, არცალა FT, არცა GJZF'L'Q', აღარცა HKOG', ვერცა P, ველარა I'R'; ვისმე GF'L'Q', ვისა P; ეუბის E, გვეუბნების F'L'Q'.

ბ. გ. ~ Q'.

1369 (1184)

ა. ნუ არის ირმენი ვინმე, მაღალი და მაღლად მსედი,
არცა ლხანი ლხინად უჩანს, არცა ჭირი შედა-შედი;
ვით ზღაპარი, ასრე ყსმის უბედობა, თუნდა ბედი,
სხვაგან არის. სხვაგან ფრანავს გონება უც ვითა (რრედი)

ა. მაღლა GF'L'Q', მაღალ Y'; მხელი] ხელი X.

ბ. ლხინი] კირი Z; ლხინად] კირად Z; კირი] ლხინი Z; ზელი L, ზელას D', ზედან F'L'.

გ. ზლაპირი X; ასრე] ეგრე GHIKOVF'G'L'Q'Y', ისრე F, ესრე J'T, აგრე ZI', ასე Y'.

დ. გონება] გუნება EGYA'F'L'Q'; უც] აქვს Z, უცს R'; ტრედი] რეტი H, მტრედი L'.

1370 (1185)

„ღმერთმან ქნას, შინა მოვიდეს მე ჩემი გამარჯვებული,
მე დავასვედრო ისი მზე, და, — მისთვის დამზადებული;
მან ათქმევინოს ნუთუ რა, ჩვენცა ვჯნათ გაცხადებული,
მუნამდის მოვარე შექ-კრთომით ჯდეს, მზისა მოპორებულია.“

ა. ღმერთმა F; ქნას I'.

ბ. დავებვედრო D; ისი] ესე EFGHIJKOPTZF'G'I'L'Q'R',
იგი V; და] შე GIKOF'G'L'Q', იგ H,—FJTZ'I'R'; იმისთვის FJI'
R', ამისთვის T, მისთვისეე Z; განმზადებული T.

გ. ათქმევინოს AIX; ნუთუ რა] მართალი FL; ჩვენა I, ჩვენც
Q'; ესცნათ BCDFGHIJMTZD'E'F'L'Q'R'Y'.

დ. მუნამდის] მადამდის E, მუნამდინ V; კრთომით] მკრთალი
J, მკრთომით X, კრთობით Q'; მოპორებული FGH IJKLOPTVY
ZA'D'G'Y'.

1371 (1186)

„სელმწიფისა შვილსა გითხრობ კარგსა ექასა, გულოვანსა,
უბროსა ზნე და თვქ]ლად, შეენიერსა პირსა, ტანსა;
მაშინ ლაქარს წასრულ იუო, მუნ დაჰყოფდა დიდსა ხანსა,
მამა მისთვის ამზადებდა მას, მნათობთა დასაკვანსა.“

ა. ხელმწიფისა XZ; გითხრობ] გითხოვ G, შეგრთავ P; ყრმა-
სა I'; გულოვანსა PA'I'.

ბ. უუბროსა C, უუბნოსა D'; ზნედ BCDEFHIJKLOPTVYZ
A'G'I'R'Y'; თვლად A; პირის P.

გ. ლაქარსა X; წასრულ DGH IJPTVZF'L'Q'R'Y'. წარსულ
G'; მუნ] აო P; დაყოფდა DE'Q'.

დ. მას] მათ I; მნათობსა FKOG'I'L'R'Y'; დასაგვანსა] მზისა
გვანსა F, დასგვანსა X.

1372 (1187)

„მოიღეს, ტანსა ჩააცვეს შესამოსელი ქალისა,
მას ზედა შუქი მრავალი ჩნდა მნათობისა თვალისა,
დაადგეს თავსა გვირგვინი ერთობილისა ლაღისა,
მუნ ვარდსა ფერი აშვენებს ბროლისა გამჟვირაღისა.

ა. ტანთა I'; ჩააცვეს E, შემოსეს GHIKOF'G'L'Q'; ქალისა] ტანისა P.

ბ. მას ზედა] მაზედა EHVYZA', მას ზედან IF'L'R', მაზედან GKOG'I'; შუქნი GHKOF'G'L'Q'; მრავალნი GHF'L'Q'; მნათობ-
ლისა I.

გ. დადგეს EII'; ერთობ ბილისა D'.

დ. ფერსა MXD'E'; აშენებს X; ბროლისა] გამჟვირვალისა
L; განჟვირვალისა DFHIJKOPTVYZA'F'G'L'Q'R'Y', გამჟვირვალისა
EG, ლალისა L, გამჟვირაღისა D'.

გ. დ. ~ GHIKOF'G'L'Q'.

1373 (1188)

„მეფემან ბრძანა: «მოჰკაზმეთ საწოლი უფლის-წულისა».
დაუდგეს ტანტი ოქროსი, წითლისა მადრბუელისა;
ადგა თვით დიდი ხელმწიფე, ზატრონი სრისა სრულისა,
მას ზედა დასვა იგი მსუ, ღზინი მჟვრეტელთა გულისა.

ა. ბცანა VZE'; მოჰკაზმეთ] მოჰკმაზეთ H, მოკაზმეთ D'E'F'L'
Q'R'; უფლისულისა G.

ბ. დადგეს I, დაუდგით J, დაუდგა I'; ოქროსა FGHIKOTX
YZA'D'Q'R'Y', ოქროს L; წითლისა] წითლითა J.

გ. დიდი] დიდმა Z, იგი L'; ხელმწიფე] მეფე L', ხემწიფე D.

დ. მას ზედა] მაზედა DEFGYA', მაზედან HIKOVZI', მას-
ზედან TF'L'R'; დასვა] დაჯდა E, დასვეს GIKOF'L'Q'; მჟვრე-
ტელთა X.

გ. დ. ~ GHF'L'Q'.

„უბრძანა ცხრათა სადუმთა დადგომლად მცველად კარისად;
სელმწიფე დაჯდა ნადიმად, მსგავსად მათისა გვარისად;
უბოძა უსენს უსომო მუქათად მის მზის დარისად.
სცემენ ბუკსა და ტაბლასა მოსამატებლად ზარისად.

ა. უბძანა VL'; დადგომა CFKLOVY', დადგომად DEGHIJT
YZA'F'G'I'L'Q'R'; კარისა DLVD'I'R'Y'.

ბ. მგზავსად EFGKOTVY, მზავსად II'Q'Y', მგზავსი J;
მსგავსი D'; მათისა] თავისა GHF'L'Q'; გვარისა DLVD'I'R'Y'.

გ. უბოძა] უსენს E, უბრძანა GJZF'L'Q'; უსენს] უბრძანა E;
უსომო მუქათად ~ L; მუქათად მის მზისა] მის მზისა მუქათად F;
მუქათად] მგზავსად JT, მუქათად CDEKOG', მუქათა GHZE'F', მუქათა-
ფათ; Y; მზისა CDEIKOV, მზისად G'; დარისად] ზენისად E, დარისა
DVD'I'R'Y'.

დ. სცემდენ EV, სცემდეს FGHIKOF'G'L'Q'; ზარისად] დარის-
სად L', ზარისა DLVD'I'R'Y'.

„გააგრძელეს ნადიმობა, სმა შეიქნა მეტად გრძელი,
ქალი ჰირ-მზე ბედსა ეტევის: «რა ბედი მიც ჩემი
მკვლელი!

სადაური სად მოსრულ ვარ, ვის მივსვდები ვისთვის სელი,
რა ვქნა, რა ვყო, რა მერგების, სიცოცხლე მქირს მეტად
მწელი!»

ა. გაგრძელეს EXF'I'L', გაანრავლეს JT; სუბა ABCMXA';
შექნა E, შეაქნა X, შეიქნა G', შაიქნა E'; გძელი T.

ბ. ბედსა] თავსა JTR'; ეტევის] სწეველის EGHIKOF'G'L'Q';
მიცს E'; ბედი მიც] ბედია EGHIKLOZF'G'L'Q', ბედი მაქვს E;
მკვლელი] მრჯელი FJKOTG', მკლველი CA'.

გ. მოვსულვარ EGHJKOTVF'G'I'L'Q'R'Y', მოვსრულვარ L;
D'E'; მივხდები IG'.

დ. ვაქნა DGIVZR'Y'; რაჲ—FGHKOZF'G'L'Q'; ვყო] ანუ H
GHKOZF'G'L'Q', ვაყო DJTVI'R'Y'; სიცოცხლე GF'L'Q'; მქირს—
GF'L'Q'; მეტად] ჩემთვის GL'Q', დია R'; მეტად ძნელი] სანა-
ნელი Z.

„კვლავცა იტყვის: „ნუ დაუკნობ შვენებასა ვარდთა ფერსა, ვეცადო რას, ნუთუ ღმერთმან მომარიოს ჩემსა მტერსა! სიკვდილამდის ვის მოუკლავს თავი კაცსა მეცნიერსა? რა მისჭირდეს, მაშინ უნდა გონებანი გონიერსა!“

ა. კვლავცა CDFLVYA'F'Y'. კვლავცა GHQ'. კვლავცა I, კვლავცა E'; ვიტყვი I; ნუ] არ FGHIKOF'G'; დავაჭნობ E'R', — H; შევენებასა] შევნიერსა H; ვარდის JR'Y'.

ბ. რა GLF'L'Q'R'; მაზარიოს DI'Y', მე მაზარიოს FGHIKOV YF'G'Q', მოცამრიოს JTZ, მაზარიოს L'.

გ. სიკვდილამდი J, სიკვდილამდინ I'; მეცნერსა D.

დ. რა მისჭირდეს მაშინ უნდა გონებანი] მაშინ უნდა გონებანი რა (როს GL'Q') მისჭირდეს FGHIZF'L'Q'; მიჭირდეს I'; უნდა A'; გონერსა D.

ე. დ. ~ KOG'.

„ხადუმნი უსმნა, უბრძანა: „ისმენდით, მოდით ცნობასა! მოლორებულსართ, დამცდარსართ იქვე ჩემსა პატრონობასა, დამცდარა თქვენი სელმწიფე, ჩემსა თუ ჰლამის ჰმლობასა, ჩემთვის ბუქსა და ტაბლაქსა ცუდად, ცლახს, იცემს ნობასა.

ა. იხმნა FHIKOZG', იხმო GJF'L'Q', უხმნო X; უბრძანა V; ისმინეთ BDEFGHIJKOTVYZF'G'I'L'Q'R'Y'.

ბ. დამლორებულსართ FHZF'L'Q'; დამცდარსართ E; ჩემსა] ჩემსა X; პატრონობასა] ატრონობასა C.

გ. დამცდარა] მომცდარა E, ნუ ეკობს JT, დამცდარი X; ხელმწიფე] პატრონი BCDEJKMOTVXYD'E'G'I'Y'; დამცდარა თქვენი ხელმწიფე] თქვენი პატრონიც დამცდარა R'; თუ] ნუ L', ჰლამის] ელის E, ლამის DFGHIJKLOTVYZE'F'G'I'L'Q'R'Y'; სცლობასა B CDLTVZD'I'R', რცლობასა EFGHIJKOYF'G'L'Q', ცლობასა MNE', სნლობასა Y'.

დ. ცუდათ GZF'L'Q'Y', ცუდა I'; იცემთ GF'L'Q', სცემენ Z; ნობასა] ნობათსა F'L', ნობათს Q'.

«არ ვარგ ვარ თქვენად დედოფლად, ჩემი გზა კიდეგანია;
მაშოროს ღმერთმან მამაცი, პირად მზე, სარო-ტანია!
სსკასა რად მნუკეთ საქმესა, ჩემნი საქმენი სსვანია,
თქვენთანა ჩემი სიცოცხლე არ ჩემი შესაგვანია.

ა. ვარგ ვარ] ვარგვეარ B; თქვენდა IE'I'; გზა] და L.

ბ. მაშორვოს FJ; პირი IKOG'; პირად მზე] ლომგულა JT,
პირმზე Z; საროცა Z, საროს F'I'L'Q'.

გ. სხვასა] თქვენად J, სხვად I, სხვას KOG'I', თქვენ T; რად]
რას FVZ'I'R'Y', არად I, არას KOG'; მნუკვეთ CDEFVD', მნუკავთ
GHJF'L'Q'R'Y', გნუკვე I, გნუკავ KOG', მენუკვეთ T, მენუკავთ Z;
საქმესა] თქვენასა Z; ჩემი EGHJKOF'G'L'Q'Y'; საქმენი] გზა E;
სსვანია] კიდევანია E.

დ. არ ჩემი] არ ა ჩემი C, არ თქვენი KOG'; შესაგვანია] და-
საგვანია Y.

ბ. გ. ~ I.

„უცილოდ თავსა მოვიკლავ, გულსა დავიცემ დანასა,
თქვეხ დაგსოცს თქვენი პატრონი, სოფელს ვერ დაჰყოფთ
სანასა;

ესე სვობს: მოცვე საჯერჯლე, მძიმე მარტყია ტანასა,
მე გამაპარეთ, გამიშვით, თვარა დაიწყებთ ნანასა».

ბ. თქვენც FGH'I'L'Q'R'; დაგხოცთ I', დავხოცთ R'; სო-
ფელს ვერ] ველარას R'; დაჰყოფთ B, დაყოფთ D'E'Q', დაჰყოფთ I'.

გ. მსჯობს G'; მოქვე R'; მძიმე E'.

დ. თვარე DZR'Y', თვარამ FV, თვარემ GHJTI'L'Q'; და-
იწყებთ I'; ნანასა] ნანასა D, ნანვასა F'Q', ნავსვასა L.

„შემოისნა მარგალიტი, შექორტყა რაცა თვალი,
მოისდადა გვირგვინაცა გამჭვირვალი, ერთობ ლალი;
მისჯა, უასრა: „გამომიღეო, გიჯეები გულ-მსურვალი,
მე გამიშვით, დაქრთა თქვენსა მიავალეთ თქვენი ვალი».

ა. შემოიხხნა L; მარგარიტი G'R'; შეზოვარტყი J, შემო-
არტყა LT, შენოირტყა F'L'.

ბ. გვირგვინიც Y; მოხდა I, მოახდა X; გამჟვირალი BCMX
D'E', განჟირვალი EH, განჟვირვივალე I.

გ. მისცა] ვისცა D; გაჰანიღეთ GIJF'L'Q'R', გამოიღეთ
TI; გეაჯები] ვეაჯები DEZI'R'Y', ვეაჯები X; მხრვალი X.

დ. ღთასა X; მიავალეთ] მიითვალეთ F'L'; თქვენნი] დიდი D
EFGHIKLOVYZF'G'L'Q'.

1381 (1196)

„მონათა მისვდა სიხარბე მის საჭურჭლისა მძიმისა,
დაჰვიწყდა შიში მეფისა, ვითა ერთისა გზირისა,
გამოჰარება დასკვენეს მის უებროსა ჰირისა.
ნახეთ, თუ ოქრო რასა იქს, კვ[ე]რთსი ეშმაკთა ძირისა!

ა. მონათა] ხაღუმთა KOG', მონათ I'; სიხარბე] სიხარბა.
I'; მძიმისა] ძვირისა DFGHIJKLOT'VYZF'G'I'L'Q'R'Y'.

ბ. დავიწყდა DEFGHIKLOT'VYZE'F'L'Q'Y', დავიწყდათ JI'
R', დაავიწყდა G'; შიში მეფისა] მეფის შიში I'.

გ. დასკვენეს EIXE', დაამსკვენეს D'; უებროსი X.

დ. ნახე DEHKOVYZG'I'L'Y'; თუ ოქრო ~ D'; იქმს R';
კვრთხი A, კვართხი X; ეშაკის IL.

1382 (1197)

„რა ოქრო მისთა მოუვასთა აროდეს მისცემს ღხენასა,
დღედ სიკვდილამდის სიხარბე შეაქნევს კბილთა ღრქენასა:
შესდის და გაზდის, აკლია, ემდურვის ეტლთა რბენასა,
აკლა აქა სულსა დააბამს, დაუშლის აღმაფრენასა.

ა. რა] ვაი FZ; მოუვისთა G'TZL'Q', მეუვისთა H; ღხენასა
AM, ხლენასა Y'.

ბ. დღეთ JT, დღე XE'R'; სიკვდილამდის DGQ', სიკვდილამ-
დინ VI'; შეაქნევს VX, შეაქევეს F'; ხრქენასა J, ღრქენასა T.

გ. შიზდის I, შედის I'; და] არ FIKOYG'; გადის BI', გას-
დის CDEFGJKCTVXYZD'E'G'R'; გაედინების F'L'Q'; აკლია—F'
L'; ემდურის R'.

დ. კვლავ DGHJTZF'L'Q'R'Y', კვალა I'; აქი L, აქ MX;
სულთა IV; დაუბამს EFIKOVG', დაბამს XI'.

1383 (1198)

„რა ხადუმთა აუსრულეს საქმე მისი საწადელი,
ერთმან ტანსა აიხადა, მისცა მისი ჩასაცმელი,
სხვანი კარნი გამოარნეს, იჯარვოდა დარბაზს მსმელი.
დარჩა მთვარე გველისაგან გავსებული, ჩასანთქმელი.

ა. აღუსრულეს FIVYZI'R', აუსრულდა GF'L'Q', აუსრულ-
დეს J; საქმე] ქალსა DFHIKOVYZG'; მისი] მათი GJF'Q'.

ბ. აიხდა X; ჩასაცმელი C.

გ. კარი MXY'; გამოარნეს] განოაულნა JT; იჯრებოდა D
EFGHKOZFG'I'L'Q', იჯრებოდეს IV, იჯარვოდენ J, იჯაროდა
LR'Y', იჯარვოდეს Y; დარბაზს DEFYZY'; მსმელი] მსუმელი CM,
მზმელი IKO.

დ. გულისაგან TF'L'; გველისაგან გავსებული ~ FHJT; ჩა-
სანთქმელი C, ჩაუნთქმელი EFGHIJKOTYZF'G'L'Q', ჩასანთ-
ქმელი X.

1384 (1199)

მონანიცა გარდესვეწეს, გაიპარნეს მასვე თანა.
ქალმან კარსა დაძირეკა, ფატმანობა ჩეი ბრძანა.
გავე, ვიცან, მოვეპვივე, გამიკვირდა მეცა ცანა!
მინა ყოლა არ წაძომევა: „რაღ მაწვევო?“ შექანანა.

ა. მონანიცა D'; გარდესვეწეს BD', გარდესვეწეს CDEFL
TVYZE'I'R'Y', გარდესვეწეს GHIJF'L'Q'; გარდესვეწეს გაიპარნეს]
გაიპარნეს გარდესვეწეს (გარდესვეწეს I) IKOG'; გაიპარეს E,
გაიპარნენ GHQ', გაიპარენ J; მასვე] მავე E'.

ბ. კართა KOVG'; დანიჩეკნა IR'; ფატმანობით JT. ბძანა
DVZF'L'Y'.

გ. გაველ FGHJKLOTVZF'G'I'L'Q'R'; ვაცან] ფიცხლავ I';
მოვეხვიე DEFGHIJKOTVYE'G'I'Q'R'; მემცა CFHIJKOTYG'.

დ. ყოლე EFGHIJKOTZF'G L'Q'; შემამევა DGHIVF'L'Q'R',
შემომევა EFKOZG'I'Y', წამამევა JX; რადი სად T; მაწვევო] მაწ-

ყენო L, მაწვეო BCDEFGHIJKMOTVXYZE'G'Q'Y'; შეზანანა] შე
მაზინა HJT.

1385 (1200)

„მიბრძანა: „თავი ვეციე მოცემულითა შენითა,
მუქათა ღმერთიან შემოგზლოს მოწყალებითა შენითა!
ველარ დამძლავ, გამიშვი, ფიცსლავ გამგზავნე ცსენითა,
სადამდის სცნობდეს სელწითე, კაცთა ზომწვედეს რბენითა.

ბ. მოწყალებით B, ზოწყალებისა DHJTZI'R'Y'.

დ. დამძლავ D, დავდგები GF'L'Q'; გაზიწვი] ღონეო JT;
ფიცხლა BEKMOYD'E'G', დიხლა C, ფიცხლად I; ფიცხლავ გამ-
გზავნე~GHI'L'Q'; გამგზავნე E'.

დ. სანამდის] ვირემდის FIKZ, სანამდი J, ვირემდის OG',
სადამდი T; ცნობდეს E, ჰსცნობდეს R'; ხეწითე D; კაცსა EGH
IJKCF'G'L'Q'; მაწვეედეს DFGHIJKOTVF'G'I'L'Q'R'Y'.

1386 (1201)

„შევე ფიცსლად სავინიბოს, ავსენ ცსენი უკეთესი,
მუქავსე, შედა შევსვი მსიარული, არ მომკვნესი;
ჰგვანდა, ოდეს ღომსა შეჯდეს მზე. [შ]ნათობთა უკეთესი,—
წსდა ჩემი ჭირნახული, ვერ მოვიმკე, რაცა ვსთესი.

ა. შეველ DFGHIJKLOTVZF'G'I'L'Q'R'; ფიცხლა CEFY,
ფიცხლავ DGHJKLOTVZF'G'I'L'Q'R'Y'; სავინიბოს F; ავსენ I';
უკეთესა G.

ბ. შეუკმაზე G, შეუკმაზე და X, შევკავსე და I'; ზედან DF
IVZI'R'Y'; მევუსა X, შევისი D'; მსიარულმან KOG'; არა F; მოკვნესი
DGF'I'L'Q'R'Y', მკვნესი F, მამკვნესი HJ, ვაკვნესი KOG'.

გ. გვანდა DFGHJKOVZE'F'G'L'Q', ჰგვანდეს EII'; ღომსა]
ცხენსა KOG', ეტლსა Y; შეჯდა EFKLOG'R'; ნათობთა ABMXE',
მნათობსა GF'L'Q', მნათობდა D'; უკეთესი] უზეშთესი JT, უკე-
თესა G.

დ. ჭირნახული IJ; მოვიმკი EFVZ, მომკევი I'; ვთესი DE
IOVZF'G'I'L'Q'R'Y'.

„დღე მიიყარა, სმა გახდა, მოვიდა მისი მღევარი,
 მოიცვეს შიგან ქალაქი, შეიქნა მოსაწევარი;
 მე მკითხეს, ვარქვი: «თუ ჰპოვოთ მუნ სახლსა, სადა მე
 ვარი»,
 მეფეთა ვიყო შემცოლე და მათთა სისხლთა მსღვევარი!»

ა. მიყარა BEX, წაიყარა I; გახდა BCFMXZ; მოვიდეს FI;
 მისნი F; მღვევარი F.

ბ. შიგან|სრულად J'TZ, შინა R'Y'; შეიქმნა G'; მოსაწევარი X.

გ. ვარქვი|უთხარ FZ; ჰპოვოთ DFIVYZR'Y', პოვოთ ED'E',
 პოვოვოთ X, ზოვოთ F'L'Q', ვჰპოვოთ I'; სახლსა, სადა~EKOY
 G'R'; სადა|სადზე I, სადაც R'.

დ. და—GF'L'Q'; მათთა| მისთა IE', მათი T; სისხლისა. GF'
 L'Q'; მსღვევარი E'.

ბ=დ, გ=ბ, დ=გ E.

„მონახეს, ვერა შეიგნეს, შეიქცეს დაწბილებულნი,
 მას აქათ იგლოვს სელმწითე და ეოვლნი მათნი
 სლებულნი.

დაჰსედენ დარბაზის ერთა, შეგლენ ისფერით დებულნი,
 მსე მოგვეშორა, მას აქათ ჩვენ ვართ სინათლე-კლებულნი.

ა. შეიქცენ E, შეიქნენ GHJF'L'Q', დაბრუნდეს LZ, შეიქნეს
 T; გაწბილცზულნი IKGG'I'.

ბ. ხეწითე D; და—FII'; ყოვლი DHJTVZE'R', ყოველნი,
 FII'; ყოვლნი მათნი| მისი ყოვლი E; მათნი| მისი DHJKOTVZE'G'
 I'R', მისნი FGIF'L'Q'Y'; ხლებულნი| კრებულნი Z, ხლებული E'.

გ. დახედენ DEFILVYI'R'Y', დახედე GHKOF'L'Q', ხედავა
 JT; დახედენ Z, დახედეს G',—E'; დარბაზის| დარბაის Y, დარბა-
 ზისა E'; დარბაზის ერთა| დარბაისელთა FGHJKOTZF'G'L'Q'; შე-
 ვლენ| ჩანან J'T; ისფრითა DEFGHIJKLOTVYZF'G'I'L'Q'R'Y'.

დ. მოგვეშორვა DFGHIJTXZF'L'Q'Y', მოგვეშორვა L', მო-
 გვეშარა E', მოგვეშოვრა G'; აქეთ IJVZF'L'Q'; ჩვენ| ჩვენა I;
 კლებულნი| ხლებულნი F', კლებული ZE'.

„მას მოვარისა სადაობა კვლა გიამბო, საქმე კვლაცი;
 აწ უწინა ესე გითსრა, რას შექადა ისი კაცი;
 მე, გლას, ვიუაჲ მისი ნუსვი, იგი იუო ჩემი ვაცი.
 კაცსა დასვრის უგულობა და დიაცსა ბოზი ნაცი.

ა. მას rep. Q'; მას] მის CDEFGHIJKOTYZG'L'Y'; სადაობა] სადა ყოფნა FKO, სადა ყოფა I, სადებო Z, სადა ჰყოფნა G'; კვლავ DHIJKOTVG'R', აწ GF'Q', კვლაც Z, კლა E'; გიანბო G HQ'R'; საქმე] კვლა და I; კვლაცა AZD', კვლავცა G, კვლავცი HJF'L'Q', კლაცი E'.

ბ. უწინა] პირველად GJTF'Q', უწინვე EHIKOVG', უწინას Z, პირველათ L'; ესე] ისი Z; გითხრა] კადრო JT, გითხარ L'; იგი GF'L'Q'.

დ. დაჰსვრის I', დასვრის Q'.

გ. დ.~ს.

„მით არ ჯერ ვარ ქმარსა ჩემსა, მკლვე არის და თვალად
 ნასი.

ისი კაცი ჩაშნიგირი დარბაზს იუო მეტად სასი;
 ჩვენ გვიუვარდა ერთმანერთი, არ მაცვია თუცა ფლასი,
 ნეტარმი ვინ სისსლი მისი შემასვრიტა ერთი თასი!

ა. მით] მე Y; ვჯერვარ EFGHIJKLOTVD'E'F'G'L'Q'R'Y';
 თვალათ E',

ბ. ისი] ერთი C, იგი DVR'; ჩაჩნაგირი DGHJKOTVYZE G'I'R', ჩაჩნარიგი E, ჭაშნაგირი F, ჩაშნაგირი LXY', ჩაჩნაგელი F'Q', ჩაჩნაგული L'; დარბას DEK.

გ. გიყვარდა M, გვიყარდა X; ერთმანეთი VE'G', ერთმანერ-
 თას X; მაცვია] გვაცვია L, მაცვისა F'; თუმცა HJI'R', თუმც X.
 დ. ნეტარმი ვინ] ახ ნეტარმი Y.

„ესე ამბავი მასთანა ვთქვი დიაცურად, სელურად:
 ჩემსავე მოსვლა მის მსისა და გაჰარება მელურად.

გამელავნებასა შექადა არ მოყვარულად, მტერულად,
აწ ისე შეკვდარსა გიგონებ, იშ, თავი ვისხენ მე რულად!

ა. ანბავი Q'; ვსთქვი I'R'; ხელურად] და ხელრად X, ხელუ-
ლად I'.

ბ. ჩემთვისვე L; მოსლა I, მოსლვა G'Y'; ნის—E'; მელუ-
ლად II'.

გ. გამელავნებისა X; შექადლის FHIJKOTG'; მოყვარულად]
მოყვარულა VI'; მტერურად DV.

დ. ისრე BCDEFGHJKLMOTXYZD'E'F'G'I'L'Q'Y', ესე R';
შეკვდარად Z; იშ] ვიშ J; ვახსენ X, ვისხენ E'I', ვისხენებ R'; მე
რულად] მტერურად D', მე სრულად EFGHIKOYZF'G'L'Q', მელუ-
რად JD', მე სრურად V.

1392 (1207)

„დამექადის, რაზომჯერცა წავიკიდნით თავის წინა.

ოდეს მესმე, არ მეგონა მე იმისი ყოფა შინა:

მოსრულ-იყო, მოსვლა ეთქვა; შენცა მოხველ, შემეშინა,

ამად გკადრე: „ნუ მოხვალო“, მოგაკებე მონა წინა.

ა. დამექადლის EFILVY, შექადის I'; რაზომსაცა HKOG',
რამდენჯერცა I; წავიკილით BEGHJKOF'G'L'Q', წავიკიდნით X,
წავიკიდნის E', წავიკილი I'; თვაის X.

ბ. როდეს JY; გიბმე EFGHIF'L'Q'R', გიბმეთ Z; მეგონა]
ვიცოდი FI; მე იმისი ყოფა] ყოფა ზისი მეცა I'; ყოფა] მოხვლა
F, ყოფნა GHJZF'L'Q'.

გ. მოსულიყო FGHJKOZF'G'L'Q'; მოსვა F', მოსლვა G'; შენ-
ცა] თქვენცა J; მოხველ] მეხმე FYZ, ნებნე I; შემაშინა X.

დ. კადრე JY, ჰკადრე I', გკადრებ D'; ნუ—E; მოხვალო]
დაბრუნდიო E, მოხულო Y.

1393 (1208)

„აღარ დაბრუნდით, მოხვედით, შუქნი თქვენ ჩემთვის
არენით;

შეიყარენით ორნივე, ჩემზედა დაიჯარენით;

ამად შეკვდინდი, ღონენი ველარა მო[ვ]ა[გვ]არენით,

იმას, გლახ, ჩემი სიკვდილი გულითა სწადდა, არ ენით.

ა. დაპბრუნდით BM, დაბრუნდი L, დაპბრუნდი X; მოხვედი E'; შუქი I'; შუქნი თქვენ~EFZ; თქვენის X,—H; ჩემკე E, ჩემზე-დან H, ჩემთვი I'.

ბ. ჩენზედან FITI'Y', აქ ჩენზედ H, ჩენზედა G'; დაეჯარენით E, შეიჯარენით JT.

გ. შეშინდი L, შევშინდით Z; ველარა]ვერა ვერ F, სხვა ვერა Z, ველარ რით J, ვერლარა G'; მოვავარენით] შოარენით A, მოვიფარენით EJT'YA', მოვიგვარენით GHIKOVF'G'L'R', მოავარენით MXD'E'.

დ. იმასა JI'; გლახ] მართ T,—JI'; სწადლ X.

1394 (1209)

„თუმცა ისი არ მოგეკლა, მისრულიყო დარბაზს ვითა, შემასმენლა ჯავრიანი, გული ეღვა ცეცსლებრ, სწვიდა; მეფე მწერალი გარდასწმენდ[დ]ა სასლსა ჩემსა, გარდაგვიდა, შვილთა, ღმერთო, დამაჰმევედა, დამქოლვიდა მერმე ქვითა!

ა. თუმცა] შენ თუ R', თუცა DVF'L'; იგი GHIJTL'Q'; მისუ-ლიყო GHJKOTZF'G'Q'R', მოსულიყო L'; დარბას DE; ვითა] შითა DGHJVFI'L'R'Y'.

ბ. შემასმინდა I, შეასმენდა E'; ჯავრიანად FIKOZ, ჯავრი-ანათ G'; ცეცხლის JT; წვითა DEFEGHIJKLOTVYZA'F'G'I'L'R'Y', წვიდა Q'.

გ. მსწერალი I'; გარდასწმენდა AB, გარდასწმედლა ELMV YD'G'I', აობრებდა FI, გარდასწვევდა J, გარდასწვიდა T, გარდა-აწმენდადი X, გარდასწვევდა R; გარდაგვიითა DFGHIKLOYZ A'F'G'I'L'R'Y', გარდაწვიითა FV, დადაგვიითა JT, გარდაგვილიდა X.

დ. ღმერთო] კბილით IKOZG', პირით JT, ჩემთა F'L'; და-მქროლევდა EFGHIJKOTVZF'G'L'Q'.

1395 (1210)

„მუქათა ღმერთმან შემოგზღოს!—მადლსა გკადრებდე მე
რასა, —

რომელმან დამსენ მშვიდობით იმა კველისა მხერასა!

აწ ამას იქით ვნატრიდე ჩემსა ეტლსა და წერასა,
აღარ ვიშიშვი სიკვდილსა, ჰაი, ქვე ჩავიჭერ [რ]ასა!“

ა. მუქაბა J; შამოგზლოს E'; ვიკადრებ E, კადრებდე G.JTYI'.

ბ. დამხხენ I; შვიდობით E'; ამა DHOVZF'G'I'Q'Y'; გვე-
ლისა] გულისა D'; მზერასა] ნხერასა Y'.

გ. იქეთ G', იქათ I'; ჩემსა ეტლსა~DV; ეტლსა] ბედსა DEIV.

დ. აღარ ვიშიშვი... [რ]ასა] ანის მუქაჯას ღმერთიმცა შემო-
გზლავს კარგსა ყველასა E; ვეშიშვი GHJ'IF'L'Q', ვიშიშვი I, ვიშ-
ვი E'; ჰაი] ჰი ჰი DY', ამა FIV, ქვე T, ჰაი ჰი H; ჰაი rep. ABC
GKLMONXYZA'D'E'G'I'R'; ქვე] ქე G,—JF'R'Y'; ქვე ჩავიჭერ~D
GHKOVF'G'L'Q'; ჩავიჭერ D'; + მე IJZR'Y'; რასა] ასა ABCFL
MTA'.

1396 (1211)

ავთანდილ უთხრა: „ნუ გეშის, წიგნსაცა აგრე სწერია:
მოყვარე მტერი ყოვლისა მტრისაგანც უფრო მტერია,
არ მიენდობის გულითა, თუ კაცი მეცნიერია;
ნულარ იშიშვი იმისგან, აწ იგი მკვლართა ფერია.“

ა. ავთანდილ I; ნუ გეშის] მართალხარ FIZ; ეგრე JT; სწე-
რაა X, წერია E'.

ბ. მტრისა I'; ყოვლისა] მოყვრისა EFGHIJKOTVZF'G'L'Q',
მტრისა CL, მტერთაგან DIV, მტერთაგანც EF, მტრისაგან GJT
YA'F'L'Q'Y', მტერთაცა KOG'; მტერაა X.

გ. კაცნი Y; მეცნიერაა X.

დ. იშიშვა X; ნკვდრისა J, მკლართა G'; ფერაა X.

1397 (1212)

„იგივე მითხარ, მას აქათ, ქალი გაგზავნე შენ ოდეს,
რაცაღა გეცნას ამბავი, ანუ რა მისი გსმენოდეს.“

კვლა იტყვის ფატმან ტირილით, კვლა თვალიათ

ცრემლი სდენოდეს:

წასდესო შუქნა, რომელი მზისაებრ ველთა ჰფენოდეს!“

ა. იგივე] იგი აწ H; მის X; აქეთ IXZD'E'F'G'L'Q'; ქალი
გაგზავნე] გაგზავნე იგი CL.

ბ. რატალა] რატარა I, რამცალა J, რაც რომე KOG'; გეც-
ნას] იცი J'I, გესმა YA'; რამ F; რა მისი~YA'.

გ. კვლა იტყვის ფატმან] ფატმან კვლავ იტყვის R'; კვლა₁] კვლავ DGHJTVZF'I'L'Q'Y'; ეტყვის E; იტყვის ფატმან~KOG'; ფათნან B; ტირილით] სულთქმითა I. ტირილს I'; კვლა₂] კვლავ DVY', და GJTF'Q', მას H,—KOZG'I'L'R'; თვალთა DEFGHLYV E'F'I'LY', კვლავე J'T, თვალთაგან KOZG', თვალთაღა R'; თვალ-
თათ ცრემლი] ცრემლი თვალთა I; ცრემლთა E'; ზდენოდეს II', სდიოდეს Z, დენოდეს E'.

დ. წახდაო EZ, აწ წახდეს F, ვაი წახდეს I, ვაი წახდა JK O'TYA'G'; შუქი GJTYA'F'I'L'Q,Y'; რომელნი CDEFHIKLOVZG', რომლისა T; ველთა] ელვა JLYA'G', ელვათ KO; ჰფენოდეს] ჰკრთებოდეს L, ფენოდეს E'F'L'Q'.

1397:

„აწ მოგასსენო ამბვი, წაუევანა მისი ვისაგან,
რაცა მას აქათ მსმენია მნახველთა კაცებისაგან,
ეველას წვრილად მოგასსენებ, გულიცა მედვას ქვისაგან,
თქვენცა სცნობთ მისსა ამბავსა, თუ გარჯილობა გისისაგან“.

(S 4997, ფ. 120 v).

ამბავი ნესტან-დარეჯანისა
ქაჯთაგან შეჰყრობისა

+ აქა HKOG', + აწ YA'; ანბავი G'Q'; ნესტარ D'G'; და-
რეჯანისი C, დარეჯანის DHL, დარიჯანისა EA'.

შეპრობისა C, შეპყრობისა X; + შბობა ავთანდილთან ფატ-
მანისაგან D, + ფატმანისაგან შბობა ავთანდილთან R'Y'.

1398 (1213)

ვა, საწუთროო, სიცრუევით თავი სატანას ადარე!
შენი ვერაუნი ვერა ცნას, შენი სიმესთლე სად არე;
პირი მისისაებრ საჩინო სად უჩინო ჰეაუ, სად არე?
მით ვსედავ, ბოლოდ სოფელსა ოსრად ჩანს ეოვლი,
სად არე.

ა. ვაი ABCDEFGHIJKLMOTVYZA'D'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; საწუთრო BD', საწუთროვო EGHJKLOTF'I'L'Q'; სიცრუეთი] სიმუხთლით JKOTYA', სიცრუით DEFGILVD'R', სიმუხთლითა G'.

ბ. შენი ვერავენ] ვერ ვინ ვერ ოდეს R'; ვერავენ X; სცნას EJTE'I'R', სცნა FHKOY, სცნეს GF'L'Q', ცნა IZA', კსცნა G'; სიმუხთლე] სიცრუე JKOG', სიცრუე T; სად არე] სადა არე B.

გ. მზისებრი EL, მზისებრივ F'L', უჩინოდ KOG', უჩინ M; ჰყავ] ჰქენ EJ, ჰქემენ ITYA', ყავ E'F'Q', ჰყავს I', იყავ L'.

დ. გხედავ E, ხედავ MXDE'; სოფლისა C, სოფელი E, სოფელი F; სჩანს ED', სჩნს I.

1399 (1214)

ფატმან იტყვის: მომეშორა მზე, მნათობი სრულად ხმელთა, სიცოცხლე და სულ-დგოულობა, მონაგები ჩემთა ხელთა; მას უკანით გაუწყვეტლად დება მჭირდის ცეცხლთა ცხელთა, ვერ გავასმი წყარო ცრემლთა, თვალთათ ჩემთა
გარდამღვრელთა.

ა. ფათმან D; მამეშორვა DEFGHJKOVG'L'Y', მამეშორა IT A'I'R', მამეშორვა ZF'Q'; მნათობთა JL; სრულა DEGHF'L'Q', ცისა KOG', სულა I'; ხმელსა Z.

ბ. მონაგები] მისგან იყო JT, მზეებრ იყო YA'.

გ. უკანის EIKOG'; გაუწყვეტლად Y'; დება] დენა JTY'A'; მჭირდა DEFGHJKOTVYZA'F'G'L'Q', მიჭირდა I, მჭირდეს D', მრჯიდის I'; ცეცხლთა] ცრემლთა JTYA'.

დ. გავასმი] ვახმარე JTYA', გავახნე DGHIKOVZF'G'I'L'Q'R'Y'; წყარო... გარდამღვრელთა] თვალთა ჩემთა მონადენთა წყარო ველთა IYA'; თვალთა DEGHJKLOTFE'F'G'I'L'Q'R'Y', თვალთათ X; გარდამღვრელთა BDEGLD'E'F'I'L'Q'R'Y', მონადენთა FJKOT VZG', ჩამამღვრელთა H, გარდამღვრელთა X.

1400 (1215)

„სასლი და შვილი მამძულდეს, ვადი უგულოთა გულითა, მას ვიცოგნებდი მღვიძარე, რა მიმეკინის ღულითა;

* გ დ სტრიქონები Y-ში სხვა ხელითაა.

უსენ, გამტესი ფიცისა, მიჩს უსჯულოთა სჯულითა,
ვერ მიმიასლოს საასლოთ კრულმან პირითა კრულითა.

ა. სახლნი BCDIVZF'L'; შვილნი BCDFGHIKLOVZG'I'L';
მომწულდეს BZ, მომბულდის EL, ზანძულდა FGHJTYF'L'Q'R'Y',
მომცულდა A', გაძულდეს D'; ვსჯდი ELTA', ვჯე H, ვჯი I, ვეჯდი
I'; უგულოსა DEGHVZF'I'L'Q'Y'.

ბ. მღვიარო HT, ღვიარე L'; მიმელულის JTZ, მიმეცინას
X; რულითა EVZR'.

გ. ზინს DD'E'I'R'Y', ზიანს EHJYA'; მინდის FIVZ, მიჩანს
GKOF'G'L'Q', მის L, მინდა T; უსჯულოსა ELT, ურჯულოთა FJ,
უსჯულო GF'L'Q', ურჯულოსა HR' ურჯულოთ KOG'; რჯულითა
FHIJKOZG'R'.

დ. ვერ] არ KOG'; მამეახლოს KOG'Q', მიმიახლის Z, მიმე-
ახლოს F'L'; საახლდ B, სახლოდ EE'I', საახლოდ GHJTVYD'F'L'
Q'Y', სალხინოდ I, სახლოთ X, ახლოსა Z; კრულმან] აირმან IJ
KOTYA'G'; კრულმან აირითა] აირმან კრულისა GF'L'Q'; პირითა
კრულითა~I' კრულითა] პირითა R'.

1401 (1216)

„ღღესა ერთსა საღამო-ქაშს,—ჩასკლა იუო ოდენ მსისა,—
წავაგე წინა დარიჯაგთა, კარი მიჩნდა სანდაგისა;
ვიგონებდი, სევდა რკლვიდა მისისავე გონებისა,
ვჰაჰვი: „კრულია ზენარო ეოვლისამცა მამაციისა“.

ა. საღამო-ქამ BDGHIKLOTVYZA'F'G'L'Q'Y', საღამოს-ქამ
E; ჩასლვა G'.

ბ. დარაჯაგთა DFIKOG'L'Y', დარაჯათა GHJTI'Q'R', და-
რეჯაგთა VYA', დარაჯითა F'L'; კარნნი Z; მინდა] მიჩნდის I;
ხანაგისა CDEFKLVZI'R'Y', ხანა გზისა GHOF'G'L'Q', ხანდაგზისა
IJTYA'.

გ. მკვლიდა BDEFIJTD'E'I'Y', მკლევდა GHKOYZA'F'G'L'Q'
R', მკლევდის V.

დ. ვტკვი EFGHIJKLOTVXYA'G'L'Q'R'Y', ვსტკვი E'I'; ზე-
ნარო] ზნე კაცისა JIYA', ზენარო DZI', ზენარო EIDL'; ეოვლი-
სამცა] სიღყვა ცრუის J, ეოვლისავე DFGHKLOVYA'F'G'Q', სი-
ტყვა ცრუვის T, ეოვლამცა ჰ; მამცისა X.

„მოვიდა სითმე ღარიბი მონა მოყვისთა სამითა,
 მონა მონურად მოსილი, სხვანი მგზავრულად სამითა;
 სასმელ-საჭმელი მოიღეს, ქალაქს ნასყიდი დრამითა,
 სმიღეს, ჭამდეს და უბნობდეს, სსდეს მხიარული ამითა.

ა. მოვიდა სითმე] მოსით მოვიდა FJT, მოსაით მევიდა I
 მოსით მევიდა KOYZA'G'; საითმე L'; მონა rep. F'; მონა] მოყმე
 I'; მოყვისთა XZ, მოყვისითა L.

ბ. მონა] ერთი IJKOTYA'G'; სხვანი] ზოგნი YA'; მგზავრულად]
 მოსული FI, მგზავრულებ DVI'R'Y', ვაქრულად H; ხანითა]
 სამითა F'L'.

გ. სასუმელ ABCM; საჭუმელი A; მოუღეს JT; დრამითა]
 დრაგითა D'.

დ. სუზიდეს ABCM, სვემდეს IKOZG'; სჭამდეს FGJKOTVY
 ZF'G'L'Q'R'Y'; ჭამდეს და] და სჭამდეს H, და ჭამდეს I; უბნობ-
 დეს] იმღერდეს E; მხიარულნი CDEFHIJKLOTVYZA'D'G'I'R'.

„მე უეურებდი, უჭკრეტიდი; თქვეს: «ამოდ გავიხარენით,
 მაგრა ჩვენ აქა მოყუ[ა]სნი უცხონი შევიყარენით,
 არც არა ვიცდი, ვინ ვინ ვართ, ანუ სით მოვიარენით,
 სამს ერთმანერთსა ამბავი ჩვენიცა უოხრათ ბარ ენით».

ა. უჭრეტიდი M; ამოდ] ამაღ HKOG', ამით J.

ბ. მაგრაჲ FGHJKOTF'G'I'L'Q'R'; აქა] სამნი R'; მოყესნი
 A, მოყვისნი GH, მოყმენი IZI', მოყუსნი M, მოყეესნი X; შევიყა-
 რენით I';

გ. არც არა] არა არ EFJTYZA', არა IKOG'; ვიცითო I,
 ვიცდი JX, ვიცითო KOG'; ვან] თუ FZ,—GHIJTVYA'F'L'Q'; ვართო
 GHIJTVYA'F'L'Q'; ვინ ვართ] ვინა R'Y'.

დ. ხაჲს] სჯობს JTY,—A'; ერთმანერთის KO, ერთმანეთსა
 VE'I', ერთმანეთისა G'; ანბავნი FKLOTG', ანბავი Q; ჩვენიცა]
 ჩვენცა ლამ H: უთხრათ I'Q'.

„მათ სსკათა მათი ამბავი თქვეს, ვითა მკზავროთა წესია;
 მონამან უთსრა: «ჰე მმანო, განგება რამე შესია;
 მე მარგალიტსა მოგიმი, თქვენ ქვრიმი დაგითვისია,
 ჩემი ამბავი ამბავთა მსგავრებან უკეთესია.

ა. მათნი J, მათივე Z; ამბავნი JT, ანბავი Q'; თქვეს] უთს-
 რეს R'; ვით R'; მკზავროთა X, მკზავროსა Z, მკზავროსა I'.

ბ. მონამან] მოამან I; ჰე] ჰ Z, ჰე R'Y'; მმანო A, მმანო E
 MXD'E'; გაგება X.

გ. მარგალიტსა R'; მოვიმი DGHJ'TZ'F'I'L'Q'R'; ქვრიმი
 DILVZF'I'L'Q'Y', ქრიმი E, ქარვა R'; თქვენ ქვრიმი] თქვრიმი
 ქვრიმ X.

დ. ჩემნი JT; ამბავნი JT, ანბავი Q'; ამბავთა I, ანბავთა Q'; მა-
 გავრებან] თქვენვრებან D, თქვენვრებან FGHJKOTVYZA'F'G'I'L'Q'R'Y'

1405 (1220)

«მე ვარო მონა მეფისა მადლისა, ქავთა მფლობლისა;
 მათ მისვდა ცემა სენისა, მათისა დამამსობისა;
 მოგვიკვდა შემწე ქვრივისა, შემწეალებელი ობლისა,
 აწ შეიღთა მისთა და მისი ზრდის, უკეთესი მშობლისა,

ა. ფლობლისა X, მფლობისა Z.

ბ. მისვდათ I'; მათისა] მისისა L, მათისა X; დამამსობლისა
 BDEFGHIJKLOTVYZA'D'F'G'I'Q'R'Y'.

გ. მოგვკვდა L, მოგვაკვდა X, მოგვიკვდა G'; ქვრივისა] ობ-
 ლისა Z, ქვრივისა X; შემწეალებელი] შემწეალებელი BDEFGHIJ
 KLOTVZF'G'I'Q'R'Y', შემყლებელი X.

დ. და მისი~FZ; ზდის FGHJKOTG', სდის F'Q'; უკეთესი]
 უმჯობესად FV, უკეთესად EGHJKOTYF'G'Q', უმჯობესი IZR'.

ბ. გ. ~Z.

1406 (1221)

«დულარდუსტ არის დიაცი, მაგრა კლდე, ვითა ლოდია,
 ვისცა არ დაჰკოდს, უმა მისი ვერავის დაუკოდია;

მას უსხენ წერილნი ძმის-წულნი: როსან და ერთი როდია, —
აწ იგი ქაჯეთს ხელმწიფედ ქვე ზის მორკმული წოდია.

ა. დულარდუხთ R'; მაგრა] ვითა JT, მაგრამ GHIKOF'G'L'
Q'R', მაგარ Z.

ბ. ვისაც DGHIVF'I'L'Q'R'Y'; დაჰკოდს] მოჰკლავს B, დაკოდს
EA'D'E'Q'; ყმა] ხმა ABEGHJKMOTXYA'D'E'F'G'L'Q'; ყმა მისი~
F; ყმა მისი] მისი ხმა Z; ვერავის] სხვას ვერვის J, ვერავს X,
არავის ZR'.

გ. უსხენ] უსხედს GHF'L', უსხდა J, უსხდეს Q'; წერილნი]
ორნი FIJKOTZG', წერლნი D, წერილი GHF'L'Q'R'; წერილნი
ძმის-წულნი] ორნი ასულნი Z; წული EJ; როსა L'.

დ. ქაჯეთს] ქაჯთა GHF'L'Q'; ხელმწიფედ ქვე ზის მორკმუ-
ლი] მორკმული ქვე ზის ხელმწიფედ F (ხელმწიფე Z) FZ; ხემწი-
ფედ D, ხელმწიფობს JT; ქვე ზის] მეტად JT; სწოდია JT.

ბ. გ. ~ Z.

1407 (1222)

«გვესმა ამბავი, ზღვათ იქით სიკვდილი დისა მათისა,
შეიჭირებდეს ვაზირნი, დაძალეს ქნა ხალვათისა,
ვითა ვჰკადროთო დავსება პირისა, ხმელთა მნათისა?!
რომაჲ მონაა, თავადი მონისა ბეგრ-ათასისა,

ა. ანბავი Q'; ზღვას EFGHJKOTVA'F'G'L'Q'; იქთ Q'.

ბ. ვაზირნი] მეფენი FZ, ვეზირნი GHJKOTF'G'I'L'Q'R'Y';
დაშალე E, დაშლა FIJKOTYZA'G':+ქნეს YA'; ქნა] ქნეს EFLJKOT
Z, ქმნეს G';+მათ FJ,+მუნ IKOG'; ხალვაათისა TZ, ხავათისა E'.

გ. ვითა] ჩვენ ვითა EGF'L'Q'; ვჰკადროთ EG, ვჰკდროთო
X, ვკადროთო D'E'G', ვკადროთ F'L'Q'; დავსება] სიკვდილი Z;
პირისა] შუქისა J; ხმელთა] თემთა BEIKOTG', თეთრთა J, ხელთა
F'L'Q'; მნათისა] მონათისა X.

დ. მონაა] მოყმეა JT, მონა EIVX; მონისა] ლაშქრისა EIKO
YA'G'; ბეგრ-ათასისა] ბევრის ათისა I'.

აქა ფატომისიანსაგან ნესტან-დარეჯანის ქავთაგან
შენჯრობის ამბავი T

1408 (1223)

«რომაქ ბრძანა: «მოცავინმკლავს, მე ტირილსა არ
დავსვდები.

მანდორს; წავალ, ვიმეკობრებ, ალაფითა ავივსები,
მინა მოვალ შოებული, ადრე ზედა მოვესწრები,
მეფე დისა დატირებად წავიდოდეს, წაცავჰყვები»,

ა. როშაკ X; ბრძანა] თქვა თუ IKOG', იტყვის JT, ბძანა
VF'; მოცავინმკლას BDGHKLOTVYZA'F'G'Q', მეც ვინ მამკლას
J, მოცავინმკლავს X, მოცავინმკლას I'; მე] დღეს EI; ტირილისა
X, ტირილს L'; არ] ვერ DGHKOVZF'G'L'; დავსვდები G'.

ბ. მინდორს rep. E'; მინდორს წავალ~IJKOT'ZG'; ვიმეკობ-
რებ X; ალიფითა F'L'.

გ. შინა] მონა L'; შოებული DFIJLVI'; ზედან TR'; მო-
ვესწრობი H, მოვესწრები KOTYA'G', მოვესწრები X.

დ. დისად I, დასა X; სატირალად J, სატირებლად E'; წავი-
დოდეს] წავა ნეცა თან Z; წაცავყვები EHIA'D'E'I'G'L'Q', წავ-
ჰყვები Z.

1409 (1224)

«გვითხრა მისთა სულისათა: «წავალ, თანა წამომეყვით!»
წავგვიტანა მონა ასი, ვეელაკაი მისგან რჩევით.

დღისით მზისით ვმეკობრობდით, ღამეთაცა ვიყვნით თევით;
ღია ვლექვით ქარავანი, ღარი ჩვენკენ გარდმოვდევით.

ა. გვითხარ J; ხელისაგან R'; წამამეყვით DFGHIJKVZF'
I'I'Q'Y'.

ბ. წავგვიტანა] წავგვიყვანა I'; მისგან] შიგან DEGHKOVG'L'
Q', თანა Z.

გ. დღისივ მზისივ I'; ვიმეკობრეთ EO, ვმევეკობრობდით G,
ვამეკობროთ HKG', ვმეკობრობდი Z; ღამითაცა EFGHJKOZFI'G'
I'L'Q'P'; ვიყვით BEFGHIJKLOTVZF'G'I'L'Q'; თნევით Z.

დ. ლარი ჩვენკენ გარდმოვდევით| ალაფითა ავიესვეით I, ჩვენკერძ FJTVZ, ჩვენკე YA'I'; გარდმოვსდევით FL, გარდვიდე- ვით JT, გარდმოვდევით A'.

1110 (1225)

«მინდორ-მინდორ მოვიდოდით ჩვენ ღამესა დია ბნელსა, დიდი რამე სინათლენი გამოგვიჩნდეს შუა ველსა; ვთქვით, თუ: მ'ხეა, ნუთუ ზეცით ჩამოჰრილა ზედა სმელსა! დაბნეული მივეცენით გონებასა ჩემსა მსჯელსა.

ა. მოვდიოდით E, მოვსდიოდით T; მივდიოდით E'; დია| მე- ტად JT, დიალ I'

ბ. დიდნი EFIT; გამოგვიჩნდა BEFGHIJKLOYA'F'G'L'Q'R', გამოგვიჩნდეს XE'; შუა ველსა| ზედა სმელსა L'.

გ. ვთქვი DJF'L'Q', ვსთქვით T; მზია F'L'; ნუთუ ზეცით ჩამოჰრილა| ჩამოჰრილი ნუთუ ზეცით I; ნუთუ|ანუ EKOG'; ზეცით| მთვარე EKOG'; ჩამოჰრილი CDFGHIJYVA'E'F'I'L'Q'R'Y'; ზედა| ზედან IJKOTG'I'R'Y', ზეცით F.

დ. დაბნეული| გაკვირვებით E, დაბნეულნი BFJTVXZD'I'R' Y, დაბნედილი GF'L', დაბნედილნი ILYA'; მივეცნით I; ჩემსა| ჩვენსა CDEFGHIJKLOVYZA'G'I'L'Q'Y', ჩვენა T; მრჯელსა EFG HIJKOTVZF'G'L'Q'.

1111 (1226)

«ზოგთა ვოქვით: არის ცისკარი; ზოგთა ვოქვით: არის მთვარეო;

მას დარაზმულთა მივმართეთ, ახლოსმცა ვნახეთ ბარეო!

მორს მოუარეთ, მივედით, შემოვადევით გარეო;

მით ნათლიდაღმა გამოჰსდა სჰა, ჩვენი მოკებარეო.

ა. ვთქვით,| ვჰოქვით D, თქვეს FGHIKLOF'G'L'Q'R'Y', ვსთქვით T; ცისკარი + და EFIJTR'; ვთქვით,| თქვეს GHKOF' G'L'Q'Y', თვეს V,—EFIJTR'; მთვარეო| მთარეო M.

ბ. დარაზმულსა R'Y'; მივმართეთ| მივედით D', მივმართე Y'; ახლოსმცა| ახოსცა D, ახლოსაც GNJKOF'G'L'Q', ახლოსცა ITVZE'I'R'Y'; ახლოსმცა ვნახეთ ბარეო| შემოვადევით გარეო EF D'; ვნახე Y'.

გ. მოუარეთ] მოყვარეთ L', მოუვარეთ CI', მოეუარეთ D;
მივედით] მივმართეთ FLZ, მოვედით F'L'Q'; შემოვადეგით] შემო-
ვადექით JKOG'; შემოვადეგით გარეო] ახლოცა ვნახეთ ბარეო EF.

დ. შით] მის IL; ნათლიდამა B, ნათლიდამე DL, ნათლი-
დალმე GHIJTVXE'F'L'Q'R'Y', ნათლიდალმენ KOG'I', ნათლიდალ-
მან Z; გამოხდა BELYA'D'E'F'G'I'L'Q'R', გარდმოხდა I; ჩვენი]
ტკბილი E, ტკბილად IKOG'; მოუბნარეო JTY.

გ. დ. ~ D'.

1412 (1227)

«გვითხრა: «ვინ ხართ, ცხენოსანო? თქვენ სახელი თქვენო
თქვენით;

გულანშაროთ მოციქული ქაჯეთს მივალ, მერიდენით!»
ესე გვესმა, მოვადეგით, აღუად გარე მოვერტყენით,
პირ-მზე რამე ცხენოსანი გავიცადეთ თვალით ჩვენით.

ა. გვითხარ I'; ცხენოსანო DEE'I'Y', ცხენოსანო X; სახე-
ლი] ამბავი EZ, სახელნი CDFJL'YA'; თქვენნი CD; სთქვენით JR'.

ბ. გულანშაროთ E, გულანშაროს KOG'; მოციქული] მიმა-
ვალი J, მომავალი T.

გ. გვესმა] გუსმა B; მოვადეგით] მოვადექით T, მოვადეგით X
მოვერტყენით] მოვეფირტყენით L'.

დ. განვიცადეთ Z; თვლით X.

1413 (1228)

«უჭვრიტეთ პირსა მნათობსა, ელვათა მავლვარებსა;
მისი ციმციმი მზისაებრ ეფინებოდა არებსა;
ძვირ-ძვირად გვეუბნებოდა სიტყვასა რასმე წყნარებსა,
კბილთაგან შუქი შეადგა ზედან გიძრისა სარებსა.

ა. უჭვრეტლით Z; მნათობსა] ელვასა ZF'L'Q'; ელვათა] მზი-
საებრ F, ელვასა GHE', მნათობთა Z; მავლვებელსა E, მოვლვა-
რებსა X, მავლვარობსა L', მოელვარებსა Y'.

ბ. მისი + შუქი და F; მზისებრი (IF'L'Q', მზისებრიე H,—
F; არესა Z.

გ. გვეუბნებოდა X; სიტყვათა IYA', სიტყვებსა I'; რასმე]
როსმე X, რამე E'; წყნარებსა] მწარებსა Z.

დ. შუქი] ელვა JTZ, შუქ B; შეადგა] ჰკრთებოდა Z, შეადგის FJKOTG', შიადგა V; ზელა CEFIYA'R'.

1414 (1229)

«კვლავ ვეუბნით მას მზესა ტკბილ-მოუბრითა ენითა.
არ მონა იო, ტუუოდა, ჩვენ ესე შევიგენითა;
რომაქ შეატეო ქალობა, გვერ[დ]სცა წაუდგა ცხენითა,
აღარ გაუშვით, დაჭირვა ვჰკადრეთ ხელითა ჩვენითა.

ა. კვლა CEFILYA'; მოუბრისა F, მოუბარითა KOF'G', მო-
უბარითა L'.

ბ. მონა] მოყმე JKOTG'; ტუუოდა] ტუუოდა F, შევატყეთ Z;
ჩვენ] მით I'; შევიგენითა] შეუგენითა F, შევიგრძენითა T, შევა-
გენითა X, შევიგონეთა G'.

გ. შეატყვა F, შიატყო V; გვერდსცა] ახლოს JT, გვერსცა
A, გვერცსა B, გვერცა DEFGHKLMOVXYZA'G'Q', გვერთსა I,
გვერდსა D'E'I'R'Y', ვერცა F'L'; წაუდგა] წაადგა IYA'.

დ. დაჭირვა] შეაყრობა F, დაქერა I'; ვჰკადრეთ X, ვკადრეთ
A'D'E'F'L'Q', ჰკადრეთ G'; ხელისა H; ხელითა ჩვენითა] ჩვენისა
ხელითა Z.

1415 (1230)

«კვლავ ვკითხეთ: «გვითხარ მართალი საქმე მენ მხეებრ
ნათლისა,

ვისი ხარ, ვინ ხარ, სით მოხვალ მანათობელი ბნელისა?»
მან არა გვითხრა, გაუშვა წყარო ცრემლისა ცხელისა.
რა საბრალთა გაესილი მთვარე, ჩანთქმული გველისა!

ა. კვლავ] მას H, კვლა CEFILYA', ჩვენ R'; კვლავ ვკითხეთ]
ვჰკითხეთ თუ I'; ვკითხეთ] ვეუბნით F', ვჰკითხეთ CDFGIKLOTY
ZG'R'Y', ვჰკადრეთ HJ; მართალი] ამბავნი F, ამბავი KOZG', მარ-
თალა X; შენ—JKOTG'; მზებრ BDIJKOTV('I', მზებრ E; ნათ-
ლისა] მფენისა IYA', ნათელისა BDLV, სანათელისა JKOTG'.

ბ. ვსი B, ვის X; ვისი ხარ, ვინ ხარ] ვინა ხარ, ვის ხარ I;
ვისი ხარ, ვინ ხარ, სით მოხვალ] ვინ ხარ, სით მოხვალ, ვისი ხარ
KOG'; სით] საით L'; მანათლობელი CYA', მანათლობი E.

გ. მან არა] არა არ KOG'.

დ. საბრალოა A; ჩანთქემული X; გველისა| გულისა F'.

1416 (1231)

«არცა რა ცსადი ამბავი, არცა რა დასამალავი,
არა, არ გვითხრა, ვინ იყო, ან ვისგან ნამუხთავი;
ქუშ-ქუშად გვეუბნებოდა, კუშტი, თავისა მკრძალავი,
ვითა ასნიტი, მჭვრეტელთა მისთა თვალთა მლალავი.

ა. ცხადივ GHJKOTF'G'L'Q'; ანბავი Q'.

ბ. არა] არ D.

გ. ქვეშ-ქვეშად XG'; გვებნებნებოდა K; ქუშტი X; კრძალავი G', მკრძალავი I'.

დ. ვითა] ვისთა C, ვითა X; მჭვრეტელთა Y'; მისით DEIV YA'F'Y', მისის GHF'L'Q', მისი I'; მილალავი X.

ბ. გ.~Z.

1417 (1232)

«რომაქ გვიბრძანა: «ნუ ჰკითხავთ, აწ თურე არ-სათქმელია.
ამისი საქმე უცხოა, საამბობლადცა მნელია;
ბედი მეფისა ჩვენისა არსითგან სანატრელია,
მით რომე ღმერთი მას მისცემს, რაც უფრო საკურველია,

ა. გვიბრძანა DVQ'Y', ბრძანა E, უბრძანა L; ნუ] ნურას E; ვკითხავთ E, კითხავთ E'Q'; თურე] თურმე Z; სათქმელია| მართალია E.

ბ. იმისი E'Y'; უცხოა] ცნელია H, უცხოა AB; საამბობლადც DGHKOZG', საამბობლადცა E, საამბობლათაც J, საამბობლადცა X, საამბობლადცა F', საამბობლადც I', საამბობლადც L', საამბობლადც Q', საამბობლადცა Y'.

გ. ბედის K; მეფისა ჩვენისა ~ I'; არსთგან C, არსთგან DE FGHJKLOVYA'E'F'G'I'Q'R'Y'.

დ. რომე] უფრო KOG'; უფრო] რომე KOG', არამ L; საკურველია] სატურველია FZ, საკვირველია CDIJLTVXYA'D'E F'G'I'L'Q'Y'.

«ე'ე ღმერთსა მისაგვრელად მისად ჩვენთვის მოუცდია,
 მიუტანოთ არმადანად, დაგვიმადლებს მეტად დია.
 ნუ დავმაღავთ, გა[ვ]მელაგნდებით, მეფე ჩვენი ამაჲია,
 პირველ — მათი შეცოდება, მერმე დიდი აუგია».

ა. ღმერთსა] მისთვის IA', ლ'თისა X, ღმრთისა D'; მისგვრე-
 ლად X; მისად] მათად F, ღმერთსა IA', ნათდა Z; ღმერთსა მისა-
 გვრელად მისად] მისთვის მისაგვრელად ღმერთსა Y; მოუცდია] მოუგვრია
 EFGHIJKOTZYA'F'G'L'Q', მოუცია HR', მუცდია E'.

ბ. მიუტანოთ] მიუტანოდ FKOVD'F'G'L'R', მიუყვანიოდ L;
 ამარდანად E, არლამანად GHIJF'L'Q', არმადანათ ZA'; მეტადი
 X; დია] ია VI'.

გ. ნუ] თუ EFHIJKOTYZA'Q'Y'; დავმაღვთ X, დავმაღამთ
 F'L'; გამელაგნდებით AB, დავმელაგნდებით CEFJKLOTVYZA'E'
 I'R'Y', დავმელნდებით I, გავმელანდებით X, დაველამნდებით G'.

დ. დიდი] დია D'I'.

ბ. გ. ~ T. ბ = დ, გ = ბ, დ = გ E.

«მივემოწმენით, თათბირნი არ კიდე გავაკიდენით;
 დავბრუნდით, ქაჯეთს მიემართეთ, მას წინა მოვეკიდენით;
 არცა რა ვჰკადრეთ ხელდახელ, არცა თუ წავეკიდენით;
 იგი ტირს, ღაწვსა გულ-მღულრად ჩარცხის ცრემლისა კი
 დენით.»

ა. მივამოწმენით BCHILMVXYD'E'I'Q'Y', დავემოწმენით R';
 თათბირსა FJKOTZG'R', თათბირი GHE'I', თათბირთა V; კიდე]
 დია KOG'; გავეკიდენით EFGHIKOTVZF'G'I'L'Q', გავეკიდე-
 ნით D'.

ბ. მივედით IJKOYA'G'; მას] მზესა F, მზეს Z; წინ F.

გ. ვჰკადრეთ] ვჰკითხეთ IIJT, ვკადრეთ D'E'F'G'L'Q'; ხელ-
 დახელ] მშვიდობით JT, ხელის ხელ FGIKOYZF'G'L'Q'; წავეკიდე-
 ნით] გავეკიდენით GF'L'Q', წავეკიდენით H.

დ. ტირის X, სტირს D'E'R'; ღაწვსა] იწვის GF'L'Q', ღა-
 წვთა HA', ჩარცხის K, ჩარეცხს OG'; მღულრად] მწუხრად J;

ნარცხის| ვნახეთ GF'L'Q', ლაწვსა KOG'; ცრემლითა HL; კი ღე-
ნით| მიღენით FGKOZG'Q'R', მოღენით F'L'.

1420 (1235)

„მე როშაქს ვჰკადრე: «გამიშვი კვლა ადრე თქვენი
მსლეებელი;

აწ გულანშარო ქალაქსა ვარ საქმის რასმე მღებელი».
მან გამომიშვა, აქ სადმე ლარი მიც წასაღებელი,
თან წაგიტან, წაცავალ მე მათი ზედა-მსწრებელი».

ა. ეკადრე YA'E'F'Q'; გამაშვი X; კვლა| ვარ JY, კვლავ DG
HKOVZF'I'L'Q'R'Y', კვლავ G',—F; ადრე + ვარ F; თქვეი B;
მსლეებელი| ხლებული GF'L'Q'.

ბ. აწ მე F; გულანშაროს DEFGHJKOTVYZA'E'F'G'I'L'Q'
Y'; ქალაქს YA'; ვარ—GF'L'Q'; საქმისა GYA'F'L'Q'; საქმის რას-
მე ~ H; რამე G, რსმე X; მღებელი| მწღებელი L.

გ. გამამიშვა GHJVA'I'Q'R'Y', გამიშვა F'L'; სადმე| სამე F,
საღამე F'L'; მიც| მაქვს GF'L'Q', მიცს BTR', მიძს E'.

დ. თან H; წაგიტან| წავიღებ F, წაგიტან EGJKOTVYZA'E'F'
I'L'Q'R'Y', წაგიტანე H, წაგატან X,—L; წაცაველ H; მე მათი
ზედა| ზედა ვარ მათი GF'L'Q'; ზედაღნ DVZI'; მსწრობელი E,
სწრებელი GI'L'Q'.

1421 (1236)

„მათ კაცთა ღია იამა ესე ამბავი მონისა.

მე გავიგონე, შერემშრა ნაკადი ცრემლთა ფონისა,
მენიძნა, უოვლი ნიშანი ვიცან ჩემისა ღონისა,
ცოტაი ღსინი მომეცა, მსგავსი დრამისა წონისა.

ა. ღია| ღიდად BCDEFHGJKL^MMOTVXYZA'D'F'L'Q'R'Y',
ღიდათ EI', იამათ VR'; ანბავი Q'.

ბ. შემაშრა EFHZF'L'Q'R', შერამშრა GKLOTVG', შემოშ-
რა J.

გ. მენნიშნა Z; უოვლი| ესე KOG'; ნიშანი| ამბავი GF'L',
ანბავი Q'; ვიცა I'.

დ. ცოტაი| ცოტა რამ FGHKOZF'G'L'Q'; ღხენა E'Y'; მა-
მეცა DEFGHJKOVF'G'Q'R'; მგზავსი EFHVYZ, მსგავსად G'F'L',

მგზავსად J, წონა KOG', მსგა E', მზგავსი I'Y', მსგზავსად Q;
ღრამი E'.

1422 (1237)

„მოვიუევანე იგი მონა, ახლოს დაესვი ჩემსა წინა,
ვჰკითხე: «მითხარ, რას იტყოდნი? გაგონება მეცა მინა».
მან იგივე კვლა მიანბო, რაცა მუნით მოქმესმინა,
მან ამავემან გამაცოცხლა, სულ-მობრძავი დამარჩინა.

ა. ახლო Y'; დაესი E'I'.

ბ. ვკითხე A'E'F'L'Q'; იტყოდით HL, ვიტყოდნი F'L', ეტყოდნი Q'.

გ. კვლავ DGHJOTVZF'G'L'Q'R'Y', კლა E'; მიაგბო BCD
FGJKLMOTVYA'E'G'L'Y', მიაგბა E; მუნით] პირველ EFGKOZ
F'G'L'Q'; მამესმინა DFGHJKOVF'G'I'L'Q'R', მოესმინა ABMXD'F'.

დ. მან] ამ CDHKGV'I'R'Y', იმ F; ამავემა DL', ანბავემან
Q'; მობრძავეი T; დარაჩინა T.

1423 (1238)

„მე ორნი შავნი მონანი მეუანან სავსენი გრძნებითა;
უჩინოდ მიველენ-წამოვლენ მათითა ხელოვნებითა;
მოვასსენენ, ქაჯეთს გავგზავნენ, ვარქვი, თუ: „ნუ
დასდგებითა,
მაცნობეთ მისი ამავეი თქვენითა მოქმედებითა».

ა. შავნი მონანი მეუანან] მეუანან მონანი შავნი F; სავსენე T,
სავსენ I'; გრძნებითა L'.

ბ. უჩინოდ] უჩინოდ F; მიველენ] შევლენ E, წავლენ JHKO
VZG'; მათისა GZF'I'L'Q'; ხელოვნებითა] მსახურებითა Q', ხელოვნობითა EZ.

გ. მოვასხენ DEKLOTVYZA'D'E'G'I'R'Y', მოვასხი FGHJF'
L'Q', მოვასხენ X; ქაჯეთ I'; გავგზავნე EFGJKOZF'G'I'L'Q', გა-
ვგზავნე H, გავგავნენ M, გავგზავნეთ D', გავგზავნე E'; ვარქვი] უთ-
ხარ FGKOZF'G'L', უთხარი Q'; თუ—GF'L'; ნუ] ნულარა GF'L',—
X; თუ ნუ] სიტყვა Q'; სდგებითა GF'L'Q', დაჰდგებითა I'.

დ. მაცნობეთ] მიცნობით GF'L'Q'; მისი] მათი I'; ანბავეი HI'
Q', ჰამბავეი R'; თქვენისა DHJVZI'; მოქმედებითა] იგი დებითა Q',
მოქმედობითა Z.

„სამ დღე მოვიდეს, მიაშბეს ფიცხლა ებიჯა გზისადა:
 «მიუგერიაო მეფისა, ზღვათ იქით წამავლისადა,
 ვერვის შეუდგმან საჭკრეტლად თვალნი, მართ ვითა მზისადა,
 ქვე დაუწინდავს საცოლედ როსან ცოტასა ეშისადა.

ა. სამ] მას JT; მოვიდნენ GHF'L'Q', მოვიდა J; მიაშბო J, მიაშბო F'L', მიაშბეს I'Q'; ფიცხლავ DGHJKLOTZF'G'L'Q'Y', ფიცხლად R'; ებიჯა] ებიჯვა L, ებიჯათ F'L'Q'; ფიცხლა ებიჯა~KOG'.

ბ. მოუგერიაო Q'; მეფესა F'L'Q'; მეფისა, ზღვათ იქით] ზღვას იქით მეფისა KOG'; ზღვას CDEFGHJLVZF'I'L'R'Y', ზღვის Q'; წამავალისა Z.

გ. ვერვის] ტერსა რა Q', ვერვინ E; შეუდგამს GHJKLOF' G'L', შესდგამს Q', შეუდგამს R'; თვალი H; მართ—F; ვერვის შეუდგმან საჭკრეტლად თვალნი] თვალნი ვერავის შეუდგამს საჭკრეტლად F.

დ. საცოლოდ EFJLTFE'F'L'Q', საცოლეოდ X; როსანის F; ცოტას F, ცოტაი I'.

«როსანს შევრთოთო, — დულარდუხტს მეფესა უბრძანებია, —
 ვერ ქორწილობად არა მცალს, აწ გული ცეცხლ-ნადებია»,
 შემოვიქცევი, შევისძლობ, ვინ ცისა მზედ ნაქებია».
 ცისეს დაუს[ვ]ამს, სადუმი ერთაი უახლებია.

ა. შევრთოთ D, შევრთაო GZl' შევრთოვო E', შევრთაეო F' L'Q'; დულარდუხტს მეფესა ~KOZG'; დულარდუხტსა D, დულარდუხტ HT, თულარდუხტ J, დურადუხტს E', დულარდუხტს E'; უბრძანებია DVE'Y'.

ბ. ჯერ] აწ GL'Q', ჯეროთ F; ქორწინებად DEVZA'I'Y', საქორწილოთ F, საქორწილოდ GKOF'G'L'Q', ქორილებად H, ქორწინობად Y, ქორწინება R'; აწ] ჯერ GI'L'Q', მით J.

გ. შემოვიქცევი] შემოვებრუნდები JT, შემოქცევი F'; შევისძლობ] შევიძლნობ Z, შევიძლობ GJF'L'Q', შევიძლობ Y; ცისად H, ცისი X, ცასა F', იცის I'; მზედ] ზედ F'L'.

დ. დაუსამს AZ; ხადუმნი FGJKOTF'G'L'Q'; ერთაი] მრავალნი JT, ერთი არ E, ერთილა GHYZF'L'Q', მრავალი KOG', არ ერთი V.

ყოველი მცოდნელი გრძნებისა მას თანა წაუტანია,
 მით რომე გზა საჭიროა, მტერნი საომრად მზანია;
 ქვე დაუერია მოყმები, ვინც უფრო გულოვანია,
 დაეუოვნების: წასრულა, ჯერთო ცოტაი ხანია.

ა. ყოველი DJTVF'L'Y', ყოველი G', ყოველი I', ყოველი R'; მცოდნელი DVY, მცნობელი H, მცოდნენი JTR'Y', მცოდნენ I'; გრძნებისა| გზისანი JT, მრძებისა X; მცოდნელი გრძნებისა ~ L.

ბ. გზაა FGHJKLQTVZF'G'L'Q'; საჭირო EFGHJKLQTVZ F'G'L'Q', სჭიროა X; მტერი E; საომრად| ნიდაგ F, საომრათ M.

გ. დაუყრიან ET; მოყმენი EFGHJKQTVF'G'T'L'Q'R', მონები Z; ვინც| რაც GKOZF'G'T'L'Q', ვინცა X; გულოანია BDMX A'D'F'T'L'Q'.

დ. დაეყოვნების E, დაყოვნებს X; წასრულა| ასულსა Z; წასულა BFHJKQTVG'R', წასვლითა GF'L'Q', წარსრულა L, წარული X; ჯერეთ EFLVZR'Y', ჯერეთო GHJKQTVF'G'L'Q'; ცოტა GH JKQTV'G'L'Q'.

ა და ბ H ნახევრები ~ H.

1427 (1242)

«ქაჯთა ქალაქი აქამდის მტერთაგან უბრძოლველია.
 ქალაქსა შიგან მაგარი კლდე მალალი და გრძელია,
 მას კლდესა შუა გვირაბი, ასამურომელი ხერელია,
 მუნ არის მარტო მნათობი, მისთა შემერელთა მწველია.

ა. ქაჯთა ქალაქი აქამდის| აქამდის ქაჯთა ქალაქი R'; აქამდი L, ამდე I'; უბრძოლელია EFGHJKQTYI'.

ბ. ქალაქთა EKLOG'; შიგან| შუა FGHKOZF'G'L'Q', შიგა A'; მაგარი| ციხეა E, კვლუსი GF'L'Q', მალალი JKLOTVZG'; მალალი| მაგარი EJKQTVG'; გელია T.

გ. შუა| შიგან HJTR'Y'. შუა G'; გვირაბი| მალალი Z; ასამურომელი BEFGHJKLMQTVXYZA'D'E'F'G'L'Q'Y'.

დ. მისთა| ქვე ზის GF'L'Q'; შემერელთა| შორს ნყოფთა JT, მწვერეტელთა LZ.

«გვირახის კარსა ნიდაგ მოყმე სცავს არ ჰირ-ნასები,
ათი ათასი ჭაბუკი დგას, ეველაკაი ხასები,
ქალაქის კართა სამთავე — სამათას-სამათასები.
გულო, გაცხაჯა სოფელმან, არ ვიცი და, გლას, რას ები!»

ა. სცავს R'; ნასები| ნასება X.

ბ. სდგას E', დგის Y'; ყველაკაი| ყველა F, ყველაკაა X, ყვე-
ლაყაი F'L'Q', + გმირთა F; ხასები| ხასები FL.

გ. სამთავე| სამგნითვე KOG'; სამათას L.

დ. გული F'L'; გაგსარჯა JKO; სოფელმა I'; და] რა GF'L'
Q'; და გლახ| ვინლა J; და გლახ რას ები| რასა გლახები FH, და
გლახახები X.

1429 (1244)

ესე ამბავი ავთანდილ ჰირ-მხემან. მაგრა ვადამან,
რა მოისმინა, იამა, სხვად არა გაუცხადა მან,
შესწირა ღმერთსა მადლობა ტურფამან დანაბადამან:
„ამბავი ჩემი სალსინო მითხრაო ვისმანლა დამან!“

ა. ესე| ისი E; ანბავი Q'; ავთანდილს EX. ავთანდილ I, ავთან-
დანდილ M, მართალი C'; მაგრა| მაგარ FY, მაგრამ GIJF'L'Q',
იად H, ია KOG', პირად C', + და X; ვარდამან BDEHIKOVZG'
I', ხვადამან (F'L'Q', ვაღამა J.

ბ. იამან V; სხვა HY'; არად EGIJLYA'Q', არ I'; გა-
უცხადა მან| გაუცხადამა J, გააცხადა მან R'Y'.

გ. შესწირა F'L'; მადლობა| დიდება GI'F'L'Q'; დანაბადამა J.

დ. ანბავი Q'; სალხენი R'; მითხარო BDFIKLOYZA'F'G'L'
Q'Y', მითხრა MXD'E'; ვისლმან E, ვისმალა G, ვისმნლა I; დამან|
და ამან E, დამა J, დათ დამან E'.

1430 (1245)

ფატმანს უთხრა: „საუვარელო, კმა სარ ჩემგან სასურველად,
მე ამბავი სანატრელი მომასმინე არ ჰირ-ბნელად,
მაგრა საქმე ქაჯეთისა გამაგონე უფრო მრთელად,
ქაჯი ეველა უსორცოა, რამან შექმნა სორციელად?“

ა. ფატმანს] ყმამან JT, ფათმანს D; კმა ხარ]კმარხარ EHIJV I';ყმა ხარ F'L'; ჩემდა F, ჩემად GJKOTVZC'F'G'Q', ჩემთვის I'R'Y'; სასურველად] სანატრელად I'.

ბ. მე] შენ F; ანბავი Q'; სანატრელი] სასურველი E, შეენი-ერი FKOZG', საიმედო GF'L'Q'; მამასმინე DFGHJKOVF'G'I'L'Q'R'Y', მომისმინე I, მამისმინე T.

გ. მაგრამ FGHJKOTF'G'I'L'Q'R'; ქაჯეთასა X; გამაგონე] მე მასმინე GF'L'Q', გამიგონე T; მრთელად] მრავლად J, მთელად EGHTF'L'D'.

დ. ქაჯნი EFGIJKOTVYC'E'F'G'I'L'Q'; ყვალა F, ყოვლი T; რამან] რამცა L, რამა E'F'L'Q'; შექნა EGHKO A'C'F'G'L'Q', შე-ჰქმნა R'.

1431 (1246)

„მის ქალისა სიბრალული ამანთებს და მიდებს აღსა, მაგრა ქაჯნი უხორცონი რას აქნევენ, მიკვირს, ქალსა?!“
ფატმან უთხრა: „მომისმინე, მართლად გხედავ მანდა
მკრთალსა,

არ ქაჯნია, კაცნიაო, მინდობიან კლდესა სალსა.

ა. მას J; ქალისა] ქაჯისა J; მიდებს] მკიდებს R'.

ბ. მაგრამ FGHJKOTF'G'I'L'Q'R'; აქნავენ E'.

გ. ფათმან D; უთხრა] ჰკადრა E, იტყვის Z,—L; მამისმინე DFGHJKOVF'G'I'L'Q'R'Y', მამასმინე Z; მართლად] მანდა GF'L'Q', მართლა DEHKOG'I'; გხედავ] გითხრობ J, გეტყვი L; მანდა] მისთვის FYZ, ფერად G'F'L'Q', ფერ JOTG', ფერთა K; მკრთალსა I, ნამკრთალსა JOTG', მკთალსა E'I'.

დ. ქაჯია G; კაციაო BIF'L'Q', კაცნია კაციაო E'; მინდობია D'E'Y'; სალსა] აღსა E'.

1432 (1247)

„ქაჯნი სახელად მით ჰქვიან, არიან ერთად კრებულნი, კაცნი, გრმნებისა მცოდნეულნი, ზედა ეახელოვნებულნი, უოველთა კაცთა მავნებნი, იგი ვერვისკან ვნებულნი; მათნი შემბმელნი წამოვლენ დამბრმალნი, დაწბილებულნი.

ა. სახელად] სახლად G; ქვიან FTE'G'Q'; მით ჰქვიან] მიქვიან L; ერდგან DE, ერთგან FIKOYZA'C'G'I', ერთათ X.

ბ. მცოდნელი E, მოქმედნი FZF'L'Q', მცოდნენი GHJTR'Y', მცოდელნი M; ზედან DHJTR'Y', მაზედ FKOZVG'; გახელოვნებულნი] დგა ხელოვნებულნი L.

გ. კაცთა] მტერთა GKOF'G'L'Q'; მავნენი DFGHIJKLOTVYZ A'F'G'I'L'Q', მავნები C'; ვერვისგან] არვისგან EFGHIJKLOTVY ZA'C'F'G'L'Q', ვერვისგან X, ვერვისად I'.

დ. მათი HY'; შემბელნი DLZ, შემბმელი E, შემბნელნი G'; დაბრძალნი E, დამბრალნი I; დაწბილებულნი] დატყვევებულნი E.

ბ. გ. ~ E.

1433 (1218)

„იქმენ რასმე საკვირველსა, მტერსა თვალთა დაუბრძობენ, ქართა აღსძრვენ საშინელთა, ნავსა ზღვა-ზღვა დაამსობენ, ვითა სმელსა გაირბენენ, წუალსა წმიდად დაამრობენ, სწადდეს, დღესა ბნელად იქმენ, სწადდეს, ბნელსა ანათლობენ.

ა. იქმან EYZC', იქმე F; საკურველსა GHJKTR'Z' საკვირელსა I; მტერთა JLTR'; თვალსა BEGHKOYZC'E'F'G'L'Q'R'Y', თვალებს F; დაუბრძობენ X.

ბ. ქარსა EZI'; აღძვრენ BEGHKVE', აღძრვენ DFL'Q'Y', ასცრენ FYC', ასძრვენ I, აღვძვრენ JT; აღვძრვენ OG', აღსძვენ D'; საჩინელსა E, საშინელსა FGHJTYE'Q'; ნავთა TFL'; ზღვა-ზღვა] ზღვასა GF'L'Q', ზღვაში H, ზღვა X, ზღვ-ზღვა R'; დამხობენ EXI', დაუმხობენ JZ.

გ. ხმელსა] ველსა E, ხმელთა KOVG'; წმინდად BGHIJKOT VXD'I'Q', წმინდათ DZE'; დაშრობენ EI', დაიშრობენ C'.

დ. სწადდეს₁] სწადდესთ I'R'; დღესა] ბნელსა L; ბნელად] ნათლად L, ბნელათ I'; იქმან CDEV; სწადდეს₂] სწადდესთ I'R'; ბნელსა] დღესა, L; ანათობენ DFGHIJKOTVXZE'F'G'I'L'Q'R'Y', ანათლებენ E, არ ანათობენ L.

1434 (1249)

„ამისთვის ქაჯად უსმობენ გარემომონი ყველანი, თვარა იგიცა კაცნია ჩვენებრვე სორციელანი“.

ავთანდილ მადლი უბრძანა: „ცეცხლნი დამივსენ ცხელანი, დიდად მიაძნეს ამბავნი, სიტყვანი აწინდელანი“.

ა. ქაჯათ FG LXQ', ქაჯთა F'L'; ყოველნი I'.

ბ. თვარ F; თვარე JI', თვარემ KOF'G'L'Q', თუ არ L, თავრა Y'; იგინიცა FL, იგინიც GHJKOG'L'Q'; ჩვენებრივ GZCF' I'Q', ჩემებრივ L'.

გ. ავთანდილ I, ავთანდი T; უბრძანა I, უბძანა; VE'F'L'Q'; ცეცხლი EGHJLTC'E'F'I'L'Q'R'; ცეცხლნი დამივსენ] დამივსე ცეცხლი FKOG', დამივსენ ცეცხლი Z; დამივსე EGHJLTF'I'L'Q'R', დამევესნეს V.

დ. შიამა GHJF'L'Q', შიამზნეს D'; აზბავი GHJF'L'Q', აზბენი I; აიწინდელანი X.

1435 (1250)

გულითა ღმერთსა ადიღებს ავთანდილ ცრემლთა მღენელი; თქვა: „ღმერთო, გმადლობ, რომელი ხარ ჭირთა

მომადლსენელი;

ყოფილი, მყოფი, უთქმელი, ყურთაგან მოუსმენელი, წყალობა თქვენი იჩქითად არს ჩვენი გარდ-მოჟუნელი!“

ა. ავთანდილ I; მღენელი] მდინელი V, მდენელი Z.

ბ. ღმერთო გმადლობ ~ GHKOF'G'L'Q'; გამამადლობ L, + მაღალო GF'Q'; რომელ GF'L'Q'; მჭირთა F'L'; მამაღბენელი DH KOVGY', მღზენელი GF'L'Q', მამღზენელი I'.

გ. ყოფილი] მყოფელი E, ყოველგან GF'L'Q'R'; მყოფი] მთქმელი E, მყოფა X; უთქმელი ყურთაგან ~ X; ყურითა R'.

დ. თქვენი] შენი FGJKLOTZF'G'L'Q'R'; იჩქითი EGHJTF' L'Q', იჩქითამ D', იჩქითად I'; ჩვენზედ EKOZG'R', ჩვენდა F, ჩვენზე GVF'L'Q', ჩემზე H; გარდამჟუნელი DI', გარდმოჟენილი EH, გარდმოჟენელი D', გადმოჟენელი E'.

1436 (1251)

მის ამბვისა ცნობისათვის ცრემლით ღმერთსა ადიღებდა. ფატმან ეჭვდა თავისათვის, აჰად ცეცხლსა კვლა იღებდა; უმა ნამუსსა ინახვიდა, სიუვარულსა იფერებდა, ფატმან ეელსა ესევოდა, პირსა მხესა აკოცებდა.

ა. მისი H, მას X, ამ R'; ამბისა HDVZE'I'R'Y', ამბავისა F'L', ანბავსა Q'; ცნობისათვის] სმენისათვის FKOZG'R', მცნობელი H; ცრემლით ღმერთსა~J; აღიდებდეს F".

ბ. ფათმან D; ეჭვთა L', იჭვდა R'; თავის თავის DV, თავის თავად H, თავისისა Z, თავისავეს D', თავისათვი I'; ცეცხლსა] ცრემლსა GHF'Q'; კვლავ DGHJTF'I'L'Q'Y'; იღებდეს F, იღენდა GHQ'.

გ. ნამუსა DE'; ინახვიდა] იფარებდა GOF'L'Q', ინახვედა FTY', იფარვიდა H; პირს F'Q'; იფარებდა KOG'.

დ. ეხვევოდა JTX; პირს F'Q'; მზესა] ზედან E, ზედა FIY.

1437 (1252)

მას ღამით ფატმან იამა ავთანდილს თანა წოლითა;
უმა უნდო-გვარად ეხვევის ეელსა ეელითა ბროლითა,
ჰკლავს თინათინის გონება, ძრწის იღუმლითა ძრწოლითა,
გული ხელ-ქმნილი გასჭრია მხეცთავე თანა რბოლითა.

ა. ღამე FJT, ღამეს ZF'L'Q'; ფათმან D; იამა] იხარა F, იამამა Z; ავთანდილს თანა] ავთანდილთანა DGJKOTVF'G'I'L'Q' R'Y', ავთნდილს თანა I.

ბ. ყმამ I'; უნდომ EFIMVYZD'I'R', უნდა Q'; გვარა D'; ეხვევისი X; ყელსა ყელითა ბროლითა] ყელსა ბროლისა ყელითა EGF'L'Q'; ყელითა] ხელითა D'E'.

გ. კლავს E'; თინათინის X; ძრწის—FZR'; იღუმლისა EGF' Q', იღუმლითა FZ, იღუმლით I, იღუმალის JL', იღუმალისა I'.

დ. გულო D'; მხეც-ქმნილი EJ, მხეც ქენია FZR', ხელ-მქნილი GKTV, ხელთქმნილი F'L'; გაჭრია I'; მხეცსავე DV; რბოლითა] ბრძოლითა F'G'L'Q'.

1438 (1253)

ავთანდილ მალვით ცრემლისა წგავს, დენად სისხლ
ნართა[ვ]ისად,
შიგან მელნისა მორევსა, ცურავს გიძრისა ნაუი სად;
იტყვის, თუ: „მნახეთ, მიჯნურნო, იგი, ვინ ვარდი ავისად,
უძისოდ ნესვთა ზედა ვზი ბულბული მსგავსად უგავისად!“

ა. ავთნდილ I, ავთანდილს JTR'; ცრემლსა EGHZD'F'L'Q', ცრემლს იდენს KOG'; წვეს] ღვრის EIL, წვას B, სწვეს DIJKLOT' YG', წევს F, სწვიმს GF'L', სწავს V, წვეთს Z, დენა R'; დენად] დადენად E, დენა JTV, მისი KOG', სწვეს R'; სისხლ—F'; ნართაისად A, ნათართავისად F; დენად სისხლ ნართა[ვის]ისად] სდის ზღვათა შესართავისად GF'L'Q', სისხლისა შესართავისად HZ.

ბ. გელნისა] გიშრისა F; ცურავს] ბრუნავს FZR',—D'; გიშერი F.

გ. ეტყვის F; მნახეთ X, ნახეთ D'; მიჯნურო E, მიენურნო L; იგ Y'.

დ. უიზისოდ I'; ნეხესა E'; ნეხეთა ზედა ვზი] მყოფი ნეხეთა ვზი F; ზედან R',—L; ბურბული E, ბულბულის KOG', ბულბულნი Z; მგზავსად EFJKOVYZR', მგზავსი E', მზავსად I'Q'Y'; ბულბული მსგავსად ~L.

1439 (1254)

მუნ ცრემლნი, მისგან ნადენნი, ქვისაცა დასაღბონია;
გიშრისა ტვერი აგუბებს, ვარდისა ველსა ფონია;
ფატმან მას ზედა იხარებს მართ ვითა იადონია.
თუ უკავი ვარდთა იძოვებს, თავი ბულბული ჰკონია.

ა. მუნ] მის F'L'; ცრემლი EFGHJKOZE'F'G'I'L'Q'R'; ნადენი DEFGHKLOVZE'G'I'R'Y', ნადები F'L'; ქვათაცა FGJKOTZG'L' R', ქვისგანც I; დასაღბნია X.

ბ. ტვერი] ტბასა J', ტვერსა FTZ; იგუბებს Q'; ველსა] ფერსა F'L'Q'.

გ. ფათმან D; მას ზედა] მაზედან ETVI'R', მაზედა GHIKO YZ, მას ზედან F'.

დ. ვარდსა EFGHIJKOVE'F'G'I'Q'R,Y'; იშოენის DGHJKO VZG'I'Y', იშოებს L, იშის F', იშოვებს L', იშოის Q', იშოის R'; ბულბული] ბული B; გონია LVE'F'L'Q'.

1440 (1255)

გათენდა, ბანად წავიდა მზე, სოფელს შუქ-ნაკიდები;
დიაცმან უძღვნა მრავალი კაბა, კაბაჩა, რიდეები,
მრავალი ფერი სულნელი, ტურფა ჰერანგი, წმიდეები:
„რაცა გწადდესო ჩაიცივი, მე ნურას ნუ შერიდები“.

ა. ბანა E'; მზე—JT; სოფლად GF'L'Q', სოფლისა J, სოფლის KLOG', სოფელსა T, სოფლით R'; ნაკიდება D, ნაკადები X.

ბ. დიაკმა VR'; უძღნა X; ყაბარჩა GHJTF'L'Q'R', ყაბახჩა I.

გ. სურნელი BDEFGHIJKOTVYZF'L'Q'R'Y', სუნელი E'; სურვილი I', სუნელი G'; წმინდები BEGHIKTVZD'E'G'I'Q'Y', წინდები J, მიღები F'L'.

დ. გეწადოს FKOZG', გწადიან JI, გსურდესო R'; მე] ნუ F',—L'; მე ნურას ნუ მერიდები] ნურავისი გაქვს რიდები H, რად ვისმცა მოერიდები JT; ნუ მერიდები] დამერიდები FKOZG'.

1441 (1256)

ავთანდილ თქვა: „საქმე ჩემი გაგაცხადო ამა დღეს!“

სამოსისა ვაჭრულისა ცმა აქამდის დაეწესა;

მას დღე უოვლი საჭაბუკო შეიმოსა ტანსა მსნესა,

მოიმატა დაშვენება, დაემსგავსა ლომი მსესა!

ა. ავთნდილ I.

ბ. სამოსლისა FGHIJTYZF'Q'R', სამოსელის L'; ვაჭრულისა X; სამოსისა ვაჭრულისა ~ Z; ცუმა BCM; აქამდინ I'; დააწესა I'.

გ. დღეს IJ; ყოველი G'; შემოსა X; ტანს L.

დ. მოემატა EFGHJKLO'TZF'G'L'Q'; დაემგზავსა DEFGHIJKO TVYZI', დაემგზავსა X, დამგზავსა Q', დაემგზავსა Y'.

1442 (1257)

ფატმანს ჰური შეეკაზმა ავთანდილის საწვეველად;

ემა შევიდა მხიარული მხიარულად, არ ჰირ-ბნელად:

ფატმან ნასა, გაუკვირდა ვაჭრულისა უმოსელად,

მემოსცინნა: „აგრე სჯობსო მენტვის ხელთა სასურველად“.

ა. ფათმანს D; შეეკაზმა E, შეეკმაზა H, მოემზადა KOG', შეკაზმა X, შეეკაზა V; ავთნდილის I, ავთანდილს X; საწვევეველად D, საწვიელად I'.

ბ. შევიდა] წავიდა E; მხიარული] თვალად ტურფა KOG', მხიარულად JT, თვალად კარგი R', მოკაზმული Y',—LD'; მხიარულად] მოცინარად JT, მხიარული KOG'R'; მხიარული მხიარულად ~ F'L'; ჰირ-ბნელად] თუ ბნელად E.

გ. ფათმან D; ფატმან ნახა, გაუკვირდა] გაუკვირდა დაინახა KOG'; უმოსველად R'.

დ. შემოსტინა DEGHJKOTVYZD'E'F'G'I'L'Q'R'; აგრე] ეგე JT, აგრა X; სჯობო E, ჰსჯობსო G'; შენთვი I'; ხელთა] სულთა OG', ხელად D'; სასურელად I', სასულველად L'.

1443 (1258)

ფატმან მისსა შეენებასა მეტის-მეტად ჰკვირდებოდა.

მან ჰასუსი არა გასცა, თავის წინა ღიძდებოდა:

„შეტყუების, არ მიცნობსო, რა რეგენადა რა გვარ ხმობდა!“.

თუცა რასმე იფერებდა, მეტი არა ჰკავიძოდა.

ა. ფათმან D; მისა E'; მეტსა JKOT; ჰკვირობდა Z, კვირდებოდა EF'L'Q', ჰკურდებოდა D'.

ბ. მან] ყმამ Y; არა გასცა] არ გამოსცა Z, არ განსცა G'.

გ. შეეტყობის E, შეეტყობის GHJKOTF'G'I'R', შეტყუების X, შეტყობის Q': არ] ვერ IJKOYG'; მიცნობსო] მიცნასო KOG'; რეგენულად FGR', რეგვენად IVYZ, რეგვენი H, რეგვენდ X, რეგვენურად I', რეგვენურად L', რეგვენულად Q'; რა გვარ] როგორ EFZR'; რა რეგენადა რა გვარ ხმობდა] ეგრე ვითა ყოვნდებოდა (ჰყოვნდებოდა KOG') JKOTG', როგორ ისე რეგვენად ჰხმობდა L; ხმობდა] სცნობდა H, ჰხმობდა Z'I'Y'

დ. თუმცა GHKOF'G'I'L'Q'R'; იჰრებდა E: გავიდოდა EFH LVE'F'G'I'L'Q'R'Y', ჰგვანდებოდა J, ჰგავდებოდა T, ჰგავადო და X.

1444 (1259)

ჰური ჰამეს, გაიყარნეს, უმა მივიდა მისსა შინა,

ღვინო-სმული, მსიარული, დაწუა, ამოდ დაიძინა;

საღამო-ეამ გაიღვიძნა, მუქი ველთა მოაფინა,

ფატმან უსმო: „მოდი, მნასე, მარტო ვარო, თავის წინა“.

ა. პურ J; გაიყარნენ J; მივიდა] წაიღა EFJKOTZG', მოვიდა F'L'; მისა EE'I'.

ბ. დაიძინა] მოიხვენა J, დაეძინა F.

გ. საღამო-ეამს FZI'R', საღამოს-ეამ F'L'; გაიღვიძნა DEF'G HIJKOVYF'G'I'L'Q'R'Y'; მუქნი HJKOTG'R'; ველსა I'R'; მოეფინა LR', მაფინა F', მააფინა L'

დ. ფათმან D, ფატმანს R'Y'; უხმო] უთხრა KOG', იხმო FI
JTY; მოდი] მო R'; მნახეო R'; ვართო F'L'.

1445 (1260)

ფატმან შივიდა, ავთანდილს სმა ესმა მისგან ოსისა;
იტყოდა: „მომკლავს უცილოდ ტანი ალვისა, მო, ხისა!“
გვერდსა დაისვა, ბალიში მისცა მისისა ნოსისა,
ვარდისა ბალსა უჩრდილობს ჩრდილი წამწამთა ქოხისა.

ა. ფათმან D; ავთანდილს [, ესმის E.

ბ. იტყოდი X; შამკლავს DFGHJKOVZF'G'L'Q'R'Y', მო-
მკლამს I'; უცილოდ] უთუოდ JT; ალვის G, ალვისაო V; მო, ხი-
სა] ოხისა D, და ხისა H, ხისა V.

გ. გვერცა DEFHGIJKOTVYZF'L'Q'R'Y'; დაისვეს Y'.

დ. ვარდისა ბალსა| ბალისა ვარდსა JT; ვარდის I'; ბალსა|
ქოხსა Z; უჩრდილებს BKOG'R', უჩილობს D'.

1446 (1261)

ავთანდილ ბრძანა: „ჰე ფატმან, ვიცი, ეს საქმე შენია,
დაჰკრთები ამა ამბავსა, მართ ვითა გველ-ნაკებენია,
მაგრა აქამდის მართალი შენ ჩემი არა ესენია,
ჩემნი მომკლველნი წამწამნი შავნი გიძრისა ხენია.

ა. ავთანდილ] ფატმანს FZ, ავთანდილ I; უბრძანა FZ, ბრძნა
X, ბძანა VE'F'; ჰე ფატმან—L; ფათმან D; ეს] მე F.

ბ. დაჰკრთების DV, დაკრთები EE'F'L'Q', დაჰკრთება X;
ამბავსა I; გველ] გულ LE'; ნაკებენია] ნაცემია F.

გ. შავრამ FGHJKOXF'G'L'Q'R'; აქამდი GHF'L'Q', აქამდინ
I'; აქამდის მართალი—EKOG'; მართალი] ამბავნი F, ამბავი Z;
შენ ჩემი—R'; ჩემი] ჩემგან JL'R'.

დ. ჩემი FGH; მამკვლელნი DJKOVZI'R'Y', შომკვლელი E
F, მამკვლელი GH, მომკვლელნი ILTY, მომკვლველნი M, მომკ-
ვლელნი E', მამკვლელნი F'G', მამკვლელნი L', მოკვლელნი Q'; შავი
GKOF'G'I'L'Q'; ხენია] სხენია G, ჩხნდენია IKOV, ჩხენია Y, სახე-
ნია I', ჩხლენია G', ჩხნენია R'.

„გგონივარ ვინმე ვაჭარი, პატრონი ქარავანისა;
მე ვარ სპასპეტი მალლისა მეფისა როსტევეანისა,
თავადი სპისა დიდისა, მათისა შესაკვანისა,
მაქვს პატრონობა, მრავალი საჭურჭლე, მგზავსი ხანისა.

ა. ვგონივარ I'.

ბ. სპათ სპეტი T, პასპეტი Q'; მალალი KOG'; მალლისა მე-
ფისა] მეფისა დიდისა JT, ~ FZ.

გ. თავადისა D'; სპისა დიდისა] დიდთა ლაშქართა JT; მა-
თისა] მთისა F'.

დ. მიქვს X; მრავლისა EFJKOTZG'R', მრავალ Y'; მსგავსი
CLD'F', მსგავსა X; მგზავსი ხანისა] ზარდახანისა DINYZI Y', ზარ-
დახანისა T, ზარდახანისა EFGHKOVF'G'L'Q'R', ზარდახანისა J.

„შენ გიცი კარგი მოყვარე, ერთგული, მისანდობელი.
მათ უვის ერთი ასული, მზე ხმელთა მანათლობელი,—
იგია ჩემი დამწველი და ჩემი დამადნობელი,—
მან გამომეჩვენა, დავაგდე პატრონი, მათი მშობელი.

ა. გიცი| გიცან FIJT, გიც X; ერთგული BDEGH.

ბ. მათ| მას H; უვის| უზის FGHJKNOZF'G'L'Q'R', უის Y';
მზე] და L, მზეს X; ხმელთა| ჩემი L; მანათლობელი| დამადნობე-
ლი Z, მანათობელი BDFGHIJKNOTYZE'F'G'L'Q'Y'

გ. იგი X; და ჩემი დამადნობელი| მზე ხმელთა მანათობელი L.

დ. გამამგზავნა DGHJNVF'IL'R'Y', გამამეგვნა X, გამამგზანა
Q'; დავაგდე L; დავაგდე პატრონი მათი| წამოველ დავაგდე ჩემი
R'; მათი| ჩემი F, მითა X.

გ. დ. ~ L.

„რომე შენ, ქალი გეოლია, მე შებნად მისევე ქალისად,
მივლია უოვლი ქვეყანა, მის მზისა მონაცვალისად;
მისთვის გაცხრილი მინახავს, წევს ლომი ფერ-ნამკრთალი
სად,
გამცუდებულად თავისად, მის გულისა და მალისად“.

ა. რომე შენ] რომ შენა I'; შენ — L; გყოლია] გინახავს B, გყოლი L; მე ძებნად] მძებნელი H; ქალისა FGHF'L'Q'.

ბ. ყოველი I'; მის მზისა ~ F'L'; მზისად N; მონაცვალისად] ფერ-ნამკრთალისად E, მონაცვალისა FGF'L'Q', შენაცვალისა H, მონაცვალისად X.

გ. მისთვის X, მისთვის I'; გაჰკრილი X; ფერ-ნამკრთალი სად] მონაცვალისად E, ფერნამკრთალისა FCHF'L'Q', ფერ გამკრთალი სად J, ფერ-მამკრთალისად T, ფერ-ნაკრთალი სად X;

დ. გამტუდებელი GHL'Q', გამტუდებულად Z; თავისა GHK OF'G'I'L'Q'; გულისად A'; გულისა და] მისვე გულის JKOTG'; ძალისა GHF'L'Q', ძილისად D'.

ავთანდილისაგან თავისის ამბისა და ტარიელის
სელობის მბობა ფატმანთანა D;

თავისი V; ამბისა—V; ტარიელის + ამბის V; ფატმანთან V.

1450 (1265)

ავთანდილ ფატმანს ყოველი უთხრა ამბავი თავისა,
ამბავი ტარიელისგან შემოსა ვეფხის ტყავისა;
უბრძანა: „შენ სარ წამალი ჯერო შენგან უნახავისა,
ღონე წამწმისა სმირისა, ყორნის ფრთებ-ნაფუშავისა.

ა. ავთანდილს D, ავთანდილ I; ფატმან D; ყველაი FZR'; უთხრა] უანბო R'; ამბავი] საქმე R', ამბავი X, ამბავი Y', ანბავი Q'; თავისა] გულისა J, თავისად A'.

ბ. ამბავი X, ანბავი Q'; ტარიელისა FGHJNOVYZF'G'Q' R', ტარიელისი I; შემოსვა GHJKNOG'; ვეფხვის F'L'; ტყავისად A'.

გ. უბრძანა VQ'Y'; ჯერო GHIJKNOVYZF'G'L'Q'R'Y', ჯეროთ A'; უნახავისა] შეუყრელისა FZ, უნახავისად A'.

დ. წამწმისა] წამლისა FGF'L'Q'; ხშირესა X; ყორნისა XA'; ფრთებ] ფრებ B, ფრთებრ DIKOVXZD'E'G'Y', ფრთათ F, ფრთა GHF'L'Q', ფრთებ A'; ნაფუშავისა JT, ნაფუშავისად A'.

ფატმან უოსრა: „არ ვიცოდი ჰირველ შენი იცესლთა დება
 მაგრამ აუად არ მოგიხდა ჩემი სელის შემოდება;
 ჩვენ მზე ვჰპოვეთ დაკარგული, მასეჲ ვჰქენით ვალის-დება,
 ღმერთმან ადრე მას შეგუაროს, ვისგანაც გაქვს გულის დება“ .

(H 461, ფ. 134 v).

ბ. მაგრა KOTG'; ჩემთა KOG'.

გ. ვპოვეთ G' ვქენით KOLG'.

დ. ვისგანცა KOTG'.

ავთანდილ თავი დადრიკა სიცილით მოლიზღარემა.
 ფატმან ჰრქვა: „ჩემთვის დაგბადა ტურფემან არე-მარემა,
 შენგან გამოჩნდა ნათელი, შუქნი მოჰფინა მთვარემა,
 ესე ეველაი უსტარმან ქნა ჩემმა შესაწყნარემა“.

(H 461, ფ. 134 v).

ა. მოლიზღარემან KOG'; მოლისღარემან T.

ბ. რქვა KOT; ჩვენთვის KOTG'; არემარემან KOTG'.

გ. შუქი KOG'; მოჰფინა T; მთვარემან KOTG'.

დ. ქმნა G'; ჩემან KOG'; შესაწყნარემან KOTG'.

ვითაც დაედვა იმედი თინათინს მზისა ღაროსა,
 ებრძანა: „შუქი მთვარემან სამს წლამდი სსვაგან აროსა,
 მისნი ვერ-მჭვრეტნი ევაგილნი დააზროს, დაამკვნაროსა,
 მერმე მოვიდეს მნათობი, მნათობსა შეეუაროსა“.

(H 461, ფ. 134 v).

ა. ვითაცა J, ვისცა KOG', ვითცა T.

ბ. შუქნი T, შური G'; სამ წლამდის K, სამწლამდინ OG',
 სამ წლამდი T.

გ. ევაგილნი] ეველანი T.

უამბო ეველა არაბთა, სიდიდე როსტევეანისა,
 მეფობა თინათინისა, მზეებრ შუქ-მონავანისა,

ძართ მიჯნურობა თავისა და ჭირნი ცეცხლთა წვანისა,
ან მებნა ტარიელისა და ზოენა გმირთა გვანისა.

(H 461, ფ. 134 v).

გ. თავისი KOTG'; ჭირი KOG'.

დ. გვანისა] გმირისა KOG'; გვარისა T.

1450⁵

იმა ზირ-მისისა სახელი ნესტან-დარეჯან სმობილი,
ინდოთ მეფისა ასული, ქალი წენარი და ღმობილი;
ტარიელ მისთვის ხელ-ქნილი, თვალთა ცრემლ-
გაუსმობილი.
„მე მძა ვარ მისი, ღვითგან შენცა იქნები დობილი“.

(H 461, ფ. 134 v).

ა. პირ-მზუმან KOG'.

ბ. ინდოთა T; მეფის T; ღმობილი J, მღმობილი KO.

გ. მქნილი KOT, ქმნილი G'; გაუხმობელი G'.

დ. იქმნები G'

1450⁶

„ქალსა შენ აქებ, გინასავს და მეტად მოგწონებია,
ტარიელ სარო, ზირად მზე, ვინც მოუოვალოს უნებია!
იცოდე მასთან სხვა კაცი არსად არ სასწენებია.
ვეტე, რომე ვარგოთ მე და შენ, თუ ღმირთისა ძალთა ნებია“.

(H 461, ფ. 134 v).

ბ. ვინმც OTG'.

გ. არსად] არად KOG'.

დ. ძალსა KOG'.

1450⁷

ფაცქან შეწუსდა მათისა ამბისა გაგონებული,
ჰკადრა თუ: „მისსა მიჯნურსა გექნები დაწუნებული,
მე იქენი ჭირი ჭირად მჩანს, ვით გულსა ცეცხლი
გ'სნებული,
გავგ'საენოთ, ქალსა ვაცნობოთ ამბავი მოსურვეული“

(H 461, ფ. 135 r).

ა. აპბისა KOTG'

ბ. გექმნები G'.

ღ. აპბავნი KOT; მოსურნებული T'.

1451 (1266)

„მოდი და, ფატმან, მეწიე, ვეცადნეთ მაოსა რგებასა,
უშველოთ, იგი მნათობნი ნუთუ მიეცნენ შეებასა;
ვინცა სცნობს კაცი, ყველაი ჩვენსა დაიწყებს ქებასა,
ნუთუ კვლა მიხვდენ მიჯნურნი ერთმანერთისა სლებასა.

ა. და ფატმან~Z; ფათმან D, ფატან G; მეწიე DJVF'L', მეწიე NI'; ვეცადეთ Z; მათსა] მისსა FKLOZG'R', მისა Y'.

ბ. უშველოთ] უშენოდ I'; მნათობი NI'; მიეცნეს EFX, მივეცნეთ E'; შეებისა X.

გ. ცნობს EA', ჰსცნობს (G'; ყოველი GHINYA'F'L'Q', ყველია X, ყველანი I'; კაცი ყველაი] ყოვლი (ყოველი G') სულდგმული K OG'R'; დაიწყებ L'; ქებასა] ქებასა F'L'.

ღ. კვლავ DGHJTVZF'I'L'Q'R'Y, კვლი X; მიხვდეს E.J.N, მიხვდენ E', მიხვდნენ I'R'; მიჯნურნი] მნათობნი GHF'L'Q', მიჯნური E; ერთმანეთისა VA'E'G'; ერთ მარერთისა I'; ხლებასა] ნებასა A', ხლებისა G'.

1452 (1267)

„მომგვარე, ქაჯეთს გავგზავნოთ იგივე მონა გრძნეული,
ქალსა ვაცნობოთ ყველაი ამბავი, ჩვენგან ცნეული:
მანცა გვაცნობოს მართალი, ვქნათ მისი გამორჩეული,
ღმერთმან ქნას, ქაჯთა სამეფო მოგეჰმას ჩვენგან ძლეული!“

ა. მამგვარე GHJKNOG'Q'Y'; ქაჯეთ I'; გავგზავნო FHZY', გავგზავნოთ J, გავგზავნოთ X; გრძნეული] რჩეული A'.

ბ. ესცნობთ N; ყველაი] ყოველი DEGIJKOTVYA'F'G'I'L'Q', ყოვლი N; ამბავნი V, ამბავი Q'; ჩვენი E, ჩვენგანა N; ჩემგან ZE', + არის N; ცნეული] ეული A'.

გ. მანცა] ჩვენცა T; მართალი] ყოველი E, ყველაი FZ, მართალი D'; ვქნათ DZ'I'R'Y', ვნათ E'; მისი] საქმე A'; გამორჩეული X; ვქნათ მისი გამორჩეული] ამბავი მისგან ცნეული E.

დ. ქმნას G', ჰქნას R'.—Z; მოგესმას] მოგესხმას A', მოგვეს-
მას I'; ჩვენგან] მათგან E; ძლეული] ეული A'.

დ. —F'Z'.

1453 (1268)

ფატმან თქვა: „ღმერთსა დიდება, საქმენი მომხედეს, მო,
რანი,

დღეს რამე მესმნეს ამბავი, უკ[ვ]დავებისა სწორანი!“

მოგვარა მონა გრძნეული, შავი მართ ვითა უორანი;

უბრძანა: „ქაჯეთს გა[კ]ტზავნი, წა, გზანი გისხენ შორანი!

ა. ფათმან B; თქვა—L; ღ^ათას X; მამხედეს DFGHIKNOTV
YZA'G'I'Q'R', მამხედენ J; მო, რანი] ორანი Z.

ბ. რამე] რომე BDEFGHIJKONTVYA'F'G'I'LY'; მესმა GH
NF'L'Q', მესმნენ J; ამბავნი BCDFIJKLOTVXYA'D'G'R'Y', ანბა-
ვი I'Q'; უკდავებისა AFKTYE'G', უკვდავებისა B, უკვდებისა I,
უკვდეებისა J; სწორისანი X.

გ. მოგვარა] მოვიდა E, მოგვარა FIKNOTYF'R', მოგვარე
G', მოგვეარა I'; გრძეული X.

დ. უბრძანა] მომგვარე E, უბრძან B, უბრძანა VY'; გაგზავნი
ADFGHIKNTXYZG'I', გაგზავნი E, გაგზავნი LE', გაგზავნა D'
F'L', გაგზავნით R'; გზანი] გზავნი X; გისხენ] მისხენ D'; შორნი X.

ბ. გ. ~ N. გ. დ. ~ E.

1454 (1269)

„აწ გამოჩნდების სახმრობა ჩემთვის შენისა გრძნებისა,
ფიცსლა დამივსე სახმილი შენ ჩემთა ცეცსლთა გზნებისა,
მას მზესა ჰკადრე მიზეზი მისისა განკურნებისა“.

მან უთხრა: „სვალე მოგართვა უოული ამბავი ნებისა“.

ა. აწ გამოჩნდების rep. L; სახმრობა DGHIJNTVZF'I'L'Q'
Y', სხმრობა L; ჩემთვინ I', ჩემი Y'; ჩემთვის შენისა ~ KOT'G';
ჩემთვის შენისა] შენ ჩემთვის შენის F'L'; შენის Q'; შენისა გრძნე-
ბისა ~ Z; გრძნობისა G, გრძებისა MX, გრძნებისა I'; ჩემთვის შე-
ნისა გრძნებისა] შენ ჩემთა ცეცსლთა გზნებისა F.

ბ. ფიცხლა] ახლა A', ფიცხლავ DGHJKNOTVZE'F'G'L'Q'
Y', მსურს R'; დამივსო FJTZR', დამივსევ L'; სახუმილო RCMX;
შენ] მე FZR'; ჩემთა] ჩემი DGHVF'L'Q', ამა FZR'; გზნებისა] დე-
ბისა FGZF'L'Q'Y', გზნებისა DIN; შენ ჩემთა ცეცხლთა გზნებისა]
მაგა შენისა გრძნებისა J.

გ. მზეს X; ჰკადრა I, ჰკადრეს X, კადრეს F'L', კადრე Q';
მიზეზი] ამბავი KOG'; მისის X; განჰკურნებისა F, გაკურნები-
სა NA'.

დ. ხვალვე FI', ხვლე X; მოგართო R'; ყოველი IXG'I'; ან-
ბავი I', ანბავ Q'.

1454¹

„კვლაცა უთსრა: „გაისარჯე, რაცა შენგან შეიძლების,
ჩვენსა ვარდსა მივეშველოთ, იგ უმზეოდ რათა ჰქნების?
თუ ჰაერი კარგი იქმნას, უშეტესად აუკვავების,
რასაც კაცი ღმერთსა შესთხოვს, არასოდეს ასცილდების“.
(S4997, ფ. 127 r).

წიგნი ფატქანისა ნესტან-დარეჯანის წინაშე მიწერილი

+ აქა JKOG'; ფათმანისა B, ფატმანისი CA'; ფატმანისა
ნესტან-დარეჯანის წინაშე] ნესტან-დარეჯანთან ფატმანისა E,
ნესტან დარეჯანთანა (ნესტან დარეჯანისა თანა Z') ფატმანისა
ქაჯეთს F'L'.

დარეჯანს BDITY, დარეჯანთანა FOG', დარეჯანთან GH
KVZQ', დარეჯანისა A'. + ქაჯეთს V; წინაშე მიწერილი—F;
წინაშე—GHKOVZG'Q'; მიწერილი] ქაჯეთს რომ მიუწერა D,
და ქაჯეთის ამბავის შეტყობა E, და ტარიელის ამბავი J, ტა-
რიელის ამბავი T, — BCILNYA'I', — და გრძნეულის მონის
გაგზავნა R'.

1455 (1270)

ფატმან სწერს: აჰა, მნათობო, სოფლისა მზეო ზენაო,
შენთა შორს-მეოფთა უოველთა დამწველო, ამასრზენაო,
სიტყვა-მჭევრო და წულიანო, ტურფაო, ღამახ-ენაო,
ბროლო და ღალო, ოროვე კვლავ ერთგან შენათხვენაო!

ა. ფათმან B; წერს CEY', ვსწერ KLOG'; აპა| აპი X; მნათობო| მთვარეო J; მზეო| მნათო R'.

ბ. შენა Z; შორთ N, შორის I'; ყოველთა—X; ამაზრზენაო| ამაგზენაო DV, დამაგზენაო Z.

დ. ბროლო| ბოლო X; ოროვე| გათლილო EF, ორთავე IF L'Q', ორნივე ZA', ორივე E'; ერდგან D, ერთად EHZ; კვლავ| მკლავ CLTI', კვლა FYE',—X; შენათხრზენაო E.

ბ. გ. ~ Z.

1456 (1271)

„თუცა თუ შენი ამბავი შენ არა მომასმენიე,
მე ეგრეცა ვცან მართალი, მით გულსა შენთვის ველიე;
შენთვის ხელ-ქმნილსა ტარიელს ამბვითა მოაღსენიე,
ორნივე მისგდეთ წადილსა, იგი ვარდობდეს, შენ იე.

ა. თუმცა EGHIXOXZE'G'Q'R'; თუ| კვლა F, რა A'; შენა X; ანბავი HI'Q'; შენ| ნე FKO; მამასმენიე DGHJKOVF'R', მომასმენინე ED', მოგასმენიე N, მამისმენიე L', მაპასმენინე Q'.

ბ. შე| აწ F; ეგრეც V; ვსცან DKLNOZF'G'L'Q'R'Y', ვცნა IXY, ვსცნა FGHJT, ვიცან V, ვსცან I'; მართალი| ამბავი DGV F'L', ანბავი Q'; შენთვის ველიე| მოვალხენიე DEFGHIKNOVXYA' F'G'I'L'R'Y', მოვალხენინე EQ', მოვათმენიე JT, მოალხენიე L, მოვალხენიე Z.

გ. შენგან A', შენთვი I'; ხელ| ხენთვის D'; ხელ-ქმნილსა| ტყვე ქნილსა E, ხელ ქმნილი F, ხელ მქნილსა GHIJO, ხელ მქმნილსა I, ხელ ქმნილს X; ტარიელ F; ამბითა DJLTV'A'E'F'L'R', ამბვი X, ანბითა I'Q', ამბავი Y'; მოალხენიე| მოვასმენიე X, მოალხენინე E, მოვალხენიე IKNOD'G'I'L', მოალხენინე Q', მოასმენიე R'.

დ. ორნივე D; ვარდობდეს| ვარდი და JT: შენ იე| შენინე Q'; იგი ვარდობდეს, შენ იე| შენ ვარდობდე და იგ იე E.

1457 (1272)

„მოსრულა შენად საქებრად მისი ძმად-შეფიცებული,
ავთანდილ, მოყმე არაბი, არაბეთის შიგან ქებული,
სპასპეტი როსტენ მეფისა, ვერვისგან დაწუნებული,
შენ სწერდი შენსა ამბავსა, ლალი, ბრძნად გაგონებული.

ა. მოსრულა] მოარულა L', მოსულა GHIJKTG'Q'; შენდა J'; მის X, მისად Z.

ბ. ავთნდილ I; არაბეთ შიგან [DEGLJKOTV'F'G'TL'Q'Y', არაბეთს შინა L, არაბეთ შიგა Z.

გ. როსტან BCDELM'TXYD'E'F'TL'Q'; როსტენ მეფისა] როსტევიანისა J; ვერესგან X.

დ. შენთა EFJ'TV'; ამბავთა EFJKOTV'F', ამბესა I, ანბავთა I', ანბავსა Q'.

1458 (1273)

„ჩვენ ამისთვის ესე მონა გამოვგზავნეთ თქვენსა წინა,
ვცნათ ამბავი ქაჯეთისა, მოსრულანცა ქაჯნი შინა?
მანდაურთა მკომართა ანგარიში წვრილად გვინა:
ვინ არიან მცველნი შენნი, ან თავადი მათნი ვინ ა?“

ა. ამისთვის] ანბისთვის I'; ესე მონა გამოვგზავნეთ] გამოვგზავნეთ ესე მონა I'; გამოვგზავნეთ E'; თქვენსა] შენსა FIYR'.

ბ. ვსცნათ BDFGHIJTVZFI'L'Q'R', 'ვცან Y'; ამბავი X, ანბავი I'Q'; ქაჯეთილისა F'L'; მოსულამცა GF'L'Q' მოსრულამცა HIVR', მოსრულანმცა JY, მოსრულნიცა L, მოსულანცა TZI'.

გ. მაანდაურთა I'; მოემართა D'; წვრილად] მეცა Z, წვრვილად E, ჩვენცა IY'; გვინა] შინა L.

დ. არის X; ცველნი D', — X; შენნი] თქვენნი EZ, შენი GE'F'I'Q'; თავადნი FGHJF'L'Q', თვალი X, თავადა I'; მათნი FGHJF'L'Q'.

1459 (1274)

„რაცა იცი მანდაური, მოგვიწერე, გაამკლავნე;
მერმე შენსა საუვარელსა ნიშანი რა გაუგზავნე!
შენი ყველა აქამდისი ჭირი ღსინისა გაათავნე,
ღმერთსა უნდეს, მოუვარენი შესაფერნი შეგაზავნე!“

ა. რაცა იცი] ჯერ ამბავი R'; მოგვწერე L'; გაამკლავნე EI' გაამკლავნე M, გაგვამკლავნე Z.

ბ. მერმე R'; რა] რამ FGJKLOZD'G'I', რომ F'L'; გაუგზავნე E'.

გ. შენი ყველა] შენ ყველაი Z; ყველა] ყოვლი I'; აქამდისისი B, აქამდისი E, აქანამდისი FHJKLOTF'G'L'R', აქანამდი

გა, აკამდისინ X, აკამდინა I'; ლხილნსა G'; გაათავენე| შეაწონე E, გაათავენე II', გაამთავენე HJVR'.

დ. უნდა R'; მოყვარენი| მოყვარულნი E; შეგაზავენე| შეგაგვანე R', შეაზავენე I.

1460 (1275)

„წადი, უსტარო, ისწრაფე, თუ მუსლი ჰქონდეს ძალები; დაგნატრი, მიხვალ, დაგხვდების ბროლი, სათი და ლალები; ბედად შენ მჯობხარ, უსტარო, გნასვენ დაშველელის თვალები, შენს უკან ჩემი სიცოცხლე, თუ გესმის, არ გებრალეები?“

ა. გქონდეს BCDLMOVXD'E'F'G'I'L'Q'R'Y', ქონდეს G, გკონდეს I.

ბ. დაგნატრი| დაგინტრა X; დაგხვდების IE'G', დაგხვდება F', დაგხვდება L'; სათი| ლალი L'; და| ან I'; ლალები| მინები OG', სათები L'.

გ. ბედათ DV, ბედიო GF'L'Q', ბედიდ I, ბედათ I'; მჯობხარ I; სჯობხარ L'.

დ. შენ G; უკან| აქეთ I'; შენს უკან| უშენოდ R'.

1461 (1276)

ფატმან მისცა დაწერილნი მას გრმნეულსა სელოვანსა:
„ესე წიგნი მიართვიო ქალსა, მზისა დასაგვანსა!“
მან გრმნეულმან მოლი რამე წამოისსა ზედა ტანსა,
მასვე წამსა დაიკარგა, გარდაფრინდა ბანის-ბანსა.

ა. ფატმან მისცა ~L; ფათმან D; მისცნა Y'; დაწერილნი| საწერელნი C, საწერელი DEFLVI', დაწერილი GHJKOTZE'F'G' L'Q'R'Y'; ხელოვანსა| ხელოსანსა F'L'.

ბ. მიართვიო M; მზესა X; დაგვანსა L.

გ. წამოისსა| წამოისვა EZ, წამისსა O; ზედან EFGHJKOTV ZF'G'L'Q'R'Y'.

დ. დაიკარგა| გარდიკარგა DGHVF'G'L'Q'Y'; გარდაფრინდა| გარდაჰფრინდა C.

წავიდა, ვითა ისარი კაცისა მპვილდ-ფიცხელისა.
რა ქაჯეთს შეჰსდა, ქნილ იუო ოდენ ბინდ-ბანდი ბნელისა.
უჩინოდ შევლო სიმრავლე მოემისა, კართა მცველისა,
მას მსესა ჰკადრა ამბავი მისისა სასურველისა.

ა. მშვილდი D'; ფიცხელისა] ძლიერისა Z.

ბ. ქაჯეთსა L'; შეხდა E J L Y D' F' L' Q' R', შეხვდა H; ქნილ იუო] ქნილი ჰყო G'; ქმნილ I'; ონდენ G; ბინდ-ბანდი] ოდენ ბანდი D'; ბანდი] მანდი I'.

გ. უჩინოდ] უჩინლად F, უჩინოთ H.

დ. კადრა E' Q'; ამბავი] სალაბი D G H V Z F' G' I' L' Q' Y'; სასურველისა] საყვარელისა K O Z G'

ცხისსა კარნი დასმულნი შევლნა მართ ვითა ღიანი,
შევიდა ზანგი პირ-შავი, თმა-გრძელი, ტან-ნაბდიანი;
იგი მზე დაჰკრთა, ეგონა სამისო რამე ზიანი,
შესცვალა ვარდი საფრანად, ლაქვარდის-ფერად — იანი.

ა. კარი H T'; დახმულნი (H' Q', დახშული H J, დახშულნე X; შევლა F, შევლო F G H J K O T F' G' L' Q' R', შეკვალნა I'; მართ] მათ F' Q', — I'; ღიანი] ღეანი X.

ბ. პირ-შავი] პირ-ქუში H; თმა-გრძელი] თმა გრუზი J, თმა-გძელი R'.

გ. დაკრთა E V E' Q', გაჰკრთა H, შეკრთა K O, შეჰკრთა Z (F'; სამისოდ G H J T F' L' Q'.

დ. შესცვალნა Y, შეცვალა O G'; ვარდნი Y; შესცვალა ვარდი ~ F J K O T G'; ლაქვარდის I'; ფერი G H F' L' Q'; იანი] ზიანი L'.

ქაჯმან უთსრა: „ვინ გგონივარ, ანუ აგრე რად დაბნდები?
მე ვარ მონა ფატმანისი, თქვენს წინაშე ნამგზავრები;
ამა წიგნმან გამამართლოს, არ ტუევილად გეუბნები,
მისისა შექნი მოისწრაფენ, ვარდო, ადრე ნუ დასტყნები!

ა. ქაჯმანი ზანგმან FOZG', ზანგმა K; გონივარ E; ეგრე TX Y; რად| ვით DEFJTL'.

ბ. ფატმანისა DEFGHJKOTVXZD'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; თქვენს] შენს KO, თქვენსა F, შენ G'; წინა F.

გ. ამან VF'L'Q'; წიგნმა DGHJKOTZG'I'R', წიგმან X; არა FG'; ტყუილად BDFGHJTVYZF'G'L'Q'Y', ტყვილად KO, ტყუილათ X.

დ. მზისა შუქნი მოისწრაფენ] მოიცადე მზისა შუქი (შუქო Z) FZ; შუქი EGHJKOTF'I'L'Q'R', შუქო G'; მოისწრაფენ] მოიცადენ DVYY', მოიცადე EGHJKOTF'G'I'L'Q'R'; ვარდი JT; დაქცნები EJV, დასქნები GMD'E', დასქცნდები G'Q'.

1465

„შვენებითა არსთა მზე სარ ქვეყანისა არეული.

ბროლ-ბალასში, მოწ-გიშერი, პირ-გავსილი მთვარეული, ალვის ნორჩი, ცისკრის ვარდი, მუშკ-სულნელი ა[მ]ბრეული. ნუ დასქნები, წამ-ერთ მოვა ღმრთის წყალობა ადრეული“.

ა. შვენებითა] შენ პატრონი FZ, შვენებითა X, პირმზეო F' L'; არსთა] ასთა C; ქვეყნიერად H, ქვეყანასა I'; არეული] მორეული F.

ბ. ბადახში C; გიშელი I'.

გ. მორჩი BCD; სურნელი BDFGHKXZE'F'G'I'L'Q'; აბრეული A.

დ. დასქცნები CDFGHKZ, დასქცნდები G'; წამ-ერთ] მწარედ F, წამ-ერთს I'; მღრთის Z, ღვთის D'E'.

ბ. გ. ~ FZ.

1466 (1280)

პირ-მზე გაჭკვირდა ფატმანის ამბევითა საკვირველითა, ნუშნი გააპნა, შეიძრნეს სათნი გიძრისა წნელითა.

მას იგი წიგნი მონამან მისცა თავისა სელითა;

სულთქ[ვ]ამს, იკითხავს, უსტარსა ალტობს ცრემლითა ცხელითა.

ა. პირ-მზე] ქალი R'; გაკვირდა E'G'Q'; ფათმანის D; ამბითა DLVB'I'R'Y', ანბითა F'Q', ამბვისა L'; საკვირეველითა D, საკურ-ველითა GHJKOT.

ბ. ნუშნი] ვარდნი HKOG'; გაპის E, გააპნეს GF', გაპნა და Z, გაპნა I', გააპეს L'Q'; შეიძრნის E, შეიძრა F; საათნი D'; გიშრის I'; წნელითა] წნეულითა I'.

გ. იგი წიგნი ~ I'; მისცა] მიართვა F; თავის F, თავისის J, მისითა TY, თვისის X.

დ. სულთქამს ACCLMVD'I'Y', იკითხავს EFZR', სულსტქვამს F'L'; სულთქვამს იკითხავს ~ JKOTYG'; იკითხავს] სულთქვამს E, სულთქამს FX, ალტობს Z, იკითხამს I' სულთქავს R'; უსტარისა D', უსტარს F'L'; ალტობს] ალბობს EGJ, ალტლობს X, ქალი Z.

1467 (1281)

მონასა ჰკითხა: „მიანბე, ვინ არის ჩემი მძებნელი?

ანუ ვინ მიცის ცოცხალი, მიწათა ზედან მტკეპნელი?“

მან მოასხენა: „ვიკადრებ, რასაც ოდენ ვარ მცნებელი, რა წამოსრულ ხარ, მას აქათ შენგან ჩვენია მზე ბნელი.

ა. ჰკითხავს DFHTVZ, კითხა D'E'Q'; მიამბე BCDFGHJMT VXYA'D'F'I'L'Y', ამბავი EKOG'.

ბ. მისცის F'L'; მიწასა DEFGJVF'I'L'Q'R'Y', მიწისა H; ზე-და DEFJKLOTYG'Q'; მტკეპნელი L.

გ. ვიკადრო JT, ვიკადრებ X; რასც C, რისაც HF'L'Q'R', რასაცა X, რაც I'; ოდენა I'; ოდენ ვარ ~ GHF'L'Q'; მცნობელი EGHJTA'F'L'Q', მცოდნელი FKOZG'.

დ. წამოსულხარ EFGHJKTVZF'G'I'L'Q'R', წამოსრულხაროთ A'; აქეთ VF'L'Y', აქად I'; შენგან] ჩვენგან YA'; მზე ბნელი] მძებნელი I'.

1468 (1282)

ფატმანის გული მას აქათ ლახვართა შენახევია;

მას რომე ცრემლი სდიოდეს, ზღვათაცა შენართევია;

მე ერთსეულ შენი ამბავი მისთვის კვლაც მიმირთმევია.

ღმერთსა ვიმოწმებ, მას აქათ ტირილი არ დალევია.

ა. ფატმანის D, ფატმანისა X, ფატმან F'L'; ფატმანის გული მას აქათ] ფატმანისაგან წადება JT; აქად I', აქეთ Y'; ლაზერითა EGL'Q'; შენახებია JKOTG', შენახვია X.

ბ. სდიოდა E, სდენია FGHJKOTZF'G'L'Q'R', სდიოდის VYA', ზდიოდეს I': ზღვათაცა] ქვათაცა F'; შენართავია EFYA', შესართავია GHF'L', შემატებია JKOTG', შენარევია L, შენაზღვევია Z, შესაწვევია R'.

გ. მე ერთხელ... მიმირთმევია] ჩვენგანა თქვენი ამბავი კიდევ კვლავც მოხსენებია J; მე ერთხელ] კიდევ KQ'L, მერთხელ A', კიდევაც G': შენი] თქვენი KOTG'; ანბავი Q'; მისთვის კვლაც] კვლავ ჩემგან KOG', ჩემგან კვავც T, მისთვისვე I'; მისთვის] ერთხელ E; კვლა BVYA', კვლავ DGHZF'L'Q'R'Y'; მიმირთმევია] მოხსენებია KOTG მიმირთმევია CM, მიმირმევია Z, მამირთმევია I', მიმრთმევია D.

დ. მას აქათ—JKOTG'; აქათ] უქან H, აქეთ DVZF'L'; არ] აროდეს JKOTG'; დალევია] დაგვლევია F, დაღუშებია J, დაგვღუშებია KOTG', დამლევია Y'.

1469 (1283)

აწ ვინმე მოემე მოვიდა შევნიერთა პირითა,
მან უთსრა წვრილად ყველაი, თქვენ ხართ რათაცა ჭირითა.
იგია შენი მძებნელი მკლავითა ვითა გმირითა,
ქე გამომგზავნეს, დამვედრეს სწრაფა სწრაფითა სპირითა“.

ა. მოვიდა] მოსულა E; შევნიერისა FGHF'L'Q', მშვენიერი-
თა I'.

ბ. წვრილად ყველაი ~ F'L'; ყველია X; თქვენ] შენ FKOZG'R'; ხარ FKOZG'R'; რითაცა DGHKLOVZF'G'I'L'Q'Y', რასაცა F, რისაცა J.

გ. შენი] თქვენი JT; მკლავათა X; ვითა] მეტად GHJTF'L'Q', ვითა I'.

დ. მე] მათ KLR'; გამამგზავნეს DGHJVF'I'L'Q'R'Y', გამომგზავნა F, გამომგზავნეს L, + თქვენს წინა E; დამვედრეს] მივლია KOG'R'; სწრაფ G, სწრაფითა HKOYG', სწრაფვა J, სწრაფი F'L'Q', სწრაფად I', დია R'; სწრაფითა] მალე H, სწრაფებითა GF'L'Q', მეტად KOYG', სწრაფითა E',—E; ხპრითა X.

ქალმან უთხრა: „მემართლების, ემაო, მენი ნაუბარი!
 ფატმან ჩემი არ იცოდა, ვიყავ ვისი წანაგვარი.
 უღონოდ არის სადმე ჩემი ცუცხლთა მომღებარი,
 მე მიუწერ, მენტა ჰკადრე, ვარ ვითამცა გულ-მღუღარი.

მემართლების| გენიშნების KOG'; ემაო| გეგ Z; ნაუბარი|
 მაუბაოი I'.

ბ. ფათმან BD; არ| რა DEFGHKOF'G'I'L'Y'; ვისი| ვისგან
 F': ვიყავ ვისი ~ EJKOTZG'I'R'; წანაგვარი| წინა გვარი D'.

გ. უღონოდ XD; მამღებარი DEFGHJKOTVFG'I'L'Q'R'Y'.

დ. მუწერ Y, მიეწერ D'G', + და G'; ჰკადრე| უთხარ F,
 კადრე E'Q'; ვარ ვითამცა| ვითარცა ვარ I'; ვითამცა| ვითაცა
 KOI', ვითარცა G'; გულ-მღუღარი| გულ-მხურვალი F', გულ
 მღღარი D.

1470:

„კვლაცა უთხრა: „მენტა მსედავ, სადა ვსივარ სადაური,
 სით დამეძებს, ვინც მოსულა, თუცა არის მუნებური;
 ეველა მენტა მოახსენე, რაც აქ მსედავ, ჩვენებური,
 ღმერთს მიენდოს ჩემს საქმესა და დაუგდოს მასვე უერი“.

(S 4997, ფ. 129 r).

წიგნი ნესტან-დარეჯანისა ფატმანთანა,
 თავის ხელითა სწერს

+ აქა JK; ნესტარ G'; დარეჯანისი C, დარიჯანის E,
 დარიჯანისა A'; ფატმანს თანა CEYA', ფათმანთან DGHVF'L'Q',
 ფატმან ხათუნთან KMXD'E'R', ფატმან ხათუნთანა OZG', #ფატმან-
 თან Y'

თავის ხელითა სწერს| მიწერილი ქაჯეთიდავე D, მოწერილი
 GHKOVG'Q', და ქაჯთა ამბავი J, მიწერა MXD'E', ქაჯთ ამბვისა
 T, მიწერილი F'L'Y', მიწერილი ქაჯეთა ციხილამ R', —BCEFLYZ
 A'E'I'.

„წირ-მზე ვჰწერ: აჰა, სათუნო, დედისა მჯობო დედაო!
 მისგან ტყვე-ქმნილსა სოფელმან რა მიუო, ამას ხედაო?
 მე, გლახ, მათ ჩემთა პატივთა სხვადა დამერთო 'ხედაო,
 აწ ვნახე შენი უსტარი, მე დიდად შეიმედაო.

ა. ვსწერ BCDEKLMOVXD'E'G'T'Y', სწერს FGHJTYZFL'
 Q'R', წერს A'; ხათუნო] მნათობო F; დედის L.

ბ. ტყვედ HK; ქნილმან D, ქნილსა E, მქნილსა GHJKTR',
 ქმნილმან VZ; სოფელმა G; ჰხედაო I'.

გ. გლახთ I'; მას FGHJKOA'G'L'Q'; პატიეთა CDGHJKLO
 TVYA'E'F'I'L'Y', პატიეთა აჰა X; დამართო V.

დ. ვნახენ D; უსტარი † და Z; მე] და F; მიემედაო F'L'.

1472 (1286)

„შენ ორთა დამსენ გრძნეულთა, გამიადვილე ჭირები,
 აწ აქა სრულთა ქაჯთაგან ვარ ასრე დანამჭირები:
 ერთსა მცავეს ერთი საძეფო, ბევრჯველ ათასი გძირები,
 ავად მომიხდა თათბირი და ჩემი დანაჭირები!

ა. ორსა R'; გრძეულთა X.

ბ. აქა] ასრე FZI'; სრულად EFLVYZA'G'R', სულა GHFL'
 Q', სრულა KO; ვარ] ვა Y'; ასრე] აქა I', ასე R'; დანამჭირები]
 დანატირები F, დანაჭირები HKE', დანამჭირვები F'L'Y'.

გ. მცვენ F'L'Q', სცავეს I'; ბევრჯვერ CR', ბევრი DEVZ,
 ბევრჯველ GH; ათასი] ასი E'.

დ. ავათ FGL'Q', თედ X; მამიხდა DFGHJKOTVF'G'I'L'
 Q'R'Y'.

1473 (1287)

„სხვად ამბავი აქაური მეტი რამცა მოგიწერე:
 ქაჯთა მეფე არ მოსრულა, არცა მოვლენ ქაჯნი ჯერე,
 მაგრა სჰანი უთვალავნი მცვენ და მათი სიალფერე,
 რასა ჰქვიან შებნა ჩემი? არ ეგების, დაიჯერე!

ა. სხვა DGHKOVF'G'I'L'Q'R'Y'; ამბავი X, ანბავი I'Q';
 რამცა] რაც X.

ბ. არ მოსრულა] შინ არ არის FKOZG'R'; მოსულა DGHJL TVE'F'I'L'Q'Y'; არცა მოვლენ] არც მოსულან R'; ქაჯნ L.

გ. მაგრ B, მაგრამ FGHJKOTF'G'L'Q'R'; სპანიქ ქაჯნი GH KOF'G'L'Q'; უთვალავი E; მტუვენ X; მათნი J'; სიელფერე GH F'I'L'Q', სიალოთერე X.

დ. ქვიან E'Q', ჰქვიან Y'; ძებნად OG'; ძებნა ჩემი ~ EH; ჩემდა KOG'; არ] ნუ KOG'; ვგების] იქნების E, წამოვა KOG', ვგები I'; დამიჯერე KJOTG'.

1474 (1288)

„ვინცაღა ჩემი მძებნელი მოსრულა, ცუდ-მაძერალა, იჭირვის, იწვის, ენთების, ჩემი სწავეს ცეცსლებერ აღია, მაგრა მას ვჰნატრი, უნახავს მზე, ამაღ არ დამზრალა, უმისოდ ჩემი სიცოცხლე, ვამე, რა დიდი ბრალა!

ა. ვინცაა Y; მოსულა FGHJKOTZF'G'I'L'Q'R', მოსრული X.

ბ. ენთების| იდაგვის J, ედების TR', ენთებს X; ჩემებერ EF Z, ჩემ I'; ჰსწავეს Y'; ცეცხლის ER', ცეცხლთა F, ცეცხლებ Z.

გ. მაგრამ GHIJKOTXF'G'I'L'Q'R'; ვნატრი BEFGHIJKOTV YZA'D'E'F'G'L'Q'R'Y'; მზე ამაღ ~ E; დამძრალა J.

დ. ვაიმე ABCDFGHJKLMOTVXYZA'D'E'G', ვაი F'I'L'Q'R'.

1475 (1289)

„შენ ამავეი არ გიამბე, მაშინ აჰად დაგიმაღე, ვერ იტყოდა ენა ჩემი, თავი ჭირთა გავაკრძალე; გესვეწები, საუვარელსა შემახვეწე, შემაბრალე, ნუ წამოვა ძებნად ჩემად, მიუწერე, შეცანთვალე.

ა. ანბავი Q'; არ — L; გიამბე] აქაური L, გიანბე GHZR'; ამაღ] იმაღ F'L'; დაგიმაღე] დაგმაღე D'.

ბ. ენა ჩემი ~ G; ჭირთა] ამაღ L, ჭირსა EFGHIJKOTZF'G' L'Q'R'; დაეაკრძალე DEHJTV, მით ვაკრძალე FGF'Q', გავაკრძალე X, გაკრძალე E', გავაკძალე I', მით მაკრძალე L'.

გ. გეხვეწები] გეაჯები FKOZG'R', გეწვაწები X; სიყვარულსა F'L'; შემახვეწე] შეუთვალე JI', შემხიხვეწე Y'; შემაბრალე EFGHIJ KOTVYZF'G'I'L'Q'R', შემბრალე D'.

დ. ჩემდა FLE'I'; მიუწერე] შეგწერ X; შეუთვალე I'.

„მე რომ მჭირს, კმარის, ნუ მომკლავს ამისითავე სწორითა: მას მეკლარსა ვნასავ, მოვეკვდები მე სიკვდილითა ორიითა. ვერას ვინ მარგებს, დასტურად ვიცი, არ რამე ჭკორითა, არ დაგმორჩილდეს, დამქოლვე შავისა ქვისა ეორითა.

ა. კმარის| კმა არის Z, კმარა ისი I'; მომკლავს| დანწევს FJT, მამკლავს CDGHKOVYZF'I'L'Q'R'Y'; ამისისავე II, ამისთანათვე J, ამისთავე X, იმისითავე FL', მისთვისვე I'; სწორათა X.

ბ. მკლარსა G'; მოჰკვდები D, მოვეჰკვდები GHJLVYZR'Y', მოვეკვდები G'

გ. ვერას ვინ| ვერავინ GF'L'Q'; მარგებთ L; არ რამე| არა მე R'; რომე Z, რამედ X'.

დ. დამქოლვე| დამეორეთ E, დამქოლეთ I'YR', ჩამქოლვე I'; შავსა X; ქვითა JTF'L'R'Y', + და R',

1477 (1291)

„გეტქვა ნიშნისა გაგზავნა, აწ ესე განამკლავნია,
მისეულთავე რიდეთა ნაკვეთი გამიგზავნია;
ესენი ჩემთვის მის გამო ტურფანი სანასავნია,
თუცა თუ ფერად ბედისა ჩემისა მსგავსად შავნია.“

ა. ნიშნისა rep. K; გაგზავნა E'; გაამკლავნია DHVI'R'Y'; გაზნამკლავნა X.

ბ. მისეულისა H, მისულთავე J; რდეთა X; ნაკვეთი| ნაკილი JT; გამიგზავნია| გამიგზავნია E'.

გ. ესენი ჩემთვის მის გამო| ჩემთვის მის გამო ესეა E: ესენი| აწ ესე KOG'R', ესე X; ჩემთვი I'; სანასავნია Y'.

დ. თუმცა GHKOE'G'I'Q'; თუ ფერად ~ LQ'; ჩემისა X; მგზავსად EFJKOVY', მზგავსად I'Q'Y'.

1477¹

„შენცა სთხოვე: ნუ წამოვა ჩემად სამებრად აქეთა,
არამც თუ ვითა გაებას აქაურ გრმნეულთ მასეთა,
ჩემი საქმე მნელი არის, ვით მწვანე იუოს მკვასეთა,
ღმერთსა თვისსა დაავალოს, ნულარ დამწვავს მკვასეთა.“

(S 4997, ფ 130r),

წიგნი ნესტან-დარეჯანისა
საყვარელთან მიწერილი

+ აქა JKOG'; წიგნი + თავის J; ნესტარ G'; დარეჯანისი C, დარიჯანის E, დარეჯანის E', + თავის TZ; ნესტან-დარეჯანისა საყვარელთან] საყვარელთან ნესტან-დარეჯანისაგან J; საყვარელსა თანა EC DIYY', საყვარელთანა FKOG', საყვარელისა თანა LV, თავის ქმარს ტარიელთან R'; მოწერილი H, მიწერა Z, + ქაჯეთის ციხიდაზე R'.

1478 (1292)

აწ საყვარელსა მიუწერს გულ-ამოსკენილი, მტირალი, მისმანვე ცრემლმან დაუვისის, ვის ედებოდის, ვის აღი! დაწერა წიგნი, მსმენელთა გულისა გასაგმირალი, ვარდი გააპის, გამოჩნდის მენ ბროლი გამომჟვირალი.

ა. მიუწერ DEKOVXG'R'Y', მოგიწერ F'L'Q; ამოსკენითა HKOZG'.

ბ. მისმავე JV, მისმანელვე X: ცრემლმან] ცეცხლმან DGHK OVXF'G'I'L', ცეცხლი Z, ცეცხლმა R'; დაუვისის] დალამის ER', დამივსო KOG', დავსუვის X: ედებოდა EKOF'G'R'Y', ედებოდეს H.

გ. დასწერა R'; მსმენელთა] საბრალო EF, სამედო KOG'; გასაგუმირალი BCM.

დ. ვარდნი DHJTVI'; გაპის EE', გაპნის I, გაპის და I'; ბროლი] ვარდი I'; გამომჟვირავი BM, გამომჟვირვალი DFILZY', გამომჟვირვალი EE', გამამჟვირალი GHI', გამამჟვირვალი JVF'L'Q', გამომჟვირვა X, გამომჟვირვალი D'.

1479 (1293)

„ჰე ჩემო, ესე უსტარი არს ჩემგან მონაღ[კ]აწები, ტანი კალმად მაქვს, კალამი ნაფელსა ამონაწები, მე გული შენი ქალაღდად გულსავე ჩემსა ვაწები, — გულო, ჰე-გულო, დაბმულსარ, ნუ აიხსნები, აწ ები!

ა. ჰე| მე L; არს ჩემგან ~ F; მონალაწუები A, მონალაწები X, მონალაწები Z.

ბ. კალმან D'; ნალველსა BEGHJKMOTXYD'F'G'L'Q'R', ნალველთა FLI'Y', ნალელისა VZ; ამოვაწები HJT.

გ. მე| ეგ E; შენი| ჩემი KOZG'; ქალალდი C, ქალალდათ X; გულსა Z; ჩემსა| შენსა KOG'; აწები L.

დ. გულო, შავ-გულო, დაბმულხარ| დაბმულხარ გულო შავ-გულო E; დაბმულო L; აესხნები DEGHZF'I'L'R'Y', აესხნები I, აეშვები JKLOVG': აწ ები| აწემდი E'.

ბ. გ.~GZF'L'Q'.

1480 (1294)

„სეღაცა, ჩემო, სოფელი რათა საქმეთა მქნელია!
რაზომცა ჰნათობს სინათლე, ჩემთვის ეგრეცა ბნელია.
ბრძენნი იცნობენ, სწუნობენ მით, მათგან საწუნელია;
უშენოდ ჩემი სიცოცხლე, ვამე, რა დიდი მნელია!

ა. სოფელსა J; საქმისა EGF'L'Q'.

ბ. ნათობს DEFGHIJKLOTVYZD'E'F'G'L'Q'R'Y', მნათობს I'; სინათლე| სანთელი DGHKOTVF'G'L'Q', ნათელი E, სინალე X, სანათლი E'; ეგრევე J, აგრეცა L.

გ. ბრძენი E.E'; სწუნობენ| სწუხობენ E', სწუნებენ I'; მით| მათ X.

დ. ვაიმე ACDFGHIJKLMOTVXYZD'E'F'G'L'Q', ვაი I'R'; დიდად DL; მნელია| ბრალია F'L'Q'.

1481 (1295)

„სეღაც, ჩემო, ვით გაგყარნა სოფელმან და ჟამმან
კრულმან?
ველარ განსე საეყარელი მსიარული მსიარულმან,
ნეტარ, რა ქნას უშენომან გულმან, შენგან დალასრულმან!
გაციცსადა დამალული გონებამან დაფარულმან.

ა. ჰედავ I'; გაგყარა GHF'I'L'Q', გაგყარნა X; ჟამმან| ზედმან L, ჟამან DKOG', ემმან Y'.

ბ. განახავ D'; საყვარელო F.

გ. ქმნას G'; ზენგან] ასრე EKO G'R', ზენტვის F, ასჯერ Z;
დალახვრულმან CDE'G'I'Q'R'.

დ. გამიცხადა E, გაგვიცხადა F; დამალული ხეაზიადი EFI
KOYG'R', დაფარული ZF'L'.

1482 (1296)

„შენმან მზემან, აქანამდის შენ ცოცხალი არ მეგონე;
ჩემი შეთქვა: გარდასრულდა სიცოცხლე და უოკლი ღონე;
აწ რა მესმა, შემოქმედი ვადიდე და ღმერთსა [კ]ჰმონე,
ჩემი უველა აქამდისი ჭირი ღზინსა შევაწონე.

ა. შენმა FTE'R'; აქანამდის] უზენოსა Q', აქანამდი GJE'F'L',
აქამდისინ I'; მეგონა L.

ბ. შეთქვა | ყველა F, გეთქვა EHO G', ყველა JTZ; გარდა-
სრულდა] გარდმეწყვიტა F, გარდასულა EKO, გარდასული G,
გარდასულად HL, გარდასრულა I, გარდაესწყვიტე JTZ, გარდა-
სრულად Y, გარდასრული F'L'Q', გარდასლვა G'; სიცოცხლე rep.
D'; ყოველი G', ყოელის I'; ღონა L'.

გ. მესმე T; შემოქმედსა E. ღთასა X; ჰმონე ABMX, ვმონე
DEFGHIJKOLTVYZD'E'F'G'I'Q'R'Y', ვმონა L'.

დ. ჩემი ყველა აქამდისი] აქანამდის ჩემი ყველა F; ყველაი
X, ყოველი I'. აქანამდის EHJKLOZG'L'R'Y', აქანამდი GTVF'Q',
აქამდისინ X, აქამდის I'; ღზინად E'; შევაწონა L'.

1483 (1297)

„შენი სიცოცხლე მეუოფის ჩემად იმედად გულისად,
გულისა ერთობ წელგულისა და ასრე დადაგულისად!
მომიგონებდი, გასსოვდე მე შენთვის დაკარგული სად;
ვზი მზრდელად სიკვარულისა, მის ჩემგან დანერგულისად.

ა. მეუოფის G'; გულისა DFV.

ბ. გულის X; ერთობ] ასრე E, ერთოფ E'; წელგულისა] გუ-
ლისა J; ასრე] ასჯერ GHF'L'Q', ასე R'; დადაგულისა DFV, და-
კარგულისად KOG'.

გ. მომიგონებდე BDGD'F'L', მამიგონებდი CFLI'R'Y', მამი-
გონებდე DHJKOTVZG'Q'; გახოვნდე D, გახსონდე GHZ, გახ-

სოვდი L, გახსობდე E', გახსომდე I'; შენთვი F; დაკარგული საღ
დაკარგულისა DFV, დადაგულისად KOG'.

დ. ვხი] ვზრდი EG'; მზრდელი JTY'; სიყვარულისად E, სი-
ყვარულსა X; მისი X; ჩემგან] შენგან DEFGJKOVZF'G'L'Q'R';
და ნერგულისა DFV.

1484 (1298)

„სსვად, ჩემო, ჩემი ამბავი ჩემგან არ მოგეწერების:
ენა დაძვრების, მოსმენით არვისგან დაიჯერების.
ფატმან წამკვარა გრძნეულთა, ღმერთიმცა მას ეტერების!
აწ კვლა ენა იგი სოფელმან, რაცა მას შეეფერების.

ა. სხვა L; ამბავი X; ანბავი G'I'Q';

ბ. ნოსწენით] მსწენელთა EX.

გ. გრძნეული I, გძნეულთა T, გრძეულთა X, გრძნელთა I';
ღმერთიცა DI'; ემტერების XE'I'F'G'L'.

დ. აწე J, აწა T, — I'; კვლავ DGHVZF'I'L'Q'R'Y', — JT;
ჰქნა JR', ჰქნა G'I'Y'; ქნა იგი ~ FZ; რაც I'; მასა I'; შეფერების
EXI'.

1485 (1299)

„აწ სოფელმან უარესი ჭირი ჭირსა დამისართა,
არ დასჯერდა ბედი ჩემი მათ პატოჯთა მრავალ-გვართა;
კვლაცა მიმცა შესაწერობლად ქაჯთა, მწელად სამართა;
ბედმან გვიეო ეველაკაი, ჩემო, რაცა დაგვემართა!

ა. სოფელმან] მეფემან J; ჭირთა KOG'; დამისართა] მომი-
სართა EITVY, მამისართა JKOG'R', დამისართა D', მიმისართა Y'.

ბ. დაჯერდა EJI', დასჯერდი D'; მათ] მას FHJT, მით L,
ზა მათ X; პატოჯთა DEFGHIJKOTVYG'L'Y', პტიჯთა X; მრავალ
X; გვართა] ფერთა JTZ.

გ. კვლავცა DHJKOTVZF'G'I'L'Q'R'; მამცა X; ძნელთა KL
OZG', ძნელათ I'.

დ. მიეო HT; ყველაყაი E'L'Q'; რამცა GHIKXF'L'Q'; დაგე-
მართა H, დამემართა J.

გ. დ. ~ E.

„ცხეს ეს ი ეგ ზომ მაღალსა, თვალნი მლივ გარდასწვდებიან,
გზა გვირაბითა შემოვა, მცველნი მუნ ზედა დგებიან,
დღისით და ღამით მოყმენი ნობათსა არ დასცდებიან,
მათთა შემბმელთა დაჰსოცენ, მართ ცეცსლად მოედებიან.

ა. ცხესა GHX: ვზივარ GHF'L'Q'; ეგ ზომი ზემო I', ეზომ
DEFIKOVYZG'E'Y', —GHF'L'Q'; ზალსა I; ძლი C; გარდასწვდე-
ბიან] გარდასცვდებიან BCDMX, შემოსცვდებიან ELV, შემოსწვ-
დებიან FF'I'L'Q', ჩამოსწვდებიან JT, შემოსწვდებიან Z, გარდასცვ-
დებიან E', გარდმოსწვდებიან R'

ბ. გვირაბთავე E, გვირაბთავენ KOG', გვირაბათა X; მუნ
ზედა] მაზედან EGHKOF'R', მაზედა FLZ, მას ზედან F'G'L': ზე-
და] ზა D'.

გ. ღამი I; მოყმენ Y; ნობათს X, ნობათს F'L'; არა HKOG';
სცდებიან HKO, დასცხრებიან L, დასცთებიან D'F'L'Q', ჰსცთე-
ბიან G', დაჰსცდებიან I'

დ. შემბმელთა] მებრძოლთა FLZ, შემბმელთა Q'; დახოცენ
EITYE'F'L'Q'R'; მართ] მათ DI', —L; ცეცხლებრ EJT'VZK', ცეცხ-
ლათ FI', ცეცხლურად L, ცეცხლა E', ცეცხლთა F'L'; მედებიან
F'L'.

„ნუთუ ესენნი გეგონნეს სხვათა მებრძოლთა წესითა?!
ნუცა მე მომკლავ ჭირითა, ამისგან უარესითა;
მუნ მკვდარსა გნასავ, დავიწვი, კითა აბედი კვესითა;
მოგძორდი, დამთმე გულითა, კლდისაცა უმაგრესითა.

ა. ესენი BCEGHJIKLOTVXYD'E'F'G'I'L'Q'R': გეგონნე BC,
გეგონნე DY', გეგონოს EGHJF'L'Q', გეგონონ T, გეგონეს E, გე-
გონნენ I'; სხვათ EI; მებრძოლთა] მეომართა E.

ბ. ნურცა EGHJKOT'F'G'I'L'Q'; მაკლავ CDFGHJIKOTVZ
F'G'I'L'Q'R'Y'; ამისგანც Z.

გ. მკდარსა E', კვდარსა L'.

დ. კლდისაცა] ქვისაგან DLVR', ქვისაგანც EHKOZG', კლდი-
საგანც F, კლდისაგან GJT'F'I'L'Q'.

„შენ, საუვარელო, ნუ სჭმუნავ ჭმუნვითა ამისთანითა,
ჩემი სოქვა: სხვათა მიხედების იგი ალვისა ტანითა.
არამ სიტოცხლე უშენოდ! ვარ აქაიდისცა ნანითა;
ან თავსა კლდეთა ჩავიქცევ, ანუ მოვიკლავ დანითა.

ა. ჭმუნავ O, შჭმუნავ Q, სჭმუნვ T; ჭმუნვითა] სიტყვითა L, სჭმუნვითა I'.

ბ. თქვა BIMXYD'E', ჰსოქვა G', თქვი R'; სხვასა JE'; მიხვლაო FGHJKOZF'G'L'Q', მიხვდესო T, მიხვდომა R'.

გ. აარამ C, არამად GHJF'L'Q', არამც KOG', არამდმც T; უშენო DVI'Y'; აქამდინაც J, აქამდისაც I'R'.

დ. თესა X; კლდესა GKOE'F'G'L'Q'; ჩავიქცევ] გარდვიქცევ I'; მოვჭკვდები DJLVZI'.

„შენმან მზემან, უშენოსა ვერვის მიხვდეს მთვარე შენი,
შენმან მზემან, ვერვის მიხვდეს, მოცავიდენ სამნი მშენი;
აქა თავსა გარდავიქცევ, ასლოს მახლვან დიდნი კლდენი,
სული ჩემი შეივედრე, ზეცით მომხვდენ ნუთუ ფრთენი.

ა. შენმა EF'R'; მზემა T; ვერვის] არვის DEFGHIJKLOTV YZE'F'G'I'L'Q'R'Y'; მიხვდეს] მართებს HJT; მთვარე] თავი J'.

ბ. შენმა FKTR'; მზემა R'; ვერვის] არვის DEFGJTVZF'I'L'Q'R'; მიხვდეს] მართებს Z, მიხვდე F; მოცავიდეს EE', მოცავიდენ GHJKOF'G'L'Q'R', მოცავიდნეს X; სამნივ H.

გ. აქავ DHKOVG', აქათ T; გადავიქცევ D'; ახლოს] ახლავს G'; მახლან B, მახლავნ DY', მახლავს EFGHJKLOTXZE'F'G'I'L'Q'R', მახლავნ Y'; დიდი GHJKOVXE'F'G'I'L'Q'R'Y'.

დ. შემივედრე D'; ზეცით] ნუთუ FGVZF'I'L'Q'; მამხვდენ DH IJKOTVYI'Y', მომხვდეს EL, მამხვდეს FGZF'I'L'Q'R'; ნუთუ] ზეცით FGVZF'I'L'Q'; ფრენი V, ფრენი XZ, ფრენით E'.

„ღმერთსა შემკადრე, ნუთუ კვლა დამხსნას სოფლისა
პრომასა,
ცეცხლსა, წუალსა და მიწასა, ჰაერთა თანა პრომასა;

მომცნეს ფრთენი და აუჭურინდე, მიუჭხვედ მას ჩემსა
ნდომასა,
დღისით და დამით ვხედვიდე მზისა ელვათა კრომასა.

ა. ლთის X; შემკადრე] შემვედრე CDEFGHIJKLOTVYZF'
G'L'Q'R'Y', შენ კადრე MXE', შენ ჰკადრე D', შამვედრე I'; კვლავ
DGHJKOTVZF'I'L'Q'R'Y', კლავ G'; შრომასა] თომობასა EE',
შრომა რა X.

ბ. მწყალსა V; და—C; მიწასა] ჰაერსა R', ჰერთა DX, აერთა
EFHJKOTZI', ჰაერთან I, მიწათა R'; ძერობას R'.

გ. მომცეს EMTXD'E', მამცნეს FI'; ნამცეს GHJKLOXF'G'
L'Q'R'. მომცენ V, მომხედენ Z; ავჯრინდე EFGHIJKTLOVYE'F'
G'L'Q'R', აღვჯრინდე Z, აფრინდეს D', ავღვფრინდე I'; მეხვდე D,
მიეხვდე EFGHIJKOTVYZD'F'I'L'Q'R'Y, მიხვდე L, მიეხვდე E'G';
ნდომასა] მდომასა L'.

დ. დღისი L'; ვხედვიდე] ვნატრიდე FKOQ', ვხედვედე G,
ვპხედვიდე I', ვხედვედე R'; მზისა] მისსა H, მზის X; ელვალთა
T, ელვასა V, ელვისა L'; კრომასა I'.

1491 (1305)

„მზე უშენოდ ვერ იქნების, რადგან შენ ხარ მისი წილი,
განაღამცა მას იახელ მისი ეტლი, არ თუ წილილი!
მუნა განახო, მანდვე ცსახო, განმინათლო გული ჩრდილი,
თუ სიცოცხლე მწარე მქონდა, სიკვდილიმცა მქონდა
ტკბილი!

ა. ვერ] არ E, ნუ JT, ვე Q'; იქმნების F'G'Q'; მისი] მზისა
JLT.

ბ. გაღანამცა BDEFGHIJKOTVZF'G'L'Q'R'Y', განაღამცა X;
იახლე CDGVA'F'L'Q'Y'; არს FVI'R'.

გ. მუნ X, მუნავ Z, მუნვე I'; მანდავ EGHZF'L'Q', ნასვე J
T; განახო L'; გამინათლო BDEFGHIJKOTVXYZA'D'G'I'Q'R'Y';
გულსა JT; ჩილილი T.

დ. მქონდა₁] მქონდეს EFGHJKOTZF'G'L'Q'Y'; სიკვდილიცა
DFZF'F'L', სიკვდილმცა X; მქონდა₂] მამხედეს FZ, მქონდეს DE
GHIJKOTVYF'G'L'Q'Y', მხოუნდეს X.

„მე სიკვდილი აღარ მიმძიმს, შემოგვედრებ რადგან სულსა,
 მაცრა შენი სიყვარული ჩავიტანე, ჩამრჩა გულსა;
 მომეგონოს მომორეება, მემატების წელული წელულსა;
 ნუსა მტირ და ნუსა მაგლოვ, ჩემო, ჩემსა სიყვარულსა.

ა. აღარა JT, არა I'; მიმძიმს| ნახსოვს E, მჩანს JT; შემო-
 გვედრებ R, შემოგვედრე F, შეგვედრებ D'.

ბ. მაგრამ FGHJKO'TG'I'L'Q'R'; ჩავიტან H; ჩამრჩა| ჩამყვა
 .JT.

გ. მამეგონოს DHKOTVG', მამეგონა F'Z, მამეგონდეს GF'L'Q',
 მომეგონა I', მეგონებრს R'; მოშორებებ| შენთან ყოფა R', მოშო-
 რება EXA'Q'; მემატების| მომემატა FZ, გამემატოს G'HF'L'Q'.

დ. ნუ(ცა|) ნურცა EGHJKOTXF'G'I'L'Q', ნუმცა I', ნუმცა R';
 მტირი IJX; ნუცა|) ნურცა EGHJKOTXF'G'I'L'Q'R'; ჩემსა| შენთვის
 HKOG', ჩემთვის T; სიყვარულსა| დაკარგულსა HKOG'.

„წადი, ჰინდოეთს მიმართე, არგე რა ჩემსა მშობელსა,
 მტერთაგან შეიწრებულსა, ყოვლგნით სელ-აუბურობელსა,
 გულსა აღსინე ჩემისა მომორეებისა მომობელსა,
 მომიგონებდი მტირალსა, შენთვის ცრემლ-მეუმრობელსა!

ა. ჰინდოეთს მიმართე, არგე რა| აგრევე მიმართე ინდოეთს
 R'; ინდოეთს DEFGHIJKLO'TVYZA'D'E'F'G'I'L'Q'Y'; მიმართე|
 მიმარე D; არგე რა| აგრეა I', აგრე რა Q'; რამ JI; ჩემსა rep.
 X; შობელსა F'.

ბ. მტრისაგან JT; შევიწრებულსა EFGHIJKO'TVYG'Q', შე-
 წირებულსა X; ყველგნით GF', ყოვლგნით KT, ყოვლგნი D', ყო-
 ვლიგნით E', ყიველგნით G'I'L'; ხელ-აუბურობელსა| ხელ-აუბურო-
 ბელსა BCDEFGHIJKLOVYZA'G'I'L'Q'R'Y', ხელ-აპურობილსა E',
 ხელ-აუბურობელსა F'.

გ. აღხენდი DGHVZF'L'Q'R'; ჩემითა FI; მოშორებისა CEY
 A'E'Q', მოშორებისა D, მოშორებისა R'; მთმობლსა D, მთმო-
 ბელსა D'.

დ. მანიგონებდი CFGTV, მამიგონებდე DHJKOG'I'R', მო-
 მიგონებდე ZF'L'Q'; მტირალსა| ნიადაგ R'; მტიროდე J; ცრემ T,
 ცრემლს I'; შეუშრომელსა HIA', შეუშრობელსა I'.

„რაც ვიჩივლე ბედისა ჩემისა, კმა საჩივარად;
 ცან, სამართალი მართალი გულისა გულსა მივა რად.
 მენთვის მოვკვდები, გავხდები უორანთა დასახივარად,
 ვირე ცოცხალ ვარ, გუეოფი სატირლად და სატკივარად.

ა. რაცა] აჰა E; ბედისა ჩემისა ~ E; ჩემიცა FI',—G'; კმარს DGHJKOTVGF'I'Q', კმა არს F'L'; საჩივარად X, საჩივრად F'I'.

ბ. სცან GHJKOF'G'L'Q'R', ცნა IX, სცნა T, ჰსცან I'; სა-
 პართლისა I; გულსა] ჩემად KOG',—F'L'; მივა] მია R'.

გ. შენთვის X; მოვკვდები CDGHJKLOTVZR'Y', მოვკვდები
 E'G'; გავხდები HLZY'; დასახივარად] დასაყივარად DEFGHIJK
 LMOTVXYZA'D'F'G'I'L'Q'R'Y', დაყივარად E'.

დ. ვირე] ისე E, ვირემ DFGHJKOTVZF'G'L'Q'R', ვიდრე
 D', ვინამ I'; ვცოცხალვარ GHLF'Q'Y', ცოცხალხარ JR'; მეყოფი
 ILYZ, მეყოფის KOT, გეყოფის X, მეყოფის G'; სატირლად] ტი-
 რილად JT; სატკივარად] საკივარად EJ.

1495 (1309)

„აჰა, ინიშნე ნიშანი შენეულისა რიდისა!
 გარდმიკვეთია ალაში, ჩემო, ერთისა კიდისა,
 ესელა დაგრჩეს სანაცვლოდ მის იმედისა დიდისა.
 რისსვით მობრუნდა ბორბალი ჩვენზედა ცისა შვიდისა“.

ა. ინიშნა T;

ბ. გადმიკვეთია Y'; ჩემო] ჩაზო D.

გ. ესელა] ეს დია Z, ესე I'; დამრჩა BR', დამრჩეს I'Y', და-
 გრჩა E, დაგვრჩეს X; სანაცლოდ BDEFGHIJKOTVY, სანაცვლოდ
 L'; მისი T; იმედი T.

დ. ბორბალი ჩვენზედა~EFIKLOYZA'G'; ჩემზედა GKOZF'G
 L'Q', ჩემზედან H.

1496 (1310)

ესე წიგნი, საუვარელსა მისსა თანა მინაწერი,
 რა დასწერა, გარდაჰკვეთა მათ რიდეთა ერთი წვერი.

თავ-მოსდილსა დაუშვენდა სისხო თმათა, სიგრძე, წვერი, ალვისაგან სული მოქრის, ყორნის ფრთათათ მონაბერი.

ა. მისა XE'I'.

ბ. დაწერა BDEFGHIJKOTVXYZA'E'F'G'L'Q'Y'; გარდიკვეთა DLV'I'R'Y', გარდაკვეთა EIA'E'F'Q', გარდიკვეთნა Z, გართაკვეთა L'; მათი მან FLG', მას GHJF'L'Q', მის KOR'; რიღესა FH, რიღეთი LD'; ერთი—L.

გ. მოხდილსა შიშველსა IZ; დაუშუნდა B, დაუშვენდეს T; სისხო სისქე H; თმათა თანათა X, თმა I', თმისა Q'; თმათა სიგრძე ~ CDEFGHIJKLOTVXYZA'F'G'I'L'R'Q'Y'; სიგძე M, სისხო H; წვერი ფერი CFIJLTVYA'R', გიშერი I'.

დ. სული შუქი ZG', სუნი R'; მოქრისი მოდის J, გასდის E'; ფრთითა DFGHJKLOTVXZF'G'L'Q', ფრთეთა E, ფრთათა ID'E'I'R'; მონაბერი მონაღერი G'.

1497

ესე სიტყვა მართალია, არ-ჭრელად და არ-ხვასრულად; ნესტან-დარეჯ ჰქვიან ქალსა ქართულადცა, კვლა სპარსულად; თავშიშველი ყაყაჩოსა ჰგავს, თუ იყოს ვარდი სრულად; ტარიელის გონებითა აღვა მქენარად, დანასრულად.

ა. ესე იგი F'L', მართალი L; არ₁ არა GHJ; ჭრელად ქორულად EZ, ქორად G'F'L', ქორი KOG'R'; და EHJZL'; ხვასრულად სხვა სრულად HXA'I', ხოსრულად IY, ხვარსრულად R'.

ბ. ნესტან-დარეჯ ჰქვიან ქალსა ქალსა (ქალს L') ჰქვიან (ჰქვია L') ნესტან-დარეჯან (ნესტან-დარეჯ L) GLF'L', ნესტან-დარეჯან (ნესტან-დარაჯან R') ქალს ჰქვიან HJR'; დარიჯან EY, დარჯან F, დარეჯან IJKOTE'G', დარეჯანს Z, დარიჯ A'; ჰქვიან უხმობენ Z, ქვიან E'; ქალსა სახელად E', ქალს IZ; ქართულადცა კვლა სპარსულად სპარსულად და მით ქართულად E; ქართულად FHOZG'I'R', ქართულადცა G'F', ქართულად K, ქართულად L', + და FHOZG'I'R'; კვლავ DGHJTZF'L'; სპარსულად D.

გ. თავშიშველი თავმოხდილი E, თავშიშველი L; ყაყაჩო E'; გავს DZE'F'I'L'Q'; თუ თუმცა I'; იყო IKOZG'; იყოს ვარდი ვარდი იყო E; სულად HKG'.

დ. მქენარა DEFGHIJKOYF'G'I'L'Q', მქენარი Z; დანასულად L.

იგი მონა წამოვიდა, გულანშაროს მიძევალი,
 წამ-ერთ მიძხდა ფატმანისსა, დღე იარა არ-მრავალი.
 რა ავთანდილს გაუსრულდა საქმე მისი სასურველი,
 ხელ-აბურობით ღმერთსა ჰმადლობს, ცნობა-სრული, არა
 მსრუვალი.

ა. გულანშაროთ E, გულანშაროდ I'; მომავალი EFF'L'Q', მა-
 მავალი GKOG'I'.

ბ. წამიერთ I, წამერთს I'; მიძხდა] შეხდა E, მოძხდა F'OZG';
 მიხდა ILTXYA'E'I', ნობდა K, მიხვდა F'L'Q'R'; ფატმანისას DE
 F'GHJKOTVFG'I'L'Q'R', ფატმანისა E'; არ] რა A'; მარვალი X.

გ. ავთანდილს I; აუსრულდა E; მისი] ესე E; სასურველი]
 საწადელი EFJ TZR', სასურველი |XF'I'L'Q'.

დ. აბურობით BCDEFGHIJKLQTVYZA'I'L'Q'R'Y', აღბურო-
 ბით F'G'; ზაღლობს DEFGHIJKLQTVYZA'E'F'G'L'Q'R'Y'; სრული]
 წყნარი JT; არა] არვით JT; მთვრალი DEFGHIJKLQTVZE'F'G'I'L'
 Q'R'Y', შმაგი E, მარვალი X.

ფატმანს უთხრა: „გამისრულდა ეამად საქმე საწადელი,
 დიდი შენი მოჭირვება ჩემგან არის გარდუხდედი,
 წავალ, დგომად აღარა მცალს, დრო მოსულა მარმანდედი,
 ფიცხლა ქაჯეთს მოვიუვანო მათი მომსპობ-ამწყვედედი“.

ა. ფატმანს] ყზამან R'; გამისრულდა] გაზიზართლდა E'; ეა-
 მად] საყად L'; საქმე] ჩემი FJKTVZG'R'; საწადელი] აწინდედი H.

ბ. მოჭირვება] კირთნახული J, კირნახული T, მოჭირვება X.
 ჩემგან] ჩვენგან JT.

გ. არღარა I'; მსცალს I'; ზოსრულა BIVYA'Y', ზოვიდა E
 KOG', მსულა X.

დ. ფიცხლავ DEFGHIKNOVFG'I'L'Q'R'Y', ფიცხლად TZA';
 ქაჯეთ D; მოვიუვანო] მივიუცნო X, მივიუვანო E'; მომსპობ]
 ამწყვეტ F, მომსპელ EHKOTG'Q', მომსპოლ GVZF'L', მამსპელ
 J, მსობი N, მომსპო X; ამწყვედედი] მომსპეველი F, ამწყვეტელი
 EGJNXI'L'Q'R', ამოწყვედილი I, მოწყვეტელი Z

ბათუნძან უასრა: „ჰე ლომო, ცეცსლი აწ უფრო
ცსელდების;
ძოეშორების ნათელსა, გული ამისთვის ბნელდების;
-ისწრაფე, ჩემი ნუ გაგვა, — სელი ეგრეცა სელდების,
თუ ქაჟნი მოგესწრებიან, მუნ მისვლა გაგიძნელდების“.

ა. ბათუნძა FGKNOTG'Q'R'.

ბ. მოეშორების DIJKLOTVZG'Y', მოგეშორები E, მოშორ-
ვებისა GHNF'L'Q', მოგეშორების I', რადგან გშორდები R'; ნა-
თელსა] ნანელსა H; ბნელდების] ხელდების E.

გ. ნუ — F'L'; ხელია NA'; ეგრეცა] რაზომცა F, ეგრეც NA'.

დ. მოგესწრობიან CL, მოგვესწრებიან I; მისვა E, მისვლი
X, მისლა G'; გაგიგრძელდების L.

ქმამან ფრიდონის მონანი უხმნა, მასთანა ხლებული,
უბრძანა: „მკვდარნი აქამდის აწუა ვართ დაცოცსლებული,
რაცა გვინდოდა, მისითა სმენითა გაახლებული,
ჩვენთა მტერთანი გიჩვენნე წელულნი მით ვაგლასვებული!*

ა. მონანი] მხედრობანი D'; იხმნა JKOZG', იხმო GJTF'L'Q';
ზისთანა ZX; ხლებულნი DEFGHIKLNOTVYZZ*A'F'G'L'Q'R'Y',
კრებულნი I'

ბ. უბძანა VE'; მკვდარი EGHF'L'Q', მკდარნი G'; აქამდი
GHLE'Q', აქამდინ F'I'L'; აწუა] ახლა FGHJKNOTYA'F'G'L'Q',
აწლა VI'; დაცოცსლებულნი DEFGHIKLN'TVYZZ*A'F'G'I'L'Q'
R'Y'.

გ. მისითა—X; სმენითა] სმენით ვართ KOG', ამბვითა Z;
გაახლებული] გახარებულნი DEFGHIKLOTVYZF'G'I'L', გახარე-
ბული JQ', გაახლებულნი NZ*A'R'Y', გაგლებული D'.

დ. ჩვენთა მტერთანი] მტერთა ჩვენთანი Z; გიჩვენნე DHND
G', გვიჩვენნენ E, გიჩვენო FGZF'L', გვიჩვენნენ J, გვიჩვენნენ T,

* Z-ში ეს სტროფი ორჯერაა სხვადასხვა ვარდინით. პირველი ვარიან-
ტი სხვაობა აღნიშნულია Z-ით, მეორე ვარიანი Z-ით (Z*).

გიჩვენენ VI'R', გვიჩვენე E', გვიჩვენო Q'; წყლული GND'; ვაგლა-
ხებულნი BJMD'E', ვაგლახლებულნი C, ვაგლახებულნი DFGHIKNOTV
YZ'A'G'I'R'Y', ვაგლახიანნი E, ვაგლახებულნი LZ, ვგლხებულნი
X, გაგლახებულნი F'L'Q'.

გ. დ. ~ K'.

1502 (1315)

„მიდიო და ფრიდონს უამბეთ ამბავი არ-ნაცქათავი;
მე ვერა ვნახავ, ვისწრაფი, გზა ჩემი არს ნასწრაფავი.
მან გაახათოს ხჲა ხათი, კვლა უფრო გასახათავი,
თქვენ მოგცე ჭარი ეველადი მე, ჩემი ნალათავი.

ა. მიდიოთ| წადით IYZA', მოდიოთ F'L'; უანბეთ GHNI'Q',
უამბავი L, უაბეთ X; ანბავი I'Q'; ნაცქათევი VZ.

ბ. ვერა| ევლარ F, ვერ N; ვნახავ| გნახე F, ვნახამ R', ვნახე
HINY; ვისწრაფი| უამბეთ E, ვისწრაფევი GQ', მან იცის JT, და
ვისწრაფი N; ჩემი არს| ჩემია EJNT; არს| მიც H; სასწრაფავი
EJT, ნასწრაფავი X, სასწრაფევი V, ნასწრაფევი Z.

გ. გახათოს EIXY'; კვლავ DGHJNTVZF'I'L'Q'R'Y'; უფრო|
მისგან E; განახათავი DFGHLF'L'Q', განამბათავი N, განახათევი
V, განახათავი I'.

დ. მოგეც L, მოგეცთ I'I'; ნალათავი EIXD'I', ნალათევი VZ.

1503 (1316)

„ჩემსა ზედა დიდი არის ვალი, თქვენგან დანადები;
მადლსა სსვაებრ გარდავისლი, თულა ფრიდონს შევეურები;
აწ წაიღეო ეველაჲი, მეკობრეთა წანალები,
ამის მეტსა ვერას მოგცემ, ვიცი, ამაღ გეპენწები.

ა. ზედან GNFL'Q'R'; თქვენგან| დიდი I'; დანადები| დადე-
ბული E.

ბ. სხვაეფრ H, სხვებრივ J, სხვეებრ ZR', სხვაფრევი I'; თულა|
ოდეს JT.

გ. ყველაჲი X, ყველაჲი F'L'Q'; მეკობართა I'; წანალები|
წანართმევი E, წანალები X.

დ. ამაღ| ამით EN, ამით F'L'Q'; გეწუნწები D'.

„სახლი არ მახლავს, არ ძალ-ძაქვ გაცემა საბოძვარისა“..
მისცა მართ სავსე სომალდი, რიცხვი ტურფათა ჯარისა,
უბრძანა: „წადით, წაიღეთ, გზა წავლეთ მისვე არისა,
ფრიდონს მიართვით უსტარი ჩემგან, მძად-ნაფიცარისა“.

ა. სახლი აქა Z; არ მახლავს არა ზაქვს JTR'; მაქვს DEIV
XYZA'E'I'Y', მიც FGHJKNOTQ', მიც F'L'R', მიძ G'; გაცემა
მოცემა KOG'; საბოძარისა R'.

ბ. მისც X; მართ] მათ JTF'I'Q'R'; ხვამალდი E, ხომალდით
L; ტურფისა GF'L'Q', ტურფითა KOX, ტურფა D'; ჯარისა] ლა-
რისა DGHJKOVF'G'L'Q',

გ. უბრძანა VE'Y'; წადით, წაიღეთ] წაიღეთ, წადით და L;
წარვლეთ F'L'; მისვე] მუნვე J, მისი L, მისივ N.

დ. მიართვით] მიართვით B; უსტარი] ამბავი F,—N; ჩემგან]
მისგან IKOTYG'; საფიცარისა DGHVF'I'Q'.

წიგნი ავთანდილისა ფრიდონს წინაშე თავის ყმების ხელითა

+ აქა JKOG'; ავთანდილისი CL, ავთანდილისაგან DF'I'L'
R'Y', ავთანდილის E, ავთანდილისა I, + მიწერილი DF'I'L'.

ფრიდონის ELF'L', ფრიდონ FJ, ფრიდონთან GHKOTVG'
I'Q', ნურადინ ფრიდონის R'; წინაშე] თანა [FJL—GHKOTVG'I'Q';
თავის ყმების ხელითა] მულაზანზარს D, მიწერილი გულანშარო-
დალმე GQ', მიწერილი HKOVG'Y', მის მზის (მზისა T) პოენისა
JT, გულანშაროდალმე ME', გულანშაროდალმე jX, გულამშიროდალმე D',
მიწერილი გულანშაროს ქალაქიდალმე R',—BCEFILNYA'F'I'L'.

დაწერა: „ფრიდონ ძალალო, სვე-სრულო მეფეთ-მეფეო,
ლომისა მსგავსო ძალ-გულად, მზეო მუქ-მოიეფეო,
მოვლენილო და მორკმულო, მტერთა სისხლისა მჩქეფეო,
უმცროსმა მძამან მორი-მორ სალამი დავიეფეო!“

მისწერა Z, დასწერა I'R'; ფრიდონ| წიგნი E; მაღალ, სვე-სრულო~J; სვე-სულო X; სულ-სულო D'

ბ. მგავსად DH, მგზავსო EFLJKOTYE'L', მგზავსად NV; მზავსად I', მზავსო Q'; ძალ-გულო HE'; მზევ GHF'L'; შუქთა GHF'L'Q'; მოიაფეო DZ.

გ. მოვლელინო G'; მჩქეველო D'.

დ. უმცროსმან BCDHIJKNOXYZA'F'G'I'L'Q'Y', უნცროსმან I'; ძმაბა L; შორი-შორ| უფროსთან D, შორიღამ H, შორ შორის V, შორის შორს I'.

ბ. გ. II ნახევრები ~ F.

1506 (1319)

„ჭირნი ვწახენ და მოცაძხვდა ნაცვალნი ჭირ-ნახულისა,
კარგა მოსტომა საქმისა ჩემისა გაზრახულისა;
მიცნია მართლად აძბავი პირისა მშედ სახულისა,
დამარჩენელი ლომისა მის, ქვესკნელს დამარხველისა.

ა. ჭირი GZQ'; ვნახე FGHJKNOTZD'F'G'L'Q'Y', ვნხენ V; მოცამხვდეს L; ნაცვალნი DL, სანაცვლოდ I'; ჭირთნახულისა V, ჭინახულისა Y'

ბ. + და T; კარგად CEFHGHIJKOTVF'G'L'Q'R', კარგი D'; მომიხდა EO, მოძხდომა F, მამიხდა GJKTF'L'Q', მომიხვდა (I'; საქმობა EKOQ'; გაძრახულისა GQ', განზრახულისა TE'I'R', განზახულისა X, გზრახულისა F'.

გ. მიცენია E'I'; ანბავი Q'; დასახულისა N, ნახულისა I'.

დ. დამარჩენელისა E, დამარჩინელი X, დამარჩენელი I'; ქვესკნელ EV, ქვესკნელთ F, ქვესკნელსა J; დამარხულისა BCD'G'HIJKLMNTVXYZA'D'F'G'I'L'Q'R'Y', დამარხველისა E, ჩამარხულისა F'.

1507 (1320)

„იგი მზე ქაჯთა მეფესა ჰყავს, ქაჯეთს ზატომარია.
მუნ მისვლა მიჩანს თამაშად, თუცა გზა საომარია.
ნარგისთათ წვიმა ბროლისა წვიმს, ვარდი ნაწვიმარია,
ჯეროთ ქალსა ქაჯნი არ ასლვან, მაგრა სპა უმარია.

ა. მეფეს VJ', მეფისა Q'; ყავს E'Q', + და V; ჰყავს ქა-
ჯეთს ~ J; ქაჯთა OG', ქაჯეთსა I'; პატიმარა X.

ბ. მისლვა F'; გვიჩანს KOG', გვიჩანს V; თუმცა FGKNOTX
E'F'G'I'L'Q'R'; საომარა X.

ბ. ნარგისთა EFZI'R'Y', ნარგიზთა HNF'L', ნარგისთად JK
LOVG', ნარგიზთათ Q'; სწვიმს DNV'D'; ნაწვიმარა X.

დ. ჯერ EJKLNOTZG'I'R'Y', ჯერეთ GHF'L'Q'; ქალსა|
ქალაქს KOG', ქალს GHIF'L'Q'; ახელან DLY', ახლავს EFGHJK
NOTF'G'I'L'Q', ახლავან I, ახლავნ ZR'; მაგრამ FGHJKNOZFG'
I'L'Q'R'; სპა| გზა L; უამარია| უთვალავია E, უომარია FIKNOY
G'I'Q', საომარია L.

1508 (1321)

„გულ-მსიარული ვისარებ, ამაღ არ ცრემლი მმილდების,
სადაცა შენ და შენი ძმა ხართ, ძნელი გადავილდების;
რაცა მოგინდეს, უცილოდ იქთ, იგი არ აგცილდების,
არ თურემ კაცმან დაგიდგნა, ვესკ, კლდეცა გაგი ზბილდების.

ა. გულ] მე Z; მსიარულია G'; ამდ X; არ] ირ ZY'; ცრემლი
მმილდების| ცრემლდების X; მმილდების| მდინდების DEFHVI',
მილდების GIJKNOTYA'E'F'G'L'Q', მლდების L.

გ. სადაც I'; ხართ| მუნ F, ხარ D', + იქ I'; ცნელი] ომი I
LOYG'; გადილდების E.

გ. მოგინდეს] გეწადოს FKO G', მოგინდესთ I', გინდოდესთ
R'; უცილოდ] საქნელად JT; იქმთ R, იქ H, იქით JV; იგი] არა
E, იგ JV; ასცილდების JT, აქცილდების VA'Y', აგვიცილდების G'.

დ. თურე DEFGHIJKLNOTVYZA'F'G'I'L'Q'R'Y'; კაცთა L;
დაგიდგნას DEFGHKOVG'Q', დაგიდგნეს JF'L', დაგიდგან L,
დაგიდგნესთ T, დაგიდგას ZI'Y', დაგიდგნის R'; კლდეც XI'; გა-
გილბილდების] გაგიცივილდების EJLTF'L'Q, გაგიცივინდების F,
გაგილბილდების I, გაგისილდების KO, გაგიიბილდების N(G';
გაგიიბილდების D'.

1509 (1322)

„აწ შემინდევ, ვერა გნახე, შორს ამისთვის წაგიარე.
გზა-გზა უოვნა აღარა მცალს, პატიმრად ა იგი მთვარე;
ადრე მოვალთ მსიარულნი, ჩვენი ნახვა გაიხარე,
ამის მეტი რაღა გკადრო, ძმასა მპურად მოესმარე

- ა. აწ| მე Z; გნახავ E; შორსა I, შორ J; წაგიარე| ჩავიარე L..
 ბ. გზა-გზად D; ყოვნად DEFGHIJKLOTVYA'G'; არღარა G'; პატიმრად ა| პატიმრად არს FIYF'L'Q'R', პატიმარად GHJLV XZ, პატიმარდა I', პატიმრაად Y',
 გ. მოვალთ| გნახავთ FL, მოვალ X; მხიარული EJ; ჩვენის GHJF'L'Q'; ნახვა| მოსვლა E, ნახვით GHJF'L'Q'.
 დ. კადრო GHJTY; ძმას F'L'; მეხმარე E.

1510 (1323)

„ამა მონათა ჩემსედა გარდაუსდელი გულია:
 ამოდ მსასურეს, თქვენმცა გული ამათთვის სრულია!
 ქება რად უნდა მას, ვინცა თქვენთანა ხან-დაზმულია?
 მსგავსი უველაი მსგავსსა შობს, ესე ბრძენთაგან თქმელთა..“

- ა. გულია| ვალია KOG'
 ბ. მსახურეს MZ; თქვენნიმცა ZY'; ანისთვის DITYZD'Y', ამათთვის X, ამთვის A', ამათთვი I'.
 გ. რათ D'I'; მას—X; დაზმულია| დაზმულია D'.
 დ. მგზავსი EFHIJKLOTVY, მგზავსი I', მსგზავსი Q'; ყვალად F, ყოველი HLQ', ყოვლისა .J'T, ყოველთა F'L'; მსგავსა D, მგზავსისა E, მგზავსსა FJKLTY, მგზავსა GHOV, გგზავსსა J, მსგავსა G', მგზავსსა I', მსგზავსსა Q'; შობს| შორს D'; ესე| იგი I'; ბრძენთაგან E, ბრძენთაგან V.

1511 (1324)

ესე უსტარი დაწერა, შეკრა და წაცახვია მან,
 მისცა ფრიდონის მონათა ვარდმან და თმითა იამან;
 შესთვალა ზეპირ, რაცა ხმდა სულად, მართ ვითა ცა. მან,
 მათ მარგალიტი უჩვენის მოწინა კარმან ღიამან.

- ა. დასწერა R'; შეკრა| შკრა X, შეჭკრა G'I'R'; წახვია EI'-
 წაახვია GHJKOVF'G'L'Q', წაცახვლია X, წაცხვია D'.
 ბ. მონასა JI.; და—H; თმითა| ფერთა H, ფერთ IY, სულად J, ვითა KOG', სრულად T, მითა V, თმით F'L'; იამან|
 იამან X.

გ. რაც| რცა C; რაცა ხმდა| რაც ხამდა BDEFGHIJKLOT
VA'F'G'I'L'Q'Y', რაც ჰხამდა Z; სრულად DFGHIKOVXZG'L'Q'Y';
სულად მართ ვითა| მუშაკმან სულითა JT; მართ| მათ I'; გია,
მან| იამან E, გამან X; მან—Z.

დ. მარგარიტი R'; უჩვენა EJTR'.

1512

მოქარავენეთა უბრძანა: „საქმე მიც, გითხარ განაო;
კარგად მომისდა, მოუესობა მე თქვენი მესვიანაო;
რაცა მინდოდა, უველაი ვქენ, ღმერთმან მაგულვანაო,
აწ აღარა მცაღს, ბადრაგა სსვა წაიტანეთ თანაო“.

ა. მოქარავენეთა| ავთანდილ ასე F'L', მოქარავენთა I'; უბძანა
DVF'.—I'; მისც TR', მისც X, მეც I'; გითხრა BCFV, გითხრობ
ELJTYA', მითხრა L, გთხრა X.

ბ. კარგა DGHILVF'I'L'Q', კარგათ E'; მამიხდა DGHJI'Q'R';
მოყვრობა EFKO'IVXE'G'R', მოყსობა GI'Q', მოყრობა HJ, მოყვი-
სობა L'.

გ. რამეა T; გინდოდა E, გვინდოდა ILYA'; ყველაი იგი R',
ყველაი F, ყველა JT; ვქენ| თქვენ E, ვპქენ DJI'R', ვქმენ F'L'Q';
+ მე J. + აწ R': მაგულვანაო| მოგივლინაო E, მაგულოვნანი G
HIJI', მოგივალნაო L, მაგულოვანაო T, გაგულავენაო F'Q', გაგუ-
ლვანაო L', მითაყვენაო R'.

დ. არღარა F'L'; ბადარგად CKOTG', ბადარგა FLYI', ბად-
რაგათ J, ბადრაგად HR'; წაიტანეთ| გაიძღვანეთ I', წაიტანე E'R'.

1513 (1325)

მონახა, პოვა ავთანდილ ნავი მისისა მსარისა,
გამოემართა იკი მსე, პირია სავსე მთვარისა,
მაგრა დაგდება უმძიმდა ფატმანის გულ-მწუხარისა,
მისთა გამურელთა ნაკადი ჩასღის სისსლისა ღვარისა.

ა. მონახა—Z; პპოვა FCGHIJKTYF'I'L'R', იპოვა Z; ავთნ-
დილ I; მისისა| თავისის J.

ბ. პირითა BDHIKOVZG'R'Y', პირისა GF'L'Q', პირი აქეს
I'; პირია სავსე| სავსეა პირი E, პირ სავსე ვითა F, პირითა
მგზავსი IY; მთვარის O.

გ. მაგრამ FGHJKTVF'L'Q'R'; ფათმანის D; მწუხარისა] მღუღარისა DEFGHJKLTVF'L'Q'R', მხურვალისა I'.

დ. მისთა] მისის J; გამყრელთა] მკვრეტელთა F, გაყრისა J, გაყრილთა T; ჩადის I'Q'.

1514 (1326)

ფატმან, უსენ და მონანი ტირან ცრემლითა ცხელითა, იტყვიან: „მზეო, რა გვიყავ? დაგვწვენ ცუცხლითა მწველითა, რად დაგვაბნელენ შენისა მოშორებისა ბნელითა? დამცაგვმარხენო ხელითა ჩვენითა დამმარხველითა!“

ა. ფათმან D; ტირიან IJTI'; ცრემლითა] გულითა DG'VF'I' L'Q', გულისა H, ცრემლთა JT, ცრემლისა L; ცხელითა] ხელითა DGHVI'Q', ღვართა L, სულითა F'L'.

ბ. რად FJK; დაგვწვენ DOI'Y', დაგვწვი GHJF'L'Q', დაგვწუ- ვენ M, დაწვენ E'; ცეცხლისა H; მწველითა] ცხელითა BDGHJV F'F'I'L'Q', მწველითი Y'.

გ. რათ I'; დაგვაბნელე DEFGHJKTF'I'L'Q', დაგვიბნელენ OY'; მოშორებისა DFGHIJLQTVYZF'G'L'Q'R'Y', მოშორებისა F, მოშორებებითა KI'.

დ. დაცავემარხეო DEFGHKVF'I'L'Q', დამცავემარხეო ITY, დამცამარხველო J, დამცავემარხენ L, დამცავემარცხენო G'; ხე- ლითა] შენისა K; ჩვენითა] შენითა B, ჩვენისა DFGHJLVE'F'I'L' Q'. თქვენითა E, ხელითა K; დამარხველითა DE, დამარხველისა I'.

ავთანდილისაგან გულანშაროთ წასკლა
და ტარიელის ძეურა

+ აქა JK': ავთანდილისაგან C, ავთანდილისაგან I; გულან- შაროს GJOXG', გულანშაროდ I', გულანშაროდამ Q'R'; წასკლა G'; ავთანდილისაგან გულანშაროთ წასკლა] წასკლა ავთანდილისა (ავთანდილისაგან KZ) გულანშაროთ HKZ, დაბრუნება და წამო- სკლა ავთანდილისაგან L; და—IL; ტარიელთანა L; შეყრა] პოე- ნა E, —L.

გამოვლნა ზღვანი ავთანდილ მგზავრითა რათმე ნავითა,
 პირ-მსიარული აცორეებს მართ ოდენ მარტო თავითა;
 მას შეურა ტარიელისი უსარის მით ამბავითა,
 სელ-განბყრობილი გულითა არს ღმრთისა საესავითა,

ა. გამოვლა E, გამოვლო FGQ', გამოვლენა Z, გავლნა D',
 გამოავლინა G'; ზღვანი] ზვანი K; ავთანდილ J; მგზავრთა DV,
 მგზავრისა G; რათამე DV, რითმე GHKOLZG'I'Y', რამე J, ვითმე
 F'L'Q'.

ბ. აცურეებს HIJKLF'Q', აცრეებს VX, იცურეებს L'; მართ|
 მარ D'; მართ ოდენ მარტო| მარტო მართ ოდენ JT; თავითა| ნავი-
 თა I'.

გ. შეპყრა G'; ტარიელისა DEFGHIJKOLTVYZD'E'F'G'I'L'
 Q'R'Y'; მით| მის H, მათ I'; ანბავითა Q'.

დ. ხელ-განბყრობილი DEJOTYZE'I'G'R'Y', ხელ-აპყრობილი
 FGKLVF'L'Q', ხელგანმპყრობილი I, ხელ-გაპყრობილი HG'; გუ-
 ლითა] ადიდებს K; ღვთისა ZD'E', არს ღმრთისა საესავითა|
 ღმერთსა გულ საესავითა K; საესასავითა D', საესავისა F'L'.

მოწურვილ იუო ზაფხული, ქვეყნით ამოსვლა მწვანისა,
 ვარდის ფურცლობის ნიშანი, დრო მათის პეემანისა,
 ეტლის ცვალება მზისაგან, შეჯდომა საროსტანისა.
 სულთქნა, რა ნახა ევაგილი მან, უნახავმან ხანისა.

ა. მოწურილ G'; ქვეყნათ D, ქვეყნად EFGHIJKLTVYF'I'L'
 Q', ქვეყნათ X; მოსვლა L, ამოსვლი X, ამულა D', ამოსლეა F'
 G'; მწვანისა D', მწვანითა G',

ბ. ფურცლოვა E, ფურცლობა FIYA'; ნიშანი] ყვაილი E;
 მათი I', პეემანისა T.

გ. მზისაგან| მზისა და DEFJKLTV; შეჯდმა D'; სარათანისა
 DF, საროსტანისა G, საროსტანისა R'.

დ. სულთქმნა BVE', სულთქმნის I, სულთქმის JKT, სულ-
 თქენა LG', სულთქმა D'; ნახნა F'; ნახის IJAT; ყვაივილი D, ყვა-
 ვილნი FILYA'R', ყვილი D'; მან] მუნ F'L'; უნახამან V.

გ. დ. ~ OG'.

1517 (1329)

აკვირგენდა ცა და ღრუბელნი ცროდეს ბროლისა ცვართა;
 ვარდთა აკოცა ბაგითა, მითვე ვარდისა დართა;
 უბრძანა: „გიჭვრეტ თვალითა, გულ-ტკბილად შემსედვართა,
 მისაჲ სანაცვლოდ მოვილსენ თქვენთანა საუბართა“.

ა. აგვრგვინდა BMA', აგრგვინდა DEFGHIKLOTVYD'F'G'
 I'L'Q'R'Y', დრო არი Z: ღრუბელნი] ქვეყანა EK, ღრუბელი BD
 FGHJLQTVZE'F'G'I'L'Q'R'Y'; ცროდეს] ღრუბელი K, ცროდა GF'
 L'Q', ცაროდეს J, სცროდეს R'; ბროლისა] გიშრის J. ცროდეს
 K, გიშრისა 'T, ბროლის X.

ბ. ვარდსა EFGHIKVF'L'Q'; მითვე] მით EILYA', მის F,
 მისვე HK, მითავე J; ვარდისავე EFILYA', ვარდთა J; დართთა]
 ბაგითა (H, დართისა G'.

გ. უბრძანა] იტყოდა IYA', უბძანა V; გიჭვრეტ X; ტკბილა
 I'; შემხედველითა EGF'L'Q', შემხედავითა X.

დ. სანაცლოდ BDEFGHIJKTVYA'Q', სანაცლოდ X, სა-
 ნაცვლოდ Y'; თქვენთანა] შენთანა K, საუბნართა YA'.

1518 (1330)

რა მოეგონის მოუვარე, სდინდიან ცრემლნი მწარენი.
 ტარიელისკენ იარნა მან გზანი საწეინარენი,
 უდაბურნი და უგზონი, უცხონი რამე არენი,
 სადაცა ნახნის, დახოცნის ლომ-ვეფხნი მომაბზნარენი.

ა. მოეგონის FX; მოაგონდის FHIJLT, მაეგონის I'; ზდინზ-
 დიან I'; ცრემლი EFGHIJKTYI'.

ბ. ტარიელისკე I'; იარა GHJKT'F'L'Q'; გზანი] დღენი GHJ
 K'T'F'L'Q', გზან D'.

დ. სადა E'; ნახის BDEFGHIJKTVYZA'F'G'I'L'Q'Y', ნახისის
 O; დახოცის BDEFGHIJKOTVXYA'F'G'I'L'Y'; ვეფხი GHOT'ZF'G'
 I'L'Q'Y'; მომაბზნარენი J, მომაბზნარენი XE'I'.

1519 (1331)

ქვაბნი გამოჩნდეს, იაშა, იცნა, თქვა: „იგი კლდენია,
 სადაა ჩემი მოუვარე და ვისთვის ცრემლი მდენია;

ღირს ვარმცა, ვნახო ჰირის-პირ, უამბო, რაცა მსმენია,
არ მოსრულ იყოს, რაღა ვქნა, ცუდ ჩემი განავლენია!

ა. ქვაბი EZ, ქაბნი D'; გამოჩნდა EFGOZP'G'L'Q'R'Y', გა-
მოჩნდის I'; იცნა] ვიცი J; თქვა] თუ DT; ისი I'.

ბ. სადაცა EI, სადა ზის FK, სად არის JT, საადა I'; მო-
ყვარე] ძმად ფიცი FK; ცრემლნი L'; მდენია] მენდენია X.

გ. ღირს ვარმცა] ვღირსამცა E, ზღირსოსს GF'L'Q', ვღირს
ვარმცა HJT, ვღირს ვარცა K, ღირს ვარცა YA', ღირსმცა ვარ
R'; პირდაპირ GF'L'Q'; უანბო GHXA'I'Q'

დ. მოსრულყოს B, მოსულ იყოს GHJKTX'F'L'Q'R', მოსულ
იყო LI'; ვქმნა G'; ცუდი X; განვლენია DO, გალანვენია E.

1520 (1332)

„თუ მოსულა, უღონოდ შინა ხანსა არ დაშვიდა,
მინდორს სადმე წავიდოდა, მხეცისებრ ველთა ჰვლიდა;
სჯობს, თუ შამბ-შამბ წავიარო“,—იგონებდა, იხედვიდა,
ესე თქვა და მიუქცივა, მინდორთაჲკენ წამოვიდა.

ა. თუ] არ Z; მოსრულა CDEIOVYA'Y', მოსულია X, მო-
სლვა G'; უღონოდ X.

ბ. მიინდორს OG'; მხეცისებრივ H, მხეცაებრ X, მხეცისებრ
A'; ველსა KI'; ვლიდა BDEFGHIJKOLTVYZA'D'E'F'G'I'L'Q'R'Y'.

გ. შჯობს F'Q'; თუ] რომ K, —L; შამბშამბ] შამბ D', შამბ
შამბ G'; წავიარო] მოვიარო E; იგონებდა] უკულმავე K.

დ. მიუქცია BDFILOVZG'I'R'Y', მიუქციფა D'; მინდორთაჲ
EFKOLTYA'I'.

ავთანდილისაგან ტარიელის შექრია F.

1521 (1333)

მიაცორვებს და იმღერის მხიარულითა გულითა,
მართ სასელ-დებით უეივის ხმითა მით სინარულითა.
ცოტაი წავლო, გამოჩნდა მზე სინათლითა სრულითა;
შამბისა ჰირსა ტარიელ დგა სრმლითა მომხსულითა.

ა. მიაცურებს FGHJKLY, მიაცრებს O, მიაცურავს T, მიაცუორებს X, ავთანდილ Z, მიაერვებს G', მივიდოდეს R', მი-
 იცურებს Q'; იმღერის| მიუბნობს J; მხიარულისა EGHJKF'L'Q';
 მხიარულითა გულითა ~ I'; გულითა O.

ბ. მართ| მას J; სახელდობით BEIYA', სახელდებ OG'I'Y',
 სახელობით D'; უყვიის| უფივას X; ხნითა მით| პირითა HK;
 სიხარულითა| შევნიერითა F, მხიარულითა HKV.

გ. ცოტა L; წავლო + და L; გამოჩნდი X; სინათლისა T,
 სინათლისთა E'; სრულითა| ზესითა E, სულითა T.

დ. შანბისა Q'; პირს F'; ტარიელ| ქვეითი GJTf'L'Q'; დგას
 DEFGJKOVYZF'G'I'L'Q'R'Y'; ხლბითა DFGHIJKOTVYZF'G'I'L'
 Q'R'Y', ხრლმითა E', + მით F'L'; მომახულითა| გამოწვდილითა
 K, გამახულითა L, მამახულითა D.

1522 (1334)

ტარიელს ლომი მოგვლა, მით ხრმალსა სისხლი
 სცხებოდა:

შამბისა პირსა ქვეითი დგა, ცხენი არა ხლებოდა;
 ეივილი ავთანდილისა ესმოდა, ეოცებოდა,
 შეხედნა, იცნა, გაიქცა, მისკენ მირბოდა, ხლტებოდა,

ა. ტარაელს Y'; მაეკლა I'; ნის FR'; ხმალსა DFGHIJKOTV
 YF'G'I'L'Q'R'Y', რხმალსა E'; ცხებოდა XD', სხცხებოდა G'.

ბ. შამბარის Z, შანბისა Q', შანბისა Y'; 'ქვეითი| ტარიელ I,
 ქვეითად T, ქვეითა E', ქვეითი I'; დგას DEFGHKLTVZF'I'L'
 Q'R'; ცხენი არა ~ V: ჰხლებოდა I'

გ. ყივილი| ზახილი F, ყავილი D'; ავთანდილისი BCLA',
 ავთანდილისა I; ეოცნებოდა DVY', ეუცხებოდა FGIYZA', ეუწ-
 ყებოდა F'L', ეუცხოვებდა Q'.

დ. შეხედა EGHJKTVF'L'Q', შეხედნა I'; გაიქცა| წავიდა
 F; მისკე EITYA'T.

ბ. გ. ~ L.

1523 (1335)

ხრმალი გასტუორცა ტარიელ, მიღართა მისსა მშობილსა.
 ემა ცხენისაგან გარდიჭრა, ჰგვანდა ეტლისა სწრობილსა.

მართ ერთმანერთსა აკოცეს, ჰგვანან ეედ-გარდაჭდობილსა,
სმა შაქრის-ფერად გაუსდა ვარდსა, ხშირ-ხშირად ჰობილსა.

ა. ხმალი DFGHIJKOTVYD'F'G'L'Q'R'Y'; გასტყორცნა I,
გარსტყორცნა X, გასტორცნა E', გარტყორცა F'L', გაჰსტყორცა
'; ტარიელ] გაიქცა F'Z; მიმართა მისსა ~ L; მისა EI'; მშობილ-
სა X.

ბ. გვანდა DEFJVZE'F'L'Q'R'; ეტლითა Z; სწრობილსა |
სრობილსა E'.

გ. მართ] მათ DFGHIKOYZF'G'I'L'Q'R'Y'; ერთმანეთსა OV
E'G'I', ერთმანერთი L'; გვანან FJVZE'F'L'Q', დგანან K, ჰგვან-
დენ L; ყელ] ხელ I, ყელს I'.

დ. გამოხდა E, გაუხდის FZI', გაუხდათ J, გაუხდეს K;
ვარდთა JT, ვარსა D'.

1524 (1326)

ტარიელ მოთქვა ტირილით სიტყვა ნატიფი, მკვერები:
— სისხლისა ღვარმან შელება წითლად გიშრისა ტევრები,
აღვასა წყარო ცრემლისა მორწუავს, ნაკადი ბევრები, —
„რადგან შენ გნახე, რა [შ]გამა, პატიუი მჭირდეს ბევრები!“

ა. ტარილ L; მოსთქვა EIJTYF'L'Q'R'; სიტყვანი F, სიტყ-
ვითა J; ნატიფ F'I, ნატიფა X; მკვერება X.

ბ. სისხლისა] ისხლისა D'; ღვარმან] ცრემლმან J, ღვარმა
L, ცრემლმა T; წითლად] იგი IY; გაშრისა X; ტევრება X.

გ. აღვისა FJZL'Q'; სწყარო Z; ბევრება X.

დ. რა—X; რა მგაძა] რამ გამა F'; რა გამა ABCXY'; პა-
ტიუნი EKV, პატიუნი F; მჭირდეს] მქონდეს EL', მჭირს D'; ბევ-
რები] შე რეები BCDEFGHIKLTVYF'I'L'Q'R'Y', შევრები O,
ბევრება X, შევრეები G'.

გ.—I'

ტარიელისაგან მოთქმა და ტირილი და ვერსმნად
დაუჯერებლობა ნესტან-დარეჯანის ჰოჟისა D.

1525 (1337)

ტარიელ ტირს და ავთანდილ სიცილით ეუბნებოდა;
კალიმდის, მოწნი გააპის, კბილთაგან ელვა ჰკრთებოდა;

ეტუოდა: „ვეცანო ამბავი, შენ რომე გიამებოდა,
აწ გაახლდების ევაველი, ვარდი აქამდის ჭკნებოდა“.

ა. ტირის GHV'F'L'Q', სტირს E'R'; და - GHF'L'; ავთნდილ I.

ბ. ძოწი DEFGHIJKOTVYZE'G'I'Q'Y'; გააპის] გაღის E,
ვაღლის HL; ჰკრთებოდა] კრფებოდა T, კრთებოდა E'F'G'L'Q'.

ბ. იტუოდა COG'R'Y'; ესცანო DFGHIJKTYF'G'L'R'Y',
სცანო Z, ვჰსცანო I', ვსანო Q'; ანბავი Q'; შენ რომე] რაცა შენ
JKT; რომე] რამე I'; გეამებოდა X.

დ. გაახლდების] გახლდების EI'; ყვავეველი D; აქამდი GHL
F'L'Q', აქამდინ I'; ჰკებოდა D.

1526

„ამა ამბავსა გიამბობ, არს ჩემგან მონასმინები;
მასცა მოშორდა საწუთრო, ვის ჰკვანდეს ფერად მინები;
კიდე შემოგესნის ჯინჯილსა, სელობისათვის ვინ ები,
კვლა მასვე გიზამს სოფელი, თუ სჭმუნავ, რაცა ინები“

ა. ვიანობ H.

ბ. მოშორდეს DGHF'L'Q', მოსშორდეს I'; ვის—D'; გვანდეს
DGHE'F'L'Q'.

გ. კიდევ DGHF'I'L'Q'; შემოგესნი E', შემოგესნის L'; ხე-
ლობისთვის D.

დ. კვლავ DGHI'Q', კვლავც F'L'; მასვე] მასცა I'; თუ] ნუ
DGHXD'F'; ჰმუნავ I'; რასაც DGHF'L'Q'.

1527 (1338)

ტარიელ უთხრა: „ჰე ძმაო, კმა არს, დღეს რაცა მლხენია,
უოველი ჩემი სალსინო მინახავს, —ნახვა შენია,
სსვად ნუ ეოს ღმერთმან წამალი, არცა რა მოგისმენია:
კაცმანცა სოფელს ვით ჰოვა, რაცა არ საქმე შენია!“

ა. ძმაო] ჩემო JT; კმა არს] კმარს DHOVY', კმარის EFGIJ
KLYF'IL', კმა არის ZQ'; დღესა DHOVY', დღე T; დღეს რაცა]
რაც დღესა I'; მლხენია] მსმენია JKV.

ბ. ყველაი H; სალხენი R'.

გ. სხვას (ა', სხვა I'; ჰყოს HF'G'I'L'R'; წამალი] წადილი F, ამბავი K, წყალობა L; არცა რა] რაც არა DIJVZ; რა] არ F'L'; მოგისმენია D, მოგესმენია D'.

დ. კაცმაჲცა FJKTY; სოფლად J'T; ვით] ვინ D'; ჰოა BCM ჰპოოს E, ჰოოს FZ, ჰპოვა GHKF'I'L'R', ჰპოვოს JT, პოვოს L; რაცა არ] რაც არა DEFGJLOVZF'G'I'L'Q'R'Y', რაც არის HK.

1528 (1339)

რა ტარიელ არ შესჯერდა, ავთანდილცა არ დასწყენარდა,
მის ამბვისა დაუოგნება ველარ გასძლო, აუქქარდა,
გამოიღო რიდე, მისცა, ვინ ბაგეთას ვარჯი ვარდა.
რა ტარიელ ნახა, იცნა, გამოუღო, შემოვარდა.

ა. შეჯერდა J, შეშჯერდა F'L'Q', შევედრა I'; ავთნდილცა I; დაწყენარდა JD'I'.

ბ. ამბისა DJOVZE'F'G'L'R'Y', ანბისა I'Q'; გაძლო G; აუქქ-
ვარდა D,

გ. გამოუღო DKV, გამოვიღე G'; მისცა] მისი DEFGHILOV
YZI'R'Y'; ვინ] ვის H; ბაგეთა EFHIKLOG'I'R'Y', ბაგეთად JV.

დ. რა—Y; რა ტარიელ—J'T; ნახა] რიდე K, + და Y; იცნა]
იცნ Z; გამოუღო] გამოიქცა K; + ფიცხლავ ზედა J, + ფიცხლა
ზედა T.

1529 (1340)

წიგნი და კიდე რიდისა იცნა და გაცაძალა მან,
პირსა დაიდვა, დაეცა, ვარდმან ფერიოთა მკრთალამან,
სულნი გაიქცეს, მოდრიკა თავი გიძრისა ტალამან.
მისნი ვერ გასძლნეს ჰატიენი ვერ უაენ, ვერცა სალამან.

ა. კიდე რიდისა] რიდე კიდისა H. ~ E: რიდეთა J; გაშა-
ლა X.

ბ. დაეცა] დაცაბნდა FJKTZ; ვარდმან + და E; ფერისა GH
F'L'Q'; ფერიოთა მკრთალამან] და ფერად იმან E; კრთალამან Z.

გ. სულნი] გული I', სული EGE'F'L'Q'; გაექცნეს DHKOTV
G'R'Y', გაეცა E, გაიქნეს F; გაექცა G'F'L'Q', გაიქცნეს JLY, გა-

მქცეს Z, გააექცეს I'; მოდრიკნა DFHLOTVZY', მოდრიკნეს JK, მოსდრიკნა R'; თაფნი DOVG', ტალამან] ტანამან F.

დ. ნისი GHF'I'Q', მის L'; გასძლა E, გასძლო EIKF'L'Q', გასძლოს G, გასძლეს H, გასძლონ J, გასძლნა Z, გაძლნეს I'; პა-ტიფნი] ხსენება FK, სასჯელი JT; ვერც EGHF'Q', ვე L; ყაენჯ კაენ DFIO'TVYZF'G'I'Q'R'Y', რამინ EL; ვერცა] ვეცა Y.

1530 (1341)

ავთანდილ უქვერეტს ტარიელს უსულოდ ქვე-მდებარესა:
მეჭფრინდა, მეელად მიძართა მას, ტკბილად მოუბარესა:
ვერა ვერ არგო დამწვარსა, სრულად ცეცსლ-ნადებარესა,
მისთა ნიძანთა სიცოცხლე მათ მისი მიებარესა.

ა. ავთნდილ I; ტარელს D; უსულო DFGHKVF'I'L'Q'.

ბ. შეფრინდა ELOF'G'I'L'Q'; მიწართა] მივიდა L; მას—X= ტკბილად] კბილად D', ტკბილა I'; მეუბარესა J'I'.

გ. ვერად EJ; სრულად] სულად E, გვანდა FZ, ჰგვანდა K; ცეცხ L; ნადებარესა] მომდებარესა L, ნაებარესა F'.

დ. ნიშატთა DJTVZ, ნიშტთაგან HK; მათ] მართ G'; მისი] მათი FKZ; შიაბარესა DEFGHIJKLTVZF'I'L'Q', შიიბარესა OY G'R'Y'.

1531 (1342)

ავთანდილ დაჯდა ტირილად, ტირს სმითა შვენიერია,
უორანსა გაგლეჯს ხშირ-ხშირად, აფრთხობს ბროლისა
ჰერია;

გასეთქა ლალი, გათლილი ანდამატისა კვერია,
მუნით წუარონი გამოჰხდეს, მოწსა ვა[მ]სგავსენ ფერია-

ა. ავთნდილ I; დასჯდა G'; ტირს ხმითა] ხმითა მით K; შვენიერთა CDEFGHIJLQTVYZD'E'F'G'I'L'Q'R'Y', შვენ-ერთა K.

ბ. უორანს R'; გაჰგლეჯს IY, გაიგლეჯს R'; ხშირ-ხშირა Q'; აფრთხობს] აფრთობს E, აკრთობს K, აფთხობს V; ბროლისა] გიშრისა K; ჰერითა CDEFGHIJLQTVYZD'E'F'G'I'L'Q'R'Y', ტევ-რითა K.

გ. ლალის T; კვერია] კვერთხითა JTE', კვერითა CDEFGH IKLOVYZD'F'G'I'L'Q'R'Y'.

დ. გამოჰხდეს] გამოჩნდეს EFKLTZ, გამოხდეს IYD'E'F'G'I' L'Q'R'. გამოჩნდენ J, გამოხთეს O; ძოწსა] ვარდსა E, ძოწისა K; ვასგავსენ AB, ვამგზავსე DEF'GHJTV, ვამგზავსენ IY, მგზავსი K, ვამსგავსე LOG'L'R'Y', ვსგავსენ X, ვამგზავსენ Z, ვამზგავსე F', ვამგსავსე I', ვამგზავსე Q'; ფერითა CDEFGHIJKOTVYZD'E'F' G'I'L'Q'R'Y'.

1532

ტარიელს ეგრე გასულსა მზე დასტირს, იტყვის: „ახა ვა!
ღმერთო, ნუ მოჰკლავ ჯერ ეამად“! თქვა: „ბრალ არს
დასამარსავა“.

ნუ გეწვათ ცეცსლითა ცსელითა, ნუ გაგსვდი სხვათა
მზრახავა,
სოფელო, მოგვეც სიასლე, ვისთვის გვაქვს გული მკმასნავა“.

ა. ტარიელ F'L'; გასრულსა BCDI'; დატირს I'; ეტყვის GH F'L'Q'; ახა ვა] ახავად CDGHD'E'I'L'Q', ახავდა F'.

ბ. მამკლავ H, მოკლავ E'F'L', მომკლავ D'; ჯერთ E'; თქვა—
I'; ბრალ არს] ბრალ ვარ H, ბრალია I'; დასამარხავად CGHD'E' F'I'L'Q'.

გ. გეწვათ] გეწვათ D'; გაგვხდი BCDGHE'F'I', გაგვხვდი L'Q';
სხვათა] სხვადა I'; მზრახავად CDGHE'F'I'L'Q', ზრახავა M. ზრახავად D'E'.

დ. ვისთვი I'; გვაქ E', გვაქ I'; მკმასნავად CDGHE'F'L'Q',
მკმასნავად D', მკმასნავად I'.

1533 (1343)

პირსა იხოკს, ღაწვთა სისხლი ჩანდიოდა მისსა მკვრეტსა:
„რაცა ექენო, არ უქნია არცა შმაგსა, არცა რეტსა;
წეალი სწრაფით რას დავასნი ცეცსლსა, მნელად
დასამრეტსა!“

ჩქარად იცეს, ვერ გაუძლებს გული ღხინსა მეტის-მეტსა.

ა. იხოკს] იხოკს B, იხოკს FJTZ; ღაწვსა EZI'; ჩაზდიოდა
K, ჩადიოდა I'; მისა EOA'G', მისს I, მისთა TV.

ბ. ვპქენო DVZIR'Y', მე ვპქენ GJ, მე ვქენ FF'L'Q'; უქმნია G'; არცა₁] არა GJFL'Q', არ R'; შმაგსა + და R'.

გ. სწრაფად FGHKLVZF'L'R', მსწრაფლად JT; რას] რად BEFGHIJKLTVYZF'L'R', რათ E'; დავასხი] დავასსი Y'; დასა-შერეტსა Z, დაშაშრეტსა Y'.

დ. გული—X; ლხინთა F.

1534 (1344)

„მე მოგკალ ჩემი მოეყარე, რა მმართებს გაწბილებულსა? თავსა ვაბრალობ საქმესა, არ დასმით გაგონებულსა! ცრუ კაცი კარგად ვერას იქს საქმესა გაძნელებულსა, თქმულა: «სიწყენარე გამობილი სჯობს სიჩქარესა ქებულსა!»

ა. მოგკალ BDFGHIJKTVXYZI'R'; მართებს DELXZI'.

ბ. ვაბრალებ BDFGHJKTZF'L'Q'R'; საქმესა] ნაქმარისა FK; დასუმით BCMA', დაზმით JR', დასხმით OG'; გაგონებულსა] მა-ვონებულსა L'.

გ. კარგსა EFKLT, კარგა QZA'G'Y', კარგდად X, კარგათ D'E'; ვერა DGHJKOTYZA'F'G'L'Y'.

დ. თქმული X; გამობილი] ქებული E; სჯობ F'L'; სიჩქარესა] სიწყენარესა E'.

ტარიელის დაბნედა სისარულითა და
ავთანდილისაკან ლომის სისხლის დასსმა D.

1535 (1345)

უცნობო-ქმნილი ტარიელ მეს მსგავსად ნატუსალისად.
ავთანდილ ადგა, გამოვლნა მამბნი საქებრად წყალისად,
მან ჰოვა სისხლი ლომისა, მოაქეს საესებლად აღისად,
მკერდსა დასსა, გავესდა ლაეყარდი ფერად ლალისად.

ა. უცნობოდ Z; ქნილი EFL, მქნილი GHJK; ძეგს R'; მგზავ-სად EFIJKTVYZ, მგსავსად I', მზგავსად Q'; ნატუსალისად F'L'.

ბ. ავთანდილ I, ავთანდი I'; გამოვლა E, გამოვლო FHJKZ; შამბი EFGHJKVZF'L', შამბსა I', სამბი Q'; შამბნი საძებრად~X; წყალისად] წამლისად J.

გ. პოვნა F, ჰპოვა GHIJKTYI'R', ჰვა L, პოა D'; სისხლი-
ლომისა ~ E: მოაქვ CDIOYA'G'R'Y', მოაქს Q'.

დ. მკერდსა] მკარდს X, მკერდა I'; დასხა EX; გავებდა] გა-
უხდა J, გახადა LT, გვეხდა I'; ლაქვარდის FG', ლაქვარდი I';
ფერად] მგზავსად ET, მსგავსად L.

1536 (1346)

ავთანდილ მკერდსა დასხა მას ლომსა სისხლი ლომისა;
ტარიელ მუჭკრთა, შეიძრა რაზმი ჰინდოთა ტომისა,
თვალნი ახვნა, მიეცა ძალი ზე წამოჯდომისა.
ღურჯათ ჩანს შუქი მთვარისა, მზისაგან შუქ-ნამკრთალისა.

ა. ავთანდილ I; მკერდსა] ლომსა L, მკარდსა X; დასხა EX;
მას ლომსა] მკედარსა მას L, ~ X; ლომისსა I'.

ბ. შეკრთა EFJLOTVA'D'E'F'L'Q'R'; ინდოთა DEFGHIJKL
OTVYZA'E'F'G'I'L'Q'R'Y'; ტომისა] ტევრისა E.

გ. ახვნა E; მოეცა L, მიეცნა F'L'; ძლი X, ძალნი E'.

დ. ლურჯად CDEGHIJLOTVXYZA'D'F'G'L'Q'R'Y'; სჩანს
D'R'; მუქ-ნაკრთომისა D, შუქ-ნაკრთომისა FOVYA'G'R'Y'; ფერ-
ნამკრთალისა GHKZF'L'Q', ფერ-ნაკრთომისა JT, შუქ-ნაკრთალისა
X, შუქ-ნაწკმომისა I'.

1537 (1347)

ზამთარი ვარდთა გაახმობს, ფურცელნი შთამოსცვიენიან,
ზათსულის მზისა სიახლე დასწვავს, გვალვასა ჩივიან,
მაგრა მას ზედა ბუღბუღნი ტურფასა ხმასა უივიან,
სიცხე სწვავს, ეინვა დააზრობს, წულუღნი ორჯეღვე
სტკივიან.

ა. ზამთარნი T; ვარდსა BEFGHJKLTZE'F'L'Q'; გაახმობს]
დააზრობს FJKLVZ, გახმობს EXE', დააჭკნობს T; ფურცელი
EGTE'; შთამოსცვივიან BX, ჩამოსცვივიან CDEFGHIJKLTVZA'L'
Q'R', ჩამოსცვივიან DOG'Y'. ჩამოსცვივიან YF', შთამოსცვივიან
D'E', ჩამოსცვივიან I'.

ბ. დასწვავს] სწვავს და FKTZ, დაწუავავს D'; გოლვასა L'.
გვალვისა Q'; სჩივიან I'L'.

გ. მაგრამ GHJKTF'I'L'Q'R'; მას ზედა] მაზედა DFIOYA'Y',
მას ზედან ETL'R', მაზედან GHJKVZI'; ბულბული LV: ჰყვიან
TI'.

დ. სწევას] სწოვს A', ჰსწევას I'; ყიენა EJ, ღინვა Q'; და-
ზრობს EXEI'; წყლული EFGHKTF'L'Q'R'; ორჯერვე BCI', ორ-
გზისვე R'; სტკივიან] სკივიან D'.

1538 (1348)

აგრევე გული კაცისა მოსაგვარებლად მნელია,
ჭირსა და ღზინსა ორსავე ზედა მართ ვითა ხელია.
მიწვივ წყლულდების, საწუთრო მისი აროდეს მრთელია.
იგი მიენდოს სოფელსა, ვინცა თავისა მტერია!

ა. ეგრევე L'; მოსაგვარებლად] მოსაგებელად FGHIJTTF'I'
L'Q'.

ბ. ღზინზე DHK, ღზინზედ OG'I'Y'; ორსავე] ყველასა F,
ორზედვე DGHKOVZF'G'L'Q'R'Y', ორჯელვე I'; ზედა] მიწვივ R',
ზედან DFHJKLOVZG'I'Y'; მართ] მარ D'L'; მართ ვითა] დართ-
ვითა H; ხელია] ხელითა D'.

გ. მიწვივ] მისთვის E; წყრულდების T, წყლულების I'; მისი]
მაგრა E, მისთვის R'; მთელია GHJKF'L'Q'.

დ. თავსა X; მტერია] მკვლელია GHIJYF'L'Q', მკვლელია A'.

1539 (1349)

ტარიელ ნასა ნაწერი კვლაცა მკვლელისა მისისა,
იკითხავს, თუცა აშეთებს კითხვა წიგნისა მისისა:
დაუევის ცრემლმან სინათლე, ბნელად ჩანს შუქი დღისისა.
ავთანდილ ადგა, დაუწო თხრობა სიტყვისა მქისისა.

ა. კვლაცა] უსტარი T, კვლავცა GJKVF'L'R', კვლავე H;
მკვლელის T, მკვლელისა A', მკვლელისა G'; მკვლელისა მისისა~F;
მისისსა X.

ბ. იკითხამს I'; თუმცა EJTE'G'R', აშთობს HK; აშეთებს]
ახელებს FKZ, შეაკრობს H, აახლებს L; მისისსა X.

გ. დაუევის] დაუევის J, დაუეის Z; ჩნდის FK, სჩანს D';
შუქნი J; დღისისა] დღისისა D'.

დ. ავთანდილ I; თხრობა] მბობა FKZ; მქისისსა X.

ტარიელის ცნობად მოსკლა და ნესტანდარეჯანის
მოწერილის წიგნის წაკითხვა D.

1540

მიკვირს, თუ რად ნამუსად გიხს, ცრემლნი მიგდიან
მორეუად;
მზე ჰატომრად გეავს, სოფელი იჭირვის ჩვენდა მორეუად;
ფრიდონ მოვისმოთ ლომ-გული, ძმად-ფიცო ჩვენდა
სწორეუად,
მან მოგაძველოს ლაშქარი მათ გრძნეულთათვის მორეუად.

ა. თუ—R'; რად] რა DGHKF'L'; ნამუსადა R'; გიხს DD'E',
გჩანს GHKF'I'Q'R', გჩანს L'; ცრემლი DGHKR'; მიგდიან] მიძ-
ლიან D', მიდგიან F'; მორეუად] გორეუად D'.

ბ. მზედ F'L'Q'; გევეს H; ჩვენად DGF'L'Q'.

გ. ფრიდომ D'; მოვისმოთ L', მოეხმოთ Q'; ძმა F'Q'; ძმად-
ფიცო ჩვენდა] ჩვენი ძმად-ფიცო I'; ჩვენად DGKF'L'Q'; სწორეუად] მორეუად L'

დ. ლაშქარნი I'; გრძნეულზედან I'.

1541 (1350)

იტყვის, თუ; „ნაქმრად არ ვარგა კაცისა გასწავლულისა,
აწ რადლა გემართებს ტირილი? ხამს დაესსდეთ ქმნად
ღიმილისა;

ადეგ, წავიდეთ სამებრად მის მზისა წახდომილისა!

ადრე მიგიევან, მიუვანა არს შენგან მონდომილისა.

ა. იტყვის თუ] კვლავ იტყვის R'; ეტყვის JKTV; ნაქრმად
DGHJLVZF'I'L'Q'; გასწავლილისა BGHA'L'Q'R', გასწავლილისად
E, გასწავლულისად JT, ბრძნად სწავლულისა Z, გასწალულისა D'.

ბ. რაღად JL'; გმართებს GHF'L'R'; ხამს] ვქნად F; ქმნად]
ჩვენ FJ, ქნად DEGHKLOTVYZF'I'L'Y', ქნა A',—E'; დაესსდეთ]
დაესდებთ G'; ღიმილისად EJT.

ბ. ადევ] ადრე DGJVL'; სამებრად] საომრად K, საშველად
I', სამებრათ E'; წახდომილისად EJT, წახდომისისა Y'.

დ. მიგვიყვან I; არს] ხამს FZR'; შენგან] ჩემგან K; მონდო-
ბილისად EJT, მინდობილისა L.

1542

„ტარიელ, მითხარ სიმღერა, მო ხმითა მოგვრინავითა:
ამ ჩემს ასულსა ზღვას შევრთავ, მსესა შინ მოგვრი ნავითა.
სულ ქავთა ზირქვე დაუამსობ გველებრივ მოგვრინავითა,
თუ ჩემი მოსვლა გრძნებისა მოვალ და მოგვრი ნავითა.

ბ. ამ ჩემს ასულსა] ამ ჩემსა სულსა A'.

1543 (1351)

„ვითა გემართებს გასარება, პირველ აგრე გავიხარნეთ,
მერმე შევსდეთ, გავემართნეთ, ქაჯეთისკენ თაუნი ვარნეთ,
სრმალნი ჩვენნი ვიწინამძღვრნეთ, მათნი ზურგიო
დავიუარნეთ,
უჭირველნი შემოვიქცეთ, იგი მძორთა დაუადარნეთ“.

ა. გმართებს HOG'Y'; პირველ] პირვე D'; ვგრე GHTF'L'Q';
გავახარნეთ E'L'.

ბ. შევსდნეთ J, შევხდეთ I'L'; ქაჯეთისკენ] ქვაბისაკე E,
ქაჯეთისკე T; თავი GJE'F'L'Q'.

გ. ხმალნი DHJKLTVYZF'I'L'Q', ხრმალი E, ხმალი FGR',
ხმლნი I, რხმალი E'; ჩენნი EGHE'; ვიწინამძღვრეთ EJXZG', ვიწი-
ნამძღროთ GHKF', ვიწინამძღვროთ L'Q'; ნათი GHFL'Q'; მათნი
ზურგიო ~ HJKTR'; ზურგნი BFHJKTZI'R', ზურგნით DVD',
ზურგი GF'L'Q'; დავიუარნეთ] დავიუდნეთ E, დავიყანეთ R'Y'.

დ. უჭირველად DGHJOTVF'G'I'L'Q'Y'; შემოვიქცეთ] შემოვ-
ბრუნდეთ JTR', შემოვიქეთ D', შემოვიქცნეთ I'; მძორთ D,
მკვდართა EJT, მძორთა HVR'; დავადარნეთ X.

1544 (1352)

მერმე ტარიელ ამბავსა ჰკითხავს, აღარა ბნდებოდა.

შესედნის, თვალნი აჰმართნის, შავ-თეთრი ელვა ჰკრთებოდა,

მართ ვითა ლალსა მზისაგან, მას ფერი ესარდებოდა;
ვინ ღირს ა, თუმცა წყალობით ცა მიწივე მობრუნდებოდა!

ა. ამბავს IT, ანბავსა Q'; ჰკითხვედა HK, კითხავს F'L'Q';
ალარ HK.

ბ. შეხედის GHF'L'Q', შეხედვის I'; თვალი GF'L'Q', თვალნ
D'; ამართის DIJLOYG'Y', ამართის EGHF'I'L'Q', აახვნის FK
VZR'; კრთებოდა TD'E'F'G'L'Q'.

გ. მართ] მათ I'; ლალსა] ვარდსა K, ლარსა L; ფერნი I';
ეხარდებოდა] ეახრებოდა EFKLZR', ემატებოდა GF'L'Q', ეხარე-
ბოდა HOY', ემგზავსებოდა J, ეხერებოდა X, ემზადებოდა E',
იაზრებოდა I', ეხარებოდა G'.

დ. თუმცა] მიწივე E, თუცა DOVG'I'Y', მიწივე X; ცა მიწ-
ვი] თუმცა ცა E; მიწივე] რისხვით DV, ვიწივე D'.

1545 (1353)

ხვანდილს მადლი უბრძანა, ქნა უეო საუბარისა;
„მე შენი ქება ვითა ვთქვა, ბრძენთაგან საქებარისა!
ვითა 'ხე-მთისა წყარომან, მომრწევე ევაგილი ბარისა,
დამწევიტე დენა ცრემლისა, ნარგისთათ ნაცუბარისა.

ა. ავთნდილს I, ავთანდილ L', ავთანილს Y'; უბრძან L,
უბრძანა VE'I'L'Y'; ქნა] თქმა J.

ბ. ვითა] რითა T; ვსთქვა GKTE'F'L'Q'R', ვპთქვა Y'.

გ. ხე] მზე YF'L'Q'; წყარომან] წყალობა X, წყარომა LOY',
წყაროსა T; მომრწევე] მომრწევე DFGHOZD'F'G'L'Q'Y', მომრწეოს I,
მომრწევე J, მომრწეო K, მომრწევე X, მომრწევე I'; ბარისა] მბა-
რისა J.

დ. დამწევიდე OVZA'D'G'Y'; ნარგისთა EFGHJLOG'I'L'Y'
ნარგისთათ IMX, ნარგისთა KD'E'F'Q'R', ნარგისთად V, ნარ-
გიშთა Z; საუბარისა I'.

1546 (1354)

„მე ვერა გიუო, ნაცვალსა ღმერთი გარდისდის ციერი,
ზეგარდმოთ მისით შემოგზღოს მუქათა ჩემაგიერი!“
შესხდეს და შინა წავიდეს, მათ ღსინი ჰქონდა მლიერი;
აწ გავეაძლო სოფელმან ასმათ, აღრითგან მშიერი.

ა. ვერ FGKZF'L'Q'; გიყო] გარდებილი FGKZF'L'Q', გიყოფ D'G'; ნაცვალსა] პასუხი H, ნაცვალი JLT; ღ'თნ X; გარდიხლის] შემოგზლავს GF'L'Q', გადიხლის D'.

ბ. ზეგარდმო DEFGHJKZD'F'I'L'Q'R'; მისით] მისთა OY', მისცა G', მისი I'; შეგეზლოს D'; ჩემ მაგიერი BCD'F'G'I'L'Q'R', შენ მაგიერი E.

გ. შესხდენ J, შესხდენენ I'; წავიდნენ GHJF'L'Q', წავიდის X; ლხინი ჰქონდა ~ F'L'; ჰქონდათ GF'I'L'R', ქონდა OG', ქონდათ E'Q'; ძლერი I, მღიერი X, ძრიელი L'.

დ. აწ] აწე GHJR', აწვე IF'L'Q', აწყა KL; გავეძალო AA', გაგვეძალო GH, გააძლო IJKLF'Q'R', გავეაძლოს ZE'; გააძლოს L'; აღრითგან] აქამდის FJTZ', აღრიღგან CDEGI'MOX'YA'E'G'Y', აქამდი L.

1547 (1355)

ქვაბისა კარსა ასმათი მარტო ზის, არ-ბარგოსანი.
მესხენა, იცნა ტარიელ, თანა ემა ჭარმაგოსანი, —
ორნივე ტურფად იმღერდეს, ვით იადონი მგოსანი, —
მაძინვე იცნა, ავარდა მოშლილი, ჰერანგოსანი.

ა. ქვაბნისა JI'; კარსა] პირსა JT; ზის] დგა E, დგას FZ, ჯდა L; არა ბარგოსანი X, არ ბარგოვანი I'.

ბ. შეხედა GHJL'XF'I'L'Q'R'; იცნა] ნახა IJKLTYA'R ემა] ჰყვა J, ყრმა T; ჭარმაგოსანი E'F'L'Q', ჭარმაკოსანი I'.

გ. ორივე L'; იმღერდნენ J, იმღეროდეს O, იმღერის L მომღერდეს R'; მგოსანი] ხმოსანი L.

დ. იცნა—L; ავარდა] აიჭრა EFKZR', ავთანდილ L; მოშლილი] შიშველი DGHOVF'G'I'L'Q'Y'; პერაგოსანი X.

ბ. გ. ~ E.

1548 (1356)

აქამდის მიწეივ ენახა ქვაბს მისვლა მოტირალისა,
აწ გაუკვირდა დანახვა სიცილით მომღერალისა.
ზარ-აღებული ავარდა, ცნობა უც ვითა მთვრალისა,
არ იცის სმენა ამბვისა ჯეროთ მისგან სასურალისა.

ა. აქამდი H, აქანამდის Q'; ენახის R'; ქვაბს J, ქვაბით I'; ქვაბს მისვლა ~ J; მოსვლა F, მისვლა F'G', მისვლით R'.

ბ. მომღერალისა] მოლიზღარისა JT, მოტირალისა I'.

გ. ავარდა] აიქრა I'; უცს R'; მთვრვალისა D', თვრალისა I'.

დ. სმენა] ცნობა JLT, სმენი X; ამბისა DFJLOVZE'F'G'L' R'Y', ანბისა I'Q'; ჯერ FGHJKLOYZF'G'L'Q'R'Y', ჯერეთ X; სასურვალისა DFGHIKTVYZE', სასურველისა JLF'L'Q'.

1549 (1357)

მათ რა ნახეს, შემოჰყიეულეს სიცილით და კბილთა ჩენით:

„ჰე ასმათო, მოგვივიდა მოწუალება ღმრთისა ზენით:

ვჰპოვეთ მთვარე დაკარგული, რაცა გეწადა, იგი ვქენით, აწ გავსედით ბედისაგან ცეცსელთა შრეტით, ჰირთა ღსენით!“

ა. მათ] ზა D'; შემოჰყიეულეს] შემოციენეს D, წამოჰყიეულეს J, შემოსციენეს V, შემოყიეულეს E'G'Q'; სიცილით] ტირილით Z; კბილსა F'L'Q'.

ბ. მოგივიდა HJZ მოგვევლინა R'; ღვთისა OD'E', ღთისა X.

გ. ვპოეთ EYA'G', ვჰპოეთ FOVY', ვპოვეთ JD'E'F'L'Q'; დაკარგული] დაკარგალი D; რაცა] ვითა R', რაც I'; გეწადა D, გწადა JTL', გეწადა I'; იგი] აგრე FVZR', ეგრე L; ვქენით DOZY'.

დ. აწ—F; გავხედით] გავჰკეთდით DGHV, გავხედითო F, გავჰხედით JZ, დავხედით K, გავკეთდით F'L'Q'; ბედისაგან] სიამოვნით H, ბედისგან Y'; შრეტად LV, შვრეტით Z; ჰირთა] ცრემლთა K; ღსენით] თმენით E, დენით K, ლევით L.

1550 (1358)

ავთანდილ ცხენსა გარდახდა ასმათის მოსასვეველად;

მან მიჰყო სელი აღვასა, რტო მოჰყვა მოსარხეველად,

უელსა და ჰირსა აკოცებს, არის ცრემლისა მფრქვეველად:

„რა სცანო, რა ჰქენ, მიანბე, ვტირ შენი მოაჯე ველად“.

ა. ავთანდილ I; ცხენით GHL'Q'R'; გარდაჰხდა Z, გადახდა D'; მოსარხეველად Z, მოსაწვეველად F'.

ბ. მან—JT; მიჰყო] მიაჰყრა J, მიყო IG'Q', მიაჰყრო T, მაჰყო X; აღვასა] აკოცა JT; შტო CDEFGHIJKOTVXYF'G'I'L'Q' Y'; მოყვა E'G'Q'; მოსარხეველად F'.

გ. ყელსა] ხელსა FKTVZ, ხელთა J; და—V; პირსა] ფერხთა J, ფეხსა T; აკოცებს] ეხვევის JT, აკოცა GHF'L'Q'; ფრქვეველად XR', მფრქვეველად D', ფრქველად L'.

დ. სცანო] ჰქენო FKZR', ცანო E, სცნო H, ჰსცანო G'; ჰქენ] სცან FKZR', ქენ EXQ', ჰქენო H; მიანბე] მიბრთანე IYR' მიამბე BDEFGJKLMOTVXZD'E'G'L'Y'; ვტირ] ვარ K, ვტირ DOZY', ვსტირ GHIJTYF'L'R', ვტირი X; მოვაჯე J; მაჯე F'L'.

1551 (1359)

ავთანდილ ასმათს უსტარი მისცა მისინა ზრდილისა,
ალვისა შტო-დამქნარისა, მთვარისა ფერ-მიხდილისა;
უთხრა, თუ: „ნასე ნაწერი მის პატიჟ-გარდასდილისა;
მსე მოგვეასლა, მოგვეცა ჩვენ მოძორება ჩრდილისა“.

ა. ავთანდილ] ტარიელ R', ავთნდილ I, ასმათ OY'; ზდი-
ლისა T;

ბ. ალვის HX; შტოსა H; მთვარისა] ლალისა L; მიჰხდილი-
სა Z.

გ. ნაწერი] უსტარი F; პატიჟ F; გარდამხდარისა N, გადა-
ხდილისა D'.

დ. მოგვიასლა DZ; მოშორება BDFGHIJKLNTVZF'G'T'L'
Q'R'Y'; ჩრდილისა] ქირისა E, ჩდილისა T.

1552 (1360)

ასმათ რა ნახა უსტარი, ცნა მისი დანაწერობა,
გაჰკვირდა, ზარმან აიღო, ათრთოლებს, ვითა ხელობა,
ტერფით თხემამდის გაუხდა მას მეტი საკვირველობა;
იტყვის: „რა ვნახე, რა შესმის? არსცა ამისი მრთელობა?!“

ა. ნახავს G'; უსტარი] ნაწერი EY, უსტარსა G'; სცნა GHJ
KNF'L'Q'R'; მისგან J; დანაწერლობა I'.

ბ. გაკვირდა Q'; ათრთოლდა BHJL.

გ. ტერფით] თხემით R', ტერფის I; თხემამდის] თავამდის
T, თხემამდი Z, ხთემამდი E', ფეხამდის F'L'Q', ტერფამდის R';
მეტი] დიდი F, მისი R'; საკვირველობა X.

დ. რა ვნახე, რა მესმის ~ J; მესმა EFF'L'R'; არსცა] არ
ვიცი E, არმსცა DVY', არისმცა FGHIJNYF'I'L'Q', არსმცა KOZ
G'R', არსამცა T, არისცა L, არცა E'; ამისი] მისი EGIJLNTYF'I
'L'R', ამის FH, მის Q'; მთელობა GHJZF'L'Q'.

1553 (1361)

ავთანდილ უთხრა: „ნუ გეძის, ეგე ამბავი მრთელია;
ლხინი მოგვეცა, მოგეშორდა უოველი ჭირი მნელია,
მზე მოგვეასლა, უკუნი ჩვენთვის აღარა ბნელია,
ბოროტსა სძლია კეთილმან, — არსება მისი გრძელია!“

ა. ავთანდი D'; ესე JT; ანბავი Q'; მთელია F'L'.

ბ. მოვეცა N; მოგშორდა INX; ყოველი] ყოველგნით L.

გ. მოგვიახლა DZ, მოგვეახლდა H, მოგეახლა N; ჩვენთვი I'.

დ. ბოროტმან I; ძლია I; კეთილმა GJ; არსება] განგება EL;
მისი] რამე E; გძელია T.

1554 (1362)

ჰინდოთ მეფე მსიარული ასმათს რასმე უბრძანებდა;
ერთმანერთსა ეხვეოდეს, სისარული ატირებდა;
ვარდსა ზედა ეორნის ბოლო ნამსა თხელად აპკურებდა.
კაცსა ღმერთი არ გასწირავს, თუმცა კაცი შეიგებდა.

ა. ინდოთ DEFGHJKLNTVZE'F'I'L'Q'R'; მხიარული] გახა-
რებით K; როსმე X; უბრძანებდა DVI', უბრძანა C.

ბ. ერთმანეთსა OVG'I'; ეხვეოდეს TXG'I'; სისარული] სი-
ყვარული T; ატირებდა] ატირა C.

გ. ზედან GHKNVF'G'I'L'Q'Y'; ნამსა თხელად ~ LR'; თხელსა
DEFGHJKLQTVZF'G'I'L'Q'R'Y'; აპკურებდა EG'KTVI'R', აპკურა
C, აპრკულებდა H, აპკურვებდა IX.

დ. კაცსა ღმერთი ~ FZR'; თუცა DHVI'; შეიგებდა] შეიტყ-
ვებდა L, შეიგა C.

1555 (1363)

ღმერთსა მისცეს დიდი მადლი, თქვეს: „გვ[ი]ეოო, რაცა
სჯობდა;

აწუა ვცანიო, უარესსა პირი თქვენი არ გაჰბრჭობდა“.

ჰინდოთ მეფე ხელ-განბეობით მსიარული ამას ხმობდა.
ქვაბს შევიდეს მსიარულნი, ასმათ რასმე მასპინძლობდა.

ა. მისცა E; გუჟო A, გეიჟა B, გეიჟოვო GHJNT; სჯობდა] გეინდა E.

ბ. აწყა] ანცა I, აწლა G'; ვსცანიო BDFGHJKNOTZD'F'G' I'L'R'Y', ვსანიო Q; უარესსა] უამესი E; უარესსა პირი თქვენი პირი მისი უარესსა Z; თქვენი] მისი JKT; არ] არას Z; გაბრჭობდა CEFGLNOYE'G'L'Q'R'Y', გაბრჭობდა DTVD'F'I', გაბრჭობდა HK, გაბრჭობდა J, გაბრჭობდა X, ბკობდა Z.

გ. ინდოთ DEFGHJKLTVZE'F'I'L'Q'R'; ხელ-განბეობით მხიარული] მხიარული ხელ-აპურობით (ხელ-განაპურობით I, ხელ-გაპურობით NY) EFLJKLNTYZI'; განაპურობით BCD OG', აპურობით GVL'Q'R', გააპურობით HD'Y', გაბეობით E', აღაპურობით F'; ჰხმობდა DOY'.

დ. ქვაბნს JI'; შევიდენ EOG'I', შევიდენ GHJKFL'Q'R'; მხიარულნი] ერთგან დასხდენ J, მხიარული IZE', ერთგან დასხდეს T, იგი ვმირნი I'; რამე Z; მასპინძლობდა I, მასპინძლობდა Y'.

1556 (1364)

ტარიელ ეტყვის: ავთანდილ, ისმინე სიტყვა ასები,
გიაზობ რასმე ამბავსა, მოამბევედ ნუ გენასები:
მე ოდეს ქვაბნი წაუხვენ, დავხოცენ დევთა დასები,
მას აქათ მათი აქა მეს საჭურჭლე მვირ-ნაფასები.

ა. ეტყვის] უთხრა L, იტყვის INVY; ავთანდილ ისმინე ~ E; ავთანდილს FKLTR', ავთანდილ I; ასები] ნასები E.

ბ. გიანზობ GHN'Q'R'; ამბავსა I, ანბავსა Q'; მოამბედ BDEGI JLNTVE'G'I'Y', მოამბეთ FO, მოანბეთ H, მოამბედ X, მოანბედ F'L'Q'R'; გენასები] გენახები D'Y'.

გ. ოდეს] ოდენ F'I', ოდენს R'; ქვაბნი] დევნი E, ქვაბი NE'; წაუხვენ EGHVF'L'Q'; წაუხვენ, დავხოცენ ~ E; დავხოცენ DMX, დავხოცე FGHNF'I'L', დავხოცენ I, დავხოცე J; დასები] ქვაბები E.

დ. აქათ] აქეთ JLVF'L', აქად X; ძეს] მე N, სძეს D', ძევს R'; აქა ძეს საჭურჭლე] საჭურჭლე აქა ძევს I'.

„მე აგრე არა მინახავს, მართ ვითა არა მდომია;
 მოდი და გავესნათ, შევიგნეთ, საჭურჭლე თუ რა ზომია“.
 იამა, ადგეს ორნივე, არცა ქვე ასმათ მჯდომია,
 დაღეწეს კარი ორმოცი, მათგან არ ზედა ომია.

ა. აგრე] ესე F, ეგრე HL, ეგე JKT; არა მინახავს] არ მი-
 ნახეს X; მართ—K; ვითა არა მდომია] ვით ეამი არ მამხდომია
 K; მნდომია CDLI'Y'.

ბ. გავესნათ I'; შევიგნათ DEFGHJKNTVFL'Q'R', შევიგნა
 L, შევიგოთ I'.

გ. ადგა E, ადგნენ GHJF'L'Q'; ქვე] თუ JT,

დ. დაღეწეს JK; კარი FHJKTVI'R'; ორმოცი JKTR';
 მათგან] მათზედ J; მათგან არ ზედა] არცა იმათგან E; არ] არც T;
 ზედა] ძნელი J, ზედან GHKOF'G'I'Q'R'Y'.

პოვეს საჭურჭლე უსახო, კვლა უნახავი თვალისა,
 მუნ იდვა რიეე თვალისა, სელ-წმიდად განათალისა,
 ჩნდის მარგალიტი ოდენი ბურთისა საბურთალისა;
 ვინმცა ქნა რიცხვი ოქროსა, ვერვისგან დანათვალისა!?

ა. პოვეს DKTFIL', პოეს EOG', პოვეს FIJN, პოვეს GHVY
 R'; კვლავ DGHJKTF'G'I'L'Q'Y', კელი X.

ბ. თვალისა] აბჯრისა F, ლალისა R'; წმინდად BDIKNOX
 A'D'E'I'Q', წმინდათ GHJTVG'.

გ. მარგალიტი G'R'; ოდენი] ობოლი ER'.

დ. ვინცა EGHJKF'G'I'L'Q'R'Y', ვითმცა N, ვიმცა X; ქნა]
 თქვა E, ქნას JTF'L'Q', ქნა OVG'Y', ჰქნა I'R'; ოქროსი GNQ'R',
 ოროსი F'L'; ვერვისგან] ინდაურისა F; დანათვალისა] წითლისა
 F, დანათვლისა X.

იგი სახლი ორმოცივე შიგან იყო გატენილი.

პოეს ერთი ზარდასანა, აბჯრისათვის ახლად ქნილი;

მუნ აბჯარი ეოვლი-ფერი ასრე იდვა, ვითა მწნილი,
შიგან ერთი კიდობანი დაბეჭდილი, არ-გახსნილი.

ა. სახლი] სისხლი F'L'; შიგან] შიგნით L; გატენილი] გატე-
ნია X.

ბ. ჰპოვეს DJNTI', ჰპოეს GHIKVYR', პოვეს LE'F'L'Q';
ზარადხანა COG'Y', ზარადხანა EV, ზარადხანი FGHINTXY
A'R', ზარადხანი J, ზარადხანი KF'L'Q', ზარადხანი L; აბჯრი-
სანი J, აბჯრისთვის X, აბჯრისათვის L; ახლად] სახლად FIKVI'
R', ახლა GHJYA'F'L'Q', ახალ N; ქმნილი VG'I', ქნილია X.

გ. მუნ აბჯარი] იარალი JT; ეოვლი-ფერი] ყლ'ისფერი G';
ასრე] ისრე F'L'; მწნილია X.

დ. დაბეჭდული CDEFGIJLNVYA'Q'; გახსნილია X, გახსნი-
ლი R'.

1560 (1368)

ზედა ეწერა: „აქა მეს აბჯარი საკვირველიო,
ჯაჭვ-მუზარადი, აღმასი ხრმალი ბასრისა, მჭრელიო;
თუ ქაჯნი დევთა შეებნენ, იუოს დღე იგი ძნელიო;
უმისქამისოდ ვინც გახსნის, არის მეფეთა მკვლელიო“.

ა. ზედან DFOVF'G'I'L'R'; ძევს R'; საკვირველია FIYA'E'Y'
R', საკურველიო GHJKNX, საკვირველიო L, საკურველია J.

ბ. ჯაჭვი L'; აღმასი] აბჯარი DGHOVF'G'L'Q'Y', აღამი J,
საბრკული I'; ხმალი BDEFGHIJKLNTVYD'F'I'L'Q'R'Y'; მჭრელია
FITYA'E'I'R'.

გ. ქაჯნი] ქაენი L; ქაჯნი დევთა] დევნი ქაჯთა FI'; შეებას
EI', შეებან GH, შეებნეს IE', შეებნან K, შეებმენ N, შეებნენ X; იყო-
F'L'; იუოს დღე ~ EFKR'; დღე იგი ~ J; ძნელიო] ბნელიო F'L'Q',
ძნელია FITYA'E'I'R'.

დ. უმისქამისოდ] ეამის ეამისოდ F'L'; ვინც] ვინ DINTY;
გახსნას DEGKTVF'I'Q'R'; არის] იუოს EFLVR'; მკვლელიო C,
მკვლელია FITYI'R', მკვლელია A'E', მკვლელიო G'.

1561 (1369)

კიდობანი გახსნეს, პოვეს მუნ აბჯარი სამი ტანი,
რასაცა ვით შეიმოსენ მეომარნი სამნი ემანი:

ჯაჭვი, ხრმალი, მუზარადი, საბარკული მათი გვანი, —
ზურმუხტისა ბუღებითა იუენეს ვითა ლუსკუმანი.

ა. გახსნეს პოვეს ~ DFGVF'I'L'Q'; პოეს EOYG'Y', ჰპოეს F
GHIKV, ჰპოვეს DJN'TF'I'L'R'; მუნ| შიგ F, უნ I'.

ბ. რასაც D, რასამცა GHJF'L', რასამც Q'; ვით| ვინ L; შე-
იმოსნეს EGKNF'L', შეიმოსნენ FHJ, შეიმოსვენ R'; მეომარი KN;
სამი E'; ყმანი| ძმანი KE'R'.

გ. ჯაჭვ B; ხმალი DFGHIJKLNT'V'F'I'L'Q'R'Y'; საბარკულნი
L; მათნი LXR'; გვანნი LR'.

დ. იუენეს| იყო GF'L'Q'; ლუსკუმანი E'.

ბ=გ, გ=დ, დ=ბ K.

1562 (1370)

თვითომან თვითო ჩაიცვეს, თავის თავს გამოსცდიდიან,
ჯაჭვ-მუზარადსა აბჯარი მართ ვერა ვერ დაჰკიდიან;
ხრმალნი რკინასა მოჰკრიან, ვით ბამბის მკედსა სჭრიდიან,
მათ უღირს ყოვლად ქვეყანად, შევატყვე, არ გაჰყიდიან.

ა. თვითომან| ავთანდილ F'L', თითომან OG'R'Y'; თვითო|
თვით F'L'; ჩაიცვეს| აილო R'; ჩაიცვა FGJKF'L'Q'; თავსა L'.

ბ. ჯაჭვს F'L', ჯაჭ I'; მუზარადი L'I; აბჯარი| ზარდახზა K,
აბჯარსა EFHJOVF'G'L'Q'R'Y'; მართ| მათ IJT,—L; ვერას K,
ვერაა L, ვერად N; მოჰკიდიან DEFGHIJKOTVF'G'L'R'Y', დაკი-
დიან D', გაკიდიან Q'.

გ. ხმალი DGHJNT'V'F'I'L'Q'Y', ხრმალი EOG', ხმალნი ID';
ხრმალნი რკინასა| რასაცა ხმალი F, რკინისა ხმალი K, სხვას რა-
საც ხმალი R'; რკინასა| ჩვენისა X, რკინას N, რკინისა TE'F'L'.
ჰრკინასა G'; მოჰკრიან| შემოჰკრის E, დაჰკრიან FKR', შემოჰ-
კრიან N, მოკრიან Q'; ვითა N; ბამბის GHINOVF'G'I'Q'Y', ბამბის
X; მკედსა| ძაფსა E, თოქსა J; სჭრიან N, კრიდიან I'.

დ. უღირდა N; ყოველს I'; ქვეყნად N, ქვეყანას I'; შევატ-
ყვე BDGHJKLNOTVF'G'L'Q'Y', შევიტყვე E, შევატყვე FIXA'I';
გაყიდიან E'F'G'Q'.

1563 (1371)

თქვეს: „ესე ნიშნად გვეუოფის, ვართო კარგითა ბედითა;
ღმერთმან მოგვხედნა თვალითა, ზეგარდმით მონახედითა“.

აიღეს იგი აბჯარი თავის თავისა ქედითა,
თვითო მათ, ერთი ფრიდონის სამღნობლად შეერეს
ღვედითა..

ა. გუყოფის B; კარგისა FGHJLTF'F'L'Q'R'.

ბ. მოგებელა DGHIKNTVF'I'L'Q'; თვალთა|წყალობით OG';
ზეგარმთ CMX, ზეგარდმო DEFGHIJKLNOTVF'G'L'Q'R'Y,
ზეგარდამო I'.

გ. თავის| თავისი X; თავისა| თავითა I, თავისად I'.

დ. საძღენობლად LTV, საძენობლად A'; ფრიდონის საძღ-
ნობლად შეერეს| საძღნობლად ფრიდონს შეუერეს J; შე-
ჰერეს XI'.

1564 (1372)

ოქროც რამე წაიტანეს, მარგალიტი ღარიბები;
გამოვიდეს, გამობეჭდეს ორმოცივე სასურსტლები.
აუთანდილ თქვა: „ამას იქით დავამაგრო სრმალსა ნები,
ამას ღამე არსად წაგალ, რა გათენდეს, არ დავდგები“.

ა. ოქრო I'; მარგალიტი D'G'R', ღარბები L.

ბ. გამოვიდნენ GHJF'L'Q', გამოვიდნეს T; გამოვიდეს rep. L-

გ. თქვა| ჰრქვა I', სთქვა D'; დავამაგროთ DFGHIJKLTVF'L'
Q'R'; ხმალთა BDEFJKTVI'R', ხრმალთა LOD'G'Y, ხმალსა GH
INF'L'Q', ხრმალ X; ნები| ღები X.

დ. ამაზ ღამე FK, ამას იქით L; ღამეს I'; არსად| არად I';
დავსდგები JR'.

1565 (1373)

აქა, მხატვარო, დასატე მძად უმტკიცესნი მძობილნი.
იგი მიჯნურნი მნათობთა, სხვისა ვერვისგან სწრობილნი.
ორნივე გმირნი მოყმენი, მამაცობისა ცნობილნი;
რა ქაჯეთს მივლენ, გასინჯეთ ომი ღახვართა სობილნი:

ა. ძმათ HI', ძმა F'L'Q'; უმტკიცესი EOE'F'G'L'Y'; ძმობი-
ლი E'.

ბ. მიჯნურთა E, მიჯნური HE'; სხვისგან H; სწრობილნი X,
სწრობილი E';

გ. მამაცობითა H; ცნობილნი] ძნობილნი E.

დ. ქაჯეთ DI'; გასინჯოთ DEOG'I'Y', გაშინჯოთ H.

ტარიელისა და ავთანდილისა წასვლა ფრიდონისასა

+ აქა JK, + აქა წასვლა H; ავთანდილის BDVE'R', ავთანდილისგან C, ავთანდილისაგან EGHIIJKLO'IA'F'G'I'L'Q'; წასვლა] ქვაბილამ H, წასვლა G', + ქვაბილამან DT, + ქვაბილამ GKVQ', + ქვაბილამ რომ წავიდნენ R'; წასვლა ფრიდონისასა] ნურადინ ფრიდონისას წასვლა T, ფრიდონისას წასვლა LF'L'.

ფრიდონისას EBOTGI'Q'R', ფრიდონისას C, ნურვედინ ფრიდონისას X, და ფრიდონისას მისვლა V.

1566 (1374)

რა გათენდა, გაემართნეს, წაიტანეს ასმათ თანა,
ნურადინის ქვეყანამდის შეისვიან მათ უკანა;
მუნ ვაჭარმან ოქროს ფასათ ცხენი მისცა, არ უძღვანა;
ავთანდილ კმა ეულაოზად, სხვამცა ვინდა წაიტანა!

ა. გაემართნენ J; წაიტანეს] ჩაიტანეს F'L'; ასმა X.

ბ. მურადინის L; ქვეყანამდი EGHOG'Y', ქვეყანამდინ A'F' LQ, ქვეყანაში I'; მათ] ცხენს L.

გ. ფასად BEFGHIJKLNOTXVD'E'F'G'I'Q'R'Y'; არა FGHQ'; არ უძღვანა ~ F; უძღვანა FGHIQ'.

დ. ავთანდილ I; კმა] ჰყვა B, ჰყავს JT, ყმა F'L'; ყოლაოზად ELOG'Y', კოლაუზად F, ყოლაუზად GHJKXVF'L'Q'R', ყულაუზად MD', ყოლაუზათ T, ყელაუზად E'; სხვაცა E, ვინდა] ვინა D K, ვილა OG'; წაიტანა] წაიძღვანა J, წაიტანა L, წაუძღვანა T.

1567 (1375)

იარეს და ზედა შეჰსდეს ნურადინის მეჯოგეთა;

ჯოგი ნახეს, მოეწონა, ფრიდონისთვის იაკეთა.

მუნ ავთანდილს ჰინდო ეტყვის: „გაქნევ კარგთა სიმძაგეთა, მოდი, ფრიდონს გავლალობნეთ, ჯოგსა მისსა მოვადგეთა!

ა. ზედან DEFKOVZG'I'R'Y'; შეჰხდენ J, შეხდეს LOD'I'Q'R', შესხდეს F'L', შეხვდეს G'.

ბ. ჯოგნი F'L'Q'; მოეწონათ GJTVDF'L'Q'R'; ფრიდონისათვის L'; ეაგეთა CDEFGHIJKLNOTXA'F'I'L'Q'Y', ჰეაგეთა G'.

გ. ავთნდილს I; ინდო DFGHIJKLTVZD'F'I'L'Q'R'; კარგათა] ერთსა FK, კართა F', კარგსა R'; შიშმაგეთა E, საშმაგეთა D', სიმაგრეთა F'L'.

დ. მოდი] მო და G, მოდით Z; ველაღობნეთ BFGHIKLTZ F'L'Q'R', გავლაღობდეთ DVE', გაველაღბნეთ J, გაველაღობნეთ N; მისას J, მისა Y'; მოვღგეთა X.

1568 (1376)

„ჯოგნიწაუღოთ, მოსრულნი ვესმით ჯოგისა წაღებად, გამომართვის საომრად, ველთა სისხლისა დაღებად, ანასდა[დ] გვიცნობს, გაჰკრთების, გულსა შეელმის დაღებად, — ამოა კარგი ლაღობა, ლაღსა შევეიქს ლაღებად“.

ა. მოსულნი FJT, მოსრული N; ვესმნათ J, ესმით L'; წამლებად HK.

ბ. გამომართვის I'; ველთა] ხელთა F; სისხლითა IA'; დაღებვად F.

გ. ანასდა ABCLME', ანაზდათ DEOTZG'Y', ანაზდა FA', ანაზდად GHJKNVD'F'I'L'Q'R', ანასდათ X; გვიცნობს K; გაკრთების FTD'E'G'Q', დაჰკრთების HJKZR'; შელამის DEFGHIJKLNOTVZA'F'G'I'L'Q'Y', შელმის X.

დ. აშუა A; კარგი] ტურფა JT; ლაღსა] გულსა Z, ლაღსავე DFJTVZF'I'L'Q'R', შეიქს DFJTVZF'I'L'Q'R', შეიქსო L, შევექს X, შევეიქს A'; ლაღებად] ლაღებად I', ლაღობად NF'L'Q'.

1569 (1377)

დაიწუეს ჰერობა ტაიჭთა ფრიდონის უკეთესებსა.
მუნ მეჯოგეთა ფანოსი შეექნა, ეკრა კვესებსა,
უეივლეს: „ვინ სართ, მოუმენო, ვინ იქთ საქმესა ზესებსა?
ჯოგი მისია, ვინ მტერსა ჰკრავს სრმაღსა, არ აკვენებსა“.

ა. დაუწყეს FZR'; ბურობა J: ტაიქსა BCDHIIMN'TVXEY'; უკვეთესება E'.

ბ. მდნოსი E, ფანოზი F; შეექნა] შეეკრა F, შეექნათ GHJ F'L'Q'R', უკრეს K, შეექნა G', შექნა I'; ეკრა] მკრა E, აანთეს K, ვერა D'E', ეკრათ F'L'Q'.

გ. უყივლეთ N; ხარ F'L'; ვინ ხართ მოყმენო] ძმანო ვინა ხართ F, ძმანო ვინ ხართო KR': ვინ იქთ საქმესა] საქმესა ვინ იქთ I', საქმეს რადა იქთ K; ვინ₂] ვინა HI, ვითი J, რად R'.

დ. მისია] მისი არს E: მტერთა F; კრავს OE'G'Q'; ჰკრავს ხრმალსა ~ FJTZR'; ხმალსა DFGHIJKLNT'VF'I'L'Q'R', რხმალსა E'; აკვესება I'.

1570 (1378)

მათ მშვილდები დაიწვადეს, მეჯოგეთა გაეკიდნეს.

მეჯოგენი მიიზახდეს, ხმანი მათნი გაადიდნეს:

„გვიშველეთო, გვიშველეთო, მეკობრეთა ამოგვწყვიტნეს!“
ხმა შეიქნა, შეიუარნეს, ფრიდონს ჰკადრეს, არ დარიდნეს.

ა. შვილდები O; დაიწოდეს DHNVA'F'L'Q', დაიწყვადნეს E'; გაეკიდეს G, დაეკიდნეს Z', გააეკიდნეს I'.

ბ. მიზახდეს E, მიიძახდეს GHLNF'L'Q'R', მიიძახდნენ J, მიიძახდნეს T, მიიზადეს E', მიიზახნეს G'; მათი G; გაადიდეს GI F'L'Q'.

გ. გვიშველეთო₁] ყვიროდეს თუ Z, გვიშველეთ F'L'; გვიშველეთო₂] გვიშველეთო G'; მეკობრებთა I', მეკობერთა Q'; ამოგვწყვიდნეს CDEHKOTVA'D'E'G'I'Y', ამოგვწყვიდეს G, ამოგვწყვიტეს I, ამოგვწყვიტეს LF'L'Q', ამოგწყვიდნეს X.

დ. შეიქმნა G'; შეიყარნეს] საშინელი K, შეიყარნენ J; კადრეს OE'G'Q'; დარიდეს GIKZE'F'L'Q', დაარიდნეს I'.

1571 (1379)

მეკაზმა ფრიდონ, პეჯდა, მეკაზმული გამოვიდა.

ხმა შეიქნა, შეიუარნეს, რაზმი ველთა დაჰფარვიდა.

იგი მზენი მოეკებნეს, ვის ზამთარი ვერ დაზრვიდა;

დაესურა ზარადები, ჰირსა მათსა უფარვიდა.

ა. შეეკმაზა H, შეკაზმა X; შეეკმაზული GHI'.

ბ. შეიქნა] დავარდა JT, შექნა L; შეიყარნეს] საშინელი R', შეიყარნენ J; ველთა] ონსა L; დაჰვრვიდა D, დაფარვიდა ITE' F'L'Q'.

გ. მოეგებნენ J, მიეგებნეს K; დაზვრვიდა BDJ, დაზვრიდა IKTVZE'F'I'L'Q', დაზვრვიდა L.

დ. დაეხურათ GTF'L'Q', დეხურა V, დაეხურათ R'; მუნზარადი FJKTZ; უფრვიდა D.

1572 (1380)

რა ტარიელ ფრიდონ იცნა, თქვა: „ვნასეო, ვინცა მინა“.

მუნზარადი მოისადა, გაილიმნა, გაიცინა;

ფრიდონს უთხრა: „რასა ჰლამი, ჩვენი მოსვლა რას

ბეწეინა?

პურად ავი მასპინძელი მოგვეგებები ომაღ წინა!“

ა. ტარიელ] შეხედა R'; ფრიდონც` D'; თქვა] აწ EOG'Y'; ვინც X; მინდა EL'.

ბ. მოეხადა DV, მოიხადნა E'; გაილიმა DEJOTVG'Y', გალიმდა და FGHF'L'Q'; გაილიმნა გაიცინა ~ KLZ; გაიცინა] გაცალ-მიდა Z, გაეცინა D.

გ. უთხრეს V; ლამი DEFGHIJKLOTVZF'G'I'L'Q'R'Y'; ჩვენი] ჩემი F'L'Q'; მოსვლა G'; რას] რად FGHJKTXVZF'L'Q'R'.

დ. ავი] კარგი G; მოგვეგებებ DJVZ, მოგვეგები E, მოგვეგების F, მოგვეგება I, მოგვეგების L, მოგვეგები TF'G'L'Q', მოგვეგები I'; ომაღა T.

1573 (1381)

ფრიდონ ფიცსლა გარდაიჭრა, დავარდა და თაყვანის-სცა.

იგინიცა გარდასდეს და მოესვივნეს, აკოცესცა.

ფრიდონ ღმერთსა ხელ-აბურობით უსაზომო მადლი მისცა, დიდებულნი აკოცებდეს, იცნობდიან იგი ვისცა.

ა. ფიცსლად DEFG', ფიცსლავ GHJKOTZF'I'L'Q'R'Y'; დავარდა O, დაუარდა D'; თაყვანი-სცა BDFGHIJKLMO'TVXZA'D' E'F'G'L'R'Y'.

ბ. იგინცა F; გარდაუხდეს DEFGHIKLOTZA'F'G'I'L'Q'R'Y', გარდაუხდნენ J, გარდაუხდენ V; და—DEFGHIJKLOTVZA'F'G'I'

L'Q'R'Y'; მოეხეივნენ GHJF'L'Q'; აკოსტესცა BMX, აკოცისცა EO F'G'I'L'R'Y, აკოცისა Q'.

გ. აპყრობით BCDEFGHIJKLOVXZA'E'I'Q'R'Y', აღპყრობით D'F'G'; უსაზომოდ T; ხელ-აპყრობით უსაზომო ~ JT; მადლი მისცა] თაყვანი სცა JZ.

დ. აკოცებდნენ J; ვინცა T.

1574 (1382)

ფრიდონ უთხრა: „რასა სდგეით? მოგელოდი უწინარე, მე მზა ვარო, სამსახური თქვენი რამცა დავიზარე!“

ჰეკანდა, თუმცა შეერილ იუვენეს ორნი მზენი, ერთი მთვარე, ერთმანერთი დააშვენეს, გაემართნეს, იქცეს გარე.

ა. სდეით K, სდგეით F', დეგით I', სდგეით L', ზდეგით R'; მოგელოდით ELE'.

ბ. მზა] ყმა Z, მზე L'; სამსახურად GIA'F'L'Q'; თქვენ X; რადამც K.

გ. გვანდა DJLVF'L'Q'R', ამას გავს I'Z; თუმცა] რომ FZ, თუცა EI, ოდეს GF'L'Q', რამცა J, რომე L; შეჰყრილ ZG'; იყვნენ DJKVZF'L'; ორი JE'; მზეა I, მზე და JVZR'; მთვარე] მივარე X, მთვარე J.

დ. ერთმანეთი OVG'I'; ერთმანერთი დააშვენეს ~ GF'L'Q'; დაშვენეს X, დაშვენეს E'; გაემართნენ HJ, გაემართეს IT; იქცენ GHF'Q', იქცნენ J, იქცნეს T, იცნეს G'.

1575 (1383)

ფრიდონის სასლსა გარდახდეს ორნივე, ტურფად გებულსა. ახლოს დაისვამს ავთანდილს, მისსა მჰად-შეფიცებულსა.

ტარიელ დაჯდა საჯდომსა, ოქსინო-გარდაგებულსა,

მათ უძღვნეს იგი აბჯარი ფრიდონს, ჭაბუკად ქებულსა.

ა. სახლსა] კარსა E'; გარდახდნენ J; გარდახდეს ორნივე ~ F'LZR'; ორნვე D.

ბ. ახლოს] გვერცა JT; დაისვავს I'; ავთანდილს I; მისად D FGHKVZF'L'Q'R', მისვე JT, მისთვის L, მისისა X.

გ. ტარიელ] იგინი JT; დაჯდა] დასხდნენ J, დასხდენ T, დასვა L, დასჯდა G'; საჯდომსა] სასხდომსა J, საჯდომად T; ოქის-
ნო AA'D'; გარდაგდებულსა F'L'.

დ. აბჯარი] აბჯი O; ფრიდონ G HF'L'Q'; ჭაბუკათ J, ჭაბუკსა L, ჭაბუკდ X.

1576 (1384)

უთსრეს: „ჯერთ ჟამად არა გვაქეს სსვა შენთვის არმაღანია,
მაგრა ტურფანი მრავალნი ქვე სამე გვისხენ სხვანია“.

მან დასდვა ჰირი მიწასა, არ დაიყოვნა ხანია:

„ჩემთვის ამისი ბომება არს თქვენი შესაგვანია“.

ა. ჯერ BDEFGHIJKLOTVXZF'G'I'L'R'Y'; არა—X; სხვა] ჯერთ E', სხვად Z; შენთვის] თქვენთვის FZR', შენთვი I; არმაღა-
ნო FLZ, არლაშანია GIJF'L'Q'.

ბ. შაგრამ GHJF'L'Q'R'; თურფანი E, ტურთანი X; ტურფანი
მრავალნი ~ FZR'; მრავალი DGHR'; სამე] სადმე DEFGHIJKOTV
ZA'F'G'I'L'Q'R'Y'; სხვანო FLZ.

გ. დააყოვნა DEHLZG'Y', დაიყოვნო F'L'; ხანო FLZ.

დ. ჩვენთვის DHVI', თქვენგან FL, ჩემთვის X; ზოდება] ზრძანება K; არს] არ A'; შესაგვანო FLZ, შესაგვანა O.

1577 (1385)

გამოისვენეს მას ღამით ფრიდონის მასწინძლობითა;
აბანოს ბანსა, აავსნა შესამოსულისა ძღვნობითა,
დამოსნა ტურფად-ტურფითა, ერთმანერთისა მჯობითა,
თვალ-მარგალიტი ღარიბი უძღვნა ოქროსა გობითა.

ა. მას] ის T; ღამე GHJKLTQ', ღამეს F'L'; მასწინძლო-
ბით I.

ბ. ბანა DEGHJOVZE'F'G'I'L'Q'Y', ბანეს FK; აავსნა BDEG
HIOTVA'E'F'G'I'L'Y', აავსნეს FK, აავსეს J, აავსო LZ; შესამოს-
ლისა BCDFGHIJKLOTVXZA'E'G'Q'Y', შესამოსლითა F'L'; ძღვნო-
ბითა DEFGHIJOTVXF'G'I'Q'Y', ძღვენობით I.

გ. დამოსნეს F, დამოსა GZE'F'L'Q', დამოსეს K; ტურთად
B, ტურფა DEFGHKOTVZF'G'L'Q'Y'; ერთმანეთისა OVE'G', ერთ-
მანერისა F'; მჯობობობით I.

დ. მარგალიტნი L: ლარიბი] მრავალი F, ტურფანი L; უძღვეს DVZ, უძღნა I; გობობით I, გოდრითა T, გობითი Y'.
ბ. გ. ~ E'.

1577¹

აკლავ ფრიდონ ჰკადრა: „რაც გინდეს ჩემგან თქვენ ნუ
გაქვთ რიდია;
ეს თავი ჩემი თქვენისა ფერხისა გზა და სიღია;
თვალ-მარგალიტი აიღეთ, ორნივე სალაროს მიღია;
ესეცა ბრძანეთ, ლაშქარი მცირე გვინდა თუ დიდია?“.

(H 461, ფ. 147r).

ა. ფრიდონ] ფატმან J, ფრიდონს K; ჰკადრა] იტყვის J, ეტყვის K'T; გინდეს] გწადდეს JKT; ჩემგან თქვენ ნუ გაქვთ] ჩემ-
ზედა ნუ გაქვს JKT.

ბ. ფეხისა KT.

გ. თვალ მარგალიტი] ოქრო და ლალი (ლარი TK) JTK;
აიღე J; ორივე J'T; მიღია] მკიღია J.

დ. ესეც K: ბრძანე J, ბძანეთ T, + თუ K; ლაშქარნი K;
მცირე] ცოტა JK.

1578 (1386)

უთხრა, თქვა: „ესე სიტყვაა ავისა მასპინძელისა, —
ჰგავს, მომწყენოდეს სტუმრობა თქვენ ბრძნისა ვითა ხელისა,
მაგრა აწ უოფნა არ ვარგა, წავლა სჯობს გზისა გრძელისა,
თუ ქაჯანი მოგვესწრობიან, საეჭვი არს სიმნელისა.

ა. უთხრა] ფრიდონ FILZA'; თქვა] თუ CDGHJKOTVF'G'
I'LY'; სიტყვები JT, სიტყვა G'; ავისა] თავისა L: მასპინძლობისა
JLT.

ბ. ჰგავს] რომ L, გავს FZF'I'L'Q'; მოსწყენოდეს BDGLOZF'G'L'
Q'Y', მამწყენოდეს FHJKT, მოწყენოდეს I': თქვენ—F; ბრძნისა
FZ, ბრძნთა GHKF'L'Q', ბძნისა I'; თქვენ ბრძნისა ვითა ხელისა]
თქვენისა გვერცა ხლებისა JT.

გ. მაგრამ GHJKF'L'Q'; უოფნა] უოფნა BDIJKLOTVG'I'Y',
უოფნად F, დგომა GF'L'Q', წყენა H; არ ვარგა] არა გეცალს F

არა ხამს GF'L'Q', აოა სჯობს L, არ გვცალს Z; წასელა IA'L
წასლეა G'; სჯობს] ხამს L, ჯობს G'; გრძელისა] შორისა FZ;
წავლა სჯობს გზისა გრძელისა] მე კადრო გზა გრძელობისა
(გძელობისა T) JT.

დ. მოგვესწრებიან BFHGLJKOTVZD'F'G'IL'Q'Y', მოგვესწ-
რებიან D; საექვე D, საექო HLZ, ექვი JT, საექვია I; არს—I;
არს სიძნელისა] არის ძნელისა HK, მაქვს სიძნელობისა JT.

1579 (1387)

„დიდთა რას ვაქნევთ ლაშქართა? კარგნი გვინდან და
ცოტანი;

სამასი კაცი გვეუოფის, წავიდეთ მართ მეოტანი;
ჩვენ ქაჯეთს ქაჯთა მეომრად დავაგნეთ ხრმალთა კოტანი,
მას ადრე ვპზოვებთ, ვისიცა მოგვეკლავს ალვისა, მო, ტანი.

ა. დიდსა JT; ვაქნევ F'L'; ლაშქარსა GJTA'L', — თუ
L'; კარგი GHIJTF'L'Q', კარნი D'; გვინდა DEFGHIJKLQTVZF
G'IL'Q'Y', ვიყენეთ F; და—F'L'.

ბ. გვეყოფა JOTG'; მართ] მარ EI, ვით L; მეტოვანი J, მე-
ტანი I'.

გ. სომრად D, საომრად FGHJKLMVZA F'L'Q'; დავაგოთ
GHF'L'Q', დავაგეთ T; ხმალთა BDFGIKVD'F'L'Q', ხრმალსა EO
G'Y', ხმალსა HJT, რხმალთა E', ხმალნი I'; დავაგნეთ ხრმალთა~F.

დ. ვპზოვებთ BCFGHIKMOTVZD'G'I'Y', ვპოვებთ EA'E', ვპო-
ვებთ F'L'Q'; ვისიმცა J, რომლისა L; მოგვეკლავ E, მოგვეკლავს
GL', მოგვეკლავს I, მოჰკლავს KLT, მოკვლეს X, მოგვეკლავს Z;
მოგვეკლავს ალვისა ~L; მო, ტანი] მეოტანი E.

1580 (1388)

„ქაჯეთს ერთსელ მეც უოფილვარ, ნასავთ, თქვენცა
გემაგრების;

უოვლგნით კლდეა, გარეშემო მტერი ვერა მოადგების;
თუ იდუმალ არ შეუვალთ, ცხადად შებმა არ ეგების,
მით ლაშქარი არად გვინდა, რაზმი მალვით ვერ
მოგვეების“

ა. მეც] კვლაც BCDEILMXZE'Y', კვლავც GTVA', კვლავ
JOF'L'Q', კლავ G', კვლავაც I'; ვყოფილვარ DGHILQVFG'I'L'
Q'L'; ნახვად I, ნახოთ L, ნახე L'; ნახავთ თქვენცა ~ E; გემგრე-
ბის X, გემგარის I'.

ბ. ყოლგნით FKT, ყოველგნით I'; გარეშამო J; მტერი]
კაცი HK; ვერსით FGHILKLTZF'L'Q', ვერ X; მოუდგების GTF'L'.

გ. იღუმლად T; შეუალთ BDGITVE'G'I', შეუვლთ X; ცხა-
დივ J, ცხადათ Z; შებმა] შესვლა DFGHIKLVZQ', შესლვად F'L',
შეპბმა G'.

დ. მით] მათ F', მად L'; ლაშქარნი ELA'; არათ T; რაზმი
მალვით ~ J; ვერ] არ D; მოგვეყვების BCDEFGHIKLOTZA'G'I'Q'
Y', მიგვეყვების F'L'.

1581 (1389)

იგინიცა დემოწმნეს ამა მისსა ნუბარსა.

მუნ დაადგეს ქალი ასმათ, ფრიდონ მისცემს საჩუქვარსა.

თვით სამსსა ცხენოსანსა წაიტანდეს, გმირთა დარსა;

ბოლოდ დემერთი გაუმარჯვებს ყოვლსა, პირველ შენაზარსა.

ა. დემოწმენ EJ, დემოწმენენ GF'L'Q', დემოწმენეს I, დაე-
მოწმენეს K, დაემოწმენეს I'; მისსა] პირსა IA', მისა DE'Y'; ნაუ-
ბარსა] განზრახულსა E, საუბარსა IZ.

ბ. დადგეს EIK, დაადგეს G'; საჩუქარსა BDEGHIJKOTVX
ZD'E'F'G'I'L'Q'Y'.

გ. თვით] ივ J, თუ T; სამასა D, სამსსა I; წაიტანენ GHL
F'L'Q', წაიტანდენ J; გმირსა F'L'Q'.

დ. ბოლოს GHF'L'Q'; ღთა X; გაუმარჯვებს] არ გასწირავს
L, გაუმარჯვებს X; ყოვლსა] კაცსა FHIKZ, ყოველსა G'I'; ყოვლსა
პირველ ~ JZ, შენაზარსა] შენახარსა G'.

1582 (1390)

ზღვა გაიარეს სამთავე ერთგან მმად შეფიცებულთა;

ფრიდონ გზა იცის, იარეს, დღისით და ღამით რებულთა.

ფრიდონ თქვა: „გახლავთ არეთა ჩვენ, ქაჯეთს მიახლებულთა,

აქათგან ღამით ვლა გვინდა, მით არას გამყლავნებულთა“.

ა. გააიარეს I'; ერდგან DOA'Y', ერთად EL; შენაფიცართა E, შეფიცებულსა Z.

ბ. რებულსა Z.

გ. ფრიდონ თქვა ~ E; ვახლავთ] ეხედავ HIK; არეთა] აერთა EHK, ჰერთა I, არესა V, ვახლავ E', ჰაერთა F'L'Q'; ქაჯთა Z; მახლებულთა J.

დ. აქადგას L, აქადან I'; ვლა] ვლი X; გინდა K; არად H, არა JL', არათ F'Q'; გამხელავნებულთა G', გამელავნებულსა I'.

1583 (1391)

ამა ფრიდონის თათბირთა სამნივე ერთგან ზმიდიან:
რა გაუთენდის, დადგიან და ღამით ფიცსლა ვლიდიან;
მივიდეს, აზნდა ქლაქი, მცველთა ვერ დასთვაჯვიდიან,
გარე კლდე იყო, გუშატოთ სმა ჯარვით გაადიდიან.

ა. ფრიდონის X; თათბირსა BCDEFGHIJKLQTVXZA'D'E'
G'I'Q'Y'; ერდგან DA', ერთად FGHJL'F'L'Q'.

ბ. და ღამით] დაღამდის JT; ფიცსლა] მალედ E, ფიცსლად FILOYZA'G'Y', ფიცსლავ GHJKF'I'Q'; ვლიდიან] მიდიან DI'.

ა. მივიდნეს DV, მოვიდნეს T, მივიდნენ GHIJF'L'Q'; აზნდეს EIJLTV A'; ქალაქნი LTV, + მუნ LZ; მცველთა E, მცველსა F'L'Q'; დასთვალდიან D, დასთვლდიან HIKLZ, დასთვლვდიან X, დაცასთვლდიან V.

დ. გარეთ GLF'L'Q'; გუშაქთა X; ჯარად J, ჯარით G'; ხმა ჯარვით ~ L; გადიდიან EIJX.

1584

ყოვლგნით მრგვალი, შეუვალი, არსით იყო ეოლა ჰირი;
სამთა კართა ცსრა ათასი ზედა სცვიდა მოუშე გმირი;
შუა ციხე ამართული, კლდე კეკლუცი, არ დუნჭირი,
გვირაბითა შესავალი ახვრეტილი, ვითა სტვირი.

ა. ყოველგნით F'IL'; ყოვლგნით მრგვალი] მგრგლივ ყოველგნი L; მგრგვალი DFHIV, იმგრგვლივ GF', მგრგვლივ J, იმგრგვლი K, მგრგვლივ T, მგრგვალი Z, იმგრგვლივ L'Q'; შე-

უალი DEFGIKVE'I, შეუვალა J; არსაით L'; ყოლე FGJLTZA' F'L'Q'; ყოლა პირი] ყოლნაპირი HKV.

ბ. ზედა] მოყმე FLZ, ზედან DIVXI', ზედ GF'L'Q'; სცვი-
ლიან GQ', სცვიდენ JT, ცვილიან F'L'; მოყმე] ვითა FZ, ზედა L.

გ. ციხე] კლდეა Z; ამართული] ახვრეტილი Z; კლდე + დუხ
V; კლდე კეკლუსი] ციხე კარგი Z.

დ. შესვალი X; ახვრეტილი] ახვრეული L'.

1585 (1392)

გვირაბის კარსა ჭაბუკი ათი ათასი მცველია.

მათ ლომთა ნასეს ქალაქი, მთვარე დგას მუნ ნათელია;

თქვეს: „ვითათბიროთ, ვითა ვთქვათ, აწ გამორჩევა მნელია;
ასი ათასსა ავობებს, თუ გამორჩევით მქნელია“.

ა. ჭაბუკი] ნიადაგ FHKZ; ათი] ასი HL.

ბ. ქალაქი] ჭაბუკი H; მთვარე] ლამე L; დგას] ჩანს L, დგა
EKA'.

გ. ვქნათ FHKL, სჯობს GF'L'Q', ვქნათ I; ძელია E.

დ. ასი] ათი DFGHF'I'L'Q'; ათასა DXY', ათასი F'L'; თუ]
ვინც JT.

1585¹

მათ არჩიევს, ვითა უნდათ, ერთმანერთსა უბნობდიან;

უველამ თითოს გამორჩევით იგონებენ, არჩევდიან;

ზოგი რასა, ზოგი სხვასა გამორჩევას იმასდიან;

ვითა მათგან იქნებოდა, თვითოს მხარეს ემებდიან.

(S 4997, ფ. 138 r).

1585²

„მო და მოუვეთ თათბირისა უველამ თავის გამორჩევით“,

სხვადასხვასა არჩევნითა გზას ემებდნენ უოვლის ზენით.

თქვეს: „უველა გზანი ვარჩიოთ, რომელიც არჩევით ჩვენით,

უკეთესი რაცა ვნახოთ, ჩვენ მო და იგივე ვქენით“.

(S 4997, ფ. 138 r).

თათბირი ნურადინ-ფრიდონისა

+ აქა JK; თათბირ G'; ნურადინ—L; ფრიდონისი CT, ფრიდონისი Q'; + ქაჯთ (ქაჯეთის OG'Y') ციხეს რომ მოადგეს (შემოადგენ V) DOVG'Y', + ქაჯეთის ციხისა GQ', + ქაჯთ საომრად J, + ციხეზე X, + ციხეს რომ მოადგეს I'.

1586 (1393)

ფრიდონ თქვა: „ვიტყვი სიტყვასა, ვესუ, ჩემი არ
დამცდარია:

ჩვენ ცოტანი ვართ, ქალაქი დიდთაგან სამარია;
პირის-პირ ომი არ მალ-გვაქვ, არ ჟამი საკვესარია,
ათას წელ ვერსით შეუვალთ, თუ ზედ დაგვიხმან კარია.

ა. ვეპო X, ვექევ I': ჩემა I'.

ბ. ცოტაი V; ქალაქი ლაშქარნი E, ქალაქნი HJKT.

გ. ომ L; ძალ-გვაქვ არ ვარგა E; გვაქვ გვიც FGHIJKTQ',
გვაქვს DILVZG'I'Y', გვიც F'L'; არ₂ არც I'; ჟამი ცალი E, ეამად J.

დ. ათას] ათ FH, ათასს L, ათასა F'L': წელ] დღეს L, წელს F'L'; ვერსით] ვბრძოლნეთ ვერ L, ვერსაით FH: შეუვალთ DFGIJKTVZE'I', შევალთ L; თუ—H: ზედან HX; დაგვიხმან] დაგვიხმან G, დაგვახმან E, დაგვიხმეს J, მოგვიხმან L, დაგვიხმონ T, დაგვიხმან X, დაგვიხმან I',

1587 (1394)

„ჩემსა სიმცროსსა გამწრდელნი სამოშაითათ მზრდიდიან,
მასწავლნეს მათნი საქმენი, მასლტუნეუბდიან, მწვრთნიდიან;
ასრე გავიდი საბელსა, რომ თვალნი ვერ მომიკიდიან,
ვინცა მჭვრეტდიან უმაწვრილნი, იგიცა ინატრიდიან.

ა. ჩემსა] ჩვენსა JT; სიმცროსა CDEFGHKLOTVZA'D'E'F'I'
L'Q'Y'; გამზდელნი E'; სამუშაითოდ BDGILI', სამოშაითოდ C
TD', სამუშაითოდ EFOVXZG'Y', სამუშაითოდ F'L', სამუშაითოდ Q'; მზიდიან I, მზიდიან KT'I', მზრდიან X, ზრდიდიან G', მზრდიან E.

ბ. მასწავლეს EFGHJKTZF'I'L'Q'; მათი EFGHKVZF'I'; საქმენი] ზნეობა E; მახლტუნებლიან DFGHJKLVZE'F'I'Q', მახლტუნვიდიან E, მახტუნებლიან IOTG'Y', მახლტუმებლიან L'; მწრთენილიან B, მწვრთილიან DEFKLTVZA'E'F'G'Q', მსწვრთილიან I', მწრთილიან L'.

გ. თვალი GTE'F'L'Q'; მამკილიან DFGHJKOTVE'F'G'L'Q'Y'.

დ. მკვრეტლიან] მნახევდის HK, მიკვრეტდის F, მიცნობდის L, მკვრეტლიან I'; ყმაწვილნი DFGHJKLOTVZF'G'I'L'Q'Y', ყმარწვილნი EIA'; იგინიც HJ; ინატრილიან] მე მნატრილიან EHK, დამნატრილიან I'.

1588 (1395)

„წ ვინცა ვიცით უკეთე შეტუორცა საგდებელისა,
მან ერთსა ბურჯსა გარდვაგდოთ წვერი საბლისა გრძელისა.
მას ზედა გავალ ადვილად, მიჩანს მართ ვითა ველისა,
თქვენ ჭირად გაყო შიგანთა ჰოვნა კაცისა მრთელისა.

ა. ვიცით] იცით DHJKOTVG'I'Y'; ვიცით უკეთე] უკეთ ვიცოდეთ FZ; უკეთა GHJKLOTF'G'L'Q', უკეთეს I'; შეტუორცნა FGJKOG'I', შერტუოცა I, შერტუოცნა H, შეტუოცნა T, შერტუორცა X.

ბ. მან] მას TI', მუნ Z; გარდვაგდოთ] გარდაგდოს F, გარდვაგდოთ J, გარდვაგვათ L; საბლისი L, საგდებლის T; გრძელისა] წვერისა T.

გ. მას ზედა] მაზიდა BFTXA'Y', მაზედან DEGHJKLOVY', მას ზედან ZF'G'L'Q'; გავლა CDFGILVZA'E'F'L'Y', გასვლა EHJKOG'I'; ადვილად] ასრე EFHIKOG'; მიჩნს DGF'L', მჩანს EFHIKOG', მიჩნ V; მართ] ასრე DGVF'I'L'; მართ ვითა] ვითა გარბენა EFHIKOG'; ვითა—D'.

დ. თქვთან G', თქენ Y'; გიყო EFIKOVZD'G'Y', გეყოს G HJLTF'L'Q'; შიგნითა DGHJ TZF'I'Q'Y', შეგნითა L'; მთელისა G KOF'G'L'Q'Y'.

1589 (1396)

„საბლითა გავალ, არად მიჩნ ჭირად გატანა ფარისა;
შიგან ჩავხ უები კისკისად, ვეცემი მსგავსი ქარისა,

ლაშქართა დავჰსოც, გავახვამ, ნახოთ გალება კარისა!
თქვენცა მუნ მოდით, სადაცა გესმას ზრიალი ზარისა“.

ა. საბლითა] აბჯრითა BCDEFGH IJKLMNOTVXZA'D'E'F'
G'I'L'Q'Y'; გასვლა EJT, გავლა FGH I KLOVZG'Y'; მჰანს DEFGH
IJKLMNOTVZF'G'I'L'Q'Y', მიჩნს XD'E'; გატანე E.

ბ. ჩავხლტები DEFGHJNVZQ'; კისკასად CDEFIKLOTA'G'
I'; მსგავსად DGH LF'L'Y', მგზავსი EJKNOT, მგზავსად FVZ, მზავ-
სად I, მსგზავსად Q'.

გ. ლაშქართ Q'; დავხოც BEFJKNTVA'D'E'F'G'I'L'Y', და-
ვხოცო Q'; გავახამ I, გავხვამ X, გაავახვამ Z; ნახოთ] ნა-
ლოთ M.

დ. მუნ—L; გესმას] ნახოთ OG', გესმასთ JE', გესმის F'L'Q',
გესმან I'; გესმას ზრიალი ~ GF'L'Q'; ზარისა] კარისა L'.

თათბირი ავთანდილისა

+ აქა FJK; თათბირი + და რჩევა Z; ავთანდილისი C,
ავთანდილისა I, ავთანდილისა X; + ღმერთო შეიწყალე ამისი მწე-
რალი მამუკა მდივანი E, + შეპარვით ციხეს შესვლისა და აღებისა
DGQ', + ციხის (ქაჯეთის ციხის KOG') შეპარვით აღებისა HKOG',
+ და გამორჩევა ომის J, + ქაჯეთის ციხეზეა N, + ქაჯეთის საომრად
T, + შეპარვით ციხეს შესვლისა V, + ქაჯეთის ციხეზე X, შეპარვით
შესვლისა F'L', + ქაჯეთის ციხის შეპარვისა (შეპარვით შესვლისა და
აღებისა Y') I'Y'.

1590 (1397)

ავთანდილ უთხრა: ჰე ფრიდონ, მოუკანნი ვერ გიჩივიან;
ლომთა მკლავთაგან იმედი გაქვ, არა წულულნი გტკივიან;
სთათბირობ მხელსა თათბირსა, მტერთა ივაგლას-ივიან,
მაგრა თუ გესმის, გუშაგნი რა ახლოს-ახლოს უივიან?!

ა. ავთანდილ I; ფრიდონ] ლომო Z; ვერ] არ HJLT; გიჩი-
ვიან] გელევიან E.

ბ. ლომთა] მავა H; მკლავთაგან] მკვლელთაგან E'; გაქვს EF
GHIJKLQTVZF'G'I'L'Q', მაქვ N; არა] არ I, არცა რა I'; არა

წყლულნი ~ EHKLOG': წყლული FGHJLNTVE'F'I'L'Q'; მტკი-
ვიან N.

გ. თათბირობ G'I', სათათბირობ L'; ძნელთა Y'; თათბირსა] საქმესა FGLTF'L'Q', თათბირთა Y'; + მუნ GF'L'Q', + მით H, + მათ J: მტერთაცა I, მტერთაც I', მკერთა L'; + მათ N; ივა-
გლახიან GHJNF'L'Q'.

დ. მაგრამ GHJVF'I'L'Q'; გვესმის L; გუშაგთა L, გუშიგნი D'; ახლო-ახლო DEGHJKOVZF'G'L'Q'Y', ახლო ახლოს FINT', ახლოს ახლო LI, ახლოს X; ჰყივიან JD'I',

1591 (1398)

„რა გახვიდოდე, გუშაგთა ესმის აბჯრისა ჩსერება,
გიგრძნობენ, თოკსა მოჰკვეთენ, ამისი ხამს დაჯერება;
წაგისდეს ცუდად ეველაი, დაგრჩეს ცუდილა ფერება,
ეგე თათბირი არ ვარება, სსვებრ ვქნათ თავის[ა] ტერება.

ა. გუშაგთა] გიგრძნობენ E: აბჯართა EHKJOTG'; ჩსარება EFGHIJKLOTVF'G'I'L', ჰხარება Z, ჩხარები Q'.

ბ. გიგრძნობენ I': თოკთა L, თოკესა E'; გაკვეთენ E, გაჰკვეთენ I, მოკვეთენ E'Q'; ამისი ხამს] მისი ხამს აწ HJ, ~ I'.

გ. ცუდათ BGHTZF'Q'; ყოველი L; დარჩეს H', დაგვრჩეს X.

დ. არა E; ვარგა] სჯობს E; სხვაებრ DFHINTVZA'I'Y', სხვა EKLOG', სხვა რამ GL'Q', სხვეებრ E', სხვა რამ F'; ვქნათ] ჯობს I', ვქნათ DIZY'; თავის ADFGHINTVNXZA'E'F'I'L'Q'Y'; ტერება] მტერება I, ტარება J.

1592 (1399)

„სჯობს, დადევით დამალულნი თქვენ ადგილსა იღუმალსა,
ისი კაცნი არ იჭირვენ მგზავრსა, ქალაქს შემავალსა,
სავაჭროთა შევეკასში, ვიქ საქმესა მე მუსთალსა,
ერთსა ჯორსა გარდავჰყიდე მუსარადსა, ჯაჭესა, სრმალსა.

ა. დადევით] დიდებით D', დადევით JXI'Q', დადებით ME'; დამალული EI'; იღუმალსა] ინღუმალსა E.

ბ. ისი] იგი JT; იჭერენ DGHIJVF'I'L'Q'; შემავალსა] მიმავალსა H.

გ. სავაქვროთა D, საქვროთა X; წევკაზნი ENA', მოვეკაზნი FIKOTG'I', მოვეკაზნი H, მოვეკაზნი J, შვეკაზნი L, ვიქ-
E; ვიქმ საქმესა ~ FHIKO'G; მე მუხთალსა| სამუხთალსა J'TZ.

დ. ჯრსა N, ჯორას I'; გარდავიდებ GND'E'F'G'L'Q', გარ-
დაპვიდებ A', გარდივიდებ I'; მუზარდსა D; ხნალსა DFGHIJK
NOTVD'F'G'I'L'Q', რხმალსა F'.

1593 (1400)

„სამთავე შესვლა არ ვარგა, თუ გვიგრძნან, არს სათუები;
მე მარტო შევალ ვაჭრულად და კარგად შევეტყუები,
მალვით ჩავიცვამ აბჯარსა, გავჩნდები, გავეცრუები,
ღმერთმან ქნას, უხვად ვადინო მიგნით სისხლისა რუები!

ა. წესლვა G'; არ| არა KOG'; ვარგა| ხამს KOG'; თუ—FHK
OZG'; გვიგრძნობენ FHKOZG', გვიგრძნა F'L', გვიგრძან Q'; არს|
არ DEFMN'VZY'; სათუები X.

ბ. მარტო| კარგად FHKOG'; ვაჭრულად და კარგად| უცი-
ლოდ ვაჭრულად F; კარგა GLTF'L'Q', ნალვით HKOG', კარგათ
E'Y'.

გ. ჩავიცვავ I'; გავჩნდები| გავჩნდები D, გავჩნდები FZ;
გავეცრუებები ZF'.

დ. ქმნას I'; უხვათ J; ვადინოთ EL; უხვად ვადინო შიგნით|
შიგნით ვადინო უხვად HI; შიგნით| შიგან DG'VF'I'L'Q'; რუები I'.

1594 (1401)

„მიგანთა მცველთა მოვიცლი მე უნახვად ჭირისად,
თქვენ გარეთ კართა ეცენით უოველნი მსგავსად გმირისად;
კლიტეთა დავლენი. გავახვამ, ნახოთ გაღება კარისად,—
თუ რა სხვა გვიჯობს, თქვენ ბრძანეთ, ვარ მრჩეველად ამა
პირისად“.

ა. შიგნითა DHIJNTXZD'E'F'I'L'Y', შიგნით GQ', შიგნითათ
L; მცველთაგან G'F'L'Q', მცველსა I'; ჭირისა FGZF'L'Q'.

ბ. კარსა IL; უოველნი| კისკისად H, კისკისად KOG', ყო-
ველი L', ყველანი Q'; მგზავსად EFJKNOTVZA'I', მგზავსად IY',
მგზავსად Q'; გმირისად| ჭირისა GF'L'Q', გმირისა FZ, ჭარისად H.

გ. კლიტეთ L, კლიტესა I'; გავახვა OG', გავეხუმ X, ვახვამ D'; ნახეთ GKOD'F'G'L'; კლიტეთა დავლენ, გავახვამ] კართა გავახვამ მომართეთ JT; გავახვამ, ნახოთ გაღება კარისად] იგი მე დამიდგნებს ვერ ქვიტკირისად I'; კარისა GZFL'Q'; ნახოთ გაღება კარისად] დამიდგამს ვერ ქვიტკირისა (ქვიტკირისად HI) FHI, კივილი გესმასთ (გესმას T) ხშირისად JT.

დ. თუ რა] თვარა BEJTA', თქვენი F, თუ რამ HIG'I', თვარამ KO; სჯობდეს DEFGHIJKNOTVZA'F'G'I'L'Q'Y'; ბძანეთ V; ვარ—KOG'; ვარ მრჩეველად] მრჩეველ ვარ L, მარჩეველად EIG', მრჩევი F, მარჩეველად KOD', მრჩეველათ I'; ამ E; პირსად E, პირისა FGZFL'Q'.

თათბირი ტარეელისა

+ აქა J; თათბირი + და გამორჩევა JT,+და რჩევა Z; ტარეელისი CLMXD'; + სამთაგანვე ციხის შეხდომა და აღება DG Q'Y',+და კიდევ გათავება .FI,+და სამგნითვე (სამგანავე KOG') ციხის კარს შეხდომა HKOG',+და მათცა ეს დაასკვნეს J,+ქაჯეთის ციხეზედა N,+მათაც ეს პირი დაასკვნეს T,+ქაჯეთ ციხეზე X, + სამთაგანვე შეხდომა და ციხის აღება VF'L',+და კიდევ გათავება რჩევისა Z,+სამთაგანვე ციხის შედგომა აღებისა I'.

1595 (1402)

ტარეელ უთხრა: „მე თქვენი ვცან გმირთა მეტი გმირობა, თქვენსა ძალ-გულსა თქვენივე ჰგავს თათბირობა, პირობა; ვაცი, გწადს ომი ფიცხელი, არ ცუდი სრმალთა ღირობა. კაციმცა მაშინ თქვენ განლავს, რა ომმან ქნას გაჭირობა.

ა. ვსცან DEFGHIJKNOTZD'G'I'Q'Y', — F'L';+ უფრო EH; მეტი] უფრო KOG',—EH; გმირთა] მეტის JT; გმირთა მეტი~ FZ; გმირება FINZA'.

ბ. ძალ-გულსა] თათბირსა FL; ჰგავს] თავს F'L', გავს FZQ'; თათბირობა] ძალთა F, თათბირისა E, თათბირი და ILV, თათბირება KNOA'G', თათბირი Z; პირობა] გმირობა H, პირება EIZA' I', დანაპირება F, გმირება N.

გ. გწადსთ D, გწადთ I'; ხმალთა BDTGHIJKNOTVZF'G'I' L'Q', რხმალთა E'; ღირება EILNZA'I'.

დ. მაშინ] მაშით G; თქვენ] შენ E; გახლავს] გნახავს D, გახლავთ V, ნახავს I'; რა—JT; ომან DEN, ომმა ZY', ომა I'; ვაჭირება EFILNZA'I, განამჭირობა J, გასაჭირობა T, გაჭრილობა F'L'Q'.

ბ. გ. ~ J.

1596 (1403)

„მაგრა იყვენით ჩემთვისცა საქმისა რასმე რჩევითა:
ხმა ესმას ჩემსა ხელ-მქნელსა, ზედა გარდმოდგეს მზე ვითა,
თქვენ გქონდეს ომი ფიცხელი, უომრად მნახოს მე ვითა?
ესე მე დამსვრის, ნუ უბნობთ სიტყვითა თქვენ სათნევითა.

ა. მაგრამ FGI'Q'; იყვენით] თქვენითა L, იყავით I'; ჩვენ-თვისცა EGF'L', ჩემთვისაც I'; საქმითა IL, საქმის F'; რასმე] რათ-მე GF'L'Q', რისმე H, რადმე J, რამე N.

ბ. ესმის ELZF'L'Q'; ხელ-ქმნილსა DFLZF'G'I'L'Q'R'Y', ხელ-ქნილსა E, ხელ-მქნილსა GHJKNO; ზე DEVZ, ზედან GHIJF' L'Q'R', ზედ I'; გარდმოდგების DEVZ, გადმოდგეს E', გარდმო-გდეს F', გარდამოდგეს I'.

გ. გქონდესთ R'; უომროდ L'; მნახოთ JR',—F'L'; ქონდეს GTI', გქნდეს D'.

დ. ეგე FINA'R', ეს F'; დამსვრის] შემგმობს JT; უბნობ Q', უბნობთა R'; სიტყვათა Z, სიტყვათა R'.

1596¹

„როს ვიყვენით ორნიც შვებით, გქონდის ღსინი
უკლებელად,
მისთვის ვლექუნ სამეფონი და ავწუვიტენ მსეცნი ვულად;
აწუ თვის წინ საომარსა ვით ვუო თავი უკუ-მვლელად,
არ ვაჩვენო, ვით ვუოფილვარ ანუ ასლა, ან პირველად“.
(H 783, ფ 114 v)

1596²

„არა მნახოს თქვენთან ომსა, უკუ ვიუო დამალული,
არ იტყვის თუ, თვით რა ქმნილა იგი პირველ მოქადული;
ამა დღესა ვერ ვეჩვენო, მაშ, სად მნახოს ომს შესული?
გამიგონეთ, ნუთუ სჯობდეს სიტყვა აწუ ჩემგან თქმული“.
(H 783, ფ 114 v)

„მაგა თათბირსა ესე სჯობს, ვქნათ ჩემი მონახსენები-
 გავიყოთ კაცი ას-ასი, რა ღამე ჩნდეს ნათენები,
 სამთავე სამგნით მივმართოთ, ფიცხლა დავსხლიტოთ
 ცსენები;
 მოგვეგებვიან, ვემცრობით, ჩვენ სრმალთა მივცეთ
 მძლედ ნები.

ა. მაგ J: თათბირებსა J; ვქნათ DZR'Y', ქნათ JI', ჰქნათ-
 T; ჩვენი Y'; მონახსენები I, მონახსენები L.

ბ. კაცი KOG'Y'; ასნი I'; რა ღამე ჩნდეს ნათენები] ყველა
 გმირთა დარები E; ღამითა N; ვახნდეს Z; ნათენები] ნათლები N,
 ნათები Z.

გ. სამგნით] სამად E; მივმართოთ] გავიყოთ E, მივმართო
 F'; ფიცხლავ DGHJKNOTVFG'I'L'Q'R'Y'; დავსხლიტოთ] დავსწი-
 პოთ FGIJLITZ, გავკუსლოთ HKOG', დავსწიპოთ N, დასხლი-
 ტოთ X, დავწკიპოთ VR', დავსწიპოთ A', დავსხლიტი E'; ფიცხ-
 ლა დავსხლიტოთ ცხენები] რა ღამე ჩნდეს ნათენები E.

დ. მოგვეგებვიან A, მოგვეგებვიან DGHJTVZA'F'G'I'L'R'Y',
 მოგვეგებვიან X; ხმალთა BIJND', ხმალსა DFGHKLOTVZF'G'I'
 L'Q'R', ხრმალსა CEY', ხრმალითა X, რხმალისა E'; მივცეთ BDEF
 GHIKMNQZD'F'G'I'L'Q'R'Y', მივპყოთ JT, დავსცეთ E'; მძლე CD
 IKLOVA'G'I'R'Y', მძლეთ F'L'Q'; მძლედ ნები] მძლეთები GH,
 მძლევები N.

1598

„ვინცა შეუსწრას, ჰფარავსმცა მას ღმრთისა საფარველია!
 კარნი დაღეწნეს, დახოცნეს უოველი კართა მცველია;
 სამთავე იქით მივმართოთ, მაშინ აღარა მნელია,
 ძლევა მან მოგვეს, რომელი სათქმლადცა საზარელია.

ა. შეუსწროს Q', შეუგსწრას O; ჰფარავსცა I, ჰფარავსცა D'
 R', ფარავსმცა F'L'Q', ფარავსცა I'; ღეთისა D'E'; საფარველია
 I, საფარულია Q'.

ბ. დაღეწნეს] გავახენა G, დავღეწნეთ DKOVG', დაღეწნეს I
 E', დავღეწოთ HI', დავღეწნოთ X, დაღეწნეს D', გავახენათ F'L';

დაპხოცნეს B, დაეხოცნეთ DOG', დაეხოცო G, დაეხოცოთ HF I' L'Q', დაეხოცნენ K, დაეახნოთ X, დაეპხოცნეთ V; ყოველნი HF KOV'G'R'.

გ. მივართოთ IF'; არლარა F'L'Q'.

დ. მოგცეს BI; სათქმელად D, სათქმელად GHIKOV'F'G'I' L'Q'R', სათქმელადცა X.

1599 (1405)

„ფიცსლა შეეებნეთ, შეესჯარნეთ, ვერ მოგვასწრობენ
კარებსა,
სამთაგან ერთი შეუვალთ, სხვა გარეთ ვსცემდეთ გარებსა,
მან ერთმან შიგნით შიგანნი მიესცნეთ სისხლისა ღვარებსა,
ხელი კვლა ვჰსაღოთ აბუარსა, მას ჩვენგან მძლედ
ნახმარებსა“.

ა. ფიცხლაე DGHJKNOVF'G'I'L'Q'R', ფიცხლად IE': შეეებნათ DJV, შეეებათ NT: შეეჯარნეთ GHIKF'I'L'Q', შევიპრნეთ J. შეე-
ტარნეთ N, შევიტარნეთ T: შეეებნეთ, შეესჯარნეთ ~ EJT'I': მო-
გვასწობენ B, მოგვასწობენ DGJVZY', მოგვისწრობენ E, მოგვი-
სწორებენ I, მოგასწრობენ MXD'E', მოგვასწრო შენ I.

ბ. ერთნი I'Q': შეუალთ DGHIKOVZD'E'F'I'Y': ეცემდეთ V:
გარებსა] კარებსა XZ.

გ. მან] მუნ Z, შიგნი Z: შიგანნი] შიგანთა E, შიგანი HNZ
R'Y'; მიესცეთ DEFGHJKNOTZA'E'F'G'I'L'Q'R'Y', ნესცეთ I, მიე-
ცეთ V; სისხლისა] სისხლსა და B, სისხლის L': ღვარებსა] რუგბ-
სა JT.

დ. ხელი კვლა ~ F: კვლაე DGHJKOTZF'G'I'Q'R'Y': ვხადოთ
EGNTVA'F'L'Q'R'Y': მას] მის FL': ჩვენსა I': მძლედ] ძლივ F'
L'Q'.

გ.—L.

1600 (1406)

ფრიდონ უთხრა: „შემიციან, გაგიგია, ვიცი მე რა,
მაგა ცხენსა ჩემეულსა წამოასწრობს კართა ვერა:
ოდეს გიძღვენ, არ ვიცოდო, ქაჯეთს გვინდა ქაჯთა მსურა,
თვარა უოლა არ გიძღენიდი, ჩემი გითხრა სიმუნწე რა“.

ა. შემოგნია DEFGHJKLNOTVF'G'I'L'Q'R', შემოგია IY', გა-
გიგთან DZ, გამიგია FGHKNOF'G'I'L'Q'R', გამიგნია IV.

ბ. წამოუსწრობს EOTG', მოასწრობენ FLQ'Y', წამოუსწრებს
I, მოასწრებენ ZR', მასწრობენ F'L'; კართა] კარგა N, კარსა EF
JLTZF'I'L'Q'R', კარი I.

გ. გიძღვე D'; ვიცოდი] მეგონა EL.

დ. თორემ F, თვარე GKOTF'L'Q', თვარემ HZ; ყოლე EFGH
JKLO'ZFG'L'Q'R'; გიძღვნიდი] მოგცემდი Z, გიძღნობდი J.
გვიძღვნიო F', გვიძღვნიდი L'; ჩემი გითხრა ~ EGJLF'L'Q'; სი-
ძუნე D, სიძუნუნე L, სიძურძე L'.

1601 (1407)

ფრიდონ ლალი ამხანაგობს საუბართა ესოდენტა.
ამაზედა გაიცინენს მათ წუელიანთა, სიტყუა-ბრძენთა,
ერთმანერთსა ელალობნეს ლალობათა, მათთა მშვენთა,
გარდახდეს და დაეკაზმნეს, უკეთესთა შესხდეს ცხენთა.

ა. საუბარი T, საუბარსა R'.

ბ. ამაზედან DHIVXZI'R'Y'; გაიცინეს DFHJKNOT'E'G'I'R'
Y', გაეცინეს E; ბენთა VY'.

გ. ერთმანერთთა L, ერთმანერთცა N, ერთმანეთსა VG';
ელალობეს ENA'I', ელალობდეს HX, ელალობნენ J; ლალობათა]
საუბართა FZ, ლალობითა DHJKNOT'G', ლალობაცა I', ალალობ-
ნეს Y'; მათა I'; მშვენთა] ფერთა EZ, მშველნთა X, შვენთა A',
შშვენთა I'.

დ. გარდაჰხდეს IL, გარდახდენ J; და—C; დაეკაზმეს F, და-
ეკაზმნენ J, დაეკაზნეს G'; უკეთესსა Z, უკეთესა E'; უკეთესთა-
შესხდეს ცხენთა] ცხენთა შესხდეს უკეთესთა L; შესხდენ J, შე-
სხდნეს I'; ცხენსა E'.

1602 (1408)

კვლავ ერთმანერთსა მიუგეს სიტყუები არ ჰირ-მკვასები,
დაასკვნეს იგი თათბირი, ტარიას განაზრახები:
გაიუგეს კაცი ას-ასი, ეველავი გმირთა სახები,
ცხენებსა შესხდეს, აიღეს მათ მათი ჩაბალახები.

- ა. კელა EFIL, მათ NA'; ერთმანერთცა N, ერთმანეთსა V G', ერთმანესა E', ერთმანერთს F'L'; სიტყვანი I; მკვებები NE'I'.
- ბ. დასკენეს EXE', დაასკენეს G'; იგი] ესე EF.
- გ. ყვალაი F; სახები] ხასები E, დასები A'.
- დ. ცხენებსა შესხდეს] გაემართნენ და J, გაემართნენ და T; შეხდეს L, შესხდნეს I'; მათ მათი] თავ თავის JT.

1603 (1409)

იგი ჭაბუკნი შუქითა ვნახენ მზისაცა მეტითა;
 მათ სამთა შეიღნი მნათობნი ჰფარვენ ნათლისა სვეტითა;
 ტარიელ შავსა ზედა ზის ტანითა მით წერწეტითა,
 დალიენეს მტერნი ომითა, ვითა მკურეტელნი ჭკრეტითა.

- ა. ჭაბუკი LNT; შუქითა] შევნოდენ J, შევნოდეს T, სახითა I'; ვნახე HIJLTZR'; შუქითა ვნახენ მზისაცა] მზისაცა ვნახე შუქითა F; მეტითა] სახითა T.
- ბ. ფარვენ TE'F'L'Q'; ნათლითა FV.
- გ. ზედან DEFILVZI'Y'; ზის—X: წერტწეტითა V, წერწეთითა Z.
- დ. დალიენა BR', დალიეეს GHI', დადრიენეს T, დალიეს F' L'Q'; ომითა] შიშითა FGF'L'Q'; მკურეტელი T; მკურეტითა ZA'.

1604 (1410)

ჩემი აწ ესე ნათქვამი მათი სახე და დარია:
 რა ზედა წვიმდენ ღრუბელნი და მათათა აღტყდეს ღვარია,
 მოვა და ხევთა მოგრაგნის, ისმის ზათქი და ზარია,
 მაგრა რა ზღვასა შეერთვის, მაშინ ეგრეტა წუნარია.

- ა. ნათქვამი] ამბავი F, ან ბავი I'; მათი] მათა X, მით Z; სახე და დარია] სახხელდაადარია Z.
- ბ. რა] რა და X; ზედან DEIKQVXZE'G'I'R'; სწვიმდეს BFKO' F'L', წვიმდეს DGHIJNTVXZA'G'I'Q'R'; ღრუბელი DEFGHIJKNO TVZF'G'L'Q'; და—Z; მათათა] მითითა J, მათათა N, მათათა I'; ასტყდეს EFGHIKOF'G'I'L'Q'R', ატყდეს JT, აღტყდების Z.
- გ. ხევთა] ხმელთა HJNA', ხევსა GF'L'Q', ევლთა KOG', ხეთა D'; მოგარგნის EI'Y'; წაგარგნის F, მოგარგნის X; ისმის] მისი DGHQVF'L'Q', გაზღის I, მათი I'.

დ. მაგრამ FGHJKNOF'G'I'L'Q'R'; რა] თუ F; ზღვათა HKO
A'G'I'Y'; შაერთვის E, შეყართვის X.

1605 (1411)

თუცა ფრიდონ და ავთანდილ სიკეთე-მიუწდომნია,
მაგრა ტარიას შემბმელნი არვისგან მოსანდომნია;
მზე მნათობთაცა დაჰფარავს, არცალა ნათლად ხომნია.
აწ იეურებდით, მსმენელნო, გესმენ ფიცხელნი ომნია!

ა. თუმცა JTXE'G'Q'R'; ავთნდილ I; სიკეთა N; მიუწდომია
DGHJTVF'L'Q', მიუტდომნია E, მიუწთომია KOQ'G'I', მიუტთო-
მნია LN, მიუწთომნია MZA'E'R'Y', მიუწთონია X.

ბ. მაგრამ] თუცა JT, მაგრამ FGHJKNOVXF'G'I'L'Q'R';
ტარიელს L; შემბმანი DEGHJKOQ'Z'F'G'L'Q', შეყრილნი F, შემ-
ბმელნი LXD', შემბმელი NY', შემბმანი V; მოსანდომია DFGHJKO
QTVF'G'I'L'Q', მოსანდონია N.

გ. მზე] მზე X; მნათობცა F'I'; დაფარავს A'E'Q'; აღარცა
E, არც არა GHF'L'Q'; ნათობს FLZ; ხომია DGHJKOQ'Z'F'G'
I'Q', ხომია L.

დ. იუტრენით HI', იუტრებით R', იუტრები Y'; მსმენელო I
Y'; გესმენ] გესმენს DFKLOQVNXZG'R'Y', გესმის E, გესმას GH
JTF'L'Q', გესმნეს I'; ფიცხელი GHIJKNOTVXZF'G'L'Q'; ომია
DGHJQTVZF'I'Q'.

1606 (1412)

სამთავე სამად გაიეკეს, თვითომან თვითო კარები;
თანა ჰევა კაცი სამასი, ყველაი გმირთა დარები.
მას დაძით უქნეს სადარნო, უცრუო, ანაჩქარები,
გათენდა, გაჩნდეს, მიმართეს, თავის-თავ ჰქონდა ფარები.

ა. სამთავე რე. I; სამგნით JKO'VZG'; თითომან L; თითო I.

ბ. ჰეავს L, ყვა D'G'Q', ჰეავთ I'; კაცნი IJ; სამასი] ასასი
JKOTG', სამისი X; ყველაი F, ყველა I.

გ. ღამით J, ღამეთ F'I'; უქნეს] უყვეს EFGIJKLNOF'G'L'
Q'R', უქმნეს Z; სადარო GHIKOZ'F'G'L'Q'R', სადარნი N; უცრუ-
თო A, უცრთუო BXD'E', უცთურო E, უცრუვა TQ'; აჩქარები
DHQF'L', აჩუქარები Q'.

დ. გათენდეს I'; გაჩნდა EINA'E',—I; თავის-თავ] ყველას J, ყელს T, თავისთან L', თავის თავს R'; ჰქონდათ GHVF'I'L'R', ქონდა E', ქონდათ I'Q', გარღველო JT.

1607 (1413)

პირველ ამოდ მიდიოდეს მგზავრთა რათმე მაციერად,
მათ შიგანთა გერა უგრძნეს, კერცა დახვდეს გულ-ხმიერად;
გულსა შიში არა ჰქონდა, ამოდ დგეს და ნუბიერად,
მიდგეს გარეთ, მუზარადნი დაიხურნეს ეამიერად.

ა. მოდიოდეს DFKOVG', მიდიოდენ H, მიდიოდენნი JI';
რადმე GJQ', რამე Z.

ბ. შიგნითა DHJQZFI'L'Q'R'Y'; დახვდენ J: ხმიერად]
მანხიერად E, მხიერად L'.

გ. ჰქონდათ GHIJKNOVF'L'R', ჰონდა D', ქონდათ G'Q',
ჰქონდეს I'; ამოთ JF'L'; დგეს] გდეს L'; ნუბიერად] ლმობიე-
რად FZ.

დ. მიდგნეს J; გარეთ] ახლოს JT, გარე BR'Y', გარედ G'I';
ნუზარადი DEFGHIKLOQVZI'G'I'L'Q'R'Y'; დაიხურეს DEFGHIJK
LNOQ'I'ZA'F'G'I'Q'R'Y', დაიხურეს L'.

აქა ომი ქაჯეთის ცისეზედა სწრაფადა X

ქაჯეთისა Z*: ციხეზედა სწრაფად] ფიცხელი და საკვირვე-
ლი Z.

1608 (1414)

ანასდად ცხენი გაქუსლეს, მათრახმან შექნა წრიალი.
რა ნახნეს, კარნი გაახვნეს, ქალაქითა გაჰსდა ზრიალი.
სამთავე სამგნით მიჰმართეს, თავსა მით უკვეს რიალი,
იკრეს ნობსა და დაბდაბსა, შეიქნა ბუკთა ტკრციალი.

ა. ანაზდათ DO'TG', ანასდად CVQ', ანასდა E. ანაზდა F, ანას-
დათ LA'F'L': ცხენნი I'; მათრახმა GNT, მართახმან X: შექნა
Q, შექმნა G'L'; წრიალი] წრტიალი L, წრიალა X.

* Z-ში ეს სათაური 1608-ე სტროფის შემდეგაა.

ბ. ნახეს DEFGHIJKLNOQTVXZF'G'I'L'Q'R'Y'; კარი EHNT; გახენეს E, გახზულნი F, გააღეს H, გაუღეს L, გაახვეს N, განხმულნი Z, გახშენეს I'; ქალაქთა E, ქალაქმან L; გაჰხდა] შექმნა L, გახდა FIJKOQTV'A'D'E'F'G'I'L'Q'R'; ზრიალი] ზრიალა X, ხრიალი A'.

გ. სამნივე I; მიმართეს DEFGHIKLNQVZE'F'G'I'L'Q'R', მიუხდენ J, მიუხდეს T; თავსა] ქაჯთა JT; მით] მათ DT; რიალა X.

დ. იკრნეს CQ; ნობსა] ბუქსა KOG', ნობასა HIJNT; და—HIJNT; ნობსა და დაბდაბსა] ბუქსა და ნობასა E; დაბდაბსა] ტაბლასა FIJKNOTZA'G'R'; ბუქთა] ქოსთა KOG'; ტრკციალი] ღრგიალი JT, ზრიალი NA', ტრკციალა X, ღრიალი FL', ტრკციალი G'.

1609 (1415)

მაშინ ქაჯეთს მოიწია უსაზომო რისხვა ღმრთისა:
კრონოს, წყრომით შესედულმან, მოიშორა სიტკებო მზისა;
მათვე რისხვით გარდუბრუნდა ბორბალი და სიმგრგვლე ცისა.
ველნი მკვდართა ვერ იტევდეს, გადიადდა ჯარი მკვდრისა,

ა. მიიწია DHQV, მოიწივა J; ღთისა J, მღ'თისა NZA', ღვთისა D'E'Q'.

ბ. კრონოზ FV, კორნოს N; წყრომით] რისხვით E; შემხედველმან DEFGHIJKNOQTV'A'F'G'L'Q'R'Y', შემხედვარმან L, შემხედელმან Z; მიაშორვა DFGHKOVF'G'L'Q', მოიშორვა JLQTZR'Y'; მზისა] ცისა E.

გ. მათვე] მათკენ N; გარდმობრუნდა E; სიმგრგვლე BEFKOQTVF'L'Q'Y', სიმგრგვე D, სიმგრგვლე GHJNZ'A', სიმგრგვლე I, სიმგვლე X, სიმგრვლე G', სიმგრგვლე R'.

დ. ველი EG'F'L'Q'; მკვდართა] მძორსა GJF'L'Q', მძორთა TZ, მკდართა E'G', მძოვრთა R'; იტევდა BDEFGHJKLOQ'TVE'F'G'L'Q'R'Y'; გადიადდა] გადიოდა DEGINVZA'F'L'Q'R', მუნ ეყარა JT, გადიდა G'; კვდრისა X.

1610 (1416)

კაცსა უკრავად დაბნედდის ხმა ტარიელის საფისა,
აბჯარსა ფრეწდის, გაცუდდა სიმაგრე ჯავშან-ქაფისა.
სამგნითვე კართა შესჯარნეს, ჭირი არ ნახეს კაფისა,
რა ქალაქს შეჰხდეს, შეიქნა სიხარკე ციხეს სწრაფისა.

ა. დაბნედილ] მოჰკლევდა T, დაბნედა GHF'L'Q'.

ბ. აბჯართა DKOQVG'; ფრეწლა E. ჰფრეწლის I, ფრეწდეს KOG', ფხრეწდის L', ფრეწდის Y'; გაცუდდეს DKOQXZD'E'G'Y'.

გ. სამგნიე T, სამთაე R'; კართა] სამგნიო R', კარსა FGHI NVZA'F'L'Q', კარსთა Q; შესჯარეს GHNF', შესჯანეს E', შეშჯარნეს L', შეშჯარეს Q'; ჰირნი DIJLQTVY'.

დ. შეხბდნეს J, შეხდა E, შეხდეს LTF'L'Q'R', შეხბდეს Y'; სიმხრაჲე FT, სიხრაჲე IKNO; ციხეს] ქალაქს E, ციხის DGHJK NOQVXZF'G'L'Q'Y'; სიხარჲე ციხეს ~ JT.

1611 (1417)

ავთანდილ და ლომი ფრიდონ შიგნით ერთგან შეიუარნეს, მტერი სრულად აეწყვიტნეს, სისხლნი მათნი მოედვარნეს, უეივლეს და ერთმანერთი ნახეს, დიდად გაეხარნეს, თქვეს: „ტარიელ რა იქნაო?“ მისად ჰვრეტად თვალნი არნეს.

ა. ავთანდილ I; შიგნით] ორნიე J, შიგან I, შეკრბეს KO, შეჰკრბეს G'; ერთგან] ერთად BEFGHJNA'F'L'Q', ერდგან DQ.

ბ. მტერი G; სრულად] მათნი JT; გაეწყვიტნეს DQVZ, გაეწყვიტა G, აეხოცნეს IR', აეწყვიდნეს KOTD'G', დაეხოცნეს N, აეხობრნეს A', გაეწყვიტათ F'Q', გაეწყვიტნათ L'.

გ. ერთმანერთსა GF'L'Q', ერთმანერთის H, ერთმანეთი QV E'G'; ნახვა GHF'L'Q'; დიდად] მეტად JT, დიდათ Z; გაიხარნეს CR', გაიხარეს E'.

დ. რა იქნაო] სად არისო E; მისდ V; ჰვრეტად] ნახვად H; თვალნი] თავნი E.

1612

ქაჯეთს მიუსდეს საომრად იგ საშნი გმირნი ლომები; კაცსა უნახავს, ეგზომნი მათ ქონდა ბრძოლა-ომები? კარნი დაღწეეს, დახოცეს, გავს, ივენეს დაუშრომები. ტარიელ გავა, სად იუო იგ მადლა ასაძრომები!

1613

ფრიდონ შეუტევა, ეს იუო თათბირი ტარიელისა; ეველას მიუსწრა, შეიჭრა, მის მზისა შეერას ელისა;

ჭირნი გაჰქარდა, დაივსო ცეცხლი მათისა მწველისა,
აწ შეიყარნეს, შერეშრა ნაკადი ცრემლთა სველისა.

1614 (1418)

ერთმანცა არა იცოდა, ვერა ცნეს ტარიერისა.
ციხისა კარსა მიჰმართეს, რიდი არ ჰქონდა მტერისა;
მუნ ნახეს რიუე აბჯარისა, ნალეწი სრმალთა წვერისა,
ათი ათასი ნობათი, უსულო, მსგავსი მტვერისა.

ა. ერთმანცა] ერთმაცა J; იცოდეს L; სცნეს GHJKNOTE'
F'G'L'Q'R'; ტარიელისა EFGHIJKLNOTXZD'F'G'L'Q'R'Y'.

ბ. კართა I, კართათ N; მიმართეს DEFGHIJKLOQTVZE'F'
G'L'Q'R'; ჰქონდათ JNVF'L'R', ჰონდა D'E'G', ჰონდეს Q'.

გ. ნახეს] იღვა G'I'L'Q'; ხმალთა DFGHIJKNOQTVA'F'G'L'
Q'R'Y'.

დ. ათი] ასი HIJQ; ნობათი] მეგრძოლი HIKOG'R', ნობათა
D'; უსულოდ HI: მგზავსი EFJKNOTV, მზგავსი IL, მგზავსად Z,
მსგზავსი Q.

1615 (1419)

ციხისა მცველი ეველაი იღვა მართ ვითა სნეული,
თავით ფერხამდის დაჭრილი, აბჯარი მუნ დასეული,
ციხისა კარნი გასმულნი, კართა ნალეწი სრეული,
ცნეს ნაქმრად ტარიელისად, თქვეს: „საქმე არს მისეული“.

ა. მცველნი DEFGHIJKLOQTVXZG'L'Q'R'; ეველანი DGIKOQ
VZG'L'Q', ყოველი E, ყოველნი F; მართ ვითა ~ X; სნეულნი
F'L'Q'.

ბ. ფეხამდი DFGQTQ'Y', ფეხამდის FINL'R', ფერხამდი H,
ფერხამდინ JV, ფერხთამდი L; დაჭრილნი FIJ; აბჯარნი N: აბ-
ჯარი მუნ დახეული] აბჯარ ტანს შემოხეული J; მუნ] ტანს T;
დახეული L, დახეულნი L'.

გ. ციხის X; კარი GHNF'L'Q'; განხმულნი DEY', გახმულნი
C, გახმული GHNF'L'Q'R', დახმულნი T, განხმული VZ; სრეულნი L'.

დ. ცნეს] თქვეს F, სწნეს L', სცნეს GHJKNOA'F'G'Q'R';
 ნაქრმაღ DGHJLZA'R', ნაქმარაღ I, ნაქმარი N; ტარიელისა EG
 HLZF'L'Q'R', ტარიისი N; თქვეს] ეს Z,—FKOG'; თქვეს საქმე
 არს] საქმეა თქვეს L; საქმე—N; საქმე არს] საქმეა J, საქმეა ეს
 KOG'; არს] არისო N,—H; + ეს F; იმისეული H, მისე-
 ულნი L'.

1616 (1420)

გზანი დახვდეს შეკაზმულნი, შევიდეს და გაძვრეს ხვრელსა.
 ნახეს, მზისა შესაურელად გამოეშვა მთვარე გველსა,
 მუზარადი მოესადა, ჰშვენის აკრვა თმასა ლელსა,
 მკერდი მკერდსა შეეწება, გარდაეჭლო უელი უელსა.

ა. გზანი] კლდენი R'; დამხვდეს EY', დახვდათ GF'L'Q',
 დახვდა H, დახვდნენ J; შეკაზმულნი] შეკაფულნი FJ'TZR', შეკაზ-
 მული EGF'L'Q'R', შეკაფული H, მოკაზმული N; შევიდეს] ავიდეს
 FKOZG', ავიდნენ GF'L'Q', შევიდნენ HJ, შევიდნეს N; გაძვრეს
 E, აძვრეს FKOZG'R', აძვრენ GF'L', გაძვრენ H, გაძვრნენ J,
 აძვრნენ Q'.

ბ. შესაყრელად] შესახვევლად T.

გ. მოიხადა H, მოესად X; შვენის DFGHIJKLNOQ'TVZA'D'
 E'G'Q'R'Y', ჰშვენი L'; აკრავს DVZ, აკვრა EFGIJNTA'F'G'L'R'
 Y', აკრობს HQ, კვრა Q'; თმისა FGF'L'Q', თმათა JT.

დ. შეეწებათ R'; გარდაეჭლოთ R'.

1617 (1421)

ეხვეოდეს ერთმანერთსა, აკოცონ და ცრემლნი ღვარნენ;
 ამას ჰგვანდეს, ოდეს ერთგან მუშთარ, ზუალ შეიყარნენ;
 მზე რა ვარდთა შემოადგეს, დაშვენდენ და შუქნი არნენ,
 აქანამდის ჭირ-ნახულთა ამას იქით გაიხარნენ.

ა. ეხვეოდეს X, მოეხვივნეს R'; ერთმანეთსა VE'G', ერთმა-
 ერთსა D'; აკოცნა EY', აკოცეს FGHJKNOVZA'F'G'L'Q'R';
 ცრემლი FGHKNOXY', ცრემლთა T; ღვარნეს GHIJKOVZA'F'L'
 Q'R', ღვარეს NG'.

ბ. გვანდეს DEHJKLNOTVZA'D'G'Y', გვანდენ FG, გვანდ-
 ნენ F'L'Q'R'; ერდგან DQA', ერთად FGTZL'Q', ერთათ F; ერთ-

გან მუშთარ ზუალ] მუშთარ ზუარ ერთად J; მუშთარი IL', მუ-
თარ D'; მუშთარ ზუალ ~IVZR'; ზეაულ Z, ზეალ G', ზუპალ R';
შეიყარნეს: GHIJOVA'F'G'L'Q'R', შეიყარეს N, შეყარნენ X, შე-
ყარნეს Z.

გ. მზე რა... შუქნი არნენ] მოეგონა რომე პირველ ვითამც
(ვითმც T) იგი (იგინი T) გაიყარნეს JT; ვარდსა EGHKOF'G'L'Q'
R'Y'; შემოედგას Z, შემოუარდგეს D'; დაშვენდეს GHIKOF'G'L'Q'
R', დაუშვენდენ F; და—F; შუქნ E, შუქი N; არნეს GHIKNOV
ZA'F'G'L'Q'R'.

დ. აქანამდის] მაშინითგან J, აქამდის E, აქამდი GD'E'Q', მა-
შინდითგან T, აქანამდინ XL', აქნამდის Y'; ქინახულთა Y'; გაიხარ-
ნეს GHIJKNOVZA'F'G'L'Q'R'.

ბ. გ. ~ E.

1618 (1422)

მათ ერთმანერთსა აკოცეს, დგანან ეელ-გარდაჭდობილნი.
კვლა შეეწებნეს ხშირ-ხშირად ვარდნი ბაგეთათ ჰობილნი.
აწ ესენიცა გავიდეს, შეკრბეს სამნივე მშობილნი,
მას მზესა მისცეს სალაში, წადგეს მართ ვითა ხმობილნი.

ა. ერთმართსა L, ერთმანერცა N, ერთმანეთსა E'; აკოცნეს
D'; ეელ] ხელ G';; გარდაჭდობილნი] არ დაჭდობილნი D', გარდა-
ჭდობილნი L'.

ბ. კვლავ DEGHJKNOTZF'L'Q'Y', კლავ G'; შეეწებნენ F,
შეაწებნეს KG', შეიწებნეს L, შეეწებეს F'L'; ხშირ-ხშირად ვარდნი
ბაგეთათ] ბაგეთა (ბაგეთად T) ვარდი (ვარდნი T) ·ხშირ-ხშირად
J; ხშირათ X; ვარდი DEFGHQVZF'L'Q'Y'; ბაგეთა FGHIKLNOZ
E'F'G'L'Q', ბაგეთად VA'R'; ჰობილი Z.

გ. ესენიცა X; ავიდეს F, გავიდნენ GHJF'L'Q', გავიდნეს K
NOQTG', შევიდეს R'; შეკრფეს INA', შეკრბენ J, შეჰკრბეს G';
სამივე EL'Y'.

დ. მზეს X; წადგნენ J, წარდგეს F'L'Q'; მართ] მათ E,
მარ D'.

1619 (1423)

მზე მოეგება პირითა ტურფითა, მოცინარითა,
აკოცა მისთა მეშველთა ლალმან ცნობითა წუნარითა,

მათ მდაბლად მადლი უბრძანა სიტყვითა მით ნარნარითა,
ორნივე ერთგან უბნობდეს ტურფითა საუბარითა.

ა. მზე] მათ T; პირითა ტურფითა ~ JR'; მოცინარითა] აერ
ფერთა F, მხიარულითა JT.

ბ. მისთა rep. V; მშველელთა ER'Y'; ცნობითა] თავისა H.

გ. მათ—H; მდაბლად] მდაბლა DQV, ადგა და H, დაბლად
N; მდაბლად მადლი ~ E; უბძანა QVL'Q'Y', უბძან F'.

დ. ერთგან] ტურფად HKOG', ერდგან DQA', ერთად FGJLT
F'L'Q', ერთათ N, ტკბილად Z; უბნობდენ JN, უბნობდენს X; ტურ-
ფითა] ამოთა FHKOZG', ტკბილითა JT; საუბნარითა CFILNTA'R'.

1620 (1424)

ტარიელსაც უსალამეს, მას ალვისა მორჩსა ვით ხეს,
მიულოცეს გამარჯვება, ერთმანერთი მოიკითხეს;
არა სჭირდა, არ ინანეს, რომ აბჯარი არ გაითხეს,
თავნი მათნი გაალომეს, მათი მბრძოლი იძულებს, ითხეს.

ა. ტარიელსცა BDCEFLQXZA'D'E'R'Y', ტარიელსა T; უსა-
ლამნეს IXR'; ალვისა GIKOZG'; ნორჩსა GHKNOF'G'L'Q'R',
მორჩ I, ნორჩი J, მორჩი T, მორჩნსა X, მორჩისა D'; ხესს D'.

ბ. ერთმანეთი VE'G'.

გ. სჭირდრათ J, სჭირდათ V, სჭირდეს Z; ინანდეს FTR';
აბჯარი Y'.

დ. თავი GF'L'Q', თვალნი J; მათი GF'L'; გაალომნეს BDE
FIJKLOQVZA'G'R'Y', გაილომნეს T, გალომეს E'; მათი] და Z,
მათ HIKOVG', მტერნი JTR', მათნი LR'Y'; მბრძოლი] ყოვლნი
J, მბრძოლნი EFLY', მებრძოლნი HIOKVZG', ბრძოლი N, ყოვე-
ლი T, ბროლი X; იშველეს] იშველ DKOQVZG'R', იშველეს L'.

1621 (1425)

სამანისა კაცისაგან ას-სამოცი შეჰყოლოდა;
ფრიღონს უმძიმს სპათა მისთა, მაგრა ერთ-კერძ უხაროდა:
მონასეს და არ აცოცსლეს, რაცა მბრძოლი დარჩომოდა,
რომე პოვნეს საჭურჭლენი, აწმცა თვალვით ვით ითქმოდა!

ა. ასანოცი DZ, ასორმოცი GKQE'F'L'Q'; შეპყოლოდა] შერ-
ნომოდა IJKNOTA'G', შეპყაოლოდა X, შეყოლოდა D'E'Q'.

ბ. სპათა მისთა ~ DFGHIKOQVF'G'L'Q'; მისთა] მისთვის
LR': მაგრამ DFGHIJQZE'F'L'Q'R'; ერთ-კერძ] ცალკერძ DFGHIJ
KNOQTVZA'F'G'L'Q'R'.

გ. რაც FHIJKOQ'TZG'R', რაცი E'; მბრძოლი] მტერი GF'
L'Q', ნებრძოლი FHIJKOQ'TZG'R', ბრძოლი N; დარჩომოდა]
შეპყოლოდა Q. -

დ. ჰპოვეს DFJKNOQ'TG', ჰპოვეს EGHVZA'R', პოვეს ILF'
L'Q'Y'; აწცა FLR', აწე GN, აწაც I, აწვე F'L', აწვა Q'; თვალით
BF'L'; თვალნი EG'R', თვალვა F, თვალანი HIKO, თვლითა JQ',
დათვლით N, თვლით X.

1622 (1426)

მოკრიფეს ჯორი, აქლეში, რაცა ვით ჰპოვეს მალეები;
სამიათასსა აჰკიდეს მარგალიტი და თვალეები,
თვალი ეველაი დათლილი, იაგუნდი და ლალები,
აგი მზე შესვეს კუბოსა, არს მათგან განაკრძალები.

ა. მოპკრიფეს GJG', მოკრიბეს Z; ჯორ X, ჯოგი D', ჯო-
რის G'; + და A; რამცა E, რაც TZ, საცა R'; ვით] სად J, სადა
T, ოდენ Z: პოვეს BFIVA'D'G', ჰპოვეს DJN'TR', ჰპოვეს GHKOQ.

ბ. სამიათასსა] სამსა ათასსა N, სამი ათასი X, სამას ათასსა
F'L'Q'; აჰკიდედს N, აკიდეს Q'; მარგარიტი R'; თვალეები] ლა-
ლები JT.

გ. თვალი... ლალები] ლალ (ლალი T) იაგუნდი, ზურმუხტი
ფირუზ ზირბაჯნის (ზაბარჯის KOTG') თვალეები JKOTG'; ყვა-
ლაი F.

დ. არს] არ KOG'; განამკრძალები F, განამკრთალები HKO-
G', დანაკრძალები T, განაკრლები X, განაკრძალავი Z.

1623 (1427)

სამოცი კაცი დააგდეს ქაჯეთს ციხისა მცველია,
წამოიყვანეს იგი მზე, მათილა წაგვრა ძნელია;
ზღვათა ქალაქსა დაჰმართეს, თუცა გზა მუნით გრძელია,
თქვეს: „ფატმან ვნახოთ, მუქაფა გვაც მისი გარდუსდელია“-

ა. დაგდეს EIE', გააგდეს D'; ქაჯეთის DFGQVZF'L'Q'Y';
ციხის DFGQVZF'L'Q'Y'.

ბ. ზღვათა D: ქალაქთა KNOG'; დამართეს DEGJLNQVZA'
D'E'F'L'Q'Y', შიშართეს FHIKOTG'R': თუცა] მუნით HIKOG'R',
თუნცა EE': თუცა გზა] გზა იგი JT; მუნით] თუცა HIKO, თუმცა
G'R'; გძელთა TR'.

დ. თქვეს] თქვენს G'; ფათმან DQV; მუქათა] ვალი E, მუ-
ქაბა J: გვაცი O, გვა D', გვაცს R'; მისი] ჩვენ მისგან E.

ტარიელისაგან ზღვათა მუფისას მისვლა ნესტან-დარეჯანითურთ

+ აქა J: ტარიელისაგან] აქა KOG', ტარიელისა T, ტარი-
ელისგან Y',—H, + და მისთა ცმათაგან JT; ზღვათ DJL; მეფისას
BDCEFGIJKQTVF'L'Q'R'Y', მეფისისა X,—L; მისვლა] წასვლა
GQ', + და მისგან ქორწილი F; ტარიელისაგან... ნესტან-დარე-
ჯანითურთ] წიგნი ტარიელისა ზღვათა მეფის წინაშე გაგზავნილი
Z; ზღვათა მეფისასა მისვლა] მისვლა (მისვლა G') ზღვათა მეფისა-
სა HKOG'.

ნესტან-დარეჯანითურთ] და ტარიელის ქორწილი HKOG',
და ფატმანის ნახვა GQ',—BCDEFIJKLMNQTVXA'D'E'F'L'R'Y', + და
მხიარულობა D.

1624 (1428)

ზღვათა მეფისა წინაშე გაგზავნა მახარობელი,
მესტავალა: „მოველ ტარიელ, მტერთა მძლე, მოსრევით
მსპობელი;

ქაჯეთით მომეუავს ჩემი მზე, ჩემი ლახვრითა მსობელი;
მწადიან, გნანსე ჰატევით, ვითა მამა და მშობელი.

ა. მეფესა DCEFGHIQZA'Y'; გაგზავნეს EHIJKLNOTZA'G'R'.

ბ. შესთვალ D, შესთვალეს T; მოვე CDQ, მოვალ EFHKOZ
F'L'; მძლედ DGHIJKQOVF'G'L'Q'R'; მოსერით BEINE'L', მო-
სერვით J, მოსრით KOA'G', მოსრმით X, მოსპით V; მსპობელი]
მპყრობელი EV, მპობელი FIKOZG', მოსრული N.

გ. მამყავს DFGHLJKNOQTVZF'G'Q'R'Y', მამყავს L'; ლახერთა X.

დ. გეწადიან Z; გნახავ E, გნახო FGH IJKNOTE'F'G'L'Q'R', გნახენ L, გნახოთ Z, გნახე Y'.

1625 (1429)

„აწ მე მაქვ ქაჯთა ქვეუანა და მათი დანადებია;
მეფეო, კარგი უველაი მე თქვენგან წამიღებია;
ფატმანს უსსნია ჩემი მზე, სდედებია და სდებია,
ამისად მუქფად რა გიძღვნა? მპულს ცუდი ნაქადებია.

ა. მაქვს BDFGHIJKLNOQTVXZA'D'F'G'L'R'Y', მაქს E'; მათგან JT; დანადებია] დანაბალია E.

ბ. კარგა ყველაი ~ F'L'; ყველანი L; წამიღებია] დამიღებია N.

გ. ფატმან B, ფათმანს DQV, ფატმასა X; უსსნია R'; ჩემი მზე ~ R'; სდედებია] სდებია I, დედებია ZY', ზდედებია R'; სდედებია და სდებია ~ EHV; სდებია] ზდებია IR', დებია N.

დ. ამის GF'L'Q', მისად Y'; მუქფად] ნაცვლად DFHIJKLO TVZG'R', მუქაფად GF'L'Y', მუქაფა E', მუქაფათ Q; რა] რამც J; გიძღვნა L'.

1626 (1430)

„მოდი, გვნახენ, გავიარდეთ ქვეუანასა შენსა ვირე,
სრულად ქაჯთა სამეფოსა გიძღვნა, ჩემგან შეიწირე,
კაცნი შენნი შეაუენენ, ციხე მაგრად დაიჭირე,
მე ვისწრაფვი, ვერა გნახავ, შენ წამოდი, ჩემ კერძ ირე.

ა. გვნახე EFGHIJNZF'L'Q'R', გვნახეთ KOG'; გავიარეთ F'L'; შენსა] თქვენსა EIR'.

ბ. სამეფოსა] ქვეყანასა FJLTZ; გიძღვნი CDEFGHIJKLNO QTVZA'E'F'G'L'Q'R'Y'; ჩემგან] ჩვენგან J.

გ. კაცი GNF'L'Q'; შენი EGH IKNOF'G'L'Q'; შეაყენე GHJK NOTF'G'L'Q'R', შეაყენე IL, შიაყენენ QV, შეიყენენ A'D', შეიყვანენ E'; მაგრა GHIJKOTZF'G'L'R'; დიჭირე L.

დ. ვისწრაფვი DEFGHIJKOQTVZA'G'Q'Y', ვისწრაფევი X; ვერ JT; გიახელ JT; ჩემ კერძ] ჩვენ კერძ FJTZ, ჩემკენ GF'L'Q'.

„თქვენ უბრძანე ჩემადგიერ უსენ[ს], ქმარსა ფატმანისსა,
გამოგზავნოს, იამების ნახვა მისი ხსნილსა მისსა;
მისგან კიდე ინატრიდა ჭვრეტასამცა სხვადღა ვისსა,
ვინ მზესაცა უნათლია, ასრე ვითა ბროლი ფისსა!“

ა. უბრძანეთ BVF'L'Q', „უბრძანეთ CDFGHIJKLNOQG'R'
Y', უბრძანე X, უბრძანე E'; ჩემადგიერ CD'F'L'Q'R', ჩემადგიარ L;
უსენ ABCGHIJKMNOTXA'F'G'L'Q'R'Y'; ფატმანისსა DQY, ფატ-
მანისსა X.

ბ. გამოგზავნე E.

გ. კიდევ F'; ჭვრეტასაცა I, ჭვრეტასმცა X, ჭვრეტასმცა
G'; სხვასა DQ, სხვასა EL'Q', სხვისა G, სხვადმცა J, სხვადღა N.

დ. უნათლეთ BCDEF GHIJKLNOTVXA'D'F'G'L'Y'; ასრე]
ისრე F'L'; ბროლი] ბოლი X.

რა კაცი ტარიელისი ესტუმრა ზღვათა მფლობელსა,—
წესია, გული გაჭკრთების ამბავსა გასაკრთობელსა,—
მისცა მადლი და დიდება ღმერთსა, მართლისა მბჭობელსა,
მაშინვე შეჯდა, არ უნდა მისვლა სხვასალა მშობებელსა.

ა. ტარიელისა BDEFGHJOQTVXZF'G'L'Q'R'Y'; მფლობელსა]
მეფესა EFHKOG'.

ბ. გაკრთების FJLQTQ'; ანბავსა Q'; გასაკრთომელსა EFHI
KNOQTQ'F'G'L'Q'.

გ. დიდება] უბრძანა E; მართლისა] მადლისა QTD'; მბჭო-
ბელსა] მწყობრებელსა J, მბრჭობელსა DEFGHIKLOQZG'Q', მპრჭო-
ბელსა NTR', ბრჭობელსა A'.

დ. მაშინდა HI; მისვლა F'L'; მისვლა სხვასალა] სხვისალა
მუნ J; სხვისალა GHKOF'G'L', სხვას Z; მშობებლისა J, მახარო-
ბელსა Z, მზომებელსა E'.

ბარგი აჭკიდა, გააგო ქნა ქორწილისა მათისა,
მას მიაქვ რიცხვი ტურფათა, არ სდიდადუ სათისა;

ფატმან ჰეავს თანა, იარა სავალი დღისა ათისა;
უხარის ნასვა ლომისა და მზისა, ხმელთა მნათისა.

ა. აჰკიდეს HKO, აკიდეს G', აკილა Q'; გაგო EI, გაავეს H;
ქნად V; მათისა] მისისა H.

ბ. მიაქვს BDGIJLOQTVXA'D'E'F'G'L'Q'R', მოაქვს EFHKZ:
რიცხვი ტურფათა] ტურფა ურიცხვი H: ტურფისა J; არს,
HIR'; არ სილიადე] თვალ მარგალიტთა JT, თვალ მარგალიტი KOG';
სილიადე] სილიდეა E; სათისა] თასისა H.

გ. ფათმან Q, ფატმანს G'; ყავს D'E'F'L'Q'; ჰყავს თანა] თან
ასლავს JT; იარა] იახლა KOG', იარეს DFGHIJQTVZF'L'Q'R'Y';
სავლი X; ათისა] თისა X.

დ. და] მის KOG'; მზის B; ხმელთა] თემთა H, თეთრთა J;
თეთრათ T.

1630 (1434)

შორს გაეგებნენ სამნივე დიდსა მეფესა ზღვათასა,
გარდახდეს, მდაბლად აკოცეს, გარესწედეს ჯარსა სპათასა;
მეასსეს ქება ტარიელს, მან მადლი გაუათასა,
ქალი რა ნასეს, სტრფიალობს შუქსა მას ბროლ-ბაკმათასა-

ა. გაეგებნეს DEFGHIKLOQVZA'F'G'L'Q'Y', გაეგებეს CT;
დიდთა IR'; მეფეთა IR'; ზლთასა G.

ბ. გარდახდენ J, გარდაჰხდეს Y'; მდაბლად] მადლად G;
გარდასწედეს GHF'L', გარესხდეს IKOG', გარესწედენ J, გარდ-
სწედეს X, გარესხედს R'; ჯართა GHJTA'F'L'Q'R', ჯარი IKOG';
ჯარსა სპათასა] სპათა ჯართასა E.

გ. შიასხეს QV, შესხდეს X; ტარილს O; მან] და FHI.

დ. ქალი რა ნახეს] რა ქალი ნახა Z; ტრფიალობს JKO,
სტრფიალობს X, ტრფილობს G'; შუქსა] ბროლსა F, შუქთა JKO
TG'; მას] მათ G',—Z; ბროლ-ბაკმათასა] ბროლ ასა B, ფერ ბაკ-
მათასა F, ბროლ ბაკმათასა HIJ, ბროლ ბაკმათისა L, ბროლ ბაკ-
მათასა X, ბროლ ბაკმათოსა F'L'Q', ბროლ ბაკმათასსა D'.

1631 (1435)

ფატმან ხათუნს, მისსა მკურეტსა, ედებოდა ცეცხლი ნელი,
მოეხვია, გარდუკოცნა ხელი, ფეხი, პირი, უელი;

იტყვის: „ღმერთო, რა გმსახურო, განმინათლდა რადგან
ბნელი!

ესცან სიმოკლე ბოროტისა, კეთილია შენი გრძელი“.

ა. ფათმან DQ, ფატმანს L; ხათუნ HIKOQG'; მისა D, მისს I; მკვერეტელსა I: ნელი] ცხელი FHIKOZG'.

ბ. მოხვია K, მოეხვიენეს T, მოეხვიეა MXD'; გარდაკოცნა ED'F'L'Q', გარდაპოცნეს T; ხელ KOG'R'; ფერხი CDEFIJLQV ZY', ფერხნი A', + და IKOG'R'.

გ. რა—Y'; გმსახურე EFHZ, გამსახურე I, გემსახურო Y', გმსხურო X; გამინათლდა DFGJQTV A'D'Y', გამინათლე EHIKO ZG'R', გამინათლო L, გამინათლად X; რადგან] გული Z.

დ. ესცან BMDX', ესცან EFL'; ესცან სიმოკლე ~ E: სიმოკლე ბოროტისა] სიმართლე მოწყალისა T; შენი] მისთვის E, მისი FJ TZA', ჩემი HIKOG', შენ X; გრძელი] მზანი E, გძელი T.

1632 (1436)

ქალი ფატმანს ესვევოდა, ტკბილად იტყვის, არ გამწყურალა:
„ღმერთმან გული განმინათლა გახეთქილი, გაცამწყურალი,
აწ აგრე ვარ გავსებული, წინას ვიუავ ვითა მცხრალი.
მზემან შუქნი შემომადგნა, ვარდივით ვჩან არ-დამზრალი“.

ა. ფათმანს DQ, ფატმან I: ეხვეოდა DGHIKLOQTXZA'D'E' F'G'L'Q'; ტკბილად იტყვის ~ F; ეტყვის DEFGHIJKOQTVZA'F' G'L'Q'; არ] რა F'L': გამწყურალი] გამყურალი G.

ბ. გული] ბნელი L: გამინათლა CDEFGHIJKOQTVXZA'G' R'Y'; გაცამწყურალი BCDMVXE', გაცამზრალი EFIKOTZA'G', გაცამკრთალი GQF'L'Q', გაცამძრალი HJ, გაცანწყრთალი D', გაცამკრალი R', გაცამკკრალი Y'

გ. აგრე] ეგრე EJLTZA', ასრე F; წინათ F; მცხვრალი E.

დ. შუქი FGHIKOZD'G'Q'R'; შემოადგნა DQV: შემომადგა FIKOG'R', შემამადგა GHF'L'Q', შემამადგნა JY', შემოგადგა Z; ვარდივით] ვარდი მით CDEFGHIJKLOQTVZA'F'G'L'Q'R'Y'; ვჩან] ვარ EFJZ, ვჩან DHQD'F'L'; არ-დამზრალი] დაუმზრალი F, არდაზრული I, აღარ ბრალი JT, არ-დაზრალი X.

ზღვათა მეფე გარდაისდის მუნ ქორწილსა მეტად დიდსა-
ქაჯეთიცა დაუმაღლა, არ გაუშვა დღესა შვიდსა;
უსვად გასცემს საბოძვარსა, საჭურჭლესა ანაკიდსა,
პერპერასა დაზანტულსა ზედა ცვეთენ ვითა სიდას.

ა. გარდახდის X; ქორწილს X.

ბ. გაჯეთიცა Q'; გაუშვეს E; დღეს X; დღესა შვიდსა ~ J.

გ. საბოძვარსა] საჭურჭლესა KOZG', მარგალიტსა I, ყველა-
კასა A': საბოძვარსა, საჭურჭლესა ~ JT; საჭურჭლესა] მარგალიტსა
FKOZ, მარგალიტსა G'R'.

დ. პერპერსა EL; დაფანტულსა DFHJKOQTZF'G'L'Q'R'
Y', დაპანტაულსა, L; ზედან DFHIQVZR'Y'; სცვეთენ DFHLQ'TZ
F'L'Q', სცვეთდენ EGVE'Y', სცვიდენ I, სცვეთდეს JKOR', ჰსცვეთ-
დეს G'.

1634 (1438)

მუნ იღვის გორი ღარისა, სტავრისა და ატლასისა;
ტარიელს უძღვნა გვირგვინი, ვერ-დანადები ფასისა,
იაგუნდისა მრთელისა, უვითლისა, მეტად სასისა,
კვლა ერთი ტანტი ოქროსი, წითლისა მართ სალასისა.

ა. იღვის] იღვის GH, იღვა KOG'; ღარისა] ღარისა GHKO
F'G'L'Q', ნახლისა JT; და] ჩათმ JT.

ბ. უძღვნის X; ვერ-დანადები] დაუდებელი E.

გ. მრთელისა GJTXF'L'Q'; მრთელისა, ყვითლისა ~ EJ'TZ; მე-
ტად] ერთობ E, მართ H, სახისა I, მეტათ F'; ხასისა] ხალა-
სისა H.

დ. კვლავ DGHJQTVZF'L'Q'R'Y'; ერთ X; ოქროსა CDEF
HIKOQTVZD'G'R'Y',—L; მართ] მართ X, მართლ F'L',—HKOG';
ხალასისა] მალრიბულისა HKOG', ქალასისა F', ქალაქისა L'.

1635 (1439)

ნესტან-დარეჯანს ეაბაჩა უძღვნა შემკული თვალითა,
იაგუნდითა წითლითა, ბადახჩითა და ლაღითა.

დასხდეს ორნივე ქალ-უმანი ჰირითა ელვა-მკრთალითა,
მათნი მჭვრეტელნი დაიწვნეს ცეცხლითა მართ ახალითა.

ა. ნესტან-დარიჯანს E, ნესტარ დარეჯანს G', ნესტან და-
რაჯანს R'; ყაბარჩა GHJTD'F'L'R', ყაბაჩი X; უძღნა X; შემკუ-
ლის I, შეკრული V; თვლითა X.

ბ. იაგუნდისა IKOXG', იაგუნთითა J; წითლისა IKOG'; ბა-
დახშითა BCG'LQF'L'Q'Y', ბადახშითა DVR', ბალახშითა EFHIZ,
ბადახჩანურის J, ბადახშანურის KOTG'; და—JKT.

გ. დასხდენ J; ელვა მკრთალითა] მინა ვარდითა E; მკრთა-
ლითა] კრთალითა X, მჭკრთალითა G'.

დ. მათი GF'L'Q'; მჭვრეტელ G, ვერ მჭვრეტნი JT; და-
იწვნენ GHF'L'Q', დაიწვის J, დაიწვეს Z, დაწვნეს D'; ცეცხლითა
G'; მართ] ახალ Z, მართლ F'; ახალითა] ხალასითა F'L'Q'; ახ-
ლითა IZ.

1636 (1440)

ავთანდილს და ფრიდონს უძღვნა უსაზომო დიდი ძღვენი:
მვირფასისა უნაგირი, უკეთესი თვითო ცხენი,
თვითო კაბა თვალისანი, უცხო ფერთა შუქთა მფენი,
მოახსენეს: „მადლი რა ვთქვათ, სვიანმცაა დავლა თქვენი!“

ა. ავთანდილსა C, ავთანდილს I, ავთანდილ J; ზღვენი L'.

ბ. უნაგრითა DEFHIKOVZG'R', უნაგრები J; უკეთესი] შე-
კაზმული EFKOZG', შეკაზმული H; თვითო] ცხრა-ცხრა JO'TG',
თვითო X.

გ. ფერად HKOTE'G', ფერი L; მფენი] მფენი L'.

დ. მოახსენა EL, მოახსენენს X; ვთქვა DELQV, ვქნათ I,
ვსთქვათ D'E'F'L'R', ვპოქვათ Y'; სვიანმცა BDFGHKOTZG',
სვიანმცა I, სვიანადაც E, სვიანმცა JF'L'Q', სვიამცა E'; დაე-
ლათ E, დოვლათ J.

აქა ტარციელს და ავთანდილს და ფრიდონს
ზღვათ მეფე ძღვენსა სძღნობს D.

1637 (1441)

ტარციელ მადლსა გარდისდის ტურფა სიტყვითა, ენითა:
დიდად ვიამე, მეფეო, პირველ ნახვითა თქვენითა,

მერმე აგვავენ მრავლითა ტურთა ფერთა ძღვენითა,
ვიცი, შორი-შორ არ-ჩავლა ჩვენ თქვენი კარგად ვქენითა“.

ა. გარდახდის D'; ტურთა] ტკბილად H, ტურთად KOZG'
ტურთა Y'; სიტყვითა] ტკბილისა JKOG', სიტყვისა H, ტკბილითა T.

ბ. დიდად ვიამე] დიდი ვიამეთ KOG', დიდათ ვიამეთ Z;
ნახვითა] შეყრითა E: თქვენი] შენითა E.

გ. აგვავენ GJ, აგვავენთ H, აგრეთვე K, ალგვავენ LZ,
აგრევე OG', ავავსენ Q', აგვავენ X, ალგვავენ F'Q', ალგვენ L';
მრავლითა] მეფეო E, ძღნობითა GQ', ბევრითა J, მნობითა F'L',
ტურთა] უცხოთა FHKOG', ტურთითა EGF'L'Q', ფერად T; ტურ-
თა ფერთა] ფერად ფერადთა J, უსასყიდლოთა Z; ფერთა]
მრავალი E, ტურთა F, რითმე GHF'L'Q', რათმე KOG', ტურთითა
R'; ძღვენითა] ფერთა E. მშვენითა GF'L'Q'.

დ. შორს KOG'; არ ჩავლა] არ ჩავალ E, ჩავლასა H, არ ჩავალ X;
ჩვენ თქვენი] თქვენ ჩვენი E; თქვენ X; ჩვენ თქვენი კარგად ვქენითა]
ესე სჯობს შევატყვენითა H; კარგა CEGILTF'L'Y', კარგი KOG',
კარგათ D'E'; ვქენითა DQZR'Y', ქენითა X.

1638 (1442)

ზღვათა მეფე მოასხენებს: „ხელმწიფეო, ღომო, ქველო,
მოახლეთა სიცოცხლეო, ვერა-მკვრეტთა შორით მკვლელო.
მსგავსი თქვენი რამცა იქმდუნა, შევნიერო სანასველო!
რა მოგშორდე, რა მერგების, საკვრეტელად სანსურველო?“

ა. მოასხენებს I; ხემწიფეო D; ღომ X.

ბ. მოახლოეთა L; სიცოცხლეო] სალხინო FKOZG'; ვერ
მკვრეტელთა DGIQVZFL'Q'R'Y'; მკვლელო CG'.

გ. მგზავსი EFIJKTV, მგავსა X, მზავსი Q'Y'; რამცა]
რალა F'L'; მეძღვნო JT, მეძღნა X; შევნიერად H, შევნიერნო J.

დ. რა მოგშორდე, რა მერგების] რა მერგების, რა მოგშორდე
F; რა მერგების] რა ვიქნები HKOG'R', რა მექნების JLT; საკვრე-
ტელად] სანახავად F, ყოველთათვის JKOTG'; სასურველო] შევნი-
ერო E.

ბ. გ. ~ J.

ტარიელ ფატმანს უბრძანა: „მე თავი შენი მიღია;
დავ, გული შენი ჩემზედა გარდაუხდელი, დიდია;
აწ რაცა ქაჯთა საჭურჭლე ქაჯეთით ამიკიდია,
მომიცემია, წაიღე, არ კიდე მომიყიდა“.

ა. ფატმანს Q, ფატმანის X; უბრძანებს E, უბრძანა VE';
მე—L'; თავი შენი ~ HJT; მიღია] მინდია J.

ბ. გული] ვალი IJTR'; ჩემზედან T.

გ. რაცა ქაჯთა ~ GF'L'Q'.

დ. მამიცემია DGHJKOQTZFG'L'Q'R'Y', მამიცემია V; მა-
მიყიდა DFGHIJKOQV'F'G'L'Q'R'Y'.

ფატმან სათუნ თაყვანი-სცა, ჰკადრებს მადლსა მეტის-მეტსა:
„მე, მეფეო, შენი ნახვა მიღებს ცეცხლსა დაუშრეტსა;
რა მოგშორდე, რა ვიქნები? მე დამაგდებ ვითა რეტსა.
ახ, ნეტარმი მოასლეთა! ვაგლახ თქვენსა ვერა-მჭვრეტსა!“

ა. ფატმან DQ; თაყვანის სცა CF'Q'; თაყვანსა სცემს F,
თაყვანი სცემს Z; კადრებს E'Q': ჰკადრებს მადლსა ~ F.

ბ. შენი ნახვა ~ FHIKOTZG'R'; შენი] თქვენი THIKOTG'R';
ნახვა] გაყრა EJT; დაუშრეტსა] მეტის მეტსა Z.

ბ. რა] თუ JT; მოგშორდეთ JT; ვიქნებით T, მერგების ZR';
მე] ჩვენ JT; დამაგდებთ H, დაგვაგდებ JT; ვითა] თავი D'.

დ. ახ] ას L'Q'; მოასლეთა] ახლოს მყოფთა JT, მოახლესა
E; თქვენსა ვერა-მჭვრეტსა] ვერა მისსა მჭვრეტსა E; ვერ მჭვრეტ-
სა J.

ზღვათა მეფესა ეტყვიან ორნივე შუქთა მაფენი,
კბილნი ბროლნი და ბაგენი სადაფთა მოსადაფენი:
„უთქვენოდ მყოფთა არ გვინდან ნიშანნი საჩანგდაფენი,
მაგრა გაგვიძვენ, კაშია, წავიდეთ, ვართ მოსწრაფენი.“

ა. იტყოდეს FIKOZG'R'; ორნივე] სამნივე JKLOTG', ორივე E'; შუქთა] ერთგან JKOTG'; მაფენი] მფენენი EF, მეფენი GIJKO TG'Q', მფენანი HZ, მეფენენი F'L'.

ბ. ბროლი I; სადაუთა] ორნივე L.

გ. უთქვენოდ] უშენოდ EFJZR', უთქვენოთ Q'Y'; მყოფსა E FHIKOZG'R'; გვინდა DEFUGHJKLOQ'TVZF'G'L'Q'R'Y'; ნიშანნი] ნიშათნი BCDLQ, ნიშატნი EJTVZ, ნიშტი F, ნიშატი GF'L'Q'R', ნიშათანი H, ნიშანი IE'G', ნიშტნი KO, ნიშაგნი Y'; საჩანგე დაფენი FKO, საჩანგსადაფენი L, საჩანგდაფენი X, ნაჩანგდაფენი Y'.

დ. მაგრამ FGHJKOF'G'L'Q'R'; გაგვიშვი GHJKOG'Q'R', გაგვიშვია F'; გაგვიშვა L'; გაგვიშვენ ჟამია] ვიაჯით გაგვიშვენ E; ჟამი Z; ჟამია წავიდეთ ~ FHIJ'TZR'; ვართ] აწ H, მართ IKOG' R'; ვართ მოსწრაფენი] მოსასწრაფენი JT, გვაქვს მისასწრაფენი Z.

1642 (1446)

„შენ იეავ ჩვენი მშობელი, ჩვენგან ღმრთად საესავიო, მაგრა ამასცა ვიაჯით, გვიბოძოთ ერთი ნავიო“.

ქუეფმან ბრძანა: „არა მშურს სამიწოდ თქვენად თავიო, რადგან ისწრაფი, რა გკადრო? წა, გიწინამძღვრებს მკლავიო!“

ა. ჩვენი] ჩემი L, მამა Y'; მშობელი] იმედი JT, მოყვარე K OG'; ჩვენგან ღმრთად] და ჩვენი DGQVL'Q'Y', და მამად FHIKO ZG'R', მშობლებად J, მშობლურად T; ღვთად D'E—L'; საესავიო] საეხავიო Z, საესავია R'Y'.

ბ. მაგრამ GHIJKOTF'G'L'Q'R'; ამასაც BDGHIJQE'Q'R', მასაც E, ამოსაც F'L'; ვიაჯით] ვაკადრებთ JT, ვიაჯი L'; გვიბოძო CDGJLTVF'L'Q'R'Y', გვიბოძე I, გვიბოძეთ Z; ნავია R'Y'.

გ. ბძანა VE'; სამიწოთ J; თქვენად] ჩემი HIKG', თქვენთვის EFGVD'F'L'Q'R', თქვენდა ZE'; თავია R'Y'.

დ. ისწრაფით GHIJKOTG'R', ისწრაფის F'L'Q'; რა] არ Y'; კკადრო] მგამა E, კადრო GJTXG'; წა] აწ DV; გიწინამძღვრდეს BCFLTD'E'R'Y', გიწინამძღვრდეს E, გიწინამძღვრდიეს I, გიწინამძღვრდესთ J, გიწინამძღვრდეს X; მლავიო D, კლავიო E', მკლავია R'Y'.

მეფემან ნავი-სომალდი მოჰკაზმა ზღვისა კიდესა.
 გამოემართა ტარიელ, გამურელნი ცრემლსა ღვრიდესა,
 თავსა იცემდეს, იგლეჯდეს, თმა-წვერსა გაიურიდესა,
 ფატმანის ცრემლთა შედენით თვით ზღვაცა გაადიდესა.

ა. ხვამალდი E; ხომალდი მოჰკაზმა ~ T; მოკაზმა BE'F'L'Q',
 მოჰკაზმა X; ზღვისა XD'; კიდევსა X.

ბ. გამურელი ETL'; ცრემლს X; ღვრიდესა X.

გ. იცემდენ J, იგლეჯდენ J, იგლეჯდს D; წვერთა V; გა-
 იურიდესა] გარდაჰყრიდესა J, გარდაჰყრი...T.

დ. ფატმანი DQ, ფატმის F'L'; შედენით] დენითა H, შერე-
 ვით IKG'; ცრემლით E, ცრემლზან F; ზღვადცა Q, ზღვაცა V,
 ზღვა X; გადიდესა EX.

ბ. გ. ~ Q.

1643¹

ფატმან ავთანდილს თვალითა ტკბილითა შემსუდველია;
 ავთანდილ უთხრა: „მუსთალი სოფელი ეგრე მქნელია;
 აღარვისად მცალს უმისოღ, გული ვისთვისცა მწველია,
 ბრძენთა თქმულია: „მოუვარე არ გაიშვების მველია“.

(H 461, ფ. 153 v).

ბ. მქნელია G'.

გ. ვისთვისცა KO, ვისთვისაც L, ვისთვისცმცა G'.

დ. გაიშვების] გაიწირვის KOG'.

1643²

კვლავ ფატმან ჰკადრა სამთავე სიტუეები დასათხოველი;
 „ავთანდილისგან გამოვა ქნად საქმე კარგი უოველი;
 ნუ მოიშორებთ, გიუვარდესთ, გაფიცო ღმერთი ცხოველი.
 რადგან გამსახურეთ, რაც ვჰქენით, ცოდვით აღარას მოველი“.

(H 461, ფ. 153v).

ა. კვლა KOG'.

ბ. ავთანდილისაგან G'; მქნად L, ქნა T;

გ. გიყვარდეს KOTG': ცხოველი] ყოელი KOG' ცხოველი L.
 დ. რაც ვჭქენით] ვეჭქენით KOG', ვჭქენით LT: ცოდვად
 KOG': ცოდვათ ალარას] ცოდვათა არას T.

1613'

ტარიელ ბრძანა: „ჰე ფატმან. ჩემთვის სარ კარგის
 გულისა,
 შენ გაგვინათლე სიბნელე, ვსხედითა შუქ-დაკარგულითა,
 სარ ნიადაგმცა უოვლითა საქმითა საკარგულითა,
 ვართ ჩვენის გულით შენისა გულთანა დანერგულითა“.

(H 461, ფ. 153 v).

ა. ჩვენთვის KOTG'.

ბ. სიბნელე] სინათლე KOG'.

გ. ხარ] ვარ L: ყოვლითა საქმითა ~ KOTG'.

დ. გულთა L; შენითა KG': გულთანა] გულნათლად KOG'.

ტარიელისაგან ფრიდონისას მისვლა ნესტან-დარეჯანითურთ

+ აქა JKOG'; ტარიელისაგან] სამთაგანვე HOG', ტარი-
 ელისა DJTVF'L', ტარიელისგან C, სამთავე K; + და აეთანდი-
 ლისაგან ზღვათა მეფის გაყრა და DF'L'.+ზღვათა (ზღვათ V) მე-
 ფის (მეფისა V) გაყრა და GQVQ'R'Y'.+და აეთანდილისაგან ნუ-
 რადინ J,+და აეთანდილისაგან T; ფრიდონისა C; მისვლნა X,
 + მულაზანზარის ქალაქს R'; ტარიელისაგან ფრიდონისას
 მისვლა] წასვლა ფრიდონისას სამთაგანვე მხიარულად Z; ნესტან-
 დარეჯანითურთ—BDCEGHIJKMOQ'TVXZD'E'F'G'L'Q'R'Y'.

1644 (144S)

გამოვლნეს ზღვანი სამთავე, ერთგან მხად შენაფიცართა,
 კვლა ამტკიცებდეს სიტყვათა, მათ ჰირველ დანამტკიცართა;
 ჰშვენის მღერა და სიცილი მათ, მისთა არ-უვიცართა,
 ბაკეთათ შუქი შეადგის ზედა ბროლისა ფიცართა.

გამოვლეს EFGHJTQ', გამოვლენეს X; ერდგან DQ; მათ TR'.

ბ. კვლავ DGHJKOQTVZF'G'L'Q'R'Y': ამტკიცებენ J, ამტკი-
ცებდა L'; სიტყვასა GHFL'Q': ნათ] კვლა F, მას GJKOTF
G'L'Q', აწ H: ნათ პირველ ~ E; დანამტკიცართა] დანაფი-
ცართა JT.

გ. შეენის DFGHIJKOTVE'F'G'L'Q', შეენისთ R'; სიცილი]
თამაშა J, თანაწი T; ნათ] მას E; არ-უფიცართა] არ უიცართა DQ
ZD'R'Y', უნაფიცართა T.

დ. ზაგეთა EFHIKOVE'G', ზაგეთად JR': შექნი J; შეადგა
E, წიადგის QV, შეადგეს FL'Q'; ზედან DFGHIKOVZF'G'L'Q'R'
Y'; ზროლისა] ვინორისა E.

1645 (1449)

მუნით კაცი ასმათთანა მათ ეაცსავსეს მასარობლად,
კვლა ფრიღონის თავადთანა ნაომართა მათთა [მ]თსრობლად:
„მანდა მოვა, მოამადღეს მზე მნათობთა მამაგრობლად,
ჩვენ, დამზრალნი აქანაშლის, აწ ეავსკდით დაუზრობლად“.

ა. ასწანთ G': ნათ—E.

ბ. კვლავ DGHJKOQVZF'G'L'Q'R'Y', ... T: თავადთანა F
GIHKOZF'G'L'Q', თავადებთა J, თავადებსა T; თხრობლად A,
მხორბლად X.

გ. მიამალლებს E; მნათობთა] ხმელეთთა I; მამაგრებლად Z.

დ. დაზრულნი I, დამზრალი TE'; აქანამდი E'; აწ E; გავ-
ხედით] ვიქნებით DFGJQTVF'L'Q'R'Y', მოვალთ E, დავხედით HK
OG', გავხედებით E'; დავხედით G'; დაუზრობლად] დაუზრალად Z.

1646 (1450)

იგი მზე შესვეს კუბოსა, იარეს გზა ზღვის პირისა,
მიუმაწვრილობდეს, უსარის მათ გარდახდომა ჭირისა;
მივიდეს, სადა ქვეყანა იუო ნურადინ გმირისა,
მოეგებნიან, ისმოდის ხმა სიმღერისა ხმირისა.

ა. იარეს გზა] გზა ჰქონდათ JT; გზა—E'; ზღვისა EIJTE'F'
L'; პირსა EIF', პირასა X.

ბ. მიემაწვილობდეს DFGHKOQVZD'F'G'L'R'Y', მიემაწვილობდეს EJ, მიემაწვილებდეს I; უხარდის J; მათ] მართ F'L'.

გ. მივიდნენ J; ქვეყანა] ქალაქი HI.

დ. მოეგებიან DEGHQVZE'F'L'Q'R', მოეგებოდის J, ებოდეს T, მოეგონიან X; ისმოდეს TXD', ესმოდის L'; სიმღერისა] სიხარულისა F'L'; ხშირისა] ტკბილისა E.

1647 (1451)

მუნ მიეგება ეოველი ფრიდონის დიდებულები.

ასმათი, საესე ლხინითა, ვის აღარ აჩნდა წელულები,

ნესტან-დარიჯს ზედ მოიჭდნვა, რომე ვერ გახსნის ცულები,
აწ გაუსრულა ეოველი მან მისი ნაერთგულები.

ა. მუნ] წინ Z; მიეგებნეს DFGOQVL'Q'R'Y', მოეგებენ E, მოეგება HZ, მოეგებნეს IKTF'G', მოეგებნენ J, მიეგებნენ X; მიეგება ეოველი ~ H; ეოველნი DEFJKQTV'E'G'R'Y', ყველაი HIZ, ყველანი GF'L'Q'.

ბ. ასმათს H, ასმათ KOG'; საესე] სამათეე H, საესეა KOG'; ვის] მას F, ეოლ HIKOZG'; აღარ] არა Z; აჩნდეს V.

გ. ნესტან დარეჯანს DFGHJKOQTV'E'F'L'Q'R'Y', ნესტ-დარიჯანს C, ნესტან დარიჯანს E, ნესტან-დარეჯნს I, ნესტან-დარეჯანს X, ნესტანჯარს Z, ნესტარ დარეჯანს G'; ზედა Z,—DEFGHIJKOQTVF'G'Q'R'Y'; მოეჭლო DEFGHIKOQTVZF'G'L'Q'R'Y', მოიჭდნა C'D', მოეჭვდა J, მოჭდნვა X, მოიჭვდნა E'; რომ EFHIKOZG'R'; ვერ] ველარ EFHIKOZG'R'; გახსნის] დაპყრის E, გაპყრის FIKOVZ, გაყრის G'.

დ. გასრულა E, გაუსრულდა FHIKZG', გაუსრული X; ყველაი GZFL'Q'; მან] მას FHIKOZG'; ნაერთგულები BDEGHQTX, ნერთგულები J, ნაერთგულევი Z, ნაერთგულევი E'.

1648 (1452)

ნესტან-დარეჯან ესევეის, პირსა აკოცებს პირითა;

უბრძანა: „ჩემო, ვაგლას მე, შენცა აგაესე ჭირითა,

აწ ღმერთმან მოგვცა წეალობა, ვცან, მისი არ-სიძვირით ა;

მე გულსა შენსა ეხოძსა, არ ვიცი, გარდვიხდი რითა!“

* შესამე ტაეპის გასწვრივ აშიაზე წერია „ნესტან-დარეჯანს მოეჭლო“.

ა. ნესტანდარიჯანს E, ნესტან დარეჯანს HKOG', ნესტან დარაჯან R'; პირს X.

ბ. უბძანა VE'; აგავსე] ალგავსე E'.

გ. მოგცა DHIQVZ, მოგცეს GJF'L'Q', მოგვეცეს T, ვსტან DGHJKOQTZD'E'F'G'L'Q'R'Y'; მის D'; მისი არ-სიძვირით ა] მე არ მისი ძვირითა G'F'L'Q', მისი არა ძვირითა JT; არ—X.

დ. ეგზომსა JTE'; გაღვიხდი D'.

1649 (1453)

ასმათ ჰკადრა: „მაღლი ღმერთსა, ვარდნი ვნახენ არ-
დაზრულნი,

ბოლოდ ასრე გააცხადნა გონებამან დაფარულნი,
სიკვდილიცა სიცოცხლედ მიჩს, ოდენ გნახენ მხიარულნი,—
სჯობან უოვლთა მოვეარულთა პატრონ-უმანი მოვეარულნი“,

ა. ლთისა L'; ჰკდრა X, კადრა E'Q'; ვარდი EGHJKOZF' G'L'Q'; ვნახე GJKOTF'G'L'Q', ვნახე H; დამზრალნი EZY', დამკენარნი F, დამზრული G, დამზრალი HF'L'Q', დაზრული JKOTG'.

ბ. ბოლოდ] მოლოს H; ასრე] ესრეთ FHZ, ასე R'Y'; გა-
ცხადნა E, გააცხადა GHJTF'L'Q'; გონებანი EHIJKOG', დაფარუ-
ლი GHJTF'L'Q'.

გ. სიკვდილიცა KOG'; მიჩს DQVD'E', მჩანს EFGHIJKO
'TF'G'L'Q'R'Y'; ოდენ] ოდეს FGKOG'L'Q', ვარდნი H, რადგან IJ
T; ვნახე EFGHJKOTF'G'L'Q'; მხიარული GHJKOTF'L'Q'.

დ. სჯობს EFHIJ TZ, სჯობნ F'L', ყოველთა EFHIJ TZF'L';
მოყვარეთა GF'Q', მოყვარეთ L'; მოყვარულთა, პატრონ ყმანი ~
Z; პატრონ] ბატონ E; ყმათა T; მოყვარული GHKF'L'Q', სიყვა-
რული JT.

1650 (1454)

დიდებულთა თაყვანის-სცეს, მოახსენეს დიდი ქება:

„რომე ღმერთმან გაგვახარნა, კურთხეულა მისი ღმრთება!
ჩვენ გვიჩვენნა პირი თქვენი, აღარა გვეწავს ცეცხლთა დება,
წულულსა, მისგან დაკოდილსა, მასვე ძალ-უც განკურნება.“

ა. თაყვანი სცეს CDFGHIJKNOQTZD'E'G'R'Y'.

ბ. ღმერთბან] დიდად JT; გაგახარა GJNTF'L'Q', გაგახარა HG'; კურთხეულ არს DFHIKNOQV'NZE'G'R'Y', კურთხეულმცა GT FL'Q', კურთხეულამცა J; მის JX; მღ-თება HKO, ზღრთება N, ღვთება D'E'Q'R' ღთაება G'.

გ. გვიჩვენა DEFGHIJKNOQTV'ZEF'FG'L'Q'R'Y', გვიჩვენა X; ზირ X; თქვენნი R'; გეწავს BDEM, გეაქვს GF'L'Q', გეწვას E'; ცეცლთა D'; ღები G.

დ. მასვე] მანვე E, მასე X; ძალ-უც] მისა E, ძალუცს TF'L'Q' R', ძალ-უძს D'; განკურნება] გაჰკვირნება J, გაკურნება N.

1651 (1455)

მოვიდეს და ზირი სელსა დასდევს, აგრე გარდაჰკოცნეს.
მეფე ეტყვის: „მმათა თქვენთა თაფნი ჩვენთვის დაისოცნეს,
იგი შვება საუკუნო ცხადად ჰოვეს, არ იოცნეს,
ერთსა მისვდეს საზიაროდ, დიდებანი იასოცნეს.

ა. მოვიდა I, მოვიდნენ J; ხელთა DGHIKOQVF'G'L'Q'; და-
ხდევს I; აგრე] ეგრე CJT, ასრე E, ადრე F'G'L'Q'; გარდ-
კოცნეს D, გარდაკოცნეს EID'E'F'L'Q', გარდუკოცნეს FH
KOZG'.

ბ. თქვენთა] ჩვენთა G; ჩემთვის E.

გ. იგი] იგ E; შვება] იშვებენ E, ვნება N; საუკუნოს DEFG
HIJKNOQV'G'Q'Y', საუკუნოდ R'; ცხადივ JT, ცხადათ Z, ცხადა
J'; ჰპოვეს DHJR', ჰპოეს EGKNOQVG', პოეს IZQ', rep. D';
იოცნეს] იცოდეს N.

დ. საზიარო DGQVF'L'Q', საზიეროდ N; საზიაროდ დიდე-
ანი ~ H; დიდებანი] საწადელი H, დიდებულნი JKOT'ZE'G';
იასოცნეს I, იასოცნეს X, ისაოცნეს Z.

1652 (1456)

„თუცა მე მათი დახოცა მტკივის და სატკივარია,
მაგრამ მათ მიხვდა უკვდავი მუნ დიდი საჩუქვარია“.
ესე თქვა, ნელად ატირდა და წვიმა თოვლსა არია,
ნარგისთათ იმგრის ბორიო, გარდსა ზრავს, იანვარია.

ა. თუმცა GJTXE'Q'R'; მე—L'; დახოცნა E'; მტკივის] მტკი-
ვის F'L'; სატკივარია D.

ბ. მაგრამ GHIJF'L'Q'R'; უკადვი FKG'; მუნ—X; საჩუქვარი] სანუკვარი DJKOTVG', საჩუქარი EFGILNZE'F'L'Q'R'Y', საომარი H, სანუკარი Q'.

გ. წვიმა] ცრემლი E; და წვიმა თოვლსა არია] ცრემლი მიწასა გარია GLF'Q'L'; თოვლად J; დარია JTE'.

დ. ნარგისთა FHEL', ნარგისთად ILT, ნარგისად J, ნარგისთა KNOG', ნარგისთად V, ნარგისთათ XQ': იმგორის] მოქრის GF'L'Q', სცვივის IN, იძრვის L; ბორბო] ბროლ FL, ბროლ ლალი და I, ბროლი და J,—GF'L'Q'; ვარდი X; ზრავს] სძრავს DEL QV; + ქარი FL, + ქრის ქარი GF'L'Q'.

აქა ქაჯეთს დახოცილს ემათათვის ტირილი
ფრიდონისას J.

დახოცილი T; ემათათვის ტირილი ფრიდონისას] ფრიდონის ემათათვის ტირილი T.

1653 (1457)

მუნ ატირდეს ეველაკანი, რა ტირილად იგი ნახეს,
რაცა ვისცა დაჰკლებოდა, მათ ტირილით, სულთქმით ახეს;
დადუმდეს და მოახსენეს: „რადგან ბრძენთა მზეებრ ცხასეს,
თქვენთა მჭერეტთა მღერა ჰმართებს, რასათვისცა
ივაგლახეს!

ა. მუნ] მყის R'; ყველაკაი E, ყოველნივე JT, იგინიცა L ტირილად] ტარიელ J, ტირილი HX; იგი] ეგრე J.

ბ. ვისცა] ვისრა EFGHIJLOTVF'L'G'Q'R'Y', ვისა R, ვისმე Z; დაკლებოდა RD'E'Q', დაკლებოდეს I; მათ] მართ GF'L'Q'; ტირილით] სულთქმანი HIKOG', ტირილი EFGLNRL'Q', ტირილად Z,—J; სულთქმით ახეს] აერთხელეს EHLZ, აერთახეს FGIKOF'L'G'Q', სულთქმითა მეტად JT, აერს ახეს N, აერთახეს R, სულთქმით ახეს X, სულთქმა ახეს E'.

გ. დადუმდენ J, დადუმეს L; ბრძენთა] ლმერთმან GF'L'Q'—ბძენთა R, ბრძენათ X; მზაებრ E, მზედ GF'L', მზებრ IRX, ზედ Q'; ცხახეს] დაგსახეს GF'L'Q', გნახეს D'.

დ. თქვენსა R; მჭერეტსა R, მჭერეტთა G'; მღერა] ლხინთ J; მართებს DEFGHIKLNQOTVF'L'G'Q'R'Y', გემართებს RZ; რა—

სათვიმცა DEE', რასათვისცა GDF'L'Q', რასათვინცა H, რასთვი-
სამცა JNQZ, რასათვისა R, რასთვისმც X; ივაგლახნეს I, ავაგ-
ლახეს X, იოგლახეს D'.

ბ. გ. ~ L.

1654 (1458)

„ვინ ღირს ა თქვენგან ეგზომსა ტირილსა, შეჭირვებასა;
თქვენთვის სიკვდილი დია სჯობს მიწათა ზედა რებასა“.
კვლა ფრიდონ ჰკადრა მეფესა: „ნურათ იქო გამწარებასა,
ღმერთიმცა მუქფათ მოგიზღავს ათასსა გახარებასა!“

ა. თქვენსა DEFGHNOQRVYZF'L'G'Q'R'Y', თქვესა IK;
ეზომსა EFGIRZF'L'Q'; შეჭირვებასა] დამძიმებასა GF'L'Q'.

ბ. თქვენთვინ DEQY', ჩვენთვის H, თქვენთვი R, თქვენთვის
X; დია] და X, დიალ D', დიახ G'; მიწასა FJLRV; ზედან DGH
JKNOQYZE'F'L'G'Q'R'Y', თანა E; რებისა X.

გ. კვლავ DGHJKOQRTVZF'L'Q'R'Y', კლავ G'; ფრიდონს
R'; ჰკადრა] ეტყვის GF'L'Q', ჰკადრებს J, კადრებს T; მეფესა]
მეფსა B, მეფეო JT; ნურად DGHJKOQRVE'F'L'G'Q'R'; იქო] იქ
DCGHJKOQRTVE'F'L'G'Q'R'Y'; გამწარებასა] შეჭირვებასა H.

დ. ღმერთიმც IRE', ღთამცა X, ღმერთიც F'L', ღთიცა Q';
მუქფად BCFGHLQVYG'Q'R', მუქაფად I, მუქბად T, მუქაბად
R, მუქაფათ E'F'L'; მოგიზღავს] შემოგიზღავს EGJLTF'L'Q', მო-
გიზღავს R, შემოგიზღავს Z; ათასა HZ, ათასთა IV; გახარებესა H.

1655 (1459)

ავთანდილცა მიუმტკივნა, ეტყვის დიდსა სიმძიმილსა;
მათ შეასხეს ქება, უთხრეს: „თავნი მივსცნეთ აწ ღიმილსა,
რადგან მიხვდა დაკარგული ღომი მხესა წახდომილსა,
აღარა ესტირთ სატირალსა, აღარ დავსდებთ თვალთა მილსა“.

ა. ავთანდილცა I; იტყვის FGHKOF'G'L'Q'; სიმძიმილსა]
სამძილსა L.

ბ. შეასხეს] ყოველთა R, შიასხეს V; თავი FGHKOF'G'L'Q',
მივსცეთ EFGHIKLOZE'F'G'L'Q'R', მისცეს N, მივცნეთ QXY',
მივცეთ VD'.

გ. დაკარგული] წახდომილი HOVG', დაკარგულსა GL; წახდომილსა] დაკარგულსა HOKF'G'L'Q'.

დ. აღარ FHILORXG', არა GL'Q'; ვტირ EK, ვტირით F GHKORG'L'Q', ვტირით IX, ვტირთ V, ვტირთ Z; სატირელსა BDCFINY'; სატირალთა Z; აღარ] არ EZ, აღარც H; დავსდებ B, დავიდებ E, დავდებთ GVQ', დავზდებთ N, დავიდენთ Z.

1656 (1460)

მივიდეს, სადა ქალაქი დიდი მულღანზანზარია;
სცემდეს ბუქსა და ტაბლაქსა, გახდა ზათქი და ზარია,
დაბდაბისა და ქოსისა ხმა ტურფად შენათხზარია,
მოატედეს მოქალაქენი, დააგდეს მუნ ბაზარია.

ა. მივიდნენ J, მოვიდეს K, მოვიდნეს R, მივიდნეს T; ქალაქა X; დიდი] ტურფაა Z; მულღაზინზარია CY', მულღანზარზარია EJX, მულღაზანზარია FIKLOQYG', ზულღაზანზარია T, მულღანზარია Z.

ბ. სცემდეს ბუქსა და ტაბლაქსა] წინ მიეგებნენ (მიეგებნეს T) ყოველნი JT; გაჰხდა BDCGHINQVZY'; ზათქა Q'.

გ. დაფდაბისა R'; ხმა ტურფად ~L; ტურფად] ტკილად F HJKORVF'G'L'Q', ტურფათ X, ერთგან Z; შენახთზარი E, შენახთზარია Y.

დ. მოატედენ J; დაგდეს EI; მუნ] მუ Y'.

1657 (1461)

შუკათათ მოდგეს ვაჭარნი, ყოვლენით მჭვრეტელთა ჯარია;
შორს უარებდეს სარანგნი, სელთა აქვ მათ აბჯარია;
მოიჯრებოდეს ჯალაბნი, სქარანგთა დამსაჯარია,
მათად საჭვრეტლად მიშვება მუნ მათგან ნააჯარია.

ა. შუკათა DFGHIKOQTVG'R'Y', შუათა J, მუშაკათა N, შუკათა R, მოვიდნენ F'L', შუკათა Q'; მოდგა GF'L', მოდგნენ HJ, მოდგნეს T, მოადგეს R, მოადგა Q'; ვაჭარნი] ლაშქარი F'L'; ყოვლიგნით E', ყოვლიგნით G'; მჭვრეტელთა] ვაჭართა GZF'L'Q', მჭვრეტელთა D, მჭვრეტელთა F'.

ბ. შორ R; უარებდენ JN; სარანგნი DJRZF'L'Q'Y', სრანგნი C, სრანგნი X; აქვს BDEFIKLNORTYZE'G'Y', აქვთ GHJQVQ', აქვსთ F'L'R'; მათ] მას F, მუნ IJZ.

გ. მოიჯრებოდეს... დამსაჯარია] რბოდეს მჭვრეტელნი ყოველგნი, არ მათი ნახვა მწარია L; მიჯრებოდენ E, დაიჯრებოდა F, მოიჯრებოდის J, დაიჯრებოდეს HIORZG', დაიჭრებოდეს K,

შოიქრებოდეს YL'; სრაანგთა BCMD', სარაგნთა D, თავისა JT, მუნ ხასთა KOG', სარაგთა Z, სრანგთა AX; დასაჯარია EN, და მასჯარია I, დასმაჯარია F'L'Q'.

დ. მათთა EKOG', მათგან H, მათდა LZ; მკვერეტელთა E; მიშეებად JRTZ, მოშეება L, მიშეება G'; მუნ მათგან] არ იყო H; ნაჯარია EX, დააჯარია N, ნახაჯარია R, სააჯარია Y'.

ა. ბ. ~ JT.

გ. დ. ~ L.

1658 (1462)

გარდახდეს და ფრიდონისსა სრა ნახეს მოსაწონები.

გამოეგება მრავალი ოქრო-სარტყელითა მონები, ფერხთა საფენლად ოქსინო მართ მათგან არს ნაქონები, თავსა აურიდეს ოქროსა, სვეტს ჯარი მუნ ნარონები.

ა. გარდახდნენ J; და—DEFGHIJKNOQRTVYZA'F'G'L'R'Y'; ფრიდონისსა DEF'GH'IKL'NOQRTVYZA'F'G'R'Y'; სრა] სარ R; მონაწონები EHKC G'.

ბ. გამოაგება J, გამოეგებნეს ZR'; მრავალნი ZR'; ოქროს C FGHILNQVYZE'G'L'Q'R'; სარტყლოსან JT, სარტყელით R'.

გ. ფებთა INR'; საფენად L'T; ოქსინო AMA'D'; მართ] მარ Y', rep. E'; მართ მათგან არს] მრავლად არს მუნ JT; არს] არ H; ნქონები D, ნაქსოვები J.

დ. + მათ R; აყრიდენ J, აყრიან L, აყრვიდეს D', იყრიდეს F'L', აყრვიდეს D'; ოქროსა] გუარსა J; ხვეტდეს R; მუნ — R; ნარონები] სარონები N.

1658¹

საქორწილოთ ამზადებდნენ მათ ქალ-უმათა მზისა დართა, უცხოს რიგათ იქცეოდნენ, რაკვარ უნდა მათთა გვართა, ქვეუანასა ამვენებდნენ, ვითა ჰფერობს მზისა დართა, იგი არე ააევავეს, ვისა სცალდა კრეფა ვარდთა.

(S 4977, ფ. 146 v).

1658²

მუნ მრავალნი სათამამო სანახავი ცეცხლოსანი, სა წა უნდა, წარავლინეს ეველგან კარგნი ცხენოსანი. რა გაისმა ქორწილობა, მოდიოდნენ სხვაგნით სხვანი. მაშინდელი ქება მათი მთქმელი უნდა რა მისანი!

გ. სა წა A.

(S 4997, ფ. 146 v)

დამატება

1542-ე სტროფის ვარიანტს წარმოადგენს 791¹ სტროფი, რომელიც ხელნაწერ H—461-ის მიხედვით შეტანილია „ვეფხისტყაოსნის ხელნაწერთა ვარიანტების“ მეორე ნაკვეთში (თბ., 1961, გვ. 413). 1542-ესტროფთან შედარებით იგი იძლევა შემდეგ ვარიენტულ სხვაობებს:

ა. გვითხარ JT; მო] მაგ JT.

ბ. ამ ჩემს ასულსა] ამ ჩემსა სულსა JT; შეერთავე] შეეპყრი T.

გ. სულ ქაჯთა... მოგვრინავითა] არ გვიყოს ღმერთან სამუდამოდ ცა რისხვით (რისხვა T) მოგვგრინავითა (მოგრგვინავითა T) JT.

დ. თუ ჩემი... მოგვრი ნავითა] ნუ არის გული ნიადაგ ლახვართა (ლახვრისა T) მოგვრგინავითა (მოგრგინავითა T) JT.

ბ. გ. დ.=დ. ბ. გ. JT.